

***Kirpimas
ir siuvimas***

J. LISAUSKIENE ir M. MASIOKAITĖ

*KIRPIMAS
IR SIUVIMAS*

VALSTYBINĖ
POLITINĖS IR MOKSLINĖS LITERATŪROS LEIDYKLA
VILNIUS — 1959

Knygoje „Kirpimas ir siuvimas“ autorės pateikia pagrindines žinias apie vaikiškų, moteriškų ir nesudėtingų vyriškų drabužių kirpimą, pagrindinio brėžinio sudarymą bei iškarpų paruošimą. Taip pat aprašo, kaip skoningai apsirengti, kaip pasirinkti drabužiui tasoną, pritaikyti jį prie veido ir figūros ypatumų.

Siuvimo skyriuje duodama elementariausios žinios, kaip siūti drabužį, kaip pašalinti dažniausiai pasitaikantis kirpimo klaidas, kaip paruošti atskiras drabužio detales, pavyzdžiui, apykaklę, kišenes, kaip užbaigti kraštus bei papuošti drabužį, kad jis būtų gražus, įdomus, patrauklus.

Savo pastabas dėl knygos, atsiliepiamus bei pageidavimus siųskite šiuo adresu:

Vilnius, Sierakausko g. 15, Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla, Buitinės literatūros redakcija.

PRA TARME

Šioje knygoje, išdėstant drabužių kirpimą ir siuvimą, nesiekama išmokyti moteris siuvimo amato; tai nėra vadovėlis siuvėjoms. Knygos autorių tikslas — supažindinti su pagrindinėmis kirpimo ir siuvimo taisyklėmis tas moteris, kurios nori pasisiūti sau ar savo vaikams nesudėtingų fasonų lengvus drabužius. Knygoje pateikiamos pagrindinės žinios, kaip skoningai apsirengti, kaip pasiruošti kirpimui ir siuvimui, kaip padaryti lengvų moteriškų ir vaikiškų drabužių brėžinius bei iškarpas, kaip sukirpti ir pasiūti drabužius. Nemokančios siūti čia ras pagrindines žinias apie siuvimą ir galės išmokti, o mokančiosios galės palyginti savo patyrimą su knygoje pateikiamomis žiniomis ir, gal būt, pasisemti ką nors naujo, papildyti savo žinias.

Knygoje pateikiamos bendrosios žinios apie siuvimą, vaikiškų drabužių kirpimą, moteriškų drabužių pagrindinio brėžinio bei iškarpos sudarymą ir įvairių fasonų paruošimą, vyriškų ir moteriškų baltinių kirpimą bei drabužių apdailą.

Norint naudotis šia knyga, moteriai pravartu susipažinti su visu jos turiniu, t. y. perskaityti nuo pradžios iki galo, kad žinotų kas knygoje yra duodama ir kaip duotąja medžiaga naudotis. Vaikiškų ir moteriškų drabužių kirpimo skyriuose aprašomas svarbiausių drabužio detalių (nugaros, priekio, rankovės) brėžinių sudarymas ir paaiškinama, kaip iš brėžinio modeliuojamos (fasonuojamos) iškarpos. Smulkiosios dalys, kaip kišenės, rankogaliai, juostelės, prisiuvai, yra tiek paprastos, kad jas sukirpti nebus sunku pačiai moteriai. Kad pasiūtas drabužis būtų gražesnis, tvarkingesnis, siuvimo skyriuje paaiškinama, kaip drabužį palenkti, apmėtyti, atsiūti kita medžiaga, kaip sukirpti kitos medžiagos palenkimus ir pan.

Moteriai, kuri niekad nėra brėžinių dariusi, patariama iš pradžių pradėti nuo paprastesnių, vaikiškų drabužių kirpimo ir siuvimo ir tik po to prieiti prie sudėtingesnių brėžinių sudarymo ir kirpimo. Iš karto braižant sudėtingą brėžinį, darbas gali nepasisėkti, o einant nuo paprastesnio prie sudėtingo, darbas atrodys ne toks sunkus, ir sudėtingi fasonai bus suprantami. Primatavimo ir klaidų ištaisymo skyriuje duodamos elementarios žinios, kaip pritaikyti drabužį prie figūros.

Kadangi tokio turinio knyga lietuvių kalba pasirodo pirmą kartą, autorės norėtų išgirsti moterų atsiliepimus ir pastabas.

BENDROSIOS ŽINIOS

APIE SKONINGĄ APSIRENGIMĄ

„Žmogų sutinka pagal jo išorę, palydi pagal protą“, sakoma liaudies patarlėje. Proto gilumo iš karto nepažinsi, o iš žmogaus išorės jau galima spręsti apie jo būdą, kultūrą ir skonį. Kultūringas, tvarką mėgstantis žmogus nepakęš netvarkingų, neskoningų drabužių.

Be tiesioginės drabužių paskirties — apsaugoti kūną nuo šalčio — ne mažiau svarbi yra jų estetinė paskirtis — papuošti žmogų, nes veržimasis prie grožio būdingas visų amžių ir visų tautų žmonėms.

Žmonių skonis nepastovus. Tai, kas anksčiau patiko, kuo visi žavėjosi, šiandien jau yra pasenę, nemadinga. Mada remiasi žmonių veržimusi prie atmainų, prie naujo, dar nematyto. Mada pasireiškia ne tik drabužiuose, bet ir balduose, namų apyvokos daiktuose, namų statyboje. Tačiau ryškiausi mados pasikeitimai pastebimi drabužiuose (1 pav.).

Šių dienų drabužių stilius yra europinis, nes kuriant madas, svarbią vietą užima Paryžiaus dailininkai. Nors mados kryptis yra viena, tačiau ji įsisavinama įvairiai, priklausomai nuo įvairių tautų buitinių, ekonominių ir geografinių gyvenimo sąlygų. Todėl ta pati mada kiekvienoje šalyje turi savitų bruožų.

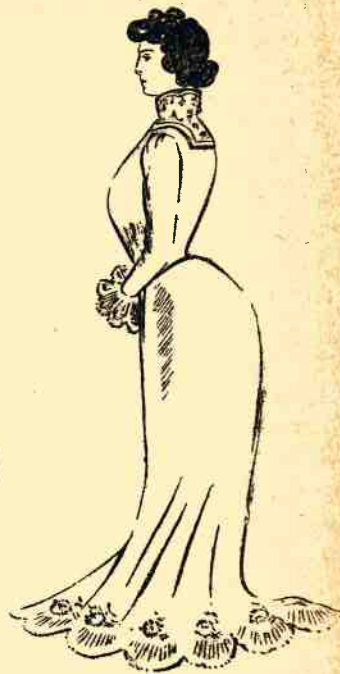
Nežiūrint to, kokia yra mada, drabužis turi būti skoningas. Gražiai, su skoniu apsivilkti yra menas. Tačiau ne visada madingas drabužis yra meniškas. Madą reikia prisitaikyti, bet nereikia akiai jos sekti. Svarbu mokėti pagrindines mados linijas, madingas spalvas, tinkamai pritaikyti prie savo amžiaus, figūros, veido, būdo. Moteris turi žiūrėti į save kritiškai ir imti iš mados tai, kas jai tinka. Geras, skoningas drabužis bus tada, kai jis atitiks savo paskirtį, bus priderintas prie fizinių jį nešiojančio žmogaus savybių. Todėl, pasirinkdama fasoną, moteris turi atsižvelgti į savo amžių, figūrą ir medžiagos specifiką. Tai, kas tinka jaunoms merginoms, ne visada tiks pagyvenusioms moterims. Klysta tos moterys, kurios galvoja, kad viską nulemia medžiagos brangumas. Gana dažnai gražiai, skoningai pasiūta pigios medžiagos suknelė atrodo nė kiek ne prasčiau už brangią.

1871

1895

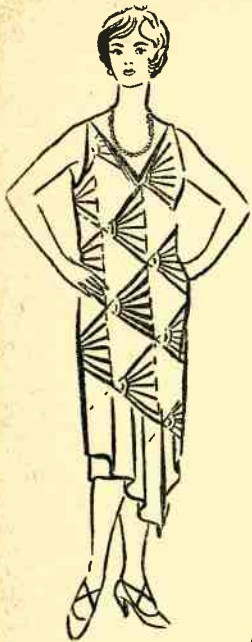
1901

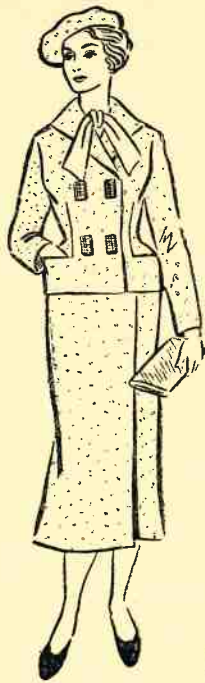
1909

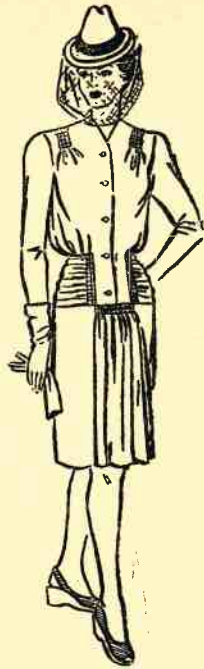
1916

1925

1933

1942

1954

1958

1 pav. Mados
įvairiais metais

Taip pat labai svarbu rengtis pagal sezoną. Šviesi, marga suknelė, tinkanti vasarą, netinka dėvėti žiemos metu ir, atvirkščiai, — juoda suknelė netinka vasarą. Dienos metu nedera dėvėti drabužių ir papuošalų, skirtų vakarui.

DRABUŽIŲ PASKIRTIS

Labai svarbu, kad drabužis atitiktų savo paskirtį.

Darbo drabužis turi būti kuklus, patogus, pritaikytas darbo specifiškai; be to, jis turi būti dailiai, skoningai pasiūtas. Prie kai kurių darbų labai patogiu dėvėti specialius tamsius chalatus ir kombinezonus. Darbui įstaigoje moterims labai tinka sijonukas su palaidinuke arba megztuku. Suknelės geriau tinka sportiško tipo, tamsesnės, papuoštos krūtinėlėmis, nuimamomis apykaklėmis, šalikėliais, skarelėmis, kurias galima keisti, kiekvieną kartą suteikiant suknelei naują išvaizdą.

Namų drabužiai turi būti patogūs, minkštų kirpimo linijų (lengvai krintančių, neužspaustų, neužlaidytų), pigių, lengvai skalbiamų medžiagų. Vilnoniai drabužiai namų ruošos darbams netinka, nes jie yra šiltesni, ir žmogus daugiau prakaituoja; be to, valyti juos yra nelengva. Prie suknelių, dirbant namų ruošos darbus, tinka nešioti lengvą chalatėlį, prijuostę ir skarelę. Vilkėti visą dieną ilgu chalatu — nepatogu ir netinka.

Sportui ir išskyloms skiriamas drabužis turi būti pasiūtas iš lengvai plaunamos, praktiškos (lengvos, šiltos, nesilamdančios) medžiagos. Pasiuvinimas turi būti patogus, nevaržantis judesių, tiesių, paprastų linijų, be jokių bereikalingų klosčių, volanų, raukinių. Labai tinka sijonukai arba specialios kelnės su megztuku ar sportiško kirpimo palaidine iš vandens nepraleidžiančios medžiagos. Prie sportiškos suknelės reikia tinkamai parinkti priedus: dirželį, šalikėlį, batelius, krepšelį.

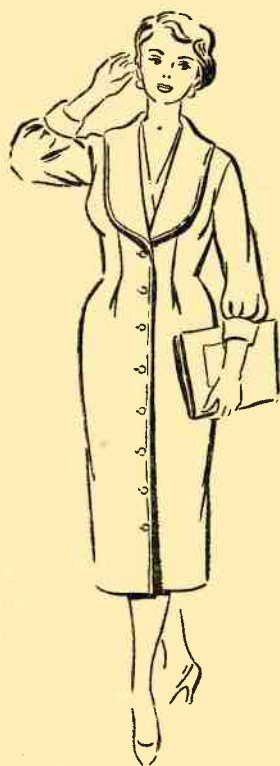
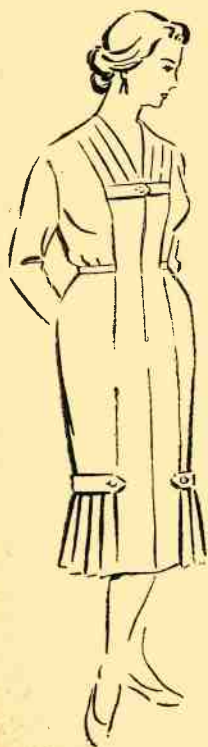
Išeiginei puošniai suknelei galima parinkti brangesnę medžiagą, sudėtingesnę fasoną. Tačiau reikia atsiminti, kad kuklumas puikiai derinasi su puošnumu. Kukli, stilinga suknelė gali būti elegantiškesnė ir labiau moterį papuošti, negu per daug išpuošta.

Įvairių švenčių, minėjimų, iškilmingų posėdžių ir panašiais atvejais tinka tamsesnių spalvų suknelės, suknelės-kostiumai, tautiniai drabužiai. Kostiumus galima puošti krūtinėle, gėlių puokšte. Tautiniai drabužiai turi būti pasiūti pagal atitinkamos vietovės tautinių drabužių charakterį (aukštaičių, žemaičių, dzūkų, suvalkiečių, klaipėdiečių ir pan.).

Į teatrą, balius tinka rengtis puošniomis suknelėmis iš šilko, aksomo, taftos, mezginių, kaprono. Vakarinės suknelės siuvamos ilgos ir trumpos. Dabar labiau mėgstamos trumpos — truputį ilgesnės už paprastas — suknelės. Labai puošniai atrodo moteris, apsivilkusi ilga gražia iškilmių suknele, bet tokią suknelę galima dėvėti tik tada, kai visa aplinka yra iškilminga: kai vyrai atitinkamai apsirengę, ir visos moterys ilgomis suknelėmis.

FASONO PASIRINKIMAS

Mūsų moterys suknelėms fasonus renkasi iš madų žurnalų. Modelių namai, kurdami ir demonstruodami naujus fasonus, parenka moteris taisyklingomis, gražiomis figūromis (48 dydis, III ūgis). Tačiau gyvenime moterų su taisyklingomis figūromis pasitaiko žymiai mažiau, negu su netaisyklingomis. Moterų yra žemų ir aukštų, storų ir plonų. Kiekviena moteris turi žinoti,

2 pav. Linijos, tinkančios stambioms moterims

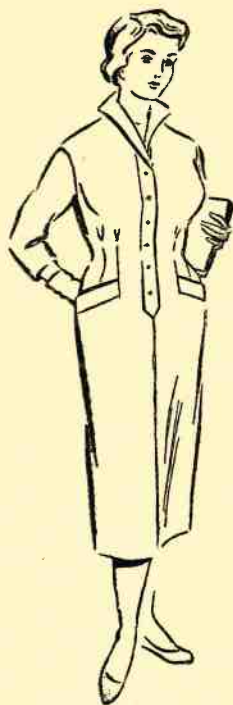
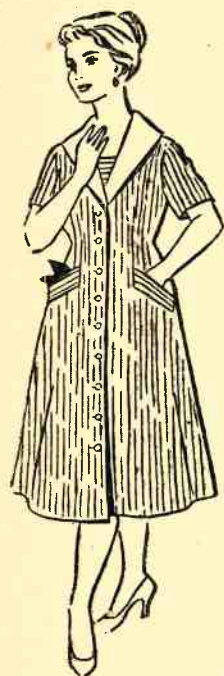
kokios fasono linijos ją puošia ir kokių ji turi vengti. Rinkdamasi fasoną, moteris turi atsižvelgti į savo figūrą ir kritiškai ją įvertinti. Pasitaiko, kad pilna moteris renkasi fasoną, tinkantį tik plonai, ir tada drabužis dar labiau paryškina jos pilnumą. Reikia atsiminti, kad drabužis turi paslėpti figūros trūkumus ir pabrėžti jos gerąsias puses.

Štai keletas nurodymų moterims.

Stambioms, didelio biusto (krūtinės) moterims tinka suknelės griežtu linijų, giliu trikampių kaklo iškirpimu. Tinka vertikalių (stačių) linijų, netgi kontrastinių spalvų įstatymai, kurie išskirsto viršutinę figūros dalį ir ją susiaurina. Nereikia krūtinės apkrauti įvairiais volanais, raukiniais ir pan. Pečių liniją palikti natūralią. Drabužio liemuo turi būti laisvas, nes figūros aptempimas krūtinėje ir per klubus pabrėžia jų stambumą. Fasonai tinka paprastų vertikalių linijų, nes jos figūrą pailgina ir susiaurina. Geriau tinka vientisos, nekirptos per liemenį lygių sijonų suknelės (2 pav.).

3 pav. Linijos, tinkančios
smulkioms mažoms
moterims

4 pav. Linijos, tinkančios žemoms storoms moterims

Smulkioms mažoms moterims tinka suknelės smulkiomis detalėmis: mažyte apykakle, nedidelėmis kišenėmis, trumpais skverneliais („baskėmis“). Visi pagražinimai ir priedai turi atitikti figūros proporcijas. Perkant margą medžiagą, reikia rinkti smulkesnį raštą. Vengti plačių sijonų, plačiais rankogaliais rankovių, nes tai dar labiau pabrėžia mažą moters ūgį (3 pav.).

Žemai pilnai figūrai tinka griežtų linijų, su pailgintu liemeniu, per liemenį prigulusi, šiek tiek į apačią paplatinta suknelė. Netinka suknelės pūstomis rankovėmis, languoti ir skersai (horizontaliai) dryžuoti sijonai. Gražiau atrodo vertikalios linijos — jos figūrą aukština ir plonina. Patarinama vengti plačių sudėtingų diržų, skaldančių figūrą (4 pav.).

Labai plonomis, liesoms aukštoms moterims tinka drabužiai minkštų ir skersų kirpimo linijų, su įvairiais sudėtingais papuošimais iš pagrindinės ir kitokios medžiagos, įvairūs raukiniai, volanai, pūpsniai (bufai)

5 pav. Linijos, tinkančios aukštoms plonoms

ir pan. Sijonėliai — platūs, smarkiai paraukti, pabrėžią liemens plonumą. (5 pav.).

Moterims, kurių veidas apvalus, geriau tinka trikampis kaklo iškirpimas, o kurių veidas pailgas, — apvalus. Jei kaklas yra trumpas ir storas, netinka aukštos, stačios apykaklės, prigludę prie kaklo karoliai, aukštai pakelti pečiai, nes kaklas visai pradingsta. Ir atvirkščiai — toms moterims, kurių kaklas ilgas, liesas, tinka aukštos apykaklės, kelios eilės karolių ir pan.

Moterims, turinčioms didelį aukštą biustą, nereikia apkrauti krūtinės bantais, raukiniais, volanais, o turinčioms mažą biustą — atvirkščiai. Moterims, kurių ilgas liemuo, reikia rinkti fasonus su paaukštinta liemens linija, plačiais diržais, einančiais virš liemens linijos (6 pav., kairėje).

6 pav. Linijos, tinkančios ilgam liemeniui — kairėje, trumpam — dešinėje

Pilnoms rankoms tinka laisvesnio kirpimo rankovės, nes siaurose rankovėse jos atrodo dar pilnesnės. Stambioms moterims tinka drabužis, kurio siauros, bet neaptemptos rankovės.

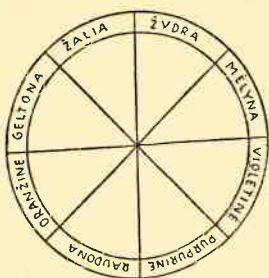
Jei kojos negražios, storos ar kreivos, geriau siūti ilgesnę, į apačią plėtėjančią suknelę ar sijoną.

APIE SPALVAS IR JŲ DERINIMĄ

Nuo spalvos labai priklauso drabužio grožis, todėl svarbu mokėti parinkti ir pritaikyti drabužio spalvą. Pagrindinės spalvos yra raudona, oranžinė, geltona, žalia, žydra, mėlyna ir violetinė (pagrindinės spektro spalvos). Palaipsniui pereidamos viena į kitą (raudona į oranžinę,

Trumpam liemeniui tinka suknelė su pailgintu liemeniu (6 pav., dešinėje).

Plačius pečius susiaurina reglano kirpimo rankovės, siaurus — paplatina pailginta pečių linija. Moterims, turinčioms siaurus klubus tinka žemiau liemens daromi įvairūs raukiniai, drapiruotės, kišenės su antkišeniais. Jei klubai platūs, nereikia aptempti liemens, nes labiau išryškės klubų platumas. Tokiu atveju geriau pasirinkti drabužį, užkritusį žemiau liemens linijos.

7 pav. Spalvų išdėstymas spektre

oranžinė į geltoną ir t. t.), jos sudaro naujas spalvas ir atspalvius. 7 paveiksle vaizduojamos pagrindinės spalvos, išdėstytos spektro tvarka. Kuo spalvos spektre yra arčiau viena kitos, tuo jos artimesnės, giminingesnės. Oranžinė spalva artimesnė raudonai arba geltonai, negu žaliai, mėlynai. Mažiausiai artimos (kontrastinės) spalvos yra priešingose spektro pusėse: raudona ir žydra, oranžinė ir mėlyna, geltona ir violetinė.

Raudona, oranžinė ir geltona spalvos vadinamos šiltomis. Žydra ir mėlyna — šaltos spalvos. Žalia ir violetinė gali būti šilta arba šalta,

žiūrint, kokio jos bus atspalvio. Žalia su geltonu atspalviu bus šilta, su mėlynu — šalta. Violetinė su raudonu atspalviu bus šilta, su mėlynu — šalta. Kiekviena iš spalvų gali turėti šiltą arba šaltą atspalvį. Be to, spalvos gali atrodyti sunkiomis (tamsiosios), aštriomis, išlendančiomis į priekį (raudona).

Kuo labiau spalva išsiskiria iš savo fono, tuo labiau ji krinta į akis. Vienos spalvos yra ryškios, linksmos, kitos — minkštos, pastelinės. Pastelinės spalvos gaunamos prie pagrindinės spalvos primaišant pilkškai baltą spalvą. Pridėjus prie žalios, mėlynos, raudonos pilkai baltą spalvą, gaunamos pastelinės — žalsva, melsva, rausva.

Šiltų, šviesių spalvų daiktai atrodo didesni, šaltų, tamsių — mažesni, negu jie iš tikrųjų yra. Todėl, pasirenkant spalvas, į tai reikia atsižvelgti.

Drabužis gali būti vienos spalvos arba kelių spalvų derinio. Vykusiai suderintos atskiros spalvos atrodo dar gražesnės. Spalvas derinti galima įvairiai. Neblogai atrodo tos pačios spalvos, tik įvairių atspalvių deriniai, pavyzdžiui, šviesiai žalia su tamsiai žalia, rusva su ruda ir pan. Gali būti derinamos raudona, mėlyna ir geltona arba oranžinė, žalia ir violetinė spalvos. Norint pabrėžti, išryškinti bet kurią spalvą, reikia ją derinti su neutralia arba kontrastine spalva, pavyzdžiui, pilkame fone raudona gėlė atrodys gyvesnė, sodresnė, negu oranžiniame fone.

Tos pačios spalvos prie dirbtinio apšvietimo kitaip atrodo. Kai kurios spalvos prie elektros šviesos atrodo ne taip gražiai, kaip dienos šviesoje (mėlyna). Todėl, renkant spalvą vakariniam drabužiui, reikia žiūrėti, kaip ji atrodo prie dirbtinio apšvietimo.

Priklausomai nuo spalvos ir medžiagos parenkamas fasonas. Medžiagoms gilių, sodrių spalvų, tinka minkštų švelnių linijų fasonai, įvairios

drapiruotės. Languotoms, kietoms medžiagoms — tiesios, griežtos linijos. Peršviečiamoms, lengvoms medžiagoms tinka minkštų linijų fasonai, neaptemptantieji figūros.

Su mada keičiasi ir madingos spalvos bei medžiagos. Tiek fasoną, tiek ir spalvą svarbu mokėti priderinti prie savo veido, plaukų, akių, figūros, apšvietimo ir aplinkos, kurioje drabužis bus nešiojamas.

SPALVŲ PASIRINKIMAS

Jei veidas yra išblyškęs, reikia vengti tokių spalvų, kurios veido išblyškimą dar labiau paryškina, pavyzdžiui, žalia, pilka, smėlio spalva; prie balto veido tinka ryškesnės spalvos — mėlyna, raudona. Prie gelsvesnės odos tinka šiltesnės spalvos, kurios nepabrėžia odos gelsvumo. Prie skaištaus, raudono veido nereikia vartoti šaltų kontrastinių spalvų, nes jos pabrėžia raudonumą.

Šviesių akių, skaisčios odos blondinėms tinka balta, šviesiai raudona, mėlyna spalva. Šviesių akių šatenėms — bordo, mėlyna, žalia. Šviesių akių brunetėms tinka pilkos, melsvos, žalsvos spalvos, jei akys mėlynos — melsvesni atspalviai, jei akys žalios — žalsvesni. Tamsių akių brunetėms — ruda, juoda, gelsva, smėlio spalva.

Stambioms, pilnoms moterims netinka šviesios, ryškios spalvos, — jos figūros stambumą dar labiau paryškina.

Jaunoms moterims labai gražu nešioti šviesių spalvų drabužius tiek vienaspalvės, tiek ir margintos medžiagos; vyresnio amžiaus moterims geriau tinka tamsesnių spalvų, neryškių raštų drabužiai. Balta, kreminė ir melsva spalvos tinka ir vyresnio amžiaus moterims. Juodi drabužiai dėvimi iškilmingomis progomis.

Siuvant suknelę dviejų spalvų, svarbu jas tinkamai suderinti. Raudoną galima papuošti šviesiai pilka, pilkai mėlyna, ryškiai mėlyna, žalia spalva. Rudą — smėline, žalia, alyvine. Pilką — balta, raudona, tamsiai mėlyna. Žalią — smėline, ruda, kremine, juoda. Mėlyną — balta, kremine, raudona, šviesiai mėlyna spalva.

Kartais derinama to paties atspalvio, tik nevienodo stiprumo spalvos, pavyzdžiui, šviesiai violetinė su tamsiai violetine, tamsiai ruda su šviesiai kavine ir pan. Galima sudaryti ir trijų spalvų ansamblį, tačiau reikia žiūrėti, kad spalvos tarp savęs derėtų. Neblogai dera mėlyna spalva su gelsva ir plytine; tinka žalios, rudos ir smėlio spalvų derinys.

Ne tik medžiagos spalva, bet ir jos raštas (marginys) turi didelę reikšmę drabužio išvaizdai. Netinka kombinuoti dvi margas medžiagas, pavyzdžiui, vieną gėlėtą, antrą languotą ar taškuotą. Prie languoto sijonuko tinka lygi, vienaspalvė palaidinukė; prie lengvos, margos palaidinukės arba megztuko tinka vienaspalvis sijonas (8 pav.). Jei suknelė siuvama iš medžiagos su gražiu išmargintu kraštu, tai reikia parinkti tokį fasoną, kur dėmesys būtų sukauptas į tą raštą, neišblaškant jo kitokiais papuošimais ar detalėmis. Tą patį reikia pasakyti ir apie papuo-

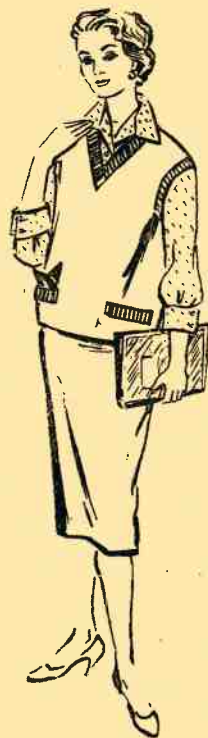

8 pav. Margų medžiagų derinimas: dešinėje — tinkamas, kairėje — netinkamas

šimus. Karoliai, sagės ir kitoki papuošalai tinka prie vienaspalvės suknelės, kur jie matomi ir papildo drabužį; prie margos medžiagos drabužių papuošalai turi būti vienos spalvos (juodi, balti, raudoni). Tačiau su papuošalais reikia elgtis santūriai — nenešioti jų iš karto per daug.

DRABUŽIŲ PRIEDAI

Drabužis turi turėti savo stilių, kurį reikia išlaikyti ir prieduose. Prie sportiško stiliaus drabužių netinka karoliai, vualis (skrybėlaitė su tinkleliu), batukai aukštomis kulnėmis; prie lengvos, vasarinės suknelės — fetrinė skrybėlė, sunkūs batai ir pan. (9 pav.).

Labai didelę reikšmę žmogaus išvaizdai turi viso ansamblio (batukai, skrybėlaitė, rankinukas, pirštinės, diržas ir pan.) parinkimas.

Gražiausia suknele apsivilkusi moteris negražiai atrodys, jei jos batukai bus netikę, nukleipti, kepuraitė nepriderinta, plaukai nesutvarkyti. Prie palto, kostiumo, suknelės moteris turi parinkti atitinkamos formos ir spalvos rankinuką, šali-

9 pav. Sportiški drabužiai, drabužiai darbui, išėiginė suknelė

kelį, skrybelaite, pirštines, batukus. Praktiškiausios spalvos priedams yra balta ir juoda. Jos tinka tiek prie vienaspalvių, tiek ir prie margų drabužių.

Moterims, kurios neturi galimybės įsigyti daug drabužių, tinkančių įvairioms progoms, patariama pasisiūti tokią suknelę, kurią galima dėvėti su įvairiais lengvai nuimamais priedais: krūtinėlėmis, šalikučiais, palaidinukėmis ir pan. Iškilmingoms progoms parenkami puošnesni priedai, o paprastoms — kuklesni. Prie tokios suknelės reikia derinti rankinuką, kepuraitę, batelius (10 pav.). Geriau turėti mažiau drabužių, bet papildančių vienas kitą, negu daug, nesiderinančių vienas su kitu. Patogu siūti suknelę iš dviejų dalių — palaidinės ir sijono. Palaidinę galima dėvėti prie įvairių sijonų, o sijoną — su įvairiais megztukais, palaidinukėmis, kiekvieną kartą suteikiant drabužiui naują išvaizdą (11 pav.).

SIUVIMAS NAMIE

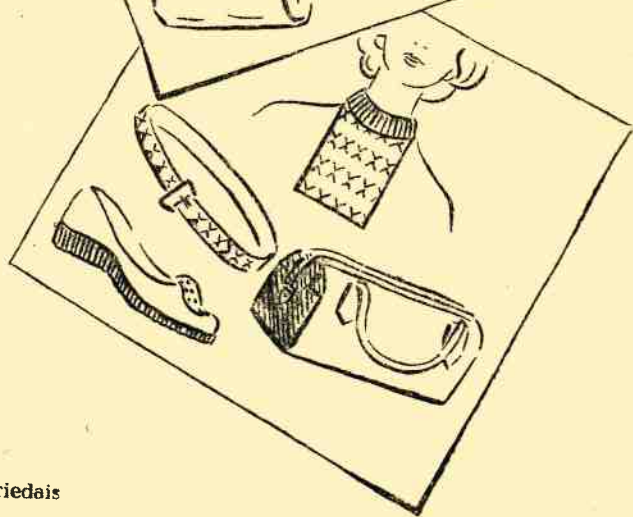
Norėdama tvarkingai ir taupiai vesti namų ūkį, moteris dažnai susiduria su rūpesčiais dėl drabužių, ypač jei šeima gausi, jei joje daug vaikų. Kiekviena moteris nori, kad jos šeimos nariai būtų tvarkingai, dailiai apsirengę. Gera šeimininkė tvarkosi taip, kad pirkti reikėtų tik būtinai reikalingą drabužį; o tai, ką galima pataisyti, persiūti, ji stengiasi padaryti pati.

Labai patogu, kai moteris pati moka siūti. Jei iš brangios medžiagos sudėtingo fasono drabužio siūti ji pati nenorėtų, tai iš pigios, paprastos medžiagos arba iš persiuvimui tinkančių drabužių naują drabužį galėtų pasisiūti kiekviena moteris. Mokėdama siūti, moteris gali senus drabužius pataisyti, atgaivinti; maža, vykusiai panaudota puošmenėle suteikti drabužiui naują, įdomią išvaizdą, pritaikyti prie mados, persiūti iš didesnio drabužio mažesnę, pakeisti atskiras drabužio dalis naujomis ir pan.

Tam tikslui ir pateikiamos pagrindinės žinios apie kirpimą bei siuvimą.

Siuvimo darbe išskiriami šie pagrindiniai darbo momentai:

1. Fasono parinkimas.
2. Matų ėmimas.
3. Pagrindinio brėžinio ir iškarpos paruošimas.
4. Pagrindinės iškarpos modeliavimas.
5. Medžiagos paruošimas.
6. Tinkamas iškarpų išdėstymas ant medžiagos.
7. Sukirpimas.

10 pāv. Suknele su įvairiais priedais

11 pav. Dviejų dalių suknelė

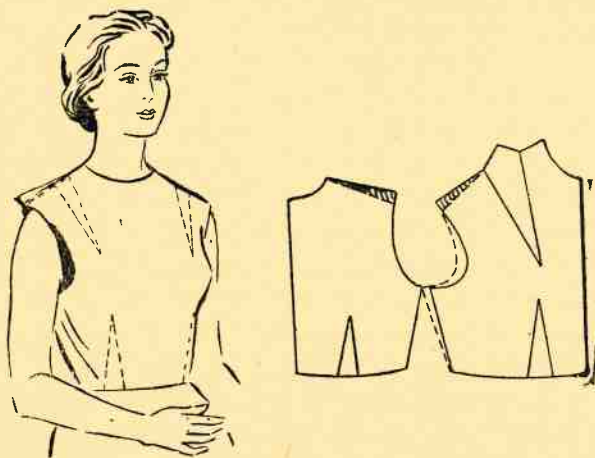
8. Paruošimas primatavimui.
9. Siuvimas.
10. Baigiamieji darbai.

PASIRUOŠIMAS SIUVIMUI

Vienas sudėtingiausių darbų yra pagrindinio brėžinio ir iškarpos paruošimas. Pagrindinė iškarpa, arba pagrindas, paruošiama pagal tikslus matavimo duomenis. Tai atima nemaža laiko, bet vėliau šia iškarpa galima naudotis siuvant tam pačiam žmogui įvairių fasonų drabužius.

Padarius pagrindinę iškarpą, naudinga pagal ją padaryti maketą, t. y. iš senos, nereikalingos arba pigios medžiagos (kolenkoro, perkelio) sukirpti drabužio liemenį pamatavimui. Jei yra netikslumų, maketą reikia ištaisyti, atitinkamai pataisant pagrindinę iškarpą. Pavyzdžiui, jei pečiai yra nuolaidesni, negu buvo numatyta pagrindinėje iškarpoje, atliekamus medžiagos gabalus reikia nukirpti, nukerpant tiek pat iš pagrindinės iškarpos; arba jei krūtinė esti ankštoka, tai prie pagrindinės iškarpos reikia priklijuoti ar prisiūti trūkstantus popieriaus gabalėlius, kad klaida nepasikartotų. Tokiu būdu pagrindinė iškarpa pataisoma, pritaikoma prie figūros (12 pav.).

Kaip padaryti pagrindinį brėžinį, bus aprašoma toliau. Tik reikia atsiminti, kad moteriškų ir vaikiškų drabužių pagrindinis brėžinys apskaičiuojamas be siūlių, todėl, kerpant pagal tokias iškarpas, reikia užleisti 1—1,5 cm medžiagos siūlėms, ir siūti jas tiksliai tokio pločio, kiek kerpant joms buvo užleista. Susiuvus platesnes ar siauresnes siūles, dra-

12 pav. Iškarpos patikslinimas ant figūros

bužio dalys nebeatitiks (nebesutaps), ir darbas bus netikslus. Pavyzdžiui, pečiuose ir šonuose įsiuvus medžiagos mažiau, negu buvo užleista, rankovių iškirpimas paplatės, ir įstatyti rankovę į tokį iškirpimą bus sunku. Be to, įstatyta rankovė negražiai gulės, galvutė bus ištempta. Ir, atvirkščiai, — tose pačiose siūlėse įsiuvus daugiau medžiagos ir tuo pačiu sumažinus rankovės iškirpimą, rankovės galvutė bus per plati, sunku bus paskirstyti atliekamą medžiagą, susidarys bereikalingos raukšlės.

Sudėtingesnių fasonų (kimono, reglano) iškarpa išmodeliavus, pravartu padaryti maketą. Tas, tiesa, atima daugiau laiko, bet vėliau mažiau išseikvojama medžiagos (nereikia pridėti atsargai), netenka bereikalingai ardyti, taisyti, pats darbas esti švaresnis, geresnis.

Pasiuvusi kelias sukneles pagal tą pačią pagrindinę iškarpa, moteris jau turės patyrimo, žinos savo figūros ypatumus, ir darbas eis sklandžiai. Siuvant drabužius atsitiktinėms figūroms, kiekvienu atveju teks daryti atskirą brėžinį pagal gautus matų ėmimo duomenis.

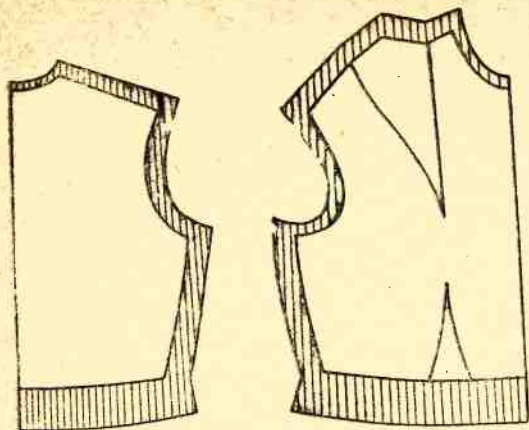
Medžiagos paruošimas, iškarpa išdėstymas ir sukirpimas

Prieš pradėdant siūti, reikia tinkamai paruošti medžiagą. Jei siuvama iš naujos medžiagos, pakanka ją išlyginti. Jei medžiaga skalbiant susitraukia, prieš siuvant reikia ją išplauti ir išlyginti. Vilnonės medžiagos gerai supurkščiamos vandeniui ir išlyginamos. Jei drabužis siuvamas iš senos medžiagos, išardytus gabalus reikia išvalyti, pašalinti nereikalingus siūlus, išlyginti, o, jei reikia, — išplauti ir išlyginti.

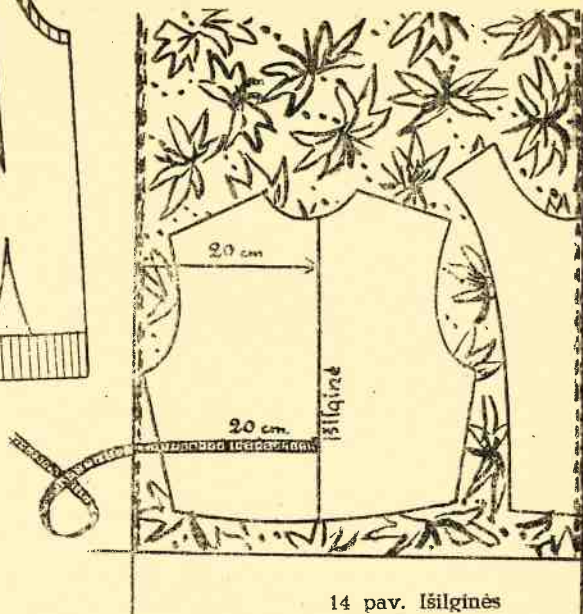
Paruošta medžiaga ištiesiama ant stalo ir ant jos išdėstomos iškarpos. Labai svarbu iškarpa tinkamai išdėstyti. Jei medžiaga kerpama nepadarius maketo, jei iškarpos padarytos neužleidžiant siūlėms, kerpančiam reikia palikti medžiagos ne tik siūlėms, bet ir atsargai — nenumatytiems pataisymams. Pločiui užleidžiama 2—3 cm, liemens ilgiui — 3—4 cm (13 pav.).

Jei norima ekonomiškai sukirpti, t. y. palikti kuo mažiau nenaudingos medžiagos, reikia iš karto paruošti iškarpa su siūlėmis ir dėstyti jas ant medžiagos taip, kad tarpai tarp iškarpa būtų kuo mažesni.

Kiekvienoje detalėje reikia būtinai pažymėti išilginio siūlo kryptį ir griežtai tos krypties laikytis, išdėstant iškarpa ir kerpančiam medžiagą. Nevienodai pagal išilginį siūlą padėjus dvi vienodas detales, viena jų,

13 pav. Medžiagos užleidimas siūloms ir atsargai

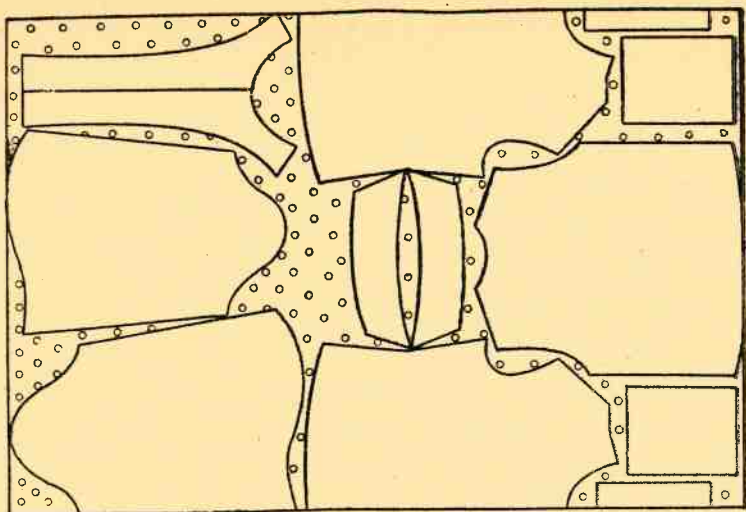
14 pav. Išilginės linijos radimas

kuri buvo padėta skersiau, išsitemps kreivai, ir tą kreivumą neįmanoma bus ištaisyti.

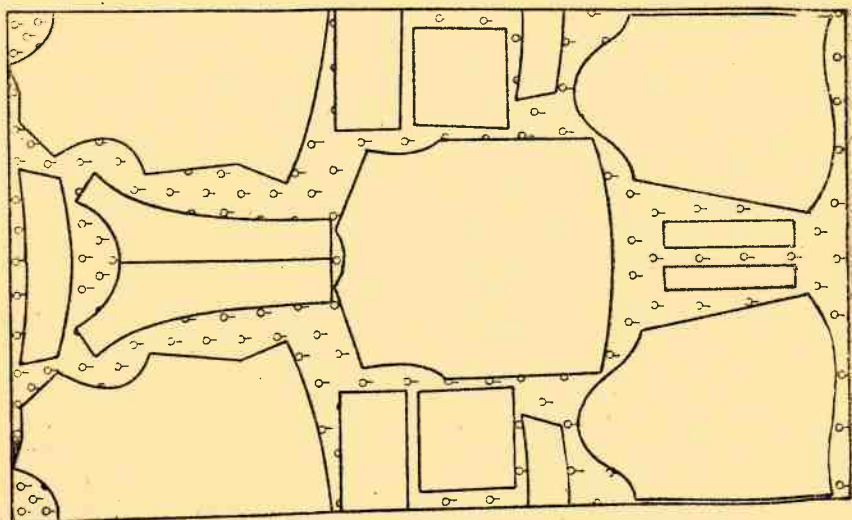
Naujoje medžiagoje išilginis siūlas randamas pagal medžiagos kraštą. Uždėjus ant medžiagos iškarpa, reikia patikrinti (matuojant centimetru nuo krašto), ar iškarpos išilginė linija yra vienodai nutolusi nuo medžiagos krašto. Atstumas nuo krašto visur turi būti vienodas. Jei iškarpos išilginė linija nasisukusi, reikia iškarpa atitinkamai pasukti, kad atstumas būtų vienodas (14 pav.).

Senose, ardytose medžiagose išilginis siūlas randamas tempiant medžiagą. Medžiaga pagal išilginį siūlą nesitempia (netįsta). Pažymėjus išilginį siūlą medžiagoje, kiekvieną iškarpos detalę reikia uždėti vienoda kryptimi.

Jei medžiaga yra marga, reikia žiūrėti į jos raštą. Jei raštas į visas puses simetriškas, detales galima dėti įvairiomis kryptimis (15 pav.). Tačiau, jei rašto kryptis yra viena (pavyzdžiui, eglutė, gėlė su koteliu ar pan.), tai visos detalės turi eiti ta pačia kryptimi (16 pav.). Kartais pasitaiko dar sudėtingiau margintų audinių, kada atskiros rašto dalys kartojasi. Tuo atveju tenka žiūrėti ne tik, kad piešinys eitų viena

15 pav. Iškarpu išdėstymas įvairiomis kryptimis

16 pav. Iškarpu išdėstymas viena kryptimi

kryptimi, bet ir kad vienodos kirpimo detalės prasidėtų tuo pačiu raportu (ritmiškai pasikartojančiu medžiagoje piešiniu) (17 pav.). Aišku, tokios medžiagos reikia daugiau. Raportai gali būti įvairūs: maži ir dideli. Kuo didesnis raportas, tuo daugiau teks išseikvoti medžiagos.

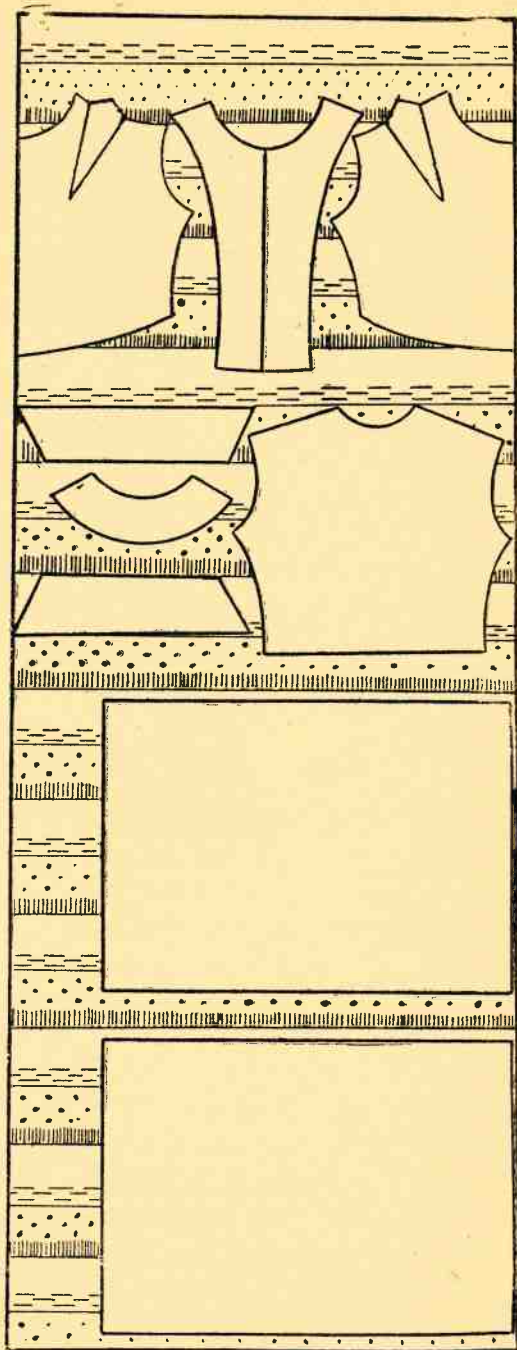
Yra medžiagų, kurios turi atitinkamą pūko kryptį. Tai aksomas, velvetas, pliušas, flanelė, melanžas ir pan. Kiekviena detalė tokios medžiagos turi būti kerpama vienoda kryptimi. Aksomas, velvetas, pliušas kerpami taip, kad pūko kryptis eitų iš apačios į viršų; flanelė, melanžas, bajoras — iš viršaus į apačią. Nevienodai sukirpus, to paties drabužio detalės gaunamos skirtingo atspalvio. Pavyzdžiui, velveto priešinga kryptimi sukirpta detalė atrodys šviesesnė, turės kitą atspalvį, lyg būtų kirpta iš kitos medžiagos.

DARBO ĮRANKIAI IR JŲ NAUDOJIMAS

Kirpimui ir siuvimui reikia tinkamų įrankių. Vieni jų reikalingi sudarant brėžinį-iškarpa, kiti — kerpant ir siuvant.

Brėžiniui sudaryti būtinausi įrankiai yra popierius, pieštukas, centimetrinė juostelė, liniuotė, kampainis, trintukas.

17 pav. Raportas

Popierių reikia imti lygų, stipresnį. Jei daromas tik liemens brėžinys, popierius imamas 60×60 cm formato. Didesniam drabužiui — sijonui ar visai suknelei — popierius imamas atitinkamai didesnis. Pieštukas naudojamas vidutinio minkštumo, gerai, smailai nudrožtas. Centimetrinė juostelė (iš medžiagos ar klijuotės padaryta 2 cm pločio, 150 cm ilgio juostelė, suskirstyta centimetrais) naudojama ne tik imant matus, bet ir sudarant brėžinį. Kampainis reikalingas stačiam kampui nubrėžti. Visi brėžiniai pradedami brėžti, pirmiausia nubrėžiant statų kampą. Jei kampainis mažas, nubrėžto staus kampo kraštinės pratęsimos, pasi-naudojant liniuote. Liniuotė turi būti tiesi, lygi, geriau su pažymėtais centimetrais. Jei liniuotėje nėra pažymėtų centimetrų, nubrėžtoje linijoje atžymėjimus tenka daryti pasinaudojant centimetrine juostele. Lenktoms linijoms išvesti naudojama kreivinė liniuotė, bet be jos galima apsieiti; tam tikslui iš pradžių neryškiais brūkšneliais nubrėžiamos kelios lenktos linijos, ir labiausiai pasisekusi išryškinama, o kitos, nereikalingos, nutrinamos trintuku. Brėžinį reikia daryti tiksliai, švariai. Brėžiniui ar jo daliai atspausti arba perkelti ant kito popieriaus naudojamas specialus ratukas su rankenėle. Vedžiojamas norimomis linijomis ratukas palieka žymes — skylutes.

Kirpimui ir siuvimui naudojami šie įrankiai: žirkklės, adata, siūlai, pirštelis, kreida arba muilo gabalėlis, smeigtukai, siuvamoji mašina (18 pav.).

Drabužiui sukirpti naudojamos didelės žirkklės su įvairiomis geležtėmis. Vėliau dirbant patogiau vartoti nedideles žirklytes. Žirkklės turi būti aštrios, jų galai smailūs, kad būtų galima padaryti mažiausią įkirpimą.

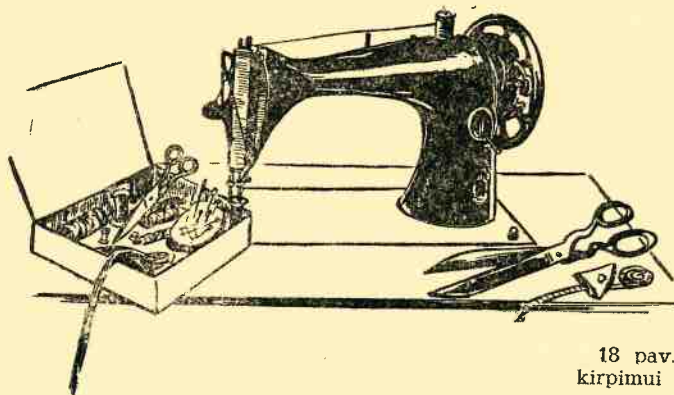
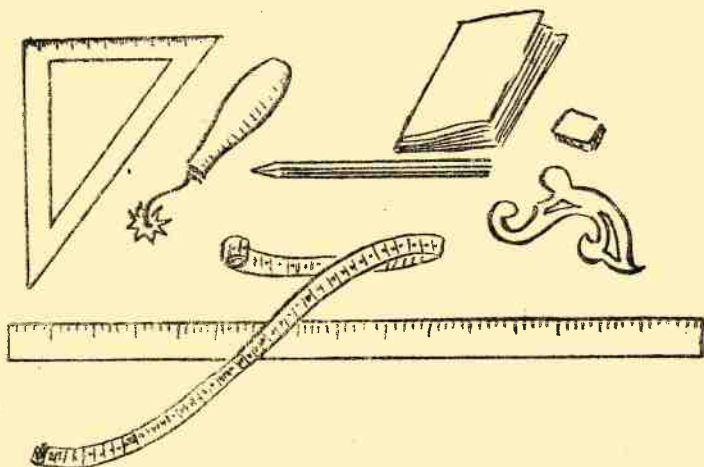
Adatų siuvant reikia įvairių. Kuo storesnė medžiaga, kuo storesniais siūlais siuvama, tuo storesnė turi būti ir adata. Plonoms šilkinėms medžiagoms siūti reikia plonų adatų, kad neliktų žymių adatos įdūrimų. Geresnės yra tokios adatos, kurių skylutės yra pailgos ir pakankamai didelės. Daigstymui geriau tinka ilgesnės, didesnės adatos.

Siūlai vartojami dvejopi: siuvimui ir daigstymui. Siuvimo siūlai turi būti priderinti prie medžiagos storio ir spalvos, ypač viršutinėms siūlėms. Vidutinio storumo medžiagoms naudojami 40—50 numerio siūlai, plonoms medžiagoms — 60—80, storoms — 30 numerio siūlai. Viršutinėms siūlėms geriau imti atitinkamos spalvos šilkinis siūlus.

Daigstymo siūlai drabužyje nepaliekami (jais tik laikinai susiuvama), todėl jų spalva turi ryškiai skirtis nuo drabužio spalvos, kad būtų galima lengviau pašalinti, kai drabužis bus visiškai pasiūtas. Daigstymo

siūlai, turi būti ploni, minkšti, nesukrūs, kad siuvant nesimazgytų. Kilpoms išsiūti naudojami stori (nulinio numerio) siūlai.

Pirštelis naudojamas adatai į medžiagą įspausti; jis apsaugo pirštą nuo sužeidimų. Pirštelių yra dvejopų: su dugneliu ir be dugnelio. Lengvoms medžiagoms siūti naudojamas pirštelis su dugneliu. Storoms

18 pav. [rankiai
kirpimui ir siuvimui

medžiagoms, kur adatai stumti reikia daugiau jėgos, — be dugnelio. Šiuo atveju adata stumiama pirštelio šonu.

Įvairioms siuvinio vietoms pažymėti vartojama speciali kreida arba muilas, geriausia tualetinis (kai gabalėlis beveik visiškai susimulija, ir lieka tik maža jo skiautelė). Jei medžiaga šviesesnė, žymima

pieštuku ar spalvota kreida. Visos žymėjimo priemonės turi būti smailai padrožtos, kad linija būtų plona, aiški.

Primatuojuant patogu naudoti specialius smeigtukus su didelėmis galvutėmis.

Drabužiams siūti vartojamos įvairių firmų mašinos: „Union“, „Podolskaja“, „Singer“ ir kitokios. Norint, kad mašina gerai siūtų, ilgiau išbūtų be remonto, reikia mokėti su ja elgtis.

Perkant naują mašiną, gaunamos instrukcijos apie pagrindines jos dalis, atskirų dalių veikimą, naudojimosi taisykles. Tuos nurodymus reikia įsidėmėti ir jų laikytis.

Nežiūrint kokios firmos mašina bebūtų, reikia:

1. Mašinos smagratį sukti tik viena kryptimi.
2. Baigus siūti, kojelę laikyti pakeltą.

3. Nesiūti mašina, nepadėjus po kojеле medžiagos, kad neatbuktų danteliai ir nesigadintų (nediltų) apatinė prispaudžiamosios kojelės dalis.

4. Naudoti tik medžiagos storį atitinkančius siūlus ir adatą. Keičiant medžiagą, reikia atitinkamai sureguliuoti atskiras mašinos dalis, pakeisti siūlus ir adatą.

5. Siuvant netraukti, nė rankomis nestumti medžiagos, nes gali sulinkti ir nulūžti adata. Mašina pati reguliuoja siuvimo greitį ir medžiagos stūmimą.

6. Siuvimo metu nelaikyti atdaro vidurinę mašinos dalį dengiančio dangtelio.

7. Mašiną laikyti sausoje vietoje, kad nerūdytų, ir dažnai tepti alyva. Retkarčiais mašiną išplauti žibalu. Į skylutes, paliktas tepimui, įpilti po keletą lašų žibalo ir smarkiai sukti mašiną. Po to žibalą nušluostyti ir į tas pačias skylutes įpilti alyvos. Alyvą geriausia laikyti specialia-me indelyje su siauru snapeliu — tepalinėje.

Mašinų yra įvairių: storoms medžiagoms siūti (vyriškos), plonomis medžiagoms, baltiniams ir universalios. Patogiausios yra universalios mašinos, kuriomis galima siūti įvairias medžiagas.

Prieš pradėdant siūti drabužį, reikia ant mažo tos pačios medžiagos gabalėlio patikrinti, kokią siūlę siuva mašina. Siuvamoji mašina gali siūti įvairaus ilgio dygsniais.

Storesnėse medžiagose daromi ilgesni dygsniai, plonesnėse — trumpesni. Tačiau, jei norima medžiagą suraukti, jos pakraščiu siuvama dvi eilės retų dygsnių, po to siūlai patraukiami (po vieną siūlą), ir medžiaga suraukiama. Raukiniai daromi tokio pločio, kokio reikia pagal faso-

ną. Ilgiausias dygsnis yra 4 mm ilgio. Dygsnio ilgiui nustatyti mašinoje yra specialus prietaisas.

Pirmiausia ant medžiagos gabalėlio patikrinama siūlės kokybė. Gera siūlė esti tada, kai viršutinis ir apatinis siūlai vienodai įtempti, kai viršutinio ir apatinio siūlo persipynimas eina siuvamojo sluoksnio viduriu, kai siūlė tiek viršuje, tiek ir apačioje visiškai vienoda (19 pav.). Jeigu apatinis siūlas bus labiau įtemptas už viršutinį arba atvirkščiai, siūlė bus negraži ir nestipri. Taigi, labai svarbu mašiną tinkamai nustatyti.

Tvarkant viršutinį siūlą, kojelę reikia nuleisti. Viršutinis siūlas reguliuojamas tam tikru prietaisu, esančiu mašinos galvutėje. Siūlas eina tarp dviejų plokštelių, prispaustų spyruokle ir priveržtų varžteliu. Jei siūlas labai įtemptas, varžtelį reikia atsukti, jei labai laisvas, — priveržti.

Tvarkant apatinį siūlą, šaudyklę reikia išimti, patikrinti, ar kojelė gerai priveržta, ar adata tiesi, ar gerai parinktas siūlas ir adata.

Kartais, siuvant ploną medžiagą (ypač baltinius), tenka persiūti storesnę vietą, sudarytą iš kelių medžiagos sluoksnių. Tokiu atveju kojelę reikia truputį pakelti ir iš lėto persiūti storą vietą.

Kartais siuvant viršutinis siūlas trūksta. Tai gali atsitikti, kai siūlas neteisingai įvertas į adatą, arba per daug įtemptas, taip pat kai adata netinkama, išlenkta arba blogai įstatyta.

Apatinis siūlas trūksta, jei špūlė neteisingai įstatyta į šaudyklę arba siūlas per daug įtemptas.

Dygsnių peršokimai esti tada, kai adata neužkabina apatinio siūlo. Reikia patikrinti, ar adata neatbukusi, nepalinkusi, ar ne per plona pagal siūlą.

Jei į šaudyklę įstringa siūlas, šaudyklė išardoma. Ji išimama, pakėlus adatą aukšty. Sraigtelis atsukamas atsuktuvu, nuimama spyruoklė ir pirmutinis žiedas. Dalys šaudyklėje sustatomos atvirkštine tvarka.

Mašina sunkiai eina, jei yra nešvari, jei diržas per stipriai arba per laisvai priveržtas. Tokiu atveju ją reikia išvalyti, sutvarkyti diržą.

Mašina nesiuva, jei smagračio sraigtas nepriveržtas.

Medžiagos netraukia pirmyn, jei kojelė silpnai ją prispaudžia. Kojelė turi pakankamai prispausti medžiagą, tačiau ne per daug, nes per daug prispausta kojelė trukdo medžiagai laisvai judėti ir ją gadina.

19 pav. Siūlų persipynimas siūlėje: viršuje — gera siūlė, viduryje — viršutinis siūlas labiau įtemptas už apatinį, apačioje — apatinis siūlas labiau įtemptas už viršutinį

DRABUŽIAI VAIKAMS

FASONO IR MEDŽIAGOS PARINKIMAS

Vaikų drabužiai tiek medžiaga, tiek ir fasonais skiriasi nuo suaugusiųjų. Vaiko amžius yra labai skirtingas. Pagal amžių vaikams siuvami atitinkami drabužiai. Skoningi, gerai pasiūti, tvarkingi drabužiai vaikui yra patogūs nešioti ir lavina jo skonį. Be to, svarbu, kad vaikas jau nuo mažens priprastų švariai, tvarkingai laikyti drabužius, nes vaikystėje įgyti įpročiai lieka visam gyvenimui.

Drabužis turi atitikti vaiko dydį. Geriausias drabužis, jei jis neatitinka vaiko dydžio ar amžiaus, nepuošia vaiko, o, atvirkščiai, gadina jo išvaizdą. Per ankštos ar per didelės kelnaitės berniukui, per pečius apkritusios arba per siauros, aptemptos ilgos suknelės mergaitėms ne tik gadina išvaizdą, bet yra nepatogios nešioti ir greičiau plyšta, negu pri-taikytas drabužis. Dažnai ekonominiais sumetimais motinos siuva vaikui didesnius drabužius — išaugimui. Bet pasitaiko, kad drabužis sudėvimas dar vaikui nespėjus jo išaugti. Vaikų ypač greitai auga rankos ir kojos, todėl, siuvant brangesnį drabužį, patariama daugiau medžiagos užlenkti apačioje, o rankovėms pasiūti dvigubą rankogalį.

Vaikų drabužiams reikia rinkti tokius fasonėlius, kurie atitinka vaiko amžių ir drabužio paskirtį. Klysta tos motinos, kurios berniukams siuva vyriško fasono kostiumus, o mergaites puošia kaip suaugusias. **Negražu**, kai iš vaikų padaromi maži „tėtės“ ir „mamos“.

Pagal amžių vaikai skirstomi į šias grupes:

1. Lopšelinio amžiaus vaikai — iki 3 metų.
2. Ikimokyklinio amžiaus — nuo 3 iki 7 metų.
3. Jaunesniojo mokyklinio amžiaus — nuo 7 iki 10 metų.
4. Vidutinio mokyklinio amžiaus — nuo 11 iki 14 metų.
5. Vyresniojo mokyklinio amžiaus — nuo 14 iki 17 metų.

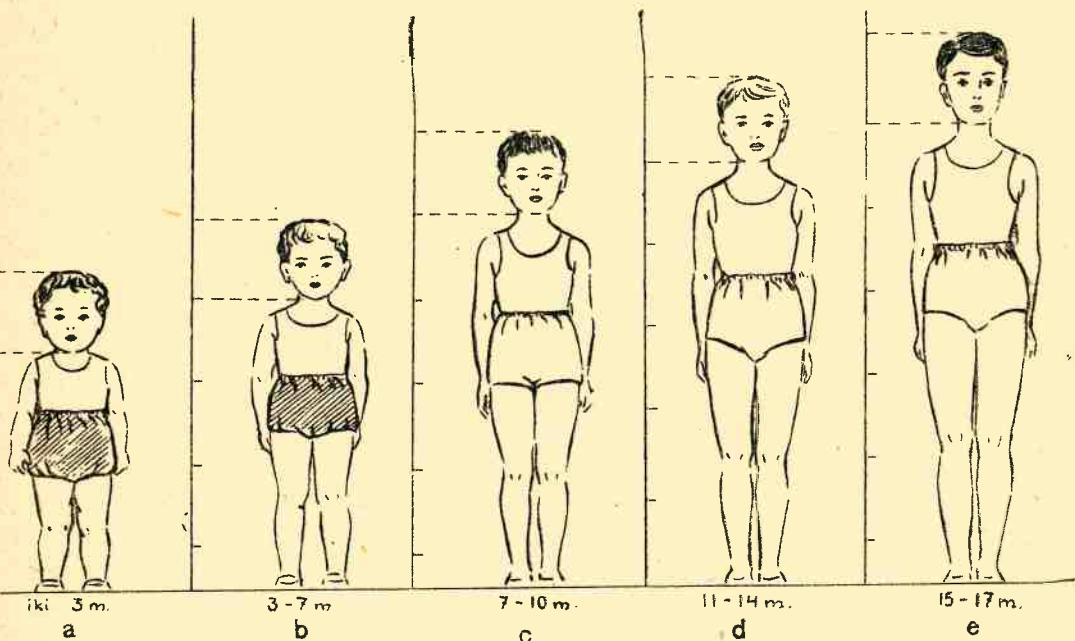
Kiekvienam amžiui yra būdingas vaiko kūno dalių santykis (20 pav.), ir, renkant drabužiui fasoną, reikia į tai atsižvelgti.

Pavyzdžiui, ikimokyklinio amžiaus vaikų esti gana **ne-maži**, atsikišę pilvukai, trumpos kojos, todėl šio amžiaus mergaitėms siuvamos trumpos laisvo kirpimo suknelės su įvairių formų **perpetėmis**, berniukams — trumpos kelnaitės, prisegamos prie **marškinėlių** arba su

petnešėlėmis, trumpi (bolero) arba ilgesni laisvi švarkeliai. Rudens— žiemos sezonui berniukams ir mergaitėms tinka laisvi, platus, nevaržą judesių treningai, švarkeliai.

Darbai ir žaidimams ikimokyklinio amžiaus vaikams tinka lengvai skalbiami chalatėliai, įvairios prijuostėlės, kombinezoniukai, treningučiai, meškiukai, kurie nevaržo vaiko judesių. Vasarą šio amžiaus berniukai ir mergaitės gali nešioti kostiumėlius-kelnaites.

Jaunesniojo mokyklinio amžiaus vaikus sunkiausia gražiai aprengti, nes jų figūros nėra proporcingos. Laisvoms, ant perpečių suknelėms mergaitės yra per didelės, liemens išryškinti taip pat

20 pav. Vaiko kūno proporcijos įvairiais gyvenimo metais: *a*—galva sudaro vieną ketvirtadalį viso vaiko aukščio. Kaklas labai trumpas. Tuoj po krūtine prasideda pilvuko iškilimas. Liemuo neryškus. *b*—Galvos santykis su visu kūnu 1:4,5. Liemuo, palyginus su kojomis, ilgas, pilvukas iškeltas. Laikysena tiesi, šiek tiek atsiložusi. *c*—Galvos santykis su visu kūnu 1:5,5. Liemens linija nelabai ryški; rankos ir kojos pailgėjusios, pilvuko iškilimas sumažėjęs. *d*—Galvos santykis su visu kūnu 1:6. Berniukai smarkiai ištįsta, ypač pailgėja rankos ir kojos; nugaroje išryškėja mentės. Mergaičių išryškėja liemens linija, krūtinė. *e*—Galvos santykis su visu kūnu 1:6,5. Siame amžiuje vaikų figūra darosi panaši į suaugusiųjų. Berniukų paplatėja pečiai, liemuo lieka plonas; mergaičių — išryškėja talija, krūtinė.

negalima. Šio amžiaus mergaitėms tinka suknelės su sutrumpintu (paaukštintu) nepabrėžtu liemeniu, trumpi (bolero) švarkeliai, trumpi, platus sijonėliai. Berniukams gerai atrodo trumpos kelnės ir laisvi švarkeliai. Taip pat dera vienaeilės arba dveilės liemenėlės su rankovėmis ir be rankovių, megzti ir siūti laisvi švarkeliai, sportiško tipo balti arba languoti marškinėliai, ilgomis arba trumpomis rankovėmis.

Viduriniame mokykliniame amžiuje mergaičių figūra pradeda formotis, t. y. išryškėja liemuo, pailgėja rankos, kojos. Šio amžiaus mergaitėms tinka per liemenį kirptos suknelės, laisvai parauktos krūtinėje; sijonėliai — platus, raukti arba klostyti. Tinka trumpos, laisvos palaidinukės.

Vyresniojo mokyklinio amžiaus mergaičių figūros darosi panašios į suaugusių moterų figūras. Joms drabužių nereikia daryti aptemptų, giliu kaklo iškirpimu. Suknelės siuvamos kirptos per liemenį, laisvos, su užkritusiu liemeniu, rauktais ar į apačią paplatintais sijonukais. Fasonai turi būti kuklūs. Šio amžiaus mergaitės paprastai nešioja mokyklinę uniformą, kuri yra pritaikyta jų figūrai. Tvarkinga, švari, papuošta balta apykakle ir rankogaliais uniforma yra gražiausias mokyklinio amžiaus mergaitės drabužis. Pavasarį paprastai dėvimos lengvos, šviesių spalvų suknelės, kostiumai.

Mokyklinio amžiaus berniukai taip pat turi nustatytą mokyklinę uniformą. Be jos, berniukams tinka vienaeiliai sportiško kirpimo švarkeliai, sportiškos palaidinės iš velveto arba iš vilnionių medžiagų. Kelnės ilgos, lygios su atraitais apačioje arba parauktos, sportiškos. Berniukai iki 14—15 metų vasarą turėtų nešioti trumpas kelnės. Tai gražu, patogiu ir sveika. Prie sportiškų šviesių ar tamsių marškinių tinka nešioti tautiškas juostas.

Mokyklinio amžiaus vaikai, dirbdami praktikos darbus, gali dėvėti specialius drabužius (prijuostas, chalatus, kombinezonus), pritaikytus darbo specifikai. Sportui reikia turėti atskirus drabužius, kurie turi būti patogūs, higieniški. Mergaitėms geriausiai tinka apačioje ant gumos parauktos sporto kelnaitės (guma neturi veržti). Berniukai po plačiomis sporto kelnaitėmis turi nešioti specialius trikampus. Palaidinukės sportui geriausios iš trikotazo.

Iškilingoms progoms, įvairioms šventėms, į teatrą, į svečius eiti drabužius galima siūti ir iš geresnių — vilnionių ar šilkinųjų medžiagų. Bet ir čia neverta pirkti brangių medžiagų, kurios ne visuomet yra praktiškos. Geresnių medžiagų drabužiams galima rinkti puošnesnius, sudėtingesnius fasonėlius.

Vasarai vaikų drabužiams geriausiai tinka medvilninės medžiagos (perkelis, volta, markizetas), įvairios lininės ir štapelinės medžiagos. Žiemai — medvilninės (flanelė, šotlandka, velvetas), pigios vilnonės (kašmyras, „Banga“) ir panašios medžiagos. Medžiagos parenkamos gyvų sodrių spalvų, vienaspalvės arba margos — languotos, taškuotos, gėlėtos ar pan. Pagal medžiagą parenkamas drabužio fasonas. Lengvai medvilninei medžiagai reikia imti paprastesnius, lengvai lyginamus fasonus, mat, tokios medžiagos dažnai plaunamos ir fasono apkrovimas sudėtingomis detalėmis (klostėmis, pūpsniais, volanėliais) tik bereikalingai apsunkina darbą. Vėsesniam orui tiek berniukams, tiek ir mergaitėms galima pasiūti kombinuotus iš medžiagos ir trikotažo drabužius. Vykusiai panaudotos trikotažo detalės papuošia drabužį, suteikia jam įdomią išvaizdą.

Vaikiški, ypač ikimokyklinio amžiaus vaikų, drabužiai yra puošiami. Tinkamai pritaikytos kelios eilės neblunkančios juostelės, nesudėtingas pasiuvinėjimas ar antsiuvas gali paprasčiausią drabužėlį padaryti puošnų, įdomų. Įvairioms prijuostėlėms, chalatėliams, treningams puošti labai tinka antsiuvai (aplikacijos). Prisiuvant antsiuvus, vaiko drabužėlį galima papuošti meškiukais, kiškėliais, voveraitėmis, gėlėmis ir pan. Mokyklinio amžiaus vaikams antsiuvais gali būti puošiami tik sportiški drabužiai.

Aišku, puošti reikia atsižvelgiant į bendrą drabužio kompoziciją, jo fasoną ir spalvą. Papuošimai berniukams daromi kuklesni, kaip mergaitėms.

Vaikų, ypač ikimokyklinio amžiaus, drabužėlių kirpimas ir siuvimas nėra sudėtingi, ir todėl labai patogu pačioms motinoms juos siūti.

MATŲ ĖMIMAS IR IŠKARPŲ PARUOŠIMAS

Siuvant drabužius vaikams, laikomasi šios darbo eigos:

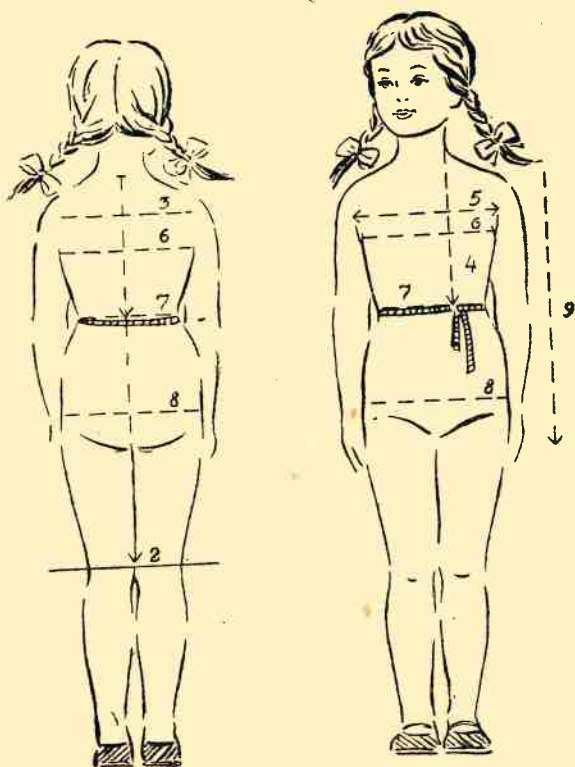
- 1) fasono parinkimas,
- 2) matų ėmimas,
- 3) pagrindinio brėžinio ir iškarpos paruošimas,
- 4) pagrindinės iškarpos išmodeliavimas,
- 5) medžiagos paruošimas,
- 6) sukirpimas,

7) pamatavimas,

8) siuvinimas.

Pagal drabuželio paskirtį ir vaiko amžių parenkama medžiaga ir fasonas. Parinkus fasoną, reikia paruošti pagrindinę iškarpą, pagal kurią modeliuojami (fasonuojami) visi vaiko drabužiai. Pagrindine iškarpa galima naudotis tol, kol vaikas žymiai neišauga.

Brėžiniui padaryti reikia žinoti vaiko matus. (Kūdikiams iki vienerių metų matai neimami: jie yra pastovūs.) Vaikai matuojami taip pat, kaip ir suaugusieji. Prieš pradėdant matuoti nustatoma liemens linija. Tam tikslui liemuo ploniausioje vietoje sujuosiamas juostele.

21 pav. Matų ėmimas vaikams

1. Nugaros ilgis (21 pav., 1) matuojamas nuo kaklo septintojo slankstelio iki liemens linijos.

2. Drabužio ilgis (21 pav., 2) matuojamas nuo kaklo septintojo slankstelio iki norimo drabužio ilgio.

3. Nugaros plotis (21 pav., 3) matuojamas toje vietoje, kur rankos susijungia su liemeniu (6—7 cm žemiau kaklo septintojo slankstelio).

4. Priekio ilgis (21 pav., 4) matuojamas nuo kaklo septintojo slankstelio, perkiant centimetrinę juostelę į priekį iki liemens linijos, t. y. iki juostelės, perjuostos per liemenį.

5. Priekio plotis (21 pav., 5) matuojamas nuo vieno petikaulio ligi kito, 3—4 cm žemiau kaklo duobutės.

6. Krūtinės apimtis (21 pav., 6) matuojama po pažastėlėmis, apjuosus vaiką centimetrine juostele; juostele reikia laikyti laisvai, ne-
veržiant.

7. Liemens apimtis (21 pav., 7) matuojama per liemenį, juos-
tele sujuostoje vietoje.

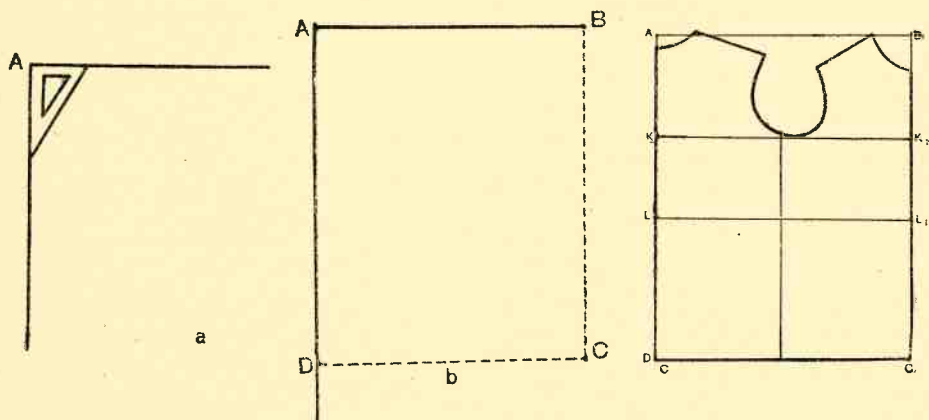
8. Klubų apimtis (21 pav., 8) matuojama per storiausią klubų
vietą.

9. Rankovės ilgis (21 pav., 9) matuojamas nuo petikaulio iki
riešo.

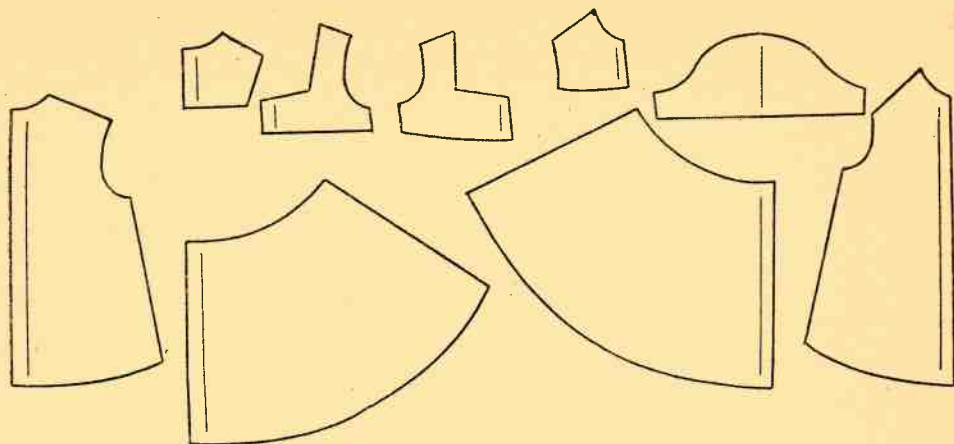
Ilgio matų užrašomas visas skaičius, nes brėžinys daromas visam
ilgiui, o pločio ir apimties matų — pusė skaičiaus, nes brėžinys daromas
figūros pusei (pusei nugaros, priekio, rankovės). Pavyzdžiui, nugaros
ilgis yra 22 cm, tai ir užrašoma 22 cm, o nugaros plotis — 24 cm — už-
rašoma 12 cm.

Nuėmus vaiko matus, daromas brėžinys. Brėžinys daromas drabužio
pusei — pusei nugaros ir pusei priekio.

Popieriaus lape, kairiajame viršutiniame kampe nubrėžiamas status
kampas, kurio viršūnė pažymima raide A. Kampo kraštinės į dešinę ir
į apačią pratęsimos. Gaunamos horizontali (iš kairės į dešinę) ir ver-
tikali (iš viršaus į apačią) linijos (22 pav., a). Ant horizontalios linijos
atidedami figūros apimties ir pločio matai, o ant vertikalios — ilgio ma-
tai. Pats brėžinys brėžiamas figūros pusei: nuo nugaros vidurio iki prie-
kio vidurio. Pagrindu imama krūtinės apimtis ir pridedama 8—10 cm
laisvumui.

22 pav. Brėžinio sudarymo pradžia: a — status kampo brėžimas, b — stačiakampio
sudarymas, c — papildomų linijų brėžimas

23 pav. Išilginės linijos pažymėjimas

Ant pratęstų kraštinių nuo kampo *A* viršūnės ant horizontalios (gulsčios) linijos atidedama pusė krūtinės apimties su priedu laisvumui ir pažymima tašku *B*; ant vertikalios linijos atidedamas norimas drabužio ilgis, pažymint gautąjį tašką raide *D*. Iš pažymėtų taškų nubrėžiamos tiesios linijos, lygiagretės pirmosioms, gaunamas stačiakampis *ABCD* (22 pav., *b*). Vertikalios stačiakampio linijos rodo nugaros ir priekio medžiagos lenkimo linijas (*AD* — nugaros vidurio lenkimo linija, *BC* — priekio vidurio lenkimo linija). Tarpas tarp nugaros ir priekio lenkimo linijų išskirstomas smulkiau, pažymint atidėtus matus taškais; paskui pažymėti taškai jungiami įvairiomis linijomis (tiesiomis, lenktomis), ir tuo būdu gaunami iškarpai reikalingi kontūrai (22 pav., *c*). Iškarpoje pažymima vertikali (išilginė) linija, kuri turi sutapti su medžiagos išilginiu (metmenų) siūlu. Jei iškarpa yra modeliuojama, t. y. išskirstoma (sukarpoma) atskiromis dalimis (*perpetė*, liemenėlis, sijonas, rankovė), kiekvienoje dalyje (detalėje) turi likti pirmykštė pagrindinė išilginė linija (23 pav.). Tačiau jei drabuželis kerpamas iš languotos arba juostuotos medžiagos, kur atskiros dalys įvairiai išdėstytos, išilginė linija gali eiti ne išilgai medžiagos, o juostelės ar langelio kryptimi, priklausomai nuo fasono (24 pav.). Darant pagal brėžinį iškarpa, galima iš karto 1—1,5 cm užleisti siūlėms. Tokia iškarpa, kurioje užleista siūlėms, vadinama *lekalu*. Naudotis ja labai patogiu, nes galima ekonomiškiau

sukirpti medžiagą. Jei pagrindinė iškarpa yra gera, atitinka vaiko figūrą, tai kerpant medžiagą, atsargai neužleidžiama; kitaip — kerpant reikia užleisti medžiagos atsargai pečiuose, drabužio plotyje ir ilgyje.

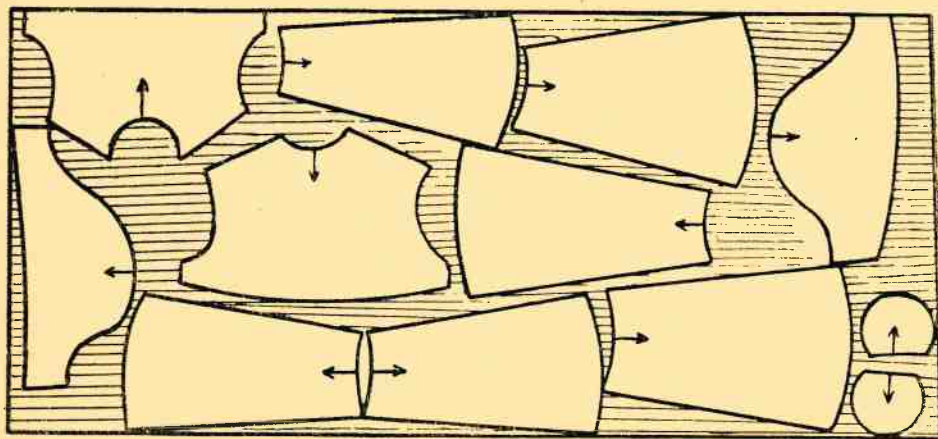
Kadangi, vaikui augant, jo figūra labai keičiasi, tai ir pagrindinės iškarpos paruošimas kiekvieno amžiaus grupės vaikams yra skirtingas.

NAUJAGIMIO KRAITELIS

Naujagimio kraitelį sudaro vystyklai (keturkampiai, trikampiai ir maži), marškinėliai, kepuraitės, vokelis, paklodėlės, antklodėlė.

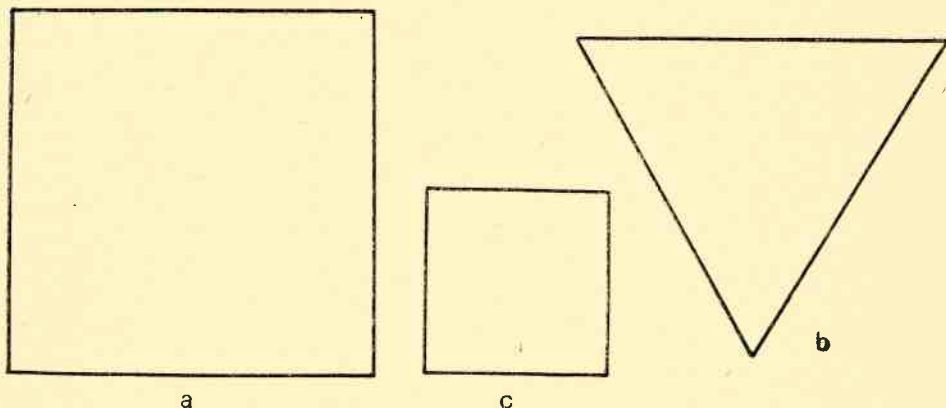
Marškinėliai ir vystyklai siuvami iš baltos medvilninės medžiagos. Siūti geriausia rankomis, nedarant storų siūlių, nes jos spaudžia gležną kūdikio kūnelį.

24 pav. Iškarpų išdėstymas ant juostuotos medžiagos

Vystyklai

Keturkampiu vystyklui sukirpti medžiaga imama kvadrato formos (80×80 cm), trikampiui — trikampio, kurio visos kraštinės turi po 80 cm. Trikampį vystyklą galima padaryti iš keturkampio, perkerpant jį įstrižai nuo vieno kampo ligi kito. Galima naudoti ir didesnio formato vystyklius (100×120 cm). Maži vystyklai (40×40 cm) dedami po kūdikio užpakaliuku, kad nesusiteptų didieji vystyklai (25 pav.). Vystyklų kraštai apsiuvami rankomis arba apmezgami.

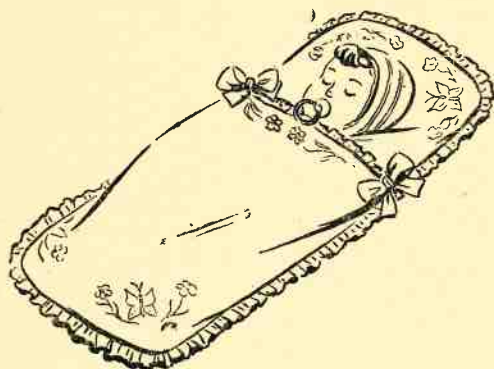
25 pav. Vystyklų brėžiniai

Vokelis

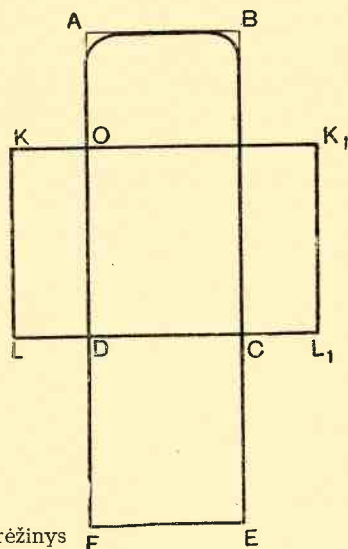
Vokelis naudojamas, vežant kūdikį į lauką. Kambaryje kūdikį laikyti vokelyje nepatariama. Vidurinė vokelio dalis siuvama dviguba, į vidų įdedamas vatinis čiuzinys. Vokelį galima lankstyti dviem būdais: vaikas padedamas ant vidurinės vokelio dalies ir užklojamas apatine dalimi (apatinė vokelio dalis užlenkiama į viršų), o šoninės vokelio dalys užlenkiamos į viršų ir priekyje surišamos juostelėmis; arba, paguldžius vaiką, pirmiausia užlenkiamos šoninės dalys, surišamos juostelėmis ir užklojama apatine dalimi, lyg antklodėle. Vokelis puošiamas mežginiais arba pasiuvinėjamas (26 pav.).

Vokelio brėžinys (27 pav.) padaromas taip. Nubraižomas stačiakampis $ABCD$. AB lygu 40 cm, AD — 80 cm. Ant linijos AD nuo viršūnės A žemyn atidedama 30 cm, ir pažymima tašku O . Iš taško O

brėžiama horizontali (gulsčia) linija, kuri pratęsiama už stačiakampio kraštinių po 20 cm. Pratęstos linijos kraštiniai taškai pažymimi raidėmis K ir K_1 . Tiek pat pratęsiama linija CD , pažymint raidėmis L ir L_1 . Sujungus tiesiomis linijomis taškus K su L ir K_1 su L_1 , gaunami vokelio šonai. Vokelio užvertimui iš apačios nubraižomas stačiakampis $DCEF$,

26 pav. Vokelis

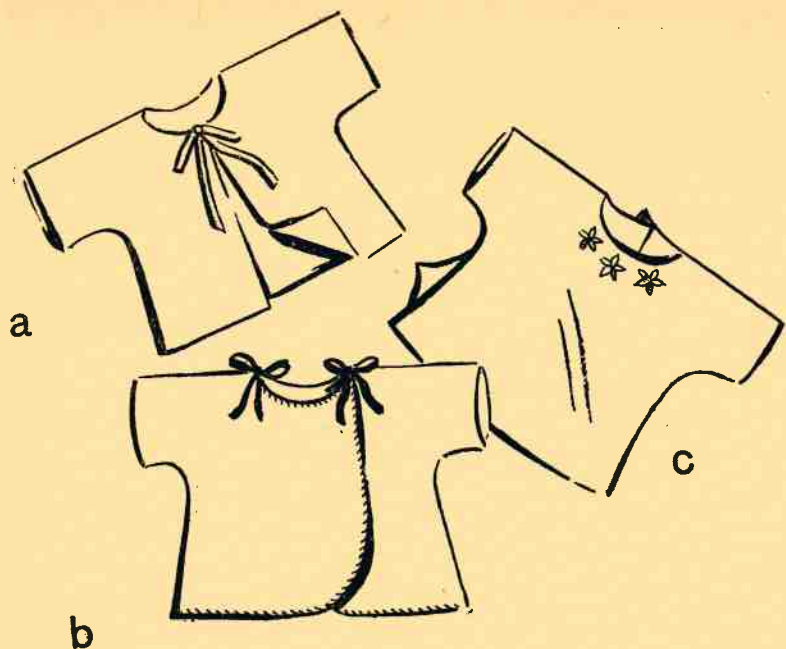

27 pav. Vokelio brėžinys

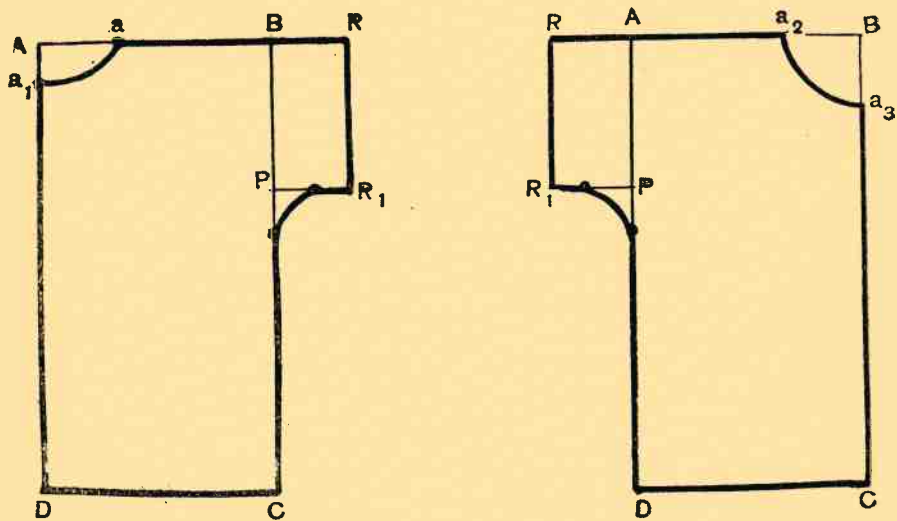
kurio ilgosios kraštinės DF ir CE yra po 50 cm ilgio, o horizontalė EF — 40 cm. Nuo viršūnių A ir B į apačią ir į vidaus pusę atidedama po 3 cm ir nubrėžiamos lenktos linijos viršutinės vokelio dalies kampams suapvalinti. Surišimui juostelės prisiuvamos vokelio fasone numatytose vietose. Vatinis čiužinys vokeliui daromas pagal vidurinės vokelio dalies formą.

Marškinėliai

Pirmųjų kūdikio marškinėlių kirpimas nesudėtingas. Nugarai nubrėžiamas keturkampis $ABCD$ (29 pav.) AB lygu 15 cm, AD — 30 cm. Kakliuko lankui (iškirpimui) nuo viršūnės A į dešinę atidedami 5 cm, ir gautasis taškas pažymimas raide a , žemyn atidedama 2,5 cm ir pažymima tašku a_1 . Taškai a ir a_1 sujungiami lenkta linija. Rankovėlėms nubrėžti linija AB 5 cm pratęsiama į dešinę ir pažymima tašku R , nuo kurio į apačią (rankovėlių pločiui) nubrėžiama 10 cm ilgio tiesė. Nuo

28 pav. Marškinėliai naujagimiui

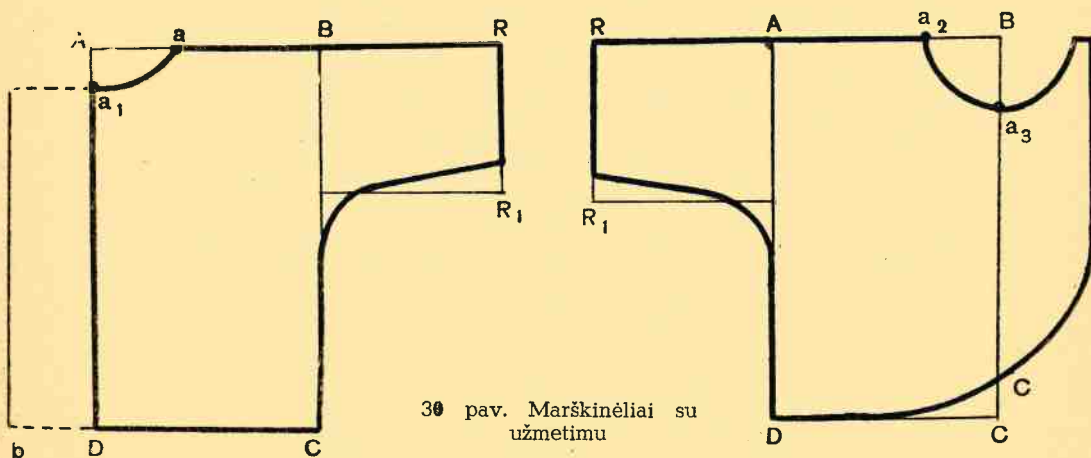
29 pav. Marškinėlių
brėžinys

taško B į apačią ant linijos BC taip pat atidedama 10 cm ir pažymima tašku P . Iš taško P į dešinę brėžiama tiesė, lygiagretė linijai BR , iki susikirtimo su linija, pravesta iš taško R . Jų susikirtimo taškas pažymimas raide R_1 . Pažasties kampas daromas apvalus. Tam tikslui nuo taško P į apačią ir į dešinę atidedama po 2 cm, ir gautieji taškai sujungiami lenkta linija.

Priekio brėžinys braižomas taip pat kaip ir nugaros, tiktai priekio kaklo iškirpimui nuo kampo B į kairę ir į apačią atidedama po 5 cm, ir pažymima taškais a_2 ir a_3 , kurie sujungiami lenkta linija.

Tokie marškinėliai kerpami iš vieno medžiagos gabalo. Priekis lenkimo linijoje perkerpamas; prie kaklo iškirpimo prisiuvamos juostelės surišimui (28 pav., *a*). Galima siūti marškinėlius, užvelkamus per galvą, bet tuo atveju reikia daryti nemažą prakirpimą, kad galvutė lengvai pralįstų. Siuvant vaikams iki 3—4 mėnesių amžiaus, siūlės susiuvamos iš to paties (brėžinyje nurodyto) medžiagos kiekio; siuvant vyresnio amžiaus vaikams, siūlėms užleidžiama.

Norint, kad priekyje ar nugarėlėje vienas skvernelis užeitų ant kito, tenka daryti pečių siūles (28 pav., *b* ir *c*). Kerpamos trys dalys: nugarėlė ir du skverneliai arba priekis ir dvi nugarėlės pusės. Iš pradžių, brėžinys, daromas taip pat, kaip parodyta 29 pav., tik prie priekio arba nugaros vidurio pridedama 5—7 cm užmetimui (30 pav.). Marškinėlių rankoves galima pailginti. Tokius marškinėlius galima išmodeliuoti, t. y. kirpti trumpesnius, skvernelių apačios kampus padaryti apvalius, pečių siūlėse prie kaklo palikti neužsiūtą tarpelį juostelei įverti. Marškinėlių kraštus galima apnerti spalvotais siūlais.

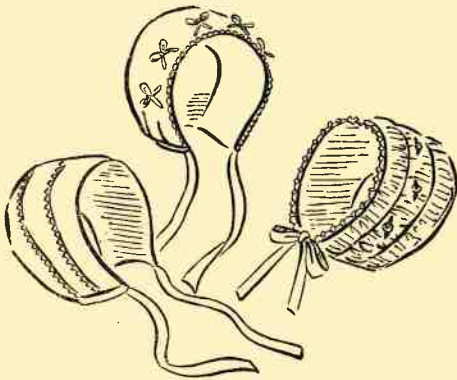

30 pav. Marškinėliai su užmetimu

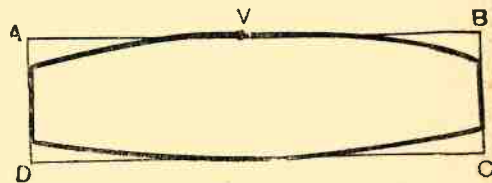
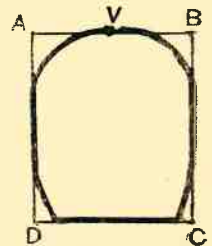
Kepuraitės

Kepuraitės siuvamos iš minkštos, šviesių spalvų medžiagos. Kepuraičių yra įvairių fasonų (31 pav.). Kepuraitė kerpama iš dviejų dalių: dugnelio ir krašto (32 pav.). Dugneliui iškirpti brėžiamas keturkampis $ABCD$. AB lygu 10 cm, AD — 12 cm. Linija AB dalijama pusiau, vidurys pažymimas tašku V . Viršutiniai kampai A ir B suapvalinami, atidedant po 2 cm nuo viršūnių į apačią ir į vidaus pusę. Nuo apatinių kampų D ir C į vidų atidedama po 1 cm, į viršų po 3 cm; gautieji taškai sujungiami tiesėmis. Kepuraitės krašto iškarpai padaryti brėžiamas keturkampis $ABCD$. AB lygu 30 cm, AD — 8 cm. Nuo viršutinių kampų A ir B į apačią atidedama po 2 cm, o nuo apatinių — D ir C į viršų — po 1,5 cm. Atidėtieji taškai sujungiami lenktomis linijomis su keturkampio viduriu (pažymėtas tašku V). Kraštas prie dugnelio prisiuvamas taip, kad krašto vidurys, pažymėtas tašku V , sutaptų su dugnelio viršaus viduriu, taip pat pažymėtu tašku V .

Kepuraitę papuošti galima įvairiai.

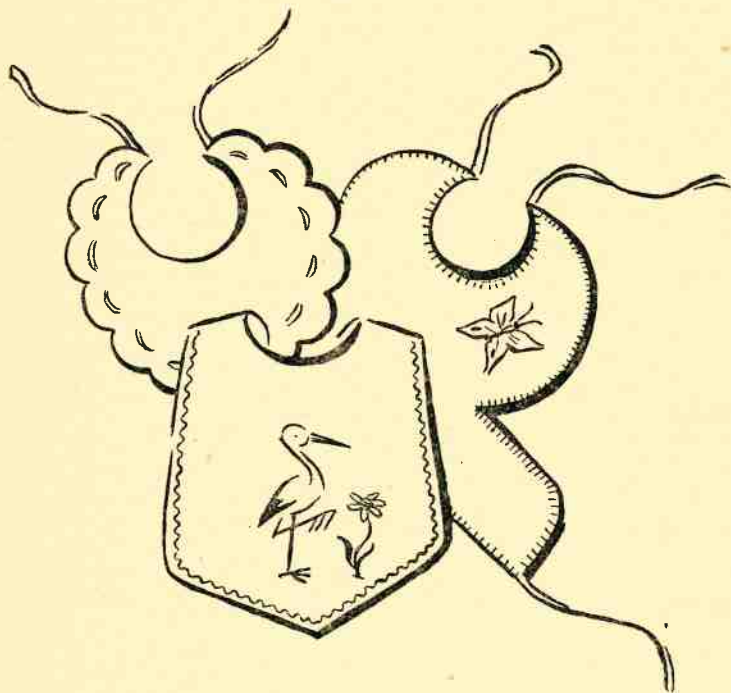
31 pav. Kepuraitės

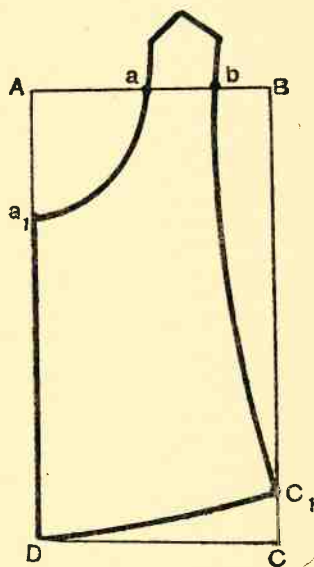
32 pav. Kepuraitės brėžinys

Seilinukai

Dygstant dantukams, vaikai labai seilėjasi, todėl naudinga pasiūti jiems specialius seilinukus, kuriuos būtų galima dažnai keisti. Seilinukai gali būti įvairių fasonų (33 pav.). Jie siuvami iš standesnės medžiagos, netgi iš klijuotės. Tokius seilinukus-prijuostėles patogiu turėti

33 pav.
Seilinukai

34 pav.
Seilino
brėžinys

ir didesniems vaikams, kai jie patys pradeda valgyti. Seilinukų kraštai apmezgami, palenkiami arba apsiuvami kilpute. Seilinukai užsegami nugarėlėje viena kilpute ir saga arba užrišami juostelėmis. Seilinukus galima papuošti nesudėtingu siuvinėjimu ar antsiuvu (aplikacija).

Seilino brėžinys (34 pav.). Braižomas stačiakampis $ABCD$. AB lygu 15 cm, AD — 30 cm. Nuo viršūnės A į dešinę atidedama 8 cm, o į apačią — 9 cm, ir pažymima taškais a ir a_1 . Pažymėti taškai sujungiami lenkta linija. Ant linijos AB nuo taško a į dešinę dar atidedami 4 cm, pažymint gautąjį tašką raide b . Iš taškų a ir b pervedamos į viršų

3 cm ilgio tiesės. Po to šios tiesės sujungiamos kampučiu arba lenkta linija. Nuo viršūnės C į viršų atidedami 3 cm, ir pažymima tašku C_1 . Po to taškas C_1 sujungiamas lenkta linija su viršūne D . Tai seilिनuko apačia. Seilínuko šoninė linija gaunama, sujungus viršutinę dalį tiesiája su tašku C_1 . Seilínukų šoninės linijos (pakraščiai) gali būti labai įvairių formų (žr. 33 pav.).

DRABUŽÉLIAI VAIKAMS NUO 6 MĖN. IKI 3 METŲ

Šio amžiaus vaikams galima pasiūti sudétingesnių drabužélių. Drabužéliai siuvami iš minkštų ir švelnių šviesių, gyvų spalvų medžiagų. Šiurkščios vilnonės medžiagos netinka, nes erzina odą. Drabužéliai turi būti patogūs, lengvai apvelkami, laisvi, nevaržantys kūdikio judesių.

Dieniniai marškinéliai

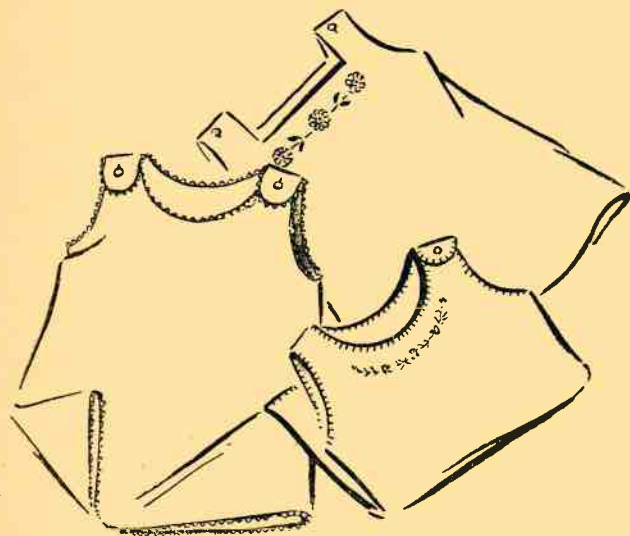
Dieniniai marškinéliai (35 pav.) siuvami trumpesni, be rankovių, su petnešélėmis, kurias galima užsegti sagute ant vieno arba abiejų petelių.

- M a t a i:
1. Liemens ilgis — 22 cm
 2. Marškinélių ilgis — 40 cm
 3. Kūnelio apimtis (60 : 2) — 30 cm
 4. Nugaros plotis (24 : 2) — 12 cm
 5. Priekio plotis (24 : 2) — 12 cm

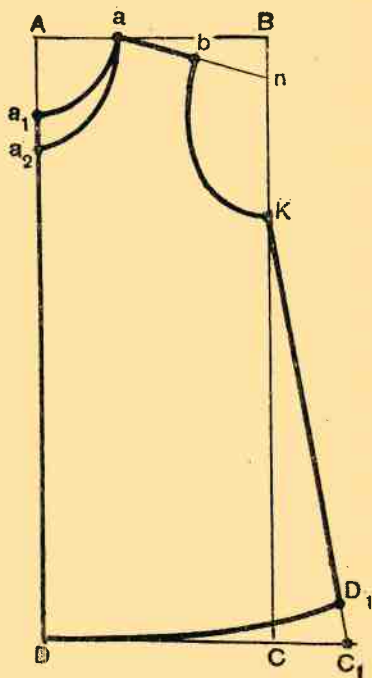
Bréžinio sudarymas (36 pav.). Nugara ir priekis braižomi viename stačiakampyje, bet iškarpos nugarai ir priekiui daromos atskirai, perkeliant bréžinį ratuku ant atskiro popieriaus.

Bréžiamas stačiakampis $ABCD$. AB lygu 15 cm, AD — 40 cm. Kaklo iškirpimui nuo viršūnės A į dešinę ir į apačią atidedama po 5 cm (trečdalis nugaros pločio + 1 cm), ir gautieji taškai pažymimi raidėmis a ir a_1 . Priekiui į apačią atidedami 7 cm (nugaros kaklo iškirpimas + 2 cm), ir pažymima tašku a_2 . Taškai a_1 ir a_2 sujungiami lenktomis linijomis su tašku a . Petelio nuleidimui nuo viršūnės B į apačią atidedami 3 cm (pastovus dydis), ir pažymima tašku n . Taškas n jungiamas tiese

su aukščiausiu kaklelio tašku *a*. Gaunama pagalbinė petelio linija. Ant šios linijos nuo taško *a* atidedami 5 cm, ir pažymima tašku *b*. Nuo viršūnės *B* į apačią atidedama 12 cm, ir pažymima tašku *K*. Pažastėlės iškirpimo linija gaunama, jungiant petelio plotį pažymintį tašką *b* su tašku *K*. Marškinėlių paplatinimui apačios linija *DC* pratęsiama į dešinę, ir ant jos atidedami 5—7 cm, pažymint gautąjį tašką raide *C*₁. Tašką *C*₁ sujungus su tašku *K*, gaunama šono linija. Ant šono linijos nuo taško *C*₁ į viršų atidedami 2 cm, ir pažymima tašku *D*₁. Taškas *D*₁ jungiamas su viršūne *D* — gaunama marškinių apačios linija.

35 pav. Dieniniai marškinėliai

36 pav. Dieninių marškinėlių brėžinys

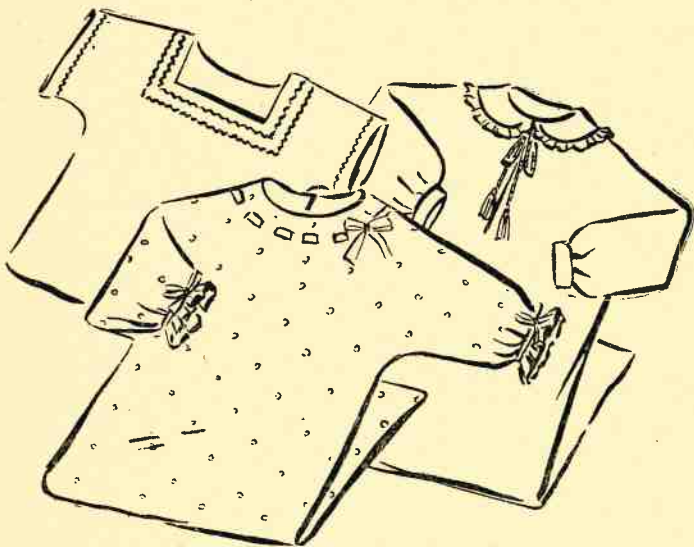
Naktiniai marškinėliai

Naktiniai marškinėliai siuvami ilgesni už dieninius, su trumpomis arba ilgomis rankovėmis (37 pav.).

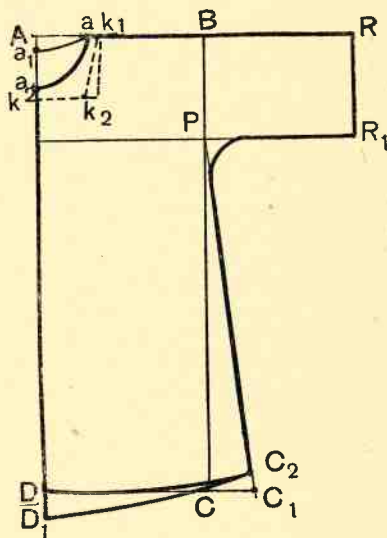
- M a t a i:
1. Liemens ilgis — 22 cm
 2. Visas ilgis — 50 cm
 3. Nugaros plotis (24 : 2) — 12 cm
 4. Priekio plotis (24 : 2) — 12 cm
 5. Krūtinės apimtis (60 : 2) — 30 cm

Naktiniams marškinėliams nugaros ir priekio dalių brėžiniai daromi viename stačiakampyje (38 pav.). Priekio ir nugaros vidurio linijos rodo medžiagos lenkimo liniją. Kadangi rankovėlė yra kerpama išvien (iš vienos dalies), tai ir petelio linijoje nereikia daryti siūlės, o sulenkti medžiagą.

Brėžinio sudarymas (38 pav.). Brėžiamas stačiakampis $ABCD$. AB lygu 18 cm (pusė krūtinės apimties + 3 cm), AD — 50 cm (marškinėlių ilgis). Kaklo iškirpimui nuo viršūnės A į dešinę atidedama 5 cm (šeštadalis krūtinės apimties), ir pažymima tašku a . Nugarėlės

37 pav. Naktiniai marškinėliai

38 pav. Naktinių marškinėlių brėžinys

kaklo iškirpimui nuo taško A žemyn atidedama 1,5 cm, priekio — 6 cm, ir pažymima taškais a_1 ir a_2 . Tašką a sujungus su taškais a_1 ir a_2 lenktomis linijomis, gaunamas nugaros ir priekio kaklo iškirpimas. Jei kaklo iškirpimą norima padaryti keturkampį, reikia nuo taško A į apačią ir į dešinę atidėti norimą kaklo iškirpimo gylį (8 cm) ir plotį (7 cm), ir pažymėti taškais k ir k_1 . Iš šių taškų į dešinę ir į apačią išvesti tieses. Nuo taško k į dešinę atidėti norimą kaklo iškirpimo apačios plotį (6 cm), pažymint gautąjį tašką raide k_2 . Tašką k_2 sujungti tiesėmis su taškais k ir k_1 .

Linija AB nuo viršūnės B pratęsiama į dešinę, ir ant jos atidedama norimas rankovėlių ilgis (16—18 cm), pažymint tašku R . Iš taško R į apačią brėžiama 11 cm ilgio tiesė, pažymint tašku R_1 . Tiek pat atidedama nuo viršūnės B į apačią, pažymint tašku P . Taškus R_1 ir P sujungus tiesia linija, gaunama rankovės apačios linija.

Apačios linija DC pratęsiama į dešinę, ir ant jos atidedama 5—8 cm marškinėlių paplatinimui, pažymint tašku C_1 . Taškas C_1 jungiamas su pažastėlės tašku P — gaunama marškinėlių šono linija. Pažastėlės kampas suapvalinamas. Ant šono linijos iš taško C_1 į viršų atidedami 2 cm, pažymint tašku C_2 . Tašką C_2 sujungus lenkta linija su viršūne D , gaunama nugaros apačios linija. Priekio apačios linijai nubrėžti linija AD pratęsiama į apačią 3 cm, pažymint tašku D_1 . Taškas D_1 jungiamas lenkta linija su tašku C_2 .

Kad įlįstų vaiko galvutė, marškinėlius reikia prakirpti priekyje arba pečių linijoje. Norint, naktiniams marškinėliams galima prisiūti apykaklę, rankogalius. Marškinėliai puošiami juostelėmis, mezginiais arba pasiuvinėjami.

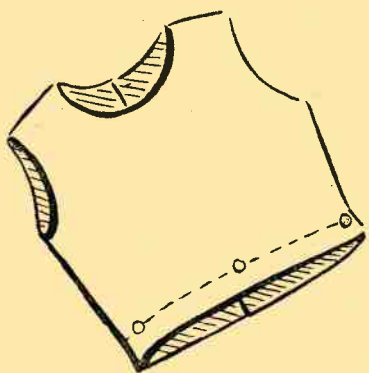
Liemenėlė

Mažiems vaikams kojinėms prilaikyti arba kelnaitėms prisegti siuvasos liemenėlės (39 pav.).

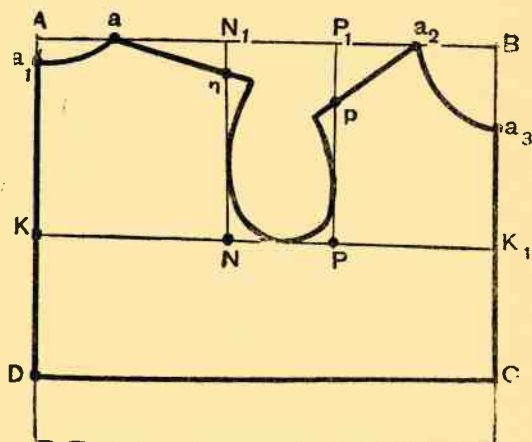
- M a t a i:
1. Liemens ilgis — 22 cm
 2. Nugaros plotis (24 : 2) — 12 cm
 3. Priekio plotis (22 : 2) — 11 cm
 4. Krūtinės apimtis (60 : 2) — 30 cm

Brėžinio sudarymas (40 pav.). Brėžiamas stačiakampis $ABCD$. AB lygu 30 cm (krūtinės apimtis), AD — 22 cm (liemens ilgis). Nuo viršūnės A į apačią atidedama 13 cm (pusė liemens ilgio + 2 cm), ir gautasis taškas pažymimas raide K . Iš taško K į dešinę brėžiama tiesė — krūtinės linija KK_1 . Ant krūtinės linijos iš taško K į dešinę atidedama 12 cm (nugaros plotis) ir pažymima tašku N . Iš taško K_1 į kairę atidedama 11 cm (priekio plotis) ir pažymima tašku P . Iš taškų N ir P į viršų brėžiamos tiesės NN_1 ir PP_1 . Kairėje bus nugaros brėžinys, dešinėje — priekio.

Nugara. Nuo viršūnės A į dešinę atidedami 5 cm (šeštadalis krūtinės apimties), į apačią — 1,5 cm, ir pažymima taškais a ir a_1 . Taškus a ir a_1 sujungus lenkta linija, gaunama spranduko išlenkimo linija. Iš taško N_1 į apačią atidedami 2 cm, ir pažymima tašku n . Taškas a jungiamas su tašku n tiesia linija, kuri 1 cm pratęsiama už taško n .

39 pav.
Liemenėlė

40 pav. Liemenėlės
brėžinys

Priekis. Nuo viršūnės B į kairę ir į apačią atidedama po 5 cm ir pažymima taškais a_2 ir a_3 ; šie taškai sujungiami lenkta linija, — gaunama kaklelio iškirpimo linija. Ant linijos PP_1 nuo taško P_1 į apačią atidedami 4 cm, ir pažymima tašku p . Nuo aukščiausio kaklelio taško a_2 iki taško p brėžiama tiesė, ant kurios atidedamas priekio petelio ilgis (priekio petelio ilgis turi būti lygus nugaros petelio ilgiui be 1 cm). Rankovės iškirpimo linija gaunama, brėžiant lenktą liniją, nuo nugaros petelio žemiausio taško iki priekio petelio žemiausio taško, siekiant liniją NP , kaip parodyta brėžinyje (40 pav.).

Siūlėms ir apačiai palenkti užleidžiama 3—4 cm.

Marškinėliai su prisiūtomis rankovėmis

6—12 mėnesių kūdikiams galima siūti marškinėlius su prisiūtomis rankovėmis (41 pav.).

- Matai: 1. Liemens ilgis — 22 cm
 2. Visas ilgis — 40 cm
 3. Nugaros plotis (24 : 2) — 12 cm
 4. Priekio plotis (23 : 2) — 11,5 cm
 5. Krūtinės apimtis (60 : 2) — 30 cm
 6. Rankovės ilgis — 20 cm

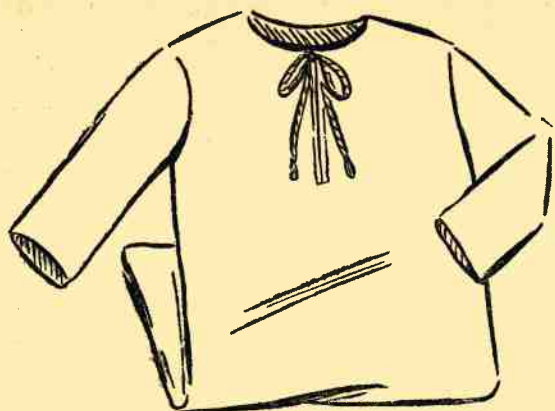
Brėžinio sudarymas (42 pav.). Marškinėlių nugaros ir priekio brėžiniai braižomi atskiruose stačiakampiuose.

Nugarai braižomas stačiakampis $ABCD$ (42 pav., a). AB lygu 16 cm (pusė krūtinės apimtios + 1 cm), AD — 40 cm. Ant linijos AD nuo viršūnės A į apačią atidedama 22 cm (liemens ilgis), pažymint gautąjį tašką raide L , ir 13 cm (pusė liemens ilgio + 2 cm), pažymint tašku K . Iš taškų K ir L į dešinę iki linijos BC brėžiamos tiesės KK_1 ir LL_1 — tai liemens ir krūtinės linijos.

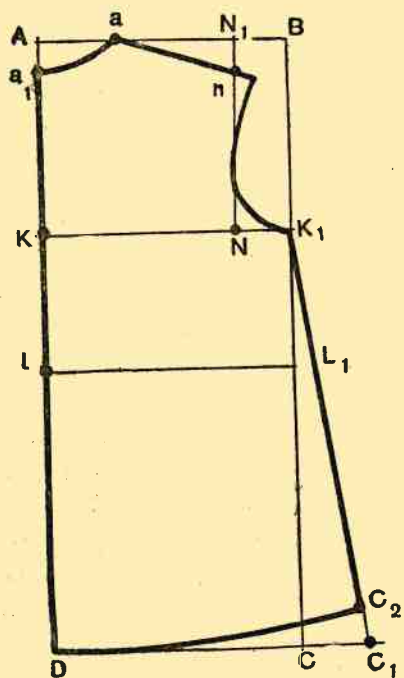
Kaklo iškirpimui nuo viršūnės A į dešinę atidedami 5 cm (šeštadalio krūtinės apimtios), pažymima tašku a , ir į apačią — 2 cm, pažymima tašku a_1 . Taškai a ir a_1 sujungiami lenkta linija. Ant krūtinės linijos KK_1 atidedamas nugarėlės plotis (12 cm) ir pažymima tašku N . Iš taško N į viršų brėžiama tiesė NN_1 . Iš taško N_1 į apačią ant tiesės NN_1 atidedama 2 cm ir pažymima tašku n . Taškai a ir n sujungiami tiesia linija, kuri pratęsiama už taško n 1 cm. Iš žemiausio petelio taško brėžiama lenkta linija iki taško K_1 , — gaunama nugaros pažastėlės iškirpimo linija.

Linija DC pratęsiama į dešinę 5 cm, ir pažymima tašku C_1 . Taškas C_1 jungiamas tiesia linija su pažastėlės žemiausiu tašku K_1 . Tai šono linija. Nuo taško C_1 į viršų ant šono linijos atidedama 1,5 cm ir pažymima tašku C_2 , kuris jungiamas lenkta linija su viršūne D , — gaunama apačios linija.

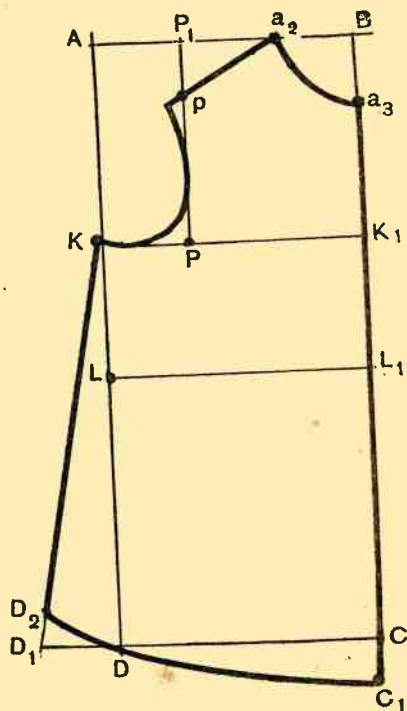
Priekio brėžiniui sudaryti brėžiamas stačiakampis $ABCD$ (42 pav., b), kurio kraštinė AB lygu 17 cm (pusė krūtinės apimtios + 2 cm), BC — 40 cm (ilgis). Nuo viršūnės A į apačią atidedama 13 cm, pažymint tašku K , ir 22 cm, pažymint tašku L . Iš taškų K ir L brėžiamos į kairę tiesės KK_1 ir LL_1 — tai krūtinės ir liemens linijos. Ant linijos KK_1 iš taško K_1 į kairę atidedamas priekio plotis — 11,5 cm, ir pažymima tašku P . Iš taško P į viršų brėžiama tiesė PP_1 — tai priekio pločio linija. Ant tiesės PP_1 iš taško P_1 į apačią atidedami 4 cm, ir pažymima tašku p . Kaklo lankui nuo viršūnės B į kairę ir į apačią atidedama po 5 cm ir pažymima taškais a_2 ir a_3 , kurie sujungiami lenkta linija. Kaklo aukščiausias taškas a_2 jungiamas su tašku p tiesia linija, ant kurios nuo

41 pav. Marškinėliai su
prisiūtomis rankovėmis

a

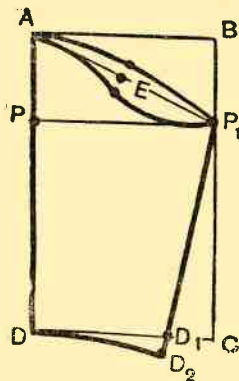
b

42 pav. Marškinėlių su prisiūtomis rankovėmis
brėžinys

taško α_2 atidedamas petelio ilgis (8 cm). Nuo petelio žemiausio taško iki taško K brėžiama lenkta rankovės iškirpimo linija. Marškinėlių apačiai paplatinti linija CD pratęsiama į kairę 5 cm, ir pažymima tašku D_1 . Tašką D_1 sujungus su pažastėlės žemiausiu tašku K , gaunama šono linija. Ant šono linijos iš taško D_1 į viršų atidedama 1,5 cm ir pažymima tašku D_2 . Priekio vidurio linija BC pratęsiama į apačią 3 cm, ir pažymima tašku C_1 . Gautasis taškas C_1 jungiamas su tašku D_2 , — gaunama priekio apačios linija.

Rankovėlei braižomas stačiakampis $ABCD$ (43 pav.). AB lygu 12 cm, AD — 20 cm. Nuo viršūnės A žemyn atidedami 6 cm, ir gautasis taškas pažymimas raide P . Nuo taško P į dešinę iki linijos BC brėžiama linija PP_1 . Iš viršūnės A iki taško P_1 įstrižai brėžiama linija AP_1 , kuri dalijama pusiau, pažymint vidurį tašku E . Nuo taško E į viršų ir į apačią atidedama po 1 cm ir pažymima taškais. Rankovės galvutė braižoma taip: priekinė dalis — iš viršūnės A per atidėtą į apačią tašką iki taško P_1 , o užpakalinė dalis — iš viršūnės A lenkta linija per atidėtą į viršų tašką iki taško P_1 , kaip parodyta brėžinyje (43 pav.). Ant tiesės DC rankovėlės pločiui apačioje atidedami 9 cm, ir pažymima tašku D_1 . Gautasis taškas D_1 jungiamas tiese su pažastėlės žemiausiu tašku P_1 . Linija P_1D_1 pratęsiama į apačią 1 cm, ir pažymima tašku D_2 . Taškas D_2 sujungiamas su viršūne D ; gaunama rankovėlės apačios linija.

Nubraižius pagrindinį brėžinį, ruošiamos iškarpos. Jos iškerpamos iš popieriaus, nubrėžiamos papildomos linijos, užleidžiama užsegimui. Pagal taip paruoštą pagrindinį brėžinį galima paruošti ne tik marškinėlių, bet ir įvairių suknelių, prijuostėlių ir kitas iškarpas.

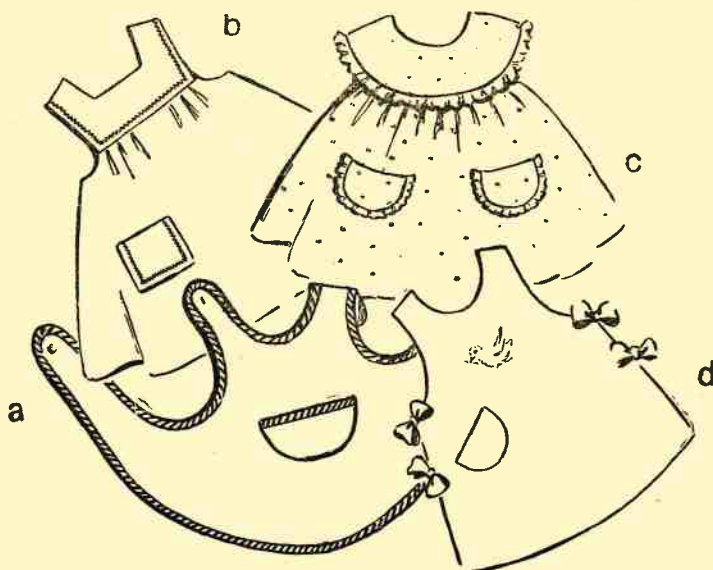

43 pav. Marškinėlių rankovė

Prijuostėlės

Labai praktiška ir patogiu vaikams nešioti prijuostėles (44 pav.). Jos apsaugo sunkiau skalbiamus drabužėlius nuo sutepimo. Prijuostėlėms tinka pigios, lengvai skalbiamos, tiek vienaspalvės, tiek ir margos medžiagos. Prijuostėlei būtinai reikia prisiūti kišenėlę nosinaitei arba smulkmenoms susidėti. Prijuostėlės

puošiamos įvairiai: juostelėmis, sutažu, kitos spalvos medžiaga, paprastu išsiuvinėjimu arba antsiuvu. Antsiuvams piešinius galima imti iš vaikams artimo pasaulio: įvairūs žaislai, stilizuotos gėlės, žvėreliai, paukščiukai ir pan.

44 pav. Prijuostėlės: a — berniukui, b, c, d — mergaitėms

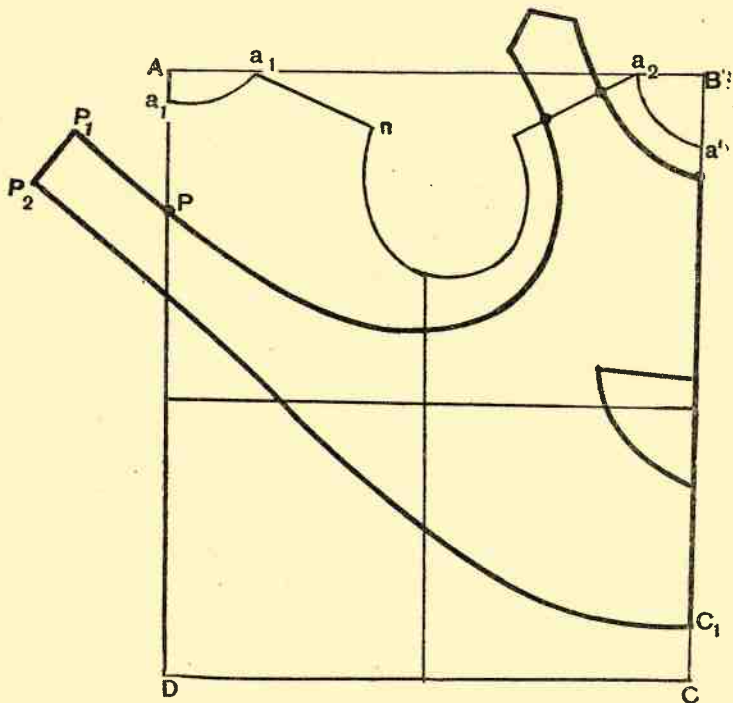
Prijuostėlė berniukui

Brėžinio sudarymas (45 pav.). Išbraižomas marškinėlių su prisiūtomis rankovėmis brėžinys (42 pav.), kai AD lygu 40 cm.

Priekio brėžinyje nuo kaklo ir pažasties iškirpimo lankų atidedama po 2 cm ir pažymima taškais. Iš gautų taškų brėžiamos naujos linijos, lygiagretės pirmosioms, — gaunamas paplatintas priekio kaklo iškirpimas ir nauja pažastelės iškirpimo linija. Šios linijos pratęsimos į viršų po 5 cm petnešėlėms. Petnešėlių viršus užbaigiamas kamučiu arba apvaliai.

Nugaros brėžinyje nuo taško A į apačią atidedami 8 cm, ir pažymima tašku P . Žemiausias paplatintos pažastelės taškas, esantis priekio šono linijoje, jungiamas su tašku P lenkta linija, kuri pratęsiama už nugaros

vidurio linijos 7 cm ir pažymima tašku P_1 . Prie taško P_1 nubrėžiamas į apačią status kampas, ant kurio statmens atidedama 4 cm ir pažymima tašku P_2 . Ant linijos BC atidedamas norimas prijuostėlės ilgis, ir pažymima tašku C_1 . Prijuostėlės apačia brėžiama, jungiant taškus P_2 ir C_1 .

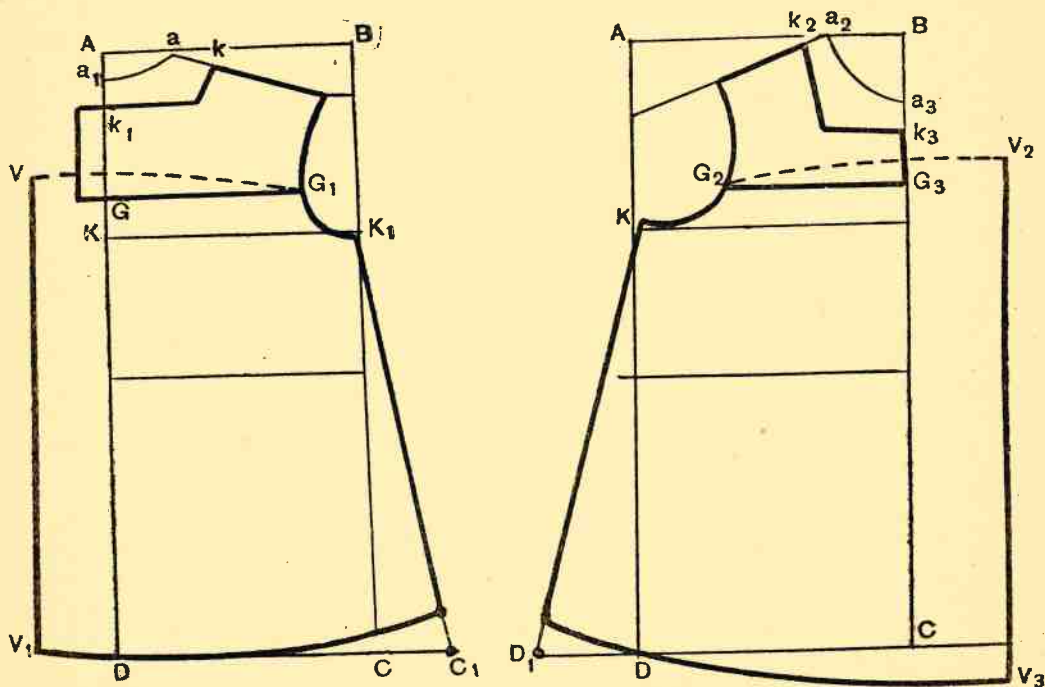
45 pav. Prijuostėlės berniukui brėžinys

lenkta linija pagal norimą fasoną. Priekio brėžinyje nubraižoma viena arba dvi kišenėlės norimo dydžio ir formos. Priekinėje prijuostėlės dalyje petnešėlėms įsiuvamos kilputės, užpakalinėje — sagos.

Prijuostelę, jei ji marga, tinka apsiūti vienaspalvės (reikia imti vieną iš pamarginimo spalvų) medžiagos juoste; jei prijuostelė vienaspalvė — margos arba juostuotos medžiagos juoste. Kišenelę galima papuošti antsiuvu. Kaip daromi antsiuvai, aprašoma 341 psl.

Prijuostėlė mergaitei

Prijuostėlės mergaitėms siuvamos įvairiausių fasonų (44 pav., *b, c, d*). Prijuostėlės brėžiniui padaryti imamas marškinių su prisiūtomis rankovėmis pagrindas (42 pav.). Kakliuko iškirpimas išbraižomas pagal norimą fasoną (46 pav.). Jei iškirpimas daromas keturkampis, tai nuo kakliuko lanko taškų a , a_1 , a_2 ir a_3 atidedama į apačią 2–3 cm (iškirpimo gilumui priekyje atidedama daugiau, negu nugarėlėje). Atidėti taškai pažymimi raidėmis k , k_1 , k_2 , ir k_3 ir sujungiami tiesėmis. Jei prijuostėlė siuvama su perpete (44 pav., *b*), perpetės linija nugaros brėžinyje pažymima raidėmis G , G_1 , priekio brėžinyje — G_2 , G_3 . Sijonėlio apačiai paplatinti priekio ir užpakalio dalims pridedama po 5–8 cm. Tam tikslui nugarėlės brėžinyje nuo taško C į dešinę atidedama 5–8 cm ir pažymima tašku C_1 . Taškas C_1 jungiamas su tašku K_1 tiese. Gaunama prijuostėlės šono linija. Taip pat daroma ir priekio brėžinyje: nuo taško D atidedami į

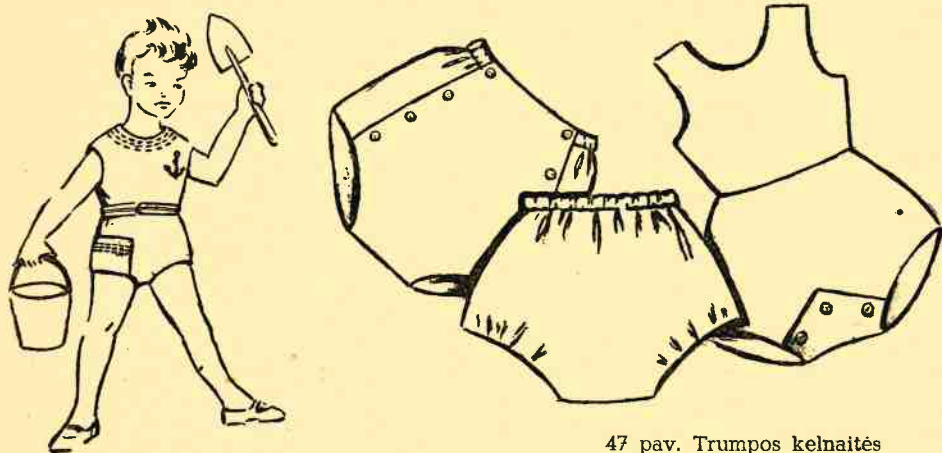

46 pav. Prijuostėlės mergaitei brėžinys

kairę 5—8 cm, pažymima tašku D_1 ir sujungiamo su pažastėlės tašku K . Užsegimui nugarėlėje iš taškų k_1 ir G atidedama į kairę po 2 cm. Brėžiama nauja vertikālė. Sijonuko paraukimui nuo nugaros lenkimo linijos į kairę, o nuo priekio lenkimo linijos į dešinę atidedama po 5—7 cm. Nugaroje nuo taško G į viršų atidedama 2 cm, o nuo jų į kairę atidedami 5 cm, ir pažymima tašku V . Iš taško V žemyn brėžiama tiesė, lygiagretė linijai GD . Taip pat daroma ir priekio brėžinyje. Viršutiniai taškai V ir V_2 jungiami lenktomis linijomis su perpetės taškais G_1 ir G_2 . Gaunama perpetės ir sijonėlio susiuvimo linija (pažymėta punktyru). Pažymima kišenėlių vieta.

Trumpos kelnaitės

Kai vaikas pradeda daugiau judėti, vaikščioti, jam reikia pasiūti trumpas, lengvai atsegamas kelnaites (47 pav.). Kelnaitės siuvamos įvairiai: prisegamos prie liemenėlio, su gumute juosmenėlyje arba ant petnešėlių. Vasarai tokios kelnaitės siuvamos iš spalvotos ar smulkiai margintos medžiagos.

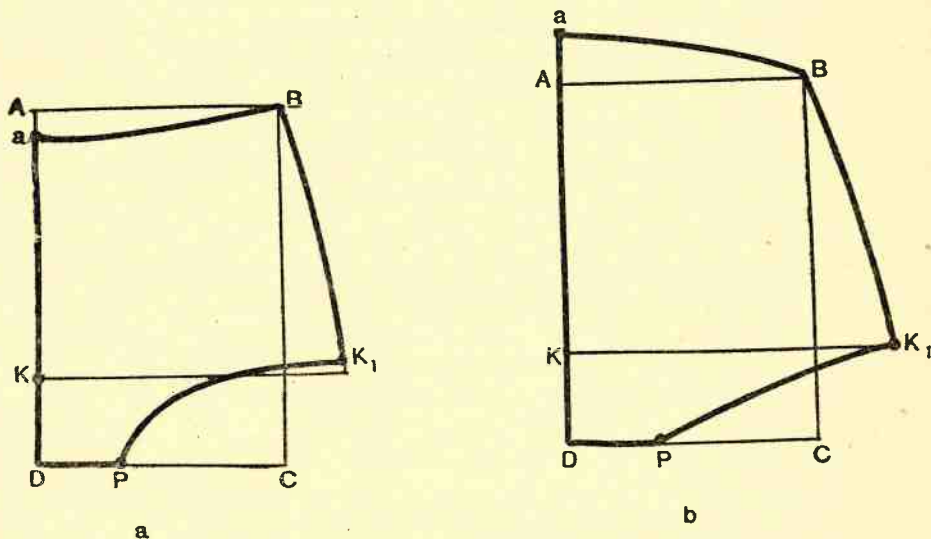

47 pav. Trumpos kelnaitės

- M a t a i:**
1. Kelnaičių šono ilgis — 18 cm
 2. Žingsnio ilgis — 6 cm
 3. Klubų apimtis $(64 : 2)$ — 32 cm

Brėžiniai kelnaičių priekinei ir užpakalinei dalims braižomi atskiruose stačiakampiuose.

Priekinės dalies brėžiniui padaryti nubrėžiamas stačiakampis $ABCD$ (48 pav., *a*). AB lygu 16 cm, AD — 24 cm. Nuo viršūnės A žemyn atidedama 18 cm (šono ilgis), ir gautasis taškas pažymimas raide K . Iš taško

48 pav. Trumpų kelnaičių brėžinys: *a* — priekinė dalis, *b* — užpakalinė

K į dešinę brėžiama tiesė, kuri už linijos BC pratęsiama 4 cm, ir pažymima raide K_1 . Iš kampo D į dešinę žingsnio pločiui atidedami 6 cm, pažymint tašku P . Taškas P jungiamas lenkta linija su tašku K_1 . Tai apachios linija. Šono linija gaunama, jungiant truputį lenkta linija tašką K_1 su tašku B . Priekio viršutinei linijai nubrėžti nuo kampo A žemyn atidedami 2 cm, ir pažymima tašku a . Taškas a jungiamas lenkta linija su tašku B .

Užpakalinei daliai braižomas toks pat stačiakampis, kaip ir priekinei (48 pav., *b*). Nuo viršūnės A žemyn atidedama 18 cm ir pažymima tašku K . Iš taško K į dešinę brėžiama tiesė, kuri 5 cm pratęsiama už linijos BC , ir pažymima tašku K_1 . Kelnaičių žingsnio pločiui nuo kampo D atidedami 6 cm, ir gautasis taškas pažymimas raide P . Taškas P sujungiamas lenkta linija su tašku K_1 . Šono linija gaunama sujungus truputį išlenkta linija tašką K_1 su tašku B . Užpakalinei kelnaičių linijai nuo

viršūnės A į viršų linija AD pratęsiama 3 cm, ir pažymima tašku a , kuris jungiamas lenkta linija su tašku B . Gaunama viršutinė kelnaičių linija.

Pagal nubraižytą kelnaičių brėžinį iškerpama kelnaičių iškarpa. Iškarpa galima išmodeliuoti, t. y. pasiūti įvairių fasonų kelnaičių (47 pav.). Jei užsegimą norima padaryti kelnaičių priekyje, priekinė kelnaičių dalis 3—4 cm susiaurinama, o užpakalinė kelnaičių dalis tiek pat paplatinama. Užleidžiama siūlėms ir užsegimui. Priekinėje dalyje siuvamos kilpos, užpakalinėje — sagos. Norint, užpakalinės dalies viršuje arba ir apačioje galima įverti gumos juostelę.

Mautinukai (kelnaitės su pėdelėmis)

Mautinukai paprastai siuvami iš trikotažo, bet galima siūti ir iš kitokios medžiagos, geriausia flanelės (49 pav.).

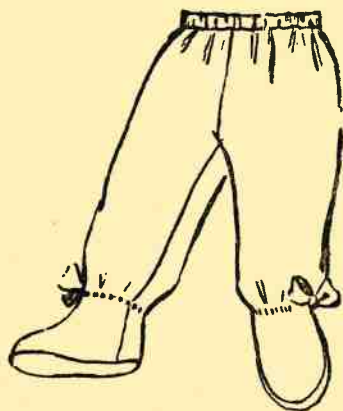
- M a t a i: 1. Šono ilgis — 36 cm
2. Žingsnio ilgis — 18 cm
3. Liemens apimtis ($56 : 2$) — 28 cm
4. Klubų apimtis ($60 : 2$) — 30 cm

Brėžinio sudarymas. Braižomas stačiakampis $ABCD$ (50 pav.). AB lygu 30 cm (liemens apimtis + 2 cm laisvam apgulimui). AD — 36 cm (kelnaičių šono ilgis). Nuo viršūnės A žemyn atidedama 18 cm (pusė šono ilgio) ir pažymima tašku \dot{Z} . Iš gauto taško \dot{Z} į dešinę brėžiama tiesė, kuri pratęsiama už abiejų stačiakampio linijų; į kairę pratęsiama 3 cm, pažymint raide \dot{Z}_1 , į dešinę — 4 cm, pažymint raide \dot{Z}_2 . Tai žingsnio pločio linija. Tiesė AB dalijama pusiau, pažymint vidurį tašku V . Iš taško V žemyn brėžiama tiesė iki linijos DC . Susikirtimo su linija DC taškas pažymimas raide V_1 . Iš taško V_1 į abi puses atidedama po 8,5 cm ir pažymima taškais V_2 ir V_3 . Atidėti atstumai dalijami dar per pusę, pažymint taškais d ir d_1 . Viršutinė pėdelės dalis braižoma kairėje pusėje. Tam tikslui iš viduryje atidėto taško d žemyn brėžiama 9 cm ilgio tiesė, kurios viršūnė pažymima tašku d_2 . Per tašką d_2 iš taško V_1 iki taško V_2 brėžiama lenkta linija, kaip parodyta brėžinyje (50 pav., a). Dešinėje pusėje nuo vidurio taško d_1 linija truputį pakeliama į viršų. Taškas V_1 sujungiamas su tašku V_3 truputį lenkta linija. Taip pat sujungiami truputį lenktomis linijomis taškai \dot{Z}_1 su V_2 ir \dot{Z}_2 su V_3 .

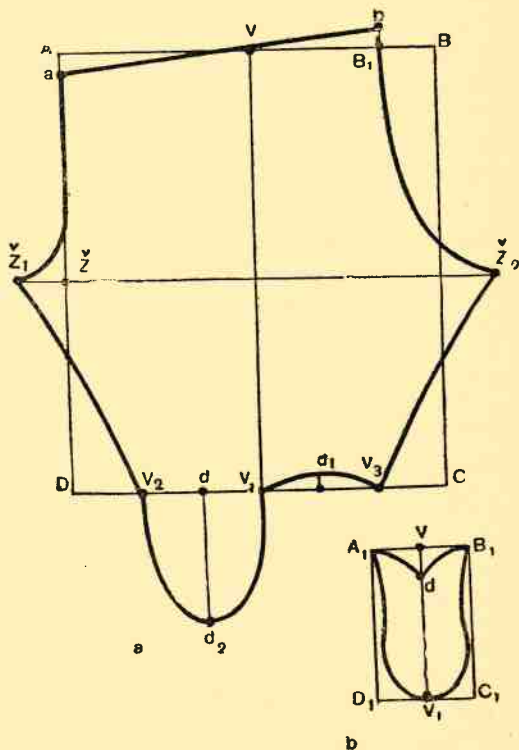
Kelnaičių viršui nubrėžti nuo viršūnės A žemyn atidedamas 1 cm, ir pažymima tašku a , o nuo viršūnės B į kairę atidedami 4 cm, ir pažymima tašku B_1 . Nuo taško B_1 į viršų atidedamas 1 cm, ir pažymima tašku b . Taškas b sujungiamas tiese su tašku a . Iš taško a nubrėžiama lenkta linija iki taško \check{Z}_1 , o taškas b sujungiamas su tašku \check{Z}_2 , kaip parodyta brėžinyje. Gaunamos kraštinės brėžinio linijos. Pagal jas iškerpama kelnaičių iškarpa. Kelnaitės kerpamos pagal iškarpa, užleidžiant siūlėms.

Pėdelės apatinei daliai (padukui) braižomas stačiakampis $A_1B_1C_1D_1$ (50 pav., b). A_1B_1 lygu 8,5 cm — paduko plotis, A_1D_1 — 11,5 cm — paduko ilgis. Linija A_1B_1 dalijama pusiau, vidurys pažymimas tašku V . Iš taško V brėžiama žemyn tiesė VV_1 . Ant nubrėžtos tiesės nuo taško V žemyn atidedami 2 cm, ir pažymima tašku d . Taškas d sujungiamas lenktomis linijomis su taškais A_1 ir B_1 . Taškai A_1 ir B_1 sujungiami su tašku V_1 lenktomis linijomis, kaip parodyta brėžinyje (50 pav., b). Padukas iškerpamas, užleidžiant medžiagos siūlėms.

Susiuvama pirmiausia kelnaičių žingsnio siūlė (\check{Z}_1V_2 su \check{Z}_2V_3) ir paduko kulnelis; po to padukas pridodamas prie kelnaičių pėdelės gerosiomis pu-

49 pav. Mautinukai
(kelnaitės su pėdelėmis)

50 pav. Mautinukų
brėžinys

sėmis į vidų taip, kad taškai d_2 ir V_1 sutaptų, ir prisiuvamas. Prisiuvus padukus, abi kelnaičių dalys sudedamos gerosiomis pusėmis į vidų ir susiuvamos; siūti pradeda nuo priekinės siūlės; užpakalinė siūlė siuvama gerokai ištempus medžiagą, kad vėliau, kūdikiui lenkiantis, netrukėtų. Viršutinis kelnaičių kraštas palenkiamas ir, įveriamą gumos juostelė, arba prisiuvamos petnešėlės. Tokias kelnaites geriausia nešioti prisegtas prie liemenėlio.

Paltukas (iš flanelės ar bajaus)

- Matai: 1. Liemens ilgis — 24 cm
 2. Visas ilgis — 40 cm
 3. Liemens apimtis ($56 : 2$) — 28 cm
 4. Priekio plotis ($24 : 2$) — 12 cm
 5. Krūtinės apimtis ($48 : 2$) — 24 cm

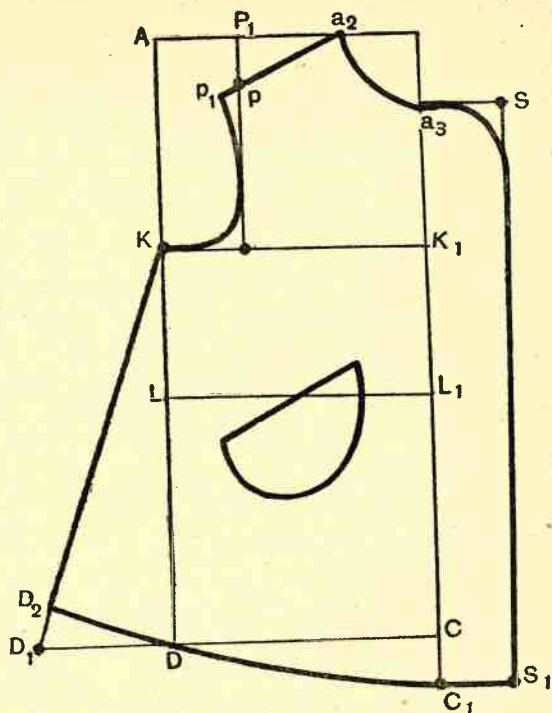
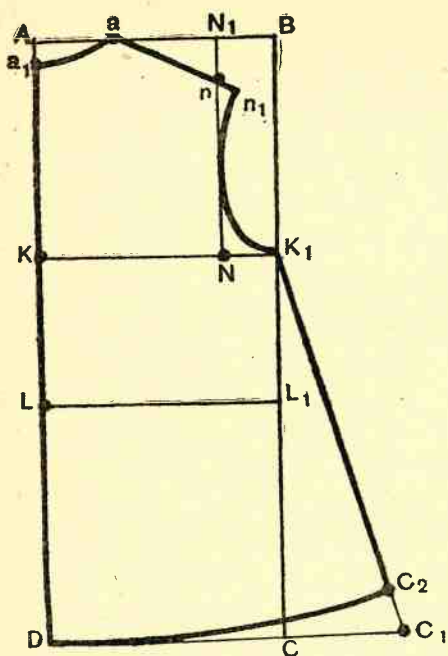

51 pav.
Paltukas

Nugaros brėžinys (52 pav., a). Nubrėžiamas status kampas, kurio viršūnė pažymima raide A . Nuo kampo A į dešinę atidedama 16 cm (nugaros plotis + 4 cm), į apačią — 40 cm (paltuko ilgis). Sudaromas stačiakampis, kurio kampai pažymimi raidėmis A, B, C, D . Nuo viršūnės A žemyn atidedami šie matai: liemens ilgis — 24 cm, ir pažymima tašku L ; pusė liemens ilgio + 2 cm (14 cm), pažymima tašku K . Iš gautų taškų L ir K į dešinę nubrėžiamos tiesės — liemens linija LL_1 ir krūtinės linija — KK_1 .

Ant krūtinės linijos KK_1 nuo taško K į dešinę atidedamas nugaros plotis (12 cm), ir pažymima tašku N . Iš taško N į viršų iki linijos AB brėžiama tiesė NN_1 . Ant šios tiesės iš viršaus į apačią atidedami 2 cm, ir gautasis taškas pažymimas raide n .

Kaklo išlenkimui nuo viršūnės A į dešinę atidedami 5 cm ($\frac{1}{3}$ nugaros pločio + 1), o žemyn 1,5 cm (pastovus skaičius) ir pažymima taškais a ir a_1 . Sujungus taškus a ir a_1 lenkta linija, gaunamas nugaros kaklo lankas. Taškas a jungiamas su tašku n tiesia linija, kuri už taško n pratęsiama 1,5 cm, ir pažymima tašku n_1 . Pažastelės iškirpimo linija

52 pav. Paltuko

sūnų brėžinys

b

vedama nuo žemiausio petelio taško n_1 , liečiant pečių pločio liniją NN_1 , iki taško K_1 . Paltuko apačiai paplatinti linija DC pratęsiama į dešinę 5–8 cm. Linijos galas pažymimas tašku C_1 ir sujungiamas su tašku K_1 . Gaunama šono linija. Nuo taško C_1 į viršų ant šono linijos atidedami 2 cm, ir pažymima tašku C_2 . Taškas C_2 jungiamas su viršūne D . Gaunama paltuko apačios linija.

Priekio brėžinys (52 pav., b). Braižomas stačiakampis $ABCD$. AB lygu 17 cm (priekio plotis + 5 cm), AD — 40 cm. Iš taško A žemyn atidedama 14 cm (pusė liemens ilgio + 2 cm), pažymint tašku K , ir 24 cm, pažymint tašku L . Iš taškų K ir L , kaip ir nugaros brėžinyje, brėžiamos į dešinę tiesės: krūtinės linija — KK_1 ir liemens linija — LL_1 . Kaklo išlenkimo linija braižoma prie kampo B viršūnės. Nuo viršūnės B į kairę ir žemyn atidedama po 5 cm ir pažymima taškais a_2 ir a_3 . Taškai a_2 ir a_3 sujungiami lenkta linija. Ant krūtinės linijos KK_1 nuo taško K_1 į kairę atidedamas

priekio plotis (12 cm), ir pažymima tašku P . Iš taško P brėžiama į viršų tiesė — priekio pločio linija PP_1 . Ant jos iš taško P_1 į apačią atidedami 4 cm (pastovus skaičius), ir pažymima tašku p . Taškas a_2 jungiamas tiesė su tašku p . Nuo taško a_2 atidedamas petelio ilgis — 8 cm (nugaros petelio ilgis be 1,5 cm), ir pažymima tašku p_1 . Nuo taško p_1 brėžiama lenkta linija iki taško K , liečiant priekio pločio liniją PP_1 . Gaunama priekio pažastėlės linija.

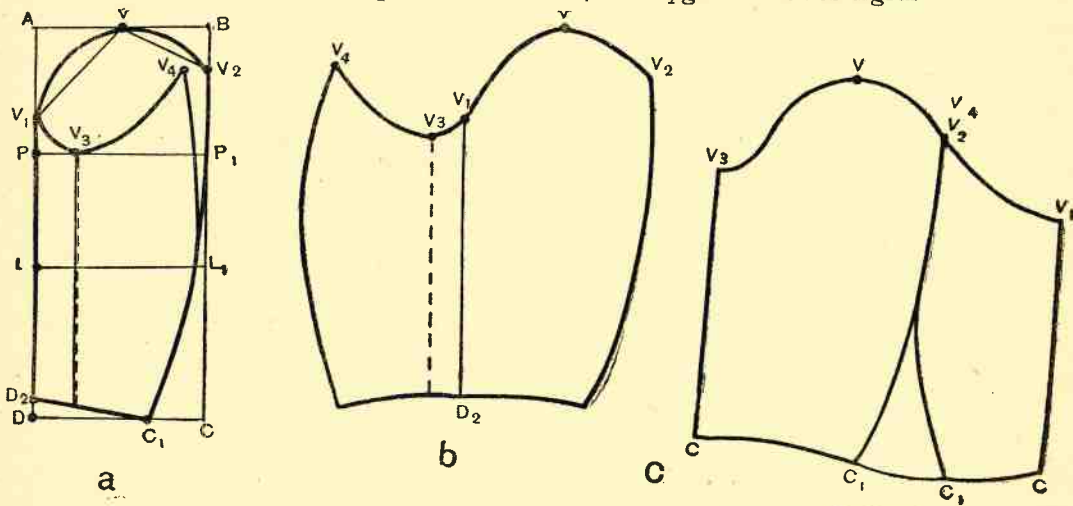
Paltuko apačiai paplatinti linija CD pratęsiama į kairę 5—8 cm, ir jos galas pažymimas tašku D_1 . Taškas D_1 sujungiamas su pažastėlės tašku K . Gaunama šono linija. Iš taško D_1 į viršų ant šono linijos atidedami 2 cm, ir pažymima tašku D_2 .

Linija BC nuo taško C 3—4 cm pratęsiama į apačią, ir pažymima tašku C_1 . Taškas C_1 sujungiamas su tašku D_2 , — gaunama apačios linija.

Kad skverneliai užsimestų, nuo taško a_3 į dešinę atidedami 5—10 cm, ir pažymima tašku S . Tiek pat atidedama nuo taško C_1 , pažymint tašku S_1 . Iš taško S_1 į apačią brėžiama linija SS_1 , lygiagretė linijai a_3C_1 .

Viršutinė skvernelio dalis nubraižoma norimo fasono.

Rankovė (53 pav.). Rankovės iškarpai padaryti braižomas stačiakampis $ABCD$. AB lygi rankovės pločiui — 14 cm, AD lygu rankovės ilgiui —

53 pav. Rankovės brėžinys

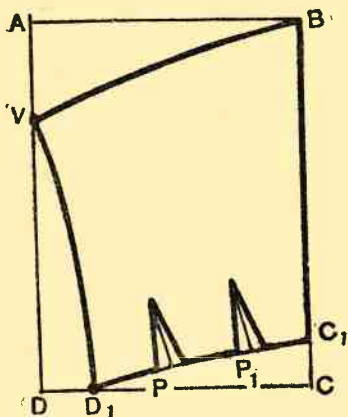
32 cm. Linija AB dalijama pusiau, ir vidurys pažymimas tašku V . Nuo taško A ant linijos AD žemyn atidedama 10 cm (pusė rankovės pločio + 3 cm), ir pažymima tašku P . Atstumas nuo atidėto taško P iki viršūnės

D dalijamas pusiau, pažymint tašką L . Iš taškų P ir L brėžiamos tiesės iki linijos BC ; susikirtimo su linija BC taškai pažymimi raidėmis P_1 ir L_1 , — gaunama pažasties linija PP_1 ir alkūnės linija LL_1 .

Rankovės galvutei nuo viršūnės A žemyn atidedami 7 cm (pusė rankovės pločio), ir pažymima tašku V_1 , o nuo taško B žemyn atidedami 3 cm (pastovus skaičius), ir pažymima tašku V_2 . Gautieji taškai V_1 ir V_2 jungiami tiesėmis su tašku V . Nuo taško P į dešinę ant linijos PP_1 atidedami 3 cm, ir pažymima tašku V_3 , o nuo taško V_2 į kairę atidedami 2 cm, ir pažymima tašku V_4 . Galvutė brėžiama lenkta linija, kaip parodyta 53 pav., *a*, t. y. pakeliant liniją nuo taško V_2 į viršų iki taško V ir leidžiant žemyn iki taško V_1 , o nuo jo žemyn — iki taško V_3 , ir keliant į viršų iki taško V_4 . Jei rankovė daroma su rankogaliu, tai apačioje paliekamas visas plotis; jei į apačią susiaurinta, tai nuo viršūnės D į dešinę atidedamas norimas rankovės apačios plotis (9 cm), ir pažymima tašku C_1 , kuris jungiamas lenkta linija su alkūnės linija, o nuo jos brėžiamos dvi lenktos linijos į viršų — iki taškų V_2 ir V_4 . Nuo viršūnės D į viršų atidedami 2 cm (visiems dydžiams), ir pažymima tašku D_2 . Taškas D_2 jungiamas tiese su tašku C_1 — gaunama rankovės apačios linija.

53 pav., *b* pavaizduota rankovės iškarpa išskleista.

Norint rankovę galima kirpti iš dviejų dalių — viršutinės ir apatinės (53 pav., *b*). Tam tikslui rankovės iškarpa perkerpama nuo taško V_3 žemyn. Kerpant rankovę mergaitei, perkirpta rankovė perstatoma taip, kad taškai V_2 ir V_4 sutaptų (53 pav., *c*). Apačioje ji dažniausiai daroma su rankogaliu. Siuvant berniukui, perkirptos rankovės dalys neperstatomos.

54 pav. Kapišonėlis

Kapišonėlis (54 pav.). Braižomas stačiakampis $ABCD$. AB lygu 18 cm, AD — 25 cm. Nuo taško A žemyn atidedami 7 cm, ir pažymima tašku V . Taškas V jungiamas lenkta linija su tašku B . Nuo taško D į dešinę atidedami 3 cm, ir pažymima tašku D_1 . Taškas V jungiamas lenkta linija su tašku D_1 . Nuo taško C į viršų atidedami 2 cm, ir pažymima tašku C_1 . Taškas C_1 jungiamas su

tašku D_1 lenkta linija. Linija C_1D_1 dalijama į 3 dalis, pažymint taškais P ir P_1 , o nuo jų į dešinę atidedama po 2 cm, ir nubraižomi įsiuveliai. Linija BC_1 — lenkimo linija.

DRABUŽIŲ IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKAMS KIRPIMAS

Ikimokyklinio amžiaus vaikams galima siūti drabužius nenuimant matų, bet surandant juos pagal proporcijas. Ikimokyklinio amžiaus vaikai skirstomi į keturis dydžius:

24 dydis — nuo 3 iki 4 metų
26 „ — „ 4 „ 5 „
28 „ — „ 5 „ 6 „
30 „ — „ 6 „ 7 „

P a s t a b a: Vaikai iki 3 metų priklauso lopšelinio amžiaus grupei (20—22 dydis).

Ikimokyklinio amžiaus vaikams matai pagal proporcijas surandami tokiu būdu:

1. Liemens ilgis yra lygus vaiko dydžiui be 2 cm; pavyzdžiui, 5 metų vaikas yra 28 dydžio, jo liemens ilgis bus $28 - 2 \text{ cm} = 26 \text{ cm}$.

2. Suknelės ilgis yra lygus 2 dydžiams be 3 cm, arba 53 cm ($28 \times 2 - 3 = 53$). Švarkelio ir palaidinukės ilgis imamas pagal norimą fasoną.

3. Nugaros plotis lygus dydžiui padalytam iš 4 plus 7 cm, t. y. 14 cm ($28 : 4 + 7 = 14 \text{ cm}$).

4. Priekio plotis lygus nugaros pločiui be 0,5 cm, arba 13,5 cm ($14 - 0,5 = 13,5$).

5. Priekio ilgis lygus nugaros ilgiui be 2 cm. Jei vaikas atsilošęs, — be 1 cm. Priekio ilgis brėžinyje matuojamas nuo kaklo duobutės iki drabužio apačios. 28 dydžio suknelės priekio ilgis lygus 52 cm. Gatavo drabužio priekio ilgis matuojamas nuo priekio kaklo aukščiausiojo taško (a_2) iki apačios; jis 4—5 cm ilgesnis už nugaros ilgį.

6. Krūtinės apimtis lygi dydžiui (28 cm). Tačiau nebūtina, kad 5 metų vaiko krūtinės apimtis būtų 56 cm. Vaikai gali būti plonesni ar storesni. Dėl to sudarant brėžinį, pridedama 10 cm laisvumui; tai — pakankamas plotis įvairaus pilnumo vaikams.

7. Liemens apimtis lygi dydžiui (28 cm).
 8. Klubų apimtis lygi dydžiui plus 4 cm, arba 32 cm (28+4).
 9. Rankovės ilgis lygus dydžiui plus 10 cm — 38 cm. Trumpos rankovės ilgis nustatomas pagal norimą fasoną.
 10. Kaklo apimtis (visa) lygi nugaros pločiui plus 1 cm.
- Žemiau pateikiama standartinė dydžių lentelė ikimokyklinio amžiaus mergaitėms.

1 lentelė

Eil. Nr.	Mato pavadinimas	DYDŽIAI						
		18	20	22	24	26	28	30
1	Liemens ilgis	19	20	21	22	24	26	28
2	Suknelės ilgis	36	39	42	45	49	53	57
3	Nugaros plotis *	23	24	25	26	27	28	29
4	Priekio plotis *	22	23	24	25	26	27	28
5	Priekio ilgis	41	44	47	49	53	57	61
6	Suknelės plotis po pažastelėmis	30	31	32	33,4	34,7	36	37,5
7	Liemens apimtis	23	24	25	26	27	28	29
8	Klubų apimtis	28	29	30	31,4	32,7	34	35,5
9	Rankovės ilgis	25	27	29	32	35	38	41
10	Kaklo apimtis *	24	25	26	27	28	29	30

* Nugaros ir priekio plotis bei kaklo apimtis lentelėje pažymėti pilnu skaičiumi (ne puse).

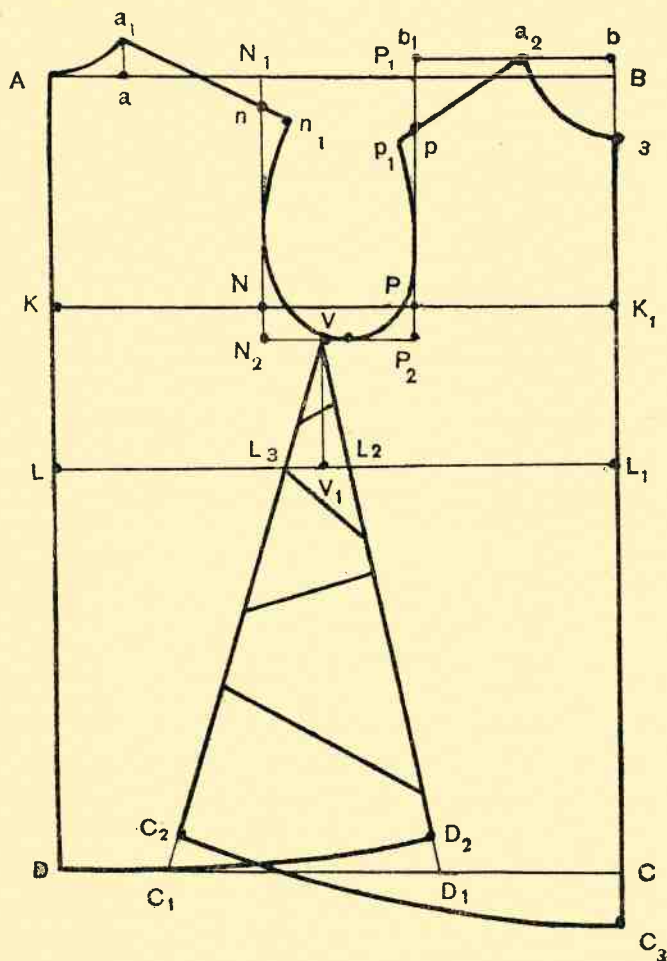
Suknelės pagrindinio brėžinio paruošimas ikimokyklinio amžiaus mergaitėms

- M a t a i:
1. Liemens ilgis — 26 cm
 2. Suknelės ilgis — 53 cm
 3. Nugaros plotis (28 : 2) — 14 cm
 4. Priekio plotis (27 : 2) — 13,5 cm
 5. Krūtinės apimtis (56 : 2) — 28 cm
 6. Rankovės ilgis — 38 cm

Nubrėžiamas status kampas A (55 pav.). Ant pratęstų kampo kraštinių nuo kampo A atidedama: ant horizontalės — krūtinės apimtis, pri-

dėjus 10 cm laisvam apgulimui (38 cm), ir pažymima tašku *B*; ant vertikalės — suknelės ilgis (53 cm), pažymima tašku *D*. Iš taško *B* žemyn brėžiama linija, lygiagrečiai linijai *AD*, o iš taško *D* į dešinę — lygiagrečiai linijai *AB*. Šių linijų susikirtimo taškas pažymimas raide *C*. Gaunamas stačiakampis *ABCD*. Ant vertikalės *AD* nuo viršūnės *A* atidedami šie matai: liemens ilgis (26 cm), ir pažymima tašku *L*; ir pusė liemens ilgio + 2 cm (15 cm), pažymima tašku *K*.

Iš gautų taškų *L* ir *K* į dešinę brėžiamos tiesės iki vertikalės *BC*. Šių tiesių susikirtimo su linija *BC* taškai pažymimi raidėmis *L*₁ ir *K*₁.

55 pav. Suknelės brėžinys ikimokyklinio amžiaus mergaitei

Gaunama liemens linija LL_1 ir krūtinės linija KK_1 . Ant krūtinės linijos nuo taško K į dešinę atidedama 14 cm (nugaros plotis) ir pažymima tašku N , o nuo taško K_1 į kairę — 13,5 cm (priekio plotis), ir pažymima tašku P . Iš taškų N ir P į viršų brėžiamos tiesės — nugaros pločio (NN_1) ir priekio pločio (PP_1) linijos.

Pažasties plotis (tarpas tarp priekio ir nugaros pločio linijų — atkarpa NP) pagilinamas į apačią 2 cm. Tam tikslui iš taškų N ir P žemyn atidedama po 2 cm (visiems dydžiams) ir pažymima taškais N_2 ir P_2 , kurie sujungiami tiesiāja. Pažasties plotis N_2P_2 dalijamas pusiau; nuo vidurio į kairę atidedamas 1 cm, ir pažymima tašku V . Iš gautojo taško V iki liemens linijos brėžiama tiesė — pagalbinė šono linija VV_1 .

Kairėje stačiakampio pusėje brėžiamas nugaros brėžinys, dešinėje — priekio.

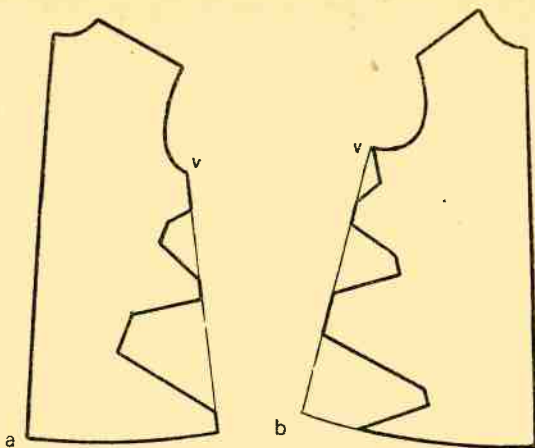
Nugara. Nuo viršūnės A į dešinę atidedama $\frac{1}{6}$ krūtinės apimties (4,7 cm) ir pažymima tašku a . Iš taško a brėžiama į viršų 2 cm ilgio tiesė, pažymima tašku a_1 . Taškas a_1 jungiamas lenkta linija su viršūne A . Gaunamas nugaros kakliuko lankas. Iš taško N_1 į apačią ant linijos NN_1 atidedami 2 cm, ir pažymima tašku n . Taškas n jungiamas su tašku a_1 tiesia linija, kuri pratęsiama už taško n 1,5 cm (visiems dydžiams), ir pažymima tašku n_1 . Gaunamas nugaros petelio ilgis.

Nuo taško n_1 iki taško V brėžiama lenkta linija, kuri turi liesti liniją NN_1 . Tai nugarėlės pažasties lankas. Ant liemens linijos suknelės paplatinimui į dešinę nuo taško V_1 atidedama 1,5 cm ir pažymima tašku L_2 . Taškas V sujungiamas su tašku L_2 tiese, kuri pratęsiama iki apačios linijos; susikirtimo taškas pažymimas raide D_1 . Gaunama šoninė nugaros linija VD_1 . Iš taško D_1 į viršų ant linijos D_1V atidedami 2 cm ir pažymima tašku D_2 . Taškas D_2 lenkta linija jungiamas su viršūne D . Tai suknelės apačios linija. Kontūrinės nugaros linijos, einančios per taškus A, a_1, n_1, V, D_2, D , paryškinamos. Linija AD — nugaros vidurio lenkimo linija.

Priekis. Priekiui išbrėžti iš taškų B ir P_1 atidedama į viršų po 1 cm, ir pažymima taškais b ir b_1 . Taškai b ir b_1 sujungiami tiesiāja bb_1 . Kakliuko lankui išbrėžti ant linijos bb_1 iš taško b į kairę ir į apačią atidedama po 5,2 cm (nugaros kakliuko plotis, pridėjus pusę cm) ir pažymima taškais a_2 ir a_3 . Sujungus pažymėtus taškus a_2 ir a_3 truputį lenkta linija, gaunamas priekio kaklo lankas a_2a_3 .

Iš taško P_1 ant priekio pločio vertikalės PP_1 į apačią atidedami 5 cm (pastovus skaičius visiems dydžiams), ir pažymima tašku p . Kaklo lanko aukščiausias taškas a_2 , jungiamas su tašku p tiese, kuri pratęsiama

už taško p . Ant gautos tiesės nuo taško a_2 atidedamas petelio plotis — 9,3 cm (jis gaunamas išmatavus nugaros petelio ilgį ir atėmus 1,5 cm), ir pažymima tašku p_1 . Iš gautojo taško p_1 brėžiama lenkta linija iki taško V , — tai priekio pažasties lankas. Ant liemens linijos LL_1 nuo taško V_1 į kairę suknelės paplatinimui atidedami 2 cm, ir pažymima tašku L_3 . Taškas L_3 jungiamas tiesia linija su pažasties tašku V . Linija VL_3 pratęsiama už taško L_3 iki apačios linijos

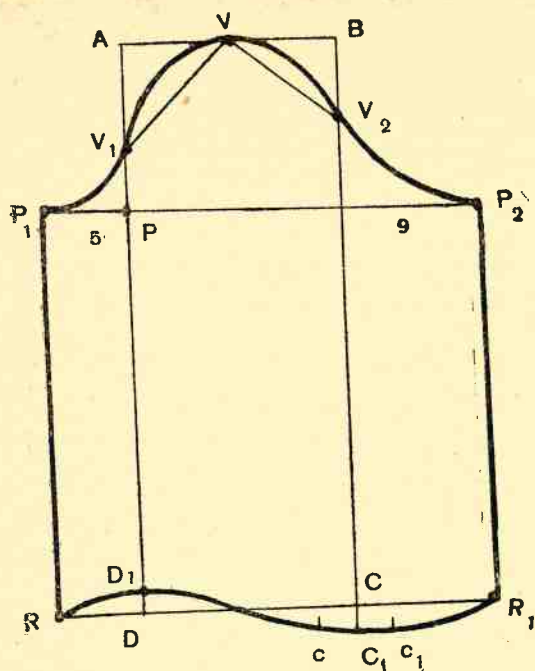

56 pav. Nugaros ir priekio atskyrimas

DC ; susikirtimo taškas pažymimas raide C_1 . Gaunama priekio šono linija VC_1 . Iš taško C_1 į viršų ant priekio šono linijos C_1V atidedami 2 cm ir pažymima tašku C_2 . Nuo kakliuko žemiausio taško a_3 ant linijos BC atidedamas priekio ilgis — 52 cm (nugaros ilgis be 1 cm), ir pažymima tašku C_3 . Taškas C_3 jungiamas lenkta linija su atidėtu šono linijoje tašku C_2 . Gaunama priekio apačios linija C_2C_3 . Priekio kontūrinės linijos, kurios eina per taškus $a_3, a_2, p_1, V, C_2, C_3$, paryškinamos. Norint iškirpti iš bendro brėžinio nugarą ir priekį atskirai, tarpas tarp šono linijų C_2V ir VD_2 pažymimas laužytomis linijomis ir pagal tas linijas perkerpama taip, kaip parodyta 56 pav. Vėliau, perkeliant brėžinį ant kito popieriaus, išleisti tarpai pribraižomi. Iš gautojo pagrindo galima išmodeliuoti įvairiausių fasonų suknelės ikimokyklinio amžiaus mergaitėms.

Rankovė. Brėžiamas stačiakampis $ABCD$ (57 pav.). AB lygu 14 cm (dydis : 2), AD — 38 cm (rankovės ilgis).

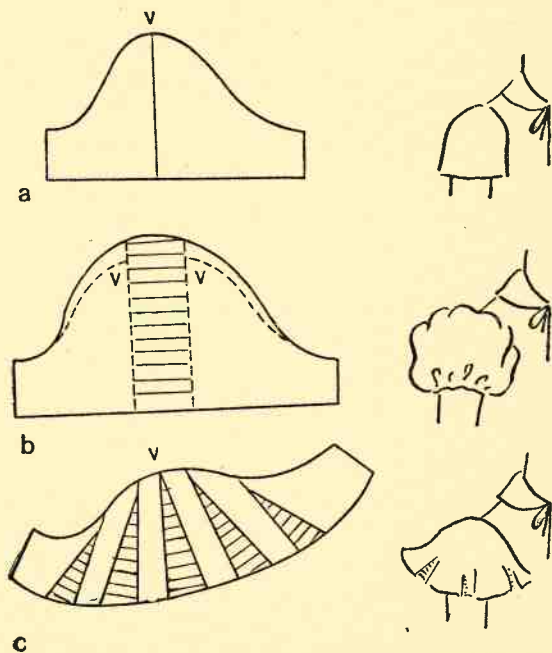
Linija AB dalijama pusiau, pažymint vidurį tašku V . Nuo viršūnės A į apačią atidedama pusė rankovės pločio plius 4 cm (viso 11 cm), ir pažymima tašku P . Iš taško P į dešinę ir į kairę brėžiama tiesė, lygiagrečiai linijai AB , kuri pratęsiama už linijos BC . Ant pratęstos į kairę linijos atidedama pusė rankovės pločio be 2 cm (5 cm), ir pažymima tašku P_1 ; į dešinę už linijos BC atidedama pusė rankovės pločio pridėjus 2 cm (9 cm), ir pažymima tašku P_2 .

57 pav. Rankovė

tašku R , į dešinę — 9 cm, pažymima tašku R_1 . Taškai R ir R_1 sujungiami tiesėmis su taškais P_1 ir P_2 . Tai šoninės rankovės linijos. Nuo taško D į viršų atidedamas 1 cm, ir pažymima tašku D_1 ; o nuo taško C atidedama į apačią 1 cm ir pažymima tašku C_1 . Per gautus taškus D_1 ir C_1 brėžiama lenkta linija, kaip parodyta brėžinyje (57 pav.). Tai rankovės apačios linija. Rankovės apačioje, jei bus siuvamas rankogalis, palie-

Rankovės galvutei išbrėžti braižomos pagalbinės linijos. Tam tikslui nuo taško A į apačią atidedami 7 cm (pusė rankovės pločio), o nuo taško B — 5 cm (pastovūs atstumai visiems dydžiams). Gautieji taškai pažymimi raidėmis V_1 ir V_2 ir sujungiami tiesėmis su tašku V . Rankovės galvutė brėžiama nuo taško P_1 per taškus V_1, V, V_2 ir P_2 , kaip parodyta brėžinyje. Linija CD pratęsiama į abi puses. Ant pratęstos į abi puses linijos DC atidedama į kairę 5 cm ir pažymima

58 pav. Rankovės modeliavimas

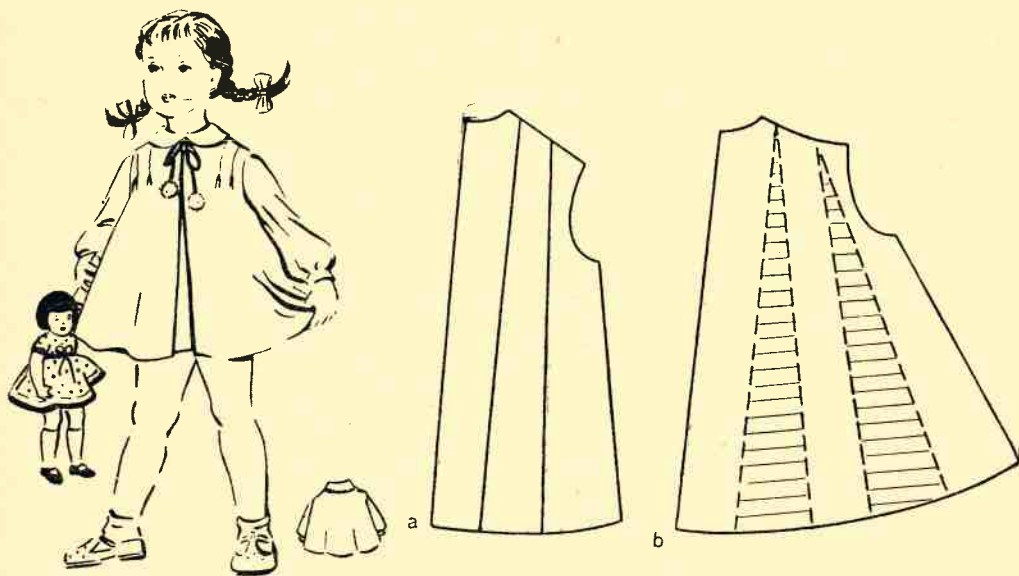
kamas tarpelis; tam tikslui nuo taško C_1 į abi puses atidedama po 2 cm ir pažymima taškais c ir c_1 .

Iš tokio rankovės brėžinio galima išmodeliuoti įvairių fasonų rankoves: paplatintas, į apačią susiaurintas, įvairių fasonų trumpas (58 pav.).

Ikimokyklinio amžiaus mergaičių suknelių modeliavimas

Pagrindinė iškarpa (55 ir 56 pav.) naudojama įvairioms suknelėms, prijuostelėms ir kitiems mergaičių drabužiams išmodeliuoti.

Modelis Nr. 1 (59 pav.). Suknelė paplatinta į apačią su dviem įsiuvais nuo pečių siūlių. Priekio viduryje dvi susitinkančios klostės,

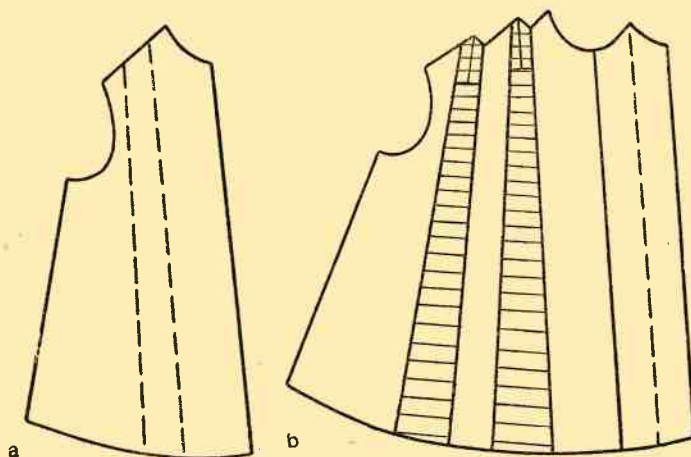
59 pav. Modelis
Nr. 1

60 pav. Nugaros
modeliavimas

jų viršuje — užsegimas, nugarėlė į apačią paplatinta. Apykaklė atverčiama. Rankovė ilga su rankogaliu. Suknelė papuošta balta apykakle ir rankogaliais.

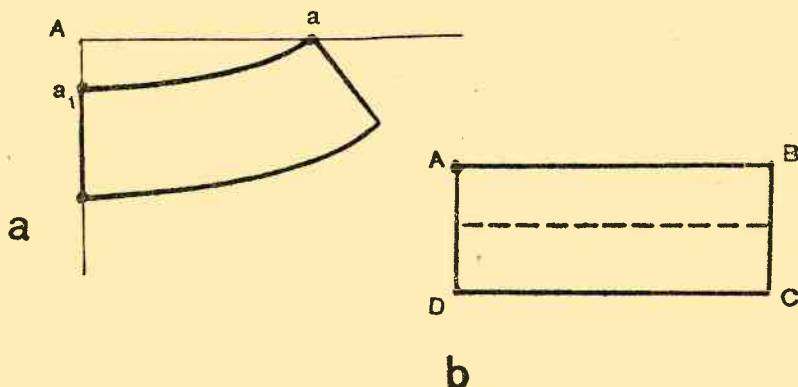
Iškarpų paruošimas. Naujoms suknelės iškarpoms padaryti paruošiamas švaraus popieriaus lapas.

Nugaros pagrindinėje iškarpoje paplatinimui pažymimos linijos (60 pav., a), ir per jas nugaros iškarpa perkerpama. Perkirptos dalys dedamos ant popieriaus, paliekant paplatinimui norimus tarpus (60 pav., b).

61 pav. Priekio modeliavimas

Priekio pagrindinėje iškarpoje (61 pav.) pažymimos išsiuvų vietos. Išsiuvų linijų kryptimi iškarpa perkerpama iki apačios (61 pav., a). Atskiros iškarpos dalys uždedamos ant švaraus popieriaus; išsiuvams viršuje

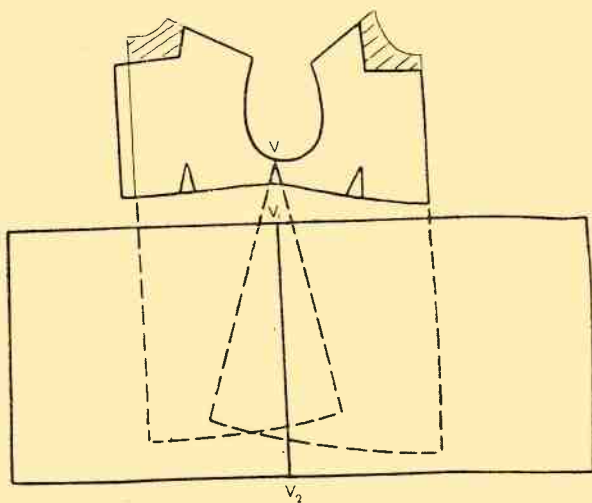
62 pav. a — apykaklė, b — rankogalis

paliekami 3 cm tarpai; į apačią tarpai paplatinami iki 6 cm. Priekio klostei padaryti prie priekio lenkimo linijos pridedama 10 cm. Taip išdėstytos iškarpos apibrėžiamos aplink, pažymimos išiuvų vietos ir jų ilgis (61 pav., b).

Apykaklės iškarpai nubraižyti pamatuojama kaklo apimtis ir nubrėžiamas kampas A (62 pav., a). Nuo viršūnės A į dešinę atidedama kaklo apimtis — 14,5 cm, ir pažymima tašku a ; į apačią atidedama 2 cm kaklo išlenkimui ir pažymima tašku a_1 ; nuo taško a_1 į apačią atidedamas norimas apykaklės plotis (šiam brėžinyje 6,5 cm), ir pažymima tašku b . Nuo taško a_1 iki taško a brėžiama lenkta linija. Kraštinė apykaklės linija brėžiama pagal norimą formą (62 pav., a). Linija a_1b — lenkimo linija. Rankogalis brėžiamas norimo ilgio ir pločio (62 pav., b).

63 pav. Modelis
Nr. 2

64 pav. Suknelės 63 pav. modeliavimas

Modelis Nr. 2 (63 pav.). Vasarinė suknelė ikimokyklinio amžiaus mergaitei iš juostuotos medžiagos. Suknelė patrumpintu liemeniu; užsegimas nugaroje. Sijonėlis lygaus kirpimo, nuo liemenėlio parauktas.

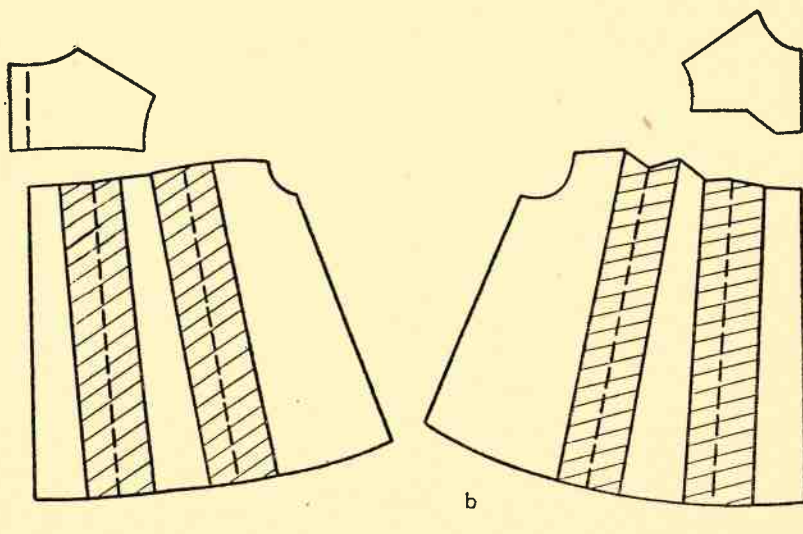
Kaklo iškirpimas keturkampis. Rankovėlė trumpa, viršuje ir apačioje paraukta. Suknelė papuošta spalvotos medžiagos juostele.

65 pav. Modelis
Nr. 3

Iškarpų paruošimas (64 pav.). Ant pagrindinės iškarpos pažymimas liemenėlio ilgis, kaklo iškirpimo forma, surandamas sijonėlio ilgis (iš viso suknelės ilgio atimamas liemenėlio ilgis), ir pagal jį nubraižomas stačiakampis. Pločiui imama pusantro-du kartus daugiau, negu liemenėlio apimtis. Nugaroje užleidžiama 2 cm užsegimui.

Rankovės iškarpoje pažymimas rankovės ilgis ir nukerpama (58 pav., a). Pagal išilginę liniją rankovė perkerpama į dvi dalis, ir viena dalis atstumiama nuo kitos tiek, kiek norima turėti medžiagos paraukimui; rankovės galvutės viršuje atidedama į viršų 2 cm, ir išbraižoma nauja rankovės iškarpa (58 pav., b).

66 pav. Suknelės 65 pav. modeliavimas: a — nugarą, b — priekis

Kaklo iškirpimas daromas pagal pagrindinę iškarpa, atidedant į plotį po 4 cm. Nugaros viduryje perpetei užsegti iš abiejų pusių užleidžiama po 2 cm.

Modelis Nr. 3 (65 pav.). Suknelė su trumpa figūrине perpete. Užsegimas nugaroje. Sijonėlio priekyje ir užpakalyje sudėta po 2 klostes. Apykaklė apvali iš dviejų dalių (puselių).

Iškarpa paruošimas (66 pav.). Ant pagrindinės nugaros ir priekio iškarpa pažymima perpetės forma ir klostių vietos. Pagal nubrėžtas linijas iškarpa išskirstoma (sukarpoma). Sijonėliui paruošiamas lapas popieriaus ir uždedamos iškarpos paliekant klostėms 8—10 cm tarpą (66 pav.). Išdėstytos dalys apibrėžiamos.

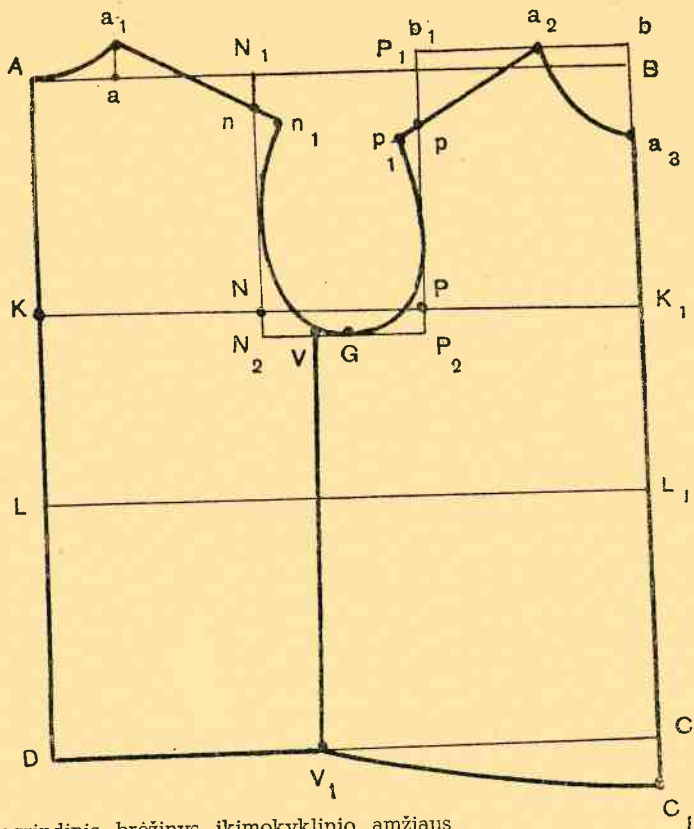
Pagrindinis brėžinys ikimokyklinio amžiaus berniukui

(28 dydis)

Pagrindinis brėžinys berniukui sudaromas panašiai kaip ir mergaitei, tiktai skiriasi tuo, kad laisvam apkritimui berniukui skiriama daugiau — 10—12 cm, o pečiai ir nugara daromi platesni.

- Matai:
1. Liemens ilgis — 28 cm
 2. Švarkelio ilgis — 45 cm
 3. Nugaros plotis (29 : 2) — 14,5 cm
 4. Priekio plotis (28 : 2) — 14 cm
 5. Krūtinės apimtis (56 : 2) — 28 cm
 6. Rankovės ilgis — 40 cm

Brėžinio sudarymas (67 pav.). Brėžiamas stačiakampis $ABCD$. AB lygu 40 cm (dydis (28) plus 12 cm laisvam apkritimui). AD — 45 cm. Ant linijos AD atidedami šie matai: liemens ilgis — 28 cm, pažymima tašku L , ir pažastėlės gylis — 16 cm ($28 : 2 + 2 = 16$), pažymima tašku K . Iš gautų taškų L ir K į dešinę iki linijos BC brėžiamos tiesės — liemens ir krūtinės linijos LL_1 ir KK_1 . Ant krūtinės linijos KK_1 nuo taško K į dešinę atidedamas nugaros plotis (14,5 cm), o nuo taško K_1 į kairę — priekio plotis (14 cm), ir pažymima taškais N ir P . Iš taškų N ir P į viršų brėžiamos tiesės iki linijos AB , susikirtimo taškai pažymimi raidėmis N_1 ir P_1 . Gaunamos nugaros ir priekio pločio linijos (vertikalės) NN_1 ir

67 pav. Pagrindinis brėžinys ikimokyklinio amžiaus berniukui

PP_1 . Iš taškų N ir P į apačią pažastėlės pagilimumi atidedama po 2 cm ir pažymima taškais N_2 ir P_2 . Sujungus taškus N_2 ir P_2 tiese, gaunama pažasties apačios linija N_2P_2 . Ši linija dalijama pusiau, vidurys pažymimas tašku G . Nuo taško G į nugaros pusę atidedama 2,5 cm (visiems dydžiams) ir pažymima tašku V . Iš gautojo taško V žemyn brėžiama tiesė VV_1 . Tai šono linija. Kairėje braižomas nugaros brėžinys, dešinėje — priekio.

Nugara. Nuo viršūnės A į dešinę atidedama 5,2 cm ($\frac{1}{6}$ dydžio $+ 0,5$ cm) ir pažymima tašku a . Iš taško a į viršų atidedama 2 cm ir pažymima tašku a_1 . Taškai A ir a_1 sujungiami lenkta linija, gaunamas nugaros kaklo lankas. Ant nugaros pločio linijos NN_1 iš taško N_1 į apačią atidedami 2 cm, ir pažymima tašku n . Taškas n sujungiamas su tašku a_1

tiesią liniją, kuri pratęsiamą už taško n 1,5 cm, ir pažymima tašku n_1 . Gaunama petelio linija a_1n_1 . Iš taško n_1 brėžiama lenkta linija iki taško V — gaunamas nugarėlės pažasties lankas. Nugaros iškarpos kontūrai, kurie eina per taškus A, a_1, n_1, V, V_1, D , paryškunami stipresniu brūkšniu. Linija AD — nugaros lenkimo linija.

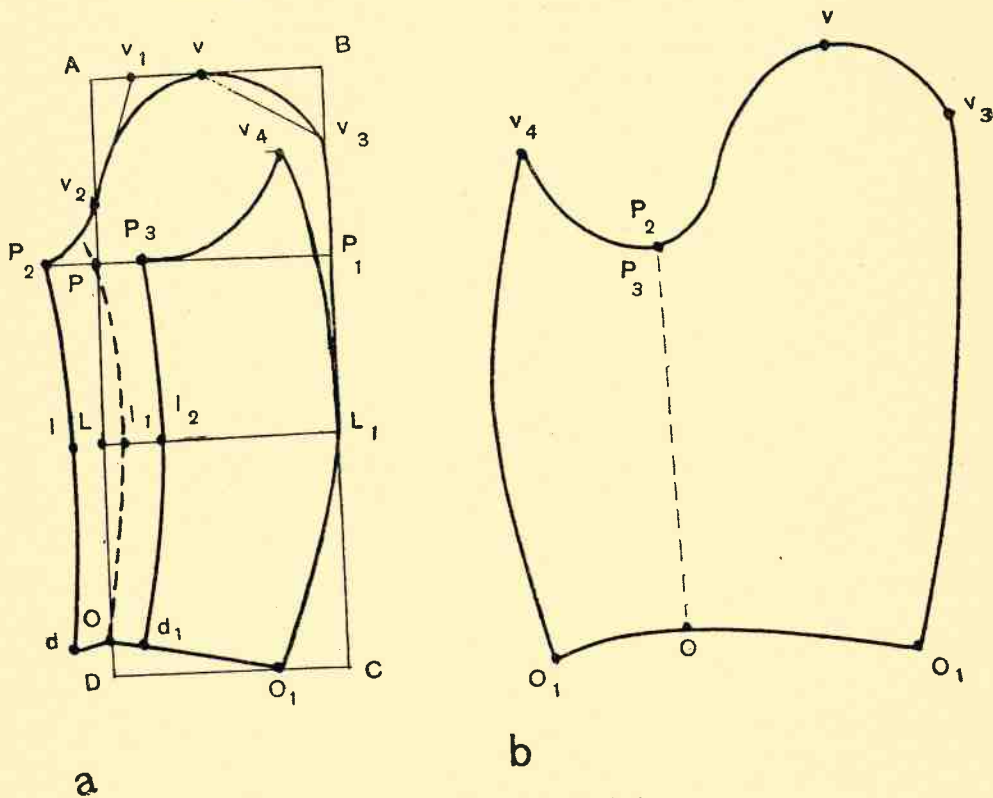
Priekis. Priekio brėžiniui sudaryti iš taškų B ir P_1 atidedama į viršų po 1 cm ir pažymima taškais b ir b_1 . Taškai b ir b_1 sujungiami tiesia linija — bb_1 . Nuo viršutinio kampo b į kairę atidedama 5,4 cm (nugaros kakliuko lankas), į apačią 5,9 cm (nugaros kakliuko lankas plius 0,5 cm), ir pažymima taškais a_2 ir a_3 . Taškai a_2 ir a_3 sujungiami lenkta linija — gaunamas priekio kaklo lankas. Ant priekio pločio linijos PP_1 iš taško P_1 į apačią atidedami 4 cm, ir pažymima tašku p . Taškas p jungiamas su tašku a_2 gaunama pagalbinė petelio linija pa_2 . Nuo taško a_2 žemyn atidedamas petelio ilgis — 9,3 cm (nugaros petelio ilgis be 1,5 cm), ir pažymima tašku p_1 . Iš taško p_1 brėžiama lenkta linija iki taško V — gaunamas priekio pažasties iškirpimas. Ant linijos BC nuo taško a_3 atidedama į apačią 43 cm (nugaros ilgis be 2 cm), ir pažymima tašku C_1 . Taškas C_1 jungiamas truputį lenkta linija su tašku V_1 — gaunama priekio apačios linija. Priekio iškarpos kontūrų linijos, einančios per taškus $a_3, a_2, p_1, V, V_1, C_1$, paryškinamos.

Rankovė (68 pav.). Rankovė berniukams daroma iš vienos arba dviejų dalių. Rankovės pločiui imama 15 cm (pusė dydžio + 1 cm), o ilgiui — pagal pamatavimą (40 cm). Brėžiamas status kampas, kurio viršūnė pažymima raide A . Ant horizontalės atidedamas rankovės plotis — 15 cm, ir pažymima tašku B , ant vertikalės — rankovės ilgis (40 cm), ir pažymima tašku D . Sudaromas stačiakampis $ABCD$. Linija AB dalijama pusiau, viduryje pažymimas tašku V . Tarpas nuo A iki V dalijamas pusiau, ir viduryje pažymimas tašku V_1 . Nuo viršūnės A į apačią atidedama 7,5 cm — pusė rankovės pločio ($15 \text{ cm} : 2$) ir pažymima tašku V_2 ; ir — 12 cm (pusė rankovės pločio + 4,5 cm), pažymima tašku P . Iš taško P brėžiama horizontalė PP_1 iki linijos BC . Tai pažasties linija. Atstumas nuo taško P iki D (28 cm) dalijamas pusiau, atimami 2 cm, ir pažymima tašku L . Iš taško L brėžiama antra horizontalė LL_1 — alkūnės linija. Nuo viršūnės B į apačią atidedami 5 cm (visiems dydžiams), ir pažymima tašku V_3 . Taškas V_3 jungiamas tiese su tašku V . Nuo viršūnės A žemyn atidėtas taškas V_2 jungiamas tiese su tašku V_1 . Gaunamos pagalbinės linijos rankovės galvutei nubrėžti.

Ant pažasties linijos PP_1 nuo taško P į kairę ir į dešinę atidedama po 3 cm (visiems dydžiams) ir pažymima taškais P_2 ir P_3 ; ant alkūnės

linijos LL_1 nuo taško L į kairę atidedami 2 cm, ir pažymima tašku l , į dešinę — 1 cm ir 3 cm, pažymima taškais l_1 ir l_2 .

Nuo viršūnės D į viršų atidedami 2 cm (visada), ir pažymima tašku O , o į dešinę nuo D — norimas rankovės apačios plotis (10 cm), ir pažymima tašku O_1 . Taškus O ir O_1 , sujungus tiese, gaunama rankovės apačios linija. Nuo taško O į dešinę ir į kairę atidedama po 2 cm, ir pažymima taškais d ir d_1 .

68 pav. Rankovės ikimokyklinio amžiaus berniukui brėžinys: *a* — pagrindinis brėžinys, *b* — rankovės su viena siūle brėžinys

Viršutinė rankovės dalis. Rankovės galvutė brėžiama lenkta linija nuo atidėtų į kairę 3 cm (taškas P_2) per tašką V_2 , pagal pagalbines linijas V_2V_1 iki vidurio taško V ir žemyn iki taško V_3 . Rankovės priekio vidurinė linija gaunama, jungiant atidėtus nuo linijos AD į kairę taškus P_2 ,

l ir *d*. Užpakalinė rankovės linija gaunama, brėžiant nuo taško V_3 tiesią liniją iki alkūnės linijos taško L_1 ir truputį lenktą liniją nuo taško L_1 iki apačios pločiui atidėto taško O_1 . Viršutinės rankovės dalies kontūrai paryškinami.

Apatinė rankovės dalis. Nuo taško V_3 į kairę atidedama 2,5 cm (visiems dydžiams) ir pažymima tašku V_4 . Taškas V_4 jungiamas lenkta linija su tašku P_3 . Tai rankovės apatinės dalies viršus. Rankovės priekio vidurinė linija gaunama, jungiant taškus P_3 , l_2 ir d_1 . Užpakalinė rankovės linija brėžiama, jungiant lenkta linija tašką V_4 su alkūnės tašku L_1 ; nuo taško L_1 ši linija sutampa su rankovės viršutinės dalies linija ir eina iki taško O_1 . Rankovės apačios linija sutampa su viršutinės rankovės dalies apačios linija. Kontūrai paryškinami. Iš taško P per taškus l_1 ir O punktyru pažymima papildoma linija — tai viršutinės rankovės dalies priekio lenkimo linija.

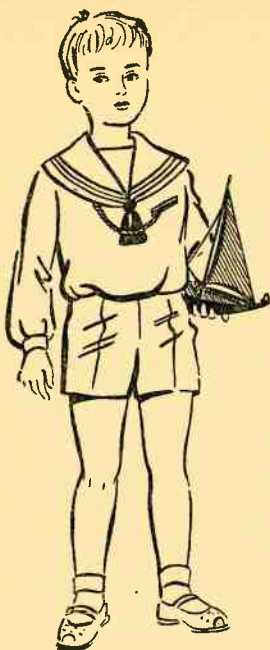
Norint daryti rankovę tik su viena siūle (68 pav., b), apatinė rankovės dalis perkeliama ratuku į kitą popierių ir pridedama kairėje rankovės pusėje, kad taškai P_2 ir P_3 , d ir d_1 sutaptų. Kad būtų lengviau tokią rankovę įstatyti, nuo taško V į kairę atidedamas 1 cm ir toje vietoje įkerpama. Siuvant rankovėlę, įkirpimas dedamas ties pečių susiuvimo siūle.

P a s t a b a: kontūrai paryškinami, kad lengviau būtų brėžinį perkelti ant naujo popieriaus.

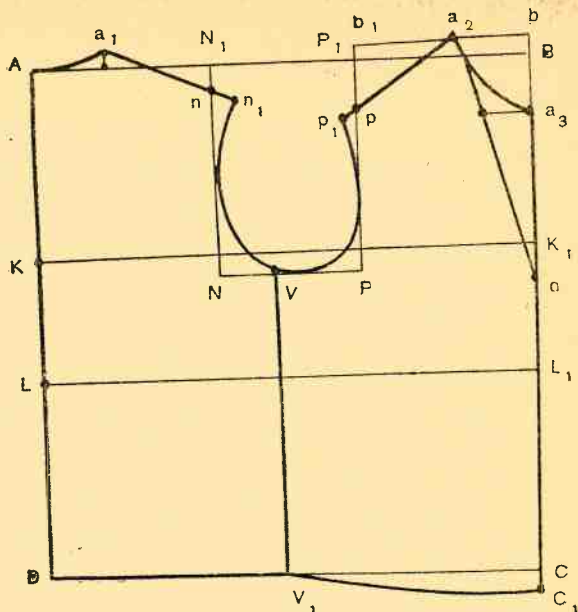
Jūrininko palaidinukė

- M a t a i:**
1. Liemens ilgis — 28 cm
 2. Palaidinukės ilgis — 42 cm
 3. Nugaros plotis (29 : 2) — 14,5 cm
 4. Priekio plotis (28 : 2) — 14 cm
 5. Krūtinės apimtis (56 : 2) — 28 cm

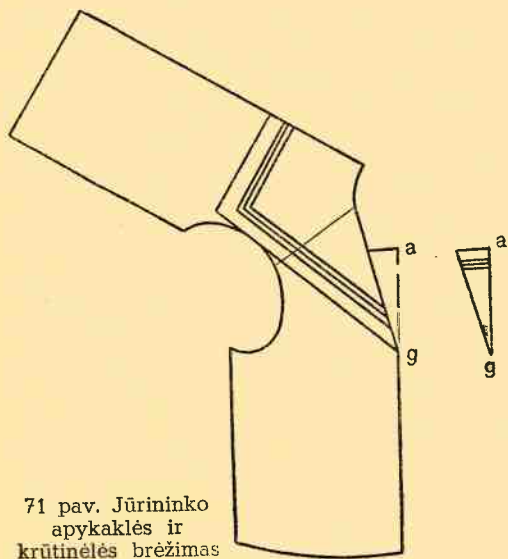
Pagrindinis brėžinys brėžiamas, kaip parodyta 67 pav. Palaidinukės ilgiui imama 42 cm. Išbraižius priekio brėžinį, ant linijos BC nuo taško a_3 atidedama tiek centimetrų, koku gyliu norima iškirpti kaklą. Gautas taškas pažymimas raide g ir jungiamas tiesė su aukščiausiu kakliuko tašku a_2 (70 pav.). Pažymimas krūtinėlės aukštis. Iškerpamos atskiros dalys — nugarą, priekis, krūtinėlė.

69 pav.
Jūrininko
palaidinukė

70 pav. Jūrininko
palaidinukės
brėžinys

71 pav. Jūrininko
apykaklės ir
krūtinėlės brėžimas

Jūrininko apykaklei nu-
brėžti nugaros ir priekio iškar-
pos sujungiamos pečių linijoje.
Kaklo iškirpimo linija brėžiama
pagal nugaros kaklo lanką iki
taško *g*. Apykaklė braižoma no-
rimo fasono ne tik priekio daly-
je, bet ir nugaroje (71 pav.).

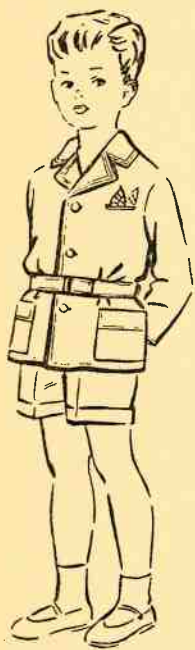
Kairėje palaidinukės pusėje
išbrėžiama kišenė.

Kerpant iškarpa, kiekvienai
detalei užleidžiama siūlėms.
Jei iškarpoje siūlėms neužlei-
džiama, reikia užleisti kerpant
medžiagą. Jūrininko palaidinė
nešiojama prie ilgų arba trumpų
kelnių.

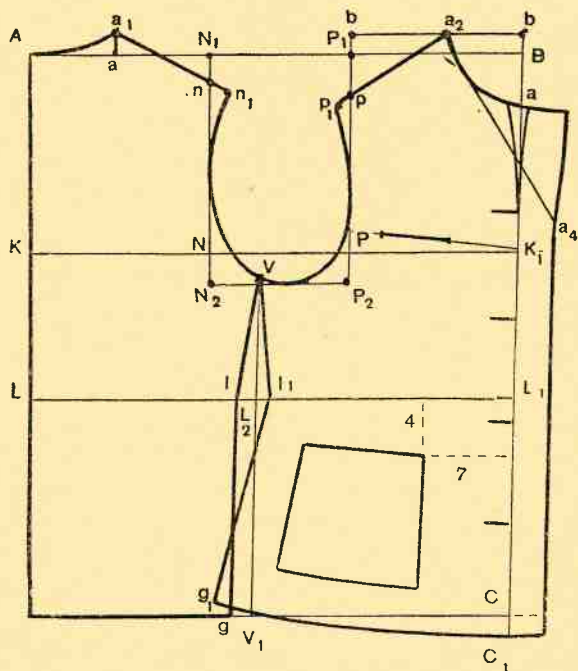
Švarkelis berniukui

- M a t a i:
1. Liemens ilgis — 28 cm
 2. Švarkelio ilgis — 45 cm
 3. Nugaros plotis (29 : 2) — 14,5 cm
 4. Priekio plotis (28 : 2) — 14 cm
 5. Krūtinės apimtis (56 : 2) — 28 cm

Brėžiamas pagrindinis brėžinys, kaip parodyta (67 pav.). Liemens linijos LL_1 ir šono linijos VV_1 susikirtimo taškas pažymimas raide L_2 . Pagal fasoną, **nugaros** brėžinyje ant liemens linijos LL_1 ir apačios linijos DC nuo taškų L_2 ir V_1 į kairę atidedama po 1 cm ir pažymima taškais l ir g . Taškai l ir g sujungiami; taškas l sujungiamas su pažasties tašku V . **Priekio** brėžinyje ant liemens linijos nuo taško L_2 į dešinę, jei švarkelis per liemenį susiaurintas, atidedami 2 cm, ir pažymima tašku l_1 ; ant

72 pav.
Švarkelis
ikimokyklinio
amžiaus
berniukui

73 pav. Švarkelio 72 pav.
brėžinys

apačios linijos nuo taško V_1 į kairę atidedama 3 cm ir pažymima tašku g_1 . Brėžiama priekio šono linija, jungiant tašką V su taškais I_1 ir g_1 . Skvernelių užmetimui nuo linijos BC (lenkimo linijos) į dešinę per visą skvernelių ilgį atidedami 4 cm, ir nubrėžiama vertikale. Nuo kaklo žemiausio taško a_3 į kairę ir į dešinę įsiuvėliui atidedama po 1 cm. Įsiuvėlio gylis 6 cm (visiems dydžiams). Atlapėliai brėžiami pagal norimą fasoną (73 pav.).

Kišenė brėžiama, atidedant nuo liemens linijos L_2 L_1 į apačią 4 cm, o nuo vidurio lenkimo linijos BC — 7 cm. Kišenės forma daroma pagal fasoną. Kišenės ilgis turi būti 1 cm didesnis, negu plotis ($10\text{ cm} + 1 = 11\text{ cm}$), plotis apačioje turi būti 1 cm didesnis, negu viršuje (11 cm). Kišenėlės, siuvas ant krūtinės, viršutinė linija turi eiti ne pagal krūtinės liniją, bet į rankovės pusę 1,5 cm pakilti.

Nubrėžiama atvertimo linija a_2a_4 . Kilpos pažymimos kairėje skvernelio pusėje. Pirmiausia pažymimos viršutinės ir apatinės kilpų vietos, o tarp jų vienodais tarpais viena nuo kitos pažymimos vietos kitoms kilpoms.

Švarkelio rankovė brėžiama pagal pagrindinį rankovės brėžinį berniukams, parodytą 68 pav.

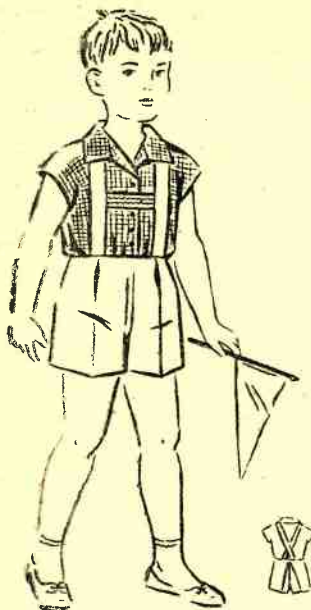
Trumpos kelnaitės ikimokyklinio amžiaus berniukui

Kelnaičių brėžiniui sudaryti reikia nuimti matus:

- M a t a i:
1. Šono ilgis — 28 cm
 2. Liemens apimtis ($60 : 2$) — 30 cm
 3. Klubų apimtis ($64 : 2$) — 32 cm
 4. Petnešelių ilgis, jei kelnaitės siuvas su petnešėlėmis, — 58 cm

Paprastai kelnaičių priekio ir užpakalio dalys brėžiamos atskiruose stačiakampiuose, bet galima išbrėžti ir viename.

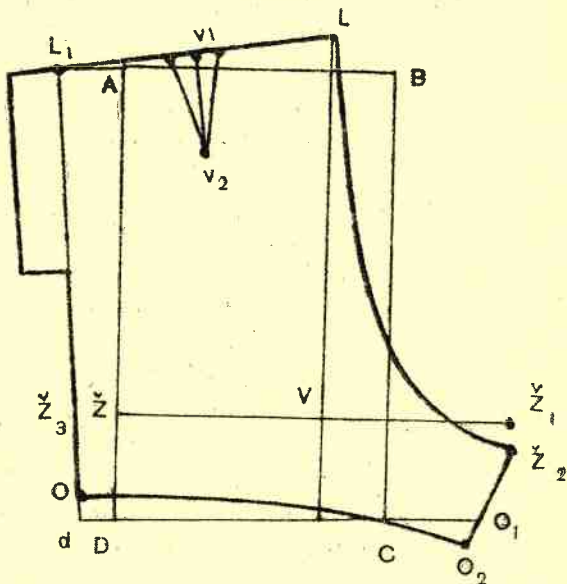
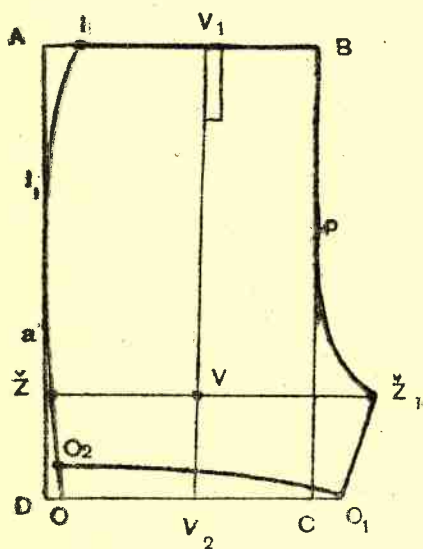
Priekio brėžinys (75 pav., a). Braižomas stačiakampis $ABCD$. AB lygu 18 cm, t. y. pusė klubų apimties plus 2 cm ($32 : 2 + 2$). AD lygu 30 cm (kelnaičių ilgis plus 2 cm). Ant linijos AD nuo taško A žemyn atidedamas atstumas nuo liemens iki žingsnio linijos — 24 cm (pusė klubų apimties, plus 8 cm), ir gautasis taškas pažymimas raide Z . Iš

taško \dot{Z} į dešinę brėžiama tiesė, pratęsiant ją už linijos BC 3 cm ir pažymint tašku \dot{Z}_1 . Linija $\dot{Z}\dot{Z}_1$ — tai žingsnio linija. Žingsnio linija $\dot{Z}\dot{Z}_1$ dalijama pusiau, ir gautasis vidurio taškas V jungiamas tiesė su linijomis AB ir DC , kaip parodyta 75 pav., a; susikirtimo taškai pažymimi raidėmis V_1 ir V_2 . Kelnaičių pločiui apačioje ant linijos DC nuo taško V_2 atidedama į abi puses po lygų norimą atstumą (9,5 cm) ir pažymima taškais O ir O_1 . Nuo taško O į viršų atidedama 1,5 cm (visiems dydžiams) ir pažymima tašku O_2 . Sujungus taškus O_1 ir O_2 lenkta linija, gaunama kelnaičių priekio apačios linija. Nuo viršūnės A į dešinę atidedama 1,5 cm (visiems dydžiams), ir pažymima tašku I , o į apačią — 13 cm (visiems dydžiams), ir pažymima tašku I_1 .

74 pav. Trumpos kelnaitės

75 pav. Trumpų kelnaičių 74 pav. brėžinys

a

b

Šono linija surandama taip: ant linijos AD nuo taško Z į viršų atidedami 4 cm (visiems dydžiams), ir pažymima tašku a . Nuo taško I žemyn per taškus I_1 ir a brėžiama truputį lenkta linija iki taško O_2 .

Tarpas nuo taško B iki žingsnio linijos dalijamas pusiau, pažymint vidurį tašku p . Kelnaičių priekio vidurinė linija gaunama, sujungus tiesią liniją taškus B ir p ir išvedus lenktą liniją iki taško Z_1 . Kelnaičių žingsnio linija gaunama sujungus tiesę tašką Z_1 su tašku O_1 .

Kelnaičių viršaus linija sutampa su linija AB . Kontūrinės linijos, jungiančios taškus I, B, Z_1, O_1, O_2 , paryškinamos. Nuo vidurio taško V_1 į dešinę atidedama 1,5–2 cm, o į apačią — 4 cm klostelei padaryti.

Užpakalinės kelnaičių dalies brėžinio sudarymas. Braižomas stačiakampis $ABCD$ (75 pav., b). AB lygu 18 cm, AD — 30 cm. Nuo taško A žemyn atidedami 24 cm, ir pažymima tašku Z . Iš taško Z į dešinę brėžiama tiesė, kuri pratęsiama už linijos BC 8 cm (ketvirtąją dalį klubų apimties — 32 : 4). Gautasis taškas pažymimas raide Z_1 . Nuo taško Z_1 žemyn atidedamas 1 cm (visiems dydžiams), ir pažymima tašku Z_2 . Nuo taško Z į kairę atidedami 3 cm (visiems dydžiams), ir pažymima tašku Z_3 . Atstumas nuo taško Z iki Z_1 dalijamas pusiau, ir vidurys pažymimas tašku V . Iš taško V į viršų ir į apačią brėžiamos tiesės, kaip parodyta 75 pav., b. Viršuje už linijos AB tiesė pratęsiama 3 cm (visiems dydžiams) į viršų. Gautas taškas pažymimas raide L . Linija AB pratęsiama už taško A į kairę. Surandamas kelnaičių užpakalinės dalies liemens plotis. Tam tikslui iš liemens apimties atimamas priekio liemens plotis, matuojant be klostelės, ir pridedama 3 cm išiuvelis (30 cm — 15 + 3 = 18 cm). Nuo taško L į kairę brėžiama 18 cm ilgio tiesė taip, kad ji kirstų pratęstą liniją AB . Susikirtimo taškas pažymimas raide L_1 . Linija DC pratęsiama į kairę. Šono linija gaunama, sujungus tašką L_1 su tašku Z_3 tiesia linija, kuri pratęsiama iki susikirtimo su pratęsta linija DC . Jų susikirtimo taškas pažymimas raide d . Iš taško d į viršų atidedama 1,5 cm (visiems dydžiams) ir pažymima tašku O . Taškas L jungiamas lenkta linija, kaip parodyta brėžinyje, su tašku Z_2 . Nuo taško C į dešinę atidedami 6 cm, ir pažymima tašku O_1 . Žingsnio linija gaunama, jungiant tašką Z_2 su tašku O_1 . Išmatavus priekio žingsnio liniją nuo taško Z_1 iki O_1 , gautasis matmuo atidedamas nuo taško Z_2 ant tiesės Z_2O_1 ir pažymimas tašku O_2 . Užpakalinės dalies apačios linija gaunama, sujungus lenkta linija tašką O_2 su tašku O . Linijos, einančios per taškus L_1, L, Z_2, O_2, O, L_1 , paryškinamos.

Viršutinėje liemens linijoje nubraižomas išiuvelis. Tam tikslui liemens linija LL_1 dalijama pusiau, ir vidurys pažymimas tašku v_1 . Nuo

taško v_1 į dešinę ir į kairę atidedama po 1,5 cm išiuvelio pločiui; išiuvelio gyliui brėžiama į apačią 7 cm tiesė, ir pažymima tašku v_2 . Atidėtus nuo taško v_1 taškus sujungus tiesėmis su tašku v_2 , gaunamas išiuvelis. Užpakalinės dalies šono linijoje nuo taško L_1 į apačią atidedama 14 cm, o į kairę — 4 cm (visiems dydžiams) ir nubrėžiamas stačiakampis šono užsegimo užmetimui padaryti. Užsegimo ilgis — 12 cm.

Norint kelnaites išmodeliuoti, ant pagrindinių dalių nubrėžiamos norimos linijos, ir pagal jas iškarpa sukarpoma; paskui kerpama medžiaga užleidžiant siūlėms.

Ilgos kelnės ikimokyklinio amžiaus berniukui

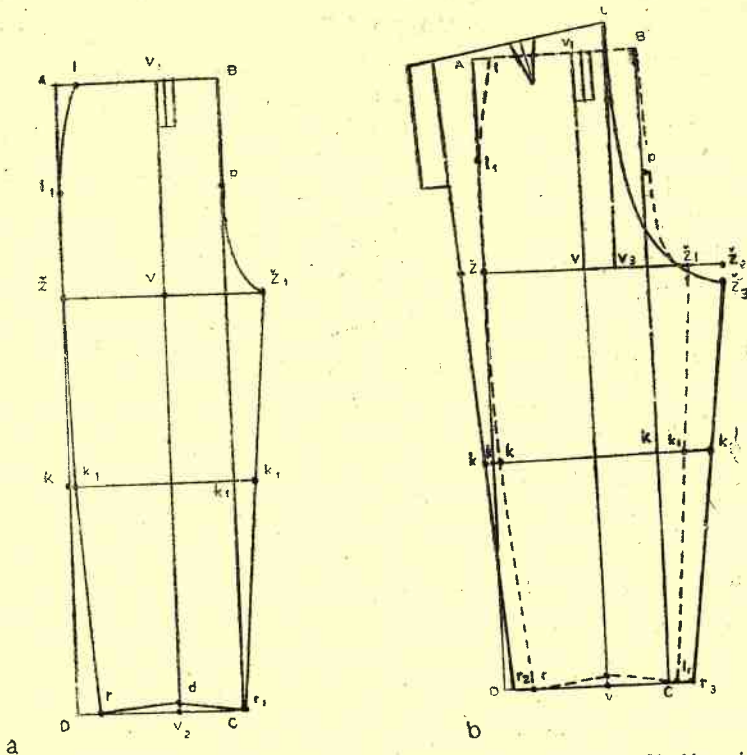
- Matai: 1. Šono ilgis — 70 cm
 2. Žingsnio ilgis — 48 cm
 3. Liemens apimtis ($60 : 2$) — 30 cm
 4. Klubų apimtis ($64 : 2$) — 32 cm

Brėžiamas status kampas, kurio viršūnė pažymima raide A. Ant horizontalios linijos atidedama 18 cm (pusė klubų apimties + 2 cm), ant vertikalios — 70 cm (kelnių ilgis). Pagal atidėtus matus nubrėžiamas stačiakampis, kampai pažymimi raidėmis A, B, C, D. Priekio ir nugaros brėžiniai brėžiami tame pačiame stačiakampyje (77 pav.). Dėl aiškumo priekio dalies brėžinys pateikiamas atskirai (77 pav., a).

Kelnių priekio brėžinys (77 pav., a). Nuo viršūnės A žemyn atidedami šie matai: atstumas iki žingsnio linijos 24 cm (pusė klubų apimties + 8 cm), pažymima tašku Ž, ir atstumas nuo taško Ž iki kelio — 22 cm (pusė žingsnio ilgio be 2 cm), pažymima tašku K. Iš taškų K ir Ž brėžiamos į dešinę linijos, kurios pratęsimos už linijos BC. Tai žingsnio ir kelio linijos. Žingsnio linija pratęsiama į dešinę 3 cm, ir pažymima raide Ž₁. Atstumas nuo taško Ž iki Ž₁ dalijamas pusiau, ir

76 pav. Ilgos kelnės ikimokyklinio amžiaus berniukui

77 pav. Ilgų
kelnių 76 pav.
brėžinys:
a — priekinė
dalis,
b — priekinė
ir užpakalinė
dalis viename
stačiakampyje

pažymima tašku V. Taškas V jungiamas tiese su linijomis AB ir DC; jų susikirtimo taškai pažymimi raidėmis V_1 ir V_2 . Kelio linijoje nuo pravesotos tiesės V_1V_2 atidedama po 10 cm ir pažymima taškais k ir k_1 . Apačios linijoje nuo taško V_2 į abi puses atidedama po 7,5 cm kelnių pločiui ir pažymima taškais r ir r_1 .

Viršutinės kelnių dalies brėžinys daromas taip pat, kaip ir trumpų kelnaičių.

Nuo viršūnės A į dešinę atidedama 1,5 cm, į apačią — 13 cm; atidėti taškai pažymimi raidėmis l ir l_1 ir sujungiami truputį lenkta linija, kuri pratęsiamą į apačią per taškus Z , k ir r . Gaunama priekio šono linija. Priekio žingsnio linija gaunama, jungiant taškus Z_1 , k_1 ir r_1 . Apačioje nuo taško V_2 į viršų atidedamas 1 cm, ir pažymima tašku d . Taškas d jungiamas tiesėmis su šono ir žingsnio linijų taškais r ir r_1 . Tai priekinės dalies apačios linija. Vidurinė priekinės dalies linija brėžiama kaip ir trumpoms kelnėms nuo taško B per tašką p iki Z_1 . Viršuje nuo taško V_1 į dešinę pusę atidedama 1,5—2 cm ir žemyn — 4 cm klostelei. Kontūrai, einantieji per taškus l , B, Z_1 , k_1 , r_1 , d , r , k , Z , l_1 , l , paryškinami.

Kelnaičių užpakalinės dalies brėžinys (77 pav., b) brėžiamas tame pačiame arba naujai nubrėžtame stačiakampyje, pasinaudojant priekinės dalies stačiakampiu $ABCD$. Kelnių viršus brėžiamas kaip ir trumpoms kelnėms: žingsnio linija $\check{Z}\check{Z}_1$ nuo linijos BC į dešinę pratęsiama 8 cm ($\frac{1}{4}$ klubų apimties), ir pažymima tašku \check{Z}_2 . Nuo gauto taško \check{Z}_2 žemyn atidedamas 1 cm, ir pažymima tašku \check{Z}_3 . Liemens linija randama tokiu pat būdu, kaip ir trumpoms kelnaitėms: atstumas $\check{Z}\check{Z}_2$ dalijamas pusiau, ir pažymima tašku V_3 . Iš taško V_3 keliamas į viršų statmuo, kuris pratęsiamas už linijos AB 3 cm, ir pažymima tašku L . Iš taško L į kairę atidedama 18 cm iki susikirtimo su pratęsta į kairę tiese AB ; jų susikirtimo taškas pažymimas raide L_1 ir sujungiamas tiese su tašku L . Tai kelnaičių užpakalinės dalies viršus.

Užpakalinės kelnaičių dalies šono linijai išbrėžti nuo taško k į kairę atidedama 2 cm ir pažymima tašku k_2 ; tiek pat atidedama ir nuo taško r į kairę, pažymint tašku r_2 . Taškus L_1 , k_2 ir r_2 sujungus, gaunama užpakalinės kelnaičių dalies šono linija.

Žingsnio linijai nubrėžti nuo taško k_1 į dešinę atidedami 4 cm, ir pažymima tašku k_3 ; nuo taško r_1 atidedami 3 cm, ir pažymima tašku r_3 . Taškus \check{Z}_3 , k_3 , r_3 sujungus tiese, gaunama žingsnio linija. Apačios linija gaunama, sujungus taškus r_2 ir r_3 tiese. Kontūrai, einantieji per taškus L_1 , L , \check{Z}_3 , k_3 , r_3 , r_2 , k_2 , L_1 , paryškinami. (Punktūru pažymėti priekinės dalies kontūrai.)

DRABUŽELIAI VASARAI

Liemenėlė ikimokyklinio amžiaus vaikams

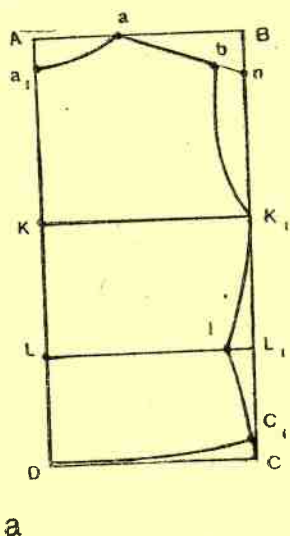
- M a t a i:
1. Liemens ilgis — 26 cm
 2. Liemenėlės ilgis — 35 cm
 3. Krūtinės apimtis (60 : 2) — 30 cm
 4. Liemens apimtis (56 : 2) — 28 cm

Nugaros brėžinys (79 pav., a). Brėžiamas stačiakampis $ABCD$. AB lygu 17 cm — pusė krūtinės apimties, pridėjus 2 cm (30 : 2 + 2), AD — 35 cm. Nuo viršūnės A žemyn atidedama 15 cm, t. y. pusė liemens ilgio plius 2 cm (26 : 2 + 2), ir pažymima tašku K . Iš taško K į dešinę brėžiama tiesė — krūtinės linija KK_1 . Taip pat nuo taško A žemyn atidedama 26 cm, pažymima tašku L , ir nuo jo į dešinę brėžiama liemens linija

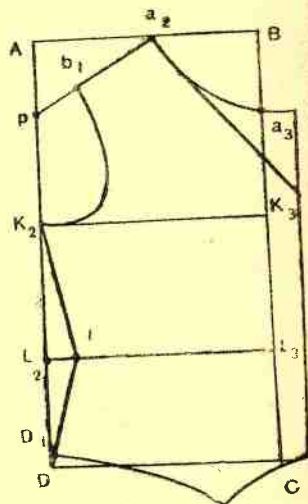

78 pav.
Liemenėlė
berniukui

LL_1 . Nuo viršūnės A į dešinę atidedama 7 cm, o į apačią 3 cm, ir pažymima taškais a ir a_1 . Sujungus taškus a ir a_1 lenkta linija, gaunamas kaklo lankas. Nuo viršūnės B žemyn atidedama 3 cm, ir pažymima tašku n .

a

b

79 pav. Liemenėlės
brėžinys

Taškas n jungiamas tiese su tašku a . Ant gautos tiesės an nuo taško a atidedami 9 cm, ir pažymima tašku b . Linija ab — petuko linija. Iš taško b žemyn brėžiama lenkta linija iki taško K_1 — gaunama pažasties linija. Nuo taško L_1 į kairę atidedami 2 cm, ir pažymima tašku l . Taškas l jungiamas su taškais K_1 ir C . Gaunama šono linija. Nuo taško C atidedama į viršų 1 cm, ir pažymima tašku C_1 . Taškas D jungiamas lenkta linija su tašku C_1 — gaunama apačios linija. Gauti nugaros kontūrai paryškunami.

Priekiui, kaip ir nugarai, brėžiamas stačiakampis $ABCD$ (79 pav., b). AB lygu 18 cm, AD — 35 cm. Nuo viršūnės A į apačią atidedama 15 cm, pažymint tašku K_2 , ir 26 cm, pažymint tašku L_2 . Iš gautų taškų K_2 ir L_2 į kairę brėžiamos linijos K_2K_3 ir L_2L_3 . Kaklo lankui išbrėžti nuo viršūnės B atidedama į kairę ir į apačią po 7 cm ir pažymima taškais a_2 ir a_3 .

Pažymėti taškai sujungiami lenkta linija. Nuo taško A žemyn atidedami 6 cm, ir pažymima tašku p . Taškas p jungiamas tiese su tašku a_2 . Nuo taško a_2 ant linijos a_2p atidedamas petelio plotis 8 cm, ir pažymima tašku b_1 . Taškas b_1 jungiamas lenkta linija su tašku K_2 , kaip parodyta brėžinyje. Nuo taško L_2 į dešinę atidedami 2 cm, ir pažymima tašku I . Taškas I jungiamas su tašku K_2 ir tašku D . Nuo taško D į viršų atidedamas 1 cm, ir pažymima tašku D_1 . Linija $K_2 D_1$ — šono linija. Skvernelių užmetimui nuo linijos BC į dešinę iš taškų a_3 ir C atidedama 2—3 cm, ir brėžiama linija. Kaklo ir apačios linija brėžiama pagal norimą fasoną.

Iš tokios liemenėlės iškarpos galima išmodeliuoti įvairių fasonų liemenėles su petnešėlėmis mergaitėms ir berniukams.

Vasarinės kelnaitės mergaitėms

(80 pav., 28 dydis)

- M a t a i:
1. Šono ilgis — 25 cm
 2. Žingsnio plotis ($32 : 4$) — 8 cm
 3. Liemens apimtis ($60 : 2$) — 30 cm
 4. Klubų apimtis ($64 : 2$) — 32 cm

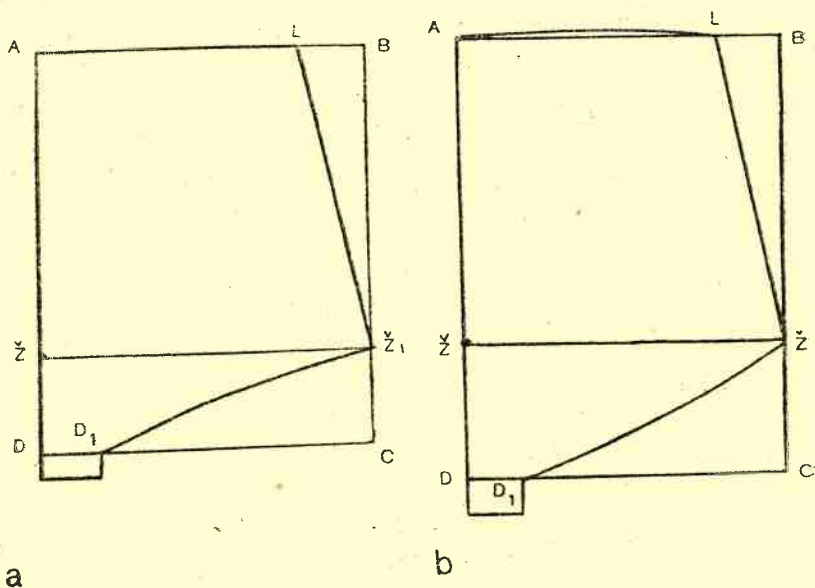
Priekinė dalis. (81 pav., a). Braižomas stačiakampis $ABCD$. AB lygu 27 cm (dydis, atėmus 1 cm), AD — 33 cm (šono ilgis + 8 cm). Nuo viršūnės A į apačią atidedami 25 cm (šono ilgis), ir pažymima tašku $Ž$. Iš gauto taško $Ž$ brėžiama į dešinę tiesė $ŽŽ_1$. Nuo viršūnės B į kairę atidedami 5 cm, ir pažymima tašku L . Nuo viršūnės D į dešinę žingsnio pločiui atidedami 4 cm (pusė žingsnio pločio), ir pažymima tašku D_1 . Taškas D_1 jungiamas tiese su tašku $Ž_1$. Tai kelnaičių apačios linija. Šono linija gaunama sujungus tašką L su tašku $Ž_1$. Kelnaičių užsegimui apačioje pridedami 2 cm.

80 pav. Vasarinės kelnaitės mergaitėms

Užpakalinė dalis (81 pav., b). Brėžiamas stačiakampis $ABCD$. AB lygu 26 cm (dydis be 2 cm), AD — 36 cm (šono ilgis + 11 cm). Nuo viršūnės A žemyn atidedami 25 cm (šono ilgis)

ir pažymima tašku \dot{Z} . Iš taško \dot{Z} brėžiama į dešinę tiesė $\dot{Z}\dot{Z}_1$. Nuo viršūnės B į kairę atidedami 5 cm, ir pažymima tašku L . Taškas L jungiamas su tašku \dot{Z}_1 . Tai šono linija. Nuo viršūnės D į dešinę atidedami 4 cm

81 pav. Vasarinių kelnaičių mergaitėms brėžinys

(pusė žingsnio pločio), ir pažymima tašku D_1 . Taškas D_1 jungiamas su tašku \dot{Z}_1 . Tai kelnaičių apačios linija. Jei kelnaitės daromos apačioje užsegamos, jų užsegimui nuo taškų D ir D_1 į apačią pridedama po 3 cm ir sujungiama tiesia linija. Susiuvus siūles, kelnaičių juosmenyje ir apačioje įveriamos gumos juostelės.

Petnešėlės braižomos pagal norimą fasoną.

Vasarinis kostumėlis žaidimui

(82 pav.)

- Matai:
1. Liemens ilgis — 26 cm
 2. Kostumėlio ilgis (nuo kaklo iki žingsnio) — 50 cm
 3. Krūtinės apimtis $(56 : 2)$ — 28 cm

4. Liemens apimtis (60 : 2) — 30 cm

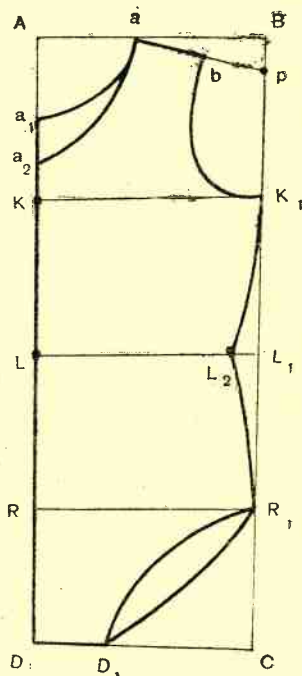
5. Klubų apimtis (64 : 2) — 32 cm

Priekinė ir užpakalinė dalys brėžiamos tame pačiame stačiakampyje (83 pav.), o paskui perkeliamos ant atskiro popieriaus. AB lygu 19 cm (pusė krūtinės apimties, pridėjus 5 cm), AD — 50 cm (ilgis). Ant linijos AD nuo viršūnės A žemyn atidedami 26 cm (liemens ilgis), ir pažymima tašku L ; pažasties aukštis 13 cm (pusė liemens ilgio), pažymima tašku K . Nuo taško L žemyn atidedama 13 cm (atstumas iki klubų) ir pažymima tašku R . Iš taškų K , L ir R į dešinę brėžiamos tiesės LL_1 , KK_1 , RR_1 . Kaklo iškirpimui nugaros dalyje nuo viršūnės A į dešinę ir į apačią atidedama po 7 cm, t. y. dydis padalytas iš 4 ($28 : 4 = 7$), ir pažymima taškais a ir a_1 ; priekio dalyje žemyn atidedama 10 cm (3 cm giliau, kaip nugaroje) ir pažymima tašku a_2 . Taškai a_1 ir a_2 sujungiami su tašku a lenktomis linijomis.

82 pav. Vasarinis kostiumėlis žaidimui

Nuo viršūnės B žemyn atidedami 3 cm, ir gautasis taškas pažymimas raide p . Taškas a jungiamas tiesė su tašku p . Ant linijos ap nuo taško a atidedami 5 cm (norimas petnešėlės plotis) ir pažymima tašku b . Iš taško b brėžiama lenkta linija (pažasties linija) iki taško K_1 . Liemens linijoje nuo taško L_1 į kairę atidedami 2 cm, ir pažymima tašku L_2 . Taškas L_2 jungiamas truputį lenktomis linijomis su taškais K_1 ir R_1 . Gaunama šono linija. Žingsniui nuo viršūnės D į dešinę atidedami 5 cm, ir pažymima tašku D_1 . Taškas D_1 jungiamas truputį lenkta linija su tašku R_1 . Priekinės dalies linija brėžiama lenkta (išlenkimas — 4 cm), kaip parodyta 83 pav. Norint, žingsnio vietoje galima padaryti užsegimą. Užsegimui į apačią užleidžiama papildomai (žr. 81 pav.).

83 pav. Vasarinio kostiumėlio brėžinys

DRABUŽIAI VIDUTINIO MOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKAMS

Mokyklinio amžiaus vaikai (nuo 7 iki 16 metų amžiaus) skirstomi į tris grupes: jaunesniojo mokyklinio amžiaus — nuo 7 iki 10 metų, vidutinio mokyklinio amžiaus — nuo 10 iki 14 ir vyresniojo mokyklinio amžiaus — nuo 14 iki 16 metų.

Vidutinis vaikų ūgis įvairiais gyvenimo metais yra toks:

7 metų	127 cm	12 metų	152 cm
8 „	132 „	13 „	157 „
9 „	137 „	14 „	162 „
10 „	142 „	15 „	167 „
11 „	147 „	16 „	172 „

Pagrindinis brėžinys jaunesniojo mokyklinio amžiaus vaikams sudaromas pagal tas pačias taisykles, kaip ir brėžiniai ikimokyklinio amžiaus vaikams, atidedant atitinkamus matus.

Pagrindinis brėžinys vidutinio mokyklinio amžiaus mergaitėms braižomas su mažu įsiuvėliu krūtinėje; vyresniojo mokyklinio amžiaus mergaičių pagrindinis brėžinys yra panašus į suaugusioms moterims daromą pagrindinį brėžinį.

Pagrindinis brėžinys mokyklinio amžiaus berniukui yra brėžiamas pagal tas pačias taisykles, kaip ir ikimokyklinio amžiaus berniukui, tik daugiau užleidžiama laisvam apkritimui. Laisvoms palaidinukėms ir sportiškosms palaidinėms užleidžiama daugiau, švarkeliams, liemenėlėms — mažiau.

Pagrindinės iškarpos brėžimas vidutinio mokyklinio amžiaus mergaitei (10—14 metų)

(38 dydis)

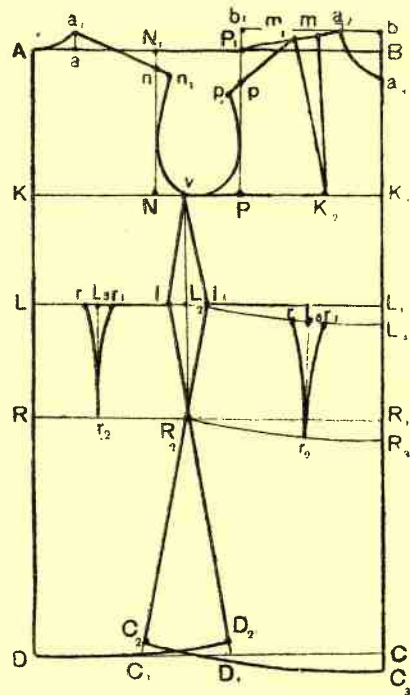
- M a t a i:** 1. Liemens ilgis — 34 cm
2. Visas ilgis — 81 cm
3. Nugaros plotis (33 : 2) — 16,5 cm

4. Priekio plotis (32 : 2) — 16 cm
5. Krūtinės apimtis (76 : 2) — 38 cm
6. Liemens apimtis (70 : 2) — 35 cm
7. Klubų apimtis (84 : 2) — 42 cm
8. Rankovės ilgis — 52 cm

Braižomas stačiakampis $ABCD$ (84 pav.). AB lygu 46 cm (krūtinės apimtis + 8), AD — 81 cm (suknelės ilgis). Nuo viršūnės A žemyn atidedami šie matai: liemens ilgis (34 cm), pažymima tašku L ; pusė liemens ilgio plus 2 cm (19 cm), pažymima tašku K ; ir klubų linija (15 cm žemyn nuo liemens ilgio linijos), pažymima tašku R . Iš pažymėtų taškų L , K ir R į dešinę iki susikirtimo su linija BC brėžiamos tiesės; susikirtimo taškai pažymimi raidėmis L_1 , K_1 ir R_1 . Gaunama liemens linija LL_1 , krūtinės linija KK_1 ir klubų linija RR_1 .

Ant krūtinės linijos KK_1 nuo taško K į dešinę atidedamas nugaros plotis — 16,5 cm (dydis, padalytas iš 3, plus 4 cm), ir pažymima tašku N . Nuo taško N atidedamas pažasties plotis 11 cm (dydis, padalytas iš 4, plus 1,5 cm), ir pažymima tašku P . Iš taškų N ir P į viršų brėžiamos tiesės iki susikirtimo su linija AB . Susikirtimo taškai pažymimi raidėmis N_1 ir P_1 . Gaunamos nugaros ir priekio pločio linijos NN_1 ir PP_1 .

Nugara. Kaklui nuo taško A į dešinę atidedama 5,2 cm ($\frac{1}{8}$ dydžio plus 0,5 cm) ir pažymima tašku a . Nuo taško a į viršų pakeliamas 2 cm ilgio (visiems dydžiams) statmuo aa_1 . Ant linijos NN_1 nuo taško N_1 į apačią atidedami 2 cm (visiems dydžiams), ir pažymima tašku n . Taškas n jungiamas tiese su tašku a_1 . Tiesė 1,5 cm pratęsiama už nugaros pločio linijos NN_1 ; pratęsta tiesė pažymima raide n_1 . Tai peties linija. Pažasties plotis NP dalijamas pusiau; nuo vidurio atidedama į kairę 1 cm

84 pav. Pagrindinis brėžinys vidutinio mokyklinio amžiaus mergaitėms

(visiems dydžiams) ir pažymima tašku V . Iš taško V žemyn brėžiama tiesė iki klubų linijos RR_1 ; susikirtimo su liemens linija taškas pažymimas raide L_2 , o su klubų linija — R_2 . Liemens linijoje nuo taško L_2 į kairę atidedami 2 cm, ir pažymima tašku I . Pažasties linija vedama nuo peties taško n_1 iki taško V . Šono linija brėžiama, jungiant pažasties žemiausią tašką V su liemens linijoje į kairę atidėtu tašku I , nuo kurio per klubų susikirtimo tašką R_2 brėžiama tiesė iki apačios linijos DC . Susikirtimo su linija DC taškas pažymimas raide D_1 , o nuo jo į viršų atidedama 1,5 cm ir pažymima tašku D_2 . Taškas D_2 jungiamas lenkta linija su viršūne D . Tai suknelės apačios linija.

Liemens linijoje LL_1 nuo taško L į dešinę atidedama 9 cm ir pažymima tašku L_3 . Nuo taško L_3 į abi puses atidedama įsiuvui po 1,5 cm, ir pažymima taškais r ir r_1 . Iš įsiuvo vidurio taško L_3 iki klubų linijos brėžiama tiesė; susikirtimo taškas pažymimas raide r_2 ir abu įsiuvo taškai r ir r_1 sujungiami su tašku r_2 . Viršutinėje liemens dalyje vietoj įsiuvo sudedama klostelė.

Priekis. Nuo taškų P_1 ir B tiesės pratęsimos į viršų 3 cm, ir pažymima taškais b ir b_1 . Viršutinius taškus b_1 ir b sujungus tiese, gaunama viršutinė horizontalė bb_1 . Dešiniajame kampe braižomas kakliuko lankas. Nuo taško b į kairę ir į apačią atidedama po 5,7 cm ($1/8$ dydžio plus 1 cm), gautieji taškai pažymimi raidėmis a_2 ir a_3 ir sujungiami lenkta linija. Tai priekio kaklo iškirpimas. Tašką a_2 sujungus su tašku P_1 , gaunama pagalbinė peties linija. Ant jos nuo taško a_2 atidedami 3 cm, ir pažymima tašku m . Nuo taško m išmatuojamas atstumas iki linijos bC . atstumas be 1 cm atidedamas ant krūtinės linijos KK_1 nuo taško K_1 į kairę, ir gautasis taškas pažymimas raide K_2 . Taškas K_2 jungiamas tiese su tašku m . Nuo taško m į kairę ant peties pagalbinės linijos atidedama 3 cm įsiuvo pločiui, ir pažymima tašku m_1 . Taškas m_1 jungiamas su tašku K_2 . Gaunama antroji įsiuvo linija.

Ant linijos PP_1 nuo taško P_1 žemyn atidedami 4 cm, ir pažymima tašku p . Taškas p jungiamas tiese su tašku m_1 . Nuo taško a_2 atidedamas peties ilgis (nugaros peties ilgis be 1,5 cm), neskaitant atidėto įsiuvo pločio, ir pažymima tašku p_1 . Peties žemiausias taškas p_1 jungiamas su tašku V lenkta linija, liečiant krūtinės pločio vertikale PP_1 . Liemens linijoje nuo taško L_2 į dešinę atidedami 2 cm, ir pažymima tašku I_1 . Taškas I_1 jungiamas su tašku V ir su tašku R_2 , esančiu klubų linijoje, pratęsiant tiesę iki linijos DC . Susikirtimo su linija DC taškas pažymimas raide C_1 , o nuo jo į viršų atidedami 2 cm, pažymint gautąjį tašką raide C_2 . Ant linijos BC nuo kakliuko taško a_3 žemyn atidedama liemens, klubų ir

visas ilgis, kuris turi būti 1—2 cm trumpesnis už atitinkamus nugaros ilgius (32, 47, 79 cm). Gautieji taškai pažymimi raidėmis L_4 , R_3 ir C_3 ir sujungiami su taškais I_1 , R_2 , C_2 , esančiais ant šono linijos, lenktomis linijomis. Gaunamos priekio liemens, klubų ir apačios linijos.

Ant liemens linijos nuo taško L_4 į kairę atidedama 10 cm ir pažymima tašku L_5 . Nuo taško L_5 į abi puses atidedama po 2 cm ir pažymima taškais r ir r_1 . Iš įsiuvo vidurio taško L_5 brėžiama tiesė žemyn iki klubų linijos; susikirtimo taškas pažymimas raide r_2 . Taškas r_2 jungiamas tiesėmis su įsiuvo kraštiniais taškais r ir r_1 . Liemens viršutinėje dalyje įsiuvo vietoje sudedama klostelė.

Rankovė. Rankovės brėžinys brėžiamas taip pat, kaip ir ikimokyklinio amžiaus mergaitės suknelės rankovei (žr. 68 pav.). Rankovės pločiui imama 17 cm (pusė dydžio be 2 cm).

Mokyklinė uniforma mergaitėms

Pagal paruoštą pagrindinį brėžinį mokyklinio amžiaus mergaitėms galima pasiūti įvairių fasonų suknelių. Pagal pagrindinį brėžinį ruošiamos ir mokyklinės uniformos iškarpos.

Mūsų respublikoje patvirtinta mokyklinė uniforminė suknelė siuvama iš tamsiai rudos vilnonės ar medvilninės medžiagos. Jos apykaklė ir rankogaliai puošiami balta medžiaga. Prie suknelės dėvima juoda prijuostelė.

Suknelė per liemenį kirpta. Užsegama priekyje po prisiuvu arba paprastai. Apykaklė atverčiama, angliško fasono. Rankovė ilga su rankogaliu. Sijonas aplink klostytas arba plisuotas.

Prijuostė. Prijuostės viršutinė dalis kerpama pelerinos tipo, ovaliu kaklo iškirpimu; apatinės dalies šonuose suklostoma po 2 klostes. Viršutinė ir apatinė prijuostės dalys prisiuvasios prie juostelės, kuri užsegama kairiajame liemens šone.

Norint pasiūti mokyklinę uniformą, reikia pagrindinę iškarpa išmodeliuoti (86 pav., a, b, c). Jeigu suknelė siuvama su prisiuvu (lystele), reikia nuo priekio vidurio linijos užleisti 10 cm prisiuvui. Dešinėje pusėje daromas prisiuvas (86 pav., b), o kairėje — užleidžiama 2 cm sagoms ar spausteliams prisiūti. Jei norima nuo pečių siūlės padaryti kelis įsiuvėlius, pirmoji įsiuvėlio linija pratęsiama iki apačios ir paplatinimui atide-

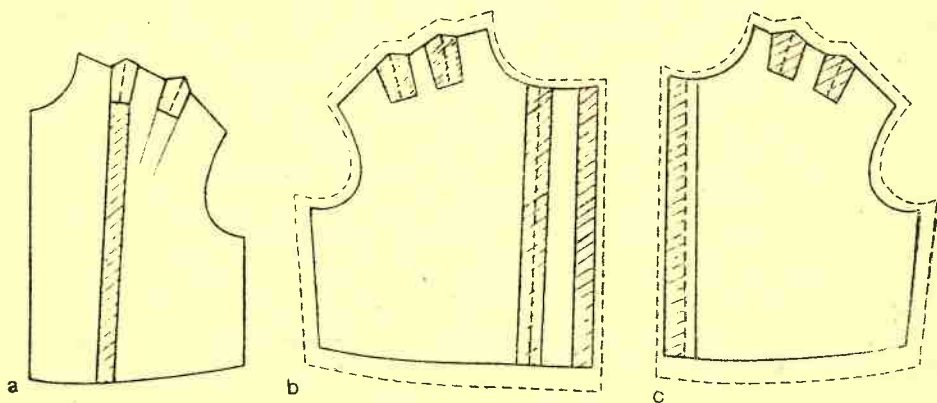
85 pav. Mokyklinė uniforma

dami 3—4 cm. Reikiamoje vietoje nubraižoma išsiuvelių vieta, ilgis ir plotis (86 pav., a). Kerpant pagal šias iškarpas, užleidžiama siūlėms.

Apykaklė atverčiama, paprasta (87 pav.).

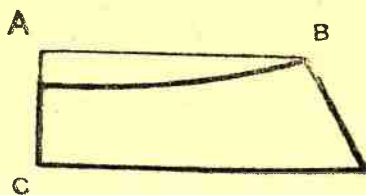
Prijuostės iškarpos ruošiamos taip: ant popieriaus lapo nubrėžiama tiesi linija LL_1 . Prie jos pridedamos priekio ir nugaros pagrindinės iškarpos taip, kad kaklo linija būtų viduryje, o taškai A ir a_3 sutaptų su linija LL_1 (88 pav., a). Kaklo lanko sujungimo vietoje nubrėžiama tiesė, statmena lenkimo linijai. Ant jos atidedamas norimas sparnelių plotis, pažymima kaklo iškirpimo linija. Lenktomis linijomis, kaip parodyta brėžinyje, jungiamas atidėtas sparnelių pločiui taškas G su liemens apačios linijomis Ll ir L_1l_1 , nubrėžiant sparnelių kraštus (88 pav., a).

Prijuostės apatinei daliai išbraižomas

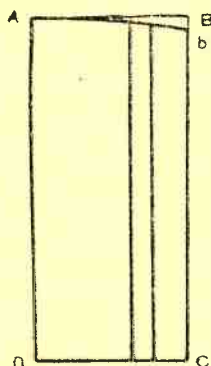
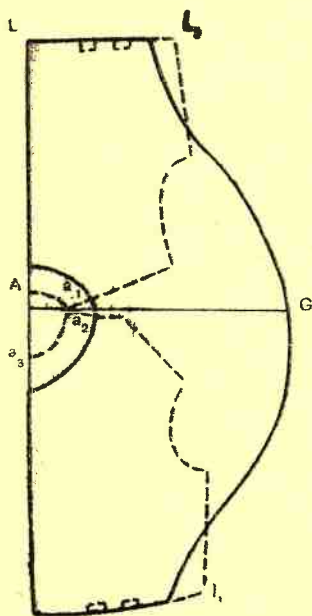

86 pav. Uniforminės suknelės liemenėlio modeliavimas: a — išsiuvas vietos pažymėjimas pagrindinėje iškarpoje, b — dešinioji priekio pusė, c — kairioji

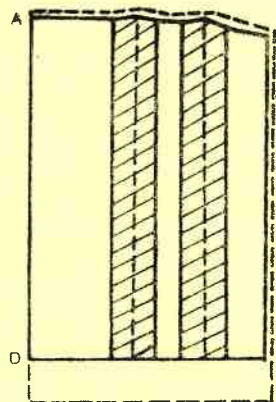
stačiakampis $ABCD$ (88 pav., b). AB lygu 20 cm, AD — 45 cm. Ant horizontales AB nuo viršūnės A atidedama 12 cm, ir pažymimos klosčių linijos. Nuo viršūnės B ant vertikalios linijos atidedami 2 cm, ir pažymima tašku b . Taškas b jungiamas lenkta linija su viršūne A . Klostėms užleidžiama po 6 cm, palenkimui — 5 cm (88 pav., c). Juostelei atidedama liemens apimtis (70 cm), pridėdant 3 cm užsegimui ir 1,5 cm siūlėms; iš viso juostelės ilgiui atidedama 74,5 cm. Pločiui atidedama 3 cm, siūlėms pridėdama 1,5 cm, iš viso — 4,5 cm (88 pav., d). Priekio ir nugaros vidurio taškai L ir L_1 pažymimi (truputį įkerpama ar kitokiu būdu).

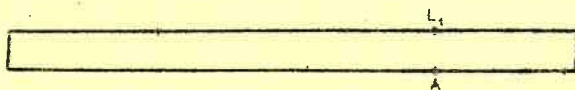
87 pav.
Apykaklė

b

c

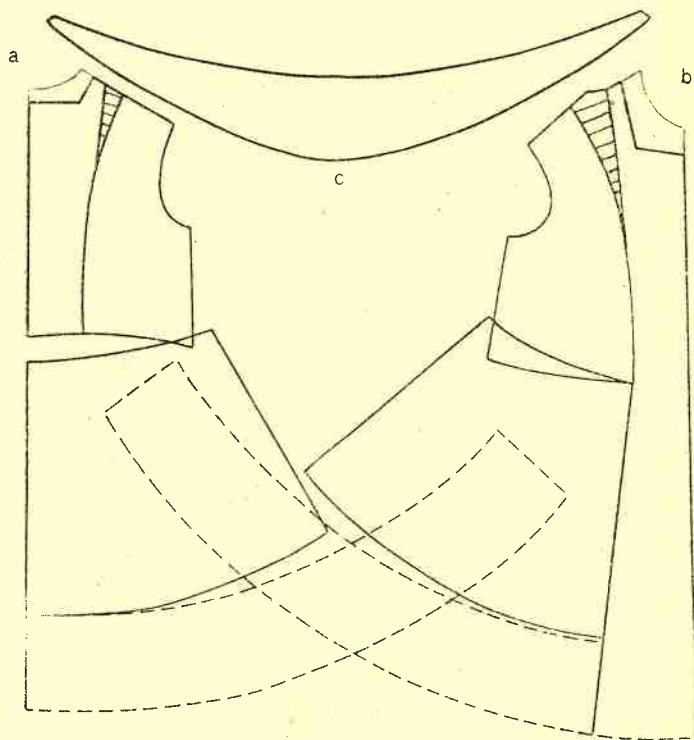

88 pav. Mokyklinės uniformos prijuostės modeliavimas: a — viršutinė dalis, b — apatinė dalis, c — apatinė dalis su užleidimu klostėms ir siūlėms, d — juostelė

Vasarinė suknelė vidutinio mokyklinio amžiaus mergaitei

(38 dydis)

- M a t a i:
1. Liemens ilgis 34 cm
 2. Nugaros plotis $(33 : 2) - 16,5$ cm
 3. Priekio plotis $(32 : 2) - 16$ cm
 4. Krūtinės apimtis $(76 : 2) - 38$ cm
 5. Liemens apimtis $(70 : 2) - 35$ cm
 6. Klubų apimtis $(84 : 2) - 42$ cm

89 pav. Vasarinė suknelė
mokyklinio amžiaus mergaitei

90 pav. Vasarinės suknelės modeliavimas:
kairėje — nugara, dešinėje — priekis, c — sparnelis

Suknelės (89 pav.) priekinė dalis kirpta išvien; šono ir užpakalinės dalys per liemenį kirptos. Kaklo iškirpimas keturkampis, rankovės-sparneliai išsiūtos į liemenėlio šoninę dalį.

Liemenėlio su sijonu sujungimo siūlėje įverta guma. Apačioje parauktas platus volanas. Liemens aukštyje prie vidurinės dalies prisiūtos juostelės, kurios užpakalyje užrišamos kaip kaspinas (peteliškė).

Iškarpu paruošimas. Ruošiant iškarpas, reikia naudotis pagrindiniu brėžiniu vidutinio mokyklinio amžiaus mergaitei (84 pav.). Krūtinės išsiuvas sujungiamas su liemens išsiuvu, ir linija pratęsiama iki sijonėlio apačios; vidurio dalis į apačią paplatinama (90 pav.). Liemenėlis paplatinamas pagal sijonėlio plotį (gumos įvėrimui). Sijonėlio palos irgi paplatinamos. Numatoma linija volanui; volano paraukimui pridedama pusė sijono pločio. Sparneliai brėžiami, kaip parodyta 90 pav., c.

Sparneliui išsiūti nugaroje, tokiu pat atstumu nuo kaklo iškirpimo kaip ir priekyje, nubrėžiama papildoma linija; peties išsiuvui atidedama 1,5 cm (90 pav., kairėje).

Liemenėliui su sijonu susiūti siūlėms pridedama po 2 cm, kad išskleidus ir atsiuvus siūles būtų galima įverti 2 eiles gumos juostelės. Norint, gumai įverti galima prisiūti atskirą juostelę. Juostelė kerpama norimo ilgio ir pločio; ji prisiuvama liemens aukštyje.

Prijuostėlė-chalatėlis

- M a t a i:**
1. Liemens ilgis — 34 cm
 2. Nugaros plotis (33 : 2) — 16,5 cm
 3. Priekio plotis (32 : 2) — 16 cm
 4. Krūtinės apimtis (76 : 2) — 38 cm
 5. Liemens apimtis (70 : 2) — 35 cm
 6. Klubų apimtis (84 : 2) — 42 cm

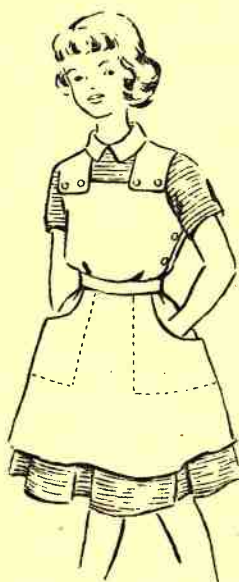
Prijuostėlė (91 pav.) siuvama iš lengvai plaunamos praktiškos medžiagos. Liemenėlė priekyje užsegama petnešėlėmis, kurios iškerpamos kartu su nugara.

Sijonėlyje daromos 2 kišenėlės. Prijuostėlė užsegama šone sagomis.

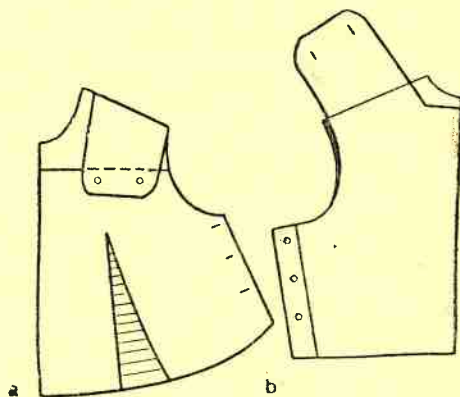
Liemenėlės iškarpos paruošimas (92 pav.). Imamas liemens pagrindinis brėžinys vidutinio mokyklinio amžiaus mergaitei. Krūtinėlės išsiuvas perkeliamas į liemens liniją. Kaip išsiuvą perkelti, žr. 132 psl. Nuo pečių siūlės į apačią nubrėžiamos petnešėlės. Petnešėlės iškerpamos ir

pridedamos prie nugaros brėžinio taip, kad petelio linijos sutaptų. Kai-
riajame šone užleidžiama medžiagos užsegimui.

Prijuostėlės apatinė dalis (sijonėlis) modeliuojama kaip suknelė.

91 pav. Prijuostėlė-
chalatėlis

92 pav. Prijuostėlės
liemenėlio modeliavimas

Švarkelis vidutinio mokyklinio amžiaus berniukui

(93 pav., 38 dydis)

Švarkelis vienaeilis, priekyje susegamas trimis sagomis. Apykaklė atverčiama, atlapėliai keturkampiai. Kišenės prisiūtos iš viršaus; švarkelis nešiojamas su dirželiu.

- Matai:
1. Liemens ilgis — 34 cm
 2. Švarkelio ilgis — 58 cm
 3. Nugaros plotis (32 : 2) — 16 cm
 4. Priekio plotis (32 : 2) — 16 cm
 5. Krūtinės apimtis (76 : 2) — 38 cm
 6. Liemens apimtis (72 : 2) — 36 cm

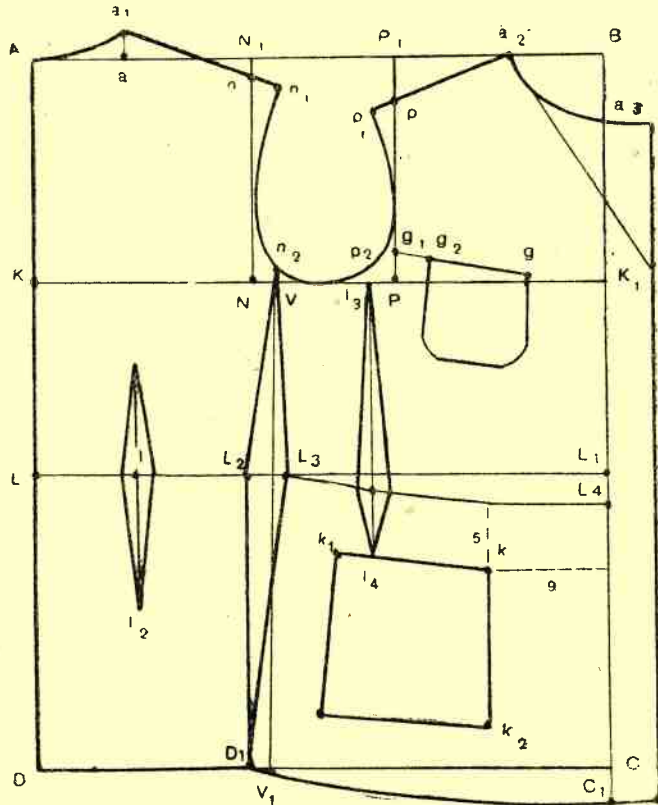
7. Klubų apimtis (84 : 2) — 42 cm

8. Rankovių ilgis — 52 cm

Brėžiamas stačiakampis $ABCD$. AB lygu 46 cm (dydis + 8 cm), AD — 58 cm (94 pav.).

Ant linijos AD nuo viršūnės A atidedami šie matai: liemens ilgis (34 cm), pažymima tašku L , ir ilgis iki pažasties 19 cm, pažymima tašku K .

Iš taškų K ir L į dešinę iki linijos BC brėžiamos tiesės — krūtinės ir liemens linijos KK_1 ir LL_1 . Ant krūtinės linijos KK_1 nuo taško K į dešinę atidedama 17 cm (nugaros plotis + 1 cm), ir pažymima tašku N , o nuo taško K_1 į kairę taip pat 17 cm (priekio plotis + 1 cm), ir pažymima

93 pav. Švarkelis mokyklinio amžiaus berniukui

94 pav. Švarkelio brėžinys

tašku P . Iš taškų N ir P iki linijos AB pakeliami statmenys, ir pažymima taškais N_1 ir P_1 , — gaunamos nugaros ir priekio pločio linijos — NN_1 ir PP_1 . Ant krūtinės linijos KK_1 nuo taško N į dešinę atidedami 2 cm (visiems dydžiams) ir pažymima tašku V . Iš gauto taško V žemyn brėžiama tiesė iki linijos DC ; susikirtimo su linija DC taškas pažymimas raide V_1 — gaunama pagalbinė šono linija VV_1 . Kairėje brėžiamas nugaros brėžinys, dešinėje — priekio.

Nugaros brėžinys. Nugaros kaklo lanko pločiui atidedama $\frac{1}{6}$ krūtinės apimties (6,3 cm) ir pažymima tašku a . Iš taško a keliamas 2 cm aukščio (visiems dydžiams) statmuo, ir pažymima tašku a_1 . Taškas a_1 jungiamas lenkta linija su viršūne A .

Peties nuleidimui ant linijos NN_1 iš taško N_1 į apačią atidedama 1,5 cm. Gautasis taškas pažymimas raide n ir sujungiamas su tašku a_1 tiese, kuri 1,5 cm pratęsima už taško n (prilaikymui). Pratęsta linija pažymima tašku n_1 . Nuo taško V į viršų atidedamas 1 cm ir pažymima tašku n_2 . Iš peties linijos žemiausio taško n_1 brėžiama lenkta linija iki taško n_2 . Gaunamas nugaros pažasties lankas.

Ant liemens linijos nuo linijos VV_1 į kairę atidedami 2 cm, ir pažymima tašku L_2 . Pažasties taškas n_2 jungiamas su tašku L_2 . Nuo jo brėžiama tiesė iki taško D_1 , kuris gaunamas, atidėjus nuo taško V_1 į kairę 2 cm. Nugaros kontūrinės linijos, einančios per taškus A , a_1 , n_1 , n_2 , L_2 , D_1 , D , A , paryškinamos.

Jei nugaroje norima padaryti įsiuvus arba klostes, ant liemens linijos LL_1 nuo taško L į dešinę atidedama 7,5 cm ir pažymima tašku I . Iš pažymėto taško I į viršų ir į apačią brėžiamos tiesės — į viršų 9 cm ilgio, pažymima raide I_1 , į apačią — 11 cm ilgio, pažymima raide I_2 . Ant liemens linijos nuo gautos linijos I_1I_2 į abi puses atidedama po 1 cm ir pažymima taškais, kuriuos sujungus su linijos viršūnėmis, gaunamas įsiuvas.

Priekis. Kaklelio lankui nubrėžti nuo viršūnės B į kairę atidedama 7,3 cm (nugaros kaklo lankas, pridėjus 1 cm), į apačią — 5,3 cm (nugaros kaklo lankas be 1 cm). Taškai pažymimi raidėmis a_2 ir a_3 . Sujungus šiuos taškus lenkta linija, gaunama kaklo linija. Ant linijos PP_1 iš taško P_1 į apačią atidedami 4 cm (visiems dydžiams), ir pažymima tašku p , kuris jungiamas su tašku a_2 ; linija a_2p pratęsima už taško p . Gaunama priekio petelio pagalbinė linija. Ant jos nuo taško a_2 atidedamas peties ilgis — 12 cm (nugaros peties ilgis be 1,5 cm), ir pažymima tašku p_1 . Liemens linijoje nuo linijos VV_1 į dešinę atidedamas 1 cm, ir pažymima

tašku L_3 . Gautasis taškas L_3 jungiamas su pažasties tašku n_2 ir apačios tašku D_1 . Gaunama priekio šono linija.

Ant linijos BC nuo taškų L ir C į apačią atidedama po 2,5 cm, ir pažymima taškais L_4 ir C_1 , kurie jungiami lenktomis linijomis su taškais L_3 ir D_1 . Priekio įsiuvui nuo taško P į kairę atidedami 2 cm (visiems dydžiams) ir pažymima tašku I_3 . Iš taško I_3 žemyn brėžiama tiesė, kuri 6 cm pratęsiama už liemens linijos į apačią ir pažymima tašku I_4 . Liemens linijoje į dešinę ir į kairę nuo linijos I_3I_4 atidedama po 1 cm; gautieji taškai jungiami tiesėmis — gaunamas šono įsiuvas. Iš taško I_3 į viršų atidedamas 1 cm, ir pažymima tašku p_2 . Iš peties linijos žemiausio taško p_1 brėžiama lenkta linija iki taško n_2 per tašką p_2 , siekiant krūtinės liniją KK_1 . Tai priekio pažasties lankas.

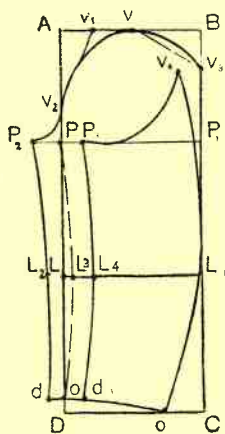
Skvernelių užmetimui nuo linijos BC į dešinę per visą skvernelių ilgį pridedama 3—5 cm pločio juosta. Viršutinėje dalyje brėžiami norimos formos atlapėliai.

Šono kišenei nubrėžti nuo linijos BC į kairę atidedami 9 cm, o nuo liemens linijos žemyn 5 cm, ir gautasis taškas pažymimas raide k . Iš taško k brėžiamos dvi linijos: lygiagretė liemens linijai L_2L_4 ir lygiagretė linijai BC . Nuo taško k į kairę atidedamas kišenės plotis (12 cm) ir į apačią — kišenės ilgis — 13 cm (12 + 1). Taškai pažymimi raidėmis k_1 ir k_2 . Iš taško k_1 apačioje brėžiama tiesė, lygiagretė viršutinei linijai, ir ant jos atidedama 13 cm (1 cm daugiau, negu viršuje). Taškai sujungiami tiesėmis.

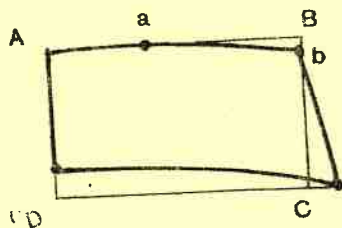
Krūtinės kišenės linijai nubrėžti ant krūtinės linijos KK_1 nuo taško K_1 į kairę atidedami 6 cm, ir nuo jo į viršų — 1 cm. Gautasis taškas pažymimas raide g . Nuo taško P į viršų ant linijos PP_1 atidedama 2,5 cm ir pažymima tašku g_1 . Taškai g ir g_1 sujungiami tiese. Ant tiesės nuo taško g atidedamas viršutinės kišenės plotis (8,5 cm), ir pažymima tašku g_2 ; kišenė brėžiama norimos formos.

Rankovė. Rankovė berniukams siuvama iš dviejų dalių — viršutinės ir apatinės. Braižomas stačiakampis $ABCD$ (95 pav.). AB lygu 18 cm (pusė dydžio be 1 cm), AD — 50 cm (rankovės ilgis be rankogalio). Linija AB dalijama pusiau, ir gautasis taškas pažymimas raide V . Kairioji pusė (AV) dalijama dar pusiau; vidurys pažymimas tašku V_1 . Ant linijos AD nuo viršūnės A žemyn atidedama pusė rankovės pločio (9 cm) ir pažymima tašku V_2 . Nuo taško V_2 žemyn atidedami 5 cm, ir pažymima tašku P . Iš taško P brėžiama tiesė iki linijos BC ; susikirtimo su linija BC taškas pažymimas raide P_1 . Nuo taško P į kairę linija pratęsiama 3 cm, ir pažymima raide P_2 . Atstumas nuo P iki D dalijamas pusiau, ir

pažymima tašku L . Iš taško L į dešinę brėžiama horizontalė — alkūnės linija LL_1 . Ant tiesės BC nuo taško B žemyn atidedami 5 cm (visiems dydžiams), ir gautasis taškas pažymimas raide V_3 . Taškas V_3 jungiamas su tašku V tiesia linija. Tai pagalbinė linija rankovės galvutei nubrėžti.

95 pav.
Rankovė

96 pav.
Apykaklė

Antra pagalbinė linija brėžiama nuo taško V_1 iki taško V_2 . Rankovės galvutė brėžiama lenkta linija, kaip parodyta brėžinyje, nuo taško P_2 per taškus V_2, V iki V_3 .

Vidurinei linijai išbrėžti ant alkūnės linijos LL_1 nuo taško L į kairę atidedami 2 cm, o į dešinę — 1 ir 3 cm. Atidėti matai pažymimi taškais L_2, L_3 ir L_4 .

Nuo viršūnės D į viršų ant linijos AD atidedami 2 cm, ir pažymima tašku O , o į dešinę — 13 cm (rankovės pločiui), ir pažymima tašku O_1 . Taškai

O ir O_1 sujungiami tiesė. Tai rankovės apačios linija. Apačios linijoje nuo taško O į kairę ir į dešinę atidedama po 2 cm, ir pažymima taškais d ir d_1 , kurie sujungiami tiesėmis. Gaunama: viršutinės rankovės dalies priekinė siūlė, einanti per taškus P_2, L_2, d ; lenkimo linija, einanti per taškus P, L_3, O , ir apatinės rankovės priekinė siūlė, einanti per taškus P_3, L_4, d_1 .

Apatinės rankovės dalies viršutinė linija brėžiama taip: nuo taško V_3 į kairę atidedama 2,5 cm (visiems dydžiams), ir pažymima tašku V_4 . Taškas V_4 jungiamas lenkta linija su tašku P_3 .

Viršutinės rankovės dalies užpakalinė, arba alkūnės, linija gaunama, jungiant tiesia linija tašką V_3 su tašku L_1 , ir toliau brėžiant lenktą liniją iki taško O_1 . Apatinės rankovės dalies užpakalinė linija brėžiama lenkta nuo taško V_4 iki taško O_1 , kaip parodyta brėžinyje. Nuo alkūnės linijos LL_1 žemyn apatinės rankovės dalies linija sutampa su viršutinės rankovės dalies linija.

Apykaklei brėžiamas stačiakampis $ABCD$ (96 pav.). AB lygu 16,5 cm (matas gaunamas išmatavus kaklo lanką nuo nugaros brėžinio vidurio iki priekio vidurio), AD — 10 cm (apykaklės plotis).

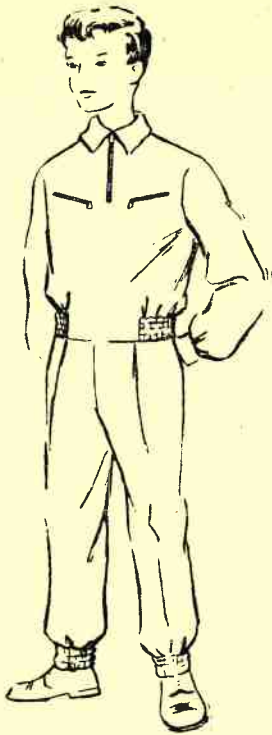
Prisiuvimo prie kaklo lanko linija brėžiama taip: nuo viršūnės A į dešinę atidedamas nugaros kaklo lanko plotis 6,3 cm, ir pažymima tašku a . Nuo viršūnės B žemyn atidedamas 1 cm, ir pažymima tašku b . Taškai a ir b sujungiami tiese. Nuo viršūnės D aukštyr atidedamas 1 cm, o nuo viršūnės C į kairę — 1—2 cm. Gautieji taškai sujungiami truputį lenkta linija. Linija AD — lenkimo linija.

Sportiška palaidinė mokyklinio amžiaus berniukui

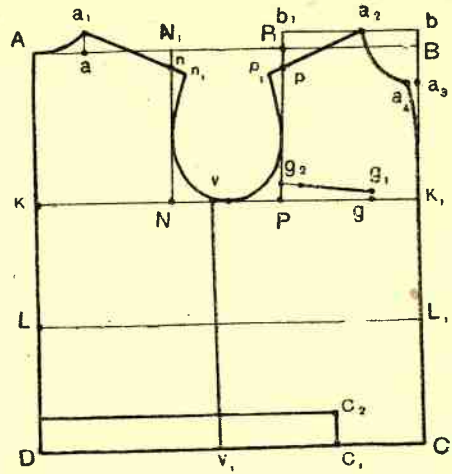
(97 pav., 38 dydis)

- M a t a i:
1. Liemens ilgis — 36 cm
 2. Palaidinės ilgis — 52 cm
 3. Nugaros plotis ($36 : 2$) — 18 cm
 4. Priekio plotis ($36 : 2$) — 18 cm
 5. Krūtinės apimtis ($76 : 2$) — 38 cm
 6. Liemens apimtis ($72 : 2$) — 36 cm
 7. Klubų apimtis ($84 : 2$) — 42 cm
 8. Rankovės ilgis — 52 cm

Brėžiamas stačiakampis $ABCD$ (98 pav.). AB lygu 50 cm (prie dydžio pridėti 12 cm laisvam apgulimui), AD — 52 cm (palaidinės ilgis). Nuo viršūnės A žemyn atidedamas liemens ilgis — 36 cm, ir pažymima tašku L ; pažasties gylis — 20 cm (liemens ilgį dalyti pusiau ir pridėti 2 cm), pažymima tašku K . Iš taškų K ir L į dešinę brėžiamos tiesės iki linijos BC . Susikirtimo su linija BC taškai pažymimi raidėmis K_1 ir L_1 . Gaunama krūtinės linija KK_1 ir liemens linija LL_1 . Ant krūtinės linijos nuo taško K į dešinę atidedama 18 cm (nugaros plotis) ir pažymima tašku N , nuo taško K_1 į kairę — taip pat 18 cm (priekio plotis), ir pažymima tašku P . Iš taškų N ir P į viršų iki linijos AB brėžiamos tiesės NN_1 ir PP_1 . Tarpas NP (pažasties plotis) dalijamas pusiau, ir nuo vidurio taško į kairę atidedami 2 cm (visiems dydžiams), ir pažymima tašku V . Iš taško V žemyn brėžiama tiesė VV_1 — tai šono linija. Kairėje braižomas nugaros brėžinys, dešinėje — priekio.

97 pav. Sportiška palaidinė mokyklinio amžiaus berniukui

98 pav. Sportiškos palaidinės pagrindinis brėžinys

Nugara. Nuo viršūnės A į dešinę atidedamas kakliuko plotis — $6,3$ cm ($\frac{1}{6}$ dydžio), ir pažymima tašku a . Iš taško a į viršų atidedami 2 cm, pažymima tašku a_1 . Nuo viršūnės A iki taško a_1 brėžiama lenkta linija — nugaros kakliuko lankas. Ant linijos NN_1 nuo taško N_1 žemyn atidedami 2 cm ir pažymima tašku n . Taškas n jungiamas su tašku a_1 tiesia linija, kuri $1,5$ cm pratęsiama už taško n , ir pažymima tašku n_1 . Pažasties lankas brėžiamas nuo taško n_1 , liečiant liniją NN_1 , iki taško V .

Priekis. Linijos BC ir PP_1 pratęsimos $1,5$ cm į viršų; taškai pažymimi raidėmis b ir b_1 ir sujungiami tiese. Nuo taško b į kairę atidedama $6,8$ cm (nugaros kaklelio plotis + $0,5$ cm), ir pažymima tašku a_2 , o į apačią — $7,3$ cm (nugaros kaklelio plotis + 1 cm), pažymima tašku a_3 . Nuo taško a_3 į kairę atidedama 1 cm ir pažymima tašku a_4 . Nuo taško a_4 brėžiama žemyn 7 cm ilgio lenkta linija. Gaunamas krūtinės įsiuvas.

Ant linijos PP_1 nuo taško P_1 žemyn atidedami 4 cm, ir pažymima tašku p . Taškai p ir a_2 sujungiami. Ant gautos linijos atidedamas peties

plotis ir pažymima tašku p_1 . Nuo taško p_1 iki taško V brėžiamas pažasties lankas, liečiant liniją PP_1 , kaip parodyta 98 pav.

Krūtinės kišenėlės vieta gaunama šiuo būdu. Nuo taško K_1 į kairę ant linijos KK_1 atidedama 6 cm ir pažymima tašku g . Nuo taško g į viršų atidedamas 1 cm, ir pažymima tašku g_1 . Ant priekio pločio linijos PP_1 nuo taško P į viršų atidedama 2,5 cm; gautasis taškas pažymimas raide g_2 ir jungiamas su tašku g_1 . Kišenėlės pločiui ant gautos tiesės nuo taško g_1 atidedama 10 cm (pagal fasoną).

Apačioje nuo taško C į kairę atidedama 11 cm (pagal fasoną) ir pažymima tašku C_1 . Nuo taško C_1 į viršų pakeliamas 4 cm statmuo, ir pažymima tašku C_2 , o nuo jo brėžiama į kairę tiesė, — gaunama vieta gumos juostelei įverti.

Rankovė braižoma kaip ir švarkelio (žr. 95 pav.).

Apykaklė, rankogaliai ir palaidinės apačia modeliuojami pagal fasoną.

Ilgos kelnės mokyklinio amžiaus berniukui

(žr. 97 pav.)

- M a t a i:**
1. Šono ilgis — 88 cm
 2. Žingsnio ilgis — 65 cm
 3. Liemens apimtis ($76 : 2$) — 38 cm
 4. Klubų apimtis ($84 : 2$) — 42 cm

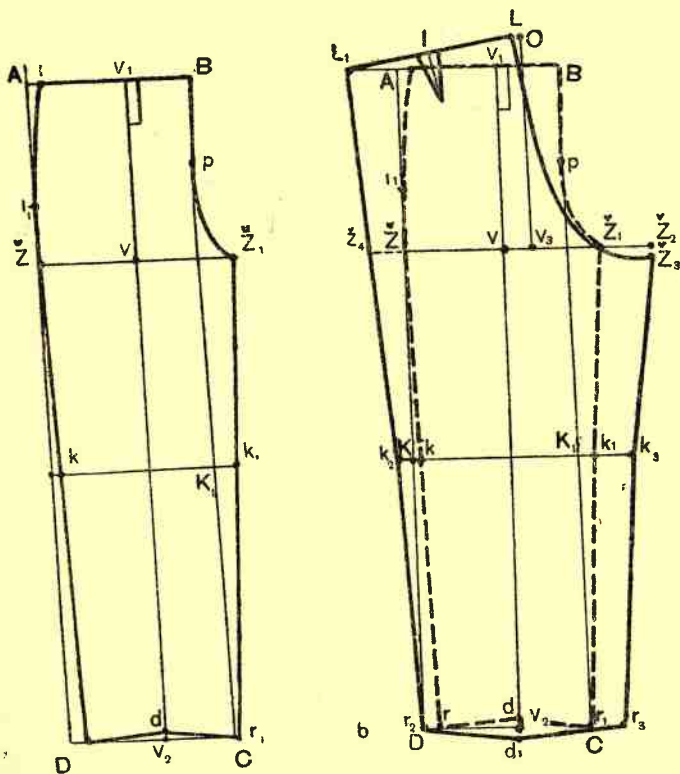
Priekinė ir užpakalinė kelnų dalys braižomos tame pačiame stačiakampyje arba atskirai.

Priekinės kelnų dalies brėžinys. Braižomas stačiakampis $ABCD$ (99 pav., a). AB lygu 21 cm (pusė klubų apimties), AD — 88 cm (kelnų ilgis). Ant linijos AD nuo viršūnės A atidedamas ilgis iki žingsnio linijos — 24 cm (pusė klubų apimties plus 3 cm), ir pažymima tašku \check{Z} ; ilgis iki kelio (pusė atstumo nuo taško \check{Z} iki D be 5 cm) ir pažymima tašku K . Iš taškų \check{Z} ir K į dešinę brėžiamos tiesės, pratęsiant žingsnio liniją už linijos BD 3,5 cm. Pratęsta tiesė pažymima tašku \check{Z}_1 . Gauta žingsnio linija $\check{Z}\check{Z}_1$ dalijama pusiau, ir vidurio taškas pažymimas raide V . Iš taško V į viršų ir į apačią brėžiamos tiesės iki linijų AB ir DC . Jų susikirtimo taškai pažymimi raidėmis V_1 ir V_2 . Ant kelio linijos KK_1 į dešinę ir į kairę nuo linijos VV_1 atidedama po 11,5 cm (norimas kelnų plotis) ir

pažymima taškais k, k_1 ; o ant apačios linijos atidedama po 10 cm ir pažymima taškais r ir r_1 . Nuo taško A į dešinę atidedamas 1 cm, o į apačią — 16 cm ir pažymima taškais l ir l_1 . Nuo taško l brėžiama lenkta linija iki taško l_1 ir per taškus \check{Z} ir k iki apačios linijos taško r . Tai šono linija. Atkarpa tarp taškų B ir \check{Z}_1 dalijama pusiau, vidurys pažymimas tašku p . Priekio vidurio linija gaunama, brėžiant nuo viršūnės B tiesę iki taško p ir žemyn nuo jo lenktą liniją iki taško \check{Z}_1 . Taškas \check{Z}_1 jungiamas tiesia linija su taškais k_1 ir r_1 . Tai žingsnio linija. Priekio apačios linijai nubrėžti nuo taško V_2 į viršų atidedamas 1 cm, ir pažymima tašku d . Taškas d su-

jungiamas su taškais r ir r_1 . Kontūrai paryškinami. Klostei sudėti nuo taško V_1 į dešinę atidedama 1,5 cm, o į apačią — 4 cm.

Kelnių užpakalinės dalies brėžinys. Kelnių užpakalinė dalis braižoma tame pačiame stačiakampyje arba brėžiamas toks pat naujas (99 pav., *b*). Žingsnio linija $\check{Z}\check{Z}_1$ pratęsiama į abi puses. Kelio linija Kk_1 ir apačios linija DC taip pat pratęsimos į abi puses. Nuo taškų K ir r į kairę atidedama po 2 cm ir pažymima taškais k_2 ir r_2 . Į dešinę nuo taško k_1 atidedami 5 cm, ir pažymima tašku k_3 , o nuo taško r_1 į dešinę atidedama 4 cm, ir pažymima tašku r_3 . Ant pratęstos žingsnio linijos $\check{Z}\check{Z}_1$ nuo linijos BC į dešinę atidedama 10 cm ($\frac{1}{4}$ klubų apimties) ir pažymima tašku \check{Z}_2 . Nuo taško \check{Z}_2 žemyn atidedamas 1 cm (visiems dydžiams), ir pa-

99 pav. Ilgų kelnių berniukui brėžinys: *a* — priekinė kelnių dalis, *b* — priekinė ir užpakalinė dalys viename stačiakampyje; (priekinė kelnių dalis pažymėta punktyru)

žymima tašku Z_3 . Atstumas tarp Z ir Z_2 dalijamas pusiau; vidurys pažymimas tašku V_3 . Iš jo į viršų brėžiama tiesė, kuri pratęsiama už linijos AB 4 cm (visiems dydžiams). Pratęsta linija pažymima raide O . Iš taško O į kairę atidedamas 1 cm, ir pažymima tašku L . Linija AB pratęsiama į kairę. Iš taško L ant pratęstos į kairę linijos AB atidedama 23 cm (liemens apimtis be priekio liemens pločio + 3 cm įsiuvui) ir pažymima tašku L_1 . Taškas L_1 jungiamas tiesia linija su taškais k_2 ir r_2 . Tai užpakalinės kelnių dalies šono linija.

Kelnių užpakalinės dalies vidurio linija gaunama, brėžiant lenktą liniją nuo taško L iki taško Z_3 .

Užpakalinės kelnių dalies žingsnio linija gaunama, jungiant tašką Z_3 su taškais k_3 ir r_3 .

Viršutinė kelnių linija LL_1 dalijama pusiau, pažymint vidurį tašku I . Iš taško I žemyn brėžiama 7 cm ilgio tiesė (visiems dydžiams). Nuo taško I į abi puses atidedama po 1,5 cm, ir nubraižomas įsiuvėlis.

Užpakalinės kelnių dalies apačios linijai nubrėžti nuo taško V_2 į apačią atidedamas 1 cm, ir pažymima tašku d_1 , kuris sujungiamas su šono taškais r_2 ir r_3 .

Prie kelnių viršutinės dalies prisiuvamas juosmuo su kilpomis diržui įverti. Vietoj juosmens galima užleisti medžiagos palenkimui (3—4 cm) ir įverti gumos juostelę. Kelnių apačioje galima įverti gumos juostelę arba prisiūti atraitėlius, užsegamus viena saga. (Punktyru pažymėtas kelnių priekio brėžinys.)

Marškiniai mokyklinio amžiaus berniukui

(100 pav., 33 dydis)

- M a t a i:
1. Liemens ilgis — 35 cm
 2. Marškinių ilgis — 65 cm
 3. Nugaros plotis (35 : 2) — 17,5 cm
 4. Priekio plotis (35 : 2) — 17,5 cm
 5. Krūtinės apimtis (76 : 2) — 38 cm
 6. Kaklo apimtis (33 : 2) — 16,5 cm
 7. Rankovės ilgis — 50 cm

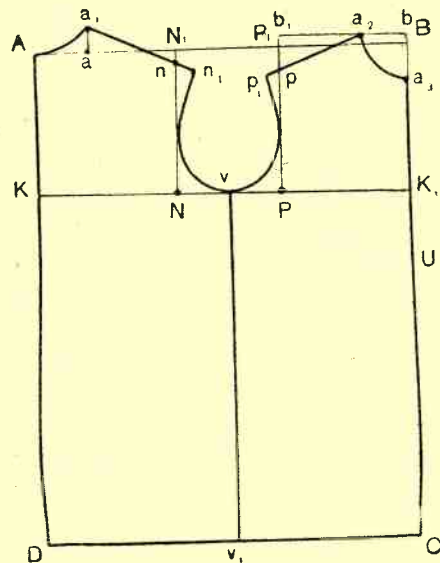
P a s t a b a: Marškinių dydis skaitomas ne pagal krūtinės apimtį (38), o pagal kaklo apimtį (33 dydis).

Braižomas stačiakampis $ABCD$ (101 pav.). AB lygu 48 cm (dydis, pridėjus 10 cm), AD — 65 cm (marškinių ilgis). Nuo viršūnės taško A į apačią atidedama 19,5 cm (pusė liemens ilgio plus 2 cm) ir pažymima tašku K . Iš taško K į dešinę brėžiama tiesė — krūtinės linija KK_1 . Ant krūtinės linijos KK_1 nuo taško K į dešinę atidedama 17,5 cm (nugaros plotis), ir pažymima tašku N ; nuo taško K_1 į kairę atidedama 17,5 cm (priekio plotis) ir pažymima tašku P . Iš taškų N ir P į viršų brėžiamos tiesės — NN_1 ir PP_1 . Atstumas NP dalijamas pusiau, pažymint vidurį tašku V . Iš taško V žemyn brėžiama tiesė — šono linija VV_1 . Kairėje brėžiamas nugaros brėžinys, dešinėje — priekio.

Nugara. Nuo viršūnės A į dešinę kaklelio pločiui atidedama 6,3 cm ($\frac{1}{6}$ krūtinės apimties) ir pažymima tašku a . Iš taško a brėžiama į viršų 3 cm ilgio tiesė (visiems dydžiams), ir jos viršus pažymimas tašku a_1 . Taškus A ir a_1 sujungus lenkta linija, gaunamas nugaros kaklo lankas. Ant linijos NN_1 nuo taško N_1 į apačią atidedami 2 cm, ir pažymima tašku n . Taškas n jungiamas su tašku a_1 linija, kuri pratęsiama už taško n

100 pav. Marškiniai mokyklinio amžiaus berniukui

101 pav. Marškinių 100 pav. brėžinys

2 cm, ir pažymima tašku n_1 . Tai petelio linija. Petelio linijos žemiausias taškas n_1 jungiamas su tašku V , kaip parodyta brėžinyje. Nugaros kontūrai, einantieji per taškus $A, a_1, n_1, V, V_1, D, A$, paryškinami.

Priekis. Priekio brėžiniui padaryti linijos BC ir PP_1 pratęsimos į viršų 1 cm (visiems dydžiams) ir, pažymėjus raidėmis b ir b_1 , sujungiamos tiesia linija. Dešiniajame kampe brėžiamas kaklo lankas. Tam tikslui nuo taško b į kairę ant linijos bb_1 — atidedama 6,3 cm (nugaros kaklo plotis), o žemyn — ant linijos bC — 6,8 cm (nugaros kaklo plotis, pridėjus 0,5 cm). Atidėtieji matai pažymimi taškais a_2 ir a_3 . Peties nuleidimui nuo taško P_1 į apačią atidedama 3 cm (pastovus dydis) ir pažymima tašku p . Taškas a_2 jungiamas su tašku p tiese, kuri pratęsiama už taško p . Ant gautos tiesės nuo taško a_2 atidedamas petelio ilgis — 13 cm, ir pažymima tašku p_1 .

Tašką p_1 sujungus lenkta linija su tašku V , gaunamas priekio pažasties iškirpimas. Priekio prakirpimui ant linijos BC nuo taško a_3 žemyn atidedama (norimas ilgis) — 24 cm ir pažymima tašku U . Prakirpimas užtaisomas prisiuvu (lystele).

Rankovė. Rankovės iškarpai padaryti braižomas stačiakampis $ABCD$ (102 pav., a). AB lygu 21 cm (pusė krūtinės apimties plus 2 cm), AD — 50 cm (rankovės ilgis). Nuo viršūnės A žemyn atidedama 8 cm ($\frac{1}{6}$ padidintos krūtinės apimties) ir pažymima tašku P . Iš taško P į dešinę brėžiama tiesė PP_1 . Viršūnė A jungiama įstrižai tiese su tašku P_1 . Gautoji linija dalijama į keturias lygias dalis, pažymint taškais V, V_1 ir V_2 . Nuo taškų V_1 ir V_2 į viršų atidedama po 1 cm ir pažymima taškais a ir a_1 ; nuo taško V_2 atidedama dar ir į apačią 1 cm, ir pažymima tašku a_2 . Priekinės rankovės dalies galvutė brėžiama lenkta linija nuo viršūnės A iki taško a , per vidurinį tašką V , iki taškų a_2 ir P_1 . Užpakalinės rankovės dalies galvutė brėžiama lenkta linija nuo viršūnės A per taškus a, a_1 iki taško P_1 . AD — lenkimo linija.

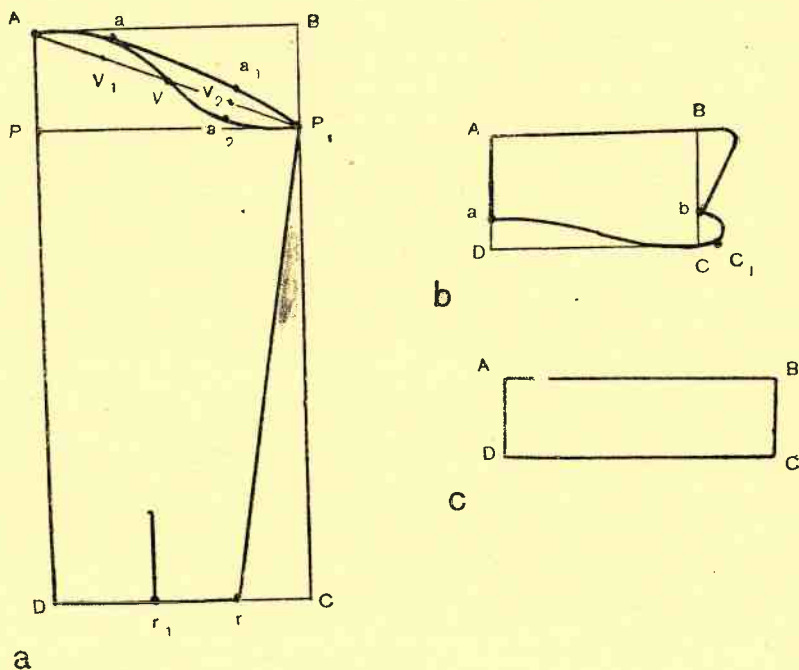
Rankovės pločiui apačioje nuo viršūnės D į dešinę atidedama 15 cm ir pažymima tašku r , kuris sujungiamas su tašku P_1 .

Rankovės užsegimui padaryti rankovė įkerpama. Įkirpimas užbaigiamas prisiuvu (lystele). Įkirpimas daromas užpakalinėje rankovės dalyje, atidėjus nuo viršūnės D į dešinę 8 cm (taškas r_1). Įkirpimo gylis — 7 cm. AD — lenkimo linija.

Apykaklei braižomas stačiakampis $ABCD$ (102 pav., b). AB lygu 16,5 cm (pusė kaklo apimties), AD — 9 cm (apykaklės plotis plus 2 cm). Nuo viršūnės A žemyn atidedami 7 cm, ir pažymima tašku a , kuris jungiamas lenkta linija su viršūne C . Kad apykaklė užsikeistų, nuo viršū-

nės C į viršų ir į dešinę atidedama po 2 cm (visiems dydžiams) ir pažymima taškais b ir C_1 , kurie sujungiami lenkta linija.

Nuo viršūnės B į dešinę pagal norimą apykaklės fasoną atidedamas taškas b_1 , ir nubraižomas norimo fasono kampas, kuris sujungiamas tiesia linija su tašku b .

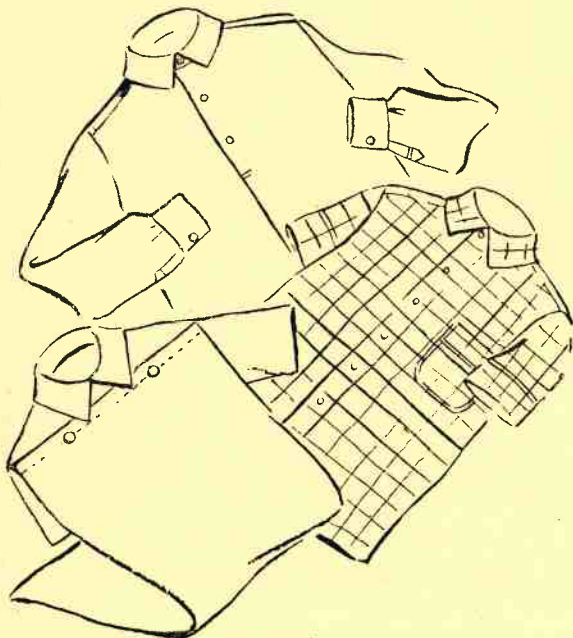
102 pav. Marškinių rankovė (a), apykaklė (b), rankogalis (c)

Rankogaliui brėžiamas stačiakampis $ABCD$ (102 pav., c). AB lygu 22 cm (norimas rankogalio ilgis), AD — 6 cm (plotis). Apatinius rankogalio galus galima suapvalinti.

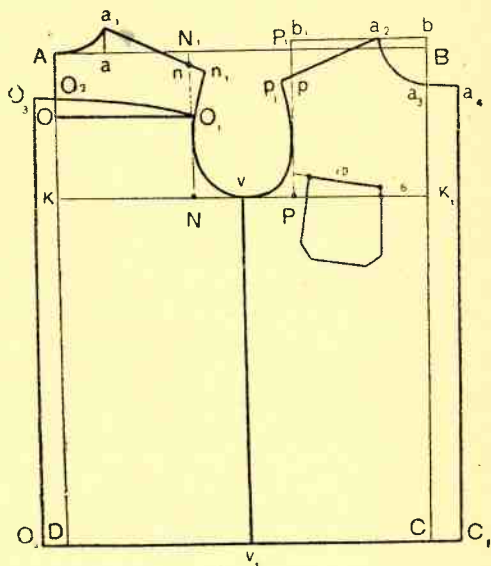
Kerpant pagal šias iškarpas, reikia užleisti siūlėms. Norint, marškinius galima išmodeliuoti, t. y. pasiūti su perpete, klostėmis, kišenėmis ir pan. (103 pav.). Siuvant marškinių nugarą su perpete, pagrindiniame brėžinyje (104 pav.) atidedamas norimas perpetės ilgis (8 cm), ir pažymimas tašku O . Iš taško O į dešinę brėžiama tiesė — apatinė perpetės linija OO_1 . Marškinių su perpete susiuvimui nuo taško O į viršų ant linijos AD atidedami 2 cm, ir pažymima tašku O_2 , kuris jungiamas lenkta linija su tašku O_1 .

Klostėms nugaroje sudėti nuo taškų O_2 ir D į kairę atidedama po 3 cm ir pažymima taškais O_3 ir O_4 , kurie sujungiami tiesia linija. Lenkimo linija eis per taškus O_3 ir O_4 .

Jei pagal fasoną priekyje daroma klostė ar užmetimas, nuo taškų a_3 ir C į dešinę atidedama 3–4 cm, pažymint taškais a_4 ir C_1 , kurie sujungiami tiesia linija.

103 pav. Marškiniai berniukams

104 pav. Marškinių modeliavimas

DRABUŽIAI VYRESNIOJO MOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKAMS

Pagrindinės iškarpos iki klubų paruošimas
vyresniojo mokyklinio amžiaus mergaitei

(42 dydis)

- M a t a i:
1. Liemens ilgis — 36 cm
 2. Visas ilgis — 54 cm
 3. Nugaros plotis (35 : 2) — 17,5 cm

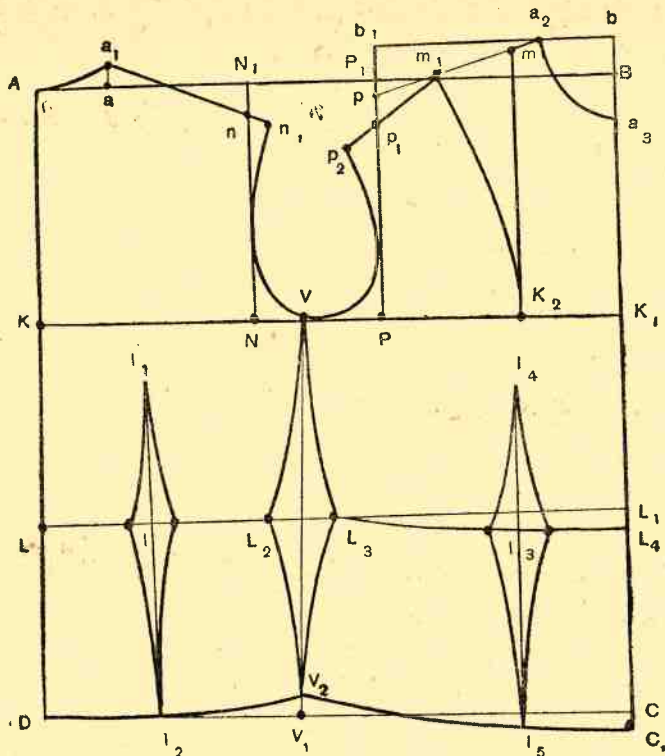
4. Priekio plotis (36 : 2) — 18 cm
5. Krūtinės apimtis (84 : 2) — 42 cm
6. Liemens apimtis (72 : 2) — 36 cm
7. Klubų apimtis (92 : 2) — 46 cm

Brėžinio sudarymas. Braižomas stačiakampis $ABCD$ (105 pav.). AB lygu 48 cm (dydis, pridėjus 6 cm), AD — 54 cm (visas ilgis). Nuo viršūnės A žemyn atidedamas liemens ilgis — 36 cm, pažymima tašku L , ir 20 cm (pusė liemens ilgio, pridėjus 2 cm), pažymima tašku K . Iš taškų L ir K brėžiamos į dešinę tiesės KK_1 ir LL_1 . Ant tiesės KK_1 nuo taško K į dešinę atidedamas nugaros plotis — 17,5 cm, ir pažymima tašku N . Nuo taško N atidedamas pažasties plotis — 10,5 cm ($\frac{1}{4}$ dydžio), ir pažymima tašku P . Iš šių taškų į viršų brėžiamos tiesės — nugaros ir priekio pločio linijos NN_1 ir PP_1 . Pažasties plotis NP dalijamas pusiau. Nuo vidurio taško į kairę atidedama 1 cm (visiems dydžiams) ir pažymima tašku V . Iš taško V brėžiama žemyn tiesė — pagalbinė šono linija VV_1 . Kairėje brėžiamas nugaros brėžinys, dešinėje — priekio.

Nugaros brėžinys. Nuo viršūnės A į dešinę atidedama 5,75 cm ($\frac{1}{8}$ dydžio, pridėjus 0,5 cm) ir pažymima tašku a . Iš taško a į viršų brėžiama 2 cm aukščio tiesė, pažymint tašku a_1 . Taškas a_1 jungiamas lenkta linija su tašku A . Gaunamas nugaros kaklo lankas.

Ant linijos NN_1 nuo taško N_1 į apačią atidedama 2 cm ir pažymima tašku n . Taškas n jungiamas su tašku a_1 tiese, kuri pratęsiama už taško n 1,5 cm, ir pažymima tašku n_1 . Tai petelio linija. Žemiausias petelio taškas n_1 jungiamas lenkta linija, liečiant liniją NN_1 , su tašku V . Gaunamas nugaros pažasties lankas.

Liemens linijoje LL_1 nuo pagalbinės šono linijos VV_1 į kairę atidedami 3 cm, ir pažymima tašku L_2 . Taškas L_2 jungiamas truputį lenktomis linijomis su taškais V ir V_1 . Gaunama nugaros šono linija. Nugaros įsiuvui išbrėžti nuo taško L į dešinę atidedami 9 cm ($\frac{1}{4}$ liemens apimties), ir pažymima tašku I . Iš taško I į viršų ir į apačią brėžiamos tiesės: į viršų — 15 cm ilgio (pažymima tašku I_1); į apačią — iki linijos DV_1 (pažymima tašku I_2). Nuo taško I į kairę ir į dešinę atidedama po 1,5 cm ir pažymima taškais, kurie sujungiami su taškais I_1 ir I_2 (žr. 105 pav.), — gaunamas nugaros liemens įsiuvas. Nuo taško V_1 į viršų atidedama 1 cm ir pažymima tašku V_2 . Taškas V_2 jungiamas lenkta linija su viršūne D . Tai apačios linija. Kontūrai, einantieji per taškus $A, a_1, n_1, V, L_2, V_2, D, A$, paryškunami.

105 pav. Pagrindinė iškarpa iki klubų
vyresniojo mokyklinio amžiaus mergaitei

Priekio brėžinys. Linija BC ir linija PP_1 pratęsimos į viršų po 3 cm ir, pažymėjus taškais b ir b_1 , sujungiamos tiese. Kaklo lankas brėžiamas dešiniajame kampe, atidėjus nuo taško b į kairę 6,25 cm (nugaros kaklo plotis, pridėjus 0,5 cm) ir žemyn — 6,75 cm (nugaros kaklo plotis, pridėjus 1 cm); gauti taškai pažymimi raidėmis a_2 ir a_3 . Taškai a_2 ir a_3 sujungiami lenkta linija. Nuo taško P_1 į apačią ant linijos PP_1 atidedami 2 cm, ir gautasis taškas pažymimas raide p . Taškas p jungiamas tiese su tašku a_2 . Tai peties pagalbinė linija. Ant jos nuo taško a_2 atidedami 3 cm ir pažymima tašku m . Išmatuojamas atstumas nuo gautojo taško m iki linijos BC . Toks pat atstumas, tik be 1 cm, atidedamas nuo taško K_1 į kairę ant linijos KK_1 , ir pažymima tašku K_2 . Taškai m ir K_2 sujungiami tiese. Gaunama pirmoji įsiuvo linija. Viršuje nuo taško m į kairę

atidedami 6 cm įsiuvo pločiui, ir pažymima tašku m_1 . Tašką m_1 sujungus su tašku K_2 truputį lenkta linija, gaunama antroji įsiuvo linija. Ant linijos PP_1 nuo taško P_1 į apačią atidedami 4 cm, ir pažymima tašku p_1 . Taškas p_1 jungiamas su antrosios įsiuvo linijos viršutiniu tašku m_1 . Nuo taško a^2 atidedamas petelio ilgis (nugaros petelio ilgis be 1,5 cm), neskaitant įsiuvo pločio, ir pažymima tašku p_2 . Taškas p_2 jungiamas su tašku V , kaip parodyta brėžinyje. Gaunamas priekio pažasties lankas.

Ant liemens linijos LL_1 nuo linijos VV_1 į dešinę atidedami 3 cm, ir pažymima tašku L_3 . Taškas L_3 jungiamas su taškais V ir V_1 truputį lenktomis linijomis. Ant linijos VV_1 nuo taško V_1 į viršų atidedamas 1 cm, ir gautasis taškas pažymimas raide V_2 . Nuo taško a_3 į apačią atidedamas liemens ilgis (35 cm) ir klubų ilgis (53 cm) ir pažymima taškais L_4 ir C_1 . Šie taškai sujungiami su taškais L_3 ir V_2 . Gaunama priekio, liemens ir apačios linijos.

P a s t a b a: Priekio brėžinyje nugaros ir klubų ilgiai atidedami 1 cm mažiau, negu tie patys ilgiai nugaroje.

Įsiuvėliui išbrėžti ant liemens linijos LL_1 nuo taško L_4 į kairę atidedami 9 cm, ir pažymima tašku I_3 . Iš taško I_3 į viršų ir į apačią brėžiama tiesė: į viršų 14 cm ilgio (pažymima raide I_4), į apačią — iki klubų linijos (pažymima raide I_5). Liemens linijoje nuo taško I_3 į kairę ir į dešinę atidedama po 2 cm, ir gautieji taškai sujungiami su taškais I_4 ir I_5 (žr. 105 pav.). Gaunamas priekio liemens įsiuvas.

DRABUŽIAI SUAUGUSIEMS

MATŲ ĒMIMAS SUAUGUSIEMS

Nuimant matā, matuojamas žmogus turi stovėti natūraliai — neišsi-
tempęs, laisvai nuleidęs rankas, ištiesęs kojas, suglaudęs kulnis. Mote-
rims šiuo atveju labai svarbu dėvėti tinkamą liemenėlį, nes nuo to,
kaip bus pamatuota krūtinė, priklausys daromo brėžinio tikslumas. Krū-
tinės apimtis matuojama laisvai kvėpuojant.

Žmonės yra nevienodo aukščio ir apimties. Vyrų ūgis paprastai
būna nuo 155 iki 185 cm, moterų — 150—175 cm. Didesnio ir mažesnio
ūgio žmonių retai pasitaiko. Žemiau pateikiama lentelė, pagal kurią žmo-
nės skirstomi ūgiais.

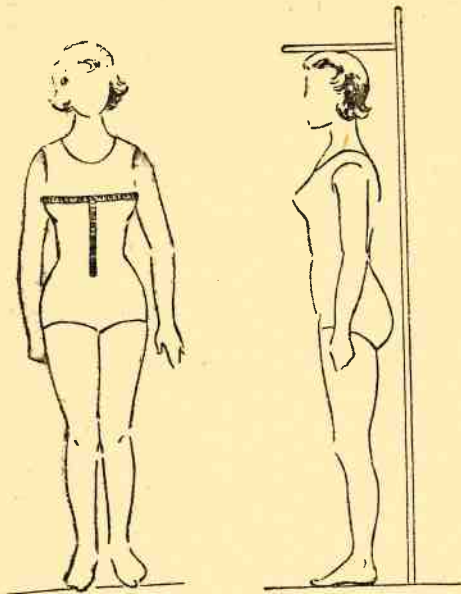
V y r a i:

Ūgiai	Vyro aukštis (centimetrais)	Vidutinis
I	155—160	158
II	161—166	164
III	167—172	170
IV	173—178	176
V	179—184	182

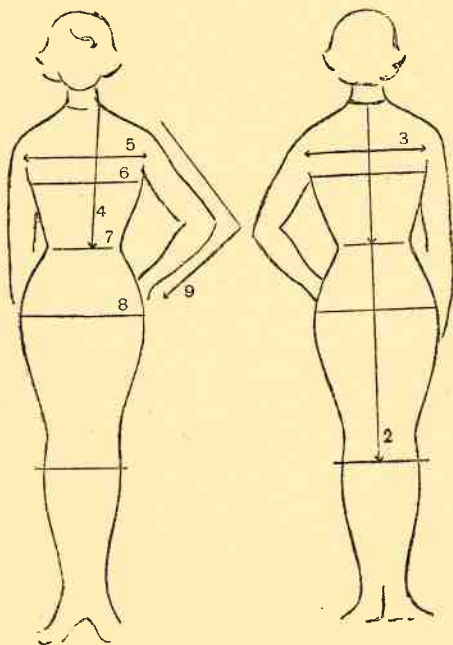
M o t e r y s:

Ūgiai	Moters aukštis (centimetrais)	Vidutinis
I	149—154	152
II	155—160	158
III	161—166	164
IV	167—172	170
V	173—176	174

Žmogaus dydis nustatomas pagal krūtinės apimtį — pusė krūtinės
apimties vadinama dydžiu. Vyras esti 44—60 dydžio, moteris — 42—56.
Vyras, kurio krūtinės apimtis 96 cm ir kuris yra 176 cm aukščio, yra

106 pav. Ūgio ir apimties matavimas

107 pav. Matų ėmimo eilė

48 dydžio IV ūgio; 92 cm krūtinės apimties ir 164 cm aukščio moteris yra 46 dydžio III ūgio (106 pav.).

Žmogaus matai yra dvejopi: pagrindiniai ir pagalbiniai. Pagrindiniams matams priklauso ilgio, apimties ir nugaros bei krūtinės pločio matai. Pagalbiniai matai (papildomieji) imami dažniausiai tada, kai figūra yra netaisyklinga arba su defektais, kai reikia sukirpti tikslesnę detalę, pavyzdžiui, siaurą rankovę (ranka matuojama viršuje, per alkūnę ir per riešą), kelnes ar pan.

Imant matus, liemenį reikia sujuosti juostele ir laikytis nusistovėjusios matų ėmimo tvarkos (107 pav.). Matų ėmimo tvarka yra ši:

1. Nugaros ilgis (107 pav., 1). Matuojama atstumas nuo kaklo septintojo slankstelio iki liemens, t. y. iki juostelės, kuria apjuostas liemu.

2. Drabužio ilgis (107 pav., 2) matuojamas nuo kaklo septintojo slankstelio iki liemens ir žemiau — iki norimo drabužio ilgio.

3. Nugaros plotis (107 pav., 3) matuojamas viršutiniame nugaros ilgio ketvirtadalyje (9–10 cm nuo septintojo kaklo slankstelio) per labiausiai iškilusią menčių vietą, nuo kairės rankos susijungimo su liemeniu iki tokios pat vietos dešinės rankos.

4. Priekio ilgis (107 pav., 4) matuojamas nuo kaklo septintojo slankstelio, persukant centimetrą į priekį, per labiausiai iškilusią krūtinės vietą iki liemens.

5. Priekio plotis (107 pav., 5) matuojamas 6—8 cm žemiau kaklo duobutės, toje vietoje, kur rankos susijungia su liemeniu.

6. Krūtinės apimtis (107 pav., 6) matuojama po pažastimis per mentikaulius ir per aukščiausią krūtinės iškilimą, prilaikant juostelę rodumuojų pirštu iš apačios ir neveržiant kūno.

7. Liemens apimtis (107 pav., 7) matuojama per ploniausią liemens vietą.

8. Klubų apimtis (107 pav., 8) matuojama 20—27 cm žemiau liemens — per storią klubų vietą.

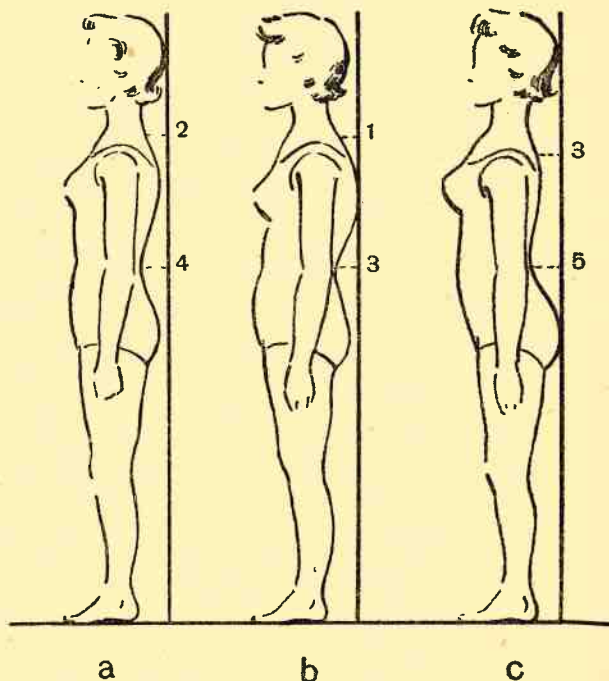
Rankovės ilgis (107 pav., 9) matuojamas nuo rankos su petim susijungimo vietos (peties sąnario) iki riešo.

Tokia eilės tvarka matai ir užrašomi, kartais net žodžiais neminint mato pavadinimo. Pavyzdžiui, 39, 58, 18,5, 52,9, 46, 38, 51, 62.

Iš gautų matų galima spręsti apie figūros taisyklingumą. Dabartiniu metu moters figūra skaitoma taisyklinga, standartinė, jei skirtumas tarp pusės klubų ir krūtinės apimtys sudaro 5 cm, o skirtumas tarp krūtinės ir liemens apimtys — 10 cm. Pavyzdžiui, moters krūtinės apimtis yra 48 cm, liemens apimtis — 38, klubų apimtis — 53 cm arba krūtinės apimtis — 44 cm, liemens apimtis — 34 cm, klubų apimtis — 49 cm.

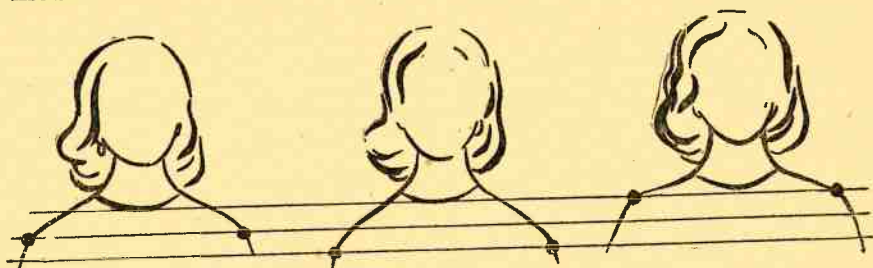
P a s t a b a: apimtys ir pločio matų užrašoma pusė skaičiaus.

Be to, figūra laikoma taisyklinga, jei kūno padėtis normali, laikysena taisyklinga. Pagal kūno padėtį figūros skirstomos į tris grupes: normalią, palinkusią ir atsilošusią (108 pav.).

108 pav. Figūrų tipai: a — normali, b — palinkusi, c — atsilošusi

Normalios figūros žmogaus laikysena tiesi, krūtinė gerai išsivysčiusi; nugara lygi, su nežymiai atsikišusiais mentikauliais; normaliai iškilę klubai.

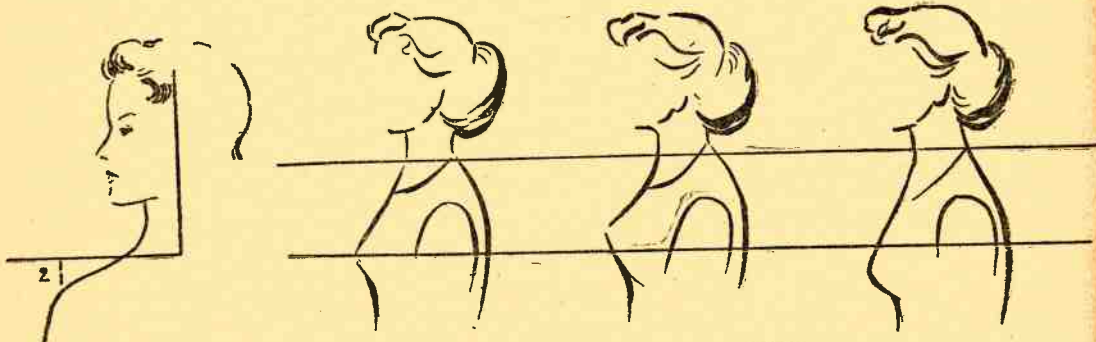
109 pav. Pečių nuolaidumas: kairėje — normalūs pečiai, viduryje — žemi, dešinėje — aukšti

Palinkusios figūros žmogaus galva pasidavusi į priekį, krūtinė siaura, labai ryškus pečių apvalumas, mentikauliai žymiai atsikišę, klubų rau-menys plokšti, neryškūs.

Atsilošusios figūros žmogui būdinga gerai išvystyta krūtinė, tiesi, plokščia, siaura nugara, staigus išsilenkimas per liemenį, ryškūs, atsikišę klubai (108 pav.).

Darant pagrindinę iškarpa, svarbu nustatyti, kuriai grupei matuoja-moji figūra priklauso, kad padarytas pagrindinis brėžinys atitiktų figūros ypatybes. Normalios figūros brėžinys netiks palinkusiai ar atsilošusiai figūrai.

Labai svarbu nustatyti figūros pečių aukštį, nes jis dažnai esti ne-vienodas (109 pav.). Normalūs pečiai esti 2 cm žemiau už kaklo duo-butę (110 pav.).

110 pav.
Normalus
pečių aukštis

111 pav. Krūtinės aukštis: kairėje — normali krūtinė,
viduryje — aukšta, dešinėje — žema

Aplamai, žmonių atskiros kūno dalys gali būti nevienodos. Kaklas gali būti ilgas ir plonas, trumpas ir storas; pečiai žemi, nuolaidūs, horizontalūs arba aukšti, palinkę į priekį arba atgal; krūtinės ląsta gali būti aukšta, normali, plokščia; krūtinė aukšta, žema (111 pav.); nugarą gali būti plati ar siaura, plokščia, apvali, su aiškiai atsikišusiais mentikauliais ir giliu įlinkimu tarp jų. Liemuo gali būti ilgas ir trumpas, lygus, su mažais ar dideliais išlinkimais šonuose.

Pasitaiko figūrų su kai kuriais defektais: vienas petys žemesnis už kitą, viena klubų ar nugaros dalis didesnė už kitą ir t. t. Defektai išryškėja, matuojant abipus vienodai sukirtą drabužį. Primatuojant ta pusę, kur petys žemesnis, blogai guli, po pažastimis atsiranda nereikalingos raukšlės. Iškarpos tokių figūrų kiekvienai pusei tenka daryti atskirai.

Siuvant drabužius individualiai, kiekvienai figūrai matai imami atskirai; pagal gautus duomenis sukerpamas ir siuvas drabužis. Siuvant drabužius masiniam vartojimui, naudojamos nustatytais ir patvirtintais standartiniais moters figūros matais. Pagrindu imama 48 dydžio III ūgio figūra; pagal ją išskaičiuojami didesni ir mažesni dydžiai.

Moteriai, kurios figūros matai atitinka standartinės matų lentelės matus, masinėje gamyboje pasiūta suknelė tinka, lyg būtų ant jos siūta. Tačiau, ne visos moterys gali nešioti masinio siuvimo sukneles, nes ne visų figūrų matai sutampa su standartinių figūrų matais.

MOTERISKŲ DRABUŽIŲ KIRPIMAS

Tiksliai nuėmus matus, juos surašius, turint visas braižymo priemones, brėžiamas pagrindinis brėžinys.

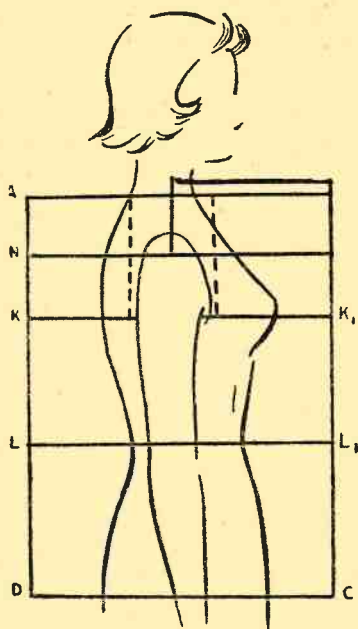
Brėžinys suaugusiems pradedamas brėžti, kaip ir vaikams, stačiu kampu. Kairėje lapo pusėje, viršuje, padedamas kampainis taip, kad viena jo briauna eitų viršutinės lapo linijos kryptimi (iš kairės į dešinę), o kita — šonine (iš viršaus į apačią). Nubrėžus kampą, linijos pratęsimos. Gaunama horizontalė, einanti iš kairės į dešinę, ir vertikalė — iš viršaus į apačią.

Ant horizontalės (gulsčios linijos) atidedami figūros apimties ir pločio matai; ant vertikalės (stačios linijos) — ilgio matai. Pločio matai užrašomi pusė skaičiaus, kadangi ir pats brėžinys braižomas figūros pusei — nuo nugaros vidurio iki priekio vidurio (112 pav.). Ant gulsčios linijos atidedama krūtinės apimtis, pridedant laisvam apgulimui. Laisvam apgulimui pridedama ne visada vienodai — tai priklauso nuo fasono, mados. Jei norima, kad drabužis glaudžiai apgultų liemenį, laisvam apgulimui pridedama 3—4 cm; jei norima, kad drabužis būtų laisvas, patogus, — pridedama 6 cm. Vidutiniškai laisvam apgulimui prie pagrindinio krūtinės apimties mato pridedama 5 cm.

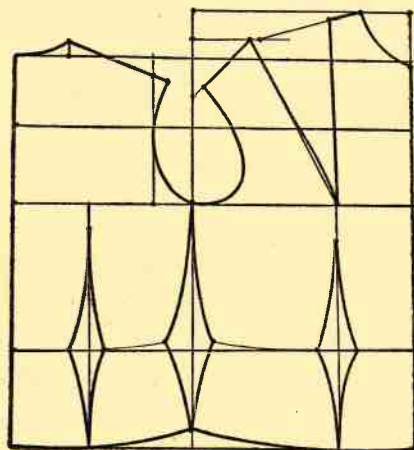
Braižant 48 dydžio moteriškos figūros pagrindinį brėžinį, ant gulsčios linijos atidedami 53 cm (48 + 5), braižant 44 dydžio — 49 cm (44 + 5), 54 dydžio — 59 cm (54 + 5) ir t. t. Tai būsimo brėžinio plotis. Brėžinio aukštį rodys vertikalė, ant kurios atidedamas drabužio ilgis (112 pav., linija DC). Iš gauto apačioje taško *D* į dešinę brėžiama antra gulsčia linija ir ant jos taip pat atidedami 53 cm (arba kitas norimas plotis). Abu taškai sujungiami tiesia linija. Gaunamas stačiakampis.

Kad lengviau būtų brėžinyje orientuotis, sudarant brėžinį, kampai pažymimi raidėmis — dažniausiai *A*, *B*, *C*, *D*. Stačiakampio vertikalios linijos rodo nugaros ir priekio vidurio lenkimo linijas: *AD* — nugaros lenkimo linija, *BC* — priekio lenkimo linija. Tarpas tarp nugaros ir priekio lenkimo linijų išskirstomas papildomomis tiesiomis ir lenktomis linijomis; sudaromi reikalingi brėžinio kontūrai.

Ant linijos AD nuo taško A žemyn atidedami ilgio matai, ir pažymima taškais: liemens ilgis pažymimas tašku L , pusė liemens ilgio — tašku K ir $1/4$ liemens ilgio — tašku N . Iš taškų L , K ir N į dešinę brėžiamos tiesės ligi linijos BC . Susikirtimo su linija BC taškai pažymimi raidėmis L_1 , K_1 ir P . Gaunama liemens linija (LL_1), krūtinės linija (KK_1) ir nugaros bei priekio pločio linija (NP). Vėliau ant šių linijų atidedami įvairūs matai, pažymint juos taškais, kurie jungiami įvairiomis tiesiomis, lenktomis ir laužtomis linijomis, žiūrint kokia vieta brėžiama (kaklo iškirpimas, įsiuvai ar kt.). Kadangi moters figūra yra apvali, tai, darant brėžinį, klubų, krūtinės įsiuvų ir kitos panašios linijos išgaubiamos

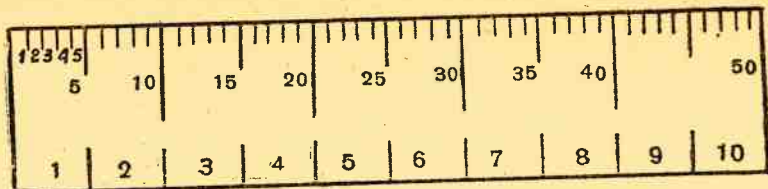

112 pav. Figūros pavaizdavimas brėžinyje

113 pav. Klubų ir įsiuvų linijų brėžimas

(113 pav.). Kraštinės kontūrinės linijos paryškiamos. Jei brėžinyje nugaros ir priekio kontūrai (šono linijos) susijungia (užaina vienas ant kito), tai dvigubas tarpas pažymimas laužtomis linijomis ir iškerpamas iš bendro brėžinio su kampais; vėliau kampai užpildomi, brėžiant tiesią liniją nuo taško V iki apačios (žr. 56 pav.). Jei brėžinys perkeliamas į kitą popierių, keliamos tik reikalingos linijos.

114 pav. Mastelinė liniuotė

Pagrindinėje iškarpoje pažymima išilginio siūlo kryptis. Jei iškarpa yra modeliuojama, t. y. išskirstoma atskiromis dalimis (perpetė, liemuo, sijonas, rankovė), kiekvienoje detalėje palieka pirmąją išilginę liniją. Tačiau, jei drabužis kerpamas iš juostuotos ar languotos medžiagos, kur pagal fasoną dalys yra įvairiai išdėstytos, išilginis siūlas gali eiti ne išilgine, o juostelės ar langelio kryptimi (žr. 24 pav.).

Šioje knygoje duodami matai ir braižomas brėžinys moteriškai figūrai 48 dydžio III ūgio, kadangi ši figūra yra vidutinė, standartinė ir tokių figūrų yra daugiausia. Stambesnėms ir smulkesnėms figūroms apskaičiavimai daromi tuo pačiu santykiu, remiantis pagrindiniu matu (krūtinės apimties matas plius 5 cm).

Netaisyklingoms figūroms — palinkusioms ar atsilošusioms — daromi atskiri pagrindiniai brėžiniai. Kitų dydžių netaisyklingoms figūroms apskaičiavimai daromi tuo pačiu santykiu.

Prieš braižant drabužio brėžinį, naudinga nusibraižyti sumažintą brėžinėį, pasinaudojant masteline liniuote. Mastelinę liniuotę nesunku pasidaryti pačiam. Reikia paimti languoto popieriaus juostelę ir priklijuoti prie standesnio popieriaus. Juostelėje kiekvienas centimetras padalijamas į 5 lygias dalis. Tuo būdu kiekviename centimetre gaunami 5 sumažinti centimetrai. Pasinaudojant masteline liniuote, galima lengvai skaityti ir suprasti brėžinius ir pasidaryti juos natūralaus dydžio (114 pav.).

MOTERIŠKŲ DRABUŽIŲ PAGRINDINIO BRĖŽINIO SUDARYMAS

NORMALIAI FIGŪRAI

(48 dydis, III ūgis)

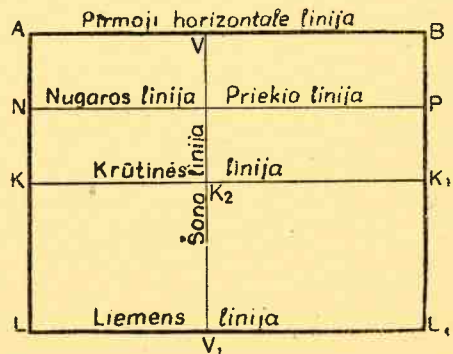
- Matai: 1. Liemens ilgis — 40 cm
2. Nugaros plotis (38 : 2) — 19 cm
3. Priekio plotis (39 : 2) — 19,5 cm
4. Krūtinės apimtis (96 : 2) — 48 cm + 5 cm = 53 cm
5. Liemens apimtis (76 : 2) — 38 cm

Brėžinio tinklo sudarymas

Nubrėžiamas status kampas (115 pav.). Kampo viršūnė pažymima raide *A*. Nuo taško *A* ant horizontalios linijos atidedama pusė padidintos krūtinės apimties, arba tiesiog krūtinės apimtis, nes pločio ir apimties matai rašomi puse dydžio (48 cm + 5 cm = 53 cm), ir pažymima raide *B*. Ant vertikalios linijos atidedamas liemens ilgis — 40 cm ir pažymima raide *L*. Nuo taško *L* į dešinę nubrėžiama linija, lygiagretė pirmajai horizontaliai linijai *AB*, o nuo taško *B* nuleidžiamas statmuo į apačią iki pravestos horizontalios linijos; jų susikirtimo taškas pažymimas raide *L*₁.

Nuo taško *A* ant vertikalios linijos į apačią atidedami šie matai: $\frac{1}{2}$ liemens ilgio — 20 cm, pažymima raide *K*, ir $\frac{1}{4}$ liemens ilgio — 10 cm, pažymima raide *N*. Nuo pažymėtų taškų į dešinę brėžiamos horizontalios tiesios linijos, lygiagretės pirmajai horizontaliai linijai *AB*, iki susikirtimo su linija *BL*₁. Susikirtimo taškai pažymimi raidėmis *P* ir *K*₁. Linija *AB* vadinama pirmąja horizontalia linija, linija *NP* — nugaros pločio ir priekio pločio linija, linija *KK*₁ — krūtinės linija, linija *LL*₁ — liemens ilgio linija.

Norint nustatyti šono liniją, reikia padidintą krūtinės apimtį padalyti pusiau ir nugarai iš gauto skaičiaus atimti 3 cm (53 cm : 2 = 26,5 cm — 3 cm = 23,5 cm), o priekiui pridėti 3 cm (53 cm : 2 = 26,5 cm + 3 cm = 29,5 cm). Tuomet nuo taško *A*, į dešinę ant pirmos horizontalios

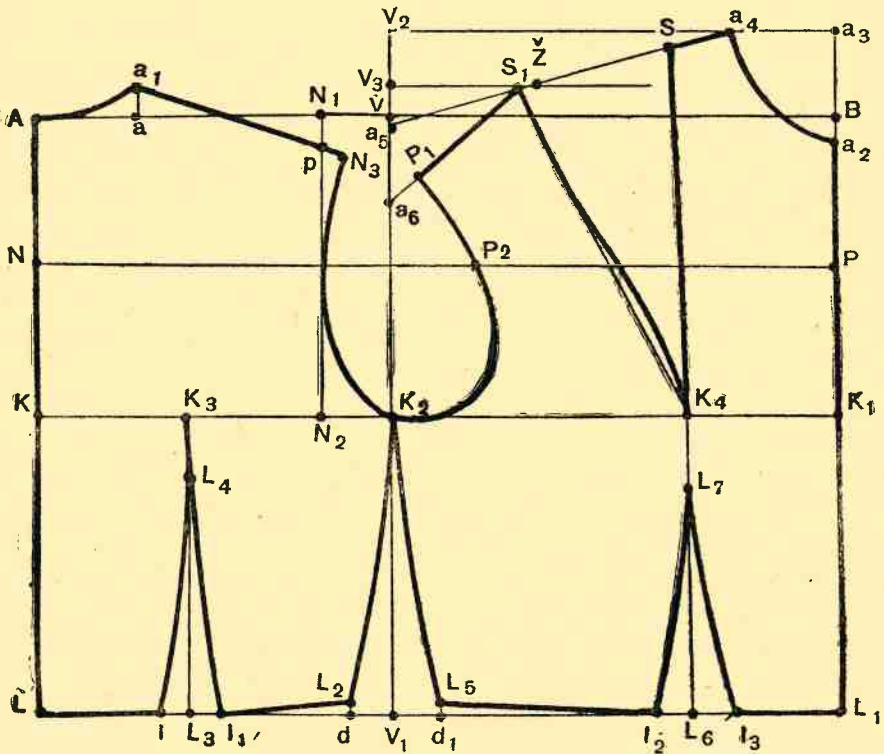

115 pav. Brėžinio tinklas

linijos atidedama 23,5 cm ir pažymima raide V , tiek pat atidedama ir liemens linijoje nuo taško L , pažymint gautąjį tašką raide V_1 . Pažymėtieji taškai V ir V_1 sujungiami tiesia linija — gaunama šono linija. Susikirtimo su linija KK_1 taškas pažymimas raide K_2 (žr. 115 pav.).

Nugaros brėžinio sudarymas

Nugaros brėžinys brėžiamas iš kairės į dešinę (116 pav.). Nuo taško A ant horizontalios linijos AB atidedama $\frac{1}{8}$ padidintos krūtinės apimtys ($53 \text{ cm} : 8 = 6,6 \text{ cm}$), ir pažymima raide a . Nuo taško a į viršų pakeliamas 2 cm statmuo, ir pažymima tašku a_1 . Taškas a_1 jungiamas lenkta linija su tašku A — gaunamas nugaros kaklo išlenkimas. Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedamas nugaros plotis — 19 cm ir pažymima raide N_1 . Tiek pat atidedama nuo taško K ant krūtinės linijos, paży-

116 pav. Pagrindinis brėžinys normaliai figūrai

mint raide N_2 . Pažymėti taškai N_1 ir N_2 sujungiami tiesia linija. Nuo taško N_1 ant pravestos nugaros pločio linijos N_1N_2 į apačią atidedami 2 cm, ir pažymima tašku p . Taškas a_1 jungiamas su tašku p tiesia linija, kuri pratęsiama už taško p 1,5 cm nugaros petelio siūlei prilaikyti, ir gautasis taškas pažymimas raide N_3 . Tai nugaros peties linija a_1N_3 .

Pažasties lankas brėžiamas nuo taško N_3 , liečiant nugaros pločio liniją N_1N_2 , iki taško K_2 lenkta linija, kaip parodyta 116 pav.

Nuo taško V_1 į kairę atidedami 3 cm, ir pažymima tašku d . Nuo taško K_2 brėžiama tiesi linija iki taško d — gaunama nugaros šono linija K_2d . Ant nubrėžtos šoninės linijos dK_2 nuo taško d į viršų atidedamas 1 cm, ir gautas taškas pažymimas raide L_2 .

Įsiuvo linijai nubrėžti ant liemens linijos LL_1 nuo taško L į dešinę atidedama 10 cm ir pažymima tašku L_3 ; tiek pat atidedama ir ant krūtinės linijos KK_1 nuo taško K , pažymint tašku K_3 . Pažymėti taškai L_3 ir K_3 sujungiami tiesia linija. Nuo taško L_3 į abi puses atidedama po 2 cm (įsiuvo plotis 4 cm); gautieji taškai pažymimi raidėmis I ir I_1 . Nuo taško L_3 į viršų atidedamas įsiuvo gylis — 16 cm, ir pažymima raide L_4 . Pažymėtas taškas L_4 jungiamas su įsiuvo pločio taškais I ir I_1 truputį lenktomis linijomis. Gaunamas nugaros liemens įsiuvas. Taškas I_1 sujungiamas su tašku L_2 — gaunama liemens linija.

117 pav. Drabužio pagrindas ant figūros

Priekio brėžinio sudarymas

Priekio brėžinys braižomas iš dešinės į kairę. Nuo taško B į apačią atidedami 2 cm, ir pažymima raide a_2 . Nuo pažymėto taško a_2 pakeliamas statmuo, ant kurio atidedama $\frac{1}{8}$ padidintos krūtinės apimties, pridėdant 1 cm ($53 \text{ cm} : 8 = 6,6 \text{ cm} + 1 \text{ cm} = 7,6 \text{ cm}$), ir pažymima raide a_3 . Ant šono linijos VV_1 nuo taško V pakeliama tiek pat, atėmus 2 cm ($7,6 \text{ cm} - 2 \text{ cm} = 5,6 \text{ cm}$), ir pažymima tašku V_2 . Pakelti statmenys a_3 ir V_2 sujungiami tiesia linija. Gaunama antra horizontali linija a_3V_2 . Šioje linijoje nuo taško a_3 į kairę atidedama $\frac{1}{8}$ padidintos krūtinės apimties,

pridedant 0,5 cm ($53 \text{ cm} : 8 = 6,6 \text{ cm} + 0,5 \text{ cm} = 7,1 \text{ cm}$), ir pažymima raide a_4 . Pažymėtus taškus a_2 ir a_4 sujungus lenkta linija, gaunamas priekio kaklo lankas.

Ant šoninės linijos V_2V_1 nuo taško V_2 į apačią atidedama $\frac{1}{20}$ padidintos krūtinės apimties, pridedant 1 cm ($53 \text{ cm} : 20 = 2,65 \text{ cm} + 1 \text{ cm} = 3,65 \text{ cm}$), ir pažymima raide V_3 . Nuo taško V_3 į dešinę peties nuleidimo linijai nustatyti nubrėžiama pagalbinė horizontali linija, lygia-gretė linijai VB .

Nugaros brėžinyje išmatuojamas petelio ilgis nuo taško a_1 iki taško p . Gautas matmuo (13 cm) atidedamas priekio brėžinyje nuo taško a_4 iki pravestos pagalbinės horizontalios linijos. Jų susikirtimo taškas pažymimas raide \check{Z} . Nuo taško a_4 per tašką \check{Z} brėžiama tiesi linija iki šono linijos; susikirtimo taškas pažymimas raide a_5 . Gaunama pagalbinė peties nuleidimo linija a_4a_5 . Ant šios linijos nuo taško a_4 atidedamas petelio ilgis; likusioji linijos dalis (nuo taško \check{Z} iki taško a_5) parodo įsiuvo platumą.

Nuo taško a_4 ant peties linijos atidedami 4 cm, ir pažymima tašku S . Nuo taško S išmatuojamas atstumas iki taško a_3 . Gautas matmuo, atėmus 1 cm, atidedamas krūtinės linijoje nuo taško K_1 į kairę, ir pažymima tašku K_4 . Pavyzdžiui, jei viršuje nuo taško S iki taško a_3 išmatuojant gaunama 11 cm, tai ant krūtinės linijos nuo taško K_1 į kairę atidedama 10 cm. Pirmoji įsiuvo linija brėžiama nuo taško S iki taško K_4 . Nuo taško S ant pagalbinės peties nuleidimo linijos atidedamas įsiuvo plotis (atstumas nuo \check{Z} iki a_5), ir pažymima tašku S_1 . Antroji įsiuvo linija brėžiama nuo taško S_1 iki taško K_4 . Išmatuojamos pirmoji ir antroji įsiuvo linijos. Antroji įsiuvo linija yra 0,5 cm trumpesnė, negu pirmoji. Siuvant įsiuvą, antrąją įsiuvo liniją reikia patempti 0,5 cm. Antroji įsiuvo linija nubrėžiama truputį lenktai, kaip parodyta 116 pav.

Ant šono linijos nuo taško a_5 žemyn atidedama $\frac{1}{20}$ padidintos krūtinės apimties, pridedant 2,5 cm ($53 \text{ cm} : 20 = 2,65 \text{ cm} + 2,5 \text{ cm} = 5,15 \text{ cm}$), ir pažymima tašku a_6 . Tašką a_6 sujungus tiese su tašku S_1 , gaunama peties linija. Priekio petelio ilgis, kuris turi būti lygus nugaros petelio ilgiui, atidedamas, neskaitant įsiuvo, nuo taško a_4 iki taško S ir nuo taško S_1 ant nubrėžtos peties linijos ir pažymimas raide P_1 .

Priekio plotis — 19,5 cm atidedamas nuo taško P ant priekio pločio linijos, neskaitant įsiuvo, ir pažymimas tašku P_2 . Taškas P_1 jungiamas lenkta linija su taškais P_2 ir K_2 — gaunamas priekio pažasties lankas.

Nuo taško V_1 į dešinę atidedami 3 cm, ir pažymima tašku d_1 . Nuo taško K_2 , nubrėžus tiesią liniją iki taško d_1 , gaunama priekio šono lini-

ja. Ant šios linijos nuo taško d_1 į viršų atidedama 1 cm ir pažymima tašku L_5 .

Liemens linijoje, nuo taško L_1 į kairę, atidedama 10 cm, ir gautasis taškas pažymimas raide L_6 . Taškas L_6 jungiamas su tašku K_4 . Nuo taško L_6 į abi puses atidedama po 2,5 cm (priekio įsiuvo plotis — 5 cm), ir pažymima taškais I_2 ir I_3 . Ant nubrėžto statmens nuo taško L_6 į viršų atidedamas įsiuvo ilgis — 15 cm (1 cm mažiau, negu nugaros įsiuvas), ir pažymima tašku L_7 , kuris jungiamas su taškais I_2 ir I_3 . Gaunamas priekio liemens įsiuvas. Tašką I_2 sujungus su tašku L_5 , gaunama priekio liemens linija (116 pav.).

Pagal pagrindinį brėžinį sukirtas drabužio pagrindas pavaizduotas 117 pav.

PAGRINDINIO BRĖŽINIO SUDARYMAS PALINKUSIAI FIGŪRAI

(118 pav.)

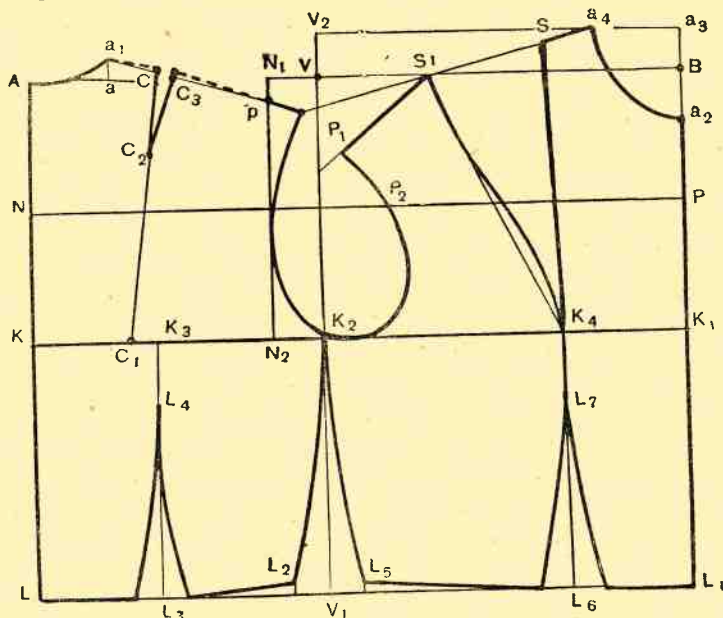
- Matai:
1. Liemens ilgis — 42 cm
 2. Nugaros plotis $(39 : 2)$ — 19,5 cm
 3. Priekio plotis $(38 : 2)$ — 19 cm
 4. Krūtinės apimtis $(96 : 2)$ — 48 cm + 5 cm = 53 cm
 5. Liemens apimtis $(76 : 2)$ — 38 cm

Palinkusiai figūrai pagrindas braižomas pagal tas pačias taisykles, kaip ir normaliai figūrai.

Nugaros brėžinyje atidedami turimi matai ir papildomai petelio linijoje nubrėžiamas įsiuvėlis. Įsiuvėliui padaryti nuo nugaros taško a_1 ant peties linijos atidedami 4 cm, ir pažymima tašku C . Nuo taško K į dešinę atidedami 8 cm, ir pažymima tašku C_1 . Taškai C ir C_1 sujungiami tiesia linija. Ant nubrėžtos linijos, nuo taško C į apačią, atidedamas įsiuvėlio gylis — 7 cm. Gautas taškas pažymimas raide C_2 . Nuo taško C ant petelio linijos į dešinę atidedama 1,5 cm įsiuvėlio pločiui ir pažymima tašku C_3 . Tašką C_3 sujungus su tašku C_2 , gaunamas nugaros peties įsiuvėlis. Peties linijai išlyginti įsiuvėlis prailginamas į viršų 0,3 cm. Nuo taško a_1 iki 0,3 cm pratęstų įsiuvėlio linijų ir iki taško p brėžiama nauja peties linija, kuri pratęsiama už taško p 3 cm; naujoji peties linija pažymima punktyru. Toliau brėžinys braižomas, taip pat, kaip ir normalios figūros nugaros pagrindinis brėžinys.

Priekio brėžinyje nuo kampo B į apačią atidedami 4 cm, ir pažymima raide a_2 . Nuo pažymėto taško a_2 pakeliamas į viršų statmuo (a_3), kurio aukštis — $\frac{1}{8}$ padidintos krūtinės apimties, pridėjus 1 cm ($53 \text{ cm} : 8 = 6,6 \text{ cm} + 1 \text{ cm} = 7,6 \text{ cm}$). Šono linijoje nuo taško V pakeliamas tiek pat, atėmus 4 cm ($7,6 \text{ cm} - 4 \text{ cm} = 3,6 \text{ cm}$), ir pažymima tašku V_2 . Pakelti statmenys sujungiami tiesia linija V_2a_3 .

Petelio nuleidimo linijai atidedama nuo antros pagalbinės horizontalios linijos V_2a_3 , kuri šiuo atveju sutampa su pirmąja horizontalia linija. Toliau braižoma kaip ir normalios figūros brėžinys, tik pagal palinkusios figūros matus (žr. 118 pav)

118 pav. Pagrindinis brėžinys palinkusiai figūrai

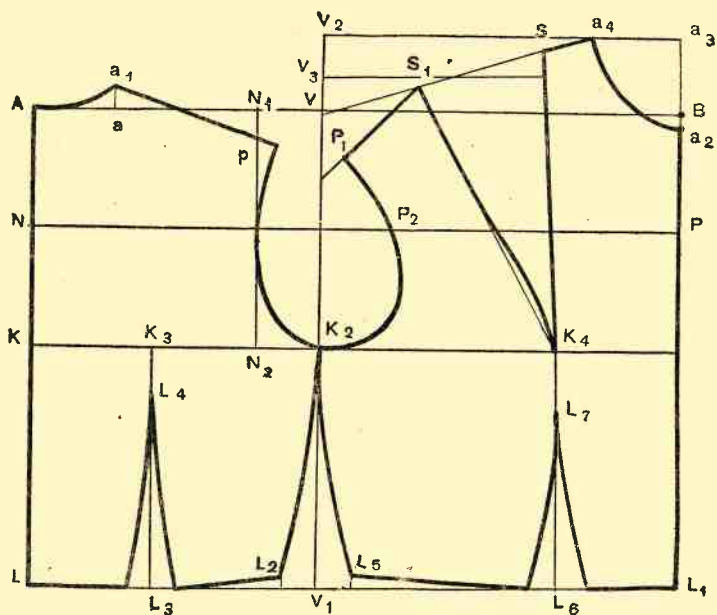
PAGRINDINIO BRĖZINIO SUDARYMAS ATSILOŠUSIAI FIGŪRAI

(119 pav.)

- Matai:**
1. Liemens ilgis — 39 cm
 2. Nugaros plotis ($37 : 2$) — 18,5 cm
 3. Priekio plotis ($40 : 2$) — 20 cm
 4. Krūtinės apimtis ($96 : 2$) — 48 cm + 5 cm = 53 cm
 5. Liemens apimtis ($76 : 2$) — 38 cm

Braižant pagrindą atsilošusiai figūrai, nugaros brėžinys daromas taip, kaip ir normaliai figūrai (116 pav.).

Braižant priekio brėžinį, nuo kampo B ant vertikalios linijos į apačią atidedama 1 cm, pažymint tašku a_2 , ir nuo atidėto taško a_2 į viršų atidedama $\frac{1}{8}$ padidintos krūtinės apimties, pridėdant 1 cm ($53 \text{ cm} : 8 = 6,6 \text{ cm} + 1 \text{ cm} = 7,6 \text{ cm}$). Toliau braižoma taip pat, kaip ir normalios figūros pagrindinis brėžinys pagal duotus matavimus.

119 pav. Pagrindinis brėžinys atsilošusiai figūrai

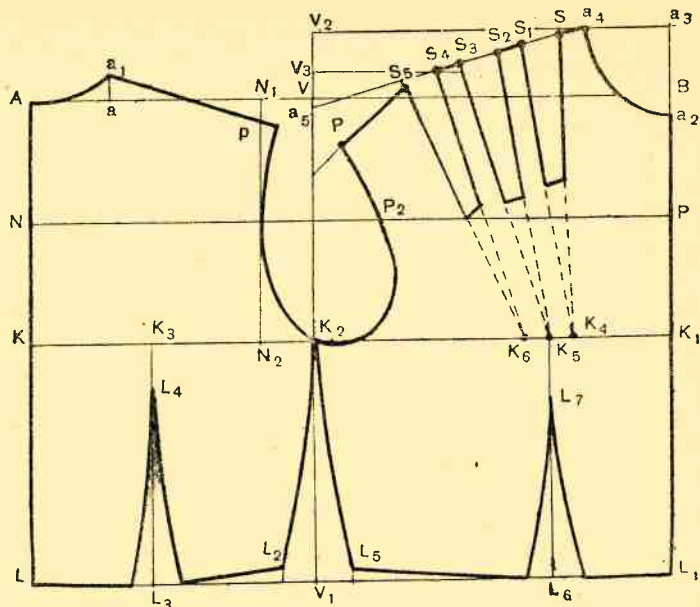
PAGRINDINIO BRĖZINIO SU KELIAIS IŠIUVAIS SUDARYMAS

(120, 121 pav.)

- Matavimai:
1. Liemens ilgis — 40 cm
 2. Nugaros plotis ($38 : 2$) — 19 cm
 3. Priekio plotis ($39 : 2$) — 19,5 cm
 4. Krūtinės apimtis ($96 : 2$) — 48 cm + 5 cm = 53 cm
 5. Liemens apimtis ($76 : 2$) — 38 cm

120 pav.
Pagrindas su
trimis įsiuvais

121 pav. Pagrindo su trimis įsiuvais
brėžinys

Nubraižomas normalios figūros pagrindinis brėžinys. Priekio brėžinyje išmatuojamas įsiuvo plotis ir padalijamas į tiek dalių, kiek norima išbraižyti įsiuvų.

Norint padaryti brėžinį su trimis įsiuvais, reikia įsiuvo plotį (10,5 cm) padalyti į tris dalis. Padalijus įsiuvą į tris dalis, gaunama po 3,5 cm.

Nuo taško a_4 ant pravestos peties nuleidimo linijos a_4a_5 atidedami 2 cm, ir pažymima tašku S . Nuo taško S išmatuojamas atstumas iki stataus kampo a_3 , ir gautas matmuo, atėmus 1 cm, atidedamas nuo taško K_1 į kairę ant krūtinės linijos KK_1 . Pavyzdžiui, jei viršuje išmatavus gaunami 9 cm, tai ant krūtinės linijos atidedami 8 cm, ir pažymima tašku K_4 . Pažymėti taškai S ir K_4 sujungiami tiesia linija. Gaunama pirmą įsiuvo liniją. Nuo atidėto taško S peties linijoje atidedama $\frac{1}{3}$ įsiuvo pločio — 3,5 cm, ir pažymima tašku S_1 . Nuo taško S_1 iki įsiuvo viršūnės taško K_4 nubrėžiama antroji įsiuvo linija S_1K_4 . Gaunamas pirmas įsiuvas.

Nuo taško S_1 į kairę atidedami 2 cm tarpui tarp įsiuvų, ir pažymima tašku S_2 . Tiek pat atidedama ir krūtinės linijoje nuo taško K_4 į kairę, pažymint tašku K_5 . Pažymėti taškai S_2 ir K_5 sujungiami tiesia linija. Gau-

nama pirmoji antrojo išiuvo linija. Nuo taško S_2 peties linijoje atidedama $\frac{1}{3}$ išiuvo pločio — 3,5 cm, ir pažymima tašku S_3 . Taškas S_3 jungiamas su tašku K_5 — gaunamas antras išiuvas.

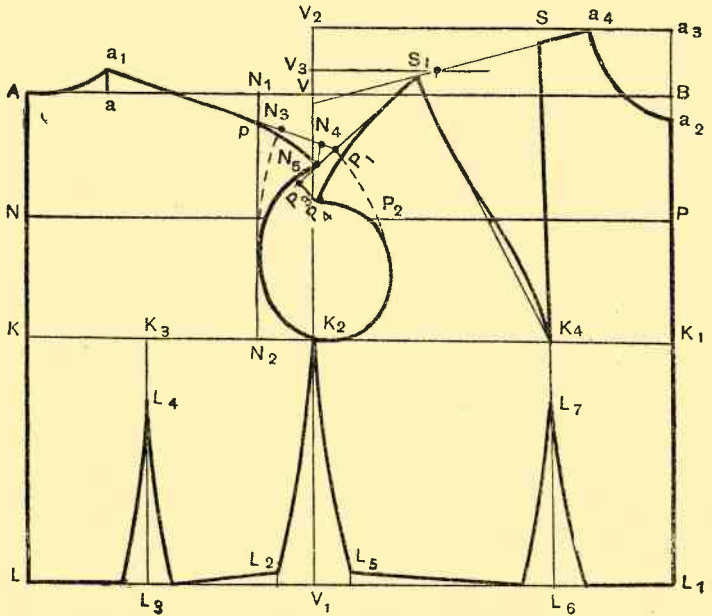
Tokiu būdu, atidedant 2 cm tarpui tarp išiuvų ir 3,5 cm išiuvo pločiui, gaunamas ir trečias išiuvas (žr. 121 pav., taškai S_4 , S_5 ir K_6).

Nuo taško a_4 , ant peties linijos a_4a_5 atidedamas petelio ilgis, neskaitant išiuvų. Priekio petelio ilgis turi būti lygus nugaros petelio ilgiui be 1,5 cm. Toliau braižoma kaip pagrindiniame brėžinyje. Siuvant drabužį su trimis išiuvais, išiuvo ilgumas daromas pagal fasoną (9—12 cm). Pažymėtas ilgis nusiuvamas, paliekant likusią dalį laisvą (žr. 120, 121 pav.).

PAGRINDINIO BRĖZINIO SU PAILGINTA PETIES LINIJA SUDARYMAS

(122 pav.)

Nubraižomas nugaros pagrindinis brėžinys, kaip parodyta 116 pav. **Nugaros** peties linija a_1N_3 pailginama pagal pasirinkto fasono peties ilgį. (Šiame brėžinyje ji pailginta 4 cm.) Ant pailgintos peties lini-

122 pav. Drabužio su pailginta peties linija pagrindinis brėžinys

jos nuo taško N_3 atidedami 4 cm, ir pažymima tašku N_4 . Nuo pažymėto taško N_4 į apačią brėžiamas status kampas, atidedant ant statmens 2 cm ir pažymint tašku N_5 . Taškas N_5 jungiamas lenkta linija su peties linija a_1N_3 , kaip parodyta 122 pav. Gaunama pailginta peties linija a_1N_5 . Šios linijos žemiausias taškas N_5 jungiamas lenkta linija su tašku K_2 , liečiant liniją N_1N_2 . Gaunamas naujas pažasties lankas.

Nubraižomas **priekio** pagrindinis brėžinys (116 pav.).

Priekio peties linija pailginama tiek pat, kiek ir nugaros peties linija, t. y. nuo taško P_1 peties linija pailginama 4 cm, pažymint tašku P_3 . Nuo gautojo taško P_3 į apačią nubrėžiamas status kampas; ant pravesto statmens į apačią atidedami 2 cm, ir pažymima tašku P_4 . Taškas P_4 jungiamas lenkta linija su peties linija P_1S_1 , kaip parodyta 122 pav. Gaunama pailginta peties linija S_1P_4 . Šios linijos žemiausias taškas P_4 jungiamas lenkta linija su tašku P_2 ir tašku K_2 . Gaunamas naujas pažasties lankas.

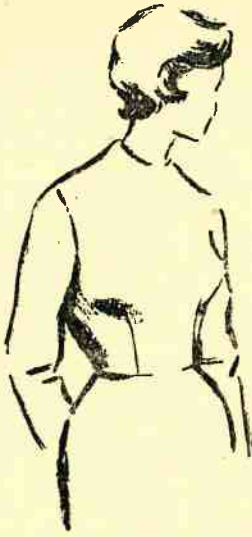
ĮSIUVO PERKĖLIMAS

Pagal pagrindinį brėžinį-iškarpa galima sukirpti įvairių fasonų drabužius, svarbu tik suprasti pagrindinius linijų pasikeitimo principus.

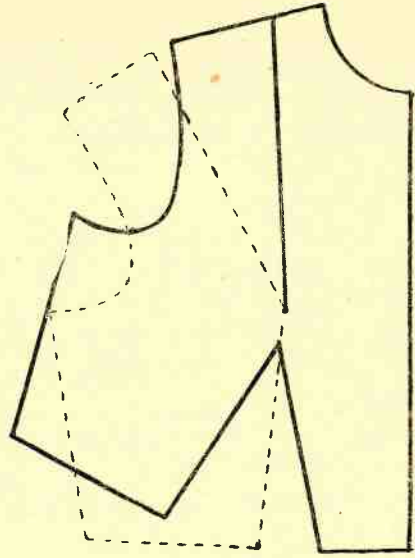
Krūtinės įsiuvas pagrindinėje iškarpoje yra būtinas dėl to, kad moters krūtinė yra iškili. Tačiau nebūtina, kad įsiuvas eitų nuo pečių siūlės. Įsiuvą galima perkelti į apačią, į liemens liniją, į kaklo iškirpimo liniją, į priekį, į šoną, paslėpti siūlėje, po perpete (gestka) ir panašiai. Fasono pažymėjimas pagrindinėje iškarpoje, įsiuvų perkėlimas pagal fasoną, naujų iškarpų paruošimas vadinamas modeliavimu.

Modeliuojama taip: pagrindinio brėžinio iškarpoje nubraižomos pagal fasoną reikalingos linijos. Jei keičiama įsiuvo vieta, pagrindinio brėžinio iškarpoje brėžiama linija toje vietoje, kurioje norima padaryti įsiuvą. Nubrėžta linija įkerpama. Po to krūtinės įsiuvo linijos suglaudžiamos, o krūtinės įsiuvo tarpas (plotis) pereina į prakirptą liniją. Taip įsiuvą galima perkelti į norimą vietą.

Jeigu pagal fasoną reikalingos klostės ar didesnis paraukimas, tai klostėms ar paraukimui medžiagos užleidžiama. Tam tikslui iškarpa perkerpama klostės kryptimi ir tarp perkirptų iškarpos dalių įterpiamas papildomas plotis. Norint išmodeliuoti fasoną su perpete, pagrindinėje iškarpoje, suglaudus įsiuvą, nubrėžiama perperetės apačios linija, perperetė

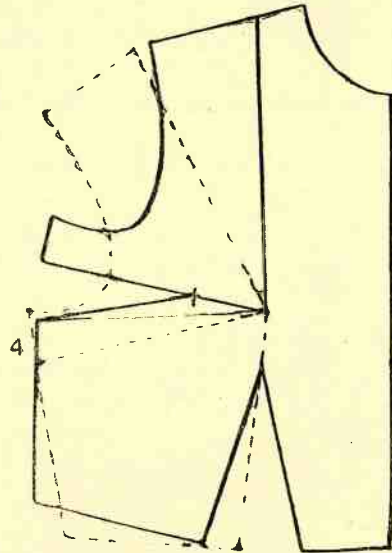
123 pav. Krūtinės įsiuvas,
perkeltas į liemens liniją

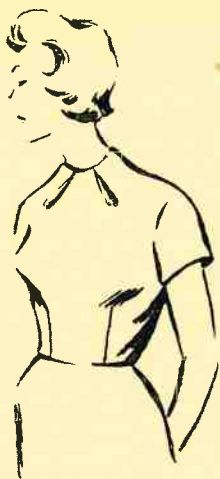
124 pav. Krūtinės įsiuvo
perkėlimas į liemens liniją

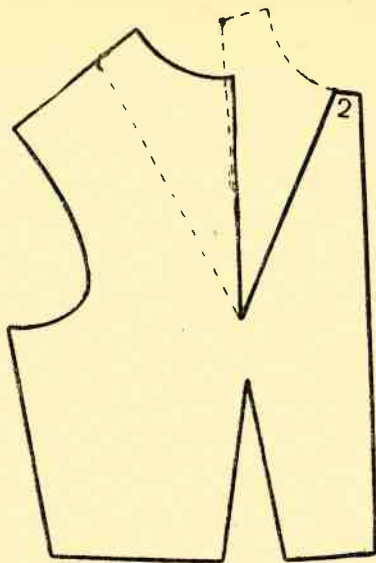
125 pav. Krūtinės įsiuvas,
perkeltas į šono liniją

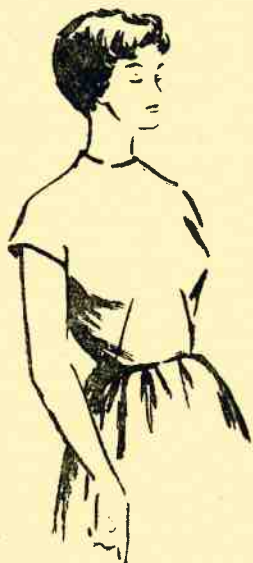
126 pav. Krūtinės įsiuvo
perkėlimas į šono liniją

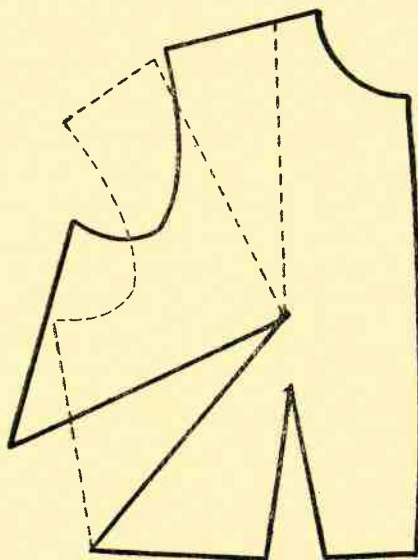
127 pav. Krūtinės įsiuvas,
perkeltas į kaklo lanko liniją

128 pav. Krūtinės įsiuvo
perkėlimas į kaklo lanką

129 pav. Krūtinės įsiuvas,
perkeltas į šono ir liemens liniją

130 pav. Krūtinės įsiuvo
perkėlimas į šono ir liemens
liniją

nukerpama, o apatinėje brėžinio dalyje (po perpete) likusioji įsiuvo dalis paraukiama. Pertvarkytos iškarpos dalys apibraižomos atskirame popieriaus lape, ir gaunama norimo fasono iškarpa.

Įsiuvai gali būti perkeliama ne tik paprasto kirpimo drabužiuose, bet ir sudėtingesnio kirpimo, pavyzdžiui, su ilgomis bei trumpomis išvien kirptomis (kimono) ar reglano rankovėmis ir kt. 123 pav. parodytas krūtinės įsiuvas, perkeltas į liemens liniją. Norint krūtinės įsiuvą padaryti nuo liemens linijos, liemens įsiuvo pagalbinė linija (L_6K_4) perkerpama iki krūtinės įsiuvo viršūnės. Krūtinės įsiuvą suglaudus, įsiuvas pereina į liemens įsiuvą (124 pav.).

Kaip perkelti krūtinės įsiuvą į šono liniją, parodyta 125, 126 pav. Tam tikslui nuo pažasties lanko ant šono linijos atidedami 4 cm, ir nuo šio taško pravedama linija į krūtinės įsiuvo viršūnę. Pravesta linija perkerpama. Suglaudus krūtinės įsiuvą, įsiuvas pereina į šono liniją. Šiame brėžinyje įsiuvo ilgis — 13 cm.

Krūtinės įsiuvas, perkeltas į kaklo iškirpimo lanką, parodytas 127, 128 pav. Ant kaklo lanko nuo priekio vidurio linijos atidedami 2 cm. (Norint įsiuvą galima perkelti ir į kitą kaklo lanko vietą.) Nuo pažymėto taško pravedama linija iki krūtinės įsiuvo viršūnės. Pažymėta linija perkerpama. Suglaudus krūtinės įsiuvą, įsiuvas pereina į kaklo lanko liniją (128 pav.).

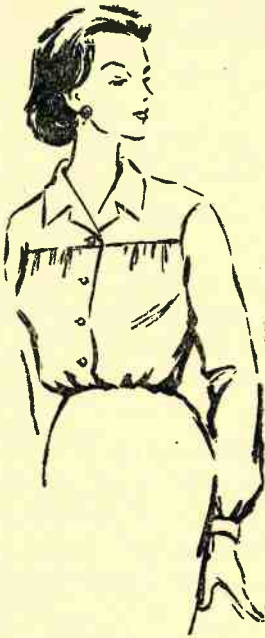
Krūtinės įsiuvas, perkeltas į šono ir liemens kampą, vaizduojamas 129 pav. Tam tikslui nuo šono linijos žemiausio taško pravedama linija į krūtinės įsiuvo viršūnę. Pravesta linija perkerpama. Suglaudus krūtinės įsiuvą, įsiuvas pereina į šono liemens kampą (taškas L_5) (130 pav.).

PALAUDINUKĖ SU PERPETE (GESTKA)

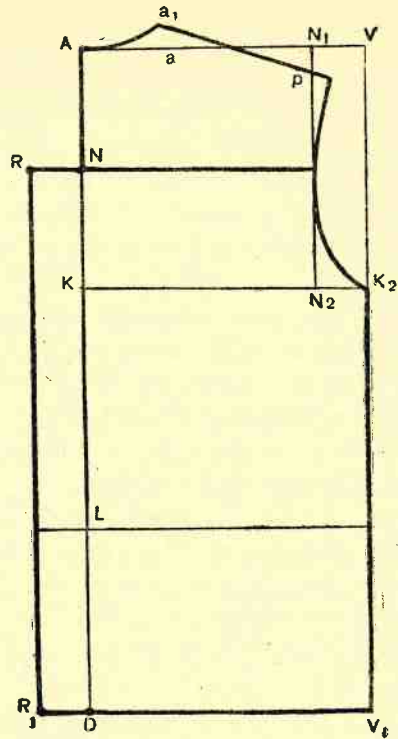
(131 pav.)

- M a t a i:
1. Liemens ilgis — 40 cm
 2. Visas ilgis — 65 cm
 3. Nugaros plotis ($38 : 2$) — 19 cm
 4. Priekio plotis ($39 : 2$) — 19,5 cm
 5. Krūtinės apimtis ($96 : 2$) — 48 cm + 5 cm = 53 cm
 6. Klubų apimtis ($106 : 2$) — 53 cm

Nugara (132 pav.). Nubraižomas nugaros pagrindinis brėžinys iki klubų, kaip parodyta 116 pav.

131 pav.
Palaidinukės su
perpete pagrindas

132 pav. Palaidinukės su
perpete nugaros pagrindinis
brėžinys

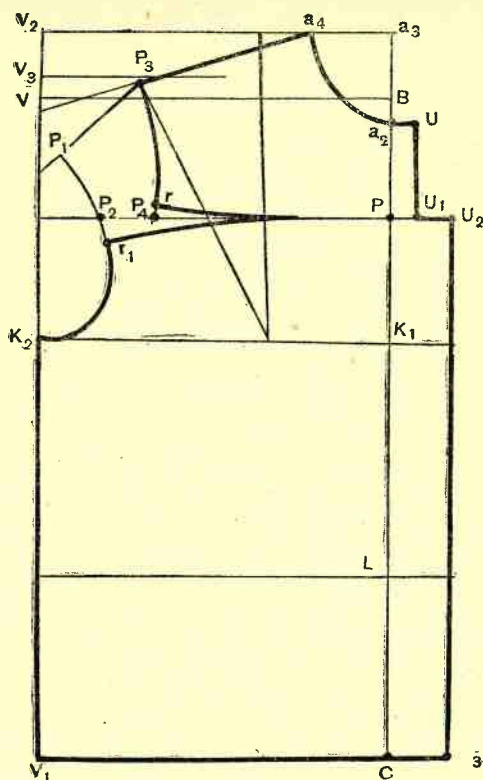
Nuo taško A ant nugaros vidurio linijos atidedamas norimas perpe-
tės ilgis, ir pažymima tašku N . (Šiame brėžinyje perpetei atidėta $\frac{1}{4}$
liemens ilgio.) Nuo taško N į kairę pravedama linija, ant kurios atide-
damas norimas plotis paraukimui ir pažymimas tašku R . (Šiame brėžiny-
je paraukimui atidėta 4 cm.) Apačioje nuo taško D į kairę taip pat atide-
dami 4 cm, ir pažymima tašku R_1 , kuris sujungiamas tiesia linija su
tašku R .

Priekis (133 pav.). Nubraižomas priekio pagrindinis brėžinys, kaip
parodyta 116 pav.

Nuo taško a_4 ant peties nuleidimo linijos atidedamas petelio ilgis —
13 cm, ir pažymima tašku P_3 . Nuo taško P į kairę atidedamas priekio
plotis — 19,5 cm, ir pažymima tašku P_4 . Taškas P_4 sujungiamas lenkta li-
nija su tašku P_3 . Tai bus perpe-
tės pažasties lankas. Nuo taško P_4 į viršų

ant pažasties lanko linijos atidedama 1 cm ir pažymima tašku r . Taškas r sujungiamas lenkta linija su priekio linija, kaip parodyta 133 pav. Kad perpetė priekyje užsimestų, nuo taško a_2 ir nuo taško P į dešinę atidedama po 2 cm. Taškai pažymimi raidėmis U ir U_1 ir sujungiami tiesia linija — gaunama užmetimo linija.

Nuo taško P_2 ant pažasties lanko linijos į apačią atidedami 2 cm, ir pažymima tašku r_1 . Taškas r_1 jungiamas lenkta linija su perpetės linija rP . Nuo taško P ir nuo taško C į dešinę atidedama po 5 cm paraukimui, ir pažymima taškais U_2 ir U_3 . Pažymėti taškai U_2 ir U_3 sujungiami tiesia linija.

133 pav. Palaidinukės su perpetė priekio pagrindinis brėžinys

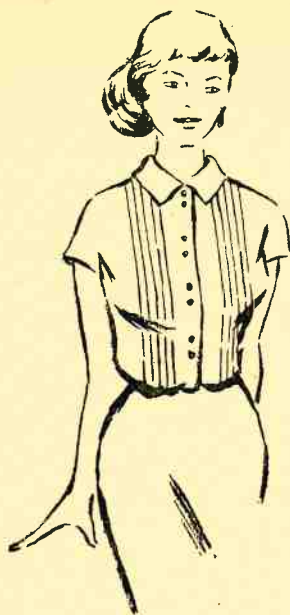
KLOSTYTA PALAIDINUKĖ

(134, 135 pav.)

Palaidinukės nugara braižoma, kaip parodyta pagrindiniame brėžinyje (116 pav.).

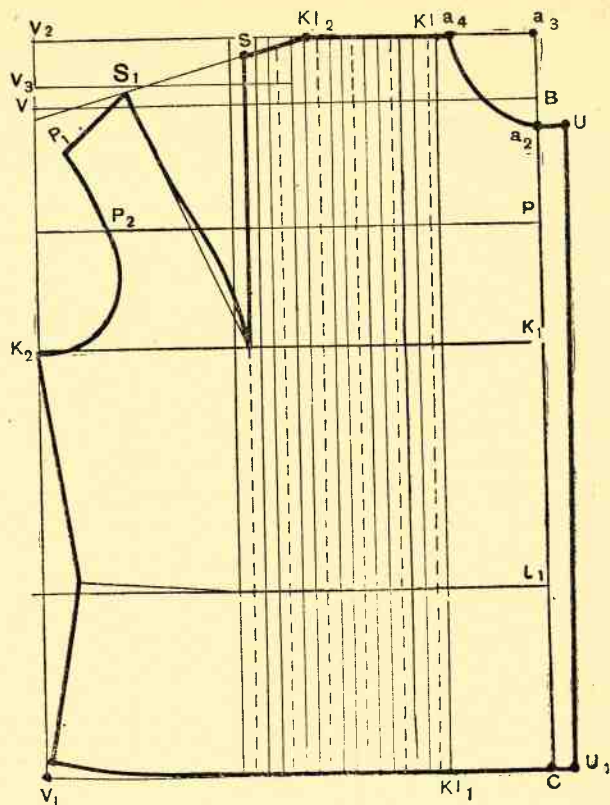
Palaidinukės priekiui nubraižomas priekio pagrindinis brėžinys su visomis pagalbinėmis horizontaliomis linijomis ir priekio kaklo lanku (116 pav.).

Nuo taško a_3 į kairę ant horizontalios linijos atidedamas atstumas, nuo kurio bus daromos klostės, ir pažymima tašku KI . (Šiame brėž. atideda 8 cm.) Tiek pat atidedama ir nuo priekio vidurio linijos, ir nuo taško C ant palaidinės apačios linijos, pažymint tašku KI_1 . Pažymėti taškai KI ir KI_1 sujungiami tiesia linija. Nuo šios linijos į kairę atidedamas nori-

134 pav.
Klostytos
palaidinukės
pagrindas

135 pav. Klostytos
palaidinukės priekio
pagrindinis brėžinys

mas klostėjų skaičius. Klostėms medžiagos imama 3 kartus daugiau, t. y. jei klostės plotis 1 cm, tai medžiagos vienai klostei imama 3 cm.

Šiame brėžinyje daromos šešios klostės. Klostėjų plotis — 1 cm.

Nuo taško a_4 ant horizontalios linijos pridedama 12 cm klostėms ir pažymima tašku KI_2 . Nuo pažymėto taško KI_2 atidedamas peties ilgis, pravedama peties nuleidimo linija. Įsiuvo pirmoji linija išbraižoma nuo paskutinės klostės gylio linijos.

Nuo taško V_1 ant šono linijos į viršų atidedamas 1 cm ir sujungiamas lenkta linija su viso ilgio linija V_1C . Toliau braižoma, kaip ir pagrindiniame brėžinyje.

Priekio užsegimui nuo taško a_2 ir apačioje nuo taško C į dešinę atidedama po 2 cm, ir pažymima taškais U ir U_1 . Taškai U ir U_1 sujungiami tiesia linija (135 pav.).

(136, 137 pav.)

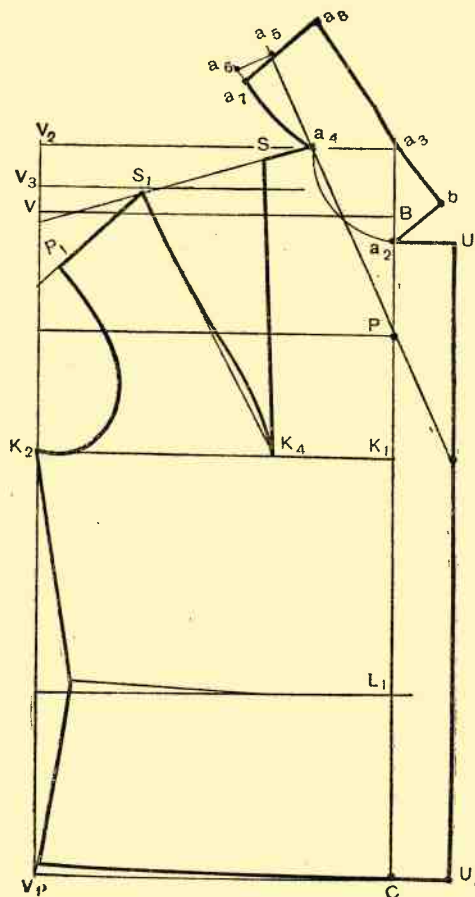
Nubraižomas priekio pagrindinis brėžinys (116 pav.). Nuo taško a_2 į dešinę atidedami 5 cm užmetimui, ir pažymima tašku U . Apačioje nuo taško C į dešinę taip pat atidedami 5 cm, pažymint tašku U_1 . Pažymėti taškai U ir U_1 sujungiami tiesia linija — gaunama užmetimo linija.

Nuo taško a_4 per tašką P pravedama pagalbinė tiesi linija, kuri pratęsiama už taško P iki susikirtimo su linija UU_1 . Gaunama atlenkimo linija.

Ant pravestos atlenkimo linijos nuo taško a_4 į viršų atidedamas, išmatavus nugaros brėžinyje, nugaros kaklo lanko ilgis, pridodant 1 cm

136 pav. Palaidinukė, kirpta išvien su apykakle

137 pav. Palaidinukės, kirptos išvien su apykakle, pagrindinis brėžinys

(7 cm + 1 cm = 8 cm), ir pažymima tašku a_5 . Iš taško a_5 nuo pravestos atlenkimo linijos a_5P į kairę, brėžiamas status kampas, ir ant jo statmens nuo taško a_5 atidedami 3 cm, pažymint tašku a_6 . Nuo taško a_6 į apačią sudaromas status kampas, ant kurio statmens nuo taško a_6 atidedamas 1 cm, ir pažymima tašku a_7 . Taškas a_7 sujungiamas tiesia linija su tašku a_5 . Linija a_7a_5 pratęsiama į viršų už taško a_5 , ir ant jos nuo taško a_7 atidedamas norimas apykaklės plotis — brėžinyje 8 cm. Gautasis taškas pažymimas raide a_8 . Nuo priekio kaklo taško a_2 atidedamas apykaklės priekio plotis — 5 cm, ir pažymima tašku b . Taškus a_8 ir b sujungus tiesia linija, gaunama apykaklė, kuri kerpama išvien su atlapais (136, 137 pav.). Apykaklės užpakalinei daliai gauti taškas a_7 sujungiamas su tašku a_4 .

SUKNELĖ „PRINCESĖ“ (NEKIRPTA PER LIEMENĮ)

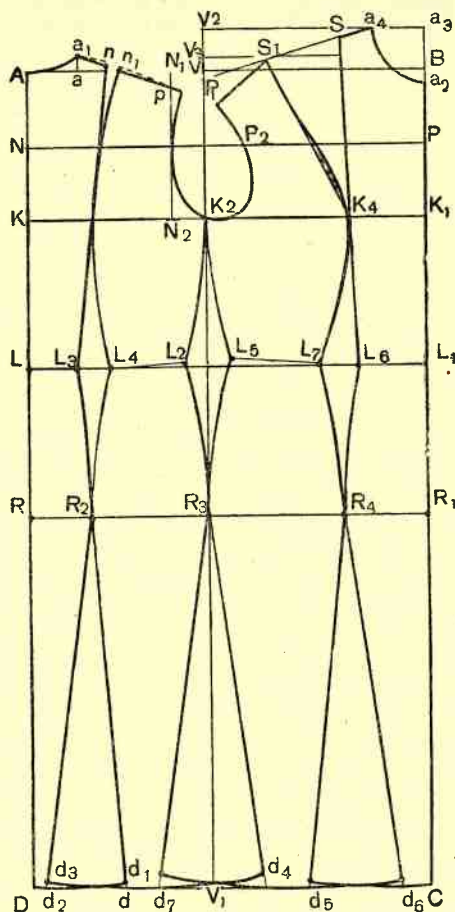
(138, 139 pav.)

- Matai:
1. Liemens ilgis — 40 cm
 2. Ilgis iki klubų — 60 cm
 3. Visas ilgis — 110 cm
 4. Priekio plotis (39 : 2) — 19,5 cm
 5. Nugaros plotis (38 : 2) — 19 cm
 6. Krūtinės apimtis (96 : 2) — 48 cm + 5 cm = 53 cm
 7. Liemens apimtis (76 : 2) — 38 cm

Norint padaryti suknelės „princesė“ brėžinį, pirmiausia reikia nubraižyti normalios figūros pagrindinį brėžinį. Tam tikslui nuo stataus kampo A ant horizontalios linijos atidedama padidinta krūtinės apimtis (48 cm + 5 cm = 53 cm), ir pažymima raide B . Nuo kampo A ant vertikalios linijos atidedamas visas suknelės ilgis — 110 cm, ir pažymima tašku D . Nuo taško D į dešinę nubrėžiama linija, lygiagretė linijai AB , o nuo taško B nuleidžiamas statmuo iki pravestos linijos. Susikirtimo taškas pažymimas raide C . Nuo taško A ant linijos AD atidedami šie matai: ilgis iki klubų — 60 cm, pažymima tašku R ; liemens ilgis — 40 cm, pažymima tašku L ; $\frac{1}{2}$ liemens ilgio — 20 cm, pažymima tašku K ; ir $\frac{1}{4}$ liemens ilgio — 10 cm, pažymima tašku N . Iš pažymėtų taškų pravedamos horizontalios linijos, lygiagretės pirmajai horizontaliai linijai AB , iki susikirtimo su linija BC . Susikirtimo taškai pažymimi raidėmis P , K_1 , L_1 , R_1 .

138 pav. Suknelės „princesė“ pagrindas

139 pav. Suknelės „princesė“ pagrindinis brėžinys

Nugara (139 pav.). Nugaros brėžinyje nuo taško a_1 ant peties linijos atidedami 4 cm, ir pažymima tašku n . Nuo taško L į dešinę liemens linijoje atidedama $\frac{1}{3}$ nugaros pločio ($19 \text{ cm} : 3 = 6,3 \text{ cm}$), ir pažymima tašku L_3 . Nuo taško R ant klubų linijos atidedama $\frac{1}{3}$ nugaros pločio, pridendant 2 cm ($19 \text{ cm} : 3 = 6,3 \text{ cm} + 2 \text{ cm} = 8,3 \text{ cm}$), ir pažymima tašku R_2 . Per pažymėtus taškus pravedamos tiesios linijos: nuo taško n iki taško L_3 , o nuo taško L_3 per klubų linijoje pažymėtą tašką R_2 iki suknelės apačios; apačioje susikirtimo taškas pažymimas raide d .

Nuo taško L_3 iki suknelės apačios išmatuojamas turimas ilgis (70 cm) ir atidedamas ant linijos L_3d , atidedant nuo taško d į viršų 0,5 cm aplyginimui (taškas d_1).

Nuo taško n peties linijoje atidedama 1,5 cm įsiuvui, ir pažymima tašku n_1 . Liemens linijoje nuo taško L_3 atidedamas nugaros įsiuvo plotis — 4 cm, ir pažymima tašku L_4 . Taškai n_1 ir L_4 sujungiami lenkta linija, kaip parodyta 139 pav. Sujungus taškus n_1 ir L_4 , nuo taško L_4 žemyn brėžiama tiesi linija per klubų linijoje pažymėtą tašką R_2 iki suknelės apačios. Susikirtimo taškas pažymimas raide d_2 . Nuo taško L_4 atidedamas suknelės ilgis — 70 cm, atimant 0,5 cm. Gautas taškas pažymimas raide d_3 . Peties įsiuvo linijos į viršų prailginamos po 0,3 cm, ir per jas pravedama nauja peties linija.

Nuo taško L_2 per tašką R_3 pravedama tiesi linija iki suknelės apačios; ant jos nuo taško L_2 atidedama 70 cm suknelės ilgiui, atimant 0,5 cm pakraščio aplyginimui, ir pažymima tašku d_4 . Gaunama šono linija L_2d_4 . Nuo taško L_2 iki taško R_3 klubų linija brėžiama truputį lenkta.

Priekis. Priekio brėžinyje nuo taško L_1 į dešinę ant liemens linijos atidedama 1 cm mažiau, kaip krūtinės linijoje nuo taško K_1 iki taško K_4 . Pavyzdžiui, nuo taško K_1 iki taško K_4 — 10 cm, tai ant liemens linijos nuo taško L_1 iki taško L_6 atidedami 9 cm. Klubų linijoje nuo taško R_1 atidedama 2 cm daugiau, kaip liemens linijoje, būtent — 11 cm, ir pažymima raide R_4 . Pažymėti taškai K_4 , L_6 ir R_4 sujungiami tiesiomis linijomis, pratęsiant liniją už taško R_4 iki suknelės apačios pagal liniuotės kryptį. Susikirtimo taškas pažymimas raide d_5 .

Nuo taško L_6 į kairę įsiuvo pločiui atidedami 5 cm, ir pažymima tašku L_7 . Nuo taško K_4 iki taško L_7 brėžiama lenkta linija, o nuo taško L_7 per tašką R_4 iki susikirtimo su linija DC — tiesi; susikirtimo taškas pažymimas raide d_6 .

Šono linija brėžiama nuo taško L_5 iki taško R_3 ir iki suknelės apačios, pažymint susikirtimo tašką raide d_7 . Nuo taško L_5 iki taško R_3 klubų linija brėžiama apvaliai, kaip parodyta 138 pav. Iš taškų d_5 , d_6 ir d_7 , kaip ir nugaros brėžinyje, atidedama į viršų po 0,5 cm aplyginimui.

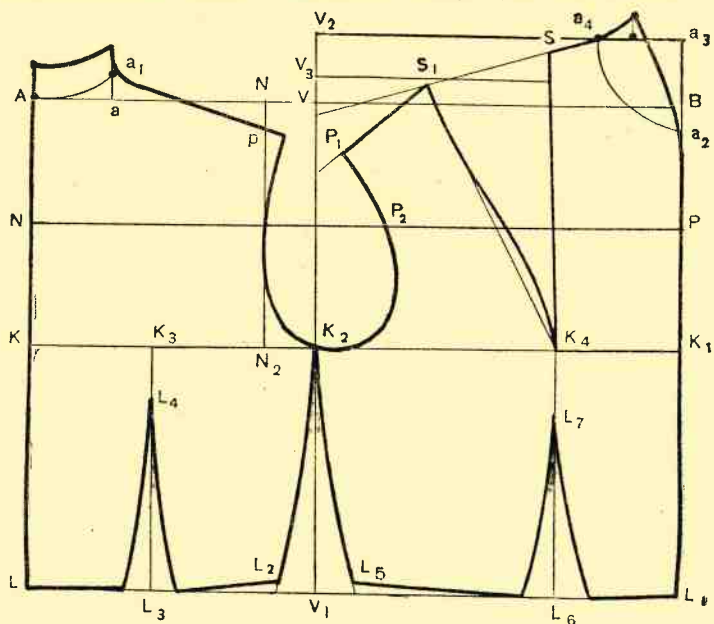
DRABUŽIO SU PAAUKŠTINTA KAKLO LINIJA PAGRINDINIS BRĖŽINYS

(140 pav.)

Nubraižomas normalios figūros pagrindinis brėžinys (116 pav.). Nugaros brėžinyje nuo taško A vidurio linija pratęsiama į viršų 3 cm. Nuo taško a_1 į viršų pravedama linija, ant kurios atidedami 3 cm. Nubrėžtas

3 cm statmuo jungiamas lenkta linija su nugaros vidurio prailginta linija. Gaunamas naujas nugaros kaklo iškirpimo lankas.

Priekio brėžinyje nuo taško a_4 į dešinę atidedami 3 cm, ir nuo pažymėto taško į viršų išvedamas statmuo, ant kurio atidedami 2 cm. Atidėjus 2 cm gautas taškas jungiamas lenktomis linijomis su tašku a_4 ir tašku a_2 . Gaunama nauja kaklo iškirpimo linija (žr. 140 pav.).

140 pav. Drabužio su paaukštinta kaklo linija pagrindinis brėžinys

DRABUŽIO PUSIAU KIMONO RANKOVĖMIS PAGRINDINIS BRĖŽINYS

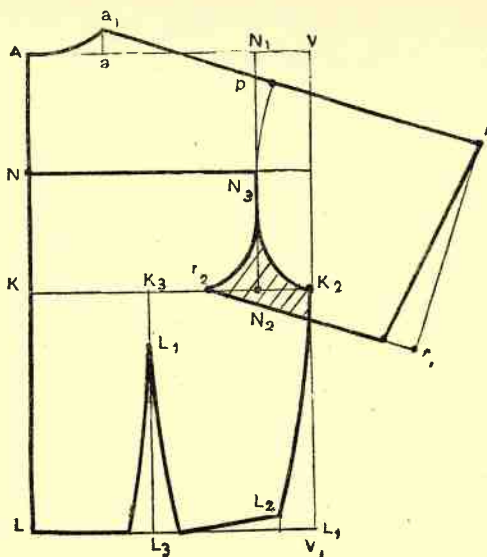
(141, 142, 143 pav.)

Nubraižomas normalios figūros **nugaros** brėžinys (116 pav.).

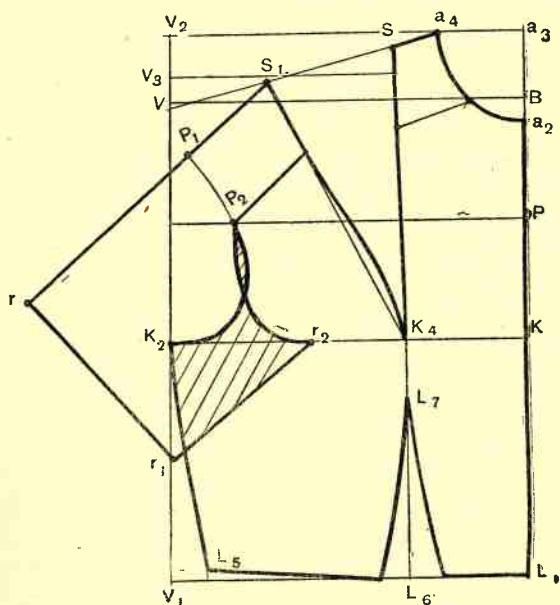
Peties linija pratęsiamą, ant jos atidedama 18 cm, ir pažymima tašku r . Nuo pažymėto taško r brėžiamas status kampas (į apačią), ant kurio statmens atidedama 18 cm rankovės pločiui ir pažymima tašku r_1 . Nugaros pažasties lankas nuo taško N_3 brėžiamas taip pat į kairę pusę iki krūtinės linijos, kaip parodyta 142 pav., ir pažymima tašku r_2 . Gaunamas rankovės pažasties lankas. Perpetės linija daroma pagal norimą fasoną.

141 pav. Drabužio pusiau kimono rankovėmis pagrindas

142 pav. Drabužio pusiau kimono rankovėmis nugaros pagrindinis brėžinys

143 pav. Drabužio pusiau kimono rankovėmis priekio pagrindinis brėžinys

(Šiame brėžinyje — $\frac{1}{4}$ liemens ilgio.) Taškas r_2 jungiamas su tašku r_1 tiesia linija, gaunama rankovės šoninė linija. Rankovė nuo taško N_3 išmodeliuojama kartu su perpete. Šiame brėžinyje perpetės linija — NN_3 (142 pav.).

Priekis (143 pav.). Nubraižomas normalios figūros priekio brėžinys (116 pav.). Peties linija nuo taško P_1 pratęsiama, ir ant jos atidedama 18 cm, pažymint tašku r . Nuo taško r į apačią brėžiamas status kampas, ant kurio atidedama 18 cm ir pažymima tašku r_1 . Nuo taško P_2 pažasties lankas brėžiamas į

dešinę pusę iki krūtinės linijos, pažymint tašku r_2 , kaip parodyta 143 pav. Gaunamas priekio rankovės pažasties lankas. Taškas r_2 jungiamas tiesia linija su tašku r_1 . Gaunama rankovės šoninė linija. Priekio rankovės šoninė (apačios) linija r_1r_2 išmatuojama; gautas matmuo atidedamas ir nugaros brėžinyje nuo taško r_2 ant rankovės šoninės linijos r_1r_2 , ir sujungiama su tašku r . Iš taško P_2 nubrėžiama perpetės linija pagal norimą fasoną.

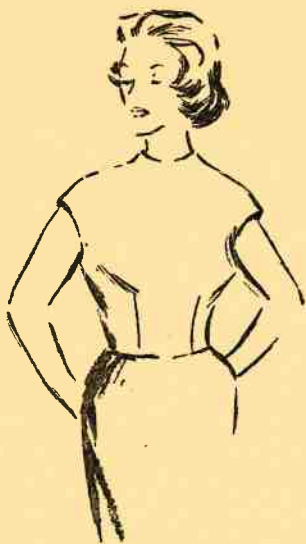
DRABUŽIO TRUMPOMIS KIMONO RANKOVĖMIS PAGRINDINIS BRĖŽINYS

(144, 145, 146 pav.)

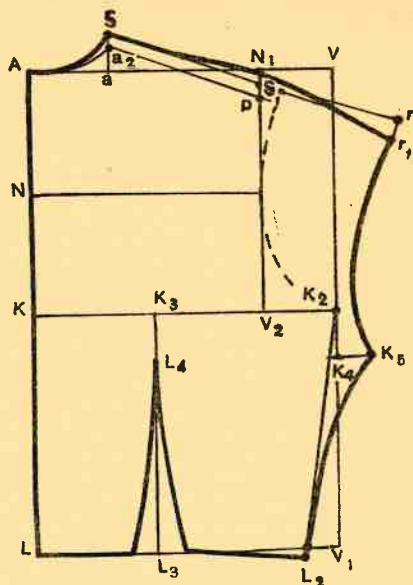
Braižant drabužio trumpomis kimono rankovėmis pagrindinį brėžinį, nugaros brėžiniui sudaryti imama $\frac{1}{2}$ padidintos krūtinės apimties, atimant 1,5 cm ($53 \text{ cm} : 2 = 26,5 \text{ cm} - 1,5 \text{ cm} = 25 \text{ cm}$), ir atidedama ant horizontalios linijos, pažymint tašku V ; ant vertikalios linijos atidedamas liemens ilgis — 40 cm, ir pažymima raide L . Toliau braižoma taip pat, kaip nugaros pagrindinis brėžinys. Po to nuo taško a_2 į viršų pakeičiamas 1 cm statmuo; jo viršūnė pažymima raide S . Taškas S jungiamas lenkta linija su pagrindiniu kaklo lanku. Nuo taško p į viršų taip pat atidedamas 1 cm, pažymint tašku S_1 . Tuomet nuo taško S per tašką S_1 brėžiama tiesi linija, kuri pratęsiama už pažasties lanko 10 cm (rankovės ilgiui), ir pažymima tašku r . Iš taško r į apačią brėžiamas status kampas, ant kurio atidedama 2 cm. Gautas taškas pažymimas raide r_1 ir jungiamas lenkta linija su tašku N_1 , sujungiant su paaukštinta peties linija SS_1 , kaip parodyta 145 pav. Gaunama nauja peties linija kartu su rankove. Nuo taško K_2 ant šono pagalbinės linijos į apačią atidedami 4 cm, ir pažymima tašku K_4 . Nuo pažymėto taško K_4 į dešinę pravedama linija, ant kurios atidedami 3 cm, pažymint tašku K_5 . Taškas K_5 jungiamas lenkta linija su tašku r_1 ir su šonine linija, pratęsiant už liemens linijos LV_1 1 cm.

Pratęsta šono linija sujungiama tiesia linija su nugaros liemens įsiuvu.

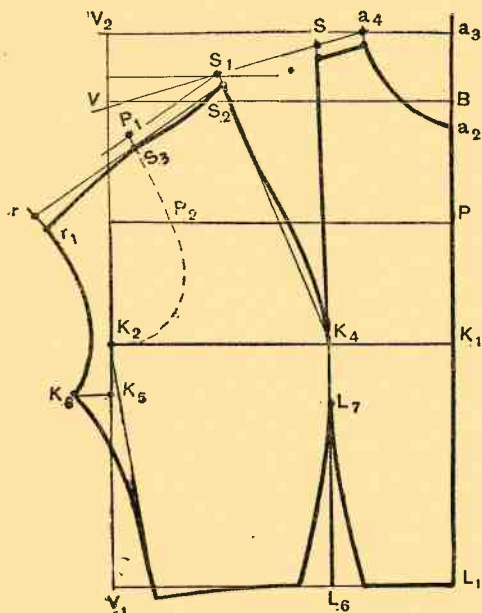
Priekio brėžiniui (146 pav.) sudaryti atidedama nuo taško B ant horizontalios linijos $\frac{1}{2}$ padidintos krūtinės apimties, pridedant 1,5 cm

144 pav. Drabužio trumpomis kimono rankovėmis pagrindas

145 pav. Drabužio trumpomis kimono rankovėmis nugaros pagrindinis brėžinys

146 pav. Drabužio trumpomis kimono rankovėmis priekio pagrindinis brėžinys

($53 \text{ cm} : 2 = 26,5 \text{ cm} + 1,5 \text{ cm} = 28 \text{ cm}$), ir pažymima tašku V ; liemens ilgis — 40 cm atidedamas nuo taško B ant vertikalios linijos, ir pažymima tašku L_1 . Nuo taško V nuleidžiamas statmuo į apačią, o nuo taško L_1 brėžiama tiesi linija į kairę; jų susikirtimo taškas pažymimas raide V_1 . Toliau braižoma, kaip priekio pagrindinis brėžinys.

Nuo taško a_4 į apačią ant kaklo lanko linijos ir nuo taško S į apačią ant pirmosios įsiuvo linijos atidedama po 1 cm ir pažymima taškais, kurie sujungiami tiesia linija (žr. 146 pav.). Ant antrosios įsiuvo linijos

nuo taško S_1 į apačią atidedamas 1 cm, ir pažymima tašku S_2 . Ant pažasties lanko nuo taško P_1 į apačią taip pat atidedamas 1 cm, ir pažymima tašku S_3 . Pažymėti taškai S_2 ir S_3 sujungiami tiesia linija, kuri pratęsiama už pažasties lanko į kairę 10 cm rankovės ilgiui. Gautas taškas pažymimas raide r . Nuo taško r į apačią brėžiama linija taip, kad susidarytų status kampas; ant pravestos linijos atidedami 2 cm, ir pažymima tašku r_1 . Taškas r_1 jungiamas lenkta linija su taškais S_3 ir S_2 , kaip parodyta 146 pav., — gaunama nauja peties ir rankovės linija. Nuo taško K_2 į apačią ant šono pagalbinės linijos atidedami 4 cm, ir gautas taškas pažymimas raide K_5 . Nuo taško K_5 į kairę pravedama linija, ant kurios atidedami 3 cm, pažymint tašku K_6 . Taškas K_6 jungiamas su tašku r_1 lenkta linija ir su šono linija, pratęsiant šono liniją už liemens linijos (V_1L_1) 1 cm. Pratęsta šono linija sujungiama su priekio liemens linija (146 pav.).

DRABUŽIO ILGOMIS KIMONO RANKOVĖMIS PAGRINDINIS BRĖŽINYS

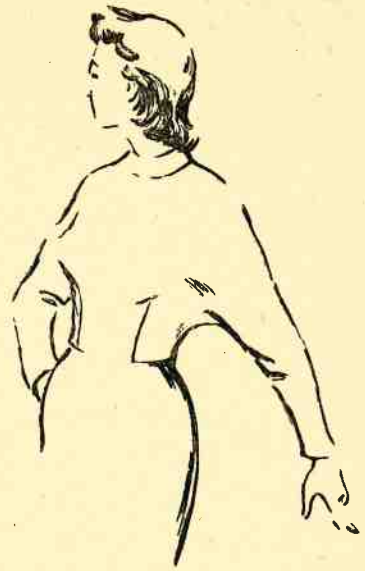
(147, 148, 149 pav.)

Nubraižomas drabužio trumpomis kimono rankovėmis nugaros pagrindinis brėžinys (145 pav.).

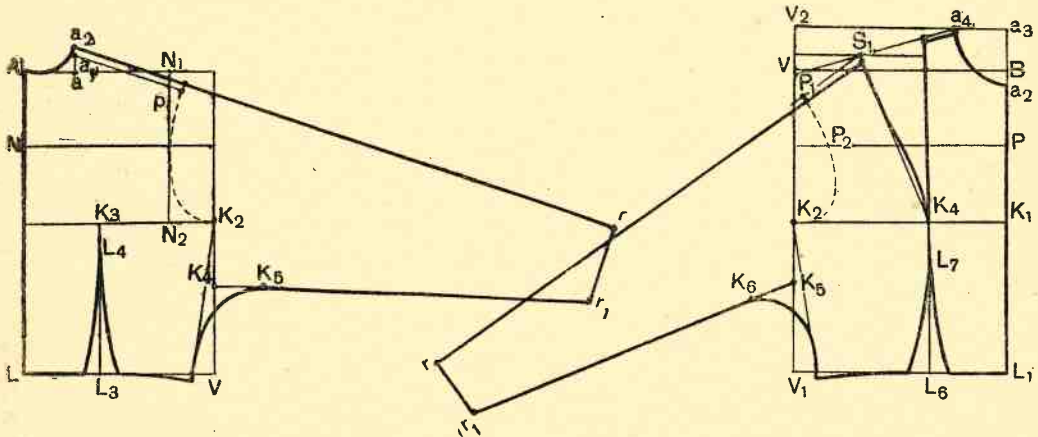
Nuo taško a_1 į viršų pakeliamas 1 cm statmuo; statmens viršūnė pažymima raide a_2 . Taškas a_2 jungiamas lenkta linija su pagrindine kaklo išlenkimo linija. Nuo taško p į viršų taip pat atidedama 1 cm, ir pažymima tašku S_1 . Tuomet nuo taško a_2 per atidėjus 1 cm gautą tašką S_1 brėžiama linija, kuri pratęsiama nuo pažasties lanko į apačią 60 cm rankovės ilgiui; nubrėžtos linijos galas pažymimas raide r . Nuo taško r į apačią brėžiama linija taip, kad susidarytų status kampas, ant kurio statmens atidedama 10 cm ir pažymima tašku r_1 . Nuo taško K_2 ant pagalbinės šono linijos į apačią atidedami 8 cm, ir pažymima tašku K_4 . Taškas K_4 jungiamas tiesia linija su rankovės tašku r_1 . Nuo taško K_4 į dešinę ant pravestos linijos atidedama 6 cm ir pažymima tašku K_5 . Taškas K_5 sujungiamas lenkta linija su šono linija, pratęsiant šono liniją už liemens linijos 1 cm, kaip parodyta 148 pav.

Nubraižomas drabužio trumpomis kimono rankovėmis priekio pagrindinis brėžinys (146 pav.). Iš taškų a_4 ir S į apačią atidedama po 1 cm, ir pažymima taškais, kurie sujungiami tiesia linija.

Nuo taško S_1 ir nuo taško P_1 į apačią taip pat atidedama po 1 cm, ir pažymima taškais. Pažymėti taškai sujungiami tiesia linija, kuri pratęsiamą nuo pažasties lanko 60 cm rankovės ilgiui. Rankovės ilgio taškas pažymimas raide r ; nuo jo į apačią nubrėžiamas status kampas, ant kurio statmens atidedama 8 cm ir pažymima tašku r_1 . Nuo taško K_2 į apačią ant pagalbinės šono linijos atidedami 8 cm, ir pažymima tašku K_5 . Taškas K_5 jungiamas tiesia linija su rankovės viso ilgio tašku r_1 . Nuo taško K_5 į kairę ant pravestos linijos atidedami 6 cm, pažymint tašku K_6 . Taškas K_6 sujungiamas lenkta linija su šono linija, pratęsiant šono liniją 1 cm į apačią, kaip parodyta 149 pav.

147 pav. Drabužio ilgomis kimono rankovėmis pagrindas

148 pav. Drabužio ilgomis kimono rankovėmis nugaros pagrindinis brėžinys

149 pav. Drabužio ilgomis kimono rankovėmis priekio pagrindinis brėžinys

**DRABUŽIO $\frac{3}{4}$ KIMONO RANKOVĖMIS
SU ĮDURU (KYLIU) PAŽASTYJE PAGRINDINIS BRĖŽINYS**

(150, 151, 152 pav.)

Nubraižomas drabužio trumpomis kimono rankovėmis nugaros pagrindinis brėžinys (145 pav.). $\frac{1}{4}$ nugaros ilgio linija pratęsiamą už tinklo linijų į abi puses. Susikirtimo su linija VV_1 taškas pažymimas raide n . Nuo taško N ant pratęstos $\frac{1}{4}$ nugaros ilgio linijos į kairę atidedama 1,5 cm, pažymint tašku n_1 . Nuo liemens ilgio linijos taško L per pažymėtą tašką n_1 pravedama tiesi linija, kuri pratęsiamą už pirmos horizontalios linijos į viršų kaklo lankui paaukštinti, pratęstos linijos viršūnė pažymima raide S . Gaunama nauja nugaros vidurio linija LS .

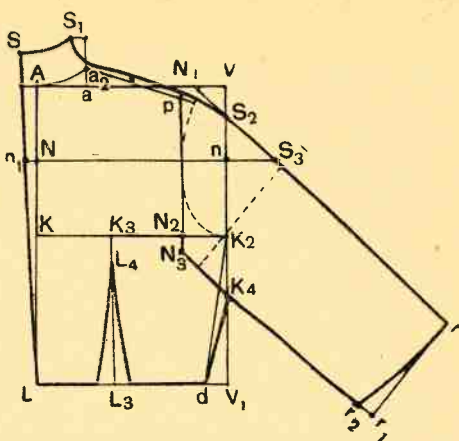
Nuo taško a_2 į viršų pravedamas statmuo, ant kurio atidedami 4 cm. Nuo pravesto statmens į kairę brėžiama linija taip, kad susidarytų status kampas; ant nubrėžtos linijos atidedami 2 cm, pažymint gautąjį tašką raide S_1 . Nuo taško S_1 pravedama lenkta linija iki nugaros vidurio taško S . Gaunamas naujas kaklo lankas. Peties linija pakeliama 1 cm į viršų. Kaklo lanko aukščiausias taškas S_1 jungiamas lenkta linija su paaukštinta peties linija.

Nuo taško V į apačią ant šono pagalbinės linijos atidedami 4 cm, pažymint gautąjį tašką raide S_2 . Ant pratęstos linijos nuo taško n į dešinę atidedama $\frac{1}{8}$ krūtinės apimties (48 cm : 8 = 6 cm), pažymint gautąjį tašką raide S_3 . Taškai S_2 ir S_3 sujungiami tiesia linija, kuri pratęsiamą į viršų ir į apačią. Peties linija suapvalinama, kaip parodyta 151 pav. Nuo pažasties lanko aukščiausio taško (peties linijos žemiausias taškas) ant pravestos linijos atidedama $\frac{3}{4}$ rankovės ilgio — 45 cm, ir pažymima raide r . Nuo rankovės ilgio taško r į apačią, sudarant statų kampą, brėžiama linija, ant kurios atidedamas nugaros rankovės plotis — 16 cm, ir pažymima tašku r_1 .

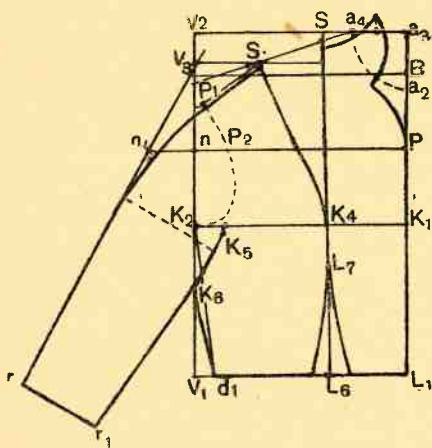
Linija N_1N_2 pratęsiamą į apačią 2 cm, ir gautas taškas pažymimas raide N_3 . Nuo taško K_2 į apačią ant šono pagalbinės linijos atidedami 8 cm, ir pažymima tašku K_4 . Taškas K_4 sujungiamas tiesia linija su tašku N_3 . Gaunama pažasties įkirpimo linija N_3K_4 . Nuo pažasties įkirpimo linijos taško K_4 pravedama tiesi linija iki rankovės taško r_1 . Rankovės apačioje nuo taško r_1 į kairę atidedami 2 cm, ir pažymima tašku r_2 . Taškas r_2 sujungiamas su tašku r , kaip parodyta 151 pav.

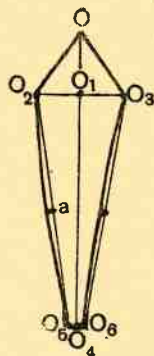
150 pav. Drabužis $\frac{3}{4}$ kimono rankovėmis su įduru pažastyje

151 pav. Drabužio $\frac{3}{4}$ kimono rankovėmis su įduru pažastyje nugaros brėžinys

152 pav. Drabužio $\frac{3}{4}$ kimono rankovėmis su įduru pažastyje priekio brėžinys

153 pav. Rankovės įduras (kylis)

Nugaros šono linijai gauti nuo taško V_1 į kairę atidedami 3 cm, ir pažymima tašku d , kuris sujungiamas tiesia linija su tašku K_4 . Gaunama nugaros šono linija.

(Punktyru pažymėtas kimono su trumpa rankove brėžinys.)

Priekio brėžinys braižomas, kaip ir kimono be rankovių priekio brėžinys. Priekio kaklo iškirpimas nubraižomas pagal norimą fasoną, pasinaudojant brėžiniu su paaukštinta kaklo linija (140 pav.). Peties linija nuleidžiama, kaip kimono su trumpomis rankovėmis brėžinyje. $\frac{1}{4}$ liemens ilgio linija PP_2 pratęsiama į kairę už linijos V_1V_2 . Nuo susikirtimo taško n į kairę ant pravestos linijos atidedama $\frac{1}{8}$ krūtinės apimties ($48 \text{ cm} : 8 = 6 \text{ cm}$), ir pažymima tašku n_1 . Taškas n_1 sujungiamas su tašku V_3 tiesia linija, kuri pratęsiama į apačią. Nuo peties linijos žemiausio taško ant pravestos linijos atidedama $\frac{3}{4}$ rankovės ilgio — 45 cm, ir pažymima tašku r . Nuo taško r brėžiama linija, kad susidarytų status kampas į apačią; ant jos atidedama 11 cm, pažymint tašku r_1 . Rankovės viršaus linija brėžiama apvaliai, kaip parodyta brėžinyje 152 pav.

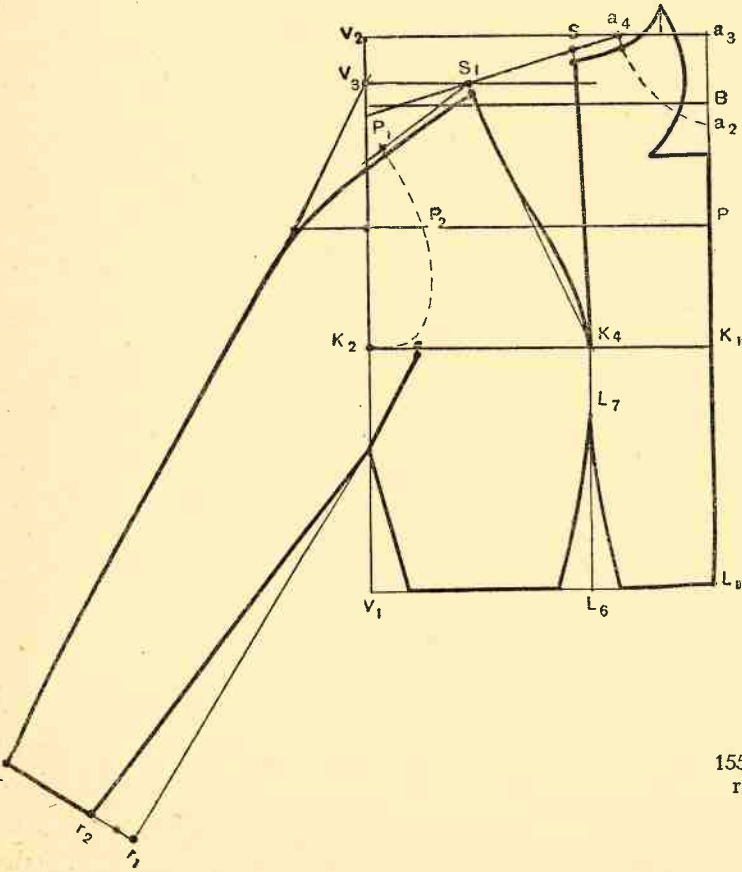
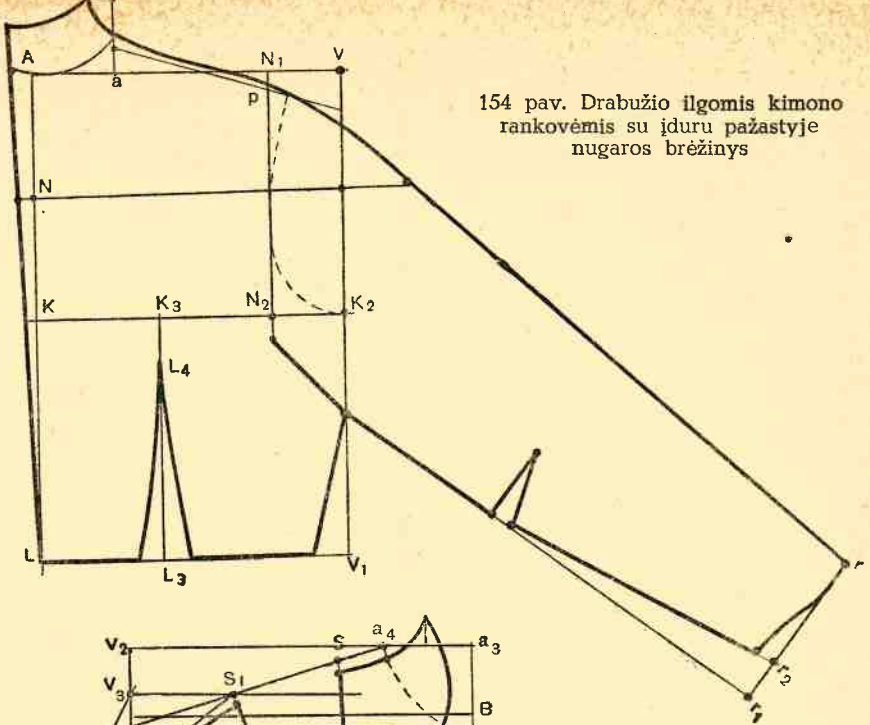
Nuo taško K_2 į dešinę atidedami 4 cm. Nuo pažymėto taško į apačią atidedamas 1 cm, ir pažymima raide K_5 . Nuo taško K_2 į apačią ant pagalbinės šono linijos atidedami 8 cm, pažymint tašku K_6 . Tašką K_6 sujungus su tašku K_5 , gaunama priekio pažasties įkirpimo linija. Nuo įkirpimo linijos taško K_6 brėžiama tiesi linija iki taško r_1 — gaunama rankovės apačios linija. Liemens linijoje nuo taško V_1 į dešinę atidedami 3 cm šono nuėmimui, ir pažymima tašku d_1 . Tašką d_1 , sujungus su tašku K_6 , gaunama šono linija.

(Kerpant kimono rankoves, apatinei rankovės siūlei medžiagos neužleidžiama.)

Pažasties įduras (kylis) (153 pav.). Nubrėžiama vertikali linija. Linijos viršus pažymimas raide O . Nuo taško O į apačią atidedama 8,5 cm, t. y. tiek, kiek gaunama, išmatavus pažasties įkirpimo liniją. Gautas taškas pažymimas raide O_1 . Nuo taško O_1 į kairę ir į dešinę pravedama horizontali linija, ant kurios į abi puses atidedama po 6 cm, ir pažymima raidėmis O_2 ir O_3 . Nuo taško O_1 į apačią atidedama tiek, kiek gaunama išmatavus priekio brėžinyje nuo taško K_5 iki taško r_1 (šiam brėžinyje atidėta 31 cm), ir pažymima tašku O_4 . Nuo taško O_4 į abi puses atidedama po 1 cm, pažymint gautus taškus raidėmis O_5 ir O_6 . Iš taško O per taškus O_2 , O_5 ir O_3 , O_6 brėžiamos tiesios linijos. Šoninės linijos O_2O_5 ir O_3O_6 padalijamos pusiau, ir gautieji taškai pažymimi raidėmis a ir b . Nuo pažymėtų taškų a ir b nugaros pusei į išorę, o priekio pusei į vidų atidedama po 0,5 cm. Per gautuosius taškus pravedamos lenktos linijos, kaip parodyta 153 pav.

(Darant siauras rankoves, įsiuvas gali būti ir trumpesnis.)

154 pav. Drabužio ilgomis kimono rankovėmis su įduru pažastyje nugaros brėžinys

155 pav. Drabužio ilgomis kimono rankovėmis su įduru pažastyje priekio brėžinys

**DRABUŽIO ILGOMIS KIMONO RANKOVĖMIS
SU ĮDURU PAŽASTYJE PAGRINDINIS BRĖŽINYS**

(154, 155 pav.)

Brėžinys daromas taip pat, kaip ir kimono $\frac{3}{4}$ rankovėmis (151, 152 pav.), tik rankovės ilgiui nuo pažasties lanko atidedama 60 cm. Nugaros rankovės plotis apačioje rr_2 — 10 cm, o priekio rankovės plotis apačioje rr_2 — 8 cm.

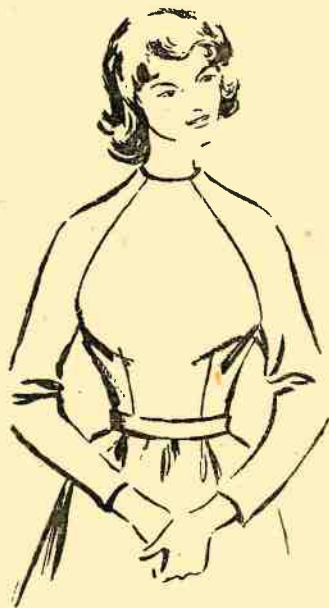
Nugaros pusėje alkūnės linijoje išbraižomas vienas arba du įsiuvėliai. Įsiuvėlio plotis brėžinyje — 2 cm, gylis — 6 cm (154, 155 pav.).

**DRABUŽIO REGLANO RANKOVĖMIS
PAGRINDINIS BRĖŽINYS**

(156, 157, 158 pav.)

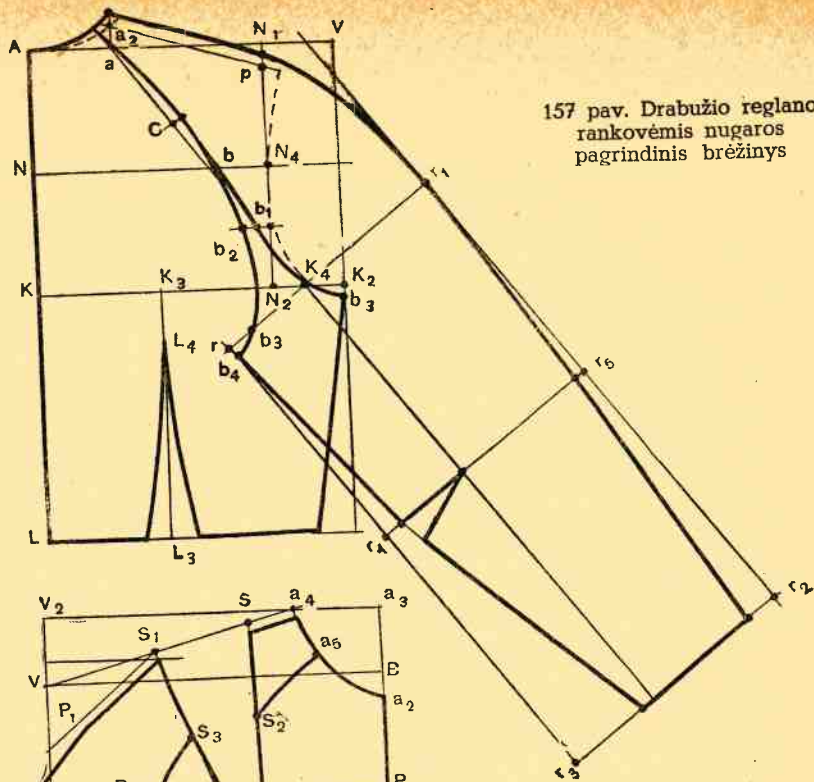
Norint padaryti reglano pagrindinį brėžinį, nubraižomas drabužio trumpomis kimono rankovėmis nugaros brėžinys (145 pav.), nebraižant rankovės. Nuo taško K_2 į kairę ant krūtinės linijos atidedami 3 cm, ir pažymima tašku K_4 . Nuo taško K_4 per tašką a iki kaklo lanko ir į apačią nubrėžiama tiesi linija. Nuo kaklo lanko ant pravestos linijos į apačią atidedama 10 cm, pažymint tašku C . Nuo pažymėto taško C į viršų pakeičiamas 1 cm statmuo.

Nuo taško N_4 į kairę ant nugaros pločio linijos atidedami 4 cm, ir pažymima tašku b . Nuo krūtinės linijos taško N_2 ant nugaros pločio linijos į viršų atidedami 5 cm, ir nuo pažymėto taško į kairę atidedama 1 cm ir 2 cm, pažymint taškais b_1 ir b_2 . Nuo taško K_2 į apačią ant šono pagalbinės linijos atidedamas 1 cm, ir pažymima tašku b_3 . Nuo kaklo lanko per taškus C , b , b_1 , K_4 ir b_3 brėžiama kreiva linija, kaip parodyta 157 pav.

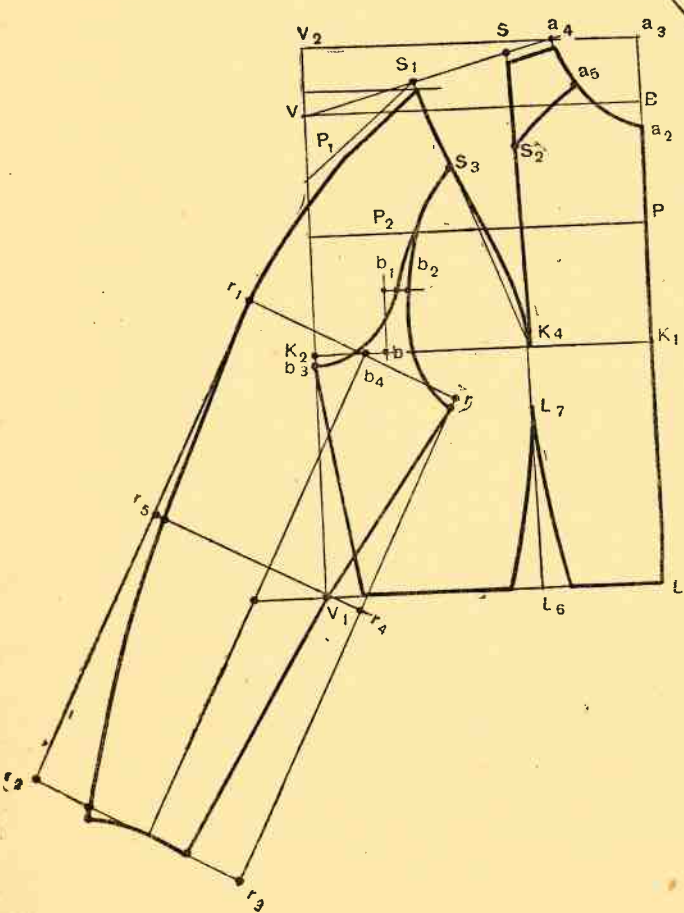

156 pav. Drabužio reglano rankovėmis pagrindas

157 pav. Drabužio reglano rankovėmis nugaros pagrindinis brėžinys

158 pav. Drabužio reglano rankovėmis priekio pagrindinis brėžinys

Nugaros rankovės pusė braižoma prie nugaros brėžinio. Nuo taško a_2 į viršų atidedamas 1 cm, ir sujungiama su tašku A. Gaunamas naujas kaklo lankas. Nuo taško p į viršų atidedama 1 cm, pažymint tašku. Per šį tašką nuo paaukštinto kaklo lanko aukščiausio taško vedama nauja peties linija, kuri pratęsiama į šono pusę.

Nugaros rankovės plotis — 21 cm. Nuo krūtinės linijoje pažymėto taško K_4 brėžiama linija, sudarant statų kampą į kairę ir į dešinę. Rankovės apatinei pusei nuo taško K_4 į kairę atidedama $\frac{1}{6}$ krūtinės apimties ($48 \text{ cm} : 6 = 8 \text{ cm}$), ir pažymima tašku r ; o į dešinę — $\frac{1}{4}$ krūtinės apimties + 1 cm ($48 \text{ cm} : 4 = 12 \text{ cm} + 1 \text{ cm} = 13 \text{ cm}$), ir pažymima tašku r_1 . Nuo taškų r ir r_1 , sudarant stačius kampus į apačią, nubrėžiamos tiesės, ant kurių atidedamas rankovės ilgis iki pažasties (44 cm). Gautieji taškai pažymimi raidėmis r_2 ir r_3 ir sujungiami tiesia linija. Linija r_1r_2 pratęsiama į viršų. Nuo taško r į dešinę pusę atidedama 2,5 cm, o į apačią — 1 cm; gautieji taškai pažymimi raidėmis b_3 ir b_4 .

Nuo taško b brėžiama lenkta linija per taškus b_2 , b_3 ir b_4 — gaunama rankovės pažasties linija.

Nuo taškų r_2 ir r_3 į viršų atidedama $\frac{1}{2}$ rankovės ilgio iki pažasties, pridodant 2 cm ($44 \text{ cm} : 2 = 22 \text{ cm}$), ir pažymima taškais r_4 ir r_5 . Sujungus taškus r_4 ir r_5 tiesia linija, gaunama alkūnės linija. Nuo taško r_5 ant alkūnės linijos į kairę atidedamas 1 cm. Apačioje nuo taško r_2 į kairę atidedami 3 cm. Pažymėti taškai sujungiami tiesiomis linijomis. Viršuje peties linija suapvalinama.

Nuo taško r_4 ant alkūnės linijos į dešinę atidedama 1,5 cm. Apačioje nuo taško r_3 rankovės nuėmimui atidedama 7 cm. Pažymėti taškai sujungiami tiesia linija, kuri pratęsiama iki taško b_4 .

Alkūnės linijoje įbrėžiamas 2 cm pločio įsiuvėlis. Įsiuvėlio gylis — 6,5 cm (157 pav.).

Priekis (158 pav.). Nubraižomas drabužio kimono rankovėmis priekio pagrindinis brėžinys (146 pav.), nebraižant rankovės. Antrajai peties nuleidimo linijai atidedama $\frac{1}{20}$ padidintos krūtinės apimties, pridodant 2,5 cm.

Nuo taško K_2 į dešinę ant krūtinės linijos atidedama $\frac{1}{8}$ krūtinės apimties ($48 \text{ cm} : 8 = 6 \text{ cm}$), ir pažymima tašku b . Nuo pažymėto taško b pakeliamas į viršų 5 cm statmuo, nuo kurio į dešinę atidedama 1 cm ir 2 cm, pažymint taškais b_1 ir b_2 .

Nuo taško a_4 į apačią ant kaklo lanko atidedama 4 cm, pažymint tašku a_5 . Nuo taško S į apačią ant pirmos įsiuvo linijos atidedama

8 cm ir pažymima tašku S_2 . Pažymėti taškai a_5 ir S_2 sujungiami truputį lenkta linija.

Nuo taško S_1 į apačią ant antros įsiuvo linijos taip pat atidedami 8 cm, pažymint tašku S_3 . Nuo taško K_2 ant šono pagalbinės linijos į apačią atidedama 1 cm, pažymint tašku b_3 . Per pažymėtus taškus S_3 , b_1 ir b_3 pravedama kreiva linija, kaip parodyta brėžinyje 158 pav.

Priekio peties linija brėžiama 1 cm žemiau už pagrindinę peties liniją ir pratęsima už šono linijos. Nuo taško K_2 ant krūtinės linijos į dešinę atidedama 4 cm ir pažymima tašku b_4 . Liemens linija nuo taško V_1 į kairę pratęsima 6 cm ir sujungiama su tašku b_4 tiesia linija, kuri pratęsima į apačią. Nuo taško b_4 ant pravestos linijos rankovės ilgiui iki pažasties atidedama 44 cm. Nuo taško b_4 su pravesta linija sudaromi statūs kampai į dešinę ir į kairę. Priekio rankovės plotis — 19 cm. Nuo taško b_4 apatinei rankovės pusei atidedama $\frac{1}{6}$ krūtinės apimties, plus 0,5 cm ($48 \text{ cm} : 6 = 8 \text{ cm} + 0,5 \text{ cm} = 8,5 \text{ cm}$), ir pažymima raide r . Viršutinei rankovės pusei atidedama $\frac{1}{4}$ krūtinės apimties, minus 1,5 cm ($48 \text{ cm} : 4 = 12 \text{ cm} - 1,5 \text{ cm} = 10,5 \text{ cm}$), ir pažymima raide r_1 . Nuo pažymėtų taškų r ir r_1 brėžiamos tiesės į apačią, sudarant stačius kampus; ant pravestų tiesių atidedama po 44 cm rankovės ilgiui. Gautieji taškai pažymimi raidėmis r_2 ir r_3 ir sujungiami tiesia linija.

Nuo taško r į apačią atidedamas 1 cm. Pažymėtas taškas sujungiamas su taškais b_2 ir S_3 lenkta linija, kaip parodyta 158 pav. Gaunamas rankovės pažasties lankas.

Nuo taško r_3 į viršų atidedama $\frac{1}{2}$ rankovės ilgio iki pažasties, pridant 2 cm ($44 \text{ cm} : 2 = 22 \text{ cm} + 2 \text{ cm} = 24 \text{ cm}$), ir pažymima tašku r_4 . Iš taško r_4 pravedama alkūnės linija — r_4r_5 . Nuo taško r_5 ant alkūnės linijos į dešinę atidedamas 1 cm. Nuo taško r_2 į dešinę atidedama 5 cm. Pažymėti taškai sujungiami truputį lenkta linija. Peties linija suapvalinama. Pravestoji rankovės linija į apačią pailginama 1 cm ir sujungiama lenkta linija su rankovės apačios linija. Nuo taško r_4 ant alkūnės linijos į kairę atidedami 3 cm. Nuo taško r_3 rankovei pasiaurinti atidedami 5 cm. Pažymėti taškai sujungiami tiesiomis linijomis.

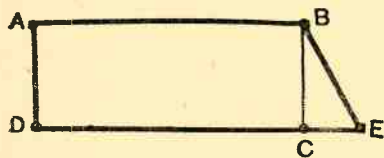
APYKAKLĖS

STATI APYKAKLĖ

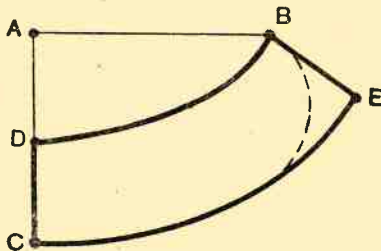
M a t a i: Kaklo apimtis — 36 cm

Nubrėžiamas status kampas, kurio viršūnė pažymima raide A (159 pav.). Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{2}$ kaklo

apimties — 18 cm ir pažymima raide *B*. Nuo taško *A* ant vertikalios linijos atidedamas apykaklės plotis — 7 cm, ir pažymima raide *D*. Nuo taško *B* į apačią nuleidžiamas statmuo, ant kurio atidedami 7 cm (apykaklės plotis), ir pažymima tašku *C*. Taškai *D* ir *C* sujungiami tiesia linija, kuri pratęsiama už taško *C* į dešinę 5 cm. Pratęstos linijos viršūnė pažymima tašku *E*. Taškas *E* sujungiamas su priekio tašku *B* tiesia linija

159 pav. Stati apykaklė

160 pav. Pusiau apvali apykaklė

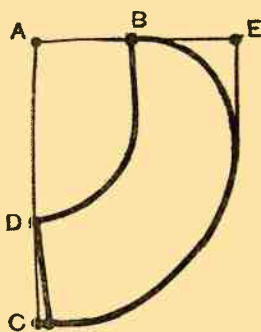
PUSIAU APVALI APYKAKLĖ

Nubrėžiamas status kampas. Kampo viršūnė pažymima raide *A* (160 pav.). Nuo taško *A* ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{2}$ kaklo apimties, atėmus 2 cm ($18 \text{ cm} - 2 \text{ cm} = 16 \text{ cm}$), ir pažymima tašku *B*. Nuo taško *A* ant vertikalios linijos atidedama $\frac{1}{4}$ kaklo apimties, atėmus 2 cm ($36 \text{ cm} : 4 = 9 \text{ cm} - 2 \text{ cm} = 7 \text{ cm}$), ir pažymima tašku *D*. Taškai *D* ir *B* sujungiami lenkta linija. Gaunamas kaklo lankas. Nuo taško *D* ant vertikalios linijos į apačią atidedamas apykaklės plotis — 7 cm, ir pažymima tašku *C*. Nuo taško *B* į apačią brėžiama linija taip, kad su linija *DB* susidarytų status kampas. Ant šios linijos atidedami 7 cm, ir pažymima tašku *E*. Taškai *C* ir *E* sujungiami lenkta linija, lygiagrete kaklo lankui. Apykaklės priekinis kampas paliekamas status arba suapvalinamas.

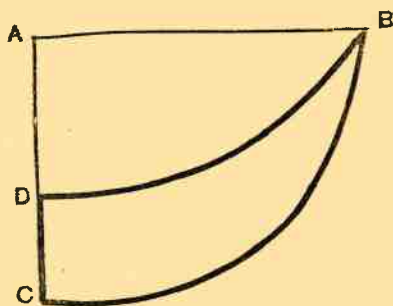
APVALI APYKAKLĖ

Nubrėžiamas status kampas, kurio viršūnė pažymima raide *A* (161 pav.). Nuo taško *A* ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{4}$ kaklo apimties, atėmus 3 cm ($36 \text{ cm} : 4 = 9 \text{ cm} - 3 \text{ cm} = 6 \text{ cm}$), ir pažymima

tašku B. Nuo taško A ant vertikalios linijos atidedama $\frac{1}{4}$ kaklo apimties, pridėjus 2 cm ($36 \text{ cm} : 4 = 9 \text{ cm} + 2 \text{ cm} = 11 \text{ cm}$), ir pažymima tašku D. Taškai D ir B sujungiami lenkta linija, kaip parodyta 161 pav. Gaunamas kaklo lankas. Nuo taško D ant vertikalios linijos į apačią atidedamas apykaklės plotis — 7 cm, ir pažymima tašku C. Nuo taško B ant horizontalios linijos taip pat atidedami 7 cm, ir pažymima tašku E. Nuo taško E iki taško C pravedama antra apykaklės linija, lygiagretė kaklo lankui. Nuo taško C į dešinę atidedama 0,5 cm. Pažymėtas taškas sujungiamas tiesia linija su tašku D. Priekinis apykaklės kampas suapvalinamas.

161 pav. Apvali apykaklė

162 pav. Šalinė apykaklė

ŠALINĖ APYKAKLĖ

M a t a i: Ilgis iki atlapo — 27 cm.

Nubrėžiamas status kampas. Kampo viršūnė pažymima raide A (162 pav.). Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedamas ilgis iki atlapo, atėmus $\frac{2}{10}$ apykaklės ilgio ($27 \text{ cm} - 5,4 \text{ cm} = 21,6 \text{ cm}$), ir pažymima tašku B. Nuo taško A ant vertikalios linijos atidedama pusė to, kiek atidedama ant horizontalios linijos ($21,6 \text{ cm} : 2 = 10,8 \text{ cm}$), ir pažymima tašku D. Taškai B ir D sujungiami lenkta linija. Gaunamas kaklo lankas. Nuo taško D ant vertikalios linijos atidedamas apykaklės plotis — 7 cm, ir pažymima tašku C. Taškas C jungiamas lenkta linija su tašku B taip, kaip parodyta brėžinyje 162 pav.

(163 pav.)

- Matai: 1. Rankovės ilgis — 60 cm
 2. Rankovės plotis (36 : 2) — 18 cm
 3. Alkūnės apimtis (30 : 2) — 15 cm
 4. Riešo apimtis (18 : 2) — 9 cm

Nubrėžiamas status kampas. Kampo viršūnė pažymima raide *A* (163 pav.). Nuo taško *A* ant vertikalios linijos atidedamas visas rankovės ilgis — 60 cm, gautasis taškas pažymimas raide *D*. Ant horizontalios linijos atidedamas visas rankovės plotis — 36 cm, ir pažymima tašku *B*. Nuo taško *B* nuleidžiamas statmuo į apačią, o nuo taško *D* į dešinę nubrėžiama horizontali linija, lygiagreti pirmajai horizontaliai linijai; susikirtimo taškas pažymimas raide *C*.

Nuo taško *A* ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{2}$ rankovės pločio — 18 cm, ir pažymima tašku *V*. Tiek pat atidedama nuo taško *D*, pažymint tašku *V*₁. Pažymėti taškai *V* ir *V*₁ sujungiami tiesia linija — gaunama rankovės vidurio linija.

Rankovės galvutei atidedama nuo taško *A* ant vertikalios linijos į apačią $\frac{1}{4}$ rankovės pločio, pridodant 5 cm (36 cm : 4 = 9 cm + 5 cm = 14 cm), ir pažymima tašku *V*₂. Nuo taško *V*₂ iki linijos *BC* pravedama horizontali linija, lygiagretė pirmajai horizontaliai linijai. Susikirtimo su linija *BC* taškas pažymimas raide *V*₃.

Rankovės plotis nuo kampo *B* padalijamas į 6 lygias dalis, ir gautieji taškai pažymimi raidėmis *V*₄, *V*₅, *V*₆, *V*₇. Nuo šių taškų pravedamos tiesios linijos iki antros horizontalios linijos *V*₂*V*₃. Linijos, pravestos iš taško *V*₄, susikirtimo su linija *V*₂*V*₃ taškas pažymimas raide *V*₈.

Nuo taško *V* (rankovės vidurio) pravedamos įstrižinės linijos iki taškų *V*₂ ir *V*₃. Linija *VV*₃ padalijama pusiau, pažymint vidurį tašku *V*₉. Išmatuojamas atstumas nuo taško *V*₅ iki įstrižinės linijos, ir gautas matmuo padalijamas pusiau, pažymint vidurį tašku *V*₁₀. Nuo taško *V*₈ taip pat išmatuojamas atstumas iki įstrižinės linijos, ir gautas matmuo padalijamas pusiau, pažymint vidurį tašku *V*₁₁.

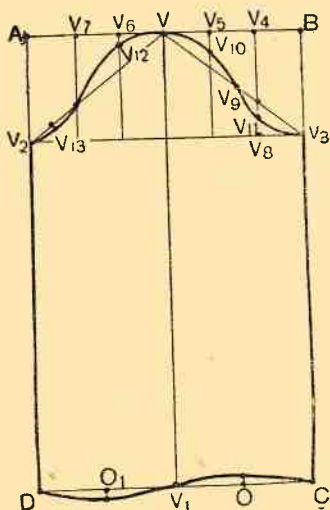
Nuo taško *V*₆ išmatuojamas atstumas iki įstrižinės linijos; gautas matmuo padalijamas į 4 lygias dalis, ir $\frac{1}{4}$ dalis atidedama nuo taško *V*₆ į apačią, pažymint tašku *V*₁₂. Įstrižinės linijos atkarpa, einanti nuo taško *V*₂ iki susikirtimo su linija, pravesta iš taško *V*₇, padalijama pu-

siau. Nuo pažymėto vidurio taško į apačią, sudarant statų kampą, atidedama 0,5 cm, ir gautasis taškas pažymimas raide V_{13} .

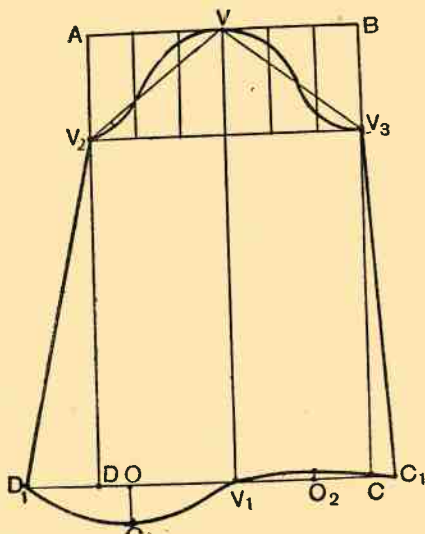
Iš taško V_3 per taškus V_{11} , V_9 , V_{10} , V_{12} ir V_{13} pravedamas rankovės galvutės lankas, kaip parodyta brėžinyje 163 pav.

Rankovės apačioje atstumas nuo taško C iki taško V_1 padalijamas į dvi dalis, pažymint vidurį tašku O . Nuo taško O pakeliamas į viršų 1 cm statmuo.

Atstumas nuo taško D iki taško V_1 taip pat padalijamas į dvi dalis, pažymint vidurį tašku O_1 . Nuo taško O_1 nuleidžiamas į apačią 1 cm statmuo. Rankovės apačios linija pravedama nuo taško C per pakeltą 1 cm statmenį iki taško V_1 ir per nuleistą 1 cm statmenį iki taško D .

163 pav. Rankovės pagrindinis brėžinys

164 pav. Apačioje paplatintos rankovės pagrindinis brėžinys

APAČIOJE PAPLATINTA RANKOVĖ

(164 pav.)

Nubrėžiamas rankovės pagrindinis brėžinys, kaip parodyta 163 pav. Rankovės užpakalinėje dalyje, apačioje, nuo taško D į kairę pridedama paplatinimui 10 cm ir pažymima tašku D_1 . Nuo pažymėto taško D_1 iki

taško V_2 pravedama tiesi linija. Gaunama paplatintos rankovės užpakalinė šono linija.

Išmatuojamas atstumas nuo taško D_1 iki taško V_1 , ir gautas matmuo padalijamas pusiau, pažymint tašku O ; iš pažymėto taško O nuleidžiamas statmuo, kurio ilgis — pusė pridėtos sumos paplatinimui. Pavyzdžiui, paplatinimui pridėta 10 cm, tai nuleidžiamas 5 cm statmuo. Nuleistas statmuo pažymimas raide O_1 .

Apačioje, priekinėje rankovės dalyje, nuo taško C į dešinę pridedama paplatinimui 3 cm, ir pažymima tašku C_1 . Nuo pažymėto taško C_1 iki taško V_3 pravedama tiesi linija. Gaunama paplatinta rankovės priekinė šono linija.

Išmatuojamas atstumas nuo taško C_1 iki taško V_1 , ir gautas matmuo padalijamas pusiau, pažymint vidurį tašku O_2 ; iš pažymėto taško O_2 pakeliamas 1 cm statmuo.

Rankovės apačios linija pravedama per pažymėtus taškus: nuo taško C_1 iki pakelto 1 cm statmens per rankovės vidurio tašką V_1 iki taško O_1 ir iki taško D_1 , kaip parodyta 164 pav.

RANKOVĖ SU ĮSIUVU NUO ALKŪNĖS

(165 pav.)

Nubraižomas rankovės pagrindinis brėžinys. Rankovės ilgis nuo taško A iki taško D padalijamas pusiau ir, pridėjus 1,5 cm į viršų, pažymima tašku L . Nuo pažymėto taško L pravedama tiesi horizontali linija iki antros vertikalios linijos BC , susikirtimo taškas pažymimas raide L_1 . Susikirtimo su linija VV_1 taškas pažymimas raide L_2 . Gaunama alkūnės linija.

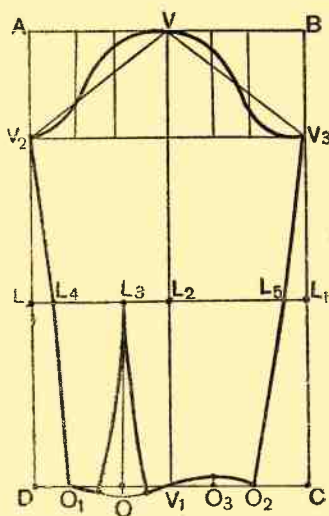
Nuo taško L_2 į kairę alkūnės linijoje atidedama $\frac{1}{6}$ rankovės pločio — 6 cm, ir pažymima tašku L_3 . Tiek pat atidedama ir apačioje nuo taško V_1 į kairę, pažymint tašku O . Pažymėti taškai L_3 ir O sujungiami tiesia linija. Apačioje nuo taško O į abi puses atidedama po 3 cm. Nuo pažymėtų taškų nuleidžiami 1 cm statmenys, o nuo pravestų statmenų brėžiamos truputį lenktos linijos iki pažymėto alkūnės linijoje taško L_3 . Gaunamas įsiuvas.

Nuo rankovės vidurio linijos taško V_1 į kairę atidedama $\frac{1}{2}$ riešo apimtys, atėmus 2 cm ir neskaitant įsiuvo, t. y. 7 cm, ir pažymima

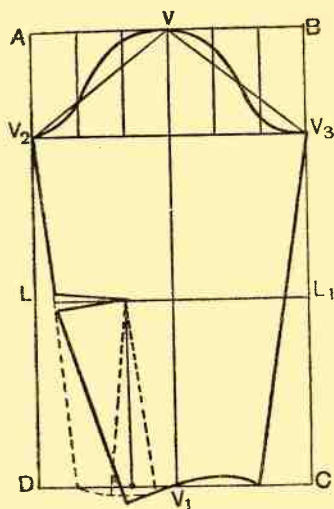
tašku O_1 . Nuo to paties taško V_1 į dešinę atidedama $\frac{1}{2}$ riešo apimties, pridedant 2 cm, t. y. 11 cm, ir pažymima tašku O_2 .

Alkūnės linijoje nuo taško L_2 į abi puses atidedama $\frac{1}{2}$ alkūnės apimties (po 15 cm), ir pažymima taškais L_4 ir L_5 . Pravedamos šoninės linijos, sujungiant taškus V_2, L_4, O_1 ir V_3, L_5, O_2 .

Apačioje atstumas nuo taško V_1 iki taško O_2 padalijamas pusiau, pažymint tašku O_3 . Nuo taško O_3 į viršų pakeliamas 1 cm statmuo. Pravedama rankovės apačios linija nuo taško O_2 per pakeltą 1 cm statmenį, iki taško V_1 , ir per nuleistus 1 cm statmenis iki taško O_1 , kaip parodyta brėžinyje 165 pav.

165 pav. Rankovės su išiuvu nuo alkūnės pagrindinis brėžinys

166 pav. Į apačią susiaurintos rankovės pagrindinis brėžinys

Į APAČIĄ SUSIAURINTA RANKOVĖ

(166 pav.)

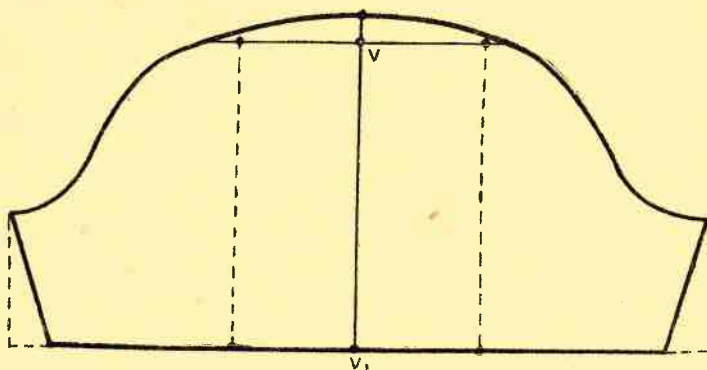
Nubraižomas rankovės su išiuvu nuo alkūnės pagrindinis brėžinys, kaip parodyta 165 pav. Užpakalinėje rankovės dalyje alkūnės linija įkerpama iki išiuvo viršūnės. Suglaudus rankovės apačios išiuva, išiuvas pereina į alkūnės liniją. Rankovės apačios linija susiaurėja (166 pav.).

TRUMPA PLATI RANKOVĖ

(167 pav.)

Nubraižomas rankovės pagrindinis brėžinys (163 pav.). Rankovės ilgis — 25 cm. Apačioje nuo šoninių linijų ant horizontalios linijos rankovės pasiaurinimui į vidų atidedama po 3 cm. Nuo pažymėtų taškų pravedamos tiesios linijos iki galvutės linijos, ir susidaręs kampas nukerpamas.

Nubrėžtas pagrindinis brėžinys iškerpamas. Rankovės vidurio linija VV_1 perkerpama. Gaunamos dvi rankovės dalys. Rankovės iškarpos uždedamos ant popieriaus, pažymima linija VV_1 , ir nuo jos paliekamas tarpas į abi puses (rankovės priekinei ir užpakalinei dalims) po 10 cm.

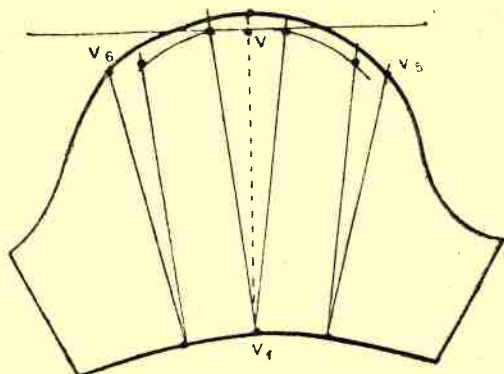
167 pav. Trumpos plačios rankovės brėžinys

kaip parodyta 167 pav. Tokiu būdu rankovė paplatinama 20 cm. Taip uždėta rankovės iškarpa apibrėžiama linija, jungiančia priekinę dalį su užpakaline dalimi. Išlyginimui galvutės lankas pakeliamas į viršų 2 cm (167 pav.).

TRUMPA, VIRŠUJE PAPLATINTA RANKOVĖ

(168 pav.)

Rankovės pagrindinis brėžinys braižomas, kaip ir trumpai rankovei (167 pav.). Nubraižius trumpos rankovės brėžinys iškerpamas, o linijos, einančios iš taškų V_6 ir V_5 , pratęsimos iki rankovės apačios. Rankovės

168 pav. Trumpa, viršuje paplatinta rankovė

linijos taško V pakeliamas 1,5 cm statmuo. Tuomet nuo taškų V_5 ir V_6 per pakeltą 1,5 cm statmenį pravedamas paplatintos rankovės lankas (168 pav.).

RANKOVĖ IŠ DVIEJŲ DALIŲ

(169 pav.)

Nubraižomas rankovės pagrindinis brėžinys, pažymint visas pagalbines linijas; vertikalios linijos pratęsimos iki rankovės apačios.

Viršutinei rankovės daliai imama $\frac{4}{6}$, apatinei — $\frac{2}{6}$ rankovės pločio.

Išmatuojamas atstumas nuo taško V_6 žemyn iki įstrižinės linijos, ir gautas matmuo padalijamas pusiau, pažymint vidurį raide V_8 . Įstrižinės linijos atkarpa nuo taško V iki vertikalios linijos, einančios iš taško V_5 , padalijama pusiau, nuo pažymėto taško į viršų pakeliamas 1 cm statmuo. Iš taško V_{12} nubrėžiama 45° kampu 4 cm linija į viršų. Per pažymėtus taškus V_{11} , V_{10} , V , V_8 , V_9 nubrėžiamas viršutinės rankovės dalies galvutės lankas, kaip parodyta 169 pav.

Alkūnės linijoje LL_1 nuo susikirtimo su linija V_4 taško į kairę atidedama 1,5 cm. Per pažymėtą tašką nubrėžiama truputį lenkta linija nuo taško V_{11} iki rankovės apačios linijos taško O . Ant pravestos linijos nuo taško O į viršų atidedamas 1 cm ir pažymima tašku O_1 . Nuo pažymėto

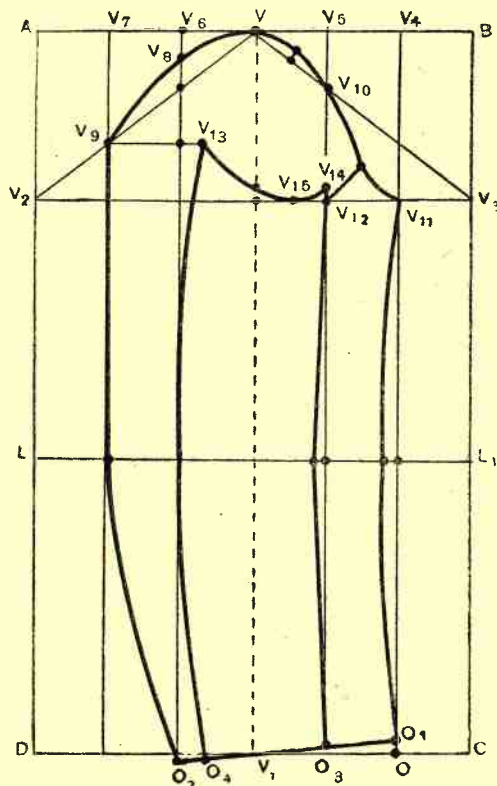
taško O_1 į kairę pusę brėžiama linija, kuri eina per tašką V_1 , ir pratęsiama į kairę pusę. Ant pratęstos linijos nuo taško O_1 atidedama 18 cm, pažymint tašku O_2 . Nuo taško O_2 brėžiama lenkta linija iki alkūnės linijos ir iki taško V_9 .

Apatinė rankovės dalis.

Nuo taško V_9 į dešinę pusę nubrėžiama horizontali linija iki linijos, einančios iš taško V_6 , ir pratęsiama 2 cm į dešinę už jos. Gautasis taškas pažymimas raide V_{13} . Nuo linijos V_2V_3 ir linijos VV_1 susikirtimo taško į viršų atidedamas 1 cm. Nuo linijos V_2V_3 ant linijos, einančios iš taško V_5 , į viršų atidedamas 1 cm, ir pažymima tašku V_{14} . Atstumas nuo linijos VV_1 iki linijos V_5 padalijamas pusiau, pažymint tašku V_{15} . Nuo taško V_{13} iki taško V_{14} per pažymėtus taškus nubrėžiamas apatinės rankovės dalies galvutės lankas.

Nuo linijos, einančios iš taško V_5 , ant alkūnės linijos į kairę atidedama 1 cm. Pažymėtas taškas sujungiamas truputį lenkta linija su tašku V_{14} ir su rankovės apačios linija; jų susikirtimo taškas pažymimas raide O_3 , kaip parodyta 169 pav. Nuo taško

O_3 ant rankovės viso ilgio linijos į kairę atidedama 10 cm, ir pažymima tašku O_4 . Taškas O_4 sujungiamas lenkta linija su alkūnės linija; gautoji linija pratęsiama iki taško V_{13} (169 pav.).

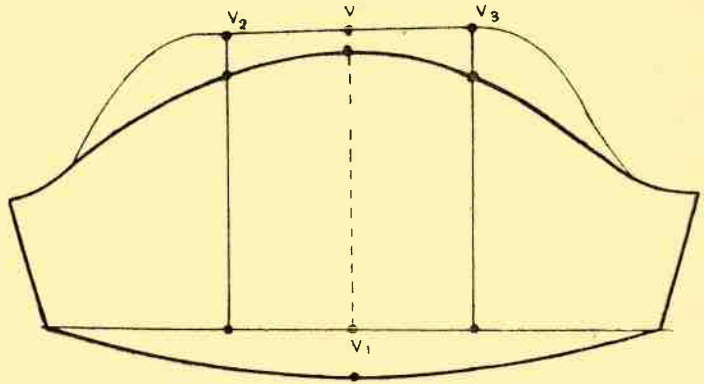

169 pav. Rankovės iš dviejų dalių pagrindinis brėžinys

(170, 171 pav.)

Nubrėžiamas pagrindinis rankovės brėžinys (163 pav.). Rankovės ilgis — 25 cm. Nubrėžtas rankovės brėžinys iškerpamas, ir vidurio linija perkerpama.

Popieriuje nubrėžiama vertikali linija 25 cm ilgio ir pažymima rai-
dėmis V ir V_1 (brėžinyje pažymėta punktyru). Iš taškų V ir V_1 į abi puses
nubrėžiamos horizontalios linijos, ant kurių nuo linijos VV_1 į abi puses

170 pav. Pūsta
rankovė

171 pav. Pūstos rankovės
brėžinys

rankovės paplatinimui atidedama po 10 cm ir pažymima taškais V_2 ir V_3 . Nuo pažymėtų taškų brėžiamos vertikalios linijos į apačią; prie šių linijų pridedamos perkirpto brėžinio dalys ir apibrėžiamos, kaip parodyta 171 pav.

Nuo taško V į apačią ant linijos VV_1 atidedami 2 cm. Nuo taškų V_2 ir V_3 į apačią atidedama po 4 cm. Per pažymėtus taškus brėžiama rankovės galvutė.

Nuo taško V_1 į apačią atidedami 4 cm rankovei pailginti. Nuo rankovės šoninių linijų per atidėtų 4 cm tašką pravedama lenkta linija. Gaunama rankovės apačios linija.

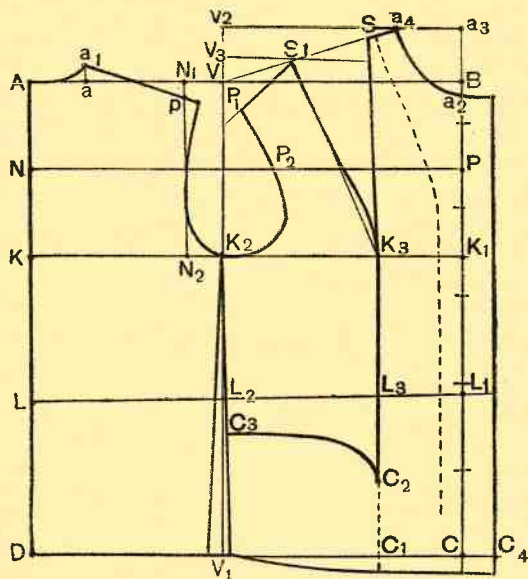
ŠVARKAI

LAISVAS ŠVARKAS

(172, 173 pav.)

- Matai: 1. Liemens ilgis — 42 cm
 2. Visas ilgis — 62 cm
 3. Nugaros plotis (40 : 2) — 20 cm
 4. Priekio plotis (41 : 2) — 20,5 cm
 5. Krūtinės apimtis (96 : 2) — 48 cm + 8 cm = 56 cm

Nubrėžiamas status kampas. Kampo viršūnė pažymima raide A (173 pav.). Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedama padidinta

173 pav. Laisvo švarko brėžinys

172 pav. Laisvas švarkas

krūtinės apimtis (48 cm + 8 cm = 56 cm), ir pažymima raide B. Nuo taško A ant vertikalios linijos atidedamas visas ilgis — 62 cm, ir pažymima

raide D . Nuo taško D pravedama horizontali linija, lygiagretė pirmajai horizontaliai linijai, o nuo taško B nuleidžiamas statmuo į apačią. Susikirtimo taškas pažymimas raide C . Nuo taško A į apačią atidedami šie matai: liemens ilgis — 42 cm, pažymimas tašku L ; $\frac{1}{2}$ liemens ilgio, pridėjus 2 cm ($42 \text{ cm} : 2 \text{ cm} = 21 \text{ cm} + 2 \text{ cm} = 23 \text{ cm}$), pažymima tašku K ; ir $\frac{1}{4}$ liemens ilgio, pridėjus 1 cm ($42 \text{ cm} : 4 = 10,5 \text{ cm} + 1 \text{ cm} = 11,5 \text{ cm}$), pažymima tašku N . Nuo pažymėtų taškų nubrėžiamos horizontalios linijos, lygiagretės pirmajai horizontaliai linijai, kurios susikirtimo su linija BC vietose pažymimos taškais P, K_1, L_1 .

Nugara. Nuo taško A , ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{8}$ padidintos krūtinės apimties ($56 \text{ cm} : 8 = 7 \text{ cm}$), ir pažymima tašku a . Nuo taško a į viršų pakeliamas 2 cm statmuo (taškas a_1), kuris sujungiamas lenkta linija su tašku A .

Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedamas nugaros plotis — 20 cm, tiek pat atidedama ir nuo taško K ant krūtinės linijos; pirmasis taškas pažymimas raide N_1 , antrasis — raide N_2 . Pažymėti taškai sujungiami tiesia linija. Ant pravestos linijos nuo taško N_1 į apačią atidedami 2 cm, ir pažymima tašku p . Taškas a_1 jungiamas tiesia linija su tašku p , pratęsiant liniją už taško p 2 cm — gaunama peties linija (2 cm užleidžiami prilaikymui). Prailgintos peties linijos žemiausias taškas sujungiamas lenkta linija su tašku K_2 — gaunamas nugaros pažasties lankas.

Nuo taško V_1 į kairę pusę atidedami 2 cm. Pažymėtą tašką sujungus su tašku K_2 , gaunama šono linija.

Priekis. Nuo taško B ant vertikalios linijos atidedami 2 cm, ir gautasis taškas pažymimas raide a_2 . Nuo taško a_2 į viršų pakeliamas statmuo, kurio aukštis — $\frac{1}{8}$ padidintos krūtinės apimties, pridėjus 1 cm ($56 \text{ cm} : 8 = 7 \text{ cm} + 1 \text{ cm} = 8 \text{ cm}$); statmens viršūnė pažymima raide a_3 . Nuo taško V į viršų pakeliamas tiek pat, tik atimant 2 cm, ir pažymima raide V_2 . Taškai V_2 ir a_3 sujungiami tiesia linija.

Nuo taško a_3 ant antros horizontalios linijos V_2a_3 atidedama $\frac{1}{8}$ padidintos krūtinės apimties, pridėdant 0,5 cm ($56 \text{ cm} : 8 = 7 \text{ cm} + 0,5 \text{ cm} = 7,5 \text{ cm}$), ir pažymima raide a_4 .

Pažymėtus taškus a_2 ir a_4 sujungus lenkta linija, gaunamas kaklo lankas.

Nuo taško V_2 į apačią ant šono pagalbinės linijos atidedama $\frac{1}{20}$ padidintos krūtinės apimties, pridėdant 1 cm ($56 \text{ cm} : 20 = 2,8 \text{ cm} + 1 \text{ cm} = 3,8 \text{ cm}$), ir pažymima raide V_3 . Nuo taško V_3 į dešinę nubrėžiama pagalbinė horizontali linija.

Peties linija, išiuvas ir pažasties lankas braižomi pagal tas pačias taisykles, kaip ir normalios figūros pagrindiniame brėžinyje.

Nuo taško V_1 į dešinę šono nuėmimui atidedama 1 cm. Pažymėtą tašką sujungus tiesia linija su tašku K_2 , gaunama šono linija. Nuo tašku a_2 ir C į dešinę pusę atidedama po 4 cm skverno užmetimui. Pažymėti taškai sujungiami tiesia linija — gaunama skverno užmetimo linija. Užmetimo liniją pailginus į apačią 2 cm ir sujungus lenkta linija su šono linija, gaunama apačios linija.

Nuo taško C į kairę atidedama tiek pat, kiek ir nuo taško K_1 iki taško K_3 — krūtinės išiuvo viršūnės (11 cm), ir gautasis taškas pažymimas raide C_1 . Taškas C_1 sujungiamas tiesia linija su tašku K_3 . Susikirtimo su linija LL_1 taškas pažymimas raide L_3 .

Nuo taško L_3 ant pravestos linijos į apačią atidedama 10 cm ir pažymima raide C_2 . Nuo taško L_2 ant šono linijos į apačią atidedama 4,5 cm ir pažymima raide C_3 . Pažymėtus taškus C_2 ir C_3 sujungus lenkta linija, gaunama kišenės linija kartu su priekiu (172, 173 pav.).

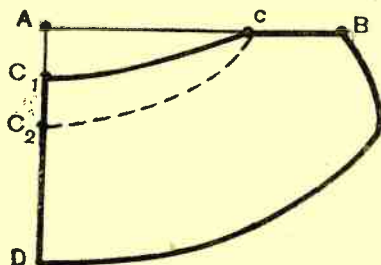
Kilpos braižomos ne arčiau kaip 2 cm nuo krašto.

APYKAKLĖ

(174 pav.)

- M a t a i: 1. Apykaklės ilgis — $\frac{1}{2}$ kaklo lanko apimties — 20 cm
 2. „ „ plotis — 12 cm

Nubrėžiamas status kampas, kurio viršūnė pažymima raide A (174 pav.). Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{2}$ kaklo lanko apimties — 20 cm, ir pažymima tašku B (kaklo lanko apimtis gaunama išmatavus brėžinyje nugaros ir priekio kaklo lanką). Nuo taško B į kairę atidedama $\frac{1}{3}$ kaklo lanko apimties ($20 \text{ cm} : 3 = 6,6 \text{ cm}$), ir pažymima raide c . Nuo taško A ant vertikalios linijos atidedami 3 cm, pažymint tašku C_1 . Taškas c sujungiamas lenkta linija su tašku C_1 . Nuo taško C_1 ant vertikalios linijos į apačią atidedamas apykaklės plotis — 12 cm, ir

174 pav. Laisvo švarko apykaklės brėžinys

pažymima raide D . Nuo taško D nubrėžiama lenkta linija, lygiagrečiai pirmajai lenktai linijai. Apykaklės priekinė dalis nubraižoma pagal norimą fasoną.

Nuo taško C_1 į apačią atidedami 3 cm, ir pažymima tašku C_2 , kuris sujungiamas punktyru su tašku c . Per pažymėtą liniją C_2c apykaklės viršus kerpamas ir apvertus prisiuvas prie apykaklės. Viršutinė apykaklės dalis kerpama išvien.

P a s t a b a. Sukirpus apykaklės viršų, reikia lygintuvu ištempti tą apykaklės pusę, kuri siuvama prie kaklo lanko.

RANKOVĖ

(175 pav.)

- M a t a i:** 1. Rankovės ilgis — 62 cm
2. Rankovės plotis — 40 cm

Nubrėžiamas status kampas, kurio viršūnė pažymima raide A (175 pav.). Nuo taško A ant vertikalios linijos atidedama 61 cm ir pažymima tašku D . Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedamas rankovės plotis — 40 cm, ir pažymima tašku B . Nuo taško B nuleidžiamas statmuo į apačią, ir nuo taško D į dešinę nubrėžiama horizontali linija; jų susikirtimo taškas pažymimas raide C .

Nuo taško A ant vertikalios linijos atidedama $\frac{1}{4}$ rankovės pločio, pridėjus 7 cm ($40 \text{ cm} : 4 = 10 \text{ cm} + 7 \text{ cm} = 17 \text{ cm}$), ir pažymima tašku V_2 . Nuo taško V_2 nubrėžiama horizontali linija, lygiagrečiai pirmajai horizontaliai linijai; susikirtimo su linija BC taškas pažymimas raide V_3 .

Nuo taško V_2 iki taško D išmatuojamas atstumas ir padalijamas pusiau. Nuo vidurio taško į viršų atidedama 1,5 cm ir pažymima tašku L . Nuo taško L nubrėžiama horizontali linija, lygiagrečiai pirmajai horizontaliai linijai; susikirtimo su linija BC taškas pažymimas raide L_1 — gaunama alkūnės linija.

Nuo kampo A horizontali linija padalijama į 6 lygias dalis ($40 \text{ cm} : 6 = 6,65 \text{ cm}$), pažymint gautuosius taškus raidėmis V_4, V_5, V_6, V_7 . Nuo pažymėtų taškų nubrėžiamos vertikalios linijos iki viso ilgio linijos DC . Nuo taško V nubrėžiamos įstrižinės linijos iki taškų V_2 ir V_3 .

Viršutinė rankovės dalis. Atkarpa nuo taško V_6 iki įstrižinės linijos padalijama pusiau; gautasis taškas pažymimas raide V_8 . Įstrižinė linija

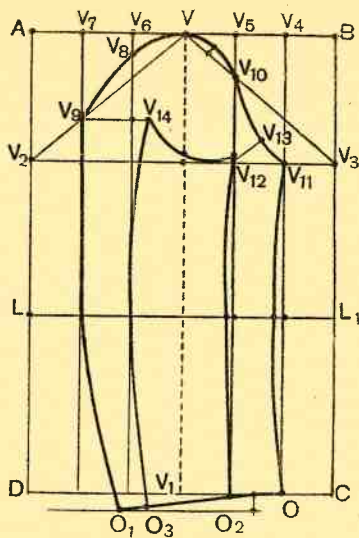
nuo taško V iki linijos, einančios iš taško V_5 , padalijama pusiau, ir nuo pažymėto taško į viršų sudaromas status kampas, kurio statmuo — 1 cm. Status kampas, esantis prie taško V_{12} , padalijamas pusiau, ir į viršų pravedamas 4,5 cm spindulys, kurio viršus pažymimas tašku V_{13} . Per pažymėtus taškus V_{11} , V_{13} , V_{10} , pakeltą 1 cm statmenį, taškus V , V_8 , V_9 nubrėžiamas viršutinės rankovės dalies galvutės lankas.

Ant alkūnės linijos LL_1 , nuo linijos, einančios iš taško V_4 , į kairę atidedama 1,5 cm. Nuo taško V_{11} brėžiama truputį lenkta linija iki atidėtų 1,5 cm taško ir iki viso ilgio linijos DC , pažymint susikirtimo tašką raide O . Nuo taško O ant viso ilgio linijos į kairę atidedami 4 cm, ir nuo pažymėto taško į apačią nubrėžiamas 2 cm statmuo. Nuo nubrėžto statmens į kairę pusę nubrėžiama horizontali linija. Nuo atidėtų 4 cm taško liniuotė dedama taip, kad 18 cm atstume kirstų horizontalią liniją. Susikirtimo taškas pažymimas raide O_1 ir sujungiamas lenkta linija su alkūnės linija.

Apatinė rankovės dalis. Nuo taško V_9 iki linijos VV_1 nubrėžiama pagalbinė horizontali linija.

Nuo linijos, einančios iš taško V_6 , ant pravestos pagalbinės horizontalios linijos į dešinę atidedama 2 cm, pažymint gautąjį tašką raide V_{14} . Nuo linijos V_2V_3 ant rankovės vidurio linijos VV_1 į viršų atidedamas 1 cm. Nuo taško V_{12} į viršų taip pat atidedamas 1 cm. Per pažymėtus taškus nubrėžiamas apatinės rankovės dalies galvutės lankas, liečiant liniją V_2V_3 .

Nuo linijos, einančios iš taško V_5 , ant alkūnės linijos į kairę atidedama 1 cm, ir nuo taško V_{12} per pažymėtą tašką brėžiama lenkta linija iki viso ilgio linijos; susikirtimo taškas pažymimas raide O_2 . Nuo taško O_2 ant viso ilgio linijos į kairę atidedama 11 cm ir pažymima tašku O_3 . Taškas O_3 sujungiamas lenkta linija su alkūnės linija ir tašku V_{14} .

175 pav. Laisvo švarko rankovės pagrindinis brėžinys

(176, 177 pav.)

Sportiško švarko brėžinys braižomas pagal tas pačias taisykles, kaip ir laisvo švarko. Švarko nugara per liemenį kirpta (177 pav.).

Nugara. Nuo taško L ant liemens linijos atidedama 10 cm, pažymint tašku L_3 ; ir nuo taško L_3 į dešinę atidedama 5 cm, pažymint tašku L_4 .

Nuo pažymėtų taškų L_3 ir L_4 į viršų nubrėžiami 9 cm ilgio statmenys. Nuo pravestų statmenų ant liemens linijos į abi puses atidedama po 1 cm išiuvams. Išiuvų plotis — 2 cm.

Nuo taško L_2 į kairę ant liemens linijos atidedami 8 cm, pažymint gautąjį tašką raide L_5 . Taškas L_5 sujungiamas lenkta linija su tašku V_1 . Nuo taško L į apačią atidedami 2 cm. Pažymėtas taškas sujungiamas lenkta linija su tašku L_5 . Nuo taško D į apačią taip pat atidedami 2 cm, ir pažymėtas taškas sujungiamas lenkta linija su tašku V_1 .

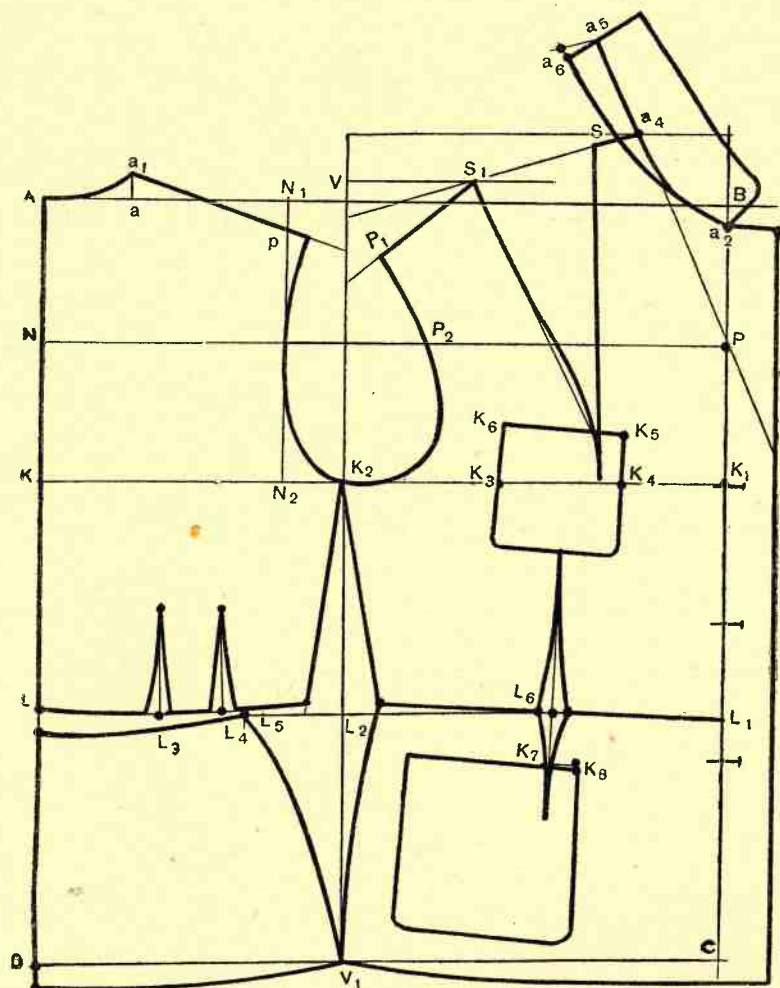
Priekio brėžinyje nuo taško L_2 ant liemens linijos į dešinę atidedama 14 cm, pažymint tašku L_6 . Nuo taško L_6 pravedamas statmuo į viršų ir į apačią. Ant pravesto statmens nuo taško L_6 į viršų atidedama 13 cm, o į apačią — 9 cm. Nuo taško L_6 į abi puses atidedama po 1,25 cm. Pažymėtus taškus sujungus su statmens viršūnėmis, gaunamas liemens išiuvas.

176 pav. Sportiškas švarkas

Krūtinės kišenė. Nuo taško K_2 ant krūtinės linijos atidedama 12,5 cm, pažymint gautąjį tašką raide K_3 . Nuo taško K_3 kišenės pločiui atidedama 10 cm, ir pažymima tašku K_4 . Nuo taško K_4 į viršų atidedama 4 cm ir pažymima tašku K_5 , o nuo taško K_3 į viršų atidedama 5 cm ir pažymima tašku K_6 . Pažymėti taškai K_5 ir K_6 sujungiami tiesia linija. Kišenės gylis — 10 cm. Kišenės plotis apačioje — 10,5 cm.

Soninė kišenė. Nuo taško L_6 į apačią ant išiuvo linijos atidedami 5 cm, ir pažymima raide K_7 , o nuo taško K_7 į dešinę atidedama 2,5 cm, ir pažymima tašku, nuo kurio į apačią atidedama 0,5 cm, pažymint tašku K_8 . Pažymėti taškai K_7 ir K_8 sujungiami tiesia linija, kuri pratęsiama į kairę pusę. Kišenės plotis ir gylis — 14 cm. Kišenės plotis apačioje — 14,5 cm.

177 pav. Sportiško švarko pagrindinis brėžinys

Apykaklė. Taškas P sujungiamas su tašku a_4 , pratęsiant liniją į viršų, už taško a_4 , ir į apačią — už taško P žemyn. Gaunama atlenkimo linija. Nuo taško a_4 į viršų ant praveistos linijos atidedamas (išmatavus) nugaros kaklo lankas, pridedant 1 cm, ir pažymima tašku a_5 . Nuo taško a_5 į kairę sudaromas status kampas, ant kurio atidedama 3 cm. Nuo taško, gauto atidėjus 3 cm, sudarant statų kampą atidedama į apačią 0,5 cm ir pažymima tašku a_6 . Taškas a_6 sujungiamas su tašku a_5 , pratęsiant liniją už taško a_5 į viršų 4 cm. Apykaklės plotis — 7 cm. Apykaklės priekio plotis — 4 cm.

Taškas a_6 sujungiamas lenkta linija su kaklo lanku, gaunama apykaklės apatinė — stačioji dalis.

Švarko rankovė braižoma, kaip parodyta 175 pav.

SIJONAI

LYGUS SIJONAS

(178, 179 pav.)

- M a t a i:
1. Visas ilgis — 70 cm
 2. Liemens apimtis (76 : 2) — 38 cm
 3. I klubų apimtis 10 cm žemiau liemens (102 : 2) — 51 cm
 4. II „ „ 20 cm žemiau liemens (106 : 2) — 53 cm

Nubrėžiamas status kampas. Kampe viršūnė pažymima raide A (179 pav.). Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedama klubų apimtis — 53 cm, ir pažymima raide B . Nuo taško A ant vertikalios linijos atidedami šie matai: I klubų apimtį nuotolis — 10 cm, pažymima raide K ; II klubų apimtį nuotolis — 20 cm, pažymima raide R ; ir visas ilgis — 70 cm, pažymima raide D . Nuo šių taškų nubrėžiamos tiesios linijos, lygiagrečios pirmajai horizontaliai linijai. Iš taško B nuleidžiamas statmuo. Jo susikirtimo su pravestomis linijomis taškai pažymimi raidėmis K_1 , R_1 , C . Antrosios klubų apimtį matas padalijamas pusiau, atimant nugaros daliai 1,5 cm (53 cm : 2 = 26,5 cm — 1,5 cm = 25 cm), ir atidedamas ant linijos AB , pažymint tašku V . Nuo taško V nuleidžiamas statmuo iki linijos BC , ir pažymima raide V_1 . Susikirtimo su linija RR_1 taškas pažymimas raide R_2 .

Užpakalinė sijono dalis. Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedama 10 cm, ir pažymima tašku S . Nuo taško R ant klubų linijos taip

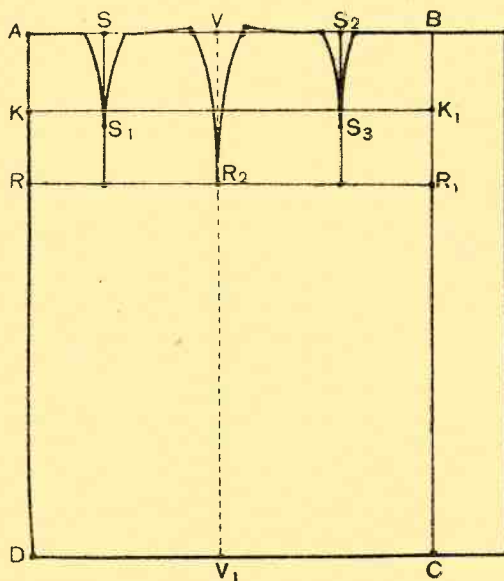
pat atidedama 10 cm, ir pažymėtas taškas sujungiamas tiesia linija su tašku S . Nuo taško S ant pravestos linijos įsiuvo gyliui atidedama 12 cm, ir pažymima tašku S_1 , o įsiuvo pločiui nuo taško S į abi puses atidedama po 2,5 cm. Pažymėtus taškus sujungus lenktomis linijomis su tašku S_1 , gaunamas nugaros įsiuvas.

Nuo taško V į abi puses atidedama po 3 cm. Pažymėti taškai sujungiami lenktomis linijomis su tašku R_2 , kuris yra linijų RR_1 ir VV_1 susikirtime. Gaunamas šono įsiuvas. Šono įsiuvo linijos pratęsimos į viršų po 0,5 cm ir sujungiamos su liemens įsiuvais lenktomis linijomis, kaip parodyta 179 pav.

Nuo taško B į kairę ant liemens linijos atidedama 12 cm ir pažymima raide S_2 . Nuo taško R_1 ant klubų linijos atidedama taip pat 12 cm. Pažymėtas taškas sujungiamas tiesia linija su tašku S_2 . Nuo taško S_2 ant pravestos linijos įsiuvo gyliui atidedama 12 cm, pažymint gautąjį tašką raide S_3 . Nuo taško S_2 įsiuvo pločiui atidedami 4 cm: į priekio pusę — 1,5 cm, į šono pusę — 2,5 cm. Pažymėti taškai sujungiami lenktomis linijomis su tašku S_3 . Gaunamas priekio įsiuvas. Sijono klostėms nuo taškų B ir C į dešinę atidedama po 10 cm, ir pažymėti taškai sujungiami tiesia linija.

178 pav. Lygus sijonas

179 pav. Lygaus sijono pagrindinis brėžinys

SEŠIŲ DALIŲ SIJONAS

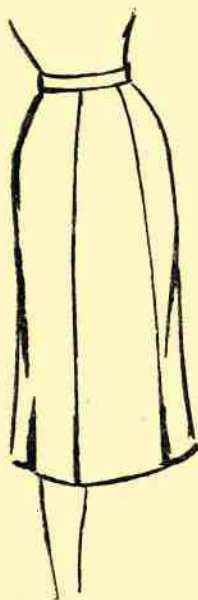
(180, 181 pav.)

(Matai tie patys, kaip ir lygaus sijono.)

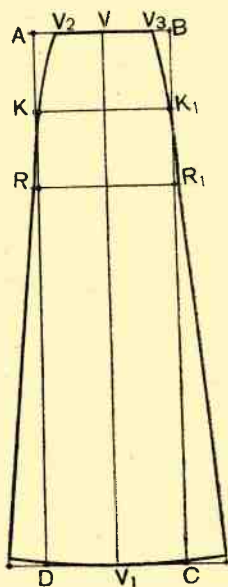
Jeigu sijono dalys lygios, braižoma tik viena dalis.

Nubrėžiamas status kampas. Kampo viršūnė pažymima raide *A* (181 pav.). Nuo taško *A* ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{6}$ klubų apimties (106 cm : 6 = 17,7 cm), ir pažymima raide *B*. Nuo taško *A* ant vertikalios linijos atidedamas I klubų apimties nuotolis — 10 cm, pažymima

raide *K*; II klubų apimties nuotolis — 20 cm, pažymima raide *R*; ir visas ilgis — 70 cm, pažymima raide *D*. Nuo pažymėtų taškų pravedamos tiesios horizontalios linijos, lygiagrečios pirmajai horizontaliai linijai. Nuo taško *B* nuleidžiamas statmuo iki linijos *D*, ir susikirtimo taškai pažymimi raidėmis *K₁*, *R₁*, *C*. Linijos *AB* ir *DC* dalijamos į dvi dalis, ir gautieji taškai pažymimi raidėmis *V* ir *V₁*. Taškus *V* ir *V₁* sujungus tiesia linija, gaunama vidurio linija — *VV₁*. Liemens linijoje reikia atidėti $\frac{1}{6}$ liemens apimties (76 cm : 6 = 12,6 cm). Tam tikslui nuo taško *V* į abi puses atidedama po 6,3 cm, pažymint taškais *V₂* ir *V₃*.

180 pav.
Šešių dalių
sijonas

181 pav. Šešių
dalių sijono
brėžinys

I klubų apimties linijoje *KK₁* reikia atidėti $\frac{1}{6}$ I klubų apimties (102 cm : 6 = 17 cm). Tam tikslui nuo linijos *VV₁* į abi puses atidedama po 8,5 cm. Apačioje sijonas paplatinamas pagal norimą plotį (šiam brė-

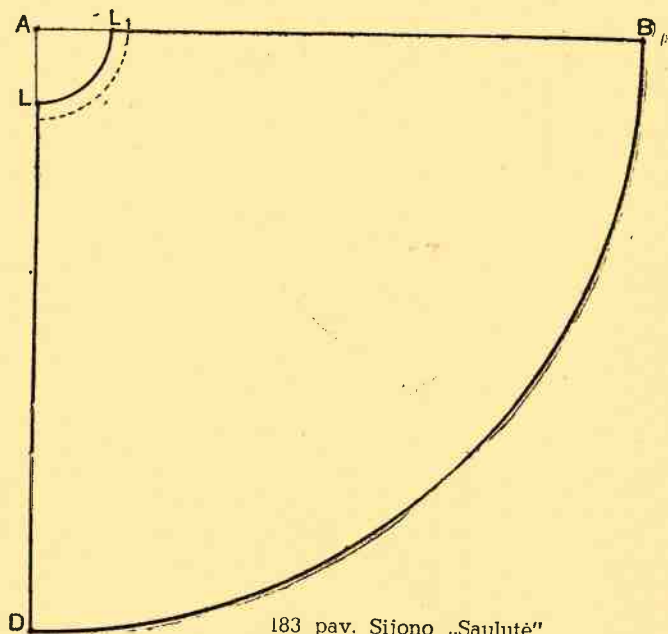
žinyje nuo taškų D ir C atidėta po 5 cm). Per pažymėtus taškus pravedamos šoninės linijos: nuo taškų V_2 ir V_3 iki taškų K ir K_1 jos brėžiamos lenktos, o nuo taškų K ir K_1 iki sijono apačios — tiesios. Sijono apačioje ant šono linijų atidedama po 1 cm pakraščio aplyginimui. Atidėti taškai sujungiami su linija DC , kaip parodyta 181 pav.

I APAČIĄ PAPLATINTAS SIJONAS —
„SAULUTĖ“ (KLIŠINIS)

(182, 183 pav.)

(Matai tie patys, kaip ir lygaus sijono.)

Braižoma $\frac{1}{4}$ sijono dalis. Nubrėžiamas status kampas. Kampo viršūnė pažymima raide A . Nuo taško A ant vertikalios ir horizontalios linijų atidedama po $\frac{1}{8}$ visos liemens apimties ($76 \text{ cm} : 8 = 9,5 \text{ cm}$), ir pažymima taškais L , L_1 . Iš taško A per pažymėtus taškus L ir L_1 skriestuvu

182 pav. I apačią paplatintas sijonas „Saulutė“

183 pav. Sijono „Saulutė“ pagrindinis brėžinys

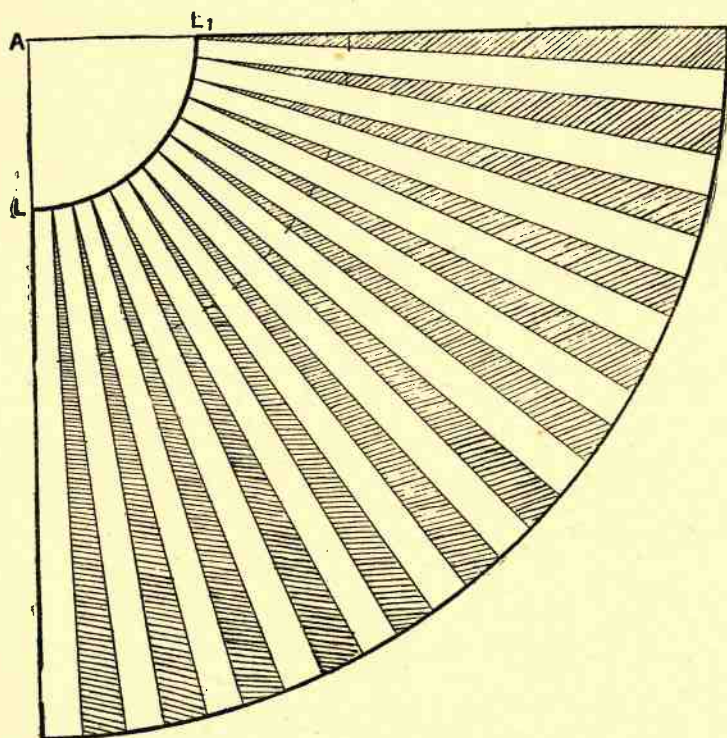
nubrėžiamas liemens lankas. Nuo liemens linijos taškų L ir L_1 ant horizontalios ir vertikalios linijų atidedamas visas sijono ilgis — 70 cm, pažymima taškais B ir D ; šie taškai sujungiami brėžiant skriestuvu lanką. Gaunama apačios linija.

Nuo liemens linijos LL_1 ant ilgio linijų atidedama po 2 cm (juosmeniui prisiūti) ir punktyru pažymima antroji linija, lygiagrečiai liemens lankui. Kerpant sijoną, reikia kirpti pagal pirmąją liniją — LL_1 .

SPINDULINIS SIJONAS, KLOSTYTAS NUO LIEMENS

(184 pav.)

Nubrėžiamas status kampas. Kampo viršūnė pažymima raide A (184 pav.). Nuo taško A ant vertikalios ir horizontalios linijų atidedama $\frac{1}{3}$ visos liemens apimties be 3 cm ($76 \text{ cm} : 3 = 25,3 \text{ cm} - 3 \text{ cm} = 22,3 \text{ cm}$),

184 pav. Spindulinio sijono pagrindinis brėžinys

ir pažymima taškais L ir L_1 . Iš taško A per taškus L ir L_1 skriestuvu nubrėžiamas liemens lankas. Nuo liemens lanko ant vertikalios ir horizontalios linijų atidedamas visas sijono ilgis — 70 cm, ir pažymima taškais B ir D . Per taškus B ir D skriestuvu nubrėžiamas apačios lankas (taip pat, kaip ir liemens lankas).

Liemens linijoje nustatomas norimas nuotolis nuo vienos klostės iki kitos, ir išdėstoma po lygiai, kad tarpai būtų vienodi. Pavyzdžiui, šiame brėžinyje, darant tarpus po 2,8 cm, gaunama 13 taškų. Išmatuojama apačios ilgio linija DB , ir gautas skaičius padalijamas iš liemens linijoje esamų taškų skaičiaus ($143 \text{ cm} : 13 = 11 \text{ cm}$); gautas matmuo atidedamas ant apačios linijos, ir pažymima taškais. Šie taškai sujungiami tiesiomis linijomis su liemens linijoje pažymėtais taškais. Apačioje kiekvienas tarpas padalijamas į dvi dalis. Nuo pažymėtų taškų pravedamos tiesės iki liemens linijoje pažymėtų taškų. Gautuose tarpuose daromos klostės (184 pav.).

SPORTIŠKA PALAIDINĖ SU KAPIŠONU

(185, 186 pav.)

- M a t a i:
1. Liemens ilgis — 40 cm
 2. Visas ilgis — 60 cm
 3. Nugaros plotis ($50 : 2$) — 25 cm
 4. Priekio plotis ($51 : 2$) — 25,5 cm
 5. Krūtinės apimtis ($96 : 2$) — $48 \text{ cm} + 5 \text{ cm} = 53 \text{ cm}$

Nubrėžiamas status kampas, kurio viršūnė pažymima raide A . Ant vertikalios linijos nuo taško A atidedamas visas palaidinės ilgis — 60 cm, ir pažymima raide D . Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{2}$ padidintos krūtinės apimties ($48 \text{ cm} + 5 \text{ cm} = 53 \text{ cm}$), ir pažymima raide B . Nuo taško B nuleidžiamas statmuo į apačią, iš taško D brėžiama į dešinę horizontali linija, lygiagretė pirmajai horizontaliai linijai AB . Susikirtimo taškas pažymimas raide C . Nubrėžiamos visos pagalbinės horizontalios bei vertikalios linijos, ir išbrėžiamas nugaros kaklo lankas. Nuo taško V į apačią atidedama 4,5 cm peties nuleidimui.

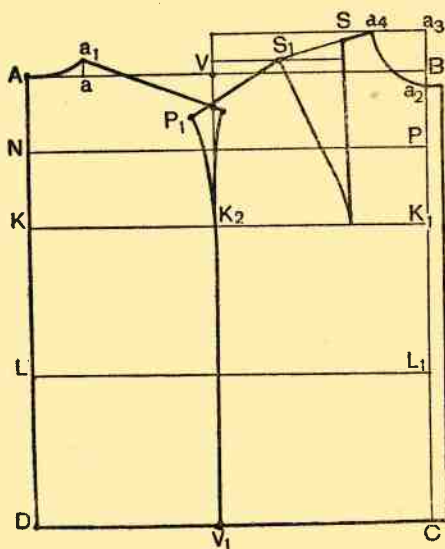
Nuo taško a_1 iki pažymėto šono linijoje atidėtų 4,5 cm taško pravedama tiesi linija, kuri 1 cm pratęsima už šono linijos VV_1 . Gaunama

peties linija. Peties linijos žemiausias taškas jungiamas truputį lenkta linija su tašku K_2 .

Priekio brėžinyje išbrėžiamas kaklo lankas ir įsiuvas. Peties nuleidimui nuo taško V atidedama $\frac{1}{20}$ padidintos krūtinės apimtios plus 1 cm ($53 \text{ cm} : 20 = 2,65 + 1 \text{ cm} = 3,65 \text{ cm}$).

185 pav. Sportiška palaidinė su kapišonu

186 pav. Sportiškos palaidinės pagrindinis brėžinys

Išmatuojamas nugaros peties ilgis. Gautas matmuo be 1,5 cm atidedamas ant priekio peties linijos, ir pažymima tašku P_1 . Taškas P_1 jungiamas truputį lenkta linija su tašku K_2 . Priekyje užsegimui užleidžiami 2 cm.

RANKOVĖ

(187, 188 pav.)

- M a t a i: 1. Rankovės ilgis — 55 cm
2. „ „ plotis — 42 cm

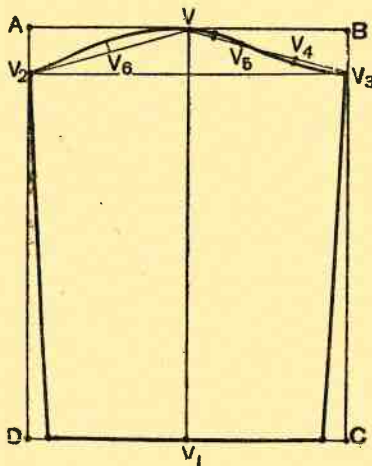
Nubrėžiamas status kampas. Kampo viršūnė pažymima raide A . Nuo taško A ant vertikalios linijos atidedamas visas rankovės ilgis — 55 cm,

ir pažymima raide *D*. Nuo taško *A* ant horizontalios linijos atidedamas rankovės plotis — 42 cm, ir pažymima raide *B*. Nuo taško *B* nuleidžiamas statmuo į apačią, o nuo taško *D* nubrėžiama horizontali linija į dešinę; jų susikirtimo taškas pažymimas raide *C*.

Horizontali linija *AB* padalijama pusiau, vidurys pažymimas tašku *V*. Nuo taško *V* į apačią pravedama rankovės vidurio linija, kuri susikirtimo su linija *DC* taške pažymima raide *V₁*. Nuo taško *A* ant vertikalios linijos atidedama $\frac{1}{7}$ rankovės pločio — 6 cm ir pažymima raide *V₂*. Nuo taško *V₂* iki linijos *BC* pravedama horizontali linija, lygiagretė linijai *AB*; susikirtimo su linija *BC* taškas pažymimas raide *V₃*.

Nuo taško *V* (rankovės vidurio) pravedamos įstrižos linijos iki taškų *V₂* ir *V₃*. Linija *VV₃* padalijama į tris dalis, pažymint gautuosius taškus raidėmis *V₄* ir *V₅*. Atkarpa *VV₅* dar padalijama pusiau, o nuo pažymėto vidurio taško į viršų pakeliamas 0,5 cm aukščio statmuo. Nuo taško *V₄* į apačią nuleidžiamas 0,5 cm ilgio statmuo. Linija *VV₂* padalijama pusiau, pažymint vidurį tašku *V₆*, o nuo taško *V₆* pakeliamas 1,5 cm aukščio statmuo. Per šiuos statmenis pravedamas rankovės galvutės lankas, kaip parodyta brėžinyje 187 pav.

Apačioje nuo taškų *D* ir *C* rankovės susiaurinimui nuimama nuo kiekvienos pusės po 3 cm. Nuo atidėtų taškų pravedamos tiesios linijos iki taškų *V₂* ir *V₃*. Gaunamos rankovės šoninės linijos.

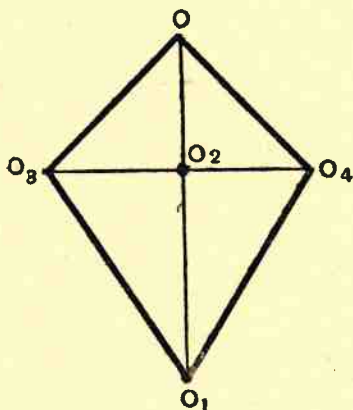

187 pav. Sportiškos palaidinės rankovės pagrindinis brėžinys

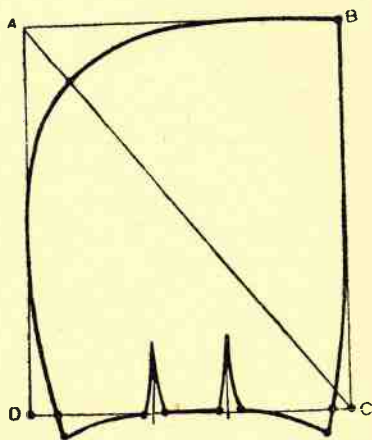
RANKOVĖS IDURAS (KYLIS)

Nubrėžiama 23 cm ilgio vertikali linija, kuri pažymima raidėmis *O* (viršuje) ir *O₁* (apačioje). Nuo taško *O* į apačią atidedami 9 cm, ir pažymima tašku *O₂*. Iš taško *O₂* pravedama horizontali linija į kairę ir

į dešinę, ant kurios į abi puses atidedama po 9 cm, pažymint gautuosius taškus raidėmis O_3 ir O_4 . Taškus O , O_4 , O_1 , O_3 sujungus tiesiomis linijomis, kaip parodyta 188 pav., gaunamas rankovės įduras.

188 pav. Sportiškos palaidinės rankovės įduro brėžinys

189 pav. Kapišono pagrindinis brėžinys

KAPIŠONAS

(189 pav.)

Nubrėžiamas status kampas. Kampo viršūnė pažymima raide A (189 pav.). Nuo taško A ant vertikalios linijos atidedami 32 cm, pažymint gautąjį tašką raide D , o nuo taško A ant horizontalios linijos atidedami 26 cm, pažymint raide B . Nuo taško B nuleidžiamas į apačią statmuo, o nuo taško D brėžiama horizontali linija į dešinę; jų susikirtimo taškas pažymimas raide C . Taškai A ir C sujungiami tiesia linija. Nuo taško A ant pravestos įstrižinės linijos atidedami 6 cm.

Apačioje nuo taško D ant horizontalios linijos atidedami 2 cm. Nuo taško B brėžiama lenkta linija per atidėtų 6 cm tašką iki atidėtų 2 cm taško, pratęsiant į apačią 2 cm ir sujungiant lenkta linija su kapišono apačios linija DC , kaip parodyta brėžinyje.

Nuo taško C į kairę atidedama 1,5 cm (galima atidėti ir daugiau, žiūrint, kokį fasoną norima daryti). Pažymėtas taškas jungiamas su tašku

B lenkta linija, kuri pratęsima į apačią 2 cm ir sujungiama su kapišono apačios linija *DC*, kaip parodyta 189 pav. Išmatuojamas palaidinės brėžinio kaklo lankas. Gautas matmuo turi atitikti kapišono apačią. Kapišono apačioje daromi vienas arba du įsiuvėliai. Įsiuvėlių gylis šiame brėžinyje — 6 cm, o plotis — 1,5 cm.

ILGOS MOTERIŠKOS KELNĖS IR LIEMENĖ

(190 pav.)

- Matai:**
1. Visas ilgis — 95 cm
 2. Ilgis iki žingsnio — 26,5 cm
 3. Liemens apimtis (76 : 2) — 38 cm
 4. Klubų apimtis (106 : 2) — 53 cm

Kelnių ilgis matuojamas šono linijoje nuo liemens apimties iki norimo ilgio (vyriškos kelnės matuojamos iki žemės, atimant 3 cm).

Ilgis iki žingsnio gaunamas paėmus pusę klubų apimties.

Liemens apimtis ir klubų apimtis matuojamos pagal bendras matų ėmimo taisykles.

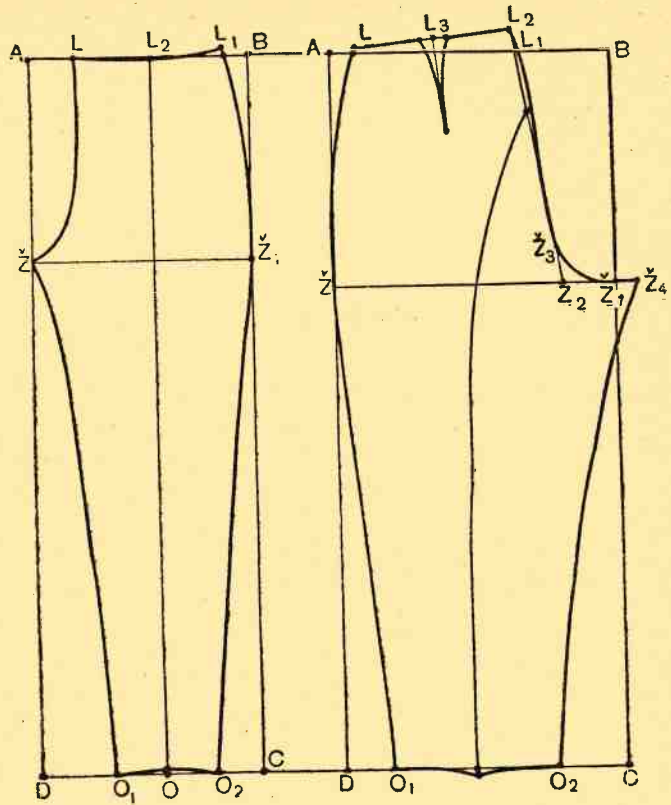
Kelnių apačios plotis daromas pagal norimą fasoną.

Kelnių priekinė dalis (191 pav.). Nubrėžiamas status kampas. Kampo viršūnė pažymima raide *A*. Nuo taško *A* ant vertikalios linijos atidedamas kelnių ilgis — 95 cm, ir pažymima tašku *D*. Nuo taško *A* ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{2}$ klubų apimties, pridodant 2,5 cm ($53 \text{ cm} : 2 = 26,5 \text{ cm} + 2,5 \text{ cm} = 29 \text{ cm}$), ir pažymima tašku *B*. Nuo taško *B* nuleidžiamas statmuo į apačią, o nuo taško *D* į dešinę brėžiama linija, lygiagretė pirmajai horizontaliai linijai *AB*. Susikirtimo taškas pažymimas raide *C*.

Nuo taško *A* į apačią atidedama $\frac{1}{2}$ klubų apimties — 26,5 cm, pažymima tašku *Ž*. Nuo taško *Ž* į dešinę nubrėžiama horizontali linija *ŽŽ*₁; tai žingsnio linija. Nuo taško *A* ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{8}$ klubų apimties ($53 \text{ cm} : 8 = 6,6 \text{ cm}$), pažymint tašku *L*. Taškas *L* sujungiamas lenkta linija su tašku *Ž*. Nuo taško *L* į dešinę atidedama $\frac{1}{2}$ liemens apimties, pridodant 1 cm ($38 \text{ cm} : 2 = 19 \text{ cm} + 1 \text{ cm} = 20 \text{ cm}$), ir pažymima tašku *L*₁. Taškas *L*₁ sujungiamas su tašku *Ž*₁ lenkta linija, kuri pratęsima į viršų 1 cm. Pratęsta linija sujungiama lenkta linija su liemens linija *AB*. Atkarpa *LL*₁ padalijama pusiau, pažymint vidurį tašku *L*₂. Nuo

190 pav. Ilgos moteriškos kelnės ir liemenė

191 pav. Ilgų moteriškų kelnų priekinės dalies pagrindinis brėžinys

192 pav. Ilgų moteriškų kelnų užpakalinės dalies pagrindinis brėžinys

taško L_2 į apačią nuleidžiamas statmuo iki linijos DC ; susikirtimo su linija DC taškas pažymimas raide O . Nuo taško O į abi puses atidedama po 7 cm, pažymint taškais O_1 ir O_2 . Taškai O_1 ir Z , O_2 ir Z_1 sujungiami lenktomis linijomis, kaip parodyta brėžinyje (191 pav.). Nuo taško O į viršų atidedama 0,5 cm; gautas taškas sujungiamas tiesėmis su taškais O_1 ir O_2 . Nuo taško L_2 į kairę atidedama 3 cm klostelei.

Užpakalinė kelnų dalis (192 pav.). Nubrėžiamas status kampas, kurio viršūnė pažymima raide A . Nuo taško A ant vertikalių linijos atidedamas visas kelnų ilgis — 95 cm, ir pažymima tašku D . Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedama liemens apimtis, pridėjus 2 cm (pastovus dydis), ir pažymima tašku B . Nuo taško B nuleidžiamas statmuo į apačią,

o nuo taško D nubrėžiama linija į dešinę; jų susikirtimo taškas pažymimas raide C .

Nuo taško A į apačią ant vertikalios linijos atidedama $\frac{1}{2}$ klubų apimties, pridėdant 4 cm (visiems dydžiams) ($53 \text{ cm} : 2 = 26,5 \text{ cm} + 4 \text{ cm} = 30,5 \text{ cm}$), ir pažymima tašku \check{Z} . Nuo taško \check{Z} brėžiama linija į dešinę iki susikirtimo su linija BC , susikirtimo taškas pažymimas raide \check{Z}_1 . Nuo taško A į dešinę atidedami 3 cm, ir pažymima tašku L , kuris sujungiamas lenkta linija su tašku \check{Z} . Nuo taško L į dešinę atidedama $\frac{1}{2}$ liemens apimties, pridėjus 3 cm ($38 \text{ cm} : 2 = 19 \text{ cm} + 3 \text{ cm} = 22 \text{ cm}$), ir pažymima tašku L_1 . Nuo taško \check{Z} ant žingsnio linijos į dešinę atidedama $\frac{1}{2}$ klubų apimties, pridėjus 4,5 cm ($53 \text{ cm} : 2 = 26,5 \text{ cm} + 4,5 \text{ cm} = 31 \text{ cm}$), ir gautasis taškas pažymimas raide \check{Z}_2 . Taškai L_1 ir \check{Z}_2 sujungiami tiesia linija, kuri 3 cm pratęsiama į viršų, ir jos aukščiausias taškas pažymimas raide L_2 . Nuo taško L į viršų atidedamas 1 cm, ir gautas taškas sujungiamas su tašku L_2 . Nuo taško \check{Z}_2 į viršų atidedami 4 cm, pažymint tašku \check{Z}_3 . Nuo taško \check{Z}_1 į dešinę atidedami 3 cm, ir pažymima tašku \check{Z}_4 . Taškas L_2 sujungiamas truputį lenkta linija su taškais \check{Z}_3 , \check{Z}_1 , \check{Z}_4 , kaip parodyta brėžinyje (192 pav.). Nuo taško L_2 į apačią atidedama 11 cm; nuo taško D į dešinę atidedama 17 cm, ir pažymima tašku O . Taškas O sujungiamas lenkta linija su atidėjus 11 cm gautu tašku, — gaunama lenkimo linija. Nuo taško O į abi puses atidedama po 11 cm, pažymint taškais O_1 ir O_2 . Taškai O_1 ir \check{Z} , O_2 ir \check{Z}_4 sujungiami truputį lenktomis linijomis, kaip parodyta 192 pav. Siuvant žingsnio ilgio linija \check{Z}_4O_2 lygintuvu ištempinama tiek, kiek trūksta iki priekio žingsnio ilgio linijos $O_1\check{Z}$. Nuo taško O į apačią atidedama 0,5 cm. Pažymėtas taškas sujungiamas tiesiomis linijomis su taškais O_1 ir O_2 . Linija LL_2 padalijama pusiau, pažymint vidurį tašku L_3 . Nuo taško L_3 į apačią nubrėžiama 12 cm ilgio linija, lygiagretė linijai $L_2\check{Z}_2$. Nuo taško L_3 į abi puses atidedama po 1,5 cm įsiuvėlio pločiui.

LIEMENĖ

(193 pav.)

M a t a i: Liemenės ilgis — 43 cm

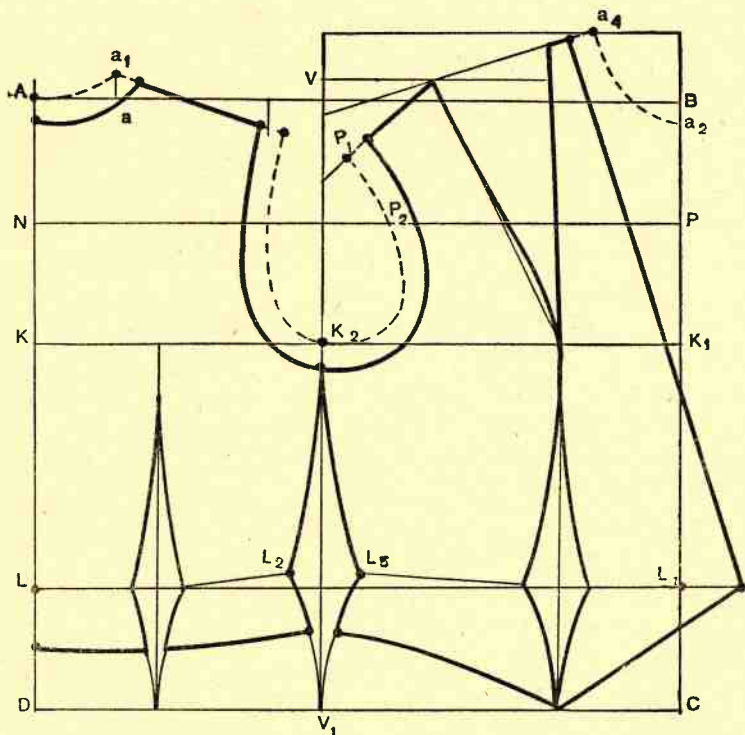
Norint pasidaryti liemenės brėžinį, pirmiausia reikia nusibraižyti normalios figūros pagrindinį brėžinį (116 pav.). Brėžinio ilgis (AD) — 50 cm. Liemens įsiuvai braižomi iki brėžinio apačios.

Nugara (193 pav.). Nugaros brėžinyje nuo taško A ant vertikalios linijos atidedami 2 cm, nuo taško a_1 ant peties linijos taip pat atidedami 2 cm. Gauti taškai sujungiami lenkta linija, lygiagrete kaklo lankui.

Nuo pažasties lanko ant peties linijos atidedami 2 cm. Nuo taško K_2 ant šono pagalbinės linijos į apačią taip pat atidedami 2 cm. Pažymėti taškai sujungiami lenkta linija, lygiagrete pažasties lankui.

Liemenės apačios linijai gauti nuo taško L ant nugaros vidurio linijos AD į apačią atidedami 5 cm, ir nuo taško L_2 ant klubų šono linijos taip pat atidedami 5 cm. Gauti taškai sujungiami linija, lygiagrete liemens linijai.

Priekis (193 pav.). Priekio brėžinyje nuo taško a_4 ant peties linijos atidedami 2 cm. Nuo taško P_1 ant peties lanko ir nuo taško K_2 ant šono pagalbinės linijos į apačią taip pat atidedama po 2 cm. Pažymėti taškai sujungiami lenkta linija, lygiagrete pažasties lankui, — gaunamas padidintas pažasties lankas.

193 pav. Liemenės pagrindinis brėžinys

Nuo taško L_5 ant klubų šono linijos atidedami 5 cm. Gautas taškas sujungiamas lenkta linija su priekio liemens įsiuvo žemiausiu tašku, kaip parodyta brėžinyje.

Liemens linija pratęsiamą į priekį, ir nuo taško L_1 į dešinę atidedami 5 cm užmetimui. Gautas taškas sujungiamas tiesia linija su liemens įsiuvo žemiausiu tašku ir su peties linijoje nuo taško a_4 atidėjus 2 cm gautu tašku.

Modeliuojant liemenę, krūtinės įsiuvas perkeliamas į liemens įsiuvą.

KOMBINEZONAS

- M a t a i:
1. Liemens ilgis — 46 cm
 2. Visas ilgis — 70 cm
 3. Kelnių ilgis — 100 cm
 4. Nugaros plotis ($46 : 2$) — 23 cm
 5. Priekio plotis ($47 : 2$) — 23,5 cm
 6. Krūtinės apimtis ($96 : 2$) — 48 cm + 16 cm = 64 cm
 7. Liemens apimtis ($100 : 2$) — 50 cm
 8. Klubų apimtis ($106 : 2$) — 53 cm + 16 cm = 69 cm
 9. Rankovės ilgis — 61 cm
 10. Rankovės plotis — 51 cm

Nubrėžiamas status kampas. Kampo viršūnė pažymima raide A (195 pav.). Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedama padidinta krūtinės apimtis ($48 \text{ cm} + 16 \text{ cm} = 64 \text{ cm}$), ir pažymima raide B . Ant vertikalios linijos nuo kampo A atidedamas nugaros ilgis — 70 cm, ir pažymima raide D . Nuo taško B nuleidžiamas statmuo į apačią, o nuo taško D nubrėžiama linija į dešinę; jų susikirtimo taškas pažymimas raide C . Nuo taško A ant vertikalios linijos į apačią atidedami šie matai: liemens ilgis — 46 cm, pažymint gautąjį tašką raide L ; $\frac{1}{2}$ liemens ilgio — 23 cm, pažymint gautąjį tašką raide K ; ir $\frac{1}{4}$ liemens ilgio — 11,5 cm, pažymint gautąjį tašką raide N . Į dešinę nuo pažymėtų taškų nubrėžiamos horizontalios tiesios linijos, lygiagretės pirmajai horizontaliai linijai AB . Jų susikirtimo su linija BC taškai pažymimi raidėmis P, K_1, L_1, C .

Nugara. Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{2}$ padidintos krūtinės apimties ($64 \text{ cm} : 2 = 32 \text{ cm}$), ir pažymima tašku V . Tiek pat atidedama ant linijos DC , pažymint tašku V_1 . Taškus V ir V_1 sujungus tiesia linija, gaunama šono linija. Susikirtimo su linija LL_1

taškas pažymimas raide L_2 . Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{8}$ padidintos krūtinės apimties ($64 \text{ cm} : 8 = 8 \text{ cm}$), ir pažymima tašku a . Nuo taško a į viršų pakeliamas 2 cm aukščio statmuo, kurio viršus pažymimas raide a_1 . Taškas a_1 sujungiamas lenkta linija su tašku A ; gaunamas nugaros kaklo lankas. Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedamas nugaros plotis — 23 cm, ir pažymima raide N_1 . Tiek pat atidedama nuo taško K ant krūtinės linijos, pažymint raide N_2 . Taškai N_1 ir N_2 sujungiami tiesia linija. Ant pravestos linijos nuo taško N_1 į apačią atidedami 2 cm, pažymint gautąjį tašką raide p . Taškas a_1 jungiamas su tašku p tiesia linija, kuri pratęsiama už nugaros pločio linijos N_1N_2 1,5 cm nugaros peties siūlei prilaikyti. Gaunama nugaros peties linija.

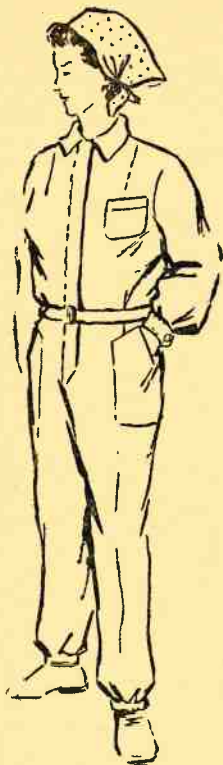
Nugaros pažasties lankas brėžiamas nuo žemiausio peties linijos taško iki taško K_2 .

Nuo taško L_2 į kairę liemens linijoje atidedami 2 cm. Taškas K_2 jungiamas truputį lenkta linija su atidėjus 2 cm gautu tašku — gaunama nugaros liemens šono linija. Nuo taško V_1 į dešinę paplatinimui atidedami 5 cm; gautas taškas jungiamas truputį lenkta linija su atidėjus liemens linijoje 2 cm gautu tašku, — gaunama nugaros šoninė linija.

Nuo taško L į dešinę liemens linijoje atidedami 3 cm. Nuo taško D į viršų taip pat atidedami 3 cm. Nugaros vidurio linija brėžiama taip: nuo taško K brėžiamos lenktos linijos iki liemens linijoje atidėjus 3 cm gauto taško ir iki apačioje atidėjus 3 cm gauto taško, kaip parodyta brėžinyje (195 pav.). Nuo taško D atidėjus 3 cm gautas taškas jungiamas tiesia linija su paplatinimui atidėtų 5 cm tašku (šono linija), — gaunama nugaros apačios linija.

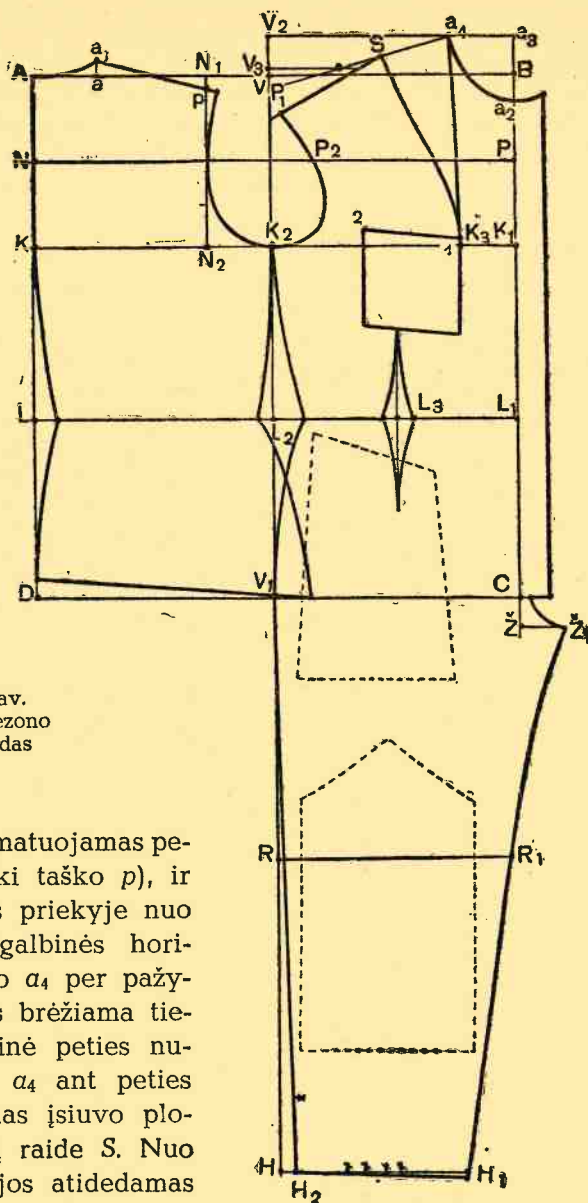
Priekis. Nuo taško B į apačią ant vertikalios linijos atidedami 4 cm, pažymint gautąjį tašką raide a_2 . Nuo taško a_2 pakeliamas statmuo, ant kurio atidedama $\frac{1}{8}$ padidintos krūtinės apimties plus 1 cm ($64 \text{ cm} : 8 = 8 \text{ cm} + 1 \text{ cm} = 9 \text{ cm}$), ir pažymima raide a_3 . Šono linija nuo taško V taip pat pratęsiama į viršų tiek, kiek gaunama išmatavus atkarpą a_2a_3 ($9 \text{ cm} - 4 \text{ cm}$), ir pažymima tašku V_2 . Taškai V_2 ir a_3 sujungiami tiese. Gaunama antroji horizontali linija. Nuo taško a_3 į kairę atidedama $\frac{1}{8}$ padidintos krūtinės apimties, pridedant 0,5 cm ($64 \text{ cm} : 8 = 8 \text{ cm} + 0,5 \text{ cm} = 8,5 \text{ cm}$), ir pažymima tašku a_4 . Taškus a_2 ir a_4 sujungus lenkta linija, gaunamas priekio kaklo lankas.

Nuo taško V_2 žemyn atidedama $\frac{1}{20}$ padidintos krūtinės apimties, pridedant 1 cm ($64 : 20 = 3,2 \text{ cm} + 1 \text{ cm} = 4,2 \text{ cm}$), ir pažymima tašku V_3 . Nuo taško V_3 į dešinę nubrėžiama pagalbinė horizontali linija peties linijos nuleidimui nustatyti.

194 pav.
Kombinezono
pagrindas

Nugaros brėžinyje išmatuojamas petelio ilgis (nuo taško a_1 iki taško p), ir gautas matmuo atidedamas priekyje nuo taško a_4 iki pravestos pagalbinės horizontalios linijos. Nuo taško a_4 per pažymėtą tašką iki šono linijos brėžiama tiesi linija. Gaunama pagalbinė peties nuleidimo linija. Nuo taško a_4 ant peties nuleidimo linijos atidedamas įsiuvo plotis, pažymint gautąjį tašką raide S . Nuo taško K_1 ant krūtinės linijos atidedamas toks pat atstumas, kaip nuo taško a_4 iki taško a_3 , tik be 1 cm, ir pažymima tašku K_3 . Taškas a_4 jungiamas tiesia linija su tašku K_3 , be to, taškas K_3 jungiamas

195 pav. Kombinezono
nugaros, priekio ir priekinės
kelnių dalies pagrindinis
brėžinys

truputį lenkta linija su tašku S . Ant šono linijos nuo pagalbinės peties nuleidimo linijos į apačią atidedama $\frac{1}{20}$ padidintos krūtinės apimties, pridedant 1 cm ($64 \text{ cm} : 20 = 3,2 \text{ cm} + 1 \text{ cm} = 4,2 \text{ cm}$), ir gautas taškas jungiamas su tašku S . Nuo taško S ant pravestos linijos atidedamas petelio ilgis, pažymint tašku P_1 . Atkarpa SP_1 lygi atkarpai a_{1p} nugaros brėžinyje.

Priekio plotis (23,5 cm) atidedamas nuo taško P į kairę ant priekio pločio linijos (neskaitant įsiuvo), ir pažymima tašku P_2 . Nuo taško P_1 per tašką P_2 brėžiama lenkta linija iki taško K_2 — gaunamas priekio pažasties lankas.

Nuo taško L_2 į dešinę liemens linijoje atidedami 4 cm. Taškas K_2 sujungiamas lenkta linija su atidėjus liemens linijoje 4 cm gautu tašku, ir nuo atidėtų 4 cm taško jungiamas lenkta linija su tašku V_1 . Gaunama priekio šono linija.

Kišenė. Nuo taško K_3 į viršų atidedamas 1 cm, ir pažymima tašku 1; o į kairę — 13 cm. Nuo 13 cm atidėjus gauto taško į viršų atidedama 2 cm, pažymint tašku 2. Taškas 2 ir taškas 1 sujungiami tiesia linija. Be to, iš taško 2 ir iš taško 1 į apačią nuleidžiami 13 cm statmenys kišenės ilgiui. Nubrėžti statmenys sujungiami tiese — gaunama krūtinės kišenė.

Priekio liemens įsiuvui nubrėžti nuo taško L_1 į kairę ant liemens linijos atidedama 16 cm, pažymint gautąjį tašką raide L_3 . Iš taško L_3 į viršų ir į apačią brėžiamas statmuo, ant kurio atidedama po 12 cm. Įsiuvo pločiui nuo taško L_3 į abi puses atidedama po 2 cm. Pažymėtus taškus sujungus su pravestu statmeniu tiesiomis linijomis, gaunamas priekio liemens įsiuvas (195 pav.).

Priekinė kelnų dalis. Šono pagalbinė linija VV_1 pratęsiama į apačią. Nuo taško L_2 ant pratęstos šono pagalbinės linijos į apačią atidedama 100 cm kelnų priekinės dalies ilgiui, ir pažymima tašku H . Nuo taško H pravedama į dešinę 23 cm ilgio horizontali linija, kuri pažymima raide H_1 . Nuo taško L_2 ant šono pagalbinės linijos atidedamas ilgis iki kelio — 59 cm, pažymint gautąjį tašką raide R . Nuo taško R į dešinę pravedama horizontali linija, ant kurios atidedama 30 cm kelio pločiui, pažymint tašku R_1 . Apačioje nuo taško H į dešinę atidedami 2 cm šono nuėmimui, pažymint tašku H_2 , ir sujungiama tiese su tašku V_1 .

Priekio užsegimui nuo linijos BC į dešinę pridedami 4 cm per visą skverno ilgį.

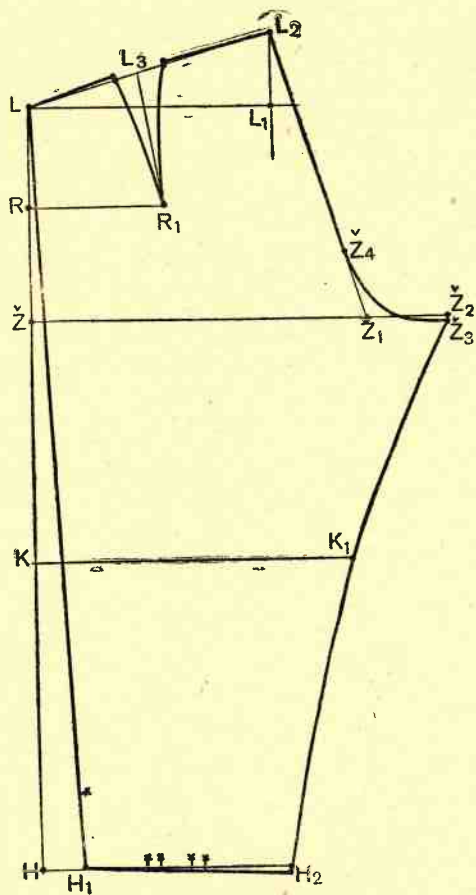
Priekio vidurio linija BC 4 cm pratęsiama į apačią, pažymint žemiausią tašką raide \check{Z} . Nuo taško \check{Z} į dešinę pravedama linija, ant kurios atidedami 6 cm, ir pažymima raide \check{Z}_1 . Nuo taško C ant užsegimo linijos

į dešinę atidedama 1,5 cm. Gautas atidėjus 1,5 cm taškas sujungiamas lenkta linija su tašku \check{Z}_1 ; toliau nuo taško \check{Z}_1 brėžiama lenkta linija per taškus R_1 , H_1 , ir pratęsiama 1 cm į apačią. Nubrėžta linija sujungiama su tašku H_2 (šonine linija).

Nuo taško H_2 ant kelnių apačios linijos atidedami 7 cm. Nuo gauto taško atidedami 2 cm klostelės pločiui. Nuo pirmos klostelės į dešinę atidedami 3 cm, o nuo jų atidedami 2 cm antros klostelės pločiui. Gaunamos dvi klostelės.

Nuo taško H_2 ant šoninės linijos į viršų atidedama 10 cm užsegimui ir pažymima ženklų X .

Užpakalinė kelnių dalis (196 pav.). Nubrėžiamas status kampas. Kampo viršūnė pažymima raide L . Nuo taško L į apačią atidedamas visas kelnių ilgis, pridodant 1 cm, — 101 cm, ir pažymima tašku H . Nuo taško L į dešinę atidedama $\frac{1}{4}$ liemens apimties, pridodant 7 cm (32 cm), ir pažymima tašku L_1 . Nuo taško L_1 į viršų pakeliamas statmuo, ant kurio atidedami 9 cm, pažymint gautąjį tašką raide L_2 . Taškas L_2 sujungiamas tiesia linija su tašku L . Nuo taško L į apačią ant vertikalios linijos atidedami šie matai: ilgis iki žingsnio — $\frac{1}{3}$ padidintos klubų apimties, pridodant 5 cm ($69 \text{ cm} : 3 = 23 \text{ cm} + 5 \text{ cm} = 28 \text{ cm}$), ir pažymima tašku \check{Z} ; ilgis iki kelio — 60 cm, — pažymima tašku K . Nuo pažymėtų taškų \check{Z} ir K į dešinę nubrėžiamos horizontalios linijos. Apačioje nuo taško H

196 pav. Užpakalinės kombinezono kelnių dalies pagrindinis brėžinys

į dešinę taip pat nubrėžiama horizontali linija, ant kurios atidedama kelnių šono nuėmimui 5,5 cm, pažymint gautąją tašką raide H_1 . Nuo taško H_1 pravedus tiesią liniją iki kampo L , gaunama kelnių šoninė linija.

Nuo taško \check{Z} ant žingsnio linijos atidedama $\frac{1}{2}$ padidintos klubų apimties, pridedant 8 cm ($69 \text{ cm} : 2 = 34,5 \text{ cm} + 8 \text{ cm} = 42,5 \text{ cm}$), ir pažymima tašku \check{Z}_1 . Taškas \check{Z}_1 jungiamas su tašku L_2 tiesia linija.

Nuo taško \check{Z}_1 į dešinę ant žingsnio linijos atidedama 10,5 cm, pažymint gautąją tašką raide \check{Z}_2 . Nuo taško \check{Z}_2 nuleidžiamas 1 cm statmuo, ir pažymima tašku \check{Z}_3 , o nuo taško \check{Z}_1 į viršų ant pravestos linijos atidedama 8,5 cm, pažymint tašku \check{Z}_4 . Taškai \check{Z}_3 ir \check{Z}_4 sujungiami lenkta linija.

Nuo taško K į dešinę ant kelio linijos atidedami 38 cm, pažymint tašku K_1 . Nuo taško H_1 atidedami 27 cm, pažymint tašku H_2 . Taškai \check{Z}_3 , K_1 ir H_2 sujungiami lenkta linija, kuri 1 cm pratęsiama už taško H_2 į apačią. Ši linija sujungiama su tašku H_1 .

Klostelėms pažymėti apačioje nuo taško H_1 į dešinę atidedami 8 cm iki klostelės; klostelei atidedama 2 cm, tarpui — 4 cm ir antrai klostelei — 2 cm, kaip parodyta 196 pav.

Nuo taško L ant liemens linijos atidedama 15 cm, pažymint tašku L_3 . Nuo taško L žemyn ant vertikalios linijos atidedama 13 cm, pažymint tašku R . Nuo taško R į dešinę atidedama 17 cm, pažymint tašku R_1 . Taškas R_1 sujungiamas tiesia linija su tašku L_3 . Nuo taško L_3 į abi puses atidedama po 3 cm įsiuvo pločiui. Gauti taškai sujungiami lenktomis linijomis su tašku R_1 . Abi įsiuvo linijos pratęsimos į viršų po 0,5 cm ir sujungiamos su taškais L ir L_2 (žr. 196 pav.).

Rankovė (197 pav.). Nubrėžiamas status kampas. Kampo viršūnė pažymima raide A . Nuo taško A ant vertikalios linijos atidedamas rankovės ilgis — 61 cm, ir pažymima tašku D . Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedamas rankovės plotis — 51 cm, ir pažymima tašku B . Nuo taško B nuleidžiamas statmuo į apačią, o nuo taško D nubrėžiama linija į dešinę; jų susikirtimo taškas pažymimas raide C . Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{2}$ rankovės pločio be 4,5 cm ($51 \text{ cm} : 2 = 25,5 \text{ cm} - 4,5 \text{ cm} = 21 \text{ cm}$), ir pažymima tašku V . Tiek pat atidedama ir apačioje nuo taško D , pažymint gautąją tašką raide V_1 . Taškai V ir V_1 sujungiami tiese. Nubrėžtoji linija skiria rankovės užpakalinę dalį nuo priekinės.

Nuo taško A ant vertikalios linijos atidedamas rankovės plotis — 9 cm, pridedant 0,5 cm, ir pažymima tašku O . Nuo taško O pravedama horizontali linija į dešinę, iki susikirtimo su linija BC ; susikirtimo su linija BC taškas pažymimas raide O_1 , o su linija VV_1 — raide O_2 . Nuo

taško A ant vertikalios linijos atidedamas ilgis iki alkūnės — 37 cm, ir pažymima tašku L . Nuo taško L į dešinę iki linijos BC brėžiama horizontali linija, lygiagretė linijai OO_1 .

Atkarpa VB dalijama pusiau, pažymint vidurį tašku O_3 . Nuo taško O_3 brėžiamos tiesios linijos iki taškų O_1 ir O_2 .

Linija O_3O_1 dalijama į 3 dalis, pažymint gautuosius taškus raidėmis O_4 , O_5 . Iš taškų O_4 ir O_5 , sudarant stačius kampus, brėžiami į viršų statmenys: iš taško O_4 — 2 cm aukščio, o iš taško O_5 — 1 cm aukščio statmenys.

Linija O_3O_2 padalijama pusiau, vidury paspažymimas raide O_6 , ir iš pažymėto taško O_6 iškeliamas 1,5 cm statmuo.

Linija OO_2 irgi padalijama pusiau, pažymint vidurį tašku O_7 . Iš taško O_7 nuleidžiamas į apačią 4 cm statmuo. Per nubrėžtą statmenų viršūnes nubrėžiamas rankovės galvutės lankas, kaip parodyta 197 pav.

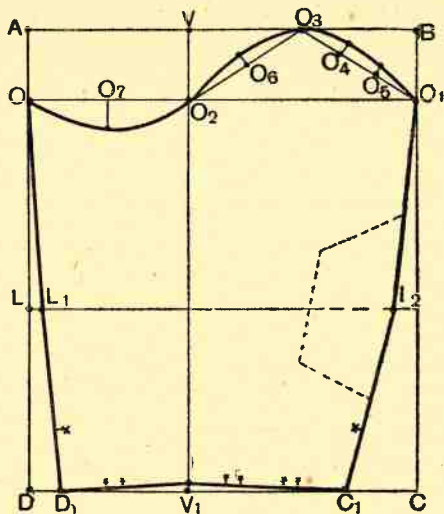
Nuo linijos VV_1 į kairę ant alkūnės linijos atidedama 19 cm, ir pažymima tašku L_1 , o į dešinę atidedama 27 cm, pažymint tašku L_2 .

Ant rankovės apačios linijos nuo taško V_1 į kairę atidedama 17 cm, pažymint gautąjį tašką raide D_1 , o į dešinę — 21 cm, pažymint raide C_1 . Taškai O_1 , L_2 ir C_1 sujungiami tiesėmis; taip pat sujungiami taškai O , L_1 , D_1 — gaunamos rankovės šono linijos.

Nuo taško V_1 į viršų atidedamas 1 cm. Gautas taškas sujungiamas su taškais C_1 ir D_1 tiesiomis linijomis.

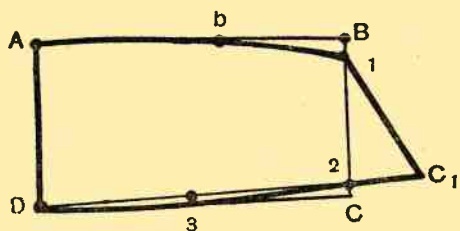
Rankovės užsegimui nuo taškų D_1 ir C_1 į viršų atidedama po 8 cm, pažymint X ženklais. Apatinėje rankovės dalyje įbraižoma viena 2 cm pločio klostelė, o priekinėje rankovės dalyje įbraižomos dvi po 2 cm pločio klostelės.

Apykablė (198 pav.). Nubrėžiamas status kampas. Kampo viršūnė pažymima raide A . Nuo taško A į apačią atidedama 11 cm, pažymint tašku D , o į dešinę atidedama $1/2$ apykablės ilgio — 21 cm, pažymint

197 pav. Kombinezono rankovės pagrindinis brėžinys

tašku B . Iš taško B nuleidžiamas statmuo į apačią, o nuo taško D į dešinę nubrėžiama linija; jų susikirtimo taškas pažymimas raide C . Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedama 13 cm, pažymint gautąjį tašką raide

198 pav. Kombinezono apykaklės pagrindinis brėžinys

b . Nuo taško B į apačią atidedamas 1 cm, ir pažymima tašku 1, kuris sujungiamas tiesia linija su tašku b . Nuo taško C į viršų atidedama 0,5 cm, pažymint tašku 2. Taškas 2 jungiamas su tašku D tiesia linija, kuri 5 cm pratęsiama už taško C į dešinę ir pažymima raide C_1 . Nubrėžtoji linija nuo taško D iki taško 2 dalijama pusiau, pažymint vidurį tašku; nuo vidurio taško į apačią nuleidžiamas 0,5 cm statmuo, ir pažymima tašku 3. Nuo taško D per

tašką 3 iki taško C_1 nubrėžiama truputį lenkta linija, — gaunama apatinė apykaklės dalis. Taškas C_1 sujungiamas su tašku 1.

CHALATAS

- Matai:
1. Liemens ilgis — 40 cm
 2. Ilgis iki klubų — 60 cm
 3. Visas ilgis — 100 cm
 4. Pečių plotis (42 : 2) — 21 cm
 5. Priekio plotis (43 : 2) — 21,5 cm
 6. Krūtinės apimtis (96 : 2) — 48 cm + 10 cm = 58 cm
 7. Liemens apimtis (76 : 2) — 38 cm
 8. Klubų apimtis (116 : 2) — 58 cm

Chalato brėžinys (199 pav.) braižomas pagal tas pačias taisykles, kaip ir pagrindinis brėžinys.

Tinklas sudaromas iš viso ilgio ir padidintos krūtinės apimties — 58 cm. Visi apskaičiavimai imami iš padidintos krūtinės apimties — 58 cm. Liemens linijoje nuo taško L_2 į abi puses atidedama po 3 cm, ir nuo gautų taškų per tašką R_2 iki apačios nubrėžiamos linijos. Gaunamos

šono linijos. Apačioje ant šono linijų į viršų atidedama po 1 cm pakraščio aplyginimui.

Priekyje nuo taško a_2 į viršų atidedami 2 cm, ir nuo pažymėto taško iki taško a_4 nubrėžiamas naujas kaklo lankas.

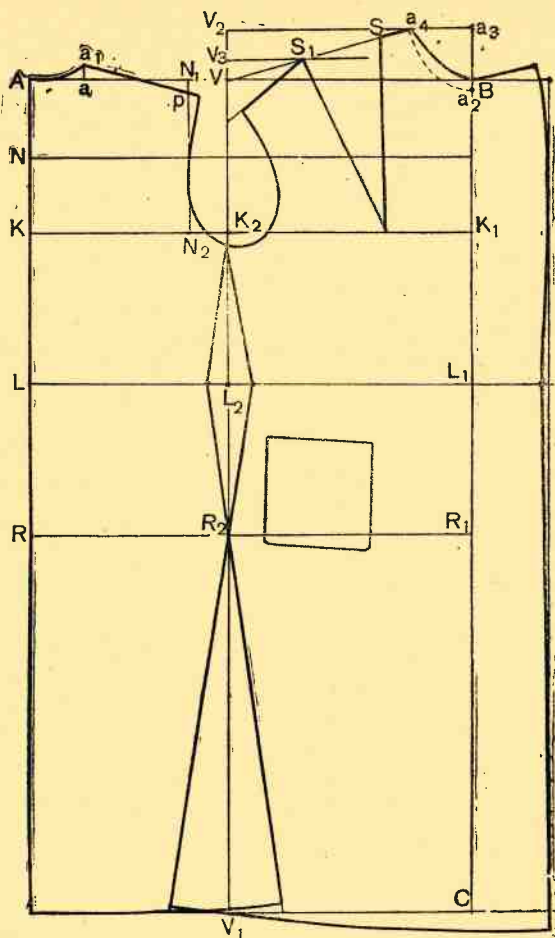
Nuo taško B į dešinę atidedama 10 cm, tiek pat atidedama ir nuo taško C į dešinę. Pažymėti taškai sujungiami tiesia linija — gaunama užmetimo linija. Viršuje nuo užmetimo linijos į kairę ir į viršų atidedama po 2 cm atlapo kampui sudaryti. Į viršų atidėtų 2 cm taškas sujungiamas tiesia linija su tašku B .

Liemens linijoje nuo užmetimo linijos į vidų atidedamas 1 cm, o apačioje užmetimo linija pailginama 3 cm. Nuo atlapo viršuje atidėjus 2 cm gauto taško per liemens linijoje atidėjus 1 cm gautą tašką

iki 3 cm pratęstos užmetimo linijos brėžiama lenkta linija, kaip parodyta 199 pav. Po to nubrėžiama apačios linija, sujungiant pratęstą užmetimo liniją su šono linija.

Chalatams užsegimą galima daryti ne tik priekyje, bet ir nugaroje arba šone. Darant užsegimą nugaroje, nuo nugaros lenkimo linijos AD į kairę reikia atidėti 5—7 cm užmetimui.

Darant užsegimą šone, papildomos medžiagos pridedama prie šono linijos (kilpoms ir sagoms prisiūti).

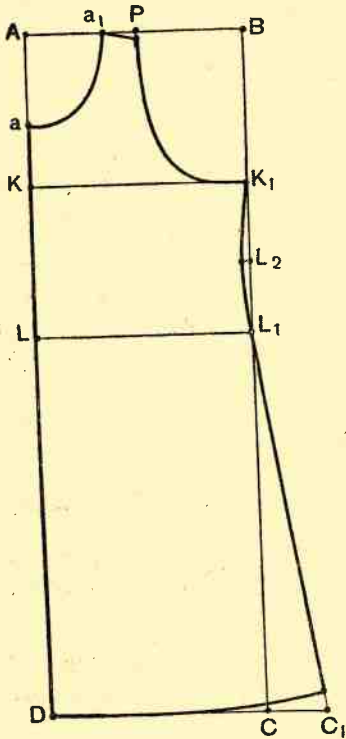
199 pav. Chalato pagrindinis brėžinys

MOTERĖŠKI DIENINIAI MARŠKINIAI

(200 pav.)

- Matai: 1. Liemens ilgis — 40 cm
 2. Visas ilgis — 90 cm
 3. Krūtinės apimtis (96 : 2) — 48 cm + 9 cm = 57 cm

Nubrėžiamas status kampas, kurio viršūnė pažymima raide *A* (200 pav.). Nuo taško *A* ant vertikalios linijos atidedami šie matai: liemens ilgis — 40 cm, pažymint gautąjį tašką raide *L*; $\frac{1}{2}$ liemens ilgio — 20 cm, pažymint raide *K*; ir visas ilgis — 90 cm, pažymint raide *D*. Nuo

taško *A* ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{2}$ padidintos krūtinės apimtys (57 cm : 2 = 28,5 cm), ir pažymima raide *B*. Nuo taško *B* nuleidžiamas statmuo į apačią, o nuo taško *D* nubrėžiama linija į dešinę; jų susikirtimo taškas pažymimas raide *C*. Nuo taškų *K* ir *L* pravedamos horizontalios linijos, lygiagrečios pirmajai horizontaliai linijai *AB*. Susikirtimo su linija *BC* taškai pažymimi raidėmis *K₁*, *L₁*.

Nuo taško *A* ant vertikalios linijos kaklo iškirpimui atidedama 12 cm, pažymint gautąjį tašką raide *a*. Nuo taško *A* ant horizontalios linijos kaklo pločiui atidedama 10 cm, pažymint tašku *a₁*. Taškai *a* ir *a₁* sujungiami lenkta linija — gaunamas kaklo lankas. Petnešos pločiui nuo taško *a₁* į dešinę ant horizontalios linijos atidedami 4 cm, pažymint gautąjį tašką raide *P*. Nuo taško *P* iki taško *K₁* pravedama lenkta linija, kaip parodyta brėžinyje (200 pav.). Nuo taško *P* į apačią ant pravestos pažasties linijos atidedamas 1 cm, ir pažymėtas taškas sujungiamas tiese su tašku *a₁*.

200 pav. Moteriškų dieninių marškinių pagrindinis brėžinys

Pagalbinė šono linija nuo taško K_1 iki taško L_1 padalijama pusiau; vidurys pažymimas tašku L_2 , nuo kurio į kairę nubrėžiamas 1 cm statmuo. Apačioje nuo taško C į dešinę marškinių paplatinimui atidedami 8 cm, ir pažymima tašku C_1 . Nuo taško K_1 per 1 cm statmenį ir per tašką L_1 iki pažymėto taško C_1 nubrėžiama šono linija. Nuo taško C_1 į viršų ant šono linijos atidedami 3 cm, ir pažymėtas taškas sujungiamas lenkta linija su tašku D .

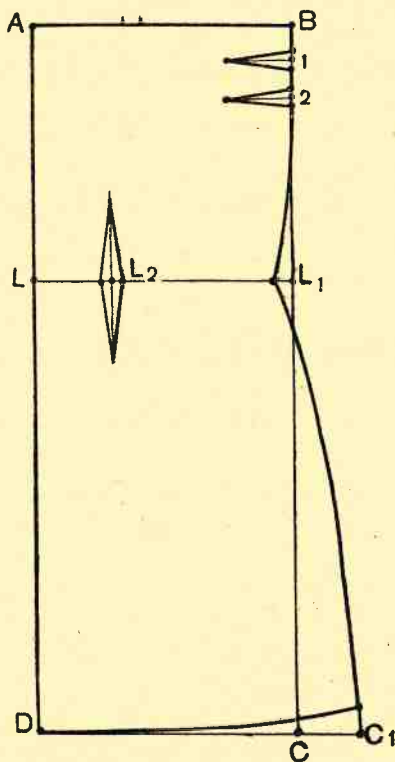
MOTERIŠKI DIENINIAI MARŠKINIAI SU IŠIUVAIS

(201 pav.)

- M a t a i: 1. Visas ilgis — 78 cm
2. Krūtinės apimtis
(96 : 2) — 48 cm +
+ 9 cm = 57 cm

Nubrėžiamas status kampas. Kampo viršūnė pažymima raide A (201 pav.). Nuo taško A ant vertikalios linijos atidedamas ilgis iki liemens — 28 cm, pažymint tašku L , ir visas ilgis — 78 cm, pažymint tašku D . Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{2}$ padidintos krūtinės apimties — 28,5 cm ($57 : 2 = 28,5$ cm) ir pažymima tašku B . Nuo taško B nuleidžiamas statmuo į apačią, o nuo taško D nubrėžiama linija į dešinę. Susikirtimo taškas pažymimas raide C . Nuo taško L pravedama liemens linija, lygiagretė linijai AB ; susikirtimo su linija BC taškas pažymimas raide L_1 .

Liemens išiuvui nubrėžti nuo taško L į kairę ant liemens linijos atidedami 8 cm, ir gautasis taškas

201 pav. Moteriškų dieninių marškinių su išiuvais pagrindinis brėžinys

pažymimas raide L_2 . Iš taško L_2 į viršų ir į apačią, sudarant statų kampą, nubrėžiama linija, ant kurios nuo taško L_2 į viršų ir į apačią atidedama po 9 cm. Liemens linijoje nuo taško L_2 į abi puses atidedama po 1 cm įsiuvo pločiui. Atidėjus 1 cm gautus taškus sujungus truputį lenktomis linijomis su taškais, gautais atidėjus 9 cm, gaunamas liemens įsiuvas.

Nuo taško B į apačią ant linijos BC du kartus atidedama po 4 cm įsiuvėlių vietoms pažymėti; gautieji taškai pažymimi skaičiais 1 ir 2. Nuo taškų 1 ir 2 į kairę pravedamos horizontalios 7 cm ilgio linijos. Taip pat nuo taškų 1 ir 2 ant šono linijos į viršų ir į apačią atidedama po 1 cm įsiuvėlių pločiui. Įsiuvėlio plotis — 2 cm.

Šono linijai nubrėžti nuo taško L_1 į kairę ant liemens linijos atidedami 2 cm. Apačioje nuo taško C į dešinę atidedami 7 cm, pažymint gautąjį tašką raide C_1 . Šono linija brėžiama nuo antro įsiuvėlio per atidėtų liemens linijoje 2 cm tašką iki taško C_1 .

Nuo taško C_1 į viršų ant šono linijos atidedama 3 cm. Pažymėtas taškas jungiamas lenkta linija su tašku D . Gaunama marškinių apačios linija.

Petnešėlėms prisiūti vieta gaunama, atidėjus nuo kampo A į kairę 10 cm.

Petnešėlės ilgis — 36 cm, plotis — 2 cm.

MOTERIŠKI NAKTINIAI MARŠKINIAI

(202 pav.)

Matai: 1. Liemens ilgis — 40 cm

2. Visas ilgis — 125 cm

3. Krūtinės apimtis ($96 : 2$) — 48 cm + 9 cm = 57 cm

Nubrėžiamas status kampas, kurio viršūnė pažymima raide A (202 pav.). Nuo taško A ant vertikalios linijos atidedami šie matai: $\frac{1}{2}$ liemens ilgio, pridėdant 2 cm rankovės pločiui — 22 cm, ir pažymima tašku K ; visas marškinių ilgis 125 cm, pažymima tašku D . Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{2}$ padidintos krūtinės apimties — 28,5 cm ($57 \text{ cm} : 2 = 28,5 \text{ cm}$), pažymint gautąjį tašką raide B . Nuo taško B nuleidžiamas statmuo, o nuo taško D į dešinę nubrėžiama linija, lygiagretė linijai AB . Susikirtimo taškas pažymimas raide C . Nuo taš-

ko K į dešinę nubrėžiama tiesi linija. Susikirtimo su linija BC taškas pažymimas raide K_1 . Linijos AB ir KK_1 pratęsimos į dešinę. Nuo taškų B ir K_1 ant pratęstų linijų rankovės ilgiui atidedama po 14 cm, ir pažymima taškais r ir r_1 . Taškai r ir r_1 sujungiami tiesia linija.

Nuo taško A ant vertikalios linijos atidedami 2 cm, ir pažymima tašku a . Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{8}$ padidintos krūtinės apimties ($57 \text{ cm} : 8 = 7,1 \text{ cm}$), ir pažymima tašku a_1 . Taškus a ir a_1 sujungus lenkta linija, gaunamas nugaros kaklo lankas.

Nuo taško A žemyn ant vertikalios linijos atidedama 15 cm, pažymint gautąjį tašką raide a_2 . Taškas a_2 sujungiamas tiesia linija su tašku a_1 — gaunama priekio kaklo iškirpimo linija.

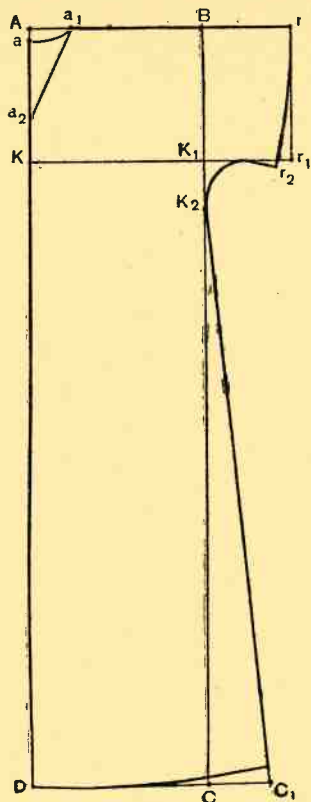
Nuo taško r_1 į kairę atidedami 2 cm. Nuo taško r iki atidėjus 2 cm gauto taško brėžiama lenkta linija, kuri pratęsiama į apačią 1 cm, ir pažymima raide r_2 . Nuo taško K_1 ant linijos BC į apačią atidedami 8 cm, ir pažymima tašku K_2 . Nuo taško C į dešinę atidedama 10 cm, ir pažymima tašku C_1 . Per šiuos taškus pravedama šono linija — nuo taško r_2 per tašką K_2 iki taško C_1 , kaip parodyta 202 pav.

Nuo taško C_1 į viršų ant šono linijos atidedami 3 cm šono aplyginimui. Pažymėtas taškas sujungiamas lenkta linija su tašku D . Gaunama apačios linija.

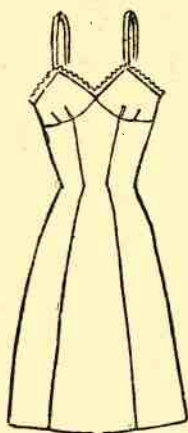
APATINUKAS

(203, 204 pav.)

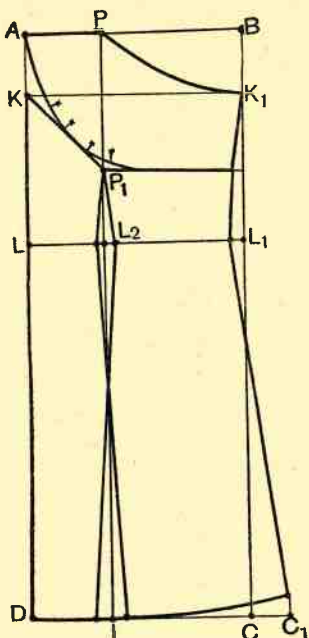
- Matai: 1. Ilgis iki liemens — 28 cm
 2. Visas ilgis — 76 cm
 3. Krūtinės apimtis ($96 : 2$) — $48 \text{ cm} + 9 \text{ cm} = 57 \text{ cm}$

202 pav. Moteriškų naktinių marškinių pagrindinis brėžinys

203 pav.
Apatinukas

204 pav.
Apatinuko
pagrindinis brėžinys

Nubrėžiamas status kampas. Kampo viršūnė pažymima raide *A* (204 pav.). Nuo taško *A* ant vertikalios linijos atidedami šie matai: ilgis iki liemens — 28 cm, pažymint gautąjį tašką raide *L*; ilgis iki krūtinės linijos — 8 cm, pažymint raide *K*, ir visas ilgis — 76 cm, pažymint raide *D*. Nuo taško *A* ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{2}$ padidintos krūtinės apimties — 28,5 cm ir pažymima tašku *B*. Nuo taško *B* nuleidžiamas statmuo į apačią, o nuo taško *D* nubrėžiama linija į dešinę. Susikirtimo taškas pažymimas raide *C*. Nuo taškų *K* ir *L* pravedamos horizontalios linijos, lygiagrečios pirmajai horizonta-

liai linijai *AB*. Susikirtimo su linija *BC* taškai pažymimi raidėmis *K₁* ir *L₁*.

Nuo taško *A* ant horizontalios linijos atidedama 10 cm, ir pažymima tašku *P*. Nuo taško *P* pravedama vertikali linija iki linijos *DC*. Susikirtimo su linija *LL₁* taškas pažymimas raide *L₂*, o su linija *DC* — raide *I*.

Nuo taško *P* ant pravestos vertikalios linijos į apačią atidedama 18 cm ir pažymima tašku *P₁*. Nuo taško *P₁* pravedama horizontali linija iki šono linijos, ir taškas *P₁* sujungiamas tiesia linija su tašku *K*. Nuo taško *A* brėžiama lenkta linija iki pravestos horizontalios linijos, liečiant liniją *KP₁*; nuo taško *P* taip pat brėžiama lenkta linija iki taško *K₁*, kaip parodyta brėžinyje (204 pav.). Gaunama apatinuko viršutinė dalis. Nubraižomos dvi klostelės po 4 cm pločio.

Liemens linijoje nuo taško *L₂* į kairę ir į dešinę atidedama po 1 cm. Viso ilgio linijoje nuo taško *I* į abi puses taip pat atidedama po 2 cm paplatinimui. Nuo taško *P₁* brėžiamos į apačią tiesios linijos per liemens

linijoje atidėjus 1 cm gautus taškus iki apačios linijoje nuo taško I atidėjus 2 cm gautų taškų, kaip parodyta 204 pav. Gaunamas apatinuko priekis.

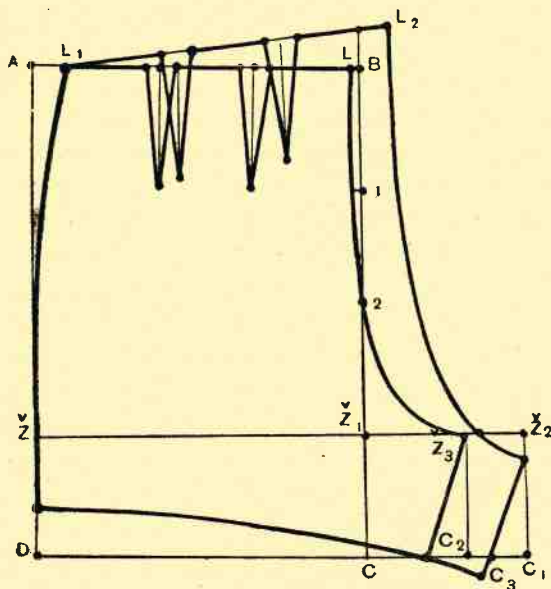
Nuo taško L_1 ant liemens linijos į kairę atidedami 2 cm. Nuo taško C į dešinę atidedami 5 cm, ir pažymima tašku C_1 . Nuo taško K_1 brėžiama truputį lenkta linija iki liemens linijoje atidėjus 2 cm gauto taško, o nuo jo — tiesi linija iki taško C_1 — gaunama šono linija. Nuo taško C_1 į viršų ant šono linijos atidedami 2 cm. Pažymėtą tašką sujungus lenkta linija su linija DC , gaunama apačios linija.

MOTERIŠKOS KELNAITĖS

(205 pav.)

- M a t a i:**
1. Kelnaičių ilgis — 40 cm
 2. Ilgis iki žingsnio — $\frac{1}{2}$ klubų apimties + 3,5 cm = 30 cm
 3. Klubų apimtis (106 : 2) — 53 cm
 4. Liemens apimtis (76 : 2) — 38 cm

Nubrėžiamas status kampas. Kampo viršūnė pažymima raide A (205 pav.). Nuo taško A ant vertikalios linijos atidedamas visas ilgis — 40 cm, ir pažymima tašku D . Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{2}$ klubų apimties ($53 \text{ cm} : 2 = 26,5 \text{ cm}$), ir pažymima tašku B . Nuo taško B nuleidžiamas statmuo į apačią, o nuo taško D į dešinę nubrėžiama horizontali linija, lygiagretė linijai AB ; jų susikirtimo taškas pažymimas raide C .

205 pav. Moteriškų kelnaičių pagrindinis brėžinys

Priekis. Nuo taško A ant vertikalios linijos atidedamas ilgis iki žingsnio — 30 cm, ir pažymima tašku \check{Z} . Nuo taško \check{Z} pravedama horizontali linija, lygiagretė linijai AB ; jos susikirtimo su linija BC taškas pažymimas raide \check{Z}_1 . Gaunama žingsnio linija. Žingsnio linija $\check{Z}\check{Z}_1$ ir linija DC pratęsimos į dešinę. Ant jų nuo taškų \check{Z}_1 ir C atidedama po $\frac{1}{4}$ klubų apimties (53 cm : 4 = 13,25 cm), ir pažymima taškais \check{Z}_2 ir C_1 . Taškai \check{Z}_2 ir C_1 sujungiami tiesė.

Atkarpa nuo taško B iki taško \check{Z}_1 padalijama į 3 dalis, pažymint taškais 1 ir 2. Nuo taško B į kairę ant liemens linijos atidedama 1 cm ir pažymima tašku L .

Nuo taško \check{Z}_1 į dešinę ant žingsnio linijos atidedama $\frac{1}{4}$ klubų apimties be 5 cm (53 : 4 = 13,25 cm — 5 cm = 8,25 cm), ir pažymima tašku \check{Z}_3 . Nuo taško \check{Z}_3 nubrėžiama vertikali linija į apačią iki pratęstos linijos DC ; jų susikirtimo taškas pažymimas raide C_2 . Gaunama priekio žingsnio ilgio linija.

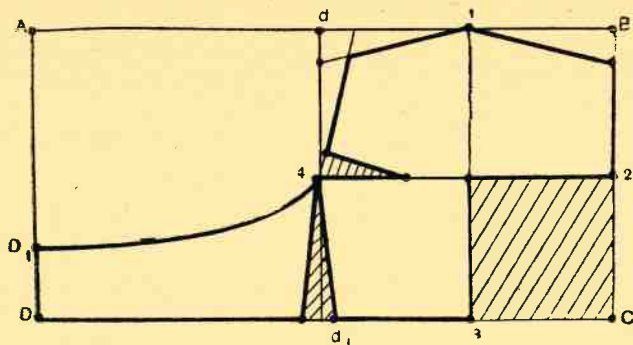
Nuo taško L per tašką 2 iki taško \check{Z}_3 brėžiama lenkta linija taip, kaip parodyta brėžinyje (205 pav.). Gaunama priekio linija. Nuo taško C_2 į kairę atidedami 3 cm, o nuo taško D į viršų — 4 cm. Pažymėti taškai sujungiami lenkta linija — gaunama kelnaičių priekio apačios linija. Nuo taško A į dešinę ant liemens linijos atidedama 3 cm ir pažymima tašku L_1 . Taškas L_1 sujungiamas lenkta linija su linija AD .

Priekio liemens linija LL_1 padalijama į 3 dalis, pažymint taškais. Nuo šių taškų į apačią nuleidžiami 10 cm statmenys, o nuo jų į kairę ir į dešinę atidedama po 1,25 cm. Atidėjus 1,25 cm gauti taškai sujungiami su pravestais statmenimis tiesiomis linijomis — gaunami priekio įsiuvėliai.

Užpakalinė dalis (205 pav.). Linija BC 3 cm pratęsiama į viršų. Nuo taško L_1 iki pratęstos priekio linijos BC viršaus brėžiama tiesi linija, kuri 2 cm pratęsiama į dešinę ir pažymima raide L_2 . Nuo taško \check{Z}_2 į kairę atidedami 4 cm, o į apačią — 2 cm. Nuo taško C_1 į kairę atidedami 3 cm, ir pažymima tašku C_3 . Nuo taško L_2 per atidėjus 4 cm gautą tašką iki atidėjus 2 cm gauto taško brėžiama lenkta linija, o nuo jo iki taško C_3 — tiesi linija, kuri 2 cm pratęsiama į apačią, kaip parodyta brėžinyje. Nubrėžtoji žingsnio linija sujungiama lenkta linija su priekio apačios linija.

Įsiuvams padaryti liemens linija L_1L_2 padalijama į 3 dalis, pažymint taškais; nuo šių taškų į apačią nubrėžiami 10 cm statmenys, lygiagretūs užpakalinei linijai, einančiai iš taško L_2 žemyn. Įsiuvėlių ilgis — 10 cm, plotis — 2,5 cm. Diržo ilgis — 38 cm, plotis — 4 cm.

(206 pav.)

206 pav. Liemenės
(I fasonas)
pagrindinis brėžinys

M a t a i: Krūtinės apimtis (96 : 2) — 48 cm

Nubrėžiamas status kampas. Kampas viršūnė pažymima raide *A* (206 pav.). Ant vertikalios linijos nuo taško *A* atidedama $\frac{1}{2}$ krūtinės apimtys — 24 cm, ir pažymima raide *D*. Ant horizontalios linijos nuo taško *A* atidedama krūtinės apimtis — 48 cm, ir pažymima tašku *B*. Nuo taško *B* nuleidžiamas statmuo į apačią, o nuo taško *D* į dešinę nubrėžiama horizontali linija, lygiagretė linijai *AB*. Susikirtimo taškas pažymimas raide *C*. Nuo taško *A* ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{2}$ krūtinės apimtys — 24 cm, ir pažymima tašku *d*. Nuo taško *d* iki linijos *DC* nubrėžiamas statmuo, pažymint raide *d*₁. Gaunama šono linija. Keturkampis *DBCd*₁ padalijamas į 4 lygius keturkampius, pažymint taškais 1, 2, 3, 4, kaip parodyta 206 pav. Nuo taškų *B* ir *d* į apačią atidedama po 3 cm, ir gautieji taškai sujungiami su tašku 1. Nuo taško *d* į dešinę taip pat atidedami 3 cm, ir gautas taškas sujungiamas su tašku 4. Ant pravestos linijos nuo taško 4 į viršų atidedami 2 cm įsiuvėlio pločiui, o nuo taško 4 į dešinę atidedami 7 cm įsiuvėlio ilgiui. Pažymėti taškai sujungiami tiesia linija.

Liemens įsiuvui nubrėžti nuo taško *d*₁ į abi puses atidedama po 1 cm, ir gauti taškai sujungiami tiesėmis su tašku 4.

Nuo taško *A* ant vertikalios linijos atidedama 18 cm, pažymint gautąjį tašką raide *D*₁. Taškas *D*₁ sujungiamas lenkta linija su tašku 4. Liemenės vienas keturkampis iškerpamas (brėžinyje pažymėtas brūkšniais).

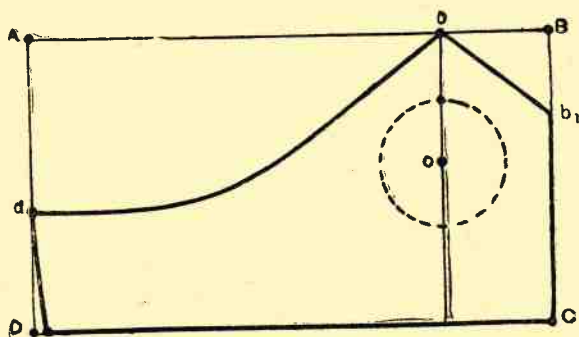
Petnešėlių ilgis — 36 cm.

LIEMENĖLĖ II FASONAS

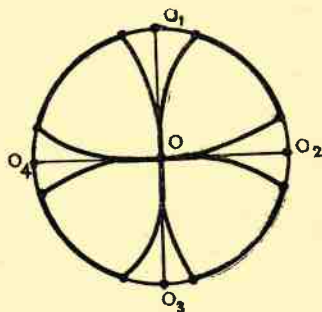
(207 pav.)

- Matai: 1. I krūtinės apimtis (96 : 2) — 48 cm
 2. II krūtinės apimtis (86 : 2) — 43 cm

Nubrėžiamas status kampas. Kampo viršūnė pažymima raide *A* (207 pav.). Nuo taško *A* ant vertikalios linijos atidedama $\frac{1}{2}$ krūtinės apimtys — 24 cm, ir pažymima tašku *d*. Nuo taško *A* ant horizontalios

207 pav. Liemenėlės (II fasonas) pagrindinis brėžinys

208 pav. Liemenėlės (II fasonas) apskritimo brėžinys

linijos atidedama antra krūtinės apimtis — 43 cm, ir pažymima tašku *B*. Nuo taško *B* nuleidžiamas statmuo į apačią, o nuo taško *D* į dešinę nubrėžiama horizontali linija; jų susikirtimo taškas pažymimas raide *C*.

Nuo taško *B* ant horizontalios linijos atidedami 9 cm, pažymint gautąjį tašką raide *b*. Nuo taško *B* ant vertikalios linijos į apačią atidedami 7 cm, pažymint raide *b*₁. Taškai *b* ir *b*₁ sujungiami tiesia linija. Nuo taško *A* ant vertikalios linijos atidedama 14 cm, pažymint tašku *d*. Taškas *d* sujungiamas lenkta linija su tašku *b*. Apačioje nuo taško *D* į dešinę atidedamas 1 cm, ir pažymėtas taškas sujungiamas tiese su tašku *d*.

Nuo taško *b* į apačią iki tiesės *DC* pravedama vertikali linija. Nuo taško *b* ant pravestų linijos į apačią atidedama $\frac{1}{4}$ krūtinės apimtys be 1 cm (48 cm : 4 = 12 cm — 1 cm = 11 cm), ir pažymima tašku *O*. Iš taško *O* brėžiamas apskritimas, kurio spindulys lygus $\frac{1}{8}$ krūtinės apimtys be 0,5 cm (48 cm : 8 = 6 cm — 0,5 cm = 5,5 cm).

Apskritimas (208 pav.). Nubrėžiamos dvi susikertančios linijos: vertikali ir horizontali. Susikirtimo taškas pažymimas raide *O*. Iš taško *O* nubrėžiamas apskritimas, kurio spindulys lygus $\frac{1}{4}$ krūtinės apimties be 1 cm ($48 \text{ cm} : 4 = 12 \text{ cm} - 1 \text{ cm} = 11 \text{ cm}$). Susikirtimo su vertikalia ir horizontalia linijomis taškai pažymimi raidėmis *O*₁, *O*₂, *O*₃ ir *O*₄.

Nuo taškų *O*₁, *O*₂, *O*₃ ir *O*₄ ant apskritimo linijos į abi puses atidedama po 3 cm. Pažymėti taškai sujungiami lenktomis linijomis su tašku *O*, kaip parodyta brėžinyje (208 pav.).

PLIAŽINIS KOSTIUMĖLIS

I FASONAS

(209 pav.)

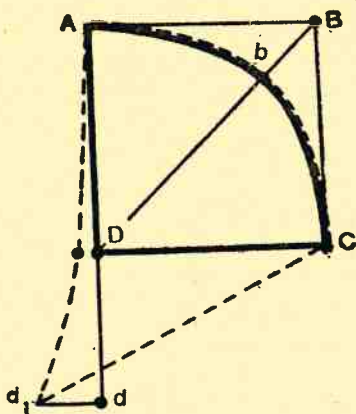
Liemenėlė

(210 pav.)

M a t a i: Krūtinės apimtis ($96 : 2$) — 48 cm

Priekinė dalis. Nubrėžiamas status kampas. Kampe viršūnė pažymima raide *A* (210 pav.). Nuo taško *A* ant vertikalių linijų atidedama $\frac{1}{4}$ krūtinės apimties, pridodant 3 cm ($48 \text{ cm} : 4 = 12 \text{ cm} + 3 \text{ cm} = 15 \text{ cm}$), ir pažymima tašku *D*. Ant horizontalios linijos nuo taško *A* atidedama tiek pat, t. y. 15 cm, ir pažymima tašku

B. Nuo taško *B* nuleidžiamas statmuo į apačią, o nuo taško *D* į dešinę nubrėžiama horizontali linija; jų susikirtimo taškas pažymimas raide *C*. Taškai *B* ir *D* sujungiami tiesia linija. Nuo taško *B* ant įstrižosios linijos į apačią atidedami 5 cm, ir pažymima tašku *b*. Nuo taško *A* iki taško *C* per pažymėtą tašką *b* brėžiama lenkta linija, kaip parodyta brėžinyje.

209 pav. Pliažinis kostiumėlis I fasonas

210 pav. Pliažinio kostiumėlio (209 pav.) liemenėlės pagrindinis brėžinys

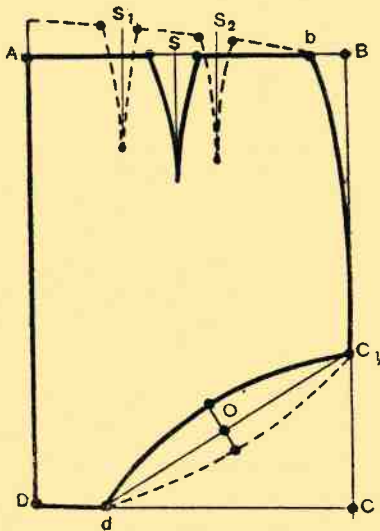
Šoninė liemenėlės dalis brėžinyje pažymėta punktyru. Nuo taško A ant vertikalios linijos atidedama $\frac{1}{2}$ krūtinės apimtys, pridodant 1 cm ($48 \text{ cm} : 2 = 24 \text{ cm} + 1 \text{ cm} = 25 \text{ cm}$), ir pažymima tašku d. Nuo taško d į kairę atidedami 4 cm, ir pažymima tašku d_1 . Taškai d_1 ir C sujungiami tiesia linija. Nuo taško D į kairę atidedama 1 cm, ir gautas taškas sujungiamas lenkta linija su tašku A — viršuje ir tašku d_1 — apačioje.

Diržo ilgis — 42 cm, plotis — 4 cm.

Kelnaitės

(211 pav.)

- M a t a i:
1. Kelnaičių ilgis — 38 cm
 2. Liemens apimtis ($76 : 2$) — 38 cm
 3. Klubų apimtis ($106 : 2$) — 53 cm

211 pav. Pliažinio kostiumėlio (I fasonas) kelnaičių pagrindinis brėžinys

Nubrėžiamas status kampas. Kampo viršūnė pažymima raide A (211 pav.). Nuo taško A ant vertikalios linijos atidedamas kelnaičių ilgis — 38 cm, ir pažymima tašku D. Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{2}$ klubų apimtys ($53 \text{ cm} : 2 = 26,5 \text{ cm}$), ir pažymima tašku B. Nuo taško B nuleidžiamas statmuo į apačią, o nuo taško D į dešinę nubrėžiama horizontali linija; jų susikirtimo taškas pažymimas raide C.

Nuo taško D į dešinę atidedami 6 cm, ir pažymima tašku d. Nuo taško B ant šono pagalbinės linijos į apačią atidedami 25 cm, ir pažymima tašku C_1 . Taškai C_1 ir d sujungiami tiese, kuri padalijama pusiau, pažymint vidurį tašku O. Nuo taško O į viršų ir į apačią nubrėžiami status kampai: į viršų statmens ilgis — 2,5 cm, į apačią — 2 cm. Per pa-

žymėtų statmenų viršūnes nuo taško d iki C_1 nubrėžiamos lenktos linijos, kaip parodyta 211 pav. Nuo taško B į dešinę ant liemens linijos atidedami 3 cm, ir pažymima tašku b . Tašką b sujungus lenkta linija su tašku C_1 , gaunama šono linija.

Linija Ab padalijama pusiau, pažymint vidurį tašku S . Nuo taško S į apačią nubrėžiama vertikali linija, ant kurios atidedama 10 cm įsiuvo gyliui. Nuo taško S ant liemens linijos į abi puses atidedama po 2 cm. Gauti taškai sujungiami truputį lenktomis linijomis su įsiuvo gylio tašku.

Kelnaičių užpakalinei daliai nubrėžti linija AD nuo taško A į viršų pailginama 3 cm ir sujungiama su tašku b . Nubrėžtoji linija padalijama į 3 dalis, pažymint gautuosius taškus raidėmis S_1 ir S_2 . Nuo šių taškų nubrėžiamos vertikalios linijos į apačią, ant kurių įsiuvo gyliui atidedama po 10 cm. Nuo taškų S_1 ir S_2 ant liemens linijos į abi puses atidedama po 1,25 cm įsiuvų pločiui. Gauti taškai sujungiami su įsiuvų gylio taškais. Įsiuvų linijos pratęsimos į viršų po 0,3 cm, ir per jas (pratęstų linijų viršūnes) nubrėžiama nauja liemens linija.

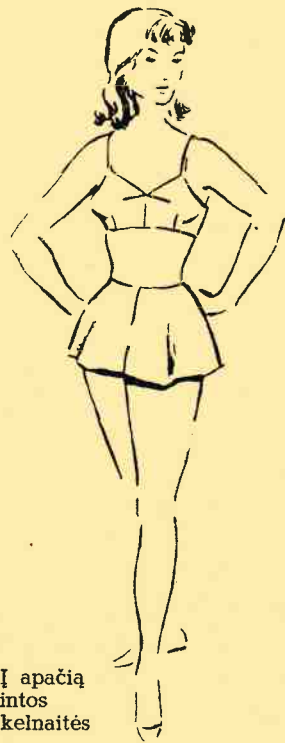
Užpakalinė kelnaičių dalis brėžinyje pažymėta punktyru (211 pav.).

Į APAČIĄ PAPLATINTOS PLIAŽINĖS KELNAITĖS

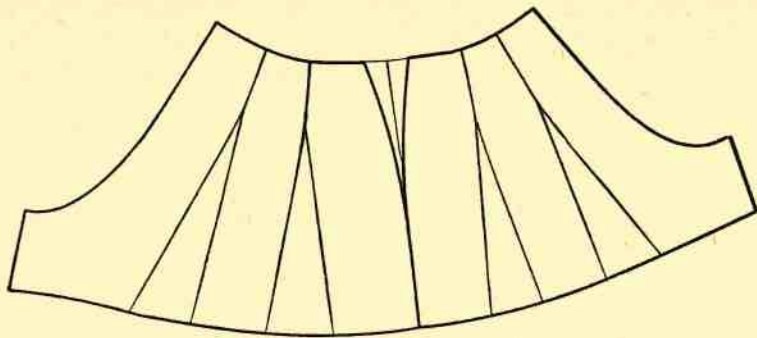
(212, 213 pav.)

Pliažinės kelnaitės braižomos, pasinaudojant kelnaičių pagrindiniu brėžiniu (205 pav.).

Nubrėžiama vertikali linija. Iškerpamas kelnaičių pagrindinis brėžinys. Šoninė linija pridodama prie nubrėžtos vertikalios linijos. Nuo įsiuvų nubrėžiamos tiesios linijos iki kelnaičių apačios. Nubrėžtos linijos perkerpamos. Suglaudus įsiuvus perkirptos linijos išsiskleidžia, ir tuo būdu kelnaitės paplatėja. Taip išdėstytas brėžinys apibrėžiamas. Kelnaičių apačia apvaliai aplyginama (žr. 213 pav.).

212 pav. Į apačią paplatintos pliažinės kelnaitės

213 pav. Į apačią paplatintų pliažinių kelnaičių modeliavimas

PLIAŽINIS KOSTIUMĖLIS II FASONAS

(214, 215 pav.)

Šis pliažinis kostiumėlis braižomas, pasinaudojant normalios figūros pagrindiniu brėžiniu.

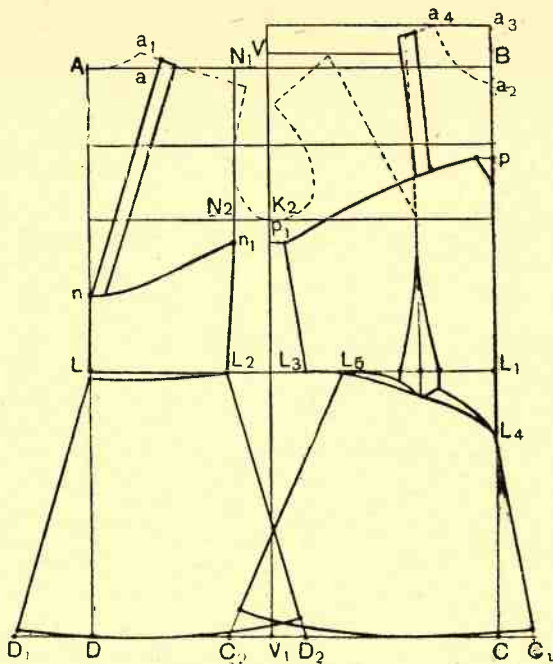
Nugara. Nubrėžiamas normalios figūros pagrindinis brėžinys. Sijono ilgiui nuo taškų L ir L_1 į apačią atidedama po 35 cm ir pažymima taškais D ir C , kurie sujungiami tiesia linija. Nuo taško L į viršų atidedama 10 cm ir pažymima tašku n . Nuo taško L ant liemens linijos atidedama 18 cm, pažymint tašku L_2 . Linija N_1N_2 pratęsiama į apačią 3 cm, ir pažymima tašku n_1 . Taškas n_1 sujungiamas tiesia linija su tašku L_2 — gaunama šono linija. Taškas n_1 sujungiamas lenkta linija su tašku n . Petnešos vietai pažymėti nuo taško a_1 ant peties linijos atidedami 3 cm. Gautas taškas sujungiamas su tašku n . Petnešos plotis — 2 cm.

Priekis. Nuo taško a_2 į apačią ant linijos BC atidedama 10 cm ir pažymima tašku p . Nuo taško K_2 ant šono pagalbinės linijos į apačią atidedami 3 cm ir nuo pažymėto taško į dešinę statmenai atidedami 2 cm, pažymint gautąjį tašką raide p_1 . Taškas p jungiamas lenkta linija su pažymėtu tašku p_1 . Šono linijai gauti nuo priekio liemens įsiuvo ant liemens linijos į kairę atidedama 12,5 cm ir pažymima tašku L_3 , kuris sujungiamas tiesia linija su tašku p_1 .

Priekio liemens įsiuvo linijos pratęsimos į apačią po 2 cm. Nuo taško L_1 į apačią atidedami 8 cm, ir pažymima tašku L_4 , kuris sujungiamas su įsiuvo linijomis lenkta linija; ši linija pratęsiama iki taško L_3 .

214 pav. Pliažinis kostiumėlis II fasonas

215 pav. Pliažinio kostiumėlio (II fasonas) brėžinys

Užpakalinė sijono dalis. Nuo taško L į apačią ant linijos AD atidedamas 1 cm. Pažymėtas taškas sujungiamas lenkta linija su tašku L_2 . Gaunama sijono liemens linija.

Sijono apačios paplatinimui nuo taško D į kairę atidedama 10 cm, ir pažymima tašku D_1 . Taškas D_1 sujungiamas su liemens linija. Nuo taško D_1 ant pravestos linijos į viršų atidedama 1 cm, ir gautas taškas sujungiamas lenkta linija su linija DC . Nuo taško V_1 į dešinę taip pat atidedama 4,5 cm ir pažymima tašku D_2 , kuris sujungiamas su tašku L_2 . Nuo taško D_2 į viršų ant pravestos linijos atidedami 2 cm pakraščio aplyginimui. Pažymėtas taškas sujungiamas lenkta linija su viso ilgio linija DC .

Priekinė sijono dalis. Nuo taško L_1 į kairę ant liemens linijos atidedama 20 cm ir pažymima tašku L_5 . Taškas L_5 sujungiamas lenkta linija su tašku L_4 . Priekyje nuo taško C į dešinę sijono paplatinimui atidedama

5 cm, ir pažymima tašku C_1 . Taškas C_1 sujungiamas tiesia linija su tašku L_4 . Nuo taško C_1 į viršų ant pravestos priekio linijos atidedamas 1 cm. Pažymėtas taškas sujungiamas lenkta linija su linija DC .

Sijono paplatinimui nuo taško V_1 į kairę taip pat atidedami 5,5 cm, pažymint tašku C_2 . Taškas C_2 sujungiamas tiesia linija su tašku L_5 . Nuo taško C_2 ant pravestos linijos į viršų atidedami 4 cm aplyginimui. Gautas taškas sujungiamas lenkta linija su linija DC . Priekio šono linija turi būti lygi nugaros šono linijai (215 pav.).

VYRIŠKI VIRŠUTINIAI MARŠKINIAI

(216, 217 pav.)

Norint nubraižyti vyriškų marškinių brėžinį, reikia nuimti krūtinės apimties ir kaklo apimties matus.

Krūtinės apimties matas imamas per plačiausią krūtinės vietą. Kaklo matas imamas toje vietoje, kur kaklas suaugęs su pečiais.

Žinant kaklo apimtį, vyriškų marškinių brėžinį galima išbraižyti, pasinaudojant matų lentele. Vyriškų marškinių yra trys ūgiai. Pagrindinis yra antras ūgis, todėl vyriškų marškinių lentelėje ir vėliau brėžiniuose matai duodami antrajam ūgiui. Tačiau, jei reikia, galima išbraižyti ir didesnių ar mažesnių marškinių brėžinį, atitinkamai padidinus ar sumažinus matus. Skirtumas tarp atskirų ūgių matų yra toks: ilgiui — 5 cm, rankovės ilgiui — 3 cm, užsegimui — 1,5 cm.

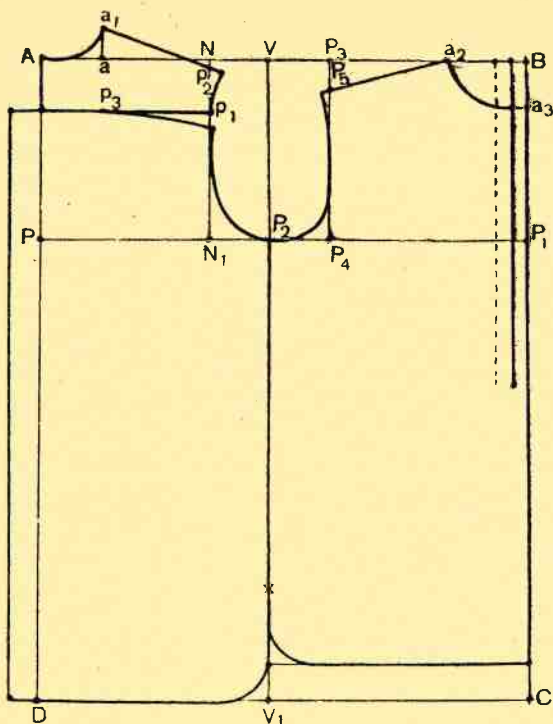
Vyriškų marškinių matų lentelė
(II ūgis)

Eilės Nr.	Kaklo apimtis	Krūtinės apimtis	Visas ilgis	Nugaros plotis	Priekio plotis	Užsegimo ilgis	Rankovės ilgis	Rankovės plotis	Rankogalio ilgis
1	36	42	85	19,75	19,75	37	58	23,6	25
2	37	44	85	20,5	20,5	37	58	24,4	26
3	38	46	85	21,25	21,25	37	58	25,2	27
4	39	48	85	22,0	22,0	37	58	26	28
5	40	50	85	23,75	23,75	37	58	26,8	29
6	41	52	85	24,5	24,5	37	58	27,6	30
7	42	54	85	25,25	25,25	37	58	28,4	31
8	43	56	85	26,0	26,0	37	58	29,2	32
9	44	58	85	26,75	26,75	37	58	30	33
10	45	60	85	28,25	28,25	37	58	30,8	34
11	46	62	85	29,0	29,0	37	58	31,6	35

216 pav. Vyriški viršutiniai marškiniai

217 pav. Vyriškų viršutinių marškinių pagrindinis brėžinys

VYRIŠKŲ MARŠKINIŲ BRĖŽINIO SUDARYMAS

(48 dydis, II ūgis)

Nubrėžiamas status kampas. Kampo viršūnė pažymima raide *A* (217 pav.). Nuo taško *A* ant vertikalios linijos atidedamas visas marškinių ilgis — 85 cm, ir pažymima tašku *D*. Nuo taško *A* ant horizontalios linijos atidedama krūtinės apimtis, pridendant 12 cm laisvam apkritimui ir 4 cm užsegimui — iš viso pridedama 16 cm (48 cm + 16 cm = 64 cm), ir gautas taškas pažymimas raide *B*. Iš taško *B* nuleidžiamas statmuo į apačią. Nuo taško *D* į dešinę nubrėžiama horizontali linija; jų susikirtimo taškas pažymimas raide *C*.

Nuo taško *A* ant vertikalios linijos atidedama $\frac{1}{2}$ krūtinės apimtys — 24 cm, ir pažymima tašku *P*. Nuo taško *P* pravedama horizontali linija, lygiagretė pirmajai horizontaliai linijai *AB*; susikirtimo su linija *BC* taškas pažymimas raide *P*₁. Gaunama pažasties gylio linija *PP*₁.

Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{2}$ padidintos krūtinės apimties (nepridedant užsegimui) ($60 \text{ cm} : 2 = 30 \text{ cm}$), ir pažymima tašku V . Nuo taško D ant linijos DC taip pat atidedama 30 cm , ir pažymima tašku V_1 . Taškus V ir V_1 sujungus tiesia linija, gaunama šono linija. Susikirtimo su linija PP_1 taškas pažymimas raide P_2 .

Nugara. Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{6}$ krūtinės apimties ($48 \text{ cm} : 6 = 8 \text{ cm}$), ir pažymima tašku a . Nuo taško a į viršų nubrėžiamas statmuo, ant kurio atidedama 4 cm , pažymint gautąjį tašką raide a_1 . Taškai a_1 ir A sujungiami lenkta linija — gaunamas nugaros kaklo išlenkimas.

Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedamas nugaros plotis — 22 cm , ir pažymima tašku N . Nuo taško P ant pažasties gylio linijos taip pat atidedama 22 cm , ir pažymima tašku N_1 . Taškai N ir N_1 sujungiami tiesia linija.

Perpetės ilgiui nuo taškų A ir N į apačią atidedama po 7 cm ir pažymima taškais p ir p_1 . Taškai p ir p_1 sujungiami tiesia linija.

Nuo taško N į apačią atidedamas 1 cm , ir pažymima tašku p_2 . Nuo taško a_1 , per pažymėtą tašką p_2 nubrėžiama tiesi linija, kuri pratęsiamą už taško p_2 2 cm . Gaunama peties linija. Peties linijos žemiausias taškas sujungiamas lenkta linija su tašku p_1 .

Nuo taško p į dešinę ant linijos pp_1 atidedami 8 cm , ir pažymima tašku p_3 . Nuo taško p_1 į apačią atidedami 2 cm . Nuo taško p_3 brėžiama lenkta linija iki atidėjus 2 cm gauto taško ir nuo jo — lenkta linija iki pažasties gylio taško P_2 , kaip parodyta 217 pav. Gaunamas nugaros pažasties lankas.

Linijos pp_1 ir DV_1 nuo taškų p ir D pratęsiamos į kairę po 4 cm klostėms. Pratęstos linijos sujungiamos tiesė.

Nuo taško V_1 į viršų ant šono linijos atidedama 15 cm šono įkirpimui, ir pažymima ženklu X . Nuo pažymėto taško marškinių apačios kamapas suapvalinamas.

Priekis. Nuo taško B ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{8}$ krūtinės apimties, pridedant 4 cm užsegimui ($48 \text{ cm} : 8 = 6 \text{ cm} + 4 \text{ cm} = 10 \text{ cm}$), ir gautasis taškas pažymimas raide a_2 . Nuo taško B ant vertikalios linijos atidedama $\frac{1}{8}$ krūtinės apimties ($48 \text{ cm} : 8 = 6 \text{ cm}$), ir pažymima tašku a_3 . Taškai a_2 ir a_3 sujungiami lenkta linija. Gaunamas priekio kaklo lankas.

Nuo taško B ant horizontalios linijos atidedamas priekio plotis — 22 cm , pridedant 4 cm užsegimui; iš viso atidedama 26 cm ir pažymima tašku P_3 . Ant pažasties gylio linijos nuo taško P_1 į kairę atidedami taip pat 26 cm , pažymint gautąjį tašką raide P_4 . Taškai P_3 ir P_4 sujungia-

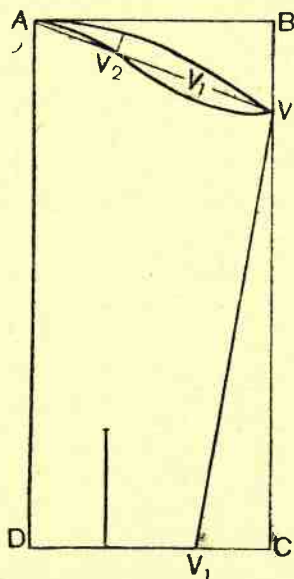
mi tiesia linija. Nuo taško P_3 į apačią atidedami 4 cm, ir pažymima tašku P_5 . Nuo taško a_2 iki pažymėto taško P_5 pravedama tiesi linija, kuri pratęsima už taško P_5 tiek, kad priekio peties linija būtų lygi nugaros peties linijai. Nuo žemiausio peties linijos taško pravedama lenkta linija iki taško P_2 , liečiant liniją P_3P_4 .

Nuo kampo B į kairę ant horizontalios linijos atidedami 2 cm ir 4 cm, ir pažymima taškais. Nuo atidėjus 2 cm gauto taško į apačią nubrėžiama vertikali linija, ant kurios nuo kaklo lanko atidedamas priekio prakirpimo ilgis — 37 cm. Nuo 4 cm atidėjus gauto taško į apačią nubrėžiama punktyru vidurio linija, kurios ilgis toks pat, kaip ir prakirpimo linijos.

Marškinių priekis daromas 5 cm trumpesnis už nugarą. Tam tikslui nuo taško V_1 ant šono linijos į viršų atidedami 5 cm. Tiek pat atidedama ir nuo taško C į viršų. Pažymėti taškai sujungiami tiesia linija — gaunama marškinių priekio linija. Marškinių šono apačios kampas suapvalinamas (217 pav.).

Rankovė (218 pav.). Nubrėžiamas status kampas. Kampo viršūnė pažymima raide A . Nuo taško A ant vertikalių linijos atidedamas rankovės ilgis — 58 cm, ir gautasis taškas pažymimas raide D . Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedamas rankovės plotis — 26 cm, ir pažymima tašku B . Nuo taško B nuleidžiamas statmuo į apačią, o nuo taško D į dešinę nubrėžiama horizontali linija; jų susikirtimo taškas pažymimas raide C .

Nuo taško B į apačią atidedama 10,4 cm, t. y. $\frac{1}{5}$ viso rankovės pločio (52 cm : 5 = 10,4 cm), pažymint gautąjį tašką raide V . Nuo šio taško nubrėžiama tiesi linija iki taško A . Gautoji įstrižinė linija padalijama į 3 dalis, pažymint taškais V_1 ir V_2 . Iš taško V_2 į viršų pakeičiamas 2,5 cm statmuo, o iš taško V_1 nuleidžiamas 2 cm statmuo į apačią. Nuo taško A per nubrėžtų statmenų viršūnes nubrėžiamas rankovės galvutės lankas, kaip parodyta 218 pav.

218 pav. Vyriškų viršutinių marškinių rankovės pagrindinis brėžinys

Nuo taško *D* ant linijos *DC* atidedama 18 cm, pažymint gautąją tašką raide *V*₁. Taškas *V*₁ sujungiamas tiesia linija su tašku *V*. Gaunama rankovės šono linija.

Rankovės užsegimui padaryti reikia nubrėžti prakirpimo liniją. Tam tikslui nuo taško *D*, ant linijos *DV*₁ atidedami 8 cm, ir nuo pažymėto taško nubrėžiamas 13 cm statmuo į viršų.

Rankogaliai. Rankogalius galima daryti įvairius: dvigubus ir viengubus.

Dvigubas rankogalis (219 pav., a). Nubrėžiamas status kampas. Kampe viršūnė pažymima raide *A*. Nuo taško *A* ant vertikalios linijos rankogalio plociui atidedama 17 cm, pažymint gautąją tašką raide *D*. Nuo taško *A* ant horizontalios linijos rankogalio ilgiui atidedama 30 cm ir pažymima tašku *B*. Nuo taško *B* nuleidžiamas statmuo į apačią, o nuo taško *D* nubrėžiama horizontali linija į dešinę. Susikirtimo taškas pažymimas raide *C*. Nuo taško *A* ant vertikalios linijos atidedami 9 cm. Nuo pažymėto taško punktyru pravedama horizontali linija, lygiagretė pirmajai horizontaliai linijai *AB*, — gaunama sulenkimo linija. Rankogalių kampai suapvalinami.

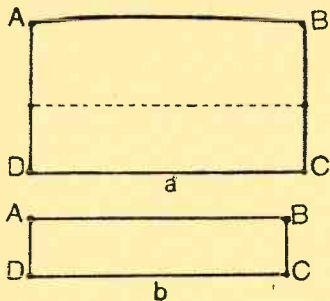
Viengubas rankogalis (219 pav., b). Rankogalio ilgis — 28 cm, plotis — 6 cm.

Stačioji apykaklės dalis (220 pav., a). Apykaklė braižoma pridėdant 0,5 cm siūlėms.

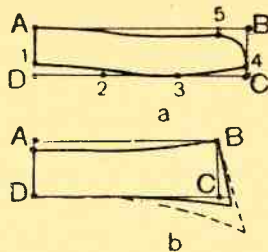
Nubrėžiamas status kampas. Kampe viršūnė pažymima raide *A*. Nuo taško *A* ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{2}$ kaklo apimties, pridėdant 2 cm užsegimui, 1 cm medžiagos susitraukimui skalbiant ir 0,5 cm siūlėms (19,5 cm + 3,5 cm = 23 cm), ir pažymima tašku *B*. Nuo taško *A* ant vertikalios linijos atidedami 5 cm, ir pažymima tašku *D*. Nuo taško *B* nuleidžiamas statmuo į apačią, o nuo taško *D* į dešinę nubrėžiama horizontali linija; jų susikirtimo taškas pažymimas raide *C*.

Nuo taško *D* į viršų atidedamas 1 cm, ir pažymima tašku 1. Linija *DC* padalijama į 3 dalis, pažymint taškais 2 ir 3. Nuo taško *C* į viršų ant linijos *CB* atidedamas 1 cm ir pažymima tašku 4. Nuo taško *B* į kairę ant horizontalios linijos atidedami 3 cm, ir nuo pažymėto taško į apačią nuleidžiamas 1 cm statmuo, pažymint tašku 5. Per taškus 1, 2, 3, 4, 5 nubrėžiama stačioji apykaklės dalis.

Apykaklės viršutinė (atlenkiamoji) dalis (220 pav., b). Nubrėžiamas status kampas. Kampe viršūnė pažymima raide *A*. Nuo taško *A* ant horizontalios linijos atidedamas apykaklės stačiosios dalies ilgis, atimant tai, kas pridėta užsegimui ir siūlėms (šiam brėžinyje atidedama 21 cm),

219 pav. Vyriškų viršutinių marškinių rankogaliai: *a* — dvigubas rankogalis, *b* — viengubas

220 pav. Vyriškų marškinių apykaklė: *a* — stačioji apykaklės dalis, *b* — viršutinė (atlenkiamoji) dalis

ir pažymima tašku *B*. Nuo taško *A* ant vertikalios linijos į apačią atidedami 6 cm, pažymint tašku *D*. Nuo taško *D* nubrėžiama horizontali linija į dešinę, o nuo taško *B* nuleidžiamas statmuo į apačią; jų susikirtimo taškas pažymimas raide *C*.

Nuo taško *A* į apačią ant vertikalios linijos atidedamas 1 cm, pažymint tašku, nuo kurio nubrėžiama lenkta linija iki taško *B*.

Apykaklės kampai daromi norimo fasono.

SPORTINIAI VYRIŠKI MARŠKINIAI

(221, 222 pav.)

Matai imami tie patys, kaip ir viršutinių marškinių.

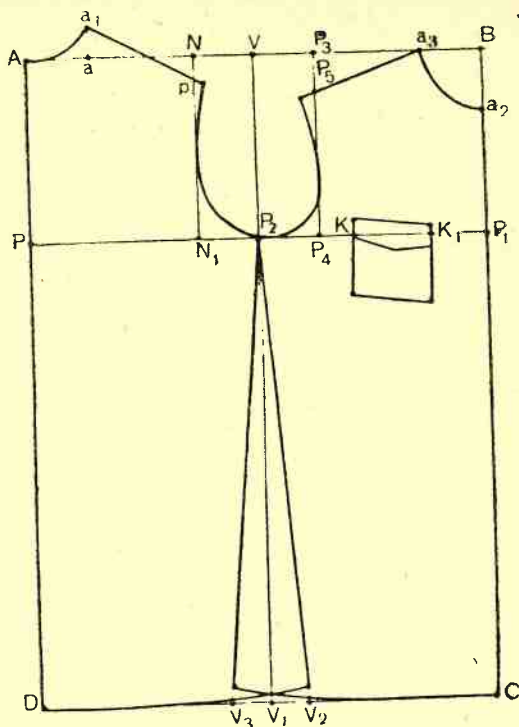
Nubrėžiamas status kampas, kurio viršūnė pažymima raide *A* (222 pav.). Nuo taško *A* ant vertikalios linijos atidedamas marškinių ilgis — 85 cm, ir gautasis taškas pažymimas raide *D*. Nuo taško *A* ant horizontalios linijos atidedama padidinta krūtinės apimtis (48 cm + 12 cm = 60 cm), ir pažymima raide *B*. Nuo taško *B* nuleidžiamas statmuo į apačią, o nuo taško *D* nubrėžiama horizontali linija į dešinę; jų susikirtimo taškas pažymimas raide *C*.

Nuo taško *A* ant vertikalios linijos į apačią atidedama $\frac{1}{2}$ krūtinės apimtys — 24 cm, ir pažymima tašku *P*. Nuo šio taško pravedama horizontali linija, lygiagreti pirmajai horizontaliai linijai *AB*. Susikirtimo su linija *BC* taškas pažymimas raide *P*₁. Gaunama pažasties gylio linija.

221 pav. Sportiniai vyriški marškiniai

222 pav. Sportinių vyriškų marškinių pagrindinis brėžinys

Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{2}$ padidintos krūtinės apimties ($60 \text{ cm} : 2 = 30 \text{ cm}$), ir pažymima tašku V. Nuo taško V iki linijos DC brėžiama tiesi linija; susikirtimo su linija DC taškas pažymimas raide V_1 , o su linija PP_1 — raide P_2 . Gaunama pagalbinių šono linija VV_1 .

Nugara. Nuo taško A į dešinę ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{6}$ krūtinės apimties ($48 \text{ cm} : 6 = 8 \text{ cm}$), ir pažymima tašku a. Iš taško a į viršų iškeliamas statmuo, ant kurio atidedami 4 cm, pažymint tašku a_1 . Taškai a_1 ir A sujungiami lenkta linija — gaunamas nugaros kaklo lankas.

Nuo taško A į dešinę ant horizontalios linijos atidedamas nugaros plotis — 22 cm, pažymint gautąjį tašką raide N. Nuo taško P ant linijos PP_1 taip pat atidedami 22 cm, pažymint tašku N_1 . Taškai N ir N_1 sujungiami tiese. Nuo taško N ant pravestos tiesės į apačią atidedami 3 cm, ir pažymima tašku p. Nuo taško a_1 iki taško p nubrėžiama tiesi linija,

kuri 1,5 cm pratęsiama į apačią už taško p . Gaunama peties linija. Nuo peties linijos žemiausiojo taško iki taško P_2 brėžiama lenkta linija.

Marškinių apačios paplatinimui nuo taško V_1 į dešinę ant linijos DC atidedami 5 cm, pažymint tašku V_2 . Nuo taško V_2 iki taško P_2 nubrėžiama tiesi linija. Gaunama nugaros šono linija. Nuo taško V_2 ant pravestos šono linijos į viršų atidedama 2 cm, ir pažymėtas taškas sujungiamas lenkta linija su viso ilgio linija DC .

Priekis. Nuo taško B ant vertikalios linijos atidedama $\frac{1}{6}$ krūtinės apimties ($48 \text{ cm} : 6 = 8 \text{ cm}$), ir pažymima tašku a_2 ; tiek pat atidedama ir ant horizontalios linijos, pažymint tašku a_3 . Taškai a_2 ir a_3 sujungiami lenkta linija — gaunamas priekio kaklo lankas.

Nuo taško B ant horizontalios linijos atidedamas priekio plotis — 22 cm, ir pažymima tašku P_3 . Nuo taško P_1 ant pažasties gylio linijos taip pat atidedama 22 cm, pažymint tašku P_4 . Taškai P_3 ir P_4 sujungiami tiese.

Peties linijai nubrėžti nuo taško P_3 ant linijos P_3P_4 atidedami 5 cm, pažymint gautąjį tašką raide P_5 . Nuo taško a_3 per tašką P_5 nubrėžiama tiesi linija, kuri pratęsiama už taško P_5 tiek, kad priekio peties linija būtų lygi nugaros peties linijai. Peties linijos žemiausias taškas sujungiamas lenkta linija su tašku P_2 , liečiant priekio pločio liniją, kaip parodyta 222 pav.

Ant viso ilgio linijos DC nuo taško V_1 į kairę marškinių paplatinimui atidedami 5 cm, pažymint gautąjį tašką raide V_3 . Taškas V_3 sujungiamas tiesia linija su tašku P_2 . Ant pravestos šono linijos nuo taško V_3 į viršų atidedami 2 cm, ir gautas taškas sujungiamas lenkta linija su viso ilgio linija DC .

Kišenė. Nuo taško P_4 ant pažasties gylio linijos į dešinę atidedami 4 cm, ir pažymima tašku K . Nuo taško K į dešinę kišenės pločiui atidedama 10 cm, ir pažymima tašku K_1 . Nuo taško K_1 į viršų atidedamas 1 cm, o nuo taško K — atidedami 2 cm, ir pažymima taškais, kurie sujungiami tiesia linija. Kišenės priekio linija turi būti lygiagretė priekio vidurio linijai. Kišenės ilgis — 10 cm, o jos plotis apačioje — 10,5 cm. Antkišenio plotis — 2,5 cm.

Nuo taško a_2 į apačią priekio prakirpimui atidedama — 26 cm (222 pav.).

Sportinių marškinių rankovės ilgis — 25 cm. Braižant pasinaudojama ilgos rankovės pagrindu.

VYRIŠKI APATINIAI MARŠKINIAI

(223, 224 pav.)

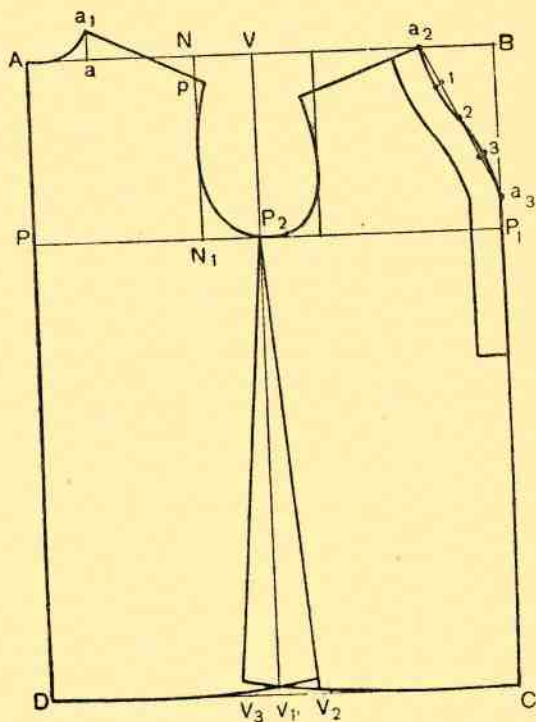
Apatiniai marškiniai braižomi taip pat, kaip ir sportiniai marškiniai, tik priekio užsegimui pridedama 2 cm ($48 \text{ cm} + 12 \text{ cm} + 2 \text{ cm} = 62 \text{ cm}$).

Priekis. Nuo taško *B* ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{6}$ krūtinės apimties, pridedant 2 cm užsegimui ($48 \text{ cm} : 6 = 8 \text{ cm} + 2 \text{ cm} = 10 \text{ cm}$),

223 pav. Vyriški apatiniai marškiniai

224 pav. Vyriškų apatinių marškinių pagrindinis brėžinys

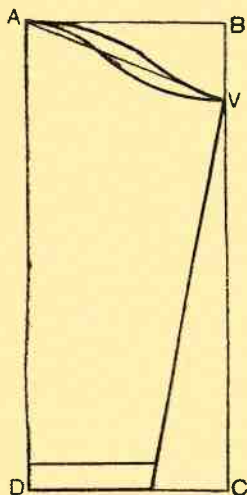

ir pažymima tašku a_2 . Nuo taško *B* ant vertikalios linijos atidedama 20 cm, ir pažymima tašku a_3 . Taškai a_2 ir a_3 sujungiami tiesia linija. Nubrėžtoji linija padalijama į 4 lygias dalis, pažymint gautus taškus skaitmenimis — 1, 2, 3. Nuo taško 1 į kairę, o nuo taško 3 į dešinę nubrėžiami 0,5 cm statmenys. Per nubrėžtų statmenų viršūnes ir tašką 2 nuo taško a_2 pravedama kreiva linija, kaip parodyta 224 pav. Gaunama

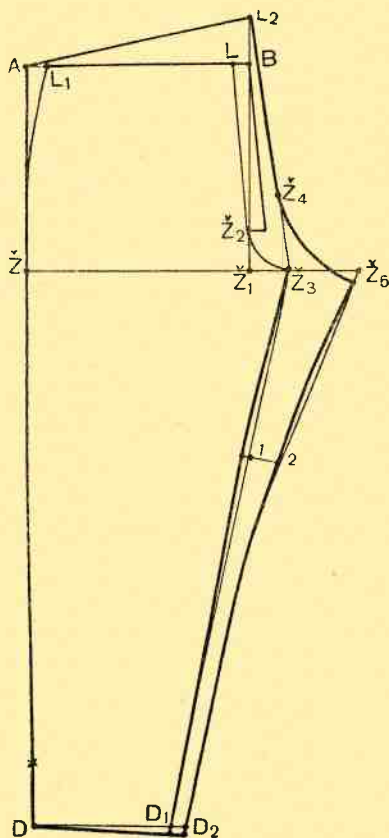
priekio kaklo iškirpimo linija. Toliau braižoma taip pat, kaip ir sportiniai marškiniai. Užsegimo lystelės plotis — 4 cm.

Rankovė (225 pav.). Rankovės ilgis — 62 cm, plotis (52 : 2) — 26 cm.

Apatinių marškinių rankovė braižoma pagal tas pačias taisykles, kaip ir viršutinių marškinių rankovė. Skirtumas tas, kad apatinių marškinių rankovės rankogalis prisiuvamas iš viršaus. Rankogalio plotis — 3,5 cm.

225 pav. Vyriškų apatinių marškinių rankovės brėžinys

226 pav. Vyriškų apatinių kelnų pagrindinis brėžinys

VYRIŠKOS APATINĖS KELNĖS

(226 pav.)

- M a t a i:**
1. Visas ilgis — 100 cm
 2. Ilgis iki žingsnio (pusė klubų apimtys) — 27 cm
 3. Liemens apimtis (88 : 2) — 44 cm
 4. Klubų apimtis (108 : 2) — 54 cm

Nubrėžiamas status kampas. Kampo viršūnė pažymima raide *A*. Nuo taško *A* ant vertikalios linijos atidedama $\frac{1}{2}$ klubų apimtys (ilgis iki

žingsnio) — 27 cm, pažymint tašką \check{Z} ; ir visas ilgis — 100 cm, pažymint tašką D . Nuo pažymėtų taškų į dešinę nubrėžiamos horizontalės, lygia-gretės pirmajai horizontali AB (226 pav.).

Priekinė kelnių dalis. Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{2}$ klubų apimties, pridodant 2 cm ($54 \text{ cm} : 2 = 27 \text{ cm} + 2 \text{ cm} = 29 \text{ cm}$), ir gautasis taškas pažymimas raide B . Nuo taško B į kairę atidedama 2 cm ir pažymima tašku L . Nuo taško \check{Z} ant žingsnio linijos taip pat atidedama $\frac{1}{2}$ klubų apimties, pridodant 2 cm (29 cm), ir pažymima raide \check{Z}_1 . Nuo taško \check{Z}_1 iki taško L nubrėžiama tiesi linija. Nuo taško \check{Z}_1 ant pravestos priekio linijos į viršų atidedama $\frac{1}{10}$ klubų apimties ($54 \text{ cm} : 10 = 5,4 \text{ cm}$) ir pažymima tašku \check{Z}_2 . Tiek pat atidedama nuo taško \check{Z}_1 ant žingsnio linijos į dešinę ir pažymima tašku \check{Z}_3 . Taškai \check{Z}_2 ir \check{Z}_3 sujungiami lenkta linija. Nuo taško D į dešinę atidedama 18 cm ir pažymima tašku D_1 . Nuo taško D_1 nubrėžiama tiesi linija iki taško \check{Z}_3 ir išmatuojama. Gautas atstumas padalijamas į 3 dalis, ir nuo taško \check{Z}_3 į apačią atidedama $\frac{1}{3}$ linijos \check{Z}_3D_1 dalis, pažymint tašku I . Nuo taško I į kairę nubrėžiamas 1 cm statmuo, per kurį nuo taško \check{Z}_3 iki taško D_1 brėžiama lenkta linija, kuri 1 cm pratęsiama į apačią ir sujungiama su tašku D .

Nuo taško A į dešinę atidedami 3 cm, ir pažymima tašku L_1 . Nuo taško L_1 iki taško \check{Z} nubrėžiama lenkta linija, kaip parodyta 226 pav. Priekio užsegimui nuo taško \check{Z}_2 į dešinę atidedami 2 cm, ir gautas taškas sujungiamas tiesia linija su tašku B .

Užpakalinė kelnių dalis. Nuo taško B į viršų nubrėžiamas 6 cm statmuo, kurio viršūnė pažymima raide L_2 . Taškai L_2 ir A sujungiami tiesia linija.

Nuo taško L_2 iki taško \check{Z}_3 nubrėžiama tiesė, ant kurios nuo taško \check{Z}_3 į viršų atidedama 10 cm ir pažymima tašku \check{Z}_4 , o nuo taško \check{Z}_3 į dešinę (ant žingsnio linijos) atidedama $\frac{1}{6}$ klubų apimties ($54 \text{ cm} : 6 = 9 \text{ cm}$), ir pažymima tašku \check{Z}_5 . Nuo taško \check{Z}_5 ant žingsnio ilgio linijos į apačią atidedama 2 cm, ir gautasis taškas sujungiamas lenkta linija su tašku \check{Z}_4 . Nuo taško I į dešinę nubrėžiamas status kampas, kurio statmuo yra 5 cm. Statmens viršūnė pažymima tašku 2. Nuo taško D į dešinę atidedama 20 cm ir pažymima tašku D_2 . Nuo taško \check{Z}_5 per pažymėtus taškus 2 ir D_2 nubrėžiama lenkta linija, kuri apačioje, už taško D_2 , pratęsiama 1 cm ir tiesia linija sujungiama su tašku D .

Kelnių apačios užsegimo ilgis — 14 cm; jis atidedamas nuo taško D į viršų, ir pažymimas ženklu X . Diržo ilgis — 46 cm, plotis — 7 cm.

(227 pav.)

- M a t a i:
1. Liemens ilgis — 46 cm
 2. Visas „ — 75 cm
 3. Nugaros plotis (44 : 2) — 22 cm
 4. Priekio plotis (42 : 2) — 21 cm
 5. Krūtinės apimtis (96 : 2) — 48 cm + 12 cm = 60 cm
 6. Klubų apimtis (100 : 2) — 50 cm

Vyriška pižama siuvama iš dviejų dalių — švarko ir kelnių.

Švarkas

Nubrėžiamas status kampas. Kampo viršūnė pažymima raide *A* (228 pav.). Nuo taško *A* ant vertikalios linijos atidedamas visas ilgis — 75 cm, ir pažymima raide *D*. Nuo taško *A* ant horizontalios linijos atidedama krūtinės apimtis — 48 cm, pridodant 12 cm laisvam apkritimui (48 cm + 12 cm = 60 cm), ir pažymima raide *B*. Nuo taško *B* nuleidžiamas statmuo į apačią, o nuo taško *D* į dešinę nubrėžiama horizontali linija, lygiagretė pirmajai horizontaliai linijai. Jų susikirtimo taškas pažymimas raide *C*.

Nuo taško *A* ant vertikalios linijos atidedami šie matai: $\frac{1}{2}$ krūtinės apimtys, pridodant 2 cm (48 cm : 2 = 24 cm + 2 cm = 26 cm), ir pažymima tašku *K*; liemens ilgis — 46 cm, pažymima tašku *L*; ir ilgis iki klubų — 62 cm, pažymima tašku *R*. Nuo šių taškų nubrėžiamos horizontalės, lygiagretės pirmajai horizontaliai linijai *AB*. Susikirtimo su linija *BC* taškai pažymimi raidėmis *K*₁, *L*₁, *R*₁.

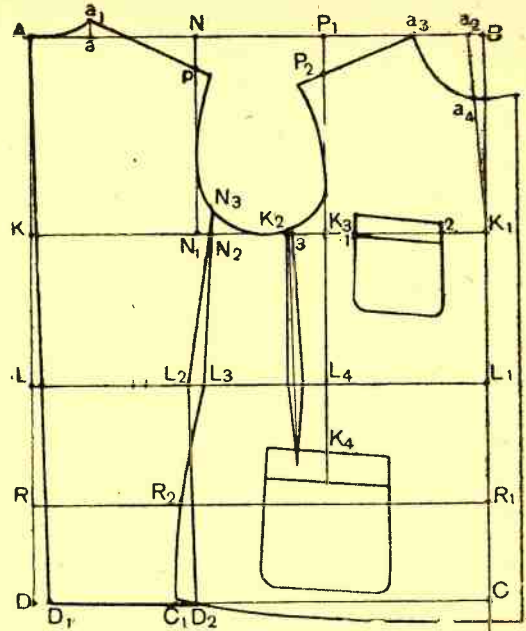
Nugara. Nuo taško *A* ant horizontalios linijos atidedamas nugaros plotis — 22 cm, ir pažymima tašku *N*. Tiek pat atidedama nuo taško *K* ant krūtinės linijos ir pažymima tašku *N*₁. Taškai *N* ir *N*₁ sujungiami tiesia linija. Gaunama nugaros pločio linija.

Nugaros vidurio linijai nubrėžti nuo taško *D* į dešinę ant linijos *DC* atidedama 2 cm ir pažymima tašku *D*₁. Nuo taško *D*₁ iki taško *A* nubrėžiama tiesi linija — gaunama nugaros vidurio linija.

Nuo taško *A* ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{6}$ krūtinės apimtys (48 cm : 6 = 8 cm), ir pažymima tašku *a*. Nuo taško *a* į viršų nubrėžiamas statmuo, ant kurio atidedama 2 cm ir pažymima tašku *a*₁. Nuo

227 pav. Vyriška
pižama

228 pav. Vyriškos pižamos
švarko pagrindinis brėžinys

taško a_1 nubrėžus lenktą liniją iki taško A , gaunamas nugaros kaklo lankas.

Nuo taško N į apačią atidedami 4 cm, ir pažymima tašku P . Nuo taško a_1 iki taško P nubrėžiama tiesi linija, kuri 2 cm pratęsiama už taško P . Padidinta krūtinės apimtis padalijama pusiau ($60 \text{ cm} : 2 = 30 \text{ cm}$), ir gautas matas atidedamas ant krūtinės linijos nuo taško K , pažymint tašku K_2 . Peties linijos žemiausias taškas jungiamas lenkta linija su tašku K_2 .

Nuo taško N_1 į dešinę ant krūtinės linijos atidedama 1,5 cm ir pažymima tašku N_2 . Nuo nugaros vidurio linijos AD_1 ant liemens linijos LL_1 atidedama $\frac{1}{3}$ krūtinės apimtys, pridodant 3,5 cm ($48 \text{ cm} : 3 = 16 \text{ cm} + 3,5 \text{ cm} = 19,5 \text{ cm}$), ir pažymima tašku L_2 . Nuo taško D_1 ant linijos DC taip pat atidedama 19,5 cm ir pažymima tašku D_2 . Taškas D_2 sujungiamas tiesia linija su taškais L_2 ir N_2 , pratęsiant ją iki pa-

žasties lanko, kur pažymima tašku N_3 . Gaunama nugaros šono linija N_3, D_2 .

Priekis. Nuo taško B į kairę ant horizontalios linijos atidedamas priekio plotis — 21 cm, ir pažymima tašku P_1 . Nuo taško K_1 ant krūtinės linijos taip pat atidedama 21 cm ir pažymima raide K_3 . Taškai P_1 ir K_3 sujungiami tiesia linija. Gaunama priekio pločio linija, kuri pratęsiama į apačią iki klubų linijos; susikirtimo su liemens linija taškas pažymimas raide L_4 .

Nuo taško B ant horizontalios linijos atidedami 2 cm, ir pažymima tašku a_2 . Taškai a_2 ir K_1 sujungiami tiese — gaunama priekio vidurio linija.

Priekio kaklo lankui nubrėžti nuo taško a_2 ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{6}$ krūtinės apimties be 1 cm ($48 \text{ cm} : 6 = 8 \text{ cm} - 1 = 7 \text{ cm}$), ir pažymima tašku a_3 . Nuo taško a_2 į apačią ant priekio vidurio linijos atidedama $\frac{1}{6}$ krūtinės apimties, pridedant 0,5 cm ($48 \text{ cm} : 6 = 8 \text{ cm} + 0,5 \text{ cm} = 8,5 \text{ cm}$), ir pažymima tašku a_4 . Taškai a_3 ir a_4 sujungiami lenkta linija — gaunamas priekio kaklo lankas.

Nuo taško P_1 į apačią atidedami 5 cm, ir pažymima tašku P_2 . Nuo taško a_3 iki taško P_2 nubrėžiama tiesi linija, kuri pratęsiama už taško P_2 . Išmatuojama nugaros peties linija, ir gautas matmuo, atėmus 1 cm, atidedamas nuo taško a_3 ant nubrėžtos priekio peties linijos.

Nuo taško K_3 ant linijos K_3P_1 į viršų atidedami 5 cm. Nuo priekio peties linijos žemiausio taško per atidėjus 5 cm gautą tašką iki nugaros pažasties lanko nubrėžiama lenkta linija. Gaunamas priekio pažasties lankas.

Nuo taško L_2 ant liemens linijos į dešinę atidedami 2 cm, ir pažymima tašku L_3 . Klubų linijoje nuo taško R_1 į kairę atidedama klubų apimtis, pridedant 10 cm ir atimant nugaros klubų plotį ($50 \text{ cm} + 10 \text{ cm} = 60 \text{ cm} - 19,5 \text{ cm} = 40,5 \text{ cm}$), ir pažymima tašku R_2 . Nuo nugaros šoninės linijos taško N_3 nubrėžiama tiesi linija iki liemens linijoje pažymėto taško L_3 ir lenkta linija per klubų linijoje pažymėtą tašką R_2 iki linijos DC ; susikirtimo su linija DC taškas pažymimas raide C_1 . Išmatuojama nugaros šono linija nuo taško L_2 iki taško D_2 . Gautas matmuo atidedamas nuo taško L_3 ant priekio šono linijos.

Priekio linija BC į apačią 3 cm pailginama ir sujungiama lenkta linija su priekio šono linija.

Priekio užsegimui pridedami 5 cm.

Šoninė kišenė. Nuo liemens linijos taško L_4 ant pailgintos priekio pločio linijos į apačią atidedami 9 cm, ir pažymima tašku K_4 . Nuo taško K_4

nubrėžiama horizontali linija, lygiagretė apačios linijai. Ant nubrėžtos linijos nuo taško K_4 į abi puses (kairę ir dešinę) atidedama po 8 cm. Kišenės plotis viršuje — 16 cm, o apačioje — 17 cm. Kišenės ilgis (gylis) — 17 cm.

Krūtinės kišenė. Nuo taško K_3 ant krūtinės linijos į dešinę atidedami 4 cm, ir pažymima tašku 1. Nuo taško 1 kišenės pločiui atidedama 17 cm, ir pažymima tašku 2. Nuo taško 2 į viršų atidedamas 1 cm, o nuo taško 1 į viršų atidedami 2 cm. Gauti taškai sujungiami tiesia linija. Kišenės ilgis — 12 cm, o plotis apačioje — 12 cm, viršuje — 11 cm.

Šono įsiuvas. Nuo taško K_3 ant krūtinės linijos į kairę atidedami 5 cm, ir pažymima tašku 3. Nuo taško 3 statmenai nubrėžiama vertikali linija iki kišenės linijos. Nuo nubrėžtos linijos į abi puses liemens linijoje įsiuvo pločiui atidedama po 1 cm. Pažasties linijoje nuo pravestos linijos į abi puses atidedama po 0,5 cm. Per gautus taškus nubrėžiamas įsiuvas, kaip parodyta 228 pav.

Nugaros brėžinyje liemens linijoje pažymima 2,5 cm pločio klostelė. Pasinaudojant pizamos brėžiniu, galima kirpti vyrišką palaidinę.

Rankovė

(229 pav.)

M a t a i: 1. Rankovės ilgis — 65 cm

2. Rankovės plotis (48 : 2) — 24 cm

Nubrėžiamas status kampas. Kampo viršūnė pažymima raide A . (229 pav.). Nuo taško A ant vertikalios linijos atidedamas visas rankovės ilgis — 65 cm, ir pažymima raide D . Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedamas rankovės plotis — 24 cm, ir pažymima raide B . Iš taško B nuleidžiamas statmuo į apačią, o nuo taško D nubrėžiama horizontali linija į dešinę. Susikirtimo taškas pažymimas raide C . Nuo taško A į apačią atidedama $\frac{1}{2}$ rankovės pločio be 7 cm (24 cm — 7 cm = 17 cm), ir pažymima tašku V . Nuo taško V pravedama horizontali linija, lygiagretė linijai AB . Susikirtimo su linija BC taškas pažymimas raide V_1 . Nuo taško V_1 į viršų ant linijos BC atidedami 5 cm, ir pažymima tašku V_2 . Išmatuojamas atstumas nuo taško V_2 iki taško C ; gautas matmuo padalijamas pusiau ir, atėmus 1 cm, atidedamas ant linijos BC , pažymint tašku L . Nuo taško L į kairę nubrėžiama tiesi horizontali linija, lygiagretė pirmajai

horizontaliai linijai AB . Susikirtimo su linija AD taškas pažymimas raide L_1 . Gaunama alkūnės linija LL_1 .

Nuo taško A ant vertikalios linijos atidedama $\frac{1}{4}$ rankovės pločio, pridodant 1 cm ($24 \text{ cm} : 4 = 6 \text{ cm} + 1 \text{ cm} = 7 \text{ cm}$), ir pažymima tašku V_3 . Linija AB padalijama pusiau ($24 \text{ cm} : 2 = 12 \text{ cm}$), pažymint vidurį tašku V_4 . Nuo taško V_4 pravedamos įstrižos linijos iki taškų V_2 ir V_3 . Ant nubrėžtos įstrižos linijos V_4V_3 nuo taško V_4 į apačią atidedami 5 cm, ir pažymima tašku V_5 . Nuo taško V_5 į viršų nubrėžiamas status kampas, kurio statmuo — 1,5 cm. Ant įstrižos linijos V_4V_2 nuo taško V_4 į apačią atidedami 5 cm, ir gautasis taškas pažymimas raide V_6 . Nuo taško V_6 į viršų nubrėžiamas status kampas, kurio statmuo — 2,5 cm.

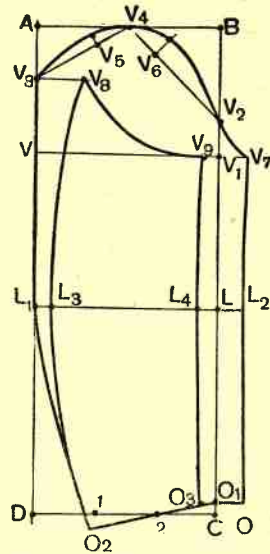
Linija VV_1 pratęsiama į dešinę, ir ant jos nuo taško V_1 atidedami 4 cm, pažymint tašku V_7 . Per pažymėtus statmenis ir taškus V_7, V_2, V_4, V_3 nubrėžiamas rankovės galvutės lankas.

Alkūnės linija L_1L ir viso ilgio linija DC pratęsimos į dešinę. Ant pratęstos alkūnės linijos nuo taško L į dešinę atidedama 3,5 cm ir pažymima tašku L_2 , o nuo taško C į dešinę atidedami 4 cm, ir pažymima tašku O . Taškai V_7, L_2 ir O sujungiami tiese.

Nuo taško C į viršų atidedama 1,5 cm, ir pažymima tašku O_1 . Rankovės plotis viso ilgio linijoje padalijamas į 3 dalis, pažymint taškais 1 ir 2. Nuo taško O_1 per tašką 2 brėžiama tiesi linija, kuri pratęsiama į apačią. Nuo taško O_1 ant pratęstos linijos atidedama 17 cm, pažymint tašku O_2 . Taškai O_2 ir L_1 sujungiami lenkta linija.

Apatinė rankovės dalis. Nuo taško V_3 į dešinę nubrėžiama linija, ant kurios atidedami 6 cm, ir pažymima tašku V_8 . Alkūnės linijoje nuo taško L_1 į dešinę atidedami 2 cm, ir pažymima tašku L_3 . Taškai V_8 ir L_3 sujungiami lenkta linija, kuri pratęsiama iki taško O_2 .

Nuo taško V_1 į kairę atidedami 2 cm, ir pažymima tašku V_9 . Alkūnės linijoje nuo taško L į kairę atidedami 2,5 cm, ir pažymima tašku L_4 , o nuo taško O_1 į kairę atidedami 2 cm, ir pažymima tašku O_3 . Nuo taško V_9

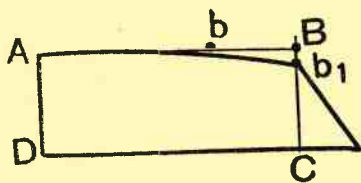

229 pav. Vyriškos pižamos rankovės pagrindinis brėžinys

per taškus L_4 ir O_3 nubrėžiama tiesi linija. Nuo taško V_8 iki taško V_9 nubrėžiamas apatinės rankovės dalies galvutės lankas, kaip parodyta brėžinyje 229 pav.

Apykaklė

Nubrėžiamas status kampas. Kampo viršūnė pažymima raide A (230 pav.). Nuo taško A ant vertikalios linijos atidedamas apykaklės plotis — 8 cm, ir pažymima tašku D . Išmatuojamas nugaros ir priekio kaklo lankas, ir gautas matmuo atidedamas nuo taško A ant horizontalios linijos, pažymint tašku B . Per pažymėtus taškus nubrėžiamas stačiakampis $ABCD$.

230 pav. Pižamos apykaklės brėžinys

Nuo taško B ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{3}$ apykaklės ilgio (21 cm : 3 = 7 cm), ir pažymima tašku b , o ant vertikalios linijos nuo taško B atidedamas 1 cm, ir pažymima tašku b_1 . Taškai b ir b_1 sujungiami truputį lenkta linija. Linija DC 5 cm pratęsiama į dešinę ir sujungiama tiesia linija su tašku b_1 .

Nuo taško B ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{3}$ apykaklės ilgio (21 cm : 3 = 7 cm), ir pažymima tašku b , o ant vertikalios linijos nuo taško B atidedamas 1 cm, ir pažymima tašku b_1 . Taškai b ir b_1 sujungiami truputį lenkta linija. Linija DC 5 cm pratęsiama į dešinę ir sujungiama tiesia linija su tašku b_1 .

Kelnės

(231 pav.)

- Matai:
1. Kelnų ilgis — 103 cm
 2. Liemens apimtis (88 : 2) — 44 cm
 3. Klubų apimtis (100 : 2) — 50 + 8 = 58 cm

Kelnų matai nuimami pagal bendras taisykles: liemens apimtis matuojama per ploniausią liemens vietą, klubų apimtis — per storiausią klubų vietą. Visas ilgis matuojamas nuo liemens iki žemės, atimant 3 cm.

Priekinė kelnų dalis. Nubrėžiamas status kampas. Kampo viršūnė pažymima raide A . Nuo taško A ant vertikalios linijos atidedamas ilgis iki žingsnio — $\frac{1}{2}$ klubų apimties, pridodant 1 cm (50 cm : 2 = 25 cm +

+ 1 cm = 26 cm), ir pažymima tašku \dot{Z} . Nuo taško A ant vertikalios linijos atidedamas visas kelnų ilgis — 103 cm, ir pažymima tašku H . Nuo taškų \dot{Z} ir H į dešinę nubrėžiamos tiesios horizontalios linijos. Žingsnio ilgio linija $\dot{Z}H$ išmatuojama ir padalijama pusiau. Gautas matmuo, pridėjus 3 cm ($77 \text{ cm} : 2 = 38,5 \text{ cm} + 3 \text{ cm} = 41,5 \text{ cm}$), atidedamas nuo taško H į viršų, pažymint tašku K .

Nuo taško K į dešinę nubrėžiama horizontali linija. Gaunama kelio linija.

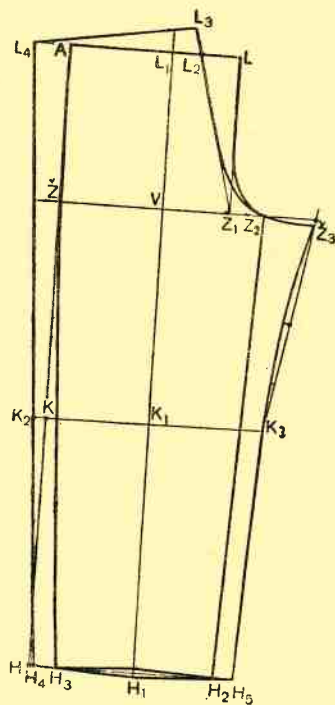
Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedama $\frac{1}{2}$ klubų apimties, pridodant 3 cm ($50 \text{ cm} : 2 = 25 \text{ cm} + 3 \text{ cm} = 28 \text{ cm}$), ir pažymima tašku L . Iš taško L į apačią nuleidžiamas statmuo iki žingsnio linijos; susikirtimo su žingsnio linija taškas pažymimas raide \dot{Z}_1 . Nuo taško \dot{Z}_1 ant žingsnio linijos į dešinę atidedami 6 cm, ir pažymima tašku \dot{Z}_2 . Taškas \dot{Z}_2 sujungiamas lenkata linija su linija $L\dot{Z}_1$.

Žingsnio linija $\dot{Z}\dot{Z}_2$ padalijama pusiau, pažymint vidurį tašku V . Nuo taško V nubrėžiama vertikali linija į viršų ir į apačią. Ši linija yra kelnų vidurio linija. Susikirtimo su liemens linija taškas pažymimas raide L_1 , susikirtimo su kelio linija — raide K_1 ir su viso ilgio linija — raide H_1 .

Nuo taško H_1 į abi puses atidedama po $\frac{1}{2}$ kelnų apačios pločio, atimant po 1,5 cm ($29 \text{ cm} : 2 = 14,5 \text{ cm} - 1,5 \text{ cm} = 13 \text{ cm}$), ir pažymima taškais H_2 ir H_3 . Taškas H_3 sujungiamas tiesia linija su tašku \dot{Z} , o taškas H_2 — su tašku \dot{Z}_2 .

Nuo taško H_1 į viršų atidedama 0,5 cm ir gautas taškas sujungiamas tiesiomis linijomis su taškais H_2 ir H_3 .

Užpakalinė kelnų dalis. Nuo taško \dot{Z}_1 ant žingsnio linijos į dešinę atidedama $\frac{1}{4}$ padidintos klubų apimties ($58 \text{ cm} : 4 = 14,5 \text{ cm}$). Nuo gauto taško į apačią atidedamas 1 cm, ir pažymima tašku \dot{Z}_3 . Liemens linijoje nuo taško L_1 į dešinę atidedami 5 cm, ir pažymima tašku L_2 . Nuo taško

231 pav. Vyriškos
pižamos kelnų
pagrindinis brėžinys

L_2 brėžiama tiesi linija iki taško \check{Z}_1 . Nuo pravestos linijos $L_2\check{Z}_1$ iki atidėtų taškų \check{Z}_2 ir \check{Z}_2 brėžiama lenkta linija. Linija \check{Z}_1L_2 pratęsiama į viršų 4,5 cm, ir pažymima tašku L_3 . Nuo taško L_3 centimetras dedamas įstrižai taip, kad pusė klubų apimties, pridėjus 2 cm ($50 \text{ cm} : 2 = 25 \text{ cm} + 2 \text{ cm} = 27 \text{ cm}$) susikirstų su pratęsta į kairę liemens linija, kaip parodyta 231 pav.; susikirtimo taškas pažymimas raide L_4 .

Apačioje nuo taško H_3 į kairę atidedami 3 cm, ir pažymima tašku H_4 . Taškai H_4 ir L_4 sujungiami tiesia linija. Kelio linija KK_1 pratęsiama į kairę. Susikirtimo su kelio linija taškas pažymimas raide K_2 . Atkarpa K_2K_1 išmatuojama, ir gautas matmuo atidedamas nuo taško K_1 į dešinę, pažymint tašku K_3 . Taškas K_3 sujungiamas su žingsnio linijoje pažymėtu tašku \check{Z}_3 . Nubrėžtoji linija padalijama pusiau, ir nuo vidurio taško į kairę nubrėžiamas status kampas, kurio statmuo — 1 cm. Per nubrėžto statmens viršūnę nuo taško \check{Z}_3 iki taško K_3 nubrėžiama lenkta linija. Apačioje nuo taško H_2 į dešinę atidedami 3 cm, ir pažymima tašku H_5 . Taškai H_5 ir K_3 sujungiami tiesia linija.

Nuo taško H_1 į apačią atidedama 0,5 cm. Gautas taškas sujungiamas tiesiomis linijomis su taškais H_5 ir H_4 .

MODELIAVIMAS

Modeliuojant, jeiğu išiuvai pervedami kita kryptimi ir dar prie jų norima padaryti daugiau klosčių ar drapiruočių, tuomet geriausia jas nustatyti (priderinti), pasinaudojant maketo medžiaga, kuri suraukiama ar suklostoma ant manekeno arba tiesiog ant figūros.

MODELIS Nr. 1

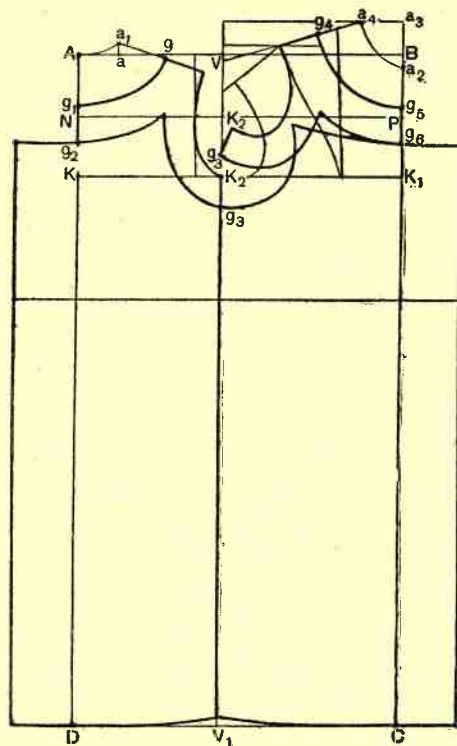
(232, 233 pav.)

Nubraižomas normalios figūros pagrindinis brėžinys (116 pav.).

Nugara. Nugaros brėžinyje nuo taško a_1 ant peties linijos atidedami 8 cm, ir pažymima tašku g . Nuo taško A į apačią atidedami 8 cm, ir pažymima raide g_1 . Taškai g ir g_1 sujungiami lenkta linija, lygiagrete kaklo lankui, — gaunamas naujas padidintas kaklo lankas. Nuo pravestos padidintos kaklo lanko linijos į apačią atidedami 6 cm, ir pažymima tašku g_2 . Nuo taško g_2 iki linijos NP nubrėžiama linija, lygiagrete kaklo

232 pav.
Modelis Nr. 1

233 pav. Modelio Nr. 1
modeliavimas

lankui. Nuo taško K_2 į apačią ant šono linijos atidedami 5 cm, ir pažymima tašku g_3 . Nuo taško g_3 iki linijos NP nubrėžiama lenkta linija, lygiagretė pažasties lankui.

Iš taškų g_2 ir g_3 nubrėžtos linijos sujungiamos smailiu kampu — gaunama nugaros perpetė (gestka). Suknelės nugaros paraukimui užleidžiama 10 cm. Tam tikslui nuo taško g_2 ir nuo taško D į kairę nubrėžiamos linijos, ant kurių atidedama po 10 cm, ir gautieji taškai sujungiami tiesia linija.

Nuo taško V_1 ant šono linijos į viršų atidedamas 1 cm, ir nuo gauto taško nubrėžiama lenkta linija, jungianti su viso ilgio linija DC .

Priekis. Nubrėžtas priekio pagrindinis brėžinys iškerpamas, ir krūtinės išiuvas suglaudžiamas. Tuomet nuo taško a_4 ant peties linijos atide-

dami 7 cm, ir pažymima tašku g_4 . Nuo taško a_2 į apačią taip pat atidedami 7 cm, ir pažymima tašku g_5 . Taškai g_4 ir g_5 sujungiami lenkta linija, lygiagrete kaklo lankui, — gaunamas padidintas kaklo lankas. Nuo taško g_5 į apačią ant priekio vidurio linijos atidedami 6 cm, ir pažymima tašku g_6 . Nuo taško g_6 iki linijos PN nubrėžiama lenkta linija, lygiagrete padidintam kaklo lankui. Nuo pažasties lanko žemiausio taško K_2 į apačią ant šono linijos atidedami 5 cm ir pažymima tašku g_3 , kuris sutampa su nugaros brėžinyje pažymėtu tašku g_3 . Nuo pažymėto taško g_3 nubrėžiama lenkta linija, lygiagrete pažasties lankui iki priekio linijos PN . Nubrėžtas linijas sujungus smailiu kampu, gaunama priekio perpetė. Brėžinyje parodyta jau išmodeliuota ir atkirpta perpetė.

Suknelės priekio paraukimui užleidžiama 10 cm. Tam tikslui nuo taško g_6 į dešinę atidedama 10 cm. Tiek pat atidedama ir nuo taško C į dešinę. Pažymėti taškai sujungiami tiese.

Apačios aplyginimui nuo taško, gauto atidėjus nuo taško V_1 į viršų 1 cm, nubrėžiama lenkta linija, jungianti su viso ilgio linija.

MODELIS Nr. 2

(234, 235 pav.)

Nugara. Nubraižomas normalios figūros nugaros pagrindinis brėžinys (116 pav.). Kaklo iškirpimui nuo taško a_1 ant peties linijos atidedami 2 cm. Nuo taško A žemyn ant nugaros vidurio linijos taip pat atidedami 2 cm. Gauti taškai sujungiami lenkta linija, lygiagrete kaklo lankui, — gaunamas paplatintas kaklo lankas.

P a s t a b a. Kerpant pagrindinį brėžinį, įsiuvą reikia suglausti. Jei brėžinys iškerpamas įsiuvo nesuglaudus, tai siuvant įsiuvo vietoj pritrūksta medžiagos, ir siūlės esti negražios, nelygios.

Priekis. Nubraižomas pagrindinis priekio brėžinys (116 pav.). Nuo taško a_4 ant peties linijos atidedami 2 cm. Nuo taško a_2 į apačią ant priekio vidurio linijos taip pat atidedami 2 cm. Gautieji taškai sujungiami lenkta linija, lygiagrete kaklo lankui.

Kad priekis užsimestų, kerpant reikia užleisti. Tam tikslui brėžinyje nuo padidinto kaklo lanko į dešinę atidedami 2 cm. Liemens linija nuo taško L_1 taip pat 2 cm pratęsiama į dešinę. Gautus taškus sujungus tiesia linija, prie pratęstos liemens linijos susidaro status kampas, kuris pažymimas raide L_2 . Padidinta kaklo lanko linija nuo užmetimo linijos į dešinę pailginama 1 cm. Nuo padidinto kaklo lanko ant užmetimo linijos

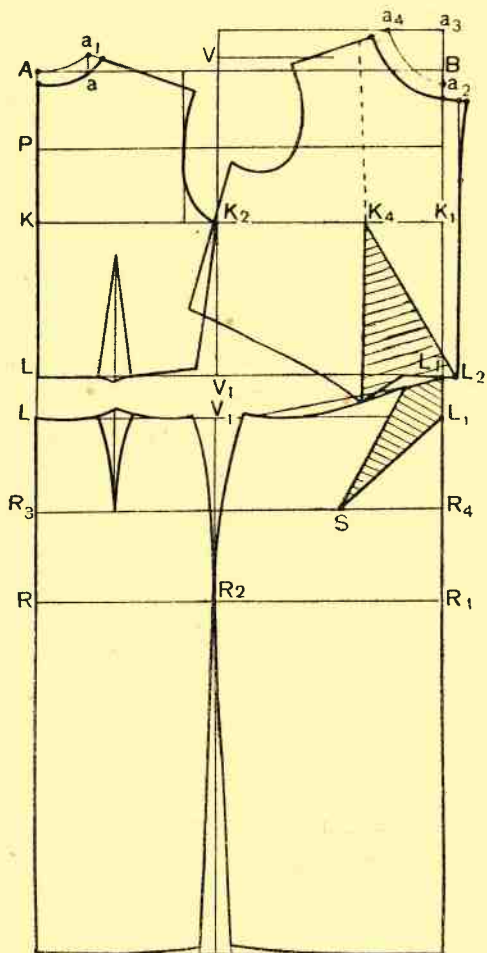
į apačią atidedama 10 cm, ir pažymėti taškai sujungiami tiesia linija, kaip parodyta 235 pav.

Krūtinės išiuvas perkeliamas į liemens vidurio liniją. Tam tikslui, krūtinės išiuvą suglaudus, nuo taško K_4 iki kampo L_2 nubrėžiama tiesi linija, kuri kampą L_2 dalija pusiau. Per nubrėžtą liniją brėžinys perkerpamas, ir krūtinės išiuvas pereina į liemens vidurio liniją. Liemens išiuvas taip pat pereina į priekio išiuvą. Liemens išiuvą nebūtina pervesti į liemens vidurio liniją — galima pervesti į šono liniją.

Brėžinyje parodyta išmodeliuotas priekio brėžinys (235 pav.).

234 pav.
Modelis Nr. 2

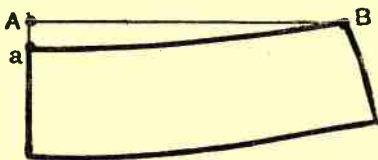

235 pav. Modelio Nr. 2
modeliavimas

Sijonas

(235 pav.)

- M a t a i: 1. Sijono ilgis — 70 cm
2. Klubų apimtis (106 : 2) — 53 cm
3. I klubų nuotolis — 12 cm
4. II „ „ — 24 cm

236 pav. Modelio Nr. 2 apykaklės brėžinys

Sijono brėžinys braižomas, kaip lygaus sijono pagrindinis brėžinys. Sijono šoninė linija turi atitikti liemens šoninę liniją. Sijono priekio įsiuvas perkeliamas į liemens vidurį.

Nuo taško L_1 į viršų priekio vidurio linija 5 cm pailginama ir sujungiama tiesia linija su sijono šono linija. Nuo susidariusio kampo viršūnės ant pravestos linijos į kairę atidedami 5 cm; nuo taško R_4 į kairę ant pirmo klubų nuotolio linijos atidedama 13 cm, pažymint gautąjį tašką raide S. Taškas S sujungiamas su tašku L_1 ir su liemens linijoje atidėjus 5 cm gautu tašku. Liemens linija nuo įsiuvo iki šono linijos brėžiama truputį lenkta.

Apykaklė. Išmatuojamas nugaros ir priekio kaklo lankas. Gautas matmuo atidedamas apykaklės ilgiui.

Nubrėžiamas status kampas. Kampo viršūnė pažymima raide A. Nuo taško A ant horizontalios linijos atidedamas apykaklės ilgis — 21 cm, ir pažymima tašku B. Ant vertikalios linijos nuo taško A atidedami 2 cm, ir pažymima tašku a. Taškai B ir a sujungiami lenkta linija. Nuo taško a ant vertikalios linijos atidedamas apykaklės plotis — 7 cm ir pažymima tašku D. Nuo taško D nubrėžiama lenkta linija, lygiagrečiai linijai aB. Apykaklės priekis nubraižomas pagal norimą fasoną (236 pav.).

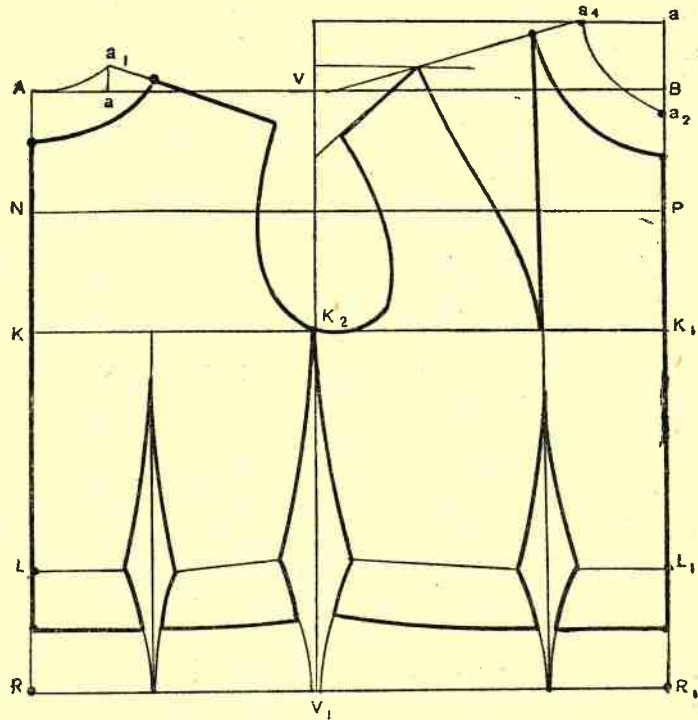
MODELIS Nr. 3

(237, 238 pav.)

Suknelės su pailginta liemens linija brėžinys braižomas ant normalios figūros pagrindinio brėžinio. Pagrindinio brėžinio kaklo lankas paplatinamas 4 cm. Nuo liemens linijos LL_1 į apačią pailginimui atidedami 5 cm.

237 pav.
Modelis Nr. 3

238 pav. Modelio Nr. 3 liemens dalies
modeliavimas

Sijonas kerpamas į apačią paplatintas (kliošinis). Prie liemens prisiuvama bijė (medžiagos juostelė) tokio pat pločio kaip ir apykaklė. **Apykaklė** kerpama pagal pagrindinį brėžinį — pusiau apvali (238 pav.).

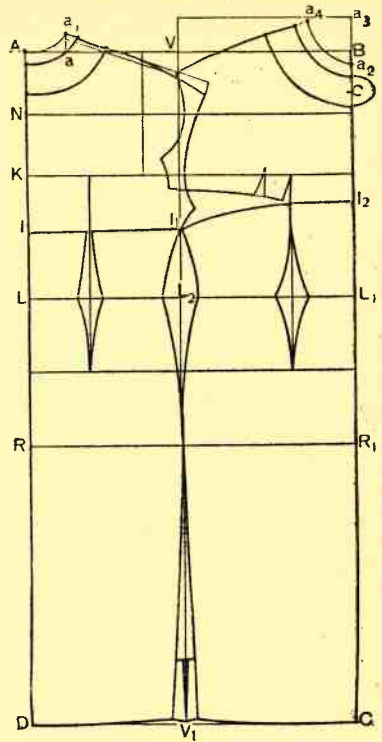
MODELIS Nr. 4

(239, 240 pav.)

Nugara. Nubraižomas drabužio kimono rankovėmis nugaros pagrindinis brėžinys (145 pav.) kartu su sijonu. Nuo taško A ant vertikalios linijos į apačią atidedami 2 cm. Nuo taško a_1 ant peties linijos taip pat atidedami 2 cm. Gautieji taškai sujungiami lenkta linija, lygiagrete kaklo lankui. Nuo padidinto kaklo lanko ant peties linijos atidedama 5 cm;

239 pav.
Modelis Nr. 4

240 pav. Modelio Nr. 4
modeliavimas

tiek pat atidedama ir nuo padidinto kaklo lanko ant nugaros vidurio linijos į apačią. Gautieji taškai sujungiami lenkta linija, lygiagrete kaklo lankui. Gaunama nugaros kaklo bijė.

Nuo taško L ant nugaros vidurio linijos į viršų atidedama 10,5 cm ir pažymima tašku I . Nuo taško L_2 ant šono linijos į viršų atidedama 11 cm ir pažymima tašku I_1 . Taškai I ir I_1 sujungiami tiesia linija. Liemens išiuvas sujungiamas su sijono išiuvu.

Nuo taško V_1 ant linijos DC į kairę atidedami 2 cm sijono susiaurinimui. Gautasis taškas sujungiamas su klubų linija. Nuo linijos DC ant pravestos linijos į viršų atidedama 0,5 cm, ir gautasis taškas sujungiamas su linija DC , kaip parodyta 240 pav.

Priekis. Nubrėžiamas drabužio kimono rankovėmis priekio pagrindinis brėžinys (146 pav.). Nuo taško a_4 ant peties linijos atidedama 2 cm.

Nuo taško a_2 į apačią ant priekio vidurio linijos taip pat atidedama 2 cm. Gautieji taškai sujungiami lenkta linija. Gaunama padidintas kaklo lankas. Nuo padidinto kaklo lanko ant peties linijos atidedama 5 cm. Tiek pat atidedama ir nuo padidinto kaklo lanko ant priekio vidurio linijos į apačią. Pažymėti taškai sujungiami lenkta linija. Gaunama priekio bijė. Nubrėžtos linijos į priekį pratęsimos po 3,5 cm užsegimui, ir kampas suapvalinamas pagal fasoną.

Nuo taško L_1 į viršų ant priekio vidurio linijos atidedama 15 cm, ir pažymima raide I_2 . Nuo taško L_2 į viršų ant šono linijos atidedama 11 cm ir pažymima tašku I_1 . Taškai I_1 ir I_2 sujungiami lenkta linija; per šią liniją brėžinys nukerpamas.

Nuo liemens įsiuvo perkerpama iki krūtinės įsiuvo viršūnės. Krūtinės įsiuvą suglaudus, įsiuvas pereina į perkirpimo liniją. Gautas medžiagos perteklius sumetamas dviem klostelėmis. Brėžinyje parodyta išmodeliuota iškarpa. Sijonas į apačią susiaurinamas ir aplyginamas, kaip ir nugaros brėžinyje. Sijono šono klostelei apačioje nuo šoninių siūlių užleidžiama po 2 cm, kaip parodyta brėžinyje. Klostelės ilgis — 10 cm.

SIUVIMAS

PRIMATAVIMAS

Tvarkingai ir tiksliai sukirpus medžiaga, kirpimo detales reikia lengvai sudaigstyti primatavimui, ir siuvinį patikslinti ant figūros. Jei pasitaikys kokių netikslumų, juos ištaisyti ir tik tada galutinai susiūti. Darbas turi būti tvarkingas, švarus, siūlės nesutrauktos, vienodo pločio, atskiros detalės tiksliai, tvarkingai prisiūtos. Kartais primatuojuojant gražiai gulėjusį drabužį tenka taisyti dėl netvarkingo, netikslaus siuvimo. Nereikia skubėti ten, kur reikia ypač kruopščiai ir tiksliai dirbti, nes, bereikalingai taisinėjant ir ardant, siuvinys pasidaro negražus. Tik tvarkingai, tiksliai atlikus visas darbo operacijas, galima bus tikėtis gražaus, gerai prie figūros tinkančio drabužio.

Sukirptose detalėse reikia pažymėti jų sujungimo linijas, klosčių, įsiuvų, raukinių, volanų vietas. Susiuvus įsiuvus, sudėjus klostes, siūlu pažymėjus priekio ir nugaros vidurį, sudaigsčius (sujungus laikinomis siūlėmis) pagrindines detales, drabužis primatuojuojamas.

Tiek nuimant matus, tiek ir primatuojuojant drabužį, žmogus turi stovėti laisvai, natūraliai. Moteris turi dėvėti gerą liemenėlį ir korsetą; tačiau ji neturi stengtis atrodyti tiesesne, plonesne, negu iš tikrųjų yra. Mat, drabužis, primatuotas, esant nenatūraliai kūno padėčiai, vėliau, kai figūra įgauna įprastą, natūralią padėtį, blogai guli, yra nepatogus.

Primatuojuojant reikia labai atidžiai žiūrėti, kaip drabužis guli. Visus sukirpimo netikslumus reikia išsiaiškinti ir pašalinti. Labai svarbu tai padaryti laiku, kol nenukirpta užleistoji medžiagos atsarga, kol drabužis galutinai nesusiūtas. Vėliau tik retai tegalima ištaisyti klaidas, kurios būtų lengvai pašalintos, jei laiku būtų pastebėtos.

Labai patogu primatuojuojant naudotis specialiais segtukais (su galvutėmis). Jais galima greit ir tiksliai pažymėti pakeitimus. Neturint segtukų, atžymėjimai daromi specialia kreida ar adata su spalvotu siūlu. Taisytinai vietas reikia aiškiai pažymėti ir neatidėliojant ištaisyti, nes vėliau užmirštama. Atžymėjimai paprastai daromi dešinėje drabužio pusėje, tačiau jei figūra arba fasonas yra nesimetriški, atžymėjimus tenka daryti abiejose pusėse.

Klaidos ir netikslumai drabužyje pasitaiko dažniausiai tada, kai netiksliai nuimti matai arba kai brėžinys neatitinka figūros; pavyzdžiui, brėžinys darytas normaliai figūrai, o figūra yra palinkusi ar atsilošusi, pečiai žemesni ar aukštesni už normalius; arba kai figūra yra nesimetriška — vienas petys žemesnis už kitą, viena mentė didesnė už kitą, nevienodos krūtys ar pan. Primatuoju drabužį, išryškėja visi figūros netobulumai. Jei, sudarant pagrindinę iškarpa, nebuvo atsižvelgta į figūros defektus, tai primatuoju reikia juos pastebėti ir drabužį priderinti prie matuojamos figūros. Vykusiai priderinus drabužį, figūros defektus galima užmaskuoti, padaryti neryškius.

Primatuoju patikrinamos ir patikslinamos drabužio detalių proporcijos, nustatomos įsiuvų kryptys ir ilgumas, klosčių, volanų, raukinių dydis ir kiekis, kilpų, kišenių ir kitų detalių vieta, pažymima kaklo iškirpimo forma ir gilumas. Jei drabužis su apykakle, apykaklė prisiuvama prie kaklo iškirpimo, ir patikrinama, ar ji tinkamai guli. Patikslinama nesimetriškų detalių vieta. Pažymimi kontroliniai taškai (rankovės vieta ties pečių siūle, rankovės kryptis, rankovių siūlės atstumas nuo šono siūlės ir pan.), ant liemens ir rankovės atitinkamai pažymima, kad rankovė nenusisuktų į vieną arba į kitą pusę. Jei matuojamas drabužis yra iš dviejų dalių, pirmiausia primatuoju apačioje esanti drabužio dalis. Pavyzdžiui, siuvant kostiumą, pirma matuojamas sijonas, paskui — švarkas.

Primatavus, jei reikia taisyti, drabužis išardomas, pažymėti pataisymai patikslinami, segtukais pažymėtos vietos pažymimos kreida arba siūlais. Jei buvo panaudota atsarga palikta medžiaga, reikia pažymėti naujų siūlių linijas, naujas pakeistų įsiuvų ir klosčių vietas. Atžymėjimai perkeliama į abi drabužio puses, sudėjus vienodas drabužio dalis vieną ant kitos, arba sulenkus pusiau, pavyzdžiui, nugara ir priekis sulenkiami pusiau, o rankovės sudedamos viena ant kitos.

Jei pataisymų buvo labai daug, drabužį tenka antrą kartą primatuoti ir patikrinti, ar visos klaidos ištaisytos. Nereikia skubėti iškirpti paliktą atsargą, nes gali tekti dar taisyti. Jei drabužis guli gerai, ir viskas atrodo tvarkoje, galima nereikalingą medžiagos atsargą nukirpti, tačiau liemens ir šonų siūlėse atsarga paliekama, nes nešiojant drabužį žmogus gali pastorėti ar medžiaga susitraukti.

Jei drabužis matuojamas tik vieną kartą ir pataisų nėra arba jos labai mažos, tai matuojant reikia nustatyti drabužio ilgį. Drabužio ilgiui nustatyti naudojama liniuotė. Pamatuojamas atstumas nuo grindų iki

norimo drabužio ilgio, ir tuo atstumu, sukant figūrą aplink, kreida, spalvotu siūlu arba segtukais pažymima drabužyje eilė taškų. Pagal pažymėtus taškus nustatoma palenkimo linija.

Jei suknelėje yra įstrižai kirptos medžiagos dalių arba sijonas yra kirptas pilnu kliošu, tai prieš siuvant įstrižasias dalis reikia gerai ištempti, o prieš matuojant suknelė turi gerai išsikabėti, kad įstrižosios dalys išsitemptų. Jei siuvant įstrižosios dalys neištempiamos, vėliau benešiojant jos išsitempia, ir suknelės apačia pasidaro nelygi.

Siuvant drabužius iš vilnonių ir šilkinų medžiagų arba sudėtingų fasonų medvilnines sukneles, reikia matuoti du kartus. Pirmą kartą primatavus patikslinamos visos detalės, galutinai susiuvami įsiuvai, pečių ir šonų siūlės, sudaigstomos klostės, pasiuvamos smulkiosios dalys: apykaklė, kišenės, rankovės, priedurai ir pan.; pažymimos vietos išsiuvinėjimams, kišenėms ir kitoms detalėms; pridaigstoma viršutinė drabužio dalis (liemuo) prie sijono, įdaigstomos rankovės, apykaklė, prisegamos kišenės, palenkiamą drabužio apačia.

Antrą kartą primatuojant galutinai patikslinama, ar viskas tvarkoje, nustatomas drabužio ilgis ir pan. Pastebėti netikslumai pažymimi, kaip ir pirmo primatavimo metu, segtukais arba spalvotu siūlu. Viską sutvarkius, drabužis susiuvamas.

SIUVANT PASITAIKANČIOS KLAI DOS IR JŲ TAISYMAS

Klaidos ir netikslumai siuvant pasitaiko dažniausiai dėl to, kad paruoštas pagrindinis brėžinys ir iškarpa neatitinka figūros. Jei palinkusi figūra imant matus dirbtinai išsitiesė, buvo gauti normalios figūros matai ir išbrėžtas pagal juos normalios figūros pagrindinis brėžinys. Žinoma, pagal tokį brėžinį sukirptas drabužis palinkusiai figūrai netiks, ir jį teks taisyti. Taip pat gali atsirasti įvairūs netikslumai, nereikalingos raukšlės, jei drabužis buvo kirptas normalaus aukštumo pečiams, o žmogus, kuriam siuvamas drabužis, yra žemesnių ar aukštesnių pečių. Jei pečiai žemesni, drabužis pečių aukštyje esti per laisvas, krinta raukšlėmis ir netvarkingai atrodo. Aukštesni už normalius pečiai iškelia drabužį pečiuose, o nugaros viduryje ar priekyje susidaro skersos raukšlės.

Netikslumai gali atsirasti ir tada, kai brėžinys atitinka figūrą, bet sukirptas pagal jį drabužis yra netaisyklingai susiūtas. Jei, siuvant šoni-

nę siūlę, nugara arba priekis pakeliamas aukščiau, kaip brėžinyje buvo numatyta, drabužio dalys nebeatitinka viena kitos, ir drabužis blogai guli. Blogai guli drabužis ir tada, kai netaisyklingai susiuvamos pečių siūlės, pavyzdžiui, perkėlus kaklo iškirpimo aukščiausią tašką aukščiau arba žemiau, pakeičiamas drabužio balansas (drabužio dalys nebeatitinka viena kitos), ir drabužis blogai guli.

Drabužiuose dažniausiai pasitaiko šios kirpimo klaidos:

a) kai drabužio nugara nuo peties iki pažasties sukirpta per trumpa ar per ilga,

b) kai iškarpa padaryta normaliems pečiams, o figūros pečiai yra aukštesni ar žemesni,

c) kai figūra yra nesimetriška, su defektais.

Pažinti, kuri iš aukščiau nurodytų klaidų yra drabužyje, galima iš šių požymių.

Per trumpa nugara

Jei drabužio nugara sukirpta per trumpa, drabužyje esti šie trūkumai:

1. Skersos raukšlės nugaroje eina iki liemens, arba priekio dalyje susidaro įstrižos raukšlės, einančios nuo apačios į pažastų pusę (241 pav.).

Priežastys. Pagrindas neatitinka figūros. Nugara yra kirpta normaliai figūrai, o figūra palinkusi; arba kirpta atsilošusiai figūrai, o figūra yra normali.

Nugara gali būti per trumpa ir tada, jei, susiuvant šonines siūles, nugara nuleidžiama žemiau už priekį, ir tuo pačiu viršutinė nugaros dalis sutrumpėja.

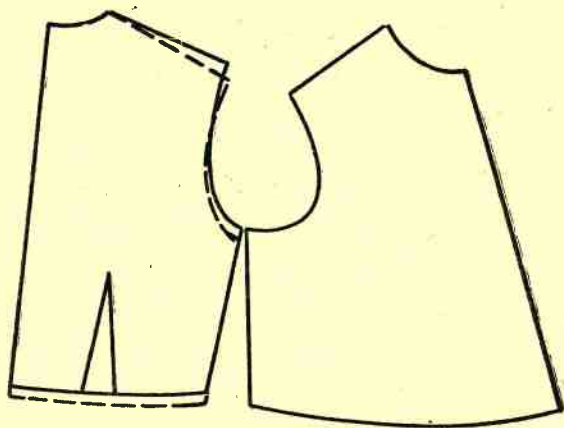
Taisymas. Nugaros šonus pakelti aukščiau už priekio, išleidžiant nugaros apačioje turimą atsargą. Pažastis nugaroje pagilinti. Pečiuose prie rankovės dalį medžiagos nukirpti, suvedant pečių liniją su kaklo aukščiausiu tašku (242 pav.).

2. Drabužis, nekirtas per liemenį, tempiamas atgal, krinta į užpakalį. Priekio liemens pusėje drabužis aptemptas, o nugaros apačioje (sijono) laisvas, krintas dūdelėmis (243 pav.).

Taisymas. Nugarą taisyti kaip ir pirmu atveju. Priekis taisomas šiuo būdu: kaklo aukščiausias taškas nuleidžiamas žemyn, ir pagilinamas kaklo iškirpimas. Pečių linija prie rankovės sutrumpinama. Iš priekio

241 pav. Taip atrodo drabužis, kai nugara per trumpa

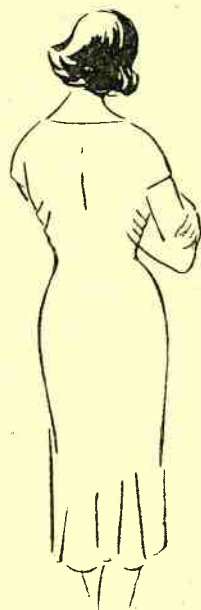
242 pav. Iškarpos pakeitimas, taisant per trumpą nugarą

šoninės linijos klubų srityje išleidžiama atsarga, suvedant liniją į pažasties tašką K_2 (244 brėž.).

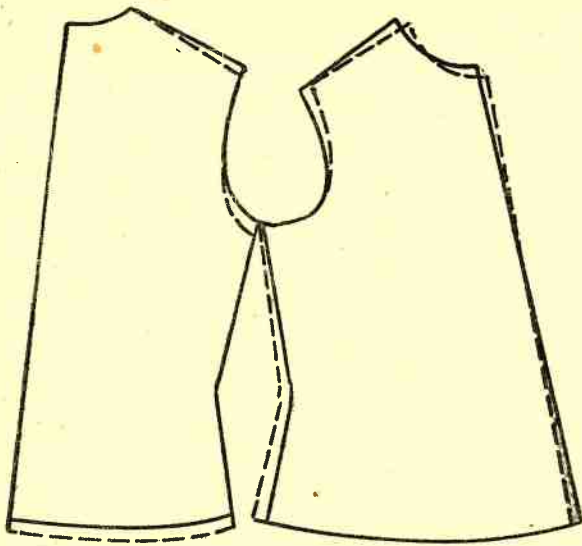
3. Priekyje užsegamo drabužio skvernai į apačią išsiskiria (245 pav.). Tačiau skvernai gali išsiskirti ne tik dėl per trumpos nugaros, bet ir dėl kitų priežasčių: kai kaklo iškirpimas per didelis, arba skvernų kraštai ištempti.

Taisymas. Jei skvernai išsiskiria dėl netinkamo sukirpimo, reikia išardyti pečių siūles. Priekinę pečių siūlės dalį prie kaklo suimti, o pažastyje iš šoninės siūlės išleisti medžiagos ir priekį truputį nuleisti žemiau, kaip nugarą.

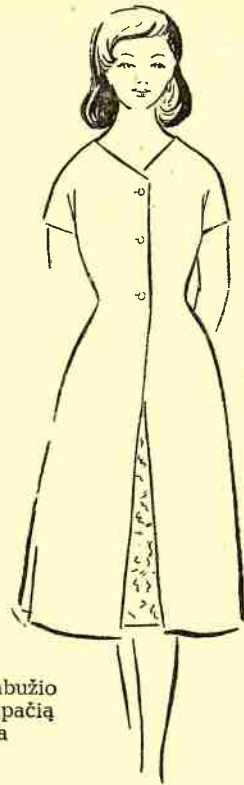
Jei drabužio kraštai ištempti, tai, atsiuvant kraštą kita medžiaga, reikia jį truputį sulaukyti. Storoms medžiagoms į kraštą įsiuvama valo juostelė. Laiku neatitaisius klaidų, gaunamas nepatogiai gulintis drabužis.

243 pav. Išvien kirpta suknelė su per trumpa nugara

244 pav. Per trumpos nugaros taisymas

245 pav. Drabužio skvernai į apačią išsiskiria

Per ilga nugarą

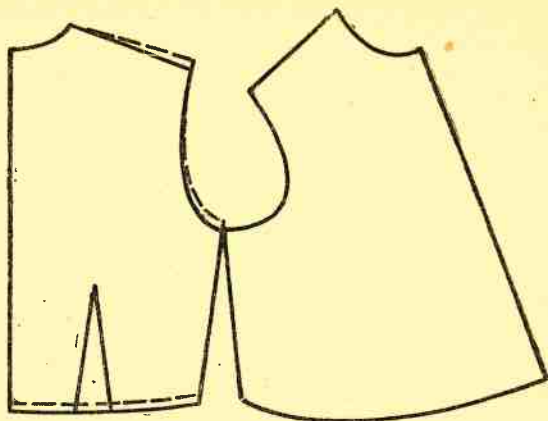
Jei drabužio nugarą per ilgą, drabužyje atsiranda raukšlės ir lūžimai, einantieji skersai nugaros (246 pav.); priekyje susidaro įstrižos raukšlės, einančios iš apačios į viršų kaklo link. Nugaroje drabužis esti aptemptas, o priekio apačioje atsiranda dūdelės. Sėdint apykaklė pasikelia aukštyn, nugarą užkrinta ant kaklo, drabužis krinta į priekį. Drabužyje, turinčiame priekyje užsegimą, skvernai apačioje vienas ant kito užėina daugiau, negu krūtinėje.

Priežastys. Kirpta ne to tipo figūrai arba šono siūlė blogai susiūta — iškraipytas drabužio balansas (dalys nebeatitinka viena kitos). Per ilgą nugaros šoninė dalis priekinę dalį tempia žemyn, ir dėl to atsiranda raukšlės.

1. Jei drabužio nugaroje atsiranda skersos raukšlės ir lūžimai, tai rodo, kad nugaros viršutinė dalis per ilgą. Šis trūkumas pasitaiko tada, kai brėžinys ir iškarpa daryti normaliai figūrai, o figūra yra atsilošusi,

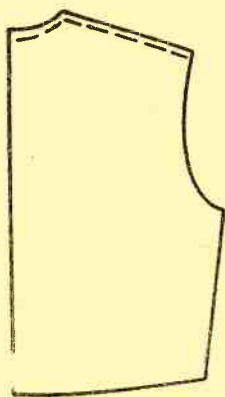
246 pav. Taip atrodo drabužis, kai nugara per ilga

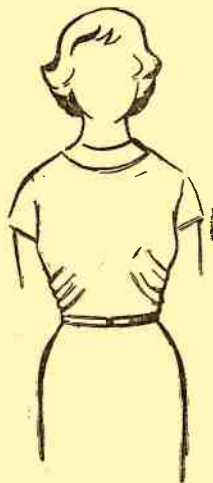
247 pav. Per ilgos nugaros sutrumpinimas, kai yra palikta medžiagos atsargai

arba, jei kirpta palinkusiai figūrai, o figūra yra normali; arba jei, siuivant šoninę siūlę, nugara pakeliama aukščiau už priekį.

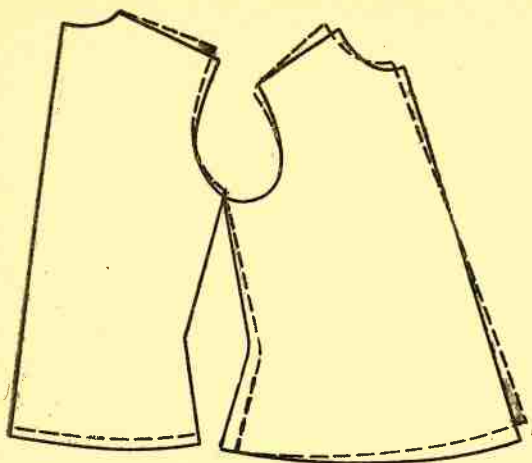
Taisymas. Susiuvant šonines siūles, nugarą reikia nuleisti žemiau kaip priekį, išleisti atsargą pažastyje ir pečių aukštyje. Nugaros apačią patrumpinti (247 pav.). Jei pažastyse bei pečiuose atsargos nėra ir nu-

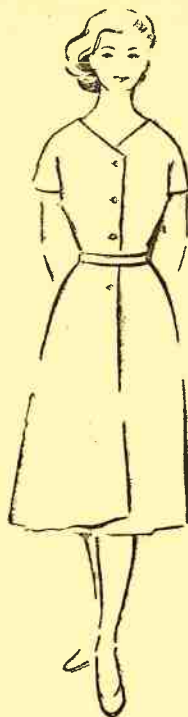
248 pav. Per ilgos nugaros trumpinimas, kai nėra atsargos

249 pav. Drabužio priekis, kai nugara per ilga

250 pav. Iškarpos pakeitimas, taisant per ilgą nugarą

251 pav. Drabužio skvernai užaina vienas ant kito daugiau negu reikia

garos nuleisti negalima, tada tenka ją pakelti, nukerpant viršutinę dalį tiek, kiek reikia sutrumpinti nugarą (248 pav.).

2. Priekyje ties liemeniu atsiranda raukšlės, einančios iš apačios į viršų kaklo kryptimi (249 pav.), jei per ilga nugaros šoninė dalis, kuri tempia drabužio priekį žemyn.

Taisymas. Nugarą nuleisti žemyn, jei nėra atsargos — sutrumpinti ją iš viršaus, kaip parodyta 247, 248 pav.

3. Išvien kirpta suknelė pereina į priekį, aptempdama klubų srityje užpakalį.

Taisymas. Nugaroje pakelti peties liniją nuo aukščiausio kaklo taško. Priekyje prie kaklo duobutės suimti, žemiausią kaklo tašką pakelti aukščiau, susiaurinant priekį (250 pav.).

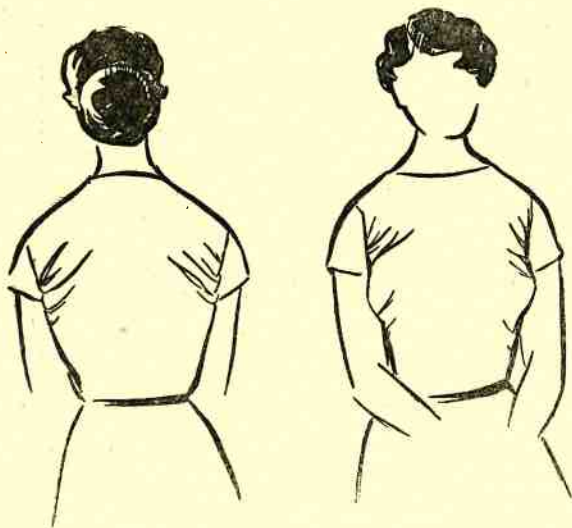
4. Priekio skvernai apačioje užaina vienas ant kito daugiau kaip viršuje (251 pav.).

Taisymas toks, kaip parodyta 250 pav.

Aukštesni ar žemesni pečiai

Jei drabužio pečiai yra **aukštesni** negu reikia, drabužis šonuose nukrinta, atsiranda įstrižos raukšlės (252 pav.).

Priežastys. Sukirpta aukštesniems pečiams, o pečiai normalaus aukštumo; arba sukirpta normaliems pečiams, o pečiai yra žemi.

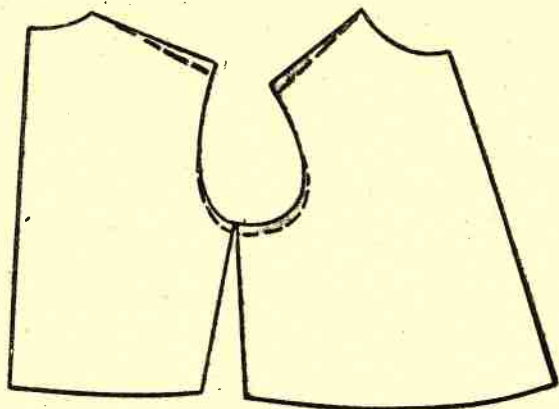

252 pav. Drabužis, kai sukirpta aukštesniems pečiams, negu reikia

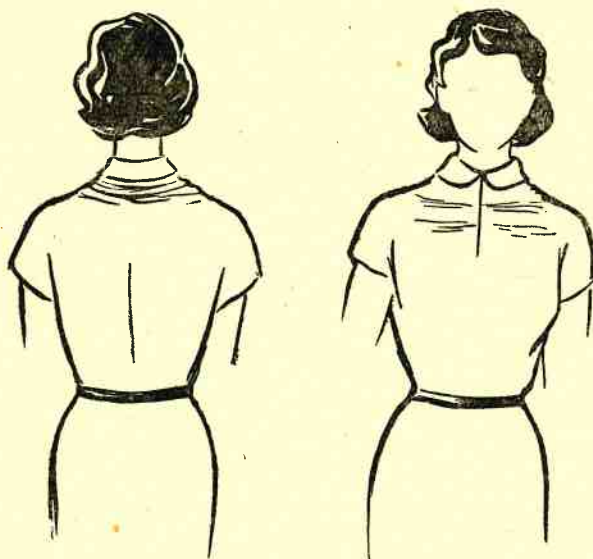
Taisydas. Pečių liniją tiek priekio, tiek ir nugaros dalyje nuo aukščiausio kaklo lanko taško reikia pažeminti, atitinkamai pagilinant pažasties iškirpimą (253 pav.). Jei drabužis nešiojamas su peteliais, petelius galima pastorinti. Prie labai nuolaidžių pečių, jei medžiaga neperšviečiama, galima dėti petelius.

Jei drabužio pečiai yra **žemesni** negu reikia, viršutinėje drabužio dalyje prie menčių ir priekyje atsiranda laisvos medžiagos, kuri pasikelia prie kaklo. Priekinėje dalyje kaklo iškirpimas neprigula prie krūtinės, o pasikelia (254 pav.).

Priežastys. Drabužis sukirptas normalaus aukštumo pečiams, o pečiai yra aukšti; arba drabužis sukirptas žemiems pečiams, o pečiai yra normalūs.

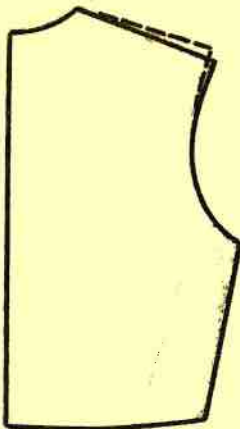
253 pav. Per aukštų pečių ištaisymas

254 pav. Drabužis, kai sukirpta žemesniems pečiams, negu reikia

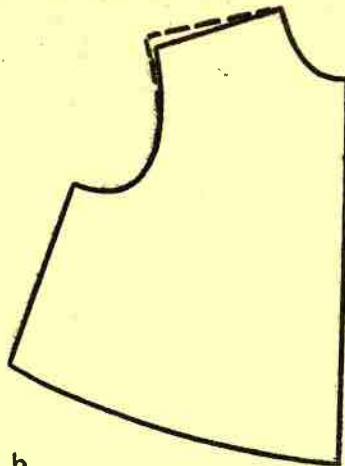
Taisymas. Pečių aukštyje prie rankovės iškirpimo išleidžiama atsarga, nejudinant aukščiausio kaklo taško (255 brėž.). Jei atsargos pečių aukštyje nėra, tada nuleidžiamas žemiau kaklo lankas, nejudinant peties žemiausio taško (256 pav.).

Jeigu figūra nesimetriška ar su defektais, drabužį tenka taisyti, atsižvelgiant į figūros defektus, individualiai.

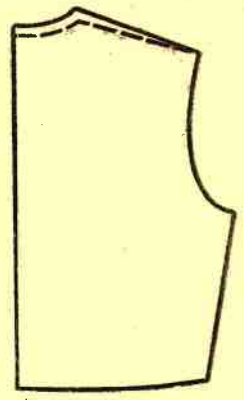

a

255 pav. Per žemų pečių taisymas

b

256 pav. Per žemų pečių taisymas, kai nėra atsargos pečiuose

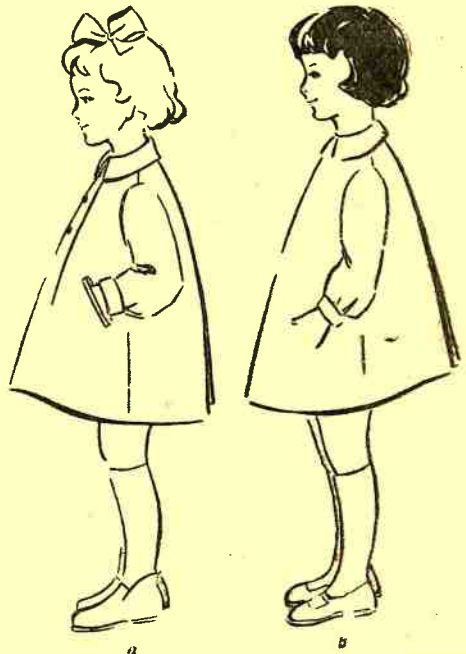
Per trumpa drabužio vidurinė dalis

Drabužio priekio ar nugaros vidurys užsikelia į viršų (trumpesnis) (257 pav.).

Priežastys. Jei pasikeičia drabužio priekis, tai reiškia, kad priekio vidurinė (lenkimo) linija per trumpa; jei pasikeičia nugarą, — nugaros lenkimo linija per trumpa.

Taisymas. Reikia pailginti lenkimo liniją, panaudojant viršuje, prie kaklo, arba apačioje palenkimui paliktą medžiagos atsargą (258 pav., a ir b).

Drabužis krinta į užpakalį, tempiamas atgal (259 pav.).

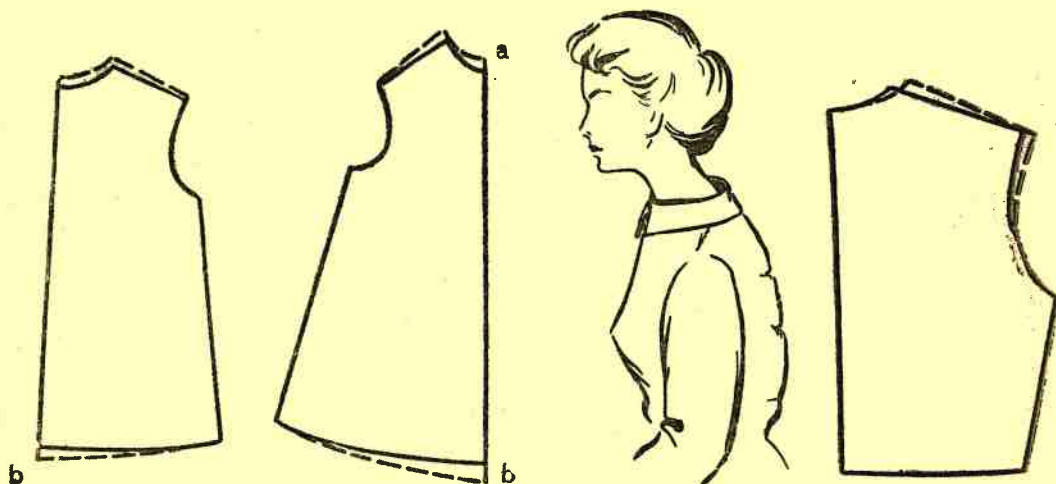

a

b

257 pav. Per trumpa drabužio vidurinė dalis

Priežastys. Drabužio kaklo lankas yra per siauras. Nugaros kaklo lankas neatsigula į vietą, o atkrinta į užpakalį, traukdamas su savimi visą drabužį.

258 pav. Vidurinės dalies pailginimas:
a — viršutinėje dalyje, b — apačioje
(jei nėra atsargos viršuje)

259 pav. Per
siauras kaklo
lankas

260 pav.
Kaklo lanko
paplatinimas

Taisymas. Paplatinti nugaros kaklo lanką (260 pav.).

Čia paminėtos tik dažniausiai pasitaikančios kirpimo klaidos, nurodytos jų priežastys ir taisymo būdai.

SIUVIMO EIGA

Drabužis siuvamas pagal tam tikrą tvarką. Labai svarbu kiekvieną darbą atlikti tiksliai ir laiku drabužio detales išlyginti. Prieš sujungiant vieną drabužio dalį su kita dalimi, siūles reikia išlyginti. Jei prieš sujungiant siūlė nebus išlyginta, tai vėliau negalima bus jos tinkamai išlyginti (bus sunku prieiti), ir ji negražiai atrodys. Darbo eigoje išlyginta siūlė yra gražesnė.

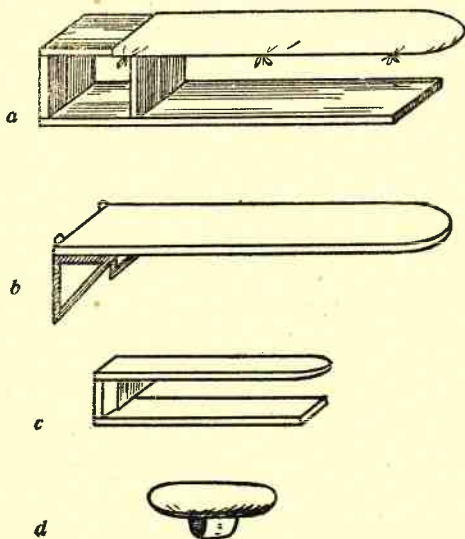
Lyginimui reikia turėti dvi lentas. Viena lenta turi būti lygiu paviršiumi arba uždengta vienu flanelės ir baltos medžiagos sluoksniu. Tokia lenta naudojama siūlių, įsiuvų, klosčių lyginimui. Lyginama iš blogosios pusės.

Pasiūtas drabužis lyginamas ant kitos — specialios lentos, uždengtos minkštos medžiagos sluoksniu. Lentos viršus uždengiamas balta linine medžiaga, prie kurios prisiuvamos juostelės ir surišamos lentos apačioje. Taip pritvirtintą medžiagą galima lengvai nuimti ir išplauti (261 pav.). Lyginimo lentas galima pritaisyti prie sienos, pritvirtinant kabliais (261 pav., b). Viršutiniams vilnoniams drabužiams lyginti yra specialios pagalvės.

Rankovėms lyginti yra tam tikri prietaisai — „ožiukai“ (261 pav., c). Namų sąlygomis labai naudinga pasidaryti iš veltinio mažą pagalbines pagalvėlę, aptrauktą šviesia medžiaga, smulkioms detalėms, rankovėms galvutėms ir apačiai lyginti (261 pav., d).

Sunkioms storoms medžiagoms lyginti naudojamas didelis sunkus lygintuvas. Namų sąlygomis geriausia naudoti vidutinio sunkumo lygintuvą.

Iš blogosios pusės lyginama be skepetos, iš gerosios — per baltą skepetą, geriausia lininę. Dvigubos detalės (iš dviejų ar daugiau sluoksnių) — bورتai, kišenės, apykaklės, rankogaliai ir pan. — lyginami iš blogosios pusės. Pirmiausia detalę reikia sudrėkinti ir lyginti tol, kol visai išdžiūsta. Lyginant nereikia iškraipyti siūlių, medžiagos piešinio (langelių, juostelių), detalės formos, ypač lyginant dvi vienodas detales. Lyginamai drabužio detalei, kol ji yra drėgna, galima suteikti įvairių formą. Pavyzdžiui, ištiesinti skvernelių, diržo kraštus, ištempti į plotį ar ilgį kišenės ir panašiai.

261 pav. Lyginimo lentos ir pagalvėlė

Jei medžiagoje nuo vandens lieka dėmės, medžiaga lyginama nedrėkinta.

Velvetas, aksomas, šilkinis aksomas, pliušas lyginami traukiant medžiagą per šonu apversto lygintuvo dugną arba vienam laikant rankose pridengtą drėgna skepeta medžiagą, gerąja puse žemyn, kitam iš viršaus spaudžiant lygintuvu.

Prieš pradėdant lyginti, reikia patikrinti lygintuvo įkaitimą. Tikrinama ant kitos medžiagos arba, geriausia, ant nereikalingo tos pačios medžiagos gabalėlio, nes ne visos medžiagos lyginamos vienodai įkaitintu lygintuvu; o be to, lygintuvas gali būti perkaitęs, ir medžiagą galima sudeginti.

Susiūtas drabužis lyginamas iš gerosios pusės per drėgną skepetą (iš blogosios pusės lyginama be skepetos). Išlygintą drabužį reikia pakabinti arba atsargiai padėti, kad nesusiglamžytų ir nepakeistų lyginimo metu gautos formos. Šiltas, tik išlygintas, dar neišdžiūvęs drabužis greitai glamžosi.

Siuvant drabužį, laikomasi šios darbų eilės:

1. Pirmiausia padaromi įvairūs, pagal fasoną reikalingi atžymėjimai, pavyzdžiui, įsiuvai, kišenės, klostės ir pan. Atžymėjimai perkeliama į abi puses.

2. Susiuvami įsiuvai. Padaromi raukiniai, pūpsniai, klostės. Viskas išlyginama.

3. Susiuvamos pečių siūlės. Pašalinami daigstymo siūlai. Išlyginama.

4. Paruošiamos atskiros dalys (kišenės, apykaklė, rankogaliai ir pan.). Išlyginama.

5. Sutvarkomas užsegimas. Prisiuvama apykaklė. Jei drabužis daromas be apykaklės, tai sutvarkomas kaklo iškirpimas. Išlyginama.

6. Susiuvami šonai. Išlyginama.

7. Susiuvamos rankovių siūlės. Pašalinami daigstymo siūlai. Išlyginama.

8. Rankovės visiškai užbaigiamos (atsiuvamos rankovių apačios, sutvarkomos galvutės).

9. Įsiuvamos rankovės. Pašalinami daigstymo siūlai. Išlyginama.

10. Susiuvamos sijono siūlės. Pašalinami daigstymo siūlai.

11. Susiuvamas liemuo su sijonu.

12. Sutvarkomas užsegimas liemens srityje.

13. Atsiuvama sijono apačia. Išlyginama.

14. Išlyginamas visas drabužis.

15. Prisiuvamos sagos, spausteliai, kabliukai.

SIŪLĖS

Atskiros drabužio dalys sujungiamos siūlėmis. Siūlių yra įvairių rūšių. Vienos siūlės yra siuvinamos rankomis, kitos — mašina. Mašina siūtos siūlės yra stipresnės, patvaresnės; tačiau, siuvinant drabužį, negalima apsieiti be siūlių, siuvinamų rankomis. Kai kurių medžiagų, pavyzdžiui, aksomo, šilkinio aksomo ir kt., visos siūlės, prieš siuvinant mašina, sudaigstomos rankomis.

Mašina siuvinamos siūlės

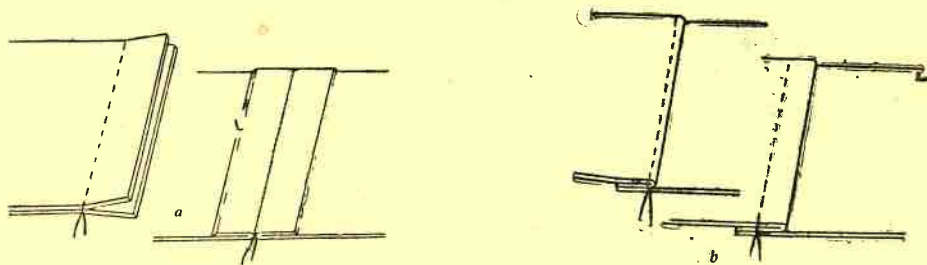
Dažniausiai mašina siuvinamos šios siūlės (262 pav.).

1. Sujungiamoji siūlė (262 pav., a). Šia siūle susiuvami drabužio pečiai, šonai, rankovės; drabužio liemuo sujungiamas su sijonu, prisiuvinamos rankovės. Tokios siūlės paprastai yra siuvinamos 1—1,5 cm nuo krašto. Vienos jų lyginamos medžiagos kraštus suglaudus, kitos — išskleidus (priklausomai nuo fasono).

Sujungiant atskiras drabužio dalis arba prisiuvinant apykaklę, siūlės siuvinamos 0,5—0,7 cm nuo krašto.

2. Uždedamoji siūlė (262 pav., b) — tai tokia siūlė, kai viena užlenkta medžiagos dalis uždedama ant kitos ir siuvama iš viršaus. Apatinės medžiagos dalies plotis iki siūlės — 1—1,2 cm. Šia siūle prisiuvama perpetė ir atskiros drabužio dalys, pavyzdžiui, kišenės. Siūlės atstumas nuo užlenkto medžiagos krašto gali būti įvairus — 0,2—1,5 cm (priklausomai nuo fasono).

3. Apsiuvinimo siūlė (262 pav., c) naudojama apatinei ir viršutinei apykaklės dalims sujungti, antkišeniams apsiūti, įvairiems palenkimams,

262 pav.

bortams, rankogaliams susiūti. Siūlės platumas 0,5—0,7 cm. Siuvant apsiuvimo siūlę, viršutinė dalis dedama į apačią, o apatinė į viršų.

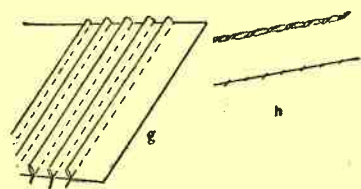
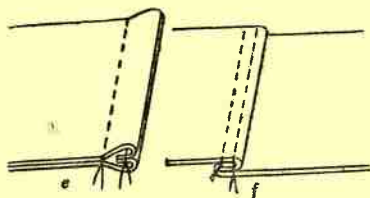
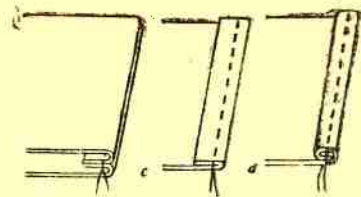
4. Krašto palenkimo siūlė (262 pav., d) naudojama kraštui apsiūti. Jei medžiaga neirstanti, užlenkiama ir prisiuvama vieną kartą, jei medžiaga irstanti, šilkinė, — du kartus. Pirmą kartą užlenkiamas ir prisiuvas 0,3—0,4 cm platumo medžiagos pakraštys, antrą kartą lenkiant siuvama per persiūtą siūlę.

5. Dviguba (kabanti) siūlė (262 pav., e) naudojama plonomis medvilninėms ir šilkinėms palaidinukėms susiūti, jei nėra specialios mašinos kraštams apsiulėti. Pirmą kartą siūlė siuvama iš gerosios pusės, sudėjus medžiagas blogiosiomis pusėmis į vidų; siūlės plotis — 0,3—0,4 cm. Po to siūlė išverčiama. Antrą kartą susiuvama iš blogiosios pusės 0,5—0,7 cm pločio siūle. Reikia žiūrėti, kad neišlįstų pirmosios siūlės kraštai; atirusius siūlus, prieš susiuvant siūlę, reikia apkarpyti.

6. Siūlė su dvigubu palenkimu (262 pav., f) naudojama baltiniams ir sportiško tipo drabužių detalėms susiūti. Medžiaga dedama gerosiomis pusėmis į vidų. Apatinis medžiagos kraštas užleidžiamas plačiau, kad paskui, siuvant antrą kartą, galima būtų užlenkti.

7. Papuošimo siūlės (262 pav., g). Iš gerosios medžiagos pusės vienu atstumu siuvamos kelios siūlės.

Jei norima drabužių papuošti spalvota stora siūle, į apatiniąją špūlę, atsukus sraigtelį, privyniojama storo siūlo. Siuvama paprastai iš blogiosios pusės. Kad storas siūlas laisviau judėtų, atsukamas sraigtelis (262 pav., h).

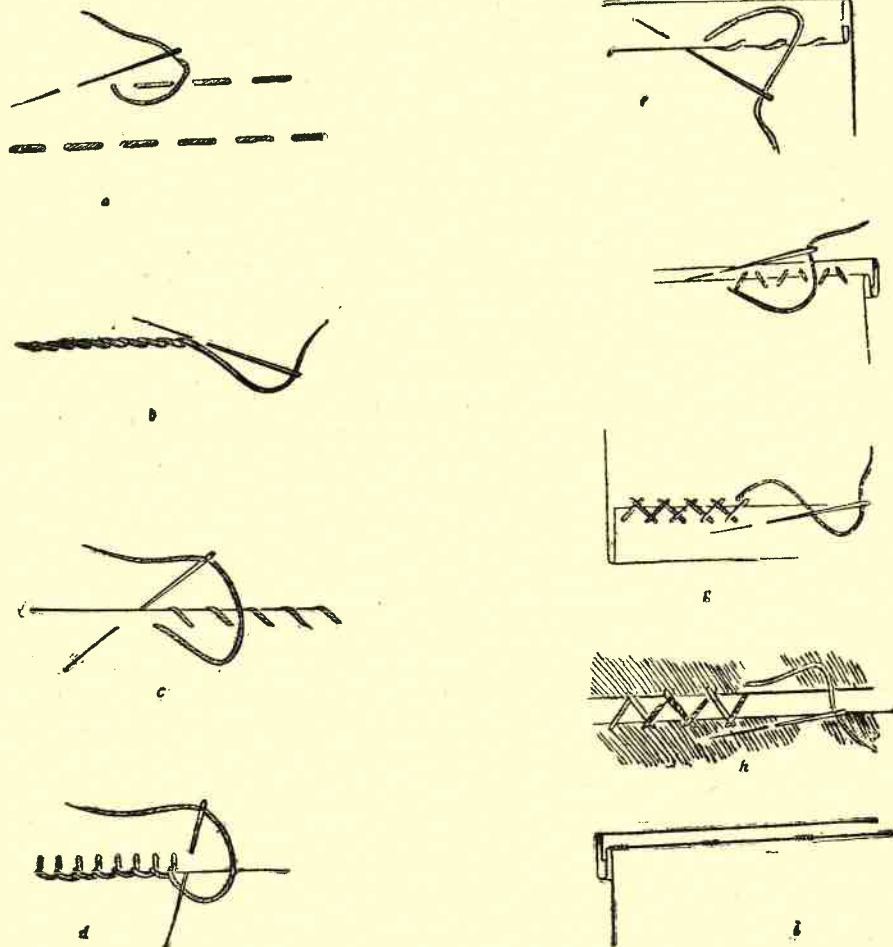

262 pav. Mašina siuvamos siūlės:
a — sujungiamoji siūlė, *b* —
 uždedamoji siūlė, *c* — apsiuvimo
 siūlė, *d* — palenkimo siūlė,
e — dviguba (kabanti) siūlė,
f — siūlė su dvigubu palenkimu,
g, *h* — papuošimo siūlės

Rankomis siuvasios siūlės

(263 pav.)

1. Daigstomoji siūlė (263 pav., a). Dygsniai gali būti įvairaus ilgio. Adata stumiami pirmyn, paliekant vienodus tarpus tarp įbedimų. Nuo vieno dūrio iki kito paliekami 2—2,5 cm tarpai. Pridaigstant atlapus ar apykaklės kraštus, dygsniai daromi tankiau — paliekant 0,7—1 cm tarpus. Naudojami ir labai tankūs dygsniai — 0,3—0,4 cm ilgio.

263 pav. Rankomis siuvasios siūlės: a — daigstomoji siūlė, b — siūlė „už adatos“, c — kraštų apmėtymo siūlė, d — kilpinė siūlė, e — įstrižių dygsnių siūlė, f — paslėptoji siūlė, g, h — pintinė siūlė ir i — sustiprinimo dygsneliai

2. Siūlė „už adatos“ (263 pav., b). Dygsnis daromas pirmyn, smei-
giant adatą atitinkamu tarpu atgal (į save). Siūlė gana tvirta. Naudojama
kai kurių medžiagų pagrindinėms siūlėms susiūti (aksomui ir pan.).

3. Kraštų apmetymo siūlė (263 pav., c). Šia siūle apsiuvami (apmė-
tomi) medžiagos kraštai, kad neirtų. Dygsnių tankumas ir ilgis priklauso
nuo apmėtomos medžiagos. Irstančių medžiagų kraštus galima apmėtyti
kilpiniu dygsniu (263 pav., d).

4. Apačiai palenkti naudojamos įvairių dygsnių siūlės: įstrižųjų
dygsnių, paslėptųjų ir pintinių (263 pav., e, f, g). Apačios kraštas pirmą
kartą palenkiamas 0,7—1 cm, antrą kartą — 3—4—5 cm. Tiesių linijų
sijonui galima daryti platesnį palenkimą, į apačią paplatintam —
siauresnį.

Apačios palenkimas pridaigstomas dviem eilėmis: prie pat lenkimo
linijos ir prie siuvimo krašto. Siuvant įstrižaisiais dygsniais
adata užkabinama palenkimo briauna ir keli siūliukai pagrindinės me-
džiagos. Tarpai tarp dygsnių gali būti įvairūs — nuo 0,2 iki 0,6 cm
(263 pav., e).

Paslėptoji siūlė (263 pav., f) gaunama, kai palenktais me-
džiagos kraštas atlenkiamas ir siuvama tiesiais dygsniais, užkabinant pa-
lenktą į vidų kraštelį ir 1—2 siūliukus pagrindinės medžiagos. Ištraukus
daigstymo siūlus ir išlyginus nei gerojoje, nei blogojoje pusėje nelieka
jokių žymių.

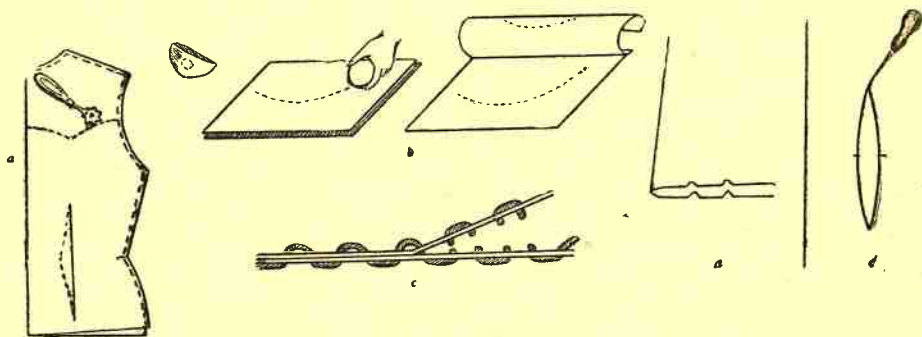
Pintine siūle (263 pav., g) apsiuvama vilnonių drabužių apačia,
kai nenorima daryti dvigubo palenkimo. Kliošinių sijonų apačią, taip pat
galima atsiūti pintine siūle. Adata smeigiama atgal, pakaitomis užkabi-
nant lenkimo kraštą ir pagrindinę medžiagą.

Pintine siūle (263 pav., h) galima sujungti (sudurti) dvi medžiagas
arba du medžiagos gabalus. Suduriant vilnones medžiagas ir norint, kad
susiuvimo nebūtų matyti, siuvama plona adata, stipriai pritraukiant vie-
ną medžiagą prie kitos. Galima siūlę palikti kaip papuošimą.

5. Sustiprinimo dygsneliai (263 pav., i) siuvami pintiniu dygsniu, tik
vienoje vietoje daromi 5—6 įbedimai, užkabinant 1—2 siūlelius pagrin-
dinės medžiagos. Sustiprinimo dygsneliai vartojami prikabinant įvairius
vidaus palenkimus (bortų, kaklo iškirpimo, trumpų kimono rankovių
ir kt.). Dygsnelių grupės smulkioms detalėms daromos kas 5—6 cm,
bortams — kas 10—12 cm.

Apačiai apmėtyti ir sustiprinimo dygsniams siūti vartojami drabužio
spalvos, ploni, geriausia, šilkiniai siūlai.

Sukirpus medžiagą, drabužio detalės paruošiamos siuvimui šiuo būdu: detalė, jei ji viena ir simetriška (nugara, priekis, apykaklė), sulenkiami per pusę taip, kad abiejų pusių kraštai sutaptų. Lenkimo linija turi eiti pagal išilginį siūlą. Porinės detalės (priekio skvernai, rankovės, sijono

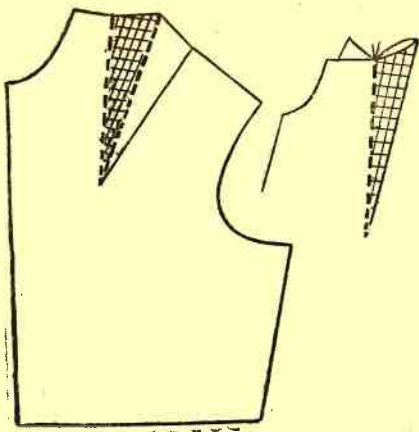
264 pav. Linijų perkėlimas į abi puses: a — ratuku, b — pudra, c — daigstymo siūlais, d — įkerpant žirkklėmis ir e — yla

palos) dedamos viena ant kitos gerosiomis pusėmis į vidų taip, kad kraštai sutaptų. Ant detalių viršaus pažymimos įsiuvų, minkštų klosčių, kišenių prisiuvimo vietos. Ant tamsios medžiagos žymima kreida ar muilu, ant šviesios — pieštuku, jei medžiaga peršviečiama, — specialiu ratuku ar spalvota pudra (264 pav.).

Spalvota pudra žymima taip: iškarpoje pagal linijos kryptį adata išbadomos skylutės. Dūrimai turi būti arti vienas kito, bet neturi susilieti. Paruošta iškarpa (išbadžius skylutes) uždedama ant detalės ir per išdurtas skylutes trinama pudroje padažytu vatos gabalėliu. Nuėmus iškarpa, gaunama spalvota pudra pažymėta linija. Tokiu pat būdu galima perkelti siuvinėjimo piešinį ant tamsios arba šviesios medžiagos. Šviesiai medžiagai galima naudoti mėlio miltelius, sumaišytus su trupučiu žibalo. Išskalbus medžiagą, žymės išnyksta (264 pav., b).

Tai, kas pažymėta vienoje detalėje, reikia perkelti ir į kitą detalę, kad abiejose detalėse būtų vienodi žymėjimai. Tam tikslui pažymėtomis

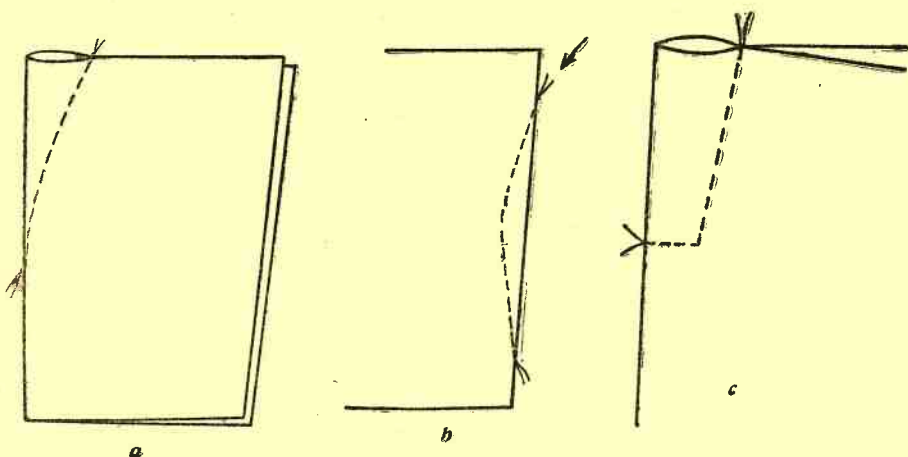
linijomis spalvotu daigstymo siūlu siuvama siūlė, nepritraukiant siūlo iki galo. Susiuvus visas pažymėtas linijas, medžiaga išskleidžiama, ir laisvi siūlai atsargiai perkerpami žirkėmis — abiejose detalėse gaunami tie patys žymėjimai (264 pav., c).

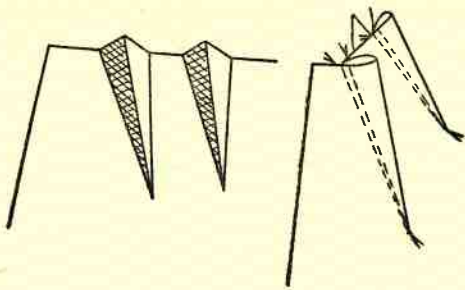
265 pav. Įsiuvų pažymėjimas

Trumpi įsiuvai, mažos klostelės ir kai kurios kitos detalės kartais pažymimos, įkerpant žirkėmis 0,5 cm nuo krašto (264 pav., d). Įsiuvus, kurie yra detalės viduryje, galima pažymėti, perduriant kraštinius taškus yla (264 pav., e).

Kad lengviau ir patogiau būtų susiūti, įsiūvai ir klostės pažymimi dviem linijomis: vieno krašto ir lenkimo linija (vidurinė įsiuvo linija) (265 pav.). Pažymėjus abi įsiuvo linijas, medžiaga per lenkimo liniją sulenkžiama, ir siuvama kraštine įsiuvo linija. Jei pažymimos tik kraštinės

266 pav. Įsiuvų siuvimas: a — įsiuvas prie krašto, b — įsiuvas detalės viduryje, c — įsiuvas, pereinąs į minkštą klostę

267 pav. Įstrižai einančių ąsiuvų siuvimas

įsiuvo linijos, siuvant tenka siuvinį nuolat vartyti į abi puses ir žiūrėti, ar abi linijos sutampa. Tai labai nepatogu.

Įsiuvai iki primatavimo tik sudaigstomi. Jei primatavus įsiuvų keisti nereikia, jie susiuvami mašina. Jei įsiuvas eina nuo detalės krašto, pradedama siūti nuo krašto ir siuvama į vidurį, iki susiaurėja, ir įsiuvo linija baigiasi (266 pav., a). Jei medžiaga stora, siūlės galą reikia sutvirtinti keliais dygsniais,

jei plona — pakanka siūlo galus surišti ir paslėpti siūlėje. Siūlo galai įveriami į adatą, adata įduriama į siūlės vidurį ir ištraukiama, siūlai nukerpami.

Įsiuvai, kurie yra detalių viduryje, pavyzdžiui, per liemenį nekirptoje suknelėje, švarko skvernuose (266 pav., b), siuvami nuo vieno galo iki kito. Kad siūlės neiširtų, galai taip pat sustiprinami keliais mašinos dygsniais (siuvant pirmyn ir atgal), arba siūlo galai surišami. Tokius įsiuvus, kurių viršūnės pereina į minkštas klostes, pradedama siūti skersai įsiuvo apačioje, vėliau detalė pasukama kampu, ir siuvama toliau per pažymėtą liniją (266 pav., c).

Įsiuvus, kurie eina įstrižai išilginio siūlo, prieš susiuvant mašina, reikia tankiu dygsniu susiūti rankomis ir patikrinti, ar vienodai ir gerai abu įsiuvai susiūti. Tik tada galima susiūti mašina (267 pav.). Po to įsiuvai išlyginami. Priklausomai nuo fasono įsiuvai gali būti išskleidžiami arba užlyginami į vieną pusę. Ypač gerai išlyginti reikia įsiuvo galus.

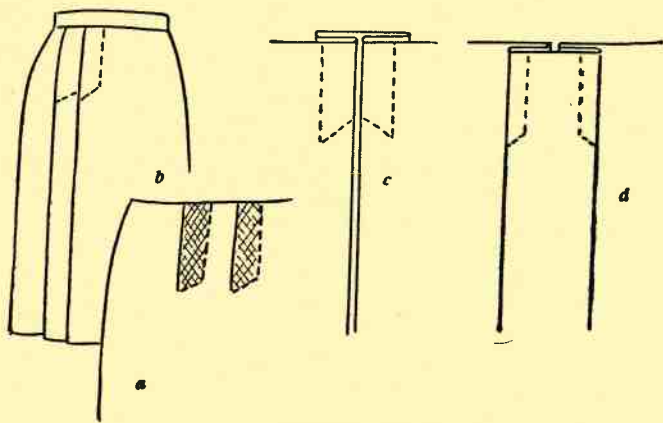
KLOSCŪ PAŽYMĖJIMAS IR SIUVIMAS

(268 pav.)

Klostės žymimos panašiai kaip ir įsiuvai. Be to, klostių žymėjimas priklauso ir nuo to, kokią klostę norima turėti. Jei klostė daroma viena-pusė (268 pav., b), jai pažymėti, taip pat, kaip ir įsiuvui, brėžiamos dvi linijos: lenkimo ir siuvimo (žr. 265 pav.). Jei klostė daroma ir siuvama

iš viršaus, ji pažymima iš gerosios pusės (268 pav., *a*). Po to medžiaga sulenkama per lenkimo liniją, o siuvama pagal pažymėtą klostės platumo liniją.

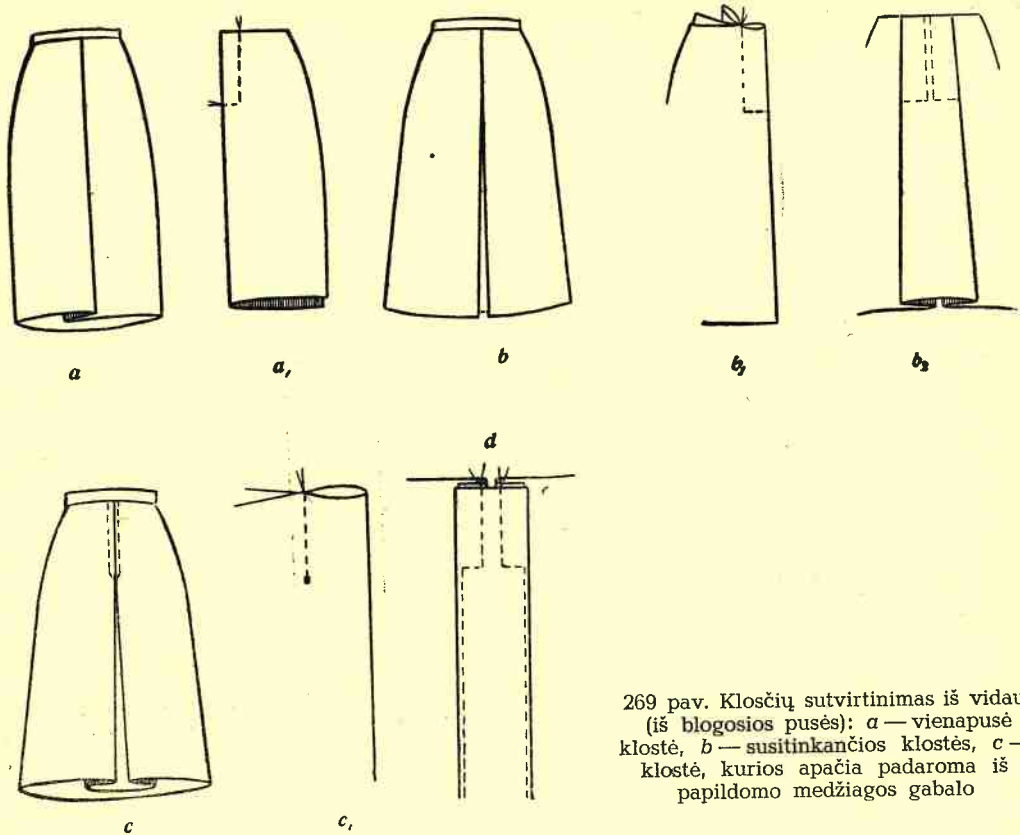
Jei klostė išskleidžiama į dvi puses, klostės vidurys uždedamas ant siūlės ir pridaigstomas; iš blogosios pusės prispaudžiama lygintuvu. Klostė iš viršaus prisiuvama mašina (268 pav., *c* ir *d*).

268 pav. Klosčių siuvimas iš viršaus: *a* — klosčių pažymėjimas, *b* — vienapusė klostė, *c* — dvipusė, išskleidžiama klostė

Jei klostės susiuvamos iš blogosios pusės, žymėjimai daromi blogojoje pusėje. Medžiaga lenkiama gerąja puse į vidų pagal pažymėtą lenkimo liniją, ir siuvama iš viršaus į apačią. Klostės gale medžiaga pasukama stačiu kampu, ir siuvama skersai klostės pagal pažymėtą liniją. Jei yra dvi susitinkančios klostės, medžiaga lenkiama į abi puses, ir papildomas siūles tenka daryti iš abiejų pusių (269 pav., *b*). Vienapusė (užmetama) klostė užlyginama į vieną pusę; išskleidžiamos klostės lenkimo linija uždedama ties siūle ir prispaudžiama lygintuvu.

Jeigu klostės apatinė dalis daroma iš atskiro papildomo medžiagos gabalo, reikia prie išskleistų klosčių pridėti tą gabalą ir susiūti siūles (269 pav., *d*). Klostė sustiprinama tokiu pat būdu, kaip siuvant iš vieno gabalo, t. y. iš viršaus prisiuvama siūle. Siūle siuvama iki klostės skleidimosi tiesia linija, po to medžiaga pasukama stačiu kampu ir siuvama iki krašto. Siūle iki apačios siuvama 1,5 cm pločio. Minkštos klostės, įsiuvai, pereinantieji į klostes, siuvami iš blogosios pusės tiesia linija

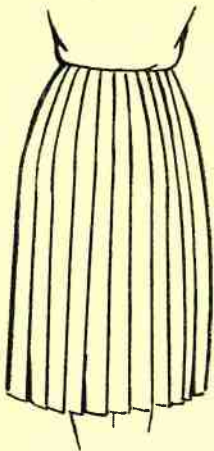
269 pav. Klostių sutvirtinimas iš vidaus (iš blogosios pusės): *a* — vienapusė klostė, *b* — susitinkančios klostės, *c* — klostė, kurios apačia padaroma iš papildomo medžiagos gabalo

iki skleidimosi linijos. Tada detalė pasukama stačiu kampu, ir siuvama iki krašto. Jei viršuje, iš gerosios pusės, norima padaryti papuošiamąją siūlę, reikia ją pažymėti ir pagal pažymėtą liniją siūti šilkiniais siūlais (269 pav., *c*).

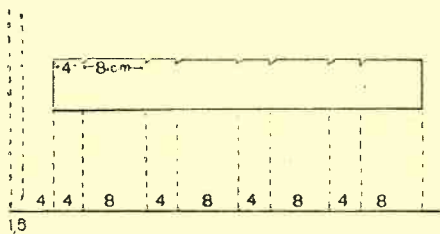
KLOSTYTAS SIJONAS

(270 pav.).

Pamatuojamas liemens ir klubų plotis bei norimas sijono ilgis. Medžiagos (į plotį) klostytam sijonui reikia imti tris kartus daugiau, negu klubų apimtis (pilna). Pavyzdžiui, klubų apimtis (pusė) yra 52 cm plius

270 pav. Klostytas sijonas

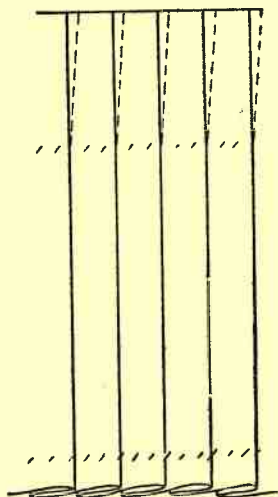

271 pav. Klostėms žymėti šablonas

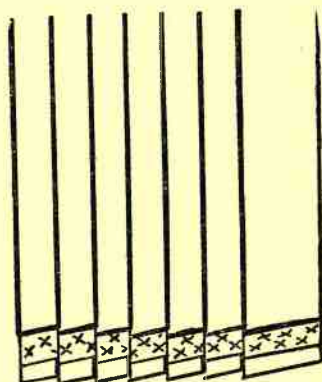
2 cm laisvam apgulimui. Klostydamas sijonui į plotį reikia imti $54 \text{ cm} \times 2 \times 3 = 324 \text{ cm}$. Apskaičiavus reikiamą medžiagos plotį, atskiros medžiagos dalys susiuvamos, paliekant tik vieną kraštą laisvą, kad lengviau būtų klostyti. Apačią prieš klostant reikia palenkti. Be to, prieš klostant nustatomas klostės plotis ir padaromas iš kartono šablonas, kuriame pažymimas klostės plotis ir klostės dvigubas gilumas (271 pav.). Pavyzdžiui, jei klostės plotis bus 4 cm, tai šablone pažymimi 4 cm ir klostės dvigubas gilumas — 8 cm. Klostyti pradama nuo krašto, paliekant medžiagos siūlei ir klostės vienam gilumui ($1,5 + 4 = 5,5 \text{ cm}$). Po to pažymimas klostės plotis (4 cm) ir 8 cm sulenkimui. Taip sužymima visa medžiaga iki pat galo. Po to pagal pažymėtus taškus suklostomos klostės ir pridaižstomos sijono apačioje bei klubų linijoje. Kadangi liemuo yra siauresnis už klubus ($108 \text{ cm} - 81 \text{ cm}$), tai skirtumas tarp liemens ir klubų pločio (27 cm) padalijamas iš klosčių skaičiaus ($27 : 27$), ir gautas dydis (1 cm) atidedamas liemens linijoje prie kiekvienos klostės, kaip parodyta 272 pav. Visa tai atlikus, susiuvama paliktoji sijono siūlė. Klostyta sijoną galima prisiūti prie pasiūto suknelės liemens arba, prisiuvus juosmenį, nešioti atskirai.

Norint atskirą detalę arba visą sijoną galima suklostyti **smulkiomis klostelėmis** (plisė). Tai daroma specialia mašina arba naminiu būdu. Naminiu būdu darbas atliekamas taip: imami du lapai standaus

popieriaus (geriausia vatmano). Ant lapų pažymimos klosčių linijos, ir popierius pagal jas suklostomas. Po to abu suklostyto popieriaus lapai sudedami taip, kad klostės vieno lapo sutaptų su klostėmis kito. Ant viršaus uždedama šlapia skepeta ir prispaudžiama karštu lygintuvu. Garas turi praeiti per visą popierių ir po to atšalti. Tam tikslui ant karštu

272 pav. Klosčių
sutvarkymas
liemenyje

273 pav. Medžiaga tarp
dvių supliuotų
popieriaus lapų

lygintuvu išlyginto popieriaus uždedama lentelė ir laikoma tol, kol popierius visiškai ataušta. Po to vėl lyginama karštu lygintuvu, tik be skepetos. Taip paruošiamos plisavimo formos.

Plisavimui medžiaga paruošiama taip pat, kaip ir klostytam sijonui: palenkiamą, atsiuvamą, vienas šonas paliekamas nesusiūtas.

Paruošti popieriai vienas iš kito ištraukiami. Vienas popieriaus gabalas išskleidžiamas, ant jo tvarkingai uždedama plisavimui paruošta medžiaga, ir ant jos uždedamas antras ištiestas lapas. Tada imami drauge abu lapai ir, pradėdant nuo vieno krašto, sudedami pagal sulankstytas briaunas. Lenkimo linijos turi sutapti, o klostės įeiti viena į kitą, atitinkamai suspausdamos viduryje esančią medžiagą (273 pav.). Taip sulankstyto popieriaus kraštai prispaudžiami lentelėmis, o vidurys, uždėjus šlapią skepetą, lyginamas karštu lygintuvu, kad karštas garas

pereitų kiaurai. Taip lyginama kelis kartus. Po to popierius prislegiamas lenta, ant kurios uždedamas koks nors svoris, kad medžiaga atauštų ir tokioje padėtyje išdžiūtų. Ataušusi ir išdžiūvusi medžiaga išimama iš popierių. Taip suplisuota medžiaga nors ir nėra tokia patvari, kaip plisuota specialia mašina, bet laikosi gana ilgai.

Medžiagai plisuoti paruoštus popierius galima naudoti ilgesnį laiką. Tokiu pat būdu galima plisuoti ir atskiras medžiagos juosteles papuošimams.

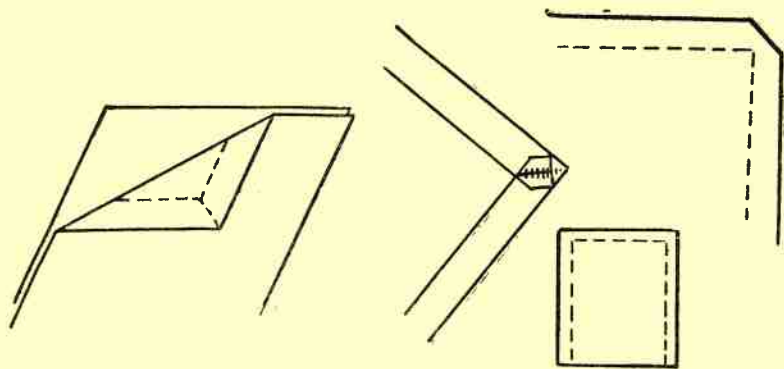
ATSKIRŲ DRABUŽIO DETALIŲ PARUOŠIMAS IR SIUVIMAS

BENDROS TAISYKLĖS

Smulkiosios drabužio detalės, kaip apykaklė, kišenės, diržas ir kt., esti įvairių formų. Prie drabužio jos prisiuvamos įvairiais būdais, priklausomai nuo fasono.

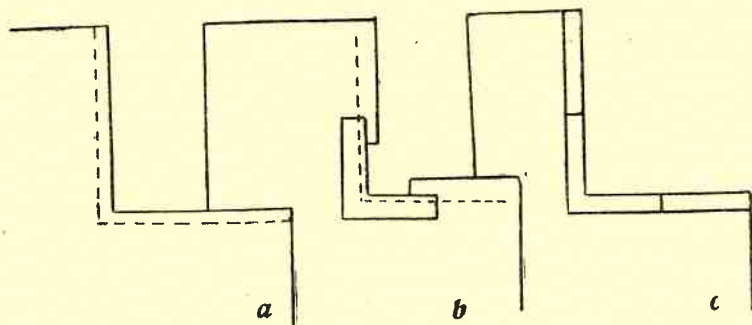
Bet kurios paskirties ir fasono drabužio detalės paruošiamos pagal bendras taisykles. Kad siuvinys būtų tikslus, detalėse reikia daryti papildomus ženklus, kontrolinius taškus ir pan.

Jei detalės yra viengubos ir bus siuvamos prie pat krašto, reikia jų kraštus pagal pažymėtą formą palenkti, pridaigstyti ir išlyginti, kampus apkirpti ir tvarkingai palenkti, kad laisva medžiaga neišlįstų.

274 pav. Kampo
atsiuvimas

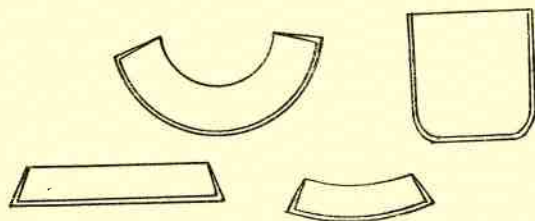
Jei detalė prisiuvama prie drabužio siūle, platesne kaip 1 cm nuo krašto, kampą reikia papildomai susiūti (274 pav.). Jei detalėje yra kampo pavidalo įkirpimas (vidaus kampas), šį kampą reikia atsiūti atskiru, atitinkamai sukirptu medžiagos gabalėliu (275 pav.). Medžiagos gabalėlis ir detalės kampas sudedami gerosiomis medžiagos pusėmis į vidų,

275 pav. Vidaus kampas ir jo atsiuvimas: a — kampas detalėje, b — medžiagos gabalėlio prisiuvimas, c — kampo palenkimas į blogąją pusę

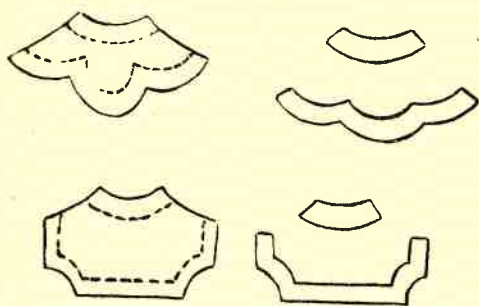
kraštai pridaigstomi ir susiuvami mašina (275 pav., b). Pats kampas įkerpamas iki pat siūlės ir, kad medžiaga neišlįstų, apsiuvama plonu siūlu. Po to medžiagos gabalėlis išverčiamas į blogąją pusę, pridaigstomas ir išlyginamas (275 pav., c).

Jei detalė yra dviguba, su pamušalu iš pagrindinės arba kitos medžiagos, reikia žiūrėti, kad apatinė dalis nesiverstų ir nesimatytų. Todėl, apatinė detalės (apykaklės, rankogalio ar kišenės) dalis kerpama mažesnė. Atsižvelgiant į medžiagos rūšį, apatinė detalės dalis apkerpama 0,1 — 0,4 cm aplinkui, tik apykaklės ir rankogalių prisiuvimo linija paliekama tokia pati kaip viršutinės detalės (276 pav.).

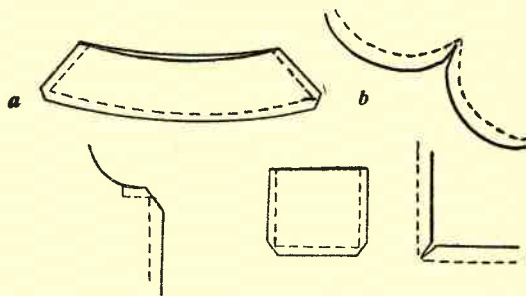

276 pav. Apatinės detalių dalies kirpimas

Detalės, turinčios lenktas linijas (perpetė, kišenės), jei norima turėti platesnį palenkimą, apsiuvasi kita medžiaga. Tokių prisiūtų palenkimų, kaip ir kitų apatinių dalių, neturi matytis (išimtį sudaro specialiai papuošimui išleistos dalys). Atskiriems palenkimams iškarpos ruošiamos šiuo būdu. Nubrėžiamas norimos atsiūti detalės kraštas ir nuo jo atidedama vienodu atstumu daug taškų. Taškai sujungiami. Nubrėžiama nauja iškarpa (277 pav.) palenkimui iškirpti.

277 pav. Palenkimų kirpimas

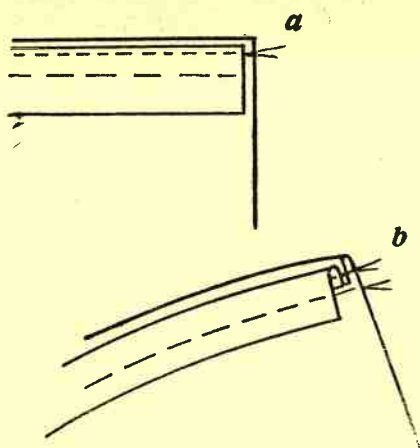

278 pav. Kampų paruošimas prieš išverčiant: a — nukerpama, b — įkerpama

Kad nesusidarytų nereikalingos medžiagos detalės viduje, apsiuvus detalę aplink siūle, kampai nukerpami, paliekant medžiagos 0,2 cm nuo siūlės (278 pav., a).

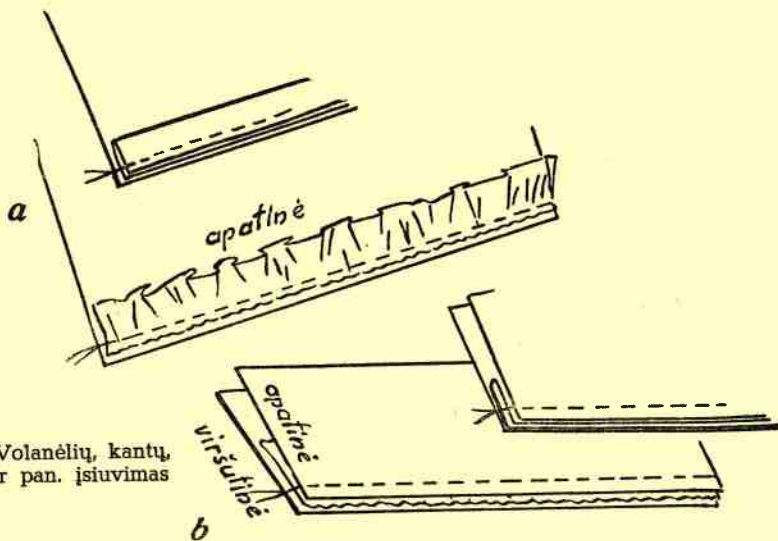
Vidaus kampas, jei jis yra detalėje, kad išvertus netemptų, šiek tiek įkerpamas, bet ne daugiau kaip 0,2 cm iki siūlės (278 pav., b).

Palenkimas prie pagrindinės detalės pridaigstomas, žiūrint, kad siūlės ir žymėjimai sutaptų, ir apsiuvasi mašina. Kadangi, siuvant mašina, apatinioji pusė yra daugiau prilaikoma, tai medžiaga padedama po mašina taip, kad pagrindinė detalė būtų apačioje, o palenkimas — viršuje (279 pav., a). Daigstymo siūlai pašalinami, palenkimas išverčiamas į kitą pusę ir pridaigstomas taip, kad apatinioji pusė neišlįstų ir neišsiversėtų (279 pav., b); po to lygintuvu prispaudžiami kraštai. Lyginant dvigubas detales, lyginama per apatiniają pusę, t. y., viršutinė dalis turi būti apačioje.

279 pav. Palenkimo prisiuvimas:
a — prisiuvimas, *b* — išversto
 palenkimo pridaigstymas

Volanėliai, kantai, juostelės prie dvigubų detalių prisiuvami tokiu būdu. Volanėlis ar kantas dedamas prie apatinės detalės dalies medžiagos gerosiomis pusėmis ir pridaigstomas taip, kad visas volanėlio ar kanto plotis būtų detalės vidaus pusėje (280 pav., *a*). Po to prie apatinės detalės dalies pridaigstoma ir prisiuvama viršutinioji detalės dalis siuvant per apatinįją (280 pav., *b*). Susiūta detalė išverčiama ir kraštas su volanėliu ar kantu pridaigstomas taip; kad apatinioji detalės dalis neišsi-verstų.

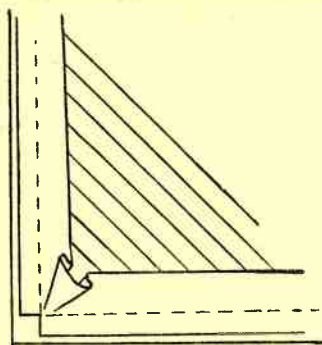
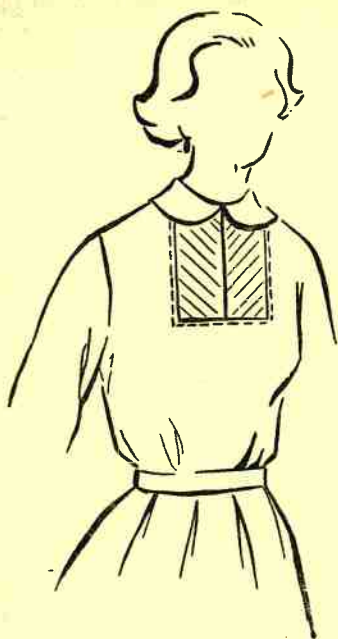

280 pav. Volanėlių, kantu,
 juostelių ir pan. įsiuvimas

PERPETĖS IR KRŪTINĖLĖS

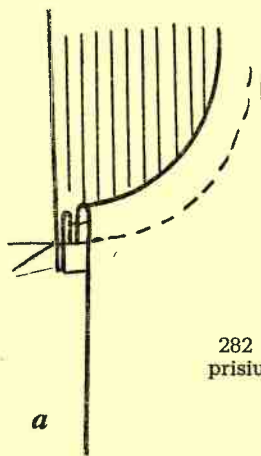
Perpetės ir krūtinėlės gali būti įvairiausių formų. Vienos jų yra prisiuvamos iš viršaus, kitos iš apačios, arba įsiuvamos paprastai.

Paprastas įsiuvimas (281 pav.). Jei krūtinėlė ar perpetė su pagrindine detale susiuvamos paprastai, pagrindinės detalės kampą reikia

a

281 pav. Paprastas krūtinėlės įsiuvinimas:
a — taip atrodo prisiūta krūtinėlė
iš blogosios pusės

282 pav. Krūtinėlės
prisiuvinimas iš apačios

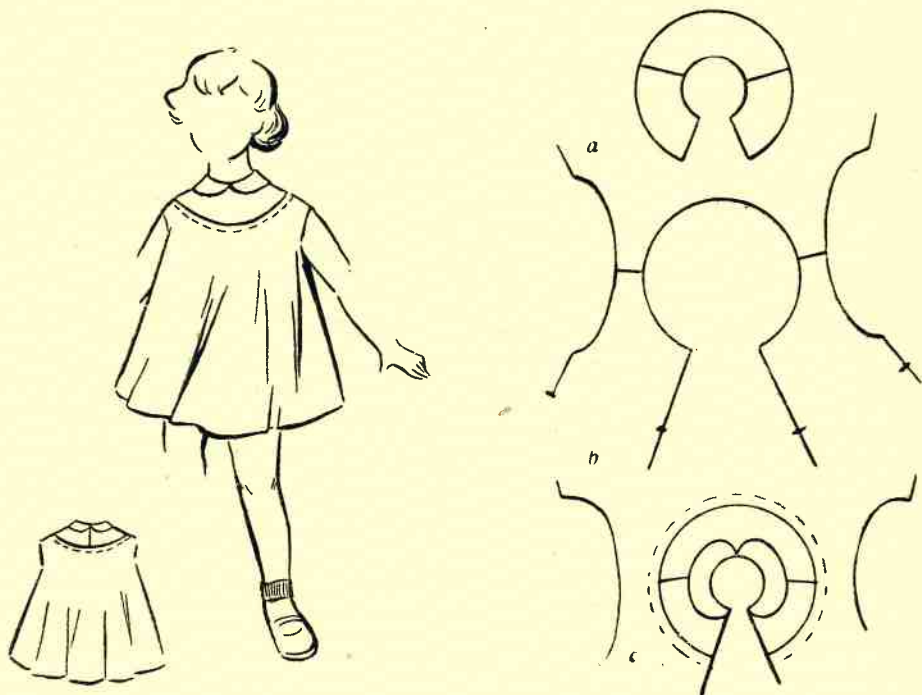
a

įkirpti, krūtinėlę ar perpetę sudėti su pagrindine detale medžiagos gerosiomis pusėmis, sudaigstyti ir siūti, jungiant atžymėjimus ir kontroliinius įkirpimus (281 pav., a). Ten, kur yra įkirpimas, siūlė turi būti 0,1—0,2 cm toliau nuo įkirpimo. Siūlės išskleidžiamos arba užverčiamos į

vieną pusę ir išlyginamos. Jei siūlė daroma iš viršaus, ji siuvama prie pat krašto.

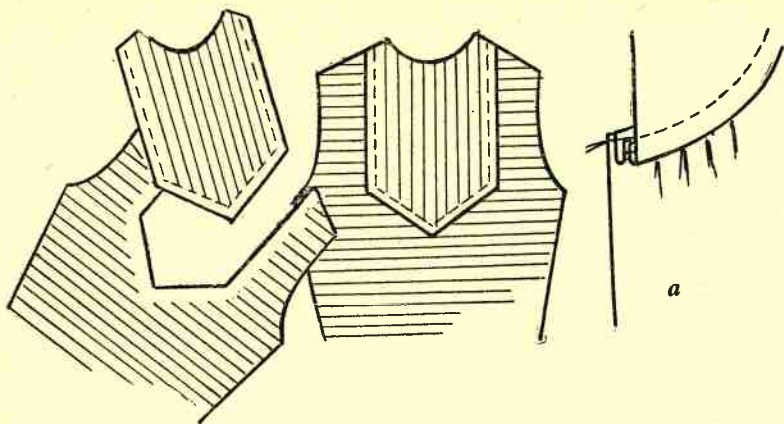
Prisiuvimas iš apačios (282 pav.). Detalės viršutinė dalis prieš prisiuvant atitinkamai sutvarkoma: palenkiamą, atsiuvami kampai (jei jie yra). Detalės, kuriose yra lenktų arba ovalių linijų, atsiuvamos kita medžiaga (282 pav., a). Atskirai paruošta perpetė ar krūtinėlė prisiuvama prie pagrindinės detalės pagal fasoną (282 pav.). Jei drabužyje perpetė siuvama prie priekio ir nugaros, prieš prisiuvant prie pagrindinių

283 pav. Perpetės prisiuvimas: a—susiuvamos perpetės pečių siūlės, b—susiuvamos drabužio pečių siūlės, c—perpetė pridaigstoma prie drabužio iš apačios ir prisiuvama

detalių, susiuvamos perpetės pečių siūlės ir tik po to prisiuvama prie drabužio (283 pav.).

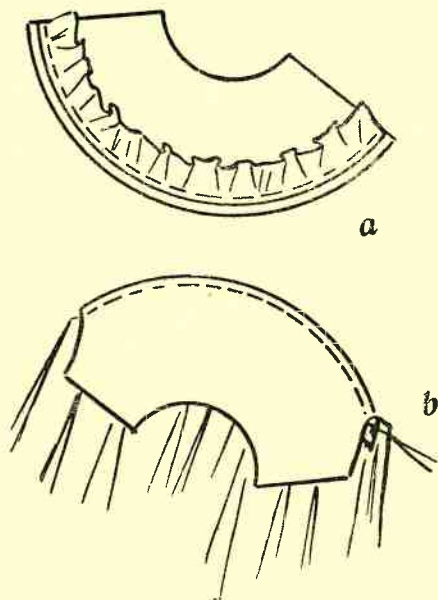
Iš viršaus siuvama (uždedama) krūtinėlė ar perpetė paruošiama taip. Kraštai palenkiami pagal pažymėtą liniją ir pridaigstomi. Taip paruošta detalė uždedama ant pagrindinės detalės pagal pažymėtas linijas, pridaigstoma ir prisiuvama iš viršaus siūle (284 pav.). Lenktų

284 pav. Krūtinėlės prisiuvimas iš viršaus

linijų perpetės ar krūtinėlės, jei jos prisiuvamos iš viršaus toliau kaip 1 cm nuo krašto, kraštus reikia atsiūti kita medžiaga (284 pav., a).

Pagrindinėje detalėje esantieji raukiniai, klostės ir pan. suraukiami, suklostomi prieš prisiuvant krūtinėlę ar perpetę. Tik viską sutvar-

285 pav. Perpetė su išsiūtu volanėliu

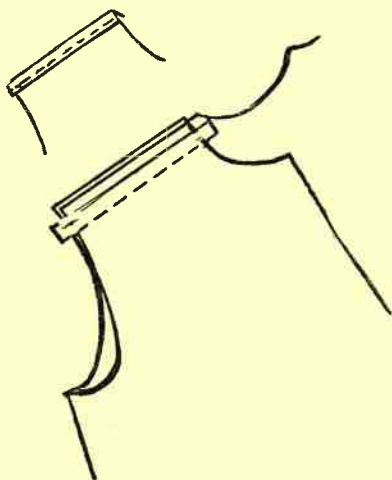
kius, ant viršaus uždedama perpetė ar krūtinėlė ir prisiuvama (284 pav., a).

Dedamus ant perpetės ar krūtinės volanėlius, raukinius ar kantus, reikia paruošti iš anksto (285 pav.).

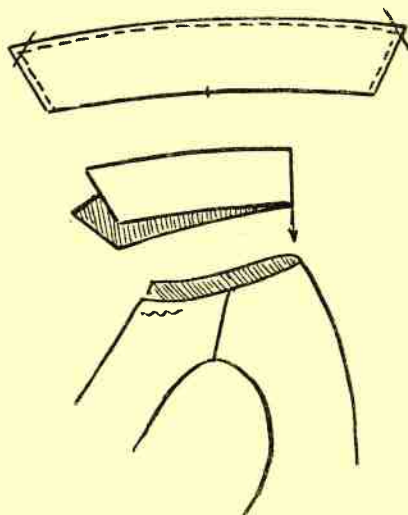
Volanėliai, raukiniai ar kantas pridedami prie perpetės gerąja puse į vidų ir prisiuvami iš volanėlio ar kanto pusės (285 pav., a). Taip paruošta perpetė ar krūtinėlė sudedama su pagrindine detale gerosiomis pusėmis į vidų ir susiuvama (285 pav., b). Išvertus, sudaigstoma ir išlyginama.

APYKAKLĖS

Apykaklė prie kaklo iškirpimo prisiuvama tada, kai pečių siūlės jau susiūtos. Prieš prisiuvant apykaklę, galima susiūti ir šono siūles. Pečių ir šonų siūlės siuvamos laikant priekio dalį viršuje. Pečių siūlės išskleidžiamos arba išlyginamos suglaustos. Suglaustos siūlės lyginant atverčiamos į nugaros pusę. Jei drabužio priekyje yra įsiuvai ar klostės, pečių siūles geriau daryti suglaustas ir atversti į nugaros pusę. Jei priekio detalėje nėra krūtinės įsiuvo, pečių siūlę geriau išskleisti. Jei medžiaga labai tempiasi, tai, siuvant pečių siūlę, kartu reikia išsiūti pagrindinės medžiagos pakraščio juostelę (valą) (286 pav.).

286 pav. Pakraščio juostelės prisiuvimas

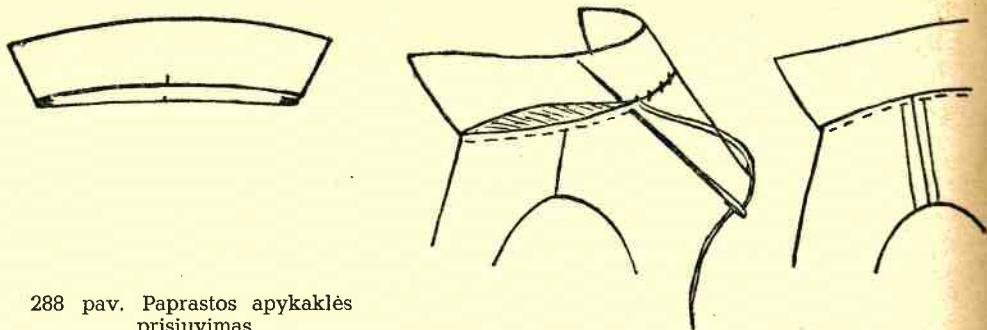
287 pav. Paprastos apykaklės paruošimas

Apykablės prie kaklo iškirpimo gali būti prisiuamos labai įvairiai.

Paprasta apykablė (287 pav.). Viršutinė ir apatinė apykablės dalys susiuvamos, kamučiai nukerpami, apykablė išverčiama, kraštai su-daigstomi taip, kad apatinė dalis trauktų viršutinę. Išmatuojamas kaklo iškirpimo lankas ir apykablės ilgis. Kaklo iškirpimo lankas gali būti 1—1,5 cm didesnis už apykablės ilgį. Priekio kaklo lankas yra tru-putį prilaikomas. Sulenkiant pusiau surandami apykablės ir kaklo iš- kirpimo vidurio taškai ir pažymimi. Apykablės geroji pusė pridedama prie kaklo iškirpimo linijos iš blogosios pusės taip, kad vidurio taškai sutaptų. Siuvama iš apykablės pusės 0,7 cm pločio siūle. Apatinis apy- kablės kraštas palenkiamas ir prisiuvas rankomis (288 pav.). Jei apykablė siuvama mašina, apatinė apykablės dalis sudedama gerąja puse su gerąja kaklo iškirpimo puse ir siuvama iš apykablės pusės 0,7 cm pločio siūle. Viršutinės apykablės dalies apačia palenkiama ir prisiuvama mašina 0,1 cm nuo krašto, uždengiant apatinės apykablės siūlę 0,1 cm (288 pav.).

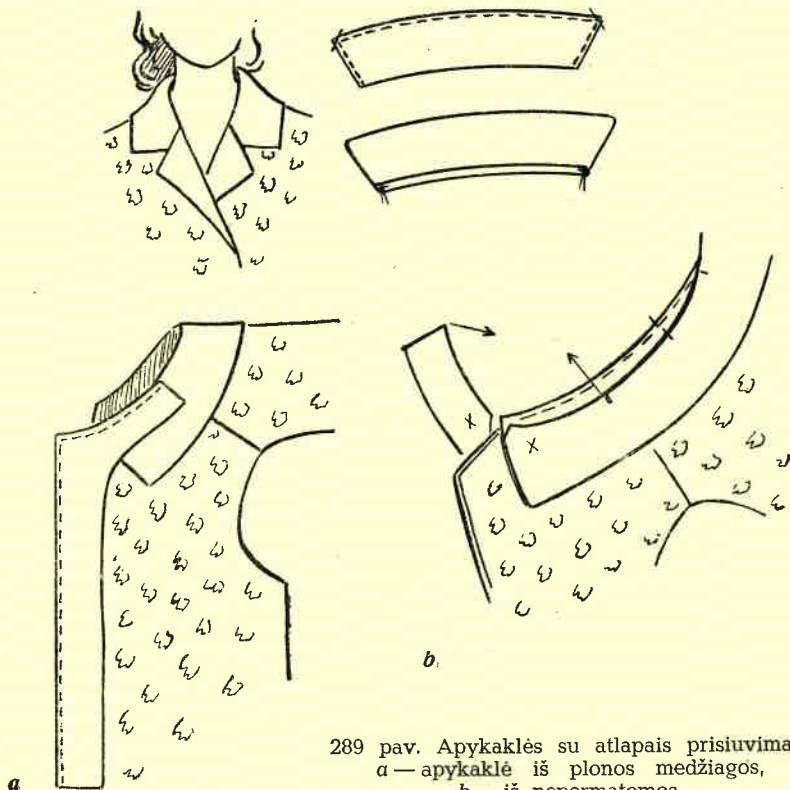
Apykablė, atverčiama kartu su atlapais (289 pav.). Apykablės vir- šutinė ir apatinė dalys susiuvamos, apykablė išverčiama, kraštas su- daigstomas. Apatinė apykablės dalis pridedama prie kaklo iškirpimo iš gerosios pusės taip, kad apykablės ir kaklo iškirpimo vidurys sutaptų. Pradedama daigstyti nuo kaklo iškirpimo ir apykablės krašto. Abi apy- kablės pusės pridaigstomos kartu iki pečių siūlės. Po to pridedamas at- lapėlis taip, kad jo geroji pusė būtų prie apykablės gerosios pusės, ir vėl pridaigstoma iki pečių siūlės. Prisiuvama mašina. Taip pat prisiu- vama ir kita apykablės priekinė dalis. Prisiuvus apykablės priekines dalis, atlapėlis išverčiamas į gerąją pusę, ir kraštas sudaigstomas. Li- kusioji nugaroje apykablės dalis siuvama taip. Apatinė apykablės dalis dedama prie kaklo iškirpimo ir prisiuvama, žiūrint, kad apykablės ir kaklo iškirpimo vidurio taškai sutaptų. Viršutinė apykablės dalis tru- putį palenkiama ir prisiuvama mašina 0,1 cm nuo krašto arba atsiuvama rankomis (289 pav., a).

Jei medžiaga yra nepermatoma (vilnonė), tai apykablės apatinė dalis prisiuvama prie kaklo iškirpimo, o viršutinė — prie atlapo. Siūlės nuo krašto iki pečių siūlių išskleidžiamos ir išlyginamos. Likusioji siūlės dalis užlenkiama apykablės pusėn. Išskleista apykablės viršutinės dalies ir kaklo iškirpimo siūlė sudaigstoma iš gerosios pusės ir po to pritvirtin-

288 pav. Paprastos apykaklės prisiuvimas

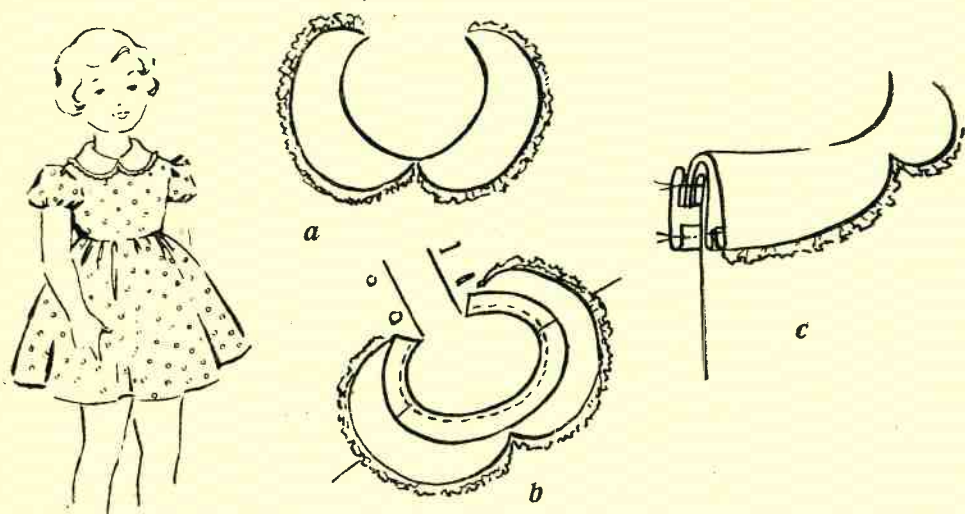
nama iš blogosios pusės prie apykaklės apačios. Viršutinė apykaklės dalis, esanti tarp pečių siūlių, palenkiama ir prisiuvama nežymiais (paslėptaisiais) dygsniais (289 pav., b).

289 pav. Apykaklės su atlapais prisiuvimas:
 a — apykaklė iš plonos medžiagos,
 b — iš nepermatomos

Pusiau apvali arba apvali atverčiama apykaklė (290 pav.). Apykaklės viršutinė ir apatinė dalys sudaigstomos taip, kad viršutinė dalis būtų laisvesnė; sudaigstytos dalys susiuvamos mašina, apkarpomi kampučiai, apykaklė išverčiama, kraštai sudaigstomi.

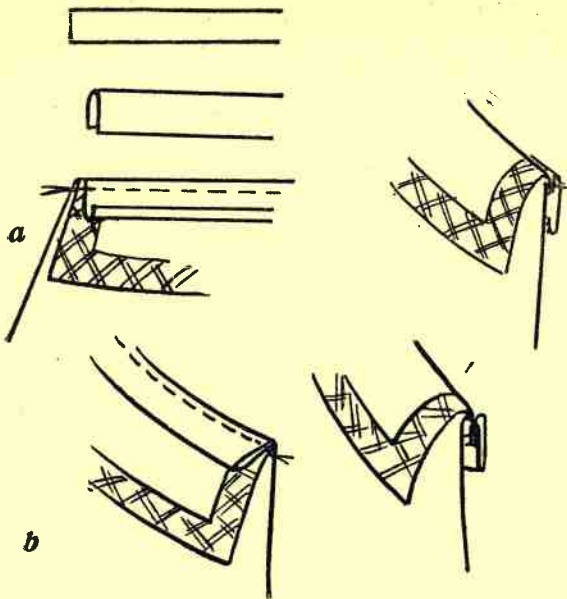
Jei apykaklė yra iš dviejų dalių, reikia žiūrėti, kad abi dalys būtų vienodos. Susiuvus drabužio pečių siūles, apykaklė prisiuvama prie kaklo iškirpimo. Prisiūti galima dviem būdais.

290 pav. Apvalios apykaklės su palenkimu (sukirptu pagal krašto iškirpimą) prisiuvimas

I būdas. Paruošta apykaklė (apsiūta, išversta, sudaigstytais kraštais ir išlyginta) pridaigstoma prie kaklo iškirpimo. Daigstant apykaklė dedama prie kaklo iškirpimo gerąja puse į viršų (reikia žiūrėti, kad apykaklės ir kaklo iškirpimo vidurio taškai sutaptų). Pagal kaklo iškirpimo formą iškerpamas kitos medžiagos palenkimas, uždedamas ant apykaklės gerąja puse į apačią, pridaigstomas ir prisiuvas. Prisiuvus, daigstymo siūlai ištraukiami, palenkimas atverčiamas į blogąją drabužio pusę ir vėl pridaigstomas iš blogosios pusės; daigstoma 0,7 cm nuo prisiuvimo. Palenkimo kraštas pritvirtinamas prie pečių siūlės priekio ir nugaros dalių nežymiais dygsniais (290 pav.).

II būdas (291 pav.). Apykaklė prie kaklo iškirpimo prisiuvama taip pat, kaip ir pirmuoju būdu, tik vietoje plataus palenkimo

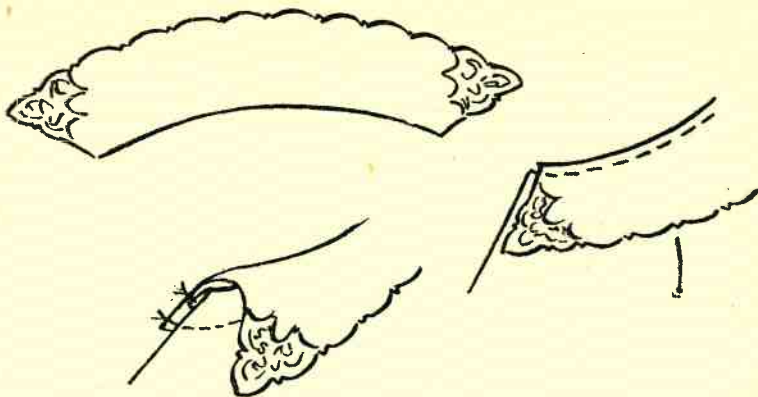
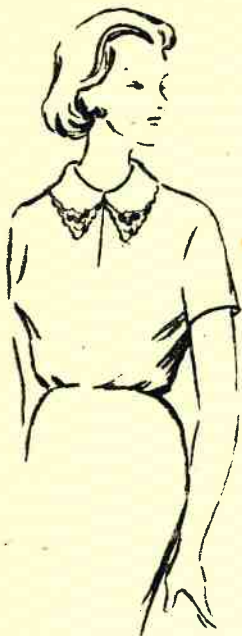
291 pav. Antras apvalios apykaklės prisiuvimo būdas

(3—4 cm), sukirpto pagal kaklo iškirpimą, galima uždėti ant viršaus įstrižai sukirptą 2—2,5 cm pločio medžiagos juostelę (291 pav., a). Prisiuvus mašinine siūle, juostelė atverčiama į blogąją pusę, pridaigstoma ir, palenkus kraštą, prisiuvama mašina arba rankomis. Galima įstrižą juostelę prisiūti sulenktą, — tada kraštas nelenkiamas (291 pav., b). Jei puošiama mežginėliais, volanėliais ar įsiūta juostele, apykaklė paruošiama iš anksto. Kaip prisiūti mežginėlius žr. 319 psl.

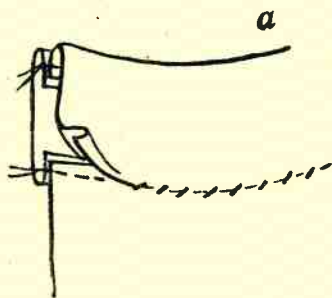
Vienguba apykaklė (292 pav.). Vienlinkos medžiagos apykaklę reikia labai gerai sutvarkyti iš abiejų pusių: nukarpyti nereikalingus siūlus, likusius siuvant rankomis arba mašina, sutvarkyti apatinįjį kraštą. Blogoji apykaklės pusė pridedama prie gerosios drabužio pusės taip, kad vidurio taškai sutaptų, ir susiuvama iš apykaklės pusės 0,3—0,4 cm pločio siūle. Kaklo siūlė apkarpoma. Kad neišlįstų siūlai, siuvama dar antroji siūlė iš apykaklės pusės, kad uždengtų antrąjį kraštą.

Stačia apykaklė (293 pav.). Apykaklė sulenkiamą, arba, jei ji iš dviejų dalių, abi apykaklės dalys sudedamos gerosiomis pusėmis į vidų ir susiuvamos. Po to apykaklė išverčiama, sudaigstoma taip, kad viršutinė dalis būtų didesnė ir dengtų apatiniają, ir prisiuvama: viršutinė apykaklės dalis dedama gerąja puse prie kaklo iškirpimo blogosios pusės ir prisiuvama. Apatinė apykaklės dalis prisiuvama rankomis nežymiais dygsniais, uždengiant mašininę siūlę (293 pav., a).

Norint padaryti pusiau atverčiamą apykaklę, reikia imti dvigubo pločio įstrižą medžiagą, sulenkti pusiau, ir galus susiūti, paliekant vir-

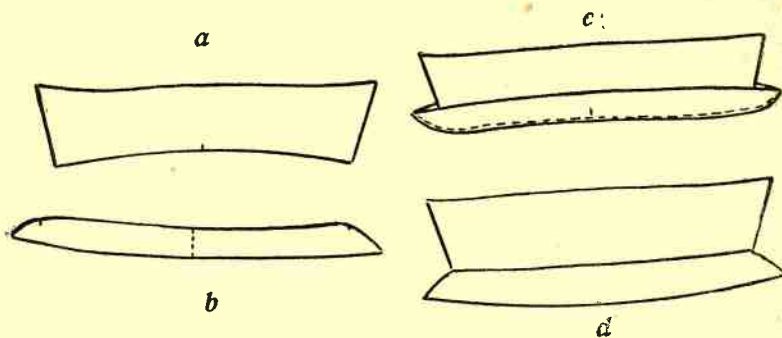
292 pav. Vienlinkos medžiagos apykaklės prisiuvimas

293 pav. Stačios apykaklės prisiuvimas

šutinę dalį laisvesnę. Lenkimo liniją su lygintuvu išstempti, ir apykaklę prisiūti prie kaklo iškirpimo kaip stačiąją (293 pav.).

Apykaklė su stačia apatine dalimi (294 pav.). Ši apykaklė siuvama iš dviejų dalių — viršutinės ir apatinės. Pirma pasiuvama viršutinė — atverčiamoji dalis (294 pav., a). Kad apykaklė gražiai užsiverstų, susiuvus kraštus, kampučiai apkarpomi, išverčiami, ir, sudaigsčius kraštus, išlyginama. Taip paruošta apykaklė prisiuvama prie apatinės —

294 pav. Apykaklės su stačia apatine dalimi prisiuvimas: *a* — paruošta apykaklė, *b* — stačioji apykaklės dalis, *c* — apykaklės ir stačiosios dalies susiuvimas, *d* — paruošta prisiuvimui apykaklė

stačiosios dalies. Apatinei daliai sukerpamos dvi juostelės kaip vyrišku marškinių apykaklei (294 pav., *b*), surandamas viršutinės ir apatinių dalių vidurys ir pažymimas. Prie viršutinės dalies krašto dedama iš abiejų apykaklės pusių po vieną apatinę dalį taip, kad geroji medžiagos pusė būtų prie viršutinės apykaklės dalies. Viršutinė ir apatinė dalys sudaigstomos, žiūrint, kad vidurio taškai sutaptų (294 pav., *c*), ir susiuvama mašina. Ištraukus daigstymo siūlą, apatinė apykaklės dalis atlenkiama ir vėl sudaigstoma (294 pav., *d*). Taip paruošta apykaklė siuvama prie kaklo iškirpimo.

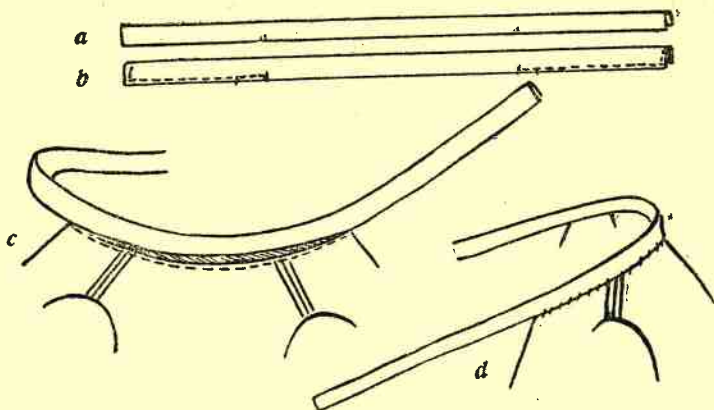
Jei norima pasiūti stačią apykaklę su juostelėmis, surišamomis priekyje (295 pav.), reikia apykaklėje pažymėti (įkerpant) kaklo iškirpimo ilgį. Po to medžiagą sudėti gerąja puse į vidų ir galus nuo pažymėtų įkirpimų susiūti (296 pav., *b*). Apkarpius kampučius, susiūtus galus išversti ir sudaigstyti.

Taip paruošta apykaklė prisiuvama prie kaklo iškirpimo. Apykaklės išorinės dalies geroji pusė sudedama su kaklo iškirpimo gerąja puse į vidų, ir susiuvama mašinine siūle. Apačia palenkiama ir prisiuvama rankomis paslėptaisiais dygsniais.

Apykaklė, kirpta išvien su atlapais (297 pav.). Apatinė apykaklės dalis, jei ją reikia sudurti per vidurį, prieš tai suduriama, ir išlyginamos siūlės. Po to ji dedama gerąja puse į vidų prie gerosios kaklo iškirpimo pusės ir prisiuvama 0,7 cm pločio siūle (298 pav., *a*). Siūlė

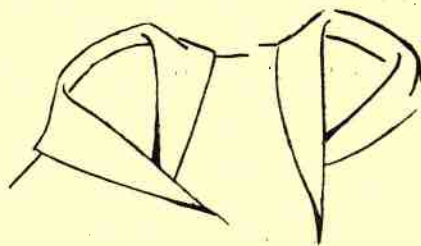

295 pav.
Apykaklė,
užrišama
priekyje

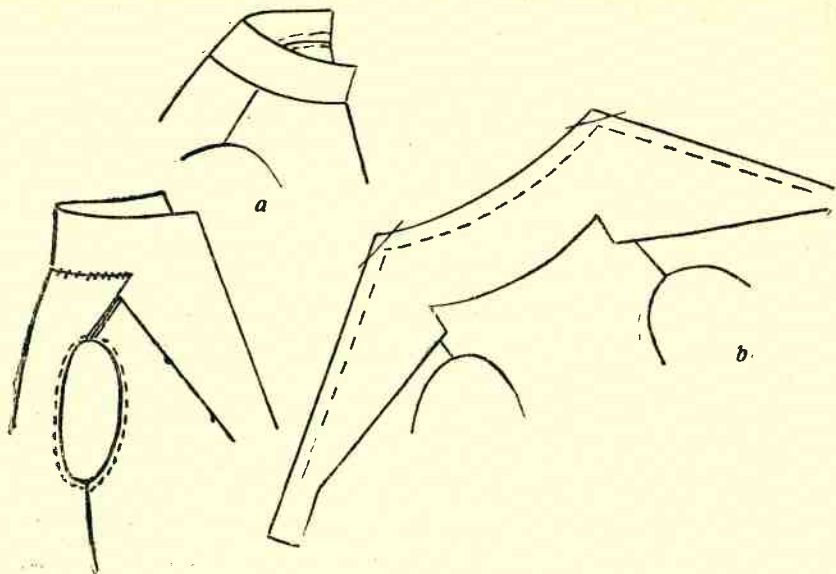

296 pav. Priekyje užrišamos apykaklės prisiuvimas:
a — juostelė palenkama, b — juostelės galai apsiuvami,
c — apykaklės vidury s prisiuvas prie kaklo iškirpimo,
d — kitas apykaklės kraštas prisiuvas rankomis

atlenkiama apykaklės pusėn. Viršutinė apykaklės dalis kerpama išvien su bortais iš vienos arba dviejų dalių. Jei apykaklė kerpama iš dviejų dalių, dalys užpakalyje susiuvamos, siūlė išskleidžiama. Viršutinė apykaklės dalis pridedama prie drabužio ir apatinės apykaklės gerosiomis

297 pav. Išvien su atlapais kirpta
apykaklė

298 pav. Apykaklės, kirptos išvien su atlapais, prisiuvimas: *a* — apatinės apykaklės prisiuvimas, *b* — viršutinės apykaklės dalies uždėjimas ant apatinės ir prisiuvimas, *c* — viršutinės apykaklės laisvųjų kraštų pritvirtinimas

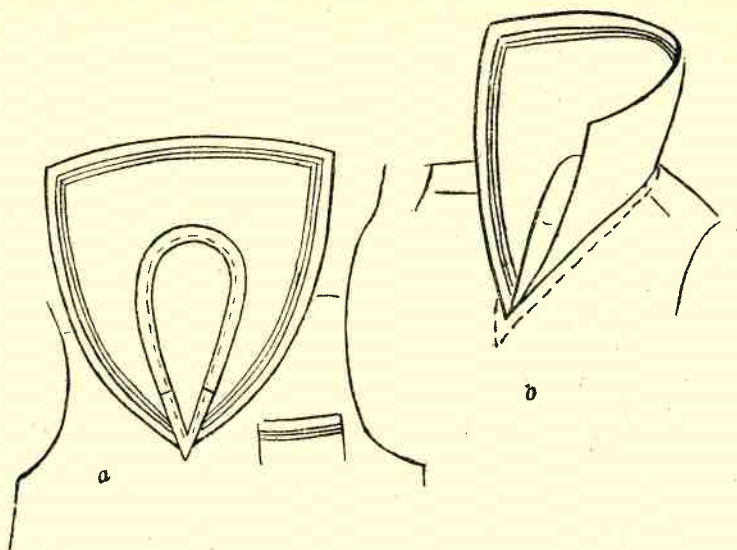
pusėmis į vidų ir pridaigstoma paliekant viršutinę apykaklės dalį (kampuose) šiek tiek laisvesnę. Apsiuvama mašina (298 pav., *b*). Kraštai siuvami iš bortų pusės, apykaklė — iš apatinės pusės. Apykaklė išverčiama, bortų vidiniai (laisvieji) kraštai atsiuvami ir pritvirtinami nežymiais (paslėptaisiais) dygsniais kas 6—8 cm. Viršutinės apykaklės dalies vidurys (nuo vienos peties siūlės ligi kitos) palenkiamas ir prisiuvamas mašina arba rankomis. Bortų kampučiai prikabinami prie pečių siūlių (298 pav., *c*).

Jūrininko apykaklės prisiuvimas

Paruošiama apykaklė (300 pav.). Pažymėjus linijas, prisiuvas su-
tažas. Po to apykaklė sudedama su pamušalu gerąja puse į vidų ir ap-
siuvama aplink 0,5—0,7 cm pločio siūle, kampai apkerpami. Apykaklė
išverčiama, kraštai sudaigstomi. Po to apykaklė uždedama ant palaidi-

299 pav.
Jūrininko
apykaklė

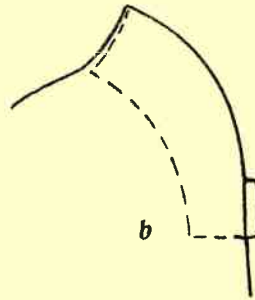
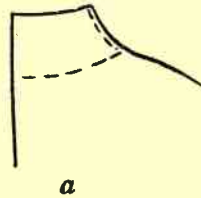
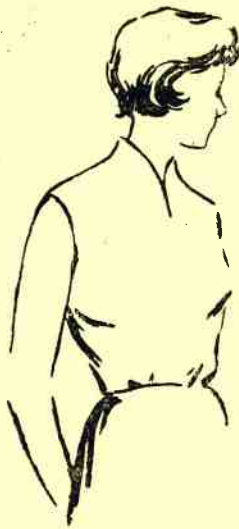

300 pav. Jūrininko apykaklės prisiuvimas: *a* — apykaklė ir palenkimas pridaigstyti prie kaklo iškirpimo, *b* — palenkimas atverstas į blogąją pusę ir prisiūtas mašina

nės gerosios pusės gerąją pusę į viršų ir pridaigstoma. Paruošiama įstrižos medžiagos juostelė, kuri perlenkiama išilgai per vidurį, ir uždedama ant apykaklės prie kaklo iškirpimo krašto ir pridaigstoma. Drabužio kaklo iškirpimo kampas apsiuvas atskira juostele, sukirpta pagal kaklo iškirpimo formą. Prisiuvus, daigstymo siūlai pašalinami. Po to juostelė ir kampelis (300 pav., *a*) atverčiami į blogąją pusę, pridaigstomi, ir kraštai prisiuvami mašina arba rankomis. Iš dešinės palaidinės pusės uždedama atskirai iškirpta ir apsiūta trikampė krūtinėlė ir iš vienos pusės prisiuvama mašina arba rankomis, kitoje pusėje padaromas užsegimas.

Kaklo iškirpimo be apykaklės sutvarkymas. Jei apykaklės visai nededama, kaklo iškirpimą reikia atsiūti atskirai sukirpta įstrižos medžiagos juostele arba palenkimais (301 pav.).

Susiuvus drabužio pečių siūles, juostelė dedama prie kaklo iškirpimo gerosiomis pusėmis į vidų. Kraštas apsiuvas 0,5 cm siūle. Paskui

301 pav. Kaklo iškirpimo be apykaklės sutvarkymas

juostelė atverčiama prie išvirkščiosios drabužio pusės, pridaigstoma ir prisiuvama prie kaklo iškirpimo paslėptaisiais (nežymiais) dygneliais.

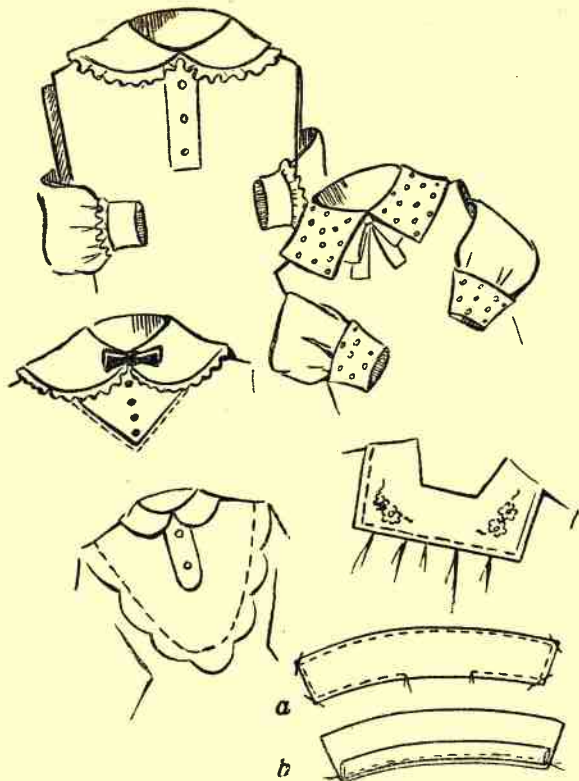
Nuimamos apykaklės, rankogaliai ir krūtinėlės

Prie vilnonių arba tamsių perkelinių bei flanelinių suknelių labai tinka (ypač vaikams) baltos arba kitokios spalvos apykaklės ir rankogaliai. Papuošimui skirtos apykaklės turi būti iškirptos pagal drabužio apykaklę, tik didesnės, kad ją uždengtų (302 pav.).

Paprasta apykaklė ir rankogaliai. Paprasta apykaklė ir rankogaliai dažniausiai daromi dvigubi. Juos sukirpus reikia sudėti gerąja puse į vidų ir susiūti kraštus, paliekant tarpelį išvertimui. Susiuvus kampai apkarpomi, apykaklė ir rankogaliai išverčiami, pakraščiai sudaigstomi, ir užsiuvas paliktasis tarpelis (302 pav., a).

Apykaklė su juostele. Apatinė ir viršutinė apykaklės dalys sudeamos gerosiomis pusėmis į vidų ir susiuvamos; kampeliai apkarpomi, visa apykaklė išverčiama, ir kraštai sudaigstomi. Tas apykaklės kraštas, kuris bus siuvas prie kaklo iškirpimo, apsiuvas juostele iš skersos

ar įstrižos medžiagos. Geroji juostelės pusė dedama ant apykaklės apatinės dalies gerosios pusės ir prisiuvama 0,5 cm atstumu nuo krašto. Paskui juostelė užlenkiama ant viršutinės apykaklės dalies ir, palenkus 0,7 cm kraštą, prisiuvama taip, kad uždengtų apatinę siūlę. Reikia žiūrėti, kad apykaklės kampučiai būtų tvarkingai, gražiai apsiūti. Kitokių fasonų uždedamosios apykaklės ir krūtinėlės daromos panašiai, kaip ir prisiūtinės (302 pav., b).

302 pav. Įvairios nuimamos apykaklės, krūtinėlės ir rankogaliai

KIŠENĖS

Kišenės daromos įvairios: prisiūtos ant viršaus, įkirptos, paslėptos siūlėje ir kitokios.

Ant viršaus siuvasios kišenės

Paprastos kišenės (303 pav.). Viršutinis kraštas palenkiamas arba atsiuvas kitą medžiaga, prisiuvas juostelę, kad kišenė neišsitemptų. Viršutinis kišenės kraštas arba prisiūta palenkimui juostelė lenkiama gerąja puse į vidų ir prisiuvas 0,5 cm atstumu nuo krašto (304 pav.). Kišenės šonai ir apačia palenkiami pagal fasoną. Po to kišenė uždedama ant pažymėtos vietos ir prisiuvas mašina arba rankomis.

303 pav. Paprastos kišenės

Mašininė siūlė siuvama prie pat krašto pritaikytos spalvos siūlais, rankomis siuvama — paslėptais dygsniais. Kišenių viršutiniai kampai prisiuvami stipriai.

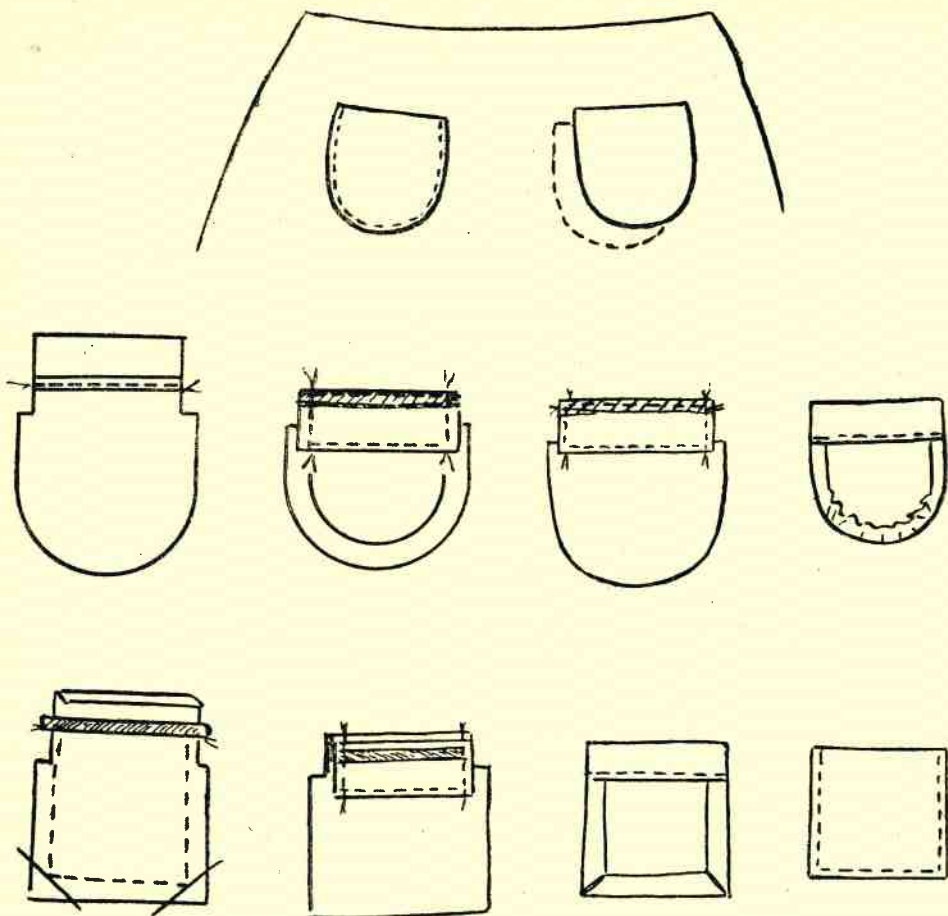
Jei prisiuvimo siūlė yra platesnė kaip 1 cm, kampus reikia papildomai susiūti. Ovalias kišenes reikia atsiūti kitos medžiagos juostelėmis (žr. skyrių „Atskirų drabužio detalių paruošimas ir siuvimas“).

Kišenė su pamušalu. Siuvant kišenę su pamušalu, iškirptas pamušalas sudedamas su kišenės medžiaga gerosiomis pusėmis į vidų ir prisiuvamas 0,5 cm pločio siūle. Šone paliekamas neužsiūtas tarpelis išvertimui. Prie viršutinio kišenės krašto, truputį prilaikant medžiagą, prisiuvama medžiagos pakraščio juostelė. Po to kišenė išverčiama, jos kraštai sudaigstomi, užsiuvamas paliktas tarpelis, kišenė išlyginama (305 pav., a) ir, pridėjus prie pažymėtos vietos, prisiuvama.

Kišenę su pamušalu galima prisiūti ir kitaip. Kraštai palenkiami pagal kišenės fasoną. Iškerpamas atitinkamo dydžio pamušalas ir prisiuvamas rankomis. Kišenė uždedama ant pažymėtos vietos ir prisiuvama (305 pav., b).

Kišenes su antkišeniais (306 pav.) galima paruošti dviem būdais: sukirpti kišenę kartu su antkišenių arba antkišenių paruošti atskirai. Kerpančią kišenę kartu su antkišenių, papildomai iškerpamas medžiagos gabalėlis, kuris turi būti 3 cm ilgesnis už antkišenio atlenkiamąją dalį. Šiuo atveju prie kišenės viršutinio krašto gerąja puse į vidų dedama antkišenio viršutinė dalis, kurios plotis yra 3 cm didesnis už atverčiamosios dalies plotį, kad palenkiamas kraštas neišsiverstų, ir prisiuvama. Siūlių kampučiai apkerpami, kišenė išverčiama, ir kraštai pridaigstomi. Atvartėlis atlenkiamas, o jo vidaus kraštas atsiuvamas (307 pav., a).

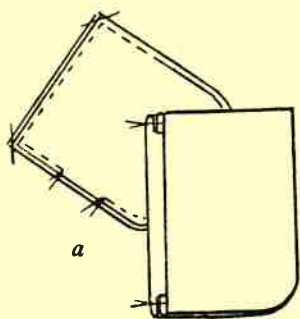
Ruošiant antkišenių atskirai, jo dalis reikia sudėti gerosiomis pusėmis į vidų, susiūti, išversti ir išlyginti. Po to antkišenis pridedamas prie viršutinio kišenės krašto, kartu uždedama 3—4 cm pločio medžiagos juostelė prisiuvimui ir medžiagos pakraščio juostelė, kad nesitemptų. Viskas susiuvama, ir viršutinis kraštas pridaigstomas taip, kad nesimatytų siūlės. Šonai ir apačia palenkiami pagal fasoną (307 pav., b).

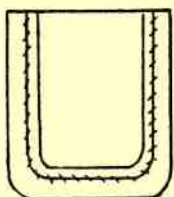
304 pav. Paprastų kišenių prisiuvimas

Uždedamosios kišenės, kurių kraštai įsiuvami į siūles. Viršutinis kišenės kraštas sutvarkomas: prisiuvama medžiagos pakraščio juostelė (valas), kišenė palenkama arba prisiuvamas kitos medžiagos palenkimas. Apatinis kišenės kraštas taip pat užlenkiamas. Kišenė uždedama prie nesusiūtos detalės pažymėtoje vietoje ir iš trijų pusių pridaigstoma.

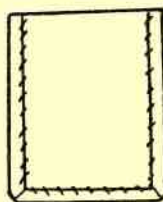
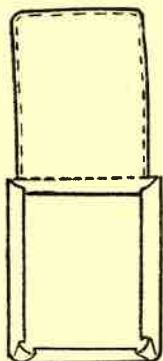
Apatinis kišenės kraštas prisiuvamas, o šoniniai kraštai nelenkiami, nes jie bus susiuvami kartu su detale. Siuvant reikia tikrinti, kad abi

a

b

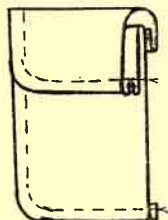
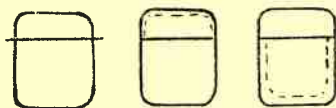

305 pav. Kišenių su pamušalu siuvimas

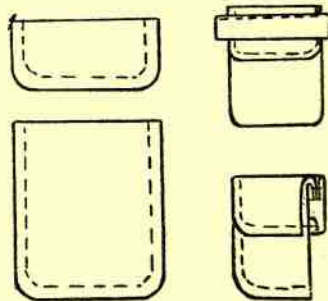
306 pav. Kišenės su antkišeniu

kišenės pusės būtų prisiūtos vienodu atstumu nuo pakraščio ir nuo liemens (308 pav.).

Kišenės, susidarancios iš pagrindinių drabužio detalių. Šios kišenės kerpamos kartu su pagrindinėmis detalėmis (309 pav.). Prie viršutinio

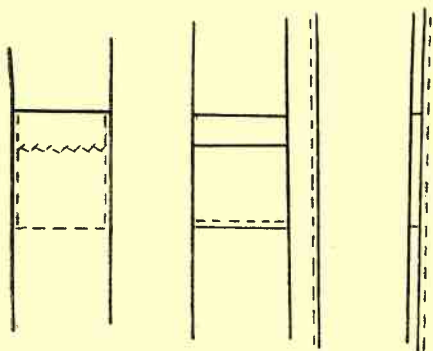

a

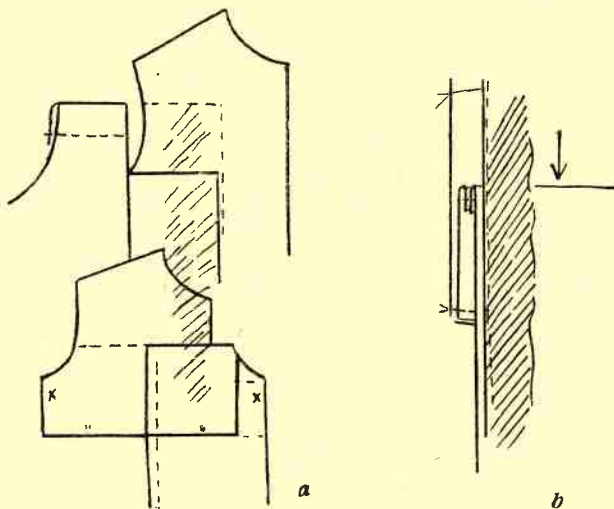

b

307 pav. Kišenės su antkišeniu prisiuvimas

308 pav. Kišenės, kurių kraštai įsiūti į siūles

309 pav. Kišenės, susidarančios iš drabužio detalių:
a — viršutinės kišenės siuvimas, *b* — apatinės

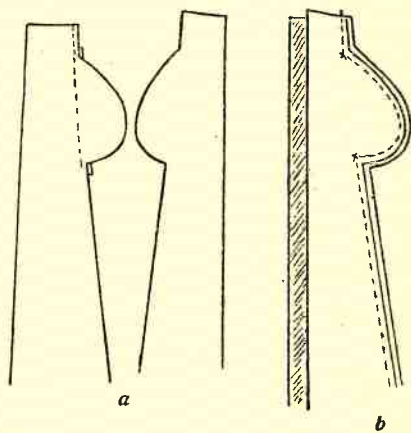
detalės krašto prisiuvas tokio ilgio ir pločio medžiagos gabalas, kokio dydžio norima turėti kišenę, tai bus kišenės maišelio pusė. Prisiūtasis medžiagos gabalėlis (palenkiamas) išverčiamas, ir kraštas pridaigstomas. Viršuje, jei reikia pagal fasoną, užsiuvama siūlė. Taip paruošta detalė uždedama pagal pažymėtą liniją ant kitos detalės, sukirtos su kita kišenės puse (norint, kišenę galima pagilinti, t. y. pridurti medžiagos gilumui) ir, atvertus detalę, apsiuvama (309 pav., *a* ir *b*). Kišenės kraštus reikia apmėtyti, kad neirtų, viršų sutvirtinti. Siuvant tokias kišenes abiejose drabužio pusėse, prieš susiuvant ir susiuvus reikia patikrinti, kad būtų vienodos.

Kišenė, paslėpta siūlėje (310 pav.). Šios kišenės kerpamos išvien su palomis arba prisiuvas iš tos pačios medžiagos. Prie viršutinės palos, kad kišenės kraštas neišsitemptų, iš blogoios pusės rankomis prisiuvama medžiagos pakraščio juostelė. Pažymimas kišenės ilgis ir, siuvant šonines siūles, paliekamas neužsiūtas tarpas. Siūlę prie kišenės reikia sustiprinti, kad neirtų (311 pav.). Atvertus detales į blogąją pusę, kišenė apsiuvama. Kraštai, kad neirtų, apmėtomi.

Taip pat daroma kišenė klostėje.

310 pav.
Kišenė,
paslėpta siūlėje

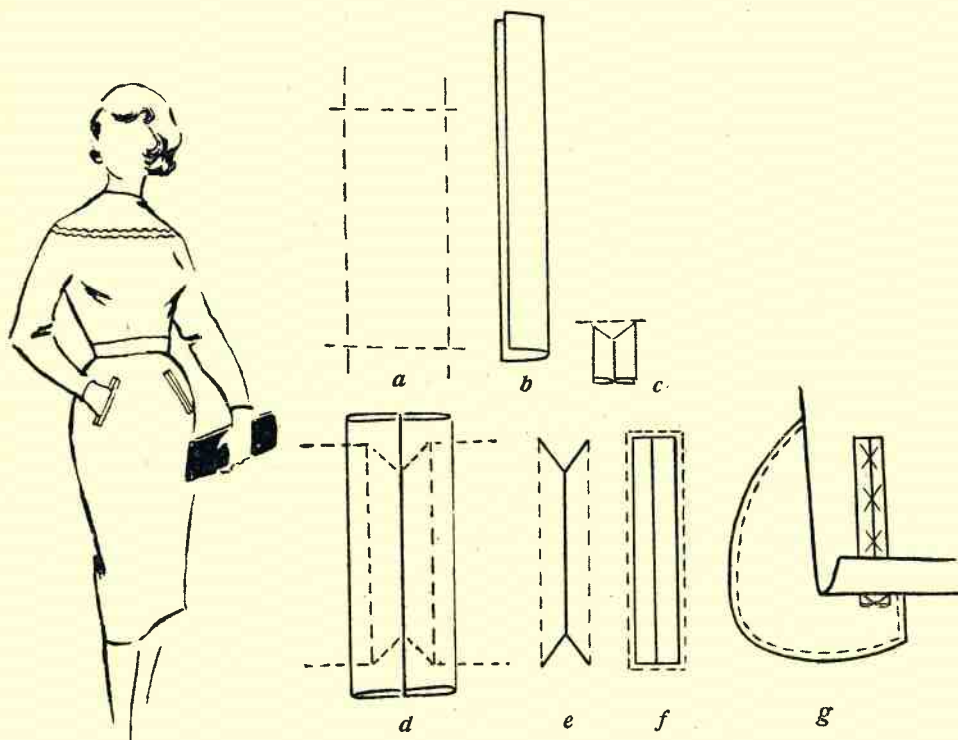
311 pav. Palų su kišenėmis kirpimas
(*a*) ir siuvimas (*b*)

Prakirptos kišenės

Prakirptos kišenės, apsiūtos apvadėliais (rėmelis) (312 pav.). Apvadėliams (juostelėms) medžiaga gali būti pagrindinės arba, jeigu reikia pagal fasoną, kitos spalvos. Dažnai tokios juostelės daromos kitos spalvos medžiagos, pavyzdžiui, prie melsvos suknelės tinka baltos spalvos apvadėliai.

Kišenės daromos įvairaus ilgio ir pločio. Kišenių vieta pažymima iš gerosios pusės linijomis, kurios rodo rėmelio ilgį ir plotį.

Išilgai kišenės iš gerosios pusės prisiuvamos dvi medžiagos juostelės apvadėliams (juostelės turi būti dvigubai platesnės už rėmelio plotį).

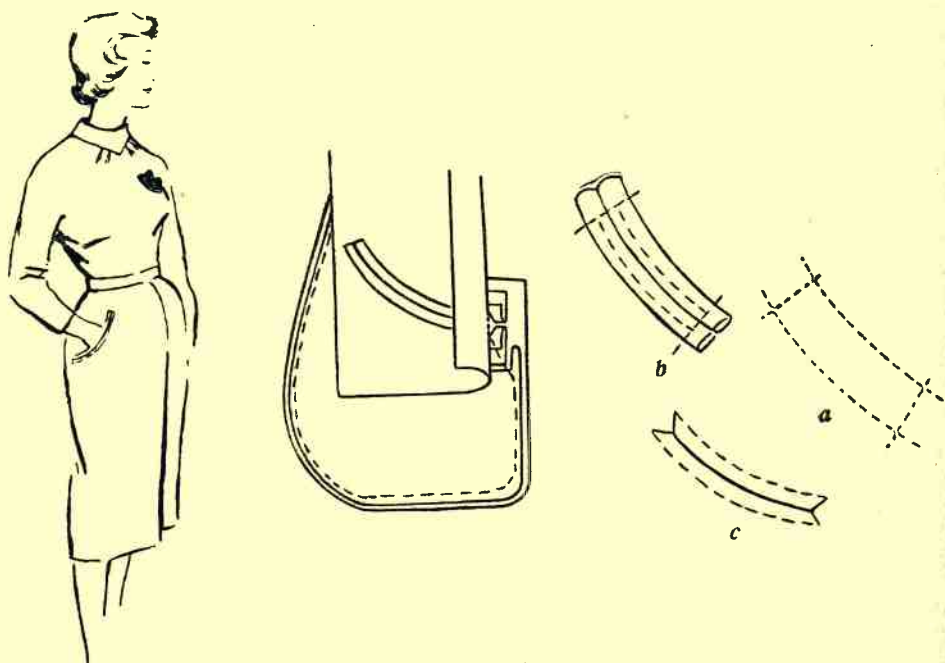

312 pav. Prakirptos kišenės, apsiūtos juostelėmis (rėmelis)

313 pav. Prakirptų kišenių siuvimas: a — kišenės vietos pažymėjimas, b — paruošta siuvimui juostelė, c — kampelio prisiuvimas, d — juostelių prisiuvimas, e — rėmelio prakirpimas, f — rėmelio iš viršaus apsiuvimas, g — pasiūta kišenė

(Taip pat nereikia pamiršti, kad pasiūtas (užbaigtas) rėmelis esti per pusę siauresnis už pažymėtąjį.) Juostelės sulenkiamos išilgai gerąja puse į viršų, išlyginamos ir prisiuvamos prie pagrindinės detalės pagal pažymėtą liniją: sulenkta juostelė dedama prie linijos, žyminčios rėmelio plotį taip, kad lenkimo linija sutaptų su pažymėta rėmelio pločio linija. Juostelė prisiuvama mašina norimu atstumu nuo lenkimo linijos. Tarpas tarp abiejų siuvimo linijų rodo rėmelio plotį.

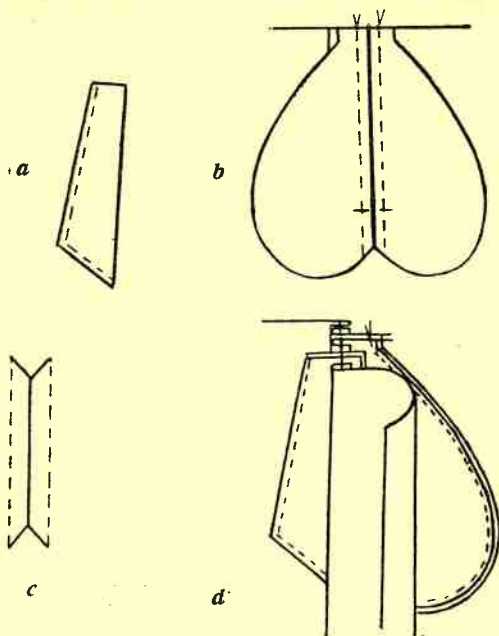
Prisiuvus juosteles, kišenės iš blogosios pusės prakerpamos šiuo būdu. Tarpas tarp rėmelių įkerpamas per vidurį išilgine kryptimi, 1—0,5 cm neprikerpant iki rėmelio linijos; toliau kerpama į kampus, neprikerpant 0,1 cm iki siūlės (313 pav., d). Gaunami du liežuvėliai; juosteles išvertus į blogąją pusę, liežuvėlis mašina arba rankomis prisiuvas prie juostelių. Jei norima rėmelį iš viršaus apsiūti siūle, siuvama iš karto, kol nepridėta kišenė. Kišenių vidurinės dalys prisiuvas prie juostelių.

314 pav. Lenktų linijų rėmelis: a — rėmelio pažymėjimas, b — juostelių prisiuvimas, c — prakirpimas

315 pav. Prakirptos
kišenės su antkišeniais

316 pav. Antkišenių prisiuvimas:
a — antkišenis, b — kišenės vidaus
prisiuvimas, c — prakirpimas, d —
išversta kišenė

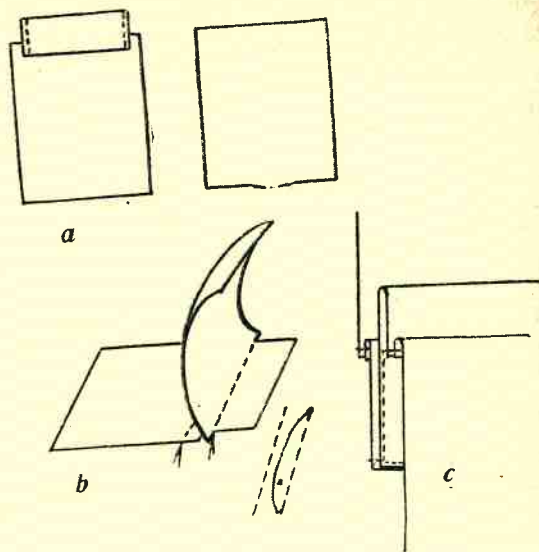
Jei kišenės pamušalas kerpamas ne iš pagrindinės medžiagos, tada prie apatinės kišenės dalies prisiuvama juostelė iš pagrindinės medžiagos, kad pro rėmelį nebūtų matyti kitos medžiagos.

Kišenės rėmeliai prieš išlyginant iš gerosios pusės sudaigstomi pinctiniu (kryžiuko) dygsniu. Kišenės vidaus dalys apsiuvamos, kraštai apmėtomi, kad neirtų (313 pav., g). Išlyginama.

Lenktų ir laužtų linijų rėmeliai (314 pav.). Pirmiausia pažymimos rėmelio linijos, ir paruošiamos juostelės. Lenktoms linijoms juostelė daroma iš įstrižos medžiagos arba pagal norimų linijų formą. Po to iš gerosios medžiagos pusės ant pažymėtų kišenėms vietų uždedamos juostelės ir prisiuvamos siūlėmis. Siūles reikia sustiprinti, surišant siūlų galus. Iš blogosios pusės viduryje tarp abiejų siūlių kišenė įkerpama, neprikerpant 1—0,5 cm iki krašto ir 0,1 cm iki siūlės. Juostelės išverčiamos į blogąją pusę ir kraštai pridaigstomi. Kišenės kraštuose atlenkiami

317 pav. Kišenė su išleista juostele

318 pav. Kišenės su išleista juostele siuvimas: a — kišenės paruošimas, b — kišenės prisiuvimas ir prakirpimas, c — kišenės įleidimas

liežuveliai ir pritvirtinami prie juostelių. Paskui prie juostelių prisiuvasmos kišenių vidaus dalys (314 pav.).

Prakirptos kišenės su antkišeniais (315 pav.). Antkišeniai susiuvami, išverčiami, pridaigstomi, iš apatinės pusės išlyginami ir pašalinami daigstymo siūlai. Jei antkišeniai puošiami siūlėmis, papuošimo siūlės siuvasmos prieš prisiuvant antkišenį prie pagrindinės detalės.

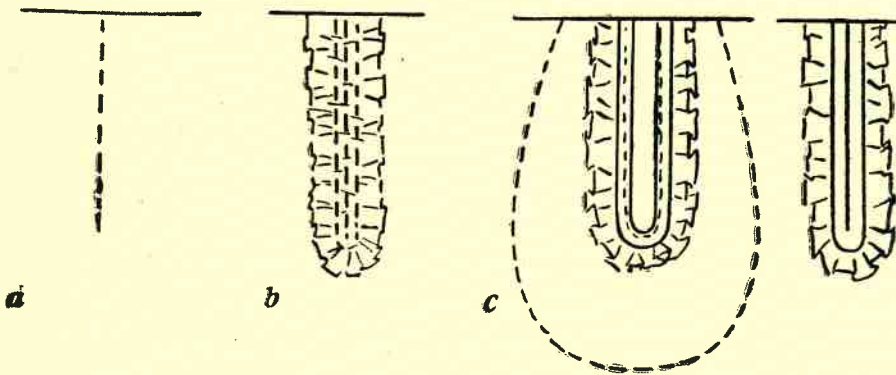
Ant pagrindinės detalės gerosios pusės pažymima kišenių vieta dviem linijomis. Prie vienos linijos pridedamas antkišenis gerąja puse žemyn su viršuje uždėta viena vidurinės kišenės puse. Prie kitos linijos dedama antroji vidurinės kišenės pusė (316 pav., b). Pagal pažymėtas linijas viskas prisiuvama. Kad siūlė stipriau laikytųsi, siūlų galai surišami, arba siūlės galai sustiprinami mašina. Kišenė pagrindinėje detalėje prakerpama iš blogosios pusės, viduryje tarp abiejų siūlių neprikerpant iki krašto. Kišenės dalys susiuvamos, ir laisvieji kraštai apmėtomi.

Kišenė su siaura juostele (317 pav.). Paruošiama juostelė apsiuvimui. Imamas medžiagos gabalėlis tokio ilgio, kokio gilumo bus kišenė ir dar pridedama juostelės išleidimui. Juostelė išleidimui sulenkiama, kraštai susiuvami, ir išverčiama į gerąją pusę. Pažymėtoje vietoje iš gerosios detalės pusės ant vienos linijos uždedama juostelė su kišenės dalimi, ant kitos — apatinė kišenės dalis (318 pav., *b*). Prakirpus tarpą tarp siūlių iš blogosios pusės, kišenės dalys suverčiamos vidun. Viršutinės siauros juostelės kraštai prisiuvami prie detalės mašina arba pritvirtinami paslėptaisiais dygsniais (318 pav., *c*).

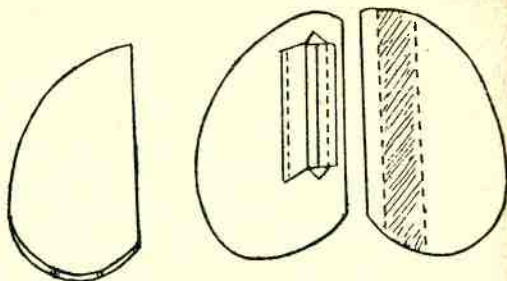
Kirptos kišenės, apsiūtos volanėliais arba su antkišniais (319 pav.). Pagrindinėje detalėje iš gerosios pusės pažymima kišenių vieta. Volanėlis pridaigstomas abipus pažymėtos linijos gerąja puse į viršų. Atverčiama detalės blogoji pusė, padedama kišenės dalis ir pridaigstoma toje vietoje, kur buvo pridaigstytas volanėlis. Iš gerosios pusės ant volanėlio

319 pav. Kišenė su volanėliais

320 pav. Kišenių su volanėliais siuvimas: *a* — kišenės vietos pažymėjimas, *b* — volanėlio pridaigstymas prie pažymėtos vietos, *c* — juostelės prisiuvimas (punktynu pažymėta kišenės vidinė dalis)

321 pav. Sportiškų drabužių kišenės

322 pav. Sportiškų drabužių kirptų kišenių siuvimas:
a — kišenės dalys su paliktu tarpeliu išvertimui,
b — prisiūto rėmelio ar juostelės įvertimas į vidų ir
 pritvirtinimas (iš blogosios pusės), *c* — antroji
 vidinės kišenės dalis su prisiūta pagrindinės
 medžiagos juostele

dedama įstrižos medžiagos juostelė, prisiuvama siūle 0,5 cm nuo krašto. Pažymėta linija perkerpama, įstriža juostelė įlenkiama į vidų, ir kraštai apsiuvami nežymiais dygsniais. Apatinė kišenės dalis pridedama prie viršutinės gerąja puse į vidų ir iš trijų pusių apsiuvama aplinkui, kraštai apmėtomi. Jei kirptos kišenės siuvamos su antkišeniais, paruošti antkišeniai pridedami pagal pažymėtą liniją gerąja puse į apačią; ant viršaus uždedama juostelė ir prisiuvama. Kišenė prakerpama. Juostelė užlenkiama į antrąją pusę ir prikabinama prie kišenės (320 pav.).

Ant prisiūtos pirmosios kišenės dalies uždedama antroji kišenės dalis, apsiuvama aplinkui, kraštai apmėtomi.

Švarkelių ir palaidinių kišenės (321 pav.). Sportiškų palaidinių ar švarkelių be pamušalo kišenės turi būti tvarkingai ir gražiai prisiūtos: atsiseğus švarkelį, kišenės yra matomos, nes pamušalas jų nepridengia. Švarkelių ar palaidinių kišenės siuvamos šiuo būdu. Kišenė sukerpama iš dviejų dalių, apačioje pažymimas 3—4 cm pločio tarpas kišenei išversti; pažymima įkerpant 0,4—0,5 cm gilumu (322 pav., *a*). Iš blogosios pusės viena kišenės dalis pridaigstoma. Prisiuvami rėmeliai ar

antkišeniai, kišenė prakerpama, išverčiama į švarko vidų, atsiuvas apatinis palenkimas (322 pav., b).

Prie antros vidinės kišenės dalies (pamušalo) prisiuvama pagrindinės medžiagos juostelė (geriausia pagal pagrindinės detalės išilginį siūlą), kad pro prakirpimą nesimatytų kišenės pamušalo.

Prisiūta kišenės dalis pro prakirptą skylę išverčiama į gerąją pusę. Pridedama prie jos antroji dalis taip, kad žymėjimai sutaptų, ir apsiuvama siūle 0,5—0,3 cm nuo krašto. Kišenė įstumiami į blogąją pusę, išverčiama, apsiuvama antrą kartą aplinkui siūle 0,5—0,7 cm nuo krašto, kartu užsiuvant pažymėtą ir paliktą tarpelį.

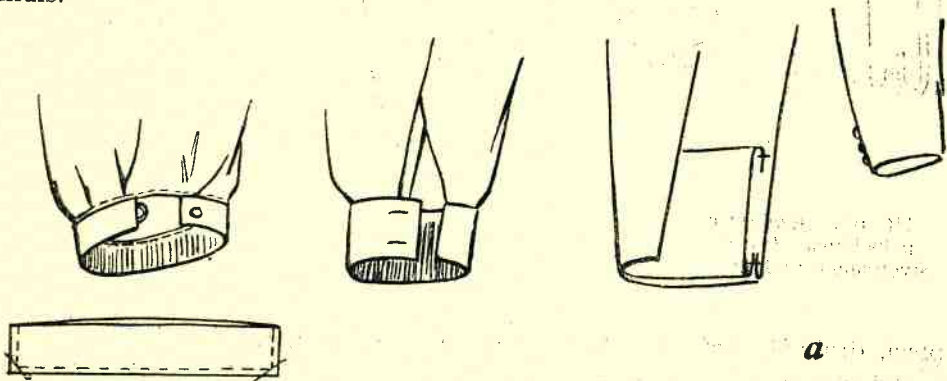
RANKOVĖS

Jei rankovėje yra įsiuvai, klostės ar pūpsniai, juos reikia padaryti prieš prisiuvant rankovę. Kaip daryti klostes ar įsiuvus, buvo nurodyta anksčiau.

Rankovė su rankogaliu. Rankogaliai siuvami iš vienos arba iš dviejų dalių.

Sukirptas rankogalis sulenkiamas pusiau gerąja pusę į vidų, ir kraštai susiuvami. Jei rankogalis siuvas su išleista kilpute (323 pav.), kilputę reikia pritvirtinti prieš susiuvant rankogalį (žr. 378 pav.).

Rankogaliai išverčiami į gerąją pusę, pridedami prie rankovės apatinės gerosiomis pusėmis į vidų ir prisiuvami. Prisiuvus rankogalis atverčiamas. Apatinė pusė prisiuvama rankomis tankiais, paslėptaisiais dygsniais.

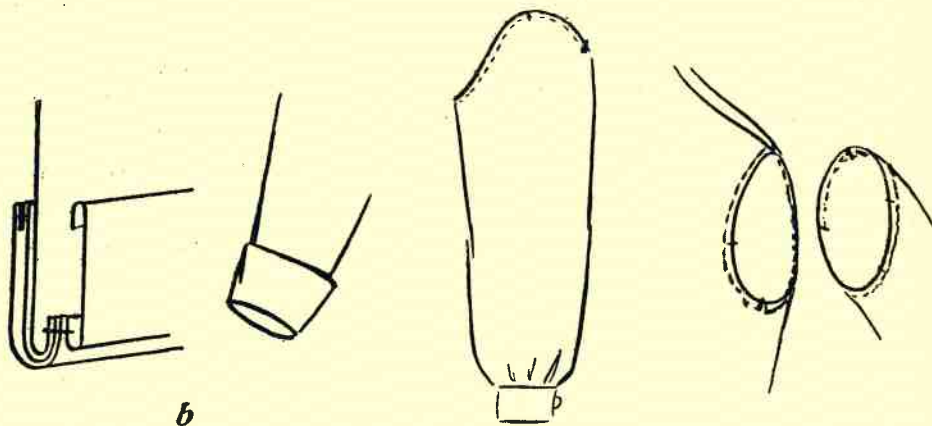
323 pav. Rankogalio prisiuvimas

324 pav. Rankovės palenkimas:
a — paprastas,

Rankovė su prisiūta juostele palenkimui. Rankovę, kuri siuvama be rankogalio, reikia palenkinti. Palenkimui sukerpama juostelė ir uždedama ant rankovės apačios gerosiomis pusėmis į vidų ir prisiuvama iš juostelės pusės. Juostelė atverčiama į vidaus pusę. Laisvasis jos kraštas pritvirtinamas. Jei rankovė siuvama su atverčiamu rankogaliu, pirmiausia reikia pasiūti rankogalį. Pasiūtas rankogalis pridedamas prie rankovės gerąja puse į viršų. Uždėjus juostelę, viskas susiuvama kartu. Paskui juostelė išverčiama į vidų ir pridaigstoma; laisvasis jos kraštas prisiuvas (žr. 324 pav.).

Rankovių prisiuvimas

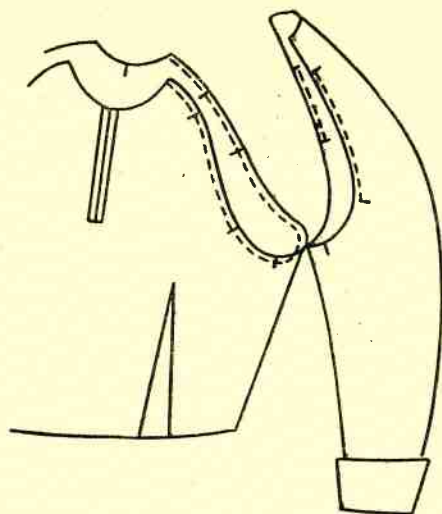
Prieš prisiuvant rankovė turi būti galutinai sutvarkyta: prisiūtas rankogalis, atsiūta apačia, rankovės galvutė prilaikyta tarp pažymėtų įkirpimų (persiūta retu dygsniu ir truputį sutraukta). Jei medžiaga tem-

324 pav. Rankovės palenkimas: *b* — su atverčiamu rankogaliu

325 pav. Rankovės prisiuvimas

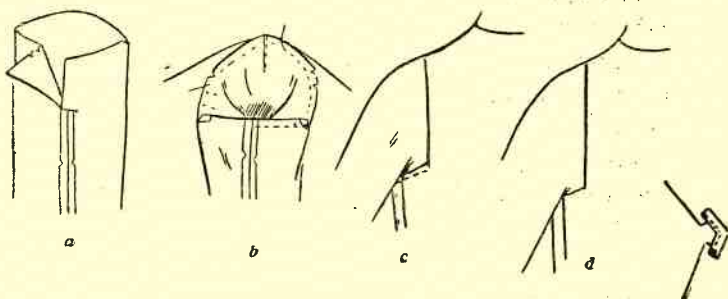
piasi, drabužio pažasties iškirpimas irgi apsiuvas. Iš pradžių rankovė pridaigstoma prie pažasties iškirpimo pagal pažymėtas vietas. (Pažastyje niekad rankovė neprilaikoma.) Patikrinus ir įsitikinus, kad rankovė gerai įstatyta, prisiuvama mašina iš rankovės pusės (325 pav.).

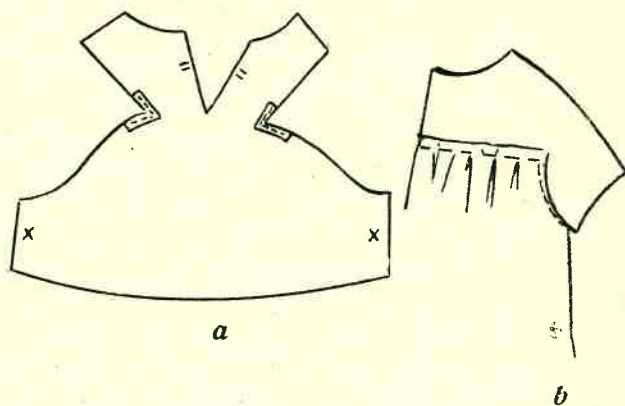
326 pav. Reglano rankovių prisiuvimas

Reglano rankovės (326 pav.). Šios rūšies rankovių viršutinis kraštas turi įstrižą liniją. Kad medžiaga neišsitemptų, rankovės ir drabužio liemens kraštai susiuvami siūle 0,5 cm nuo krašto. Pirmiausia susiuvama šono siūlė, po to rankovės vidurinė siūlė. Rankovė

327 pav. Rankovė su tiesia pažasties linija: *a* — paruošta rankovė, *b* — rankovės viršutinės dalies prisiuvimas, *c* — rankovės apatinės dalies prisiuvimas iš viršaus, *d* — apatinės rankovės dalies prisiuvimas iš vidaus

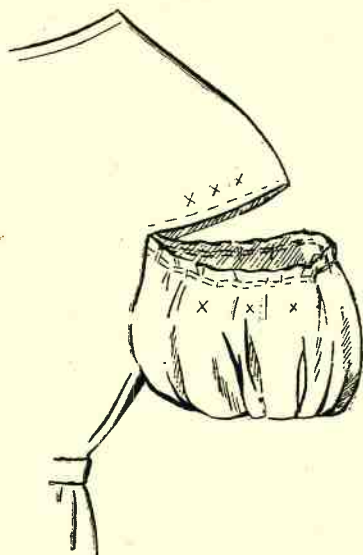

328 pav. Rankovė, kirpta išvien su perpetė:
a — kampučių atsiuvimas, *b* — rankovės su perpetė
 prisiuvimas prie drabužio

įstatoma į rankovės iškirpimą taip, kad žymėjimai sutaptų, pridaigstoma ir susiuvama (326 pav.).

Rankovė su tiesia pažasties linija (327 pav.). Susiuvama šono ir rankovės apatinė siūlė iki padarytų įkirpimų. Viršutinė rankovės dalis iki pažastyje pažymėtų taškų prisiuvama prie rankovės iškirpimo iš rankovės pusės. Apatinė rankovės dalis palenkama į blogąją pusę, uždedama ant rankovės iškirpimo ir prisiuvama iš gerosios pusės. Jei siūlės iš gerosios pusės nenorima siūti, kampus reikia atsiūti, prisiuvant papildomus kampučius (žr. 275 pav.), ir siūti pažasties siūlę iš blogosios pusės nuo vieno iki kito kampučio (327 pav.).

Rankovė, pereinanti į drabužio perpetę (328 pav.). Kampai tarp perpetės ir rankovės sustiprinami kampučiais (žr. 275 pav.). Susiuvama rankovės šoninė siūlė ir drabužio liemens šonas, prisiuvama apatinė rankovės dalis prie pažasties iškirpimo, tada prisiuvama perpetė. Perpetė siuvama iš vidaus ar iš viršaus — priklausomai nuo fasono (328 pav., *a* ir *b*).

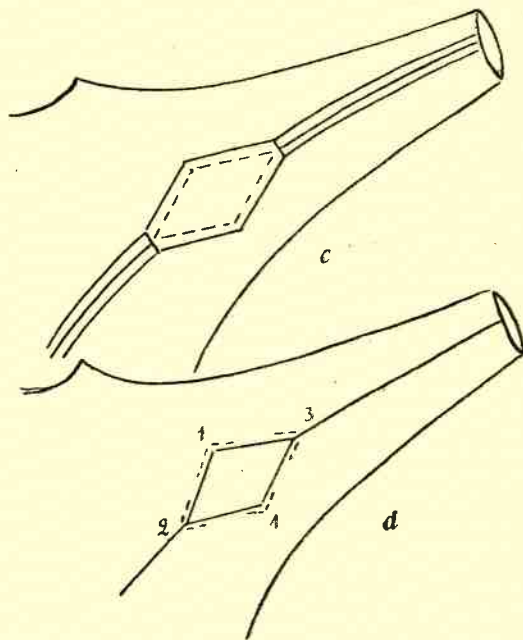
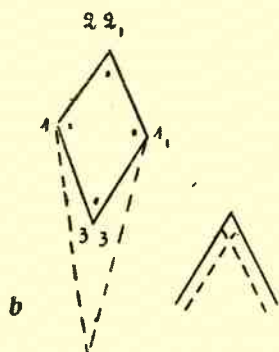
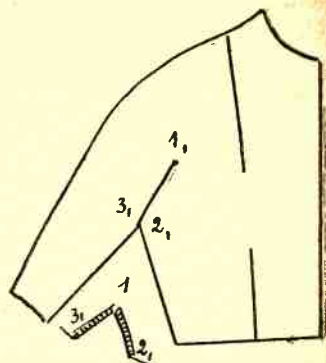
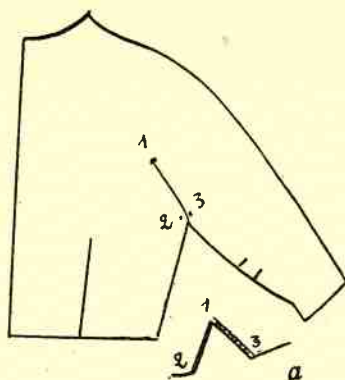

329 pav. Rankovės su pailginta pečių linija prisiuvimas

Rankovė su pailginta pečių linija (329 pav.). Tarp pažymėtų įkirpiamų prie liemens pažasties prisiuvama apatinė rankovės dalis. Petelio kraštas palenkiamas, rankovės galvutė padedama po petelio palenkimu ir prisiuvama iš viršaus. Jei rankovės viršutinėje dalyje daroma raukinių, volanėlis ar kantas, jie paruošiami prieš prisiuvant rankovę prie pažasties lanko.

Kimono rankovių siuvimas. Ilgos kimono rankovės (330 pav.). Prieš siuvant rankovę, priekio rankovės dalis nuo pečių į apačią patempiama žemyn (2 cm), ir nereikalingas medžiagos kampas nukerpamas. Nugaros rankovės dalyje susiuvami 1—2 įsiuvėliai. Po to susiuvamos pečių siūlės prilaikant medžiagą nugaros pečių pusėje arba įsiuvant įsiuvėlį. Susiuvama rankovės pažastis.

Siuvama liemens šono siūlė. Rankovės įkirpimai pažastyje apsiuvami tankiu dygsniu. Rombo pavidalo pažasties įduro kiekviename kampe 1,5 cm atstumu nuo krašto pažymimi taškai. Uždedamos pagrindinės dalys ant pažasties įduro gerąja puse į vidų taip, kad įkirpimas

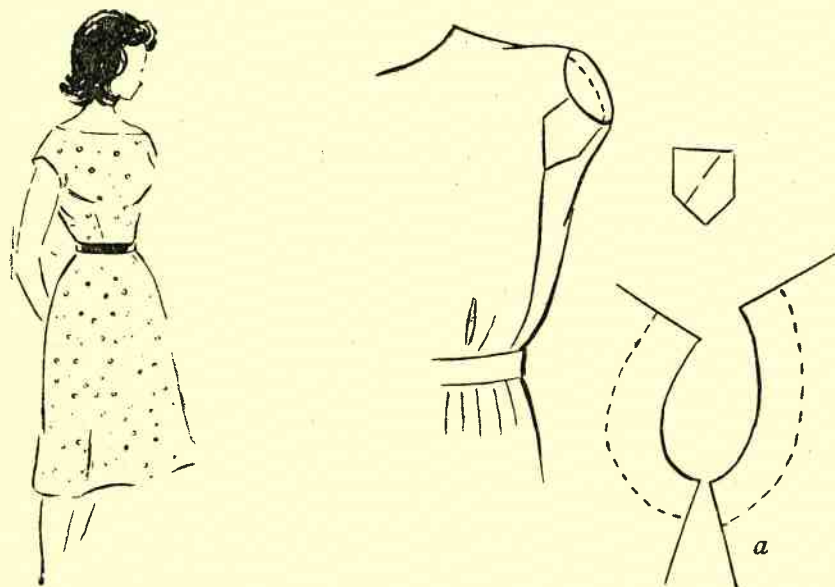

330 pav. Ilgų kimono rankovių siuvimas: *a* — pažasties įkirpimas ir įkirpimo apsiuvimas, *b* — įduro (kylio) paruošimas, *c* — įduro išsiuvimas, *d* — kampų sustiprinimas prisiuvant iš viršaus mašina

0,2—0,3 cm uždengtą tašką, pridaigstoma ir susiuvama; prie kampų paliekama 0,1—0,2 cm medžiagos.

Kad kampelis neirtų, galima jį iš gerosios pusės per 2—3 cm nuo kampo apsiūti mašina tos pačios spalvos šilkiniais siūlais (330 pav.).

Trumpos kimono rankovės. Pažasties išsiuvas, kuris nesiekia rankovės apačios, prisiuvas taip pat, kaip ir siuvant ilgas kimono rankoves. Jei išsiuvas siekia rankovės apačią, — prisiuvami trys jo kampai, o ketvirtasis pakerpamas. Rankovės apačia palenkiamą (331 pav.). Labai trumpos kimono rankovės siuvas be pažasties išsiuvo. Jos palenkiamos, prisiuvant tos pačios, įstrižai sukirtos medžiagos juostelę, arba prisiuvas pagal rankovės formą iškirptas 4—5 cm pločio palenkimas. Juostelė dedama iš gerosios medžiagos pusės, pridaigstoma truputį patempiant ir prisiuvama mašina 0,5 cm siūle. Ištraukus daigstymo siūlus, juostelė atlenkiama į rankovės vidaus pusę taip, kad kartu užsilenktų 0,1 cm rankovės medžiagos. Juostelės antroji pusė palenkiamą ir lengvai prisiuvas paslėptaisiais dygsniais.

331 pav. Trumpos kimono rankovės: a — rankovės apsiuvas palenkimu

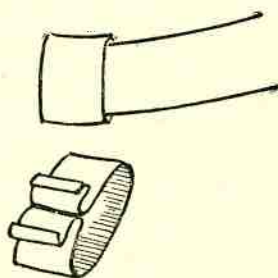
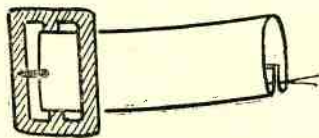
DIRŽAI IR SAGTYS

Diržas arba velkė sulenkiamas išilgai gerąja puse į vidų ir susiuvamas aplinkui 0,5 cm siūle nuo krašto, paliekant mažą neužsiūtą tarpelį, kad būtų galima diržą išversti. Kampai nukerpami, diržas išverčiamas, pakraščiai sudaigstomi, paliekant viršutinę dalį platesnę. Išlyginama. Neužsiūtas tarpelis užsiuvamas.

Norint, kad diržas būtų standus, kietas, į jo vidų galima įsiūti korsažo, drobės arba kolenkoro juostelę. Tam tikslui prieš susiuvant diržą, pridaigstoma standžios medžiagos juostelė, kurios plotis atitinka diržo plotį iki siūlės. Toliau siuvama taip pat, kaip ir siuvant paprastą diržą.

Diržas su sagtimi arba kilpute diržo galui įverti siuvamas taip pat, kaip ir paprastas: susiuvamas, išverčiamas, išlyginamas. Kilputei padaryti medžiagos juostelė sudedama išilgai gerąja puse į vidų, kraštas susiuvamas. Susiūta juostelė išverčiama ir išlyginama. Taip paruošta kilputė sulenkiamą per pusę, ir jos galai susiuvami 0,7 cm nuo krašto. Siūlė išskleidžiama. Tokia kilpa prisiuvama prie vieno diržo galo, pritvirtinant apatinę kilpos pusę prie apatinės diržo pusės (332 pav.).

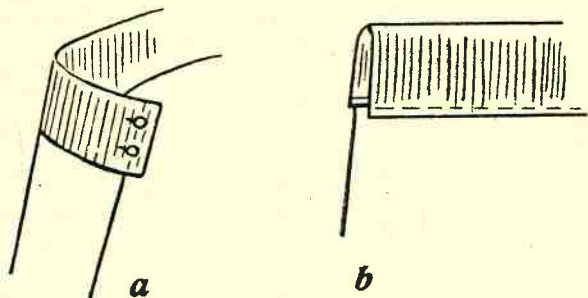
Sagtis siuvama prie diržo galo. Diržas įveriamas į sagtį ir užlenkiamas 2—3 cm į apačią. Diržo galas palenkiamas ir prisiuvamas mašina arba rankomis. Prie pat sagtelės užlenktas diržas pritvirtinamas rankomis. Kaip pasidaryti sagtį žr. 336 psl.

332 pav. Sagties ir kilpos prisiuvimas prie diržo

Diržų ir korsažo juostų prie sijono juosmens prisiuvimas

Sijono juosmuo gali būti įvairiai užbaigiamas: apsiuvas paprastai, su korsažo juostele, su prisiūtu ir atverčiamu diržu, su diržu, įveriamu į kilputes. Jei sijonas siuvas kartu su liemenėliu (sarafanas),

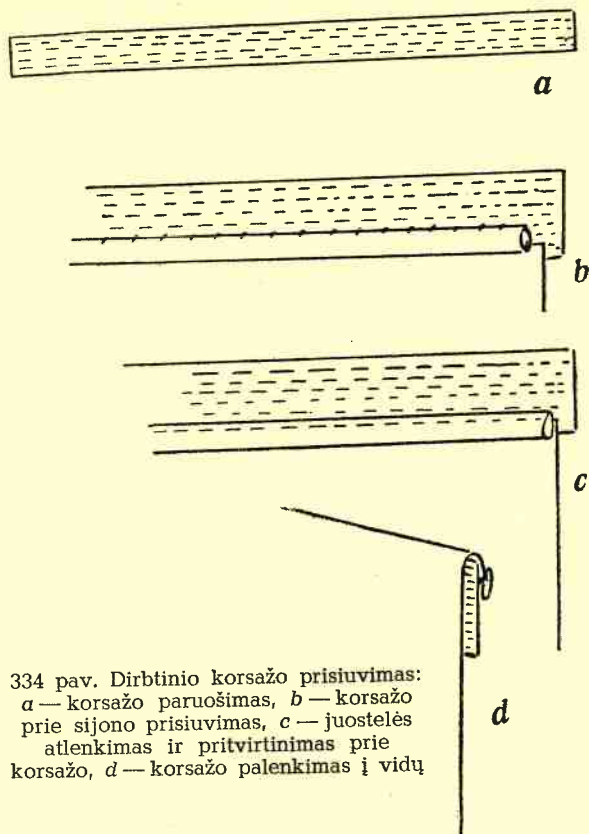
333 pav. Korsažo prisiuvimas

sutvarkytas liemenėlis pridaigstomas (pagal atžymėjimus) prie sijono; ant viršutinės dalies (liemenėlio) uždedama dvigubai sulenkta juostelė, ir viskas susiuvas. Ištraukus daigstymo siūlus, juostelė perlenkiama į sijono pusę ir pritvirtinama prie sijono siūlių.

Sijono juosmuo su korsažo juosta. Korsažo juosta perlenkiama išilgai, išlyginama. Juostoje pažymima įsiuvų vieta, sijono priekio ir užpakalio vidurys. Viena korsažo juostos pusė uždedama ant sijono blogosios pusės 0,7 cm nuo krašto taip, kad atžymėjimai sutaptų, ir prisiuvas prie pat krašto. Korsažo juostos galas turi būti prisiūtas per 2,5 cm nuo užsegimo krašto ir tiek pat užėti apatinėje užsegimo pusėje.

Antrasis korsažo juostos kraštas perlenkiamas iš blogosios pusės į gerąją ir prisiuvas 0,1 cm nuo krašto. Prisiūtas korsažas lenkiamas į sijono vidaus pusę. Prie korsažo galų prisiuvasi kabliukai ir kilputės (333 pav.).

Neturint korsažo juostos, galima patiemis pasidaryti panašų standų dirželį. Tam tikslui imamas standžios medžiagos — drobės ar pakrakmo-

334 pav. Dirbtinio korsažo prisiuvimas:
a — korsažo paruošimas, *b* — korsažo
 prie sijono prisiuvimas, *c* — juostelės
 atlenkimas ir pritvirtinimas prie
 korsažo, *d* — korsažo palenkimas į vidų

335 pav.
 Paaukštintas
 sijono diržas

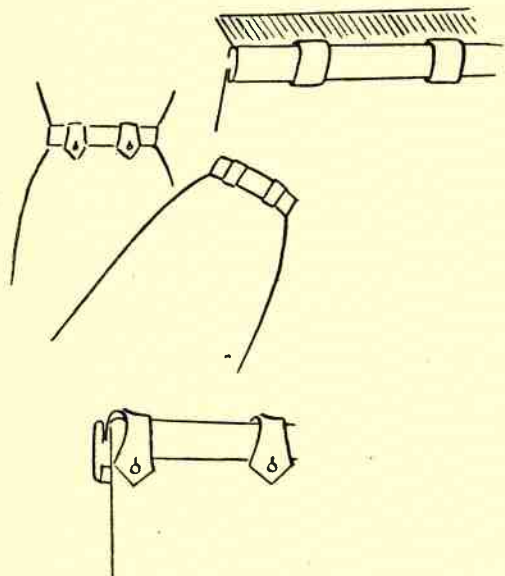
lyto perkelio gabalas. Medžiaga sudedama keliais sluoksniais ir išilgai mašina persiuvama keletas siūlių 0,5—0,7 cm atstumu. Ant taip paruoštos juostos uždedamas viršutinis sijono kraštas gerąja puse į viršų, siūlės pridengimui uždedama dvigubai sulenkta tos pačios spalvos satino ar šilko juostelė. Viskas sudaigstoma ir prisiuvama mašina 0,7 cm atstumu nuo krašto. Daigstymo siūlai pašalinami, juostelė perlenkiama į korsažo pusę, ir jos kraštas pritvirtinamas pintiniais dygsniais arba mašinine siūle (334 pav., *a*, *b*, *c*, *d*).

Paprastas ir paaukštintas sijono diržas (335 pav.). Viršutinė ir apatinė diržo dalys susiuvamos iš trijų pusių, sulenkus gerąja puse į vidų ir padėjus į apačią standžios medžiagos juostelę. Kampai apkerpami, diržas išverčiamas, sudaigstomas, išlyginamas. Paruoštas diržas uždedamas ant sijono gerosiomis pusėmis į vidų, ir viršutinioji bei standžioji

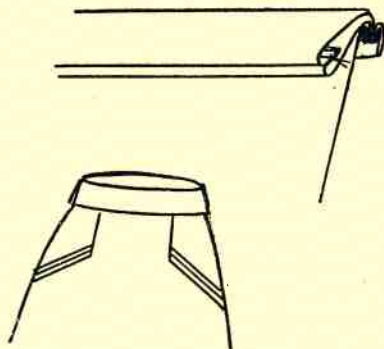
dalyse pridaigstomas taip, kad išiuvai, klostės ir kiti atžymėjimai sutaptų. Susiuvus daigstymo siūlai ištraukiami, išlyginama. Neprisiūtas apatinysis diržo kraštas prisiuvas rankomis paslėptaisiais dygsneliais.

Diržui įverti kilpų siuvimas. Kilputės diržui įverti reikia paruošti iš anksto. Jei sijonukas siuvas su diržiuku, kilputės pagal pažymėtas vietas pridaigstomas prie viršutinės diržo dalies gerąja puse į viršų. Viršutinė diržo dalis su kilputėmis dedama ant apatiniosios dalies, ir susiuvama. Kilpučių apatinysis kraštas pridaigstomas prie diržo krašto taip, kad kilputės būtų 0,5—0,7 cm laisvesnės (ilgesnės). Po to diržas pridedamas prie sijono, viršutinė dalis pridaigstoma, žiūrint, kad išiuvai ir atžymėjimai sutaptų. Prisiuvama. Daigstymo siūlai pašalinami. Išlyginama. Apatinės dalies apatinysis kraštas palenkiamas į vidų ir prisiuvas rankomis arba mašina (mašinos siūlė turi eiti 0,1 cm žemiau susiuvimo siūlės).

Tiesiog prie sijono krašto siuvas kilputės dedamos gerąja puse į viršų ir pridaigstomas. Prie viršaus pridedama palenkimui juostelė ir

336 pav. Kilpų diržui įverti siuvimas

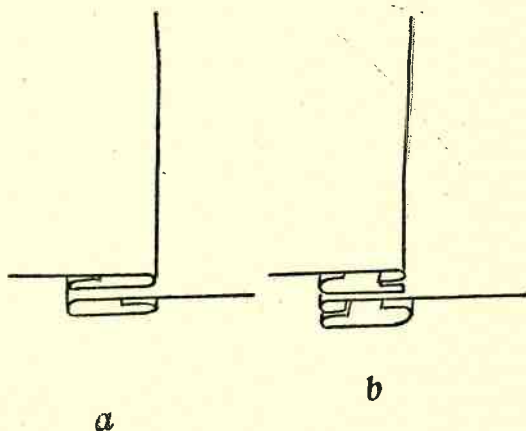
337 pav. Atverčiamas diržas

prisiuvama. Po to juostelę reikia versti į blogąją pusę ir prisiūti prie krašto arba tik pritvirtinti siūlių vietose. Kilputės laisvieji kraštai prisiuvami arba prisegami (336 pav.).

Atverčiamas diržas, prisiūtas prie sijono viršutinės dalies. Diržas sudedamas gerąja puse į vidų ir galai susiuvami. Išvertus diržas uždedamas ant sijono viršutine diržo puse į viršų; kartu pridedama kitos medžiagos tokios pat spalvos juostelė. Viskas sudaigstoma. Susiuvama mašina. Ištraukus daigstymo siūlus, kitos medžiagos juostelė atlenkiama į blogąją pusę, kraštas palenkiamas, pridaigstomas ir prisiuvas mašina (337 pav.).

UŽSEGIMAI

Skverno sutvarkymas. Skverno kraštai gali būti palenkiami iš tos pačios medžiagos arba palenkimui prisiuvama kitos medžiagos juostelė. Prieš palenkiant skverne reikia išsiūti kilpas. Jei skverne yra verstinės kilpos, jos padaromos prieš prisiuvant palenkimą.

338 pav. Skverno krašto palenkimas: *a* — iš tos pačios medžiagos, *b* — palenkimui prisiūta kitos medžiagos juostelė

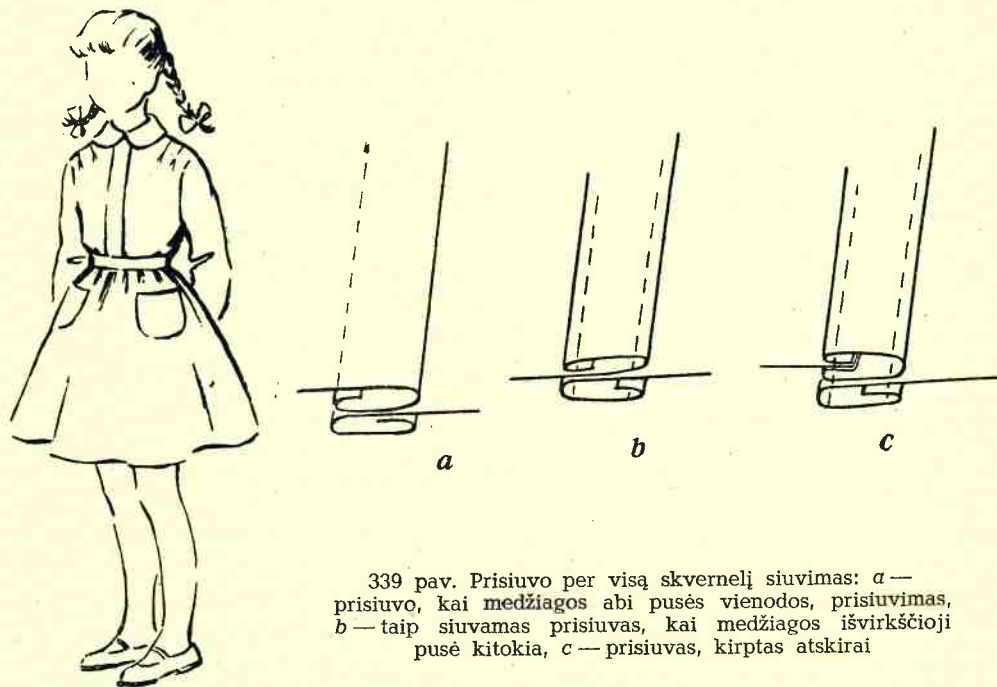
Palenkimo laisvasis kraštas apmėtomas, vieną kartą užlenkiamas ir atsiuvas mašina 0,2 cm nuo krašto. Palenkimas dedamas ant skverno gerąja puse į vidų ir prisiuvas 0,5—0,7 cm nuo krašto. Kampučiai apkerpami, skvernai išverčiami ir sudaigstomi. Atvartėliuose palenkimas turi pridengti susiuvimo siūlę, o skvernuose — palenkimo. Prisiuvimo siūlė turi būti paslėpta viduje.

Vidaus pusėje esantys palenkimo kraštai pritvirtinami prie skverną kas 7—10 cm. Jei siuvas kilpos ir sagos, pritvirtinti nereikia (338 pav.).

Prisiuvas (lystelė) per visą skvernelį

(339 pav.)

Prisiuvas, kirptas išvien su skverneliu. Jei medžiagos geroji ir išvirkščioji pusės yra vienodos, skvernelio kraštas atlenkiamas į gerąją pusę, pažymimas prisiuvo plotis, o likusi medžiaga palenkiamą į vidų. Prisiuvo kraštai apsiuvasi siūlėmis.

339 pav. Prisiuvo per visą skvernelį siuvas: *a* — prisiuvo, kai medžiagos abi pusės vienodos, prisiuvas, *b* — taip siuvas prisiuvas, kai medžiagos išvirkščioji pusė kitokia, *c* — prisiuvas, kirptas atskirai

Jei medžiagos išvirkščioji pusė skiriasi nuo gerosios, skvernelio kraštą reikia palenkti į blogąją pusę ir prisiūti pagal pažymėtą liniją. Gerijoje pusėje prisiuvas lenkiamas į vidų taip, kad lenkimas uždengtų siūlę. Jei pagal fasoną reikia siūlių, jos siuvas vienodu atstumu nuo krašto.

Kito (kairiojo) skvernelio kraštas palenkiama į blogąją pusę ir prisiuvas.

Prisiuvas, kirptas atskirai. Atskirai sukirptas prisiuvas dedamas ant skvernelio gerosiomis pusėmis į vidų ir vienas kraštas prisiuvas. Kitas prisiuvo kraštas palenkiama, viršutinis kampelis susiuvas, išverčiamas, kraštas prisiuvas rankomis prie skvernelio paslėptaisiais dygsniais (339 pav., a, b, c).

Trumpi prisiuvai

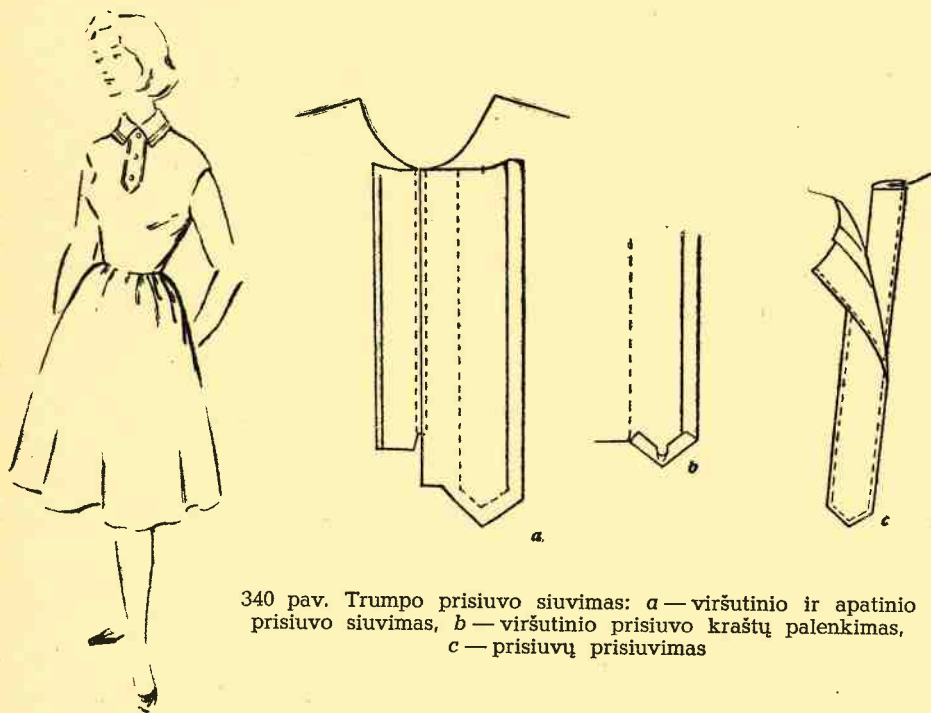
(340 pav.)

Sukerpamos viršutinė ir apatinė prisiuvo dalys. Detalė apverčiama išvirkščiają pusę į viršų ir prie pažymėtos prakirpimo linijos pridedamos viršutinė ir apatinė prisiuvo dalys gerąja pusę žemyn, ir prisiuvas. (Vyriškuose drabužiuose viršutinis užsegimo prisiuvas dedamas iš kairės pusės, moteriškuose — iš dešinės.) Prakirpus užsegimą, jau prisiūtas prisiuvas išverčiamas į gerąją pusę. Pagal padarytus įkirpimus viršuje prisiuvas lenkiamas gerąja pusę į vidų, ir viršutinysis kraštas susiuvas. Kamputis apkerpamas, išverčiamas į gerąją pusę ir pridaigstomas.

Apatinio prisiuvo neprisiūtas kraštas atlenkiama ir prisiuvas iš gerosios pusės 0,1 cm nuo krašto. Viršutinis prisiuvas uždėdamas ant apatinio, taip, kad uždengtų apatinį. Kraštai atsiuvasi vienodu atstumu nuo krašto. Apatinė viršutinio prisiuvo dalis pritvirtinama pagal fasoną mašinos siūle arba paslėptaisiais dygsniais rankomis (340 pav., a, b, c).

Užsegimas, kai kilpos įsiūtos sudūrimo su prisiuvu siūlėje (341 pav.). Imamas prisiuvas vienodo pločio, ir ant jo pažymimos kilpų vietos. Prisiuvas uždėdamas gerąja pusę ant skverno krašto, ir susiuvas 0,7—1 cm atstumu nuo krašto, paliekant kilpų vietą neužiūtą. Siūlė prie kilpų sustiprinama, kad neirtų siūlai. Prie kito (neprisiūto) prisiuvo krašto prisiuvas bortas. Išskleidus siūlę, kraštas išlyginamas. Prisiuvo viršutinysis kraštas lenkiamas gerąja pusę į vidų ir viršus susiuvas.

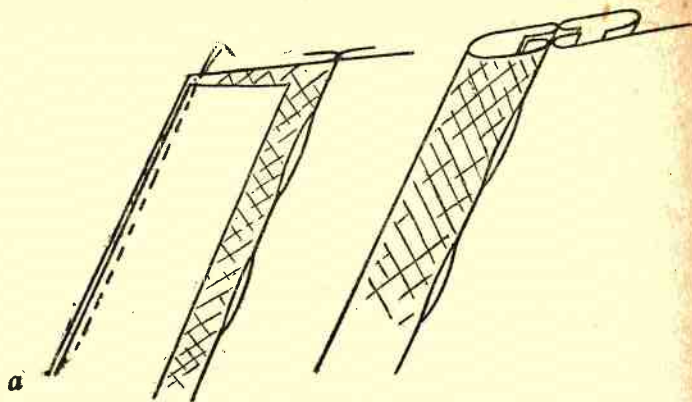
Kampelį pakirpus, prisiuvas išverčiamas ir pridaigstoma taip, kad siūlė, kurioje palikti tarpai kilpoms, sutaptų su prisiuvo ir bortų susiuvimo siūle. Borto kraštas pritvirtinamas prie skvernelio paslėptaisiais dygsniais. Nuo viršaus į apačią iš gerosios pusės siuvama siūlė 0,1 cm nuo krašto. Kilpų vietose iš blogosios pusės siūlės praardomos (341 pav.).

340 pav. Trumpo prisiuvo siuvinimas: *a* — viršutinio ir apatinio prisiuvo siuvinimas, *b* — viršutinio prisiuvo kraštų palenkimas, *c* — prisiuvų prisiuvinimas

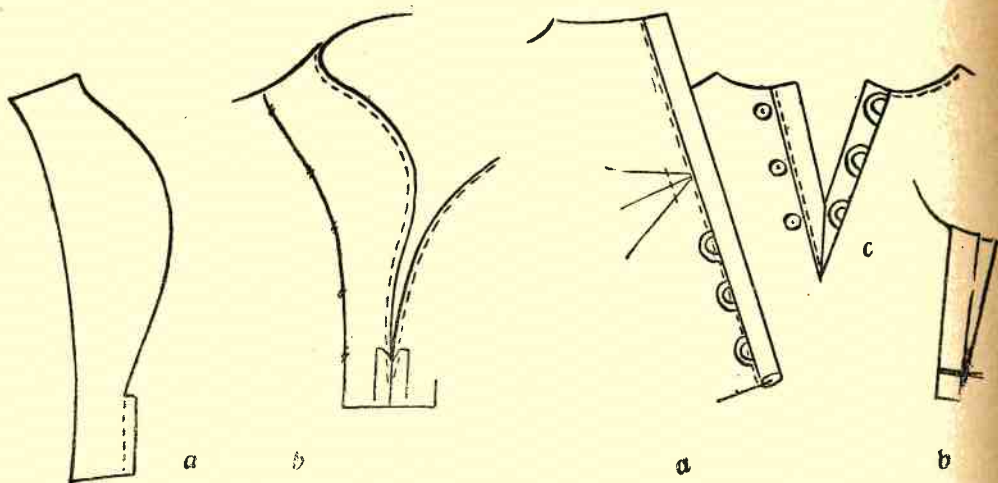
Atlapėliai. Jei užsegimas su atlapėliais, palenkimo dalis apačioje reikia susiūti (342 pav.), kraštus apmėtyti ir apsiūti mašina 0,2 cm nuo krašto arba atsiūti mašina dvigubu lenkimu. Palenkimas uždedamas ant priekio gerąja puse į vidų taip, kad susiūta (apačioje) išilginė siūlė eitų per vidurį, ir apsiuvas 0,4—0,5 cm nuo krašto. Prisiūtas palenkimas išverčiamas į blogąją pusę, pridaigstant kraštus. Palenkimo kraštai pritvirtinami prie detalės dygsniais kas 6—7 cm. Išlyginus daigstymo siūlai pašalinami (342 pav.).

Užsegimas, apsiūtas viena juostele (343 pav.). Toks užsegimas dažniausiai daromas suknelėse mergaitėms, bet galima jį pritaikyti ir

341 pav. Prisiuvo siuvimas, paliekant kilpas siūlėje: *a* — borto prisiuvimas prie prisiuvo, *b* — prisiuvo atlenkimas ir borto pritvirtinimas

kitur. Detalėje pažymimas užsegimo ilgis ir pagal jį prakerpama; prakirpimas apsiuvas juostele, kuri dedama ant blogosios detalės pusės gerąja puse į apačią ir apsiuvama 0,5 cm nuo krašto. Jei daromos išleis-

342 pav. Atlapėlių palenkimo prisiuvimas: *a* — atlapėlio viršutinės dalies kirpimas, *b* — atlapėlio prisiuvimas (iš blogosios pusės)

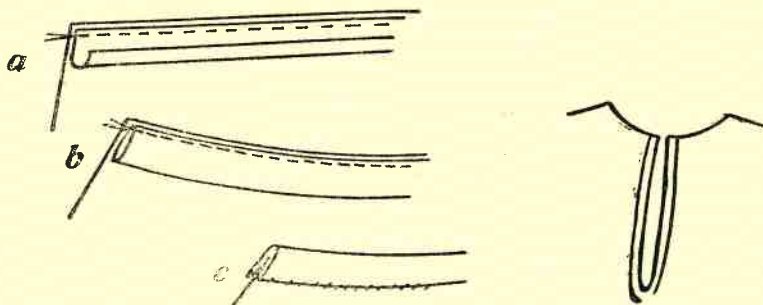
343 pav. Užsegimas, apsiūtas viena juostele: *a* — juostelės prisiuvimas prie prakirpimo, *b* — prisiūta ir perlenkta juostelė (iš blogosios pusės), *c* — pasiūtas užsegimas

tos kilpos, jos prisiuvamos kartu su juostele. Po to juostelė perlenkiama į gerąją pusę, ir, palenkus neprisiūtąjį kraštą 0,7 cm platumu, prisiuvama mašina. Dešinėje pusėje juostelė užlenkiama ir išlyginama. Sulenkta juostelė apačioje susiuvama (343 pav., *a, b*).

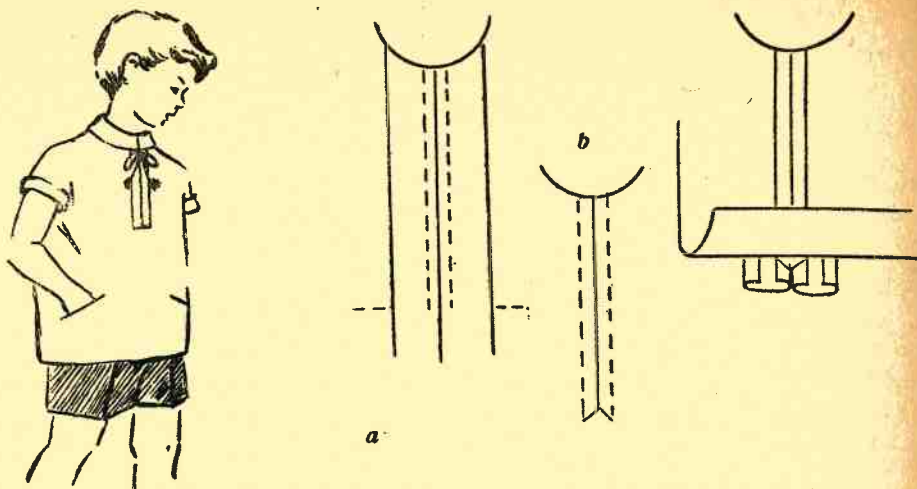
Užsegimo apsiuvimas įstrižai kirpta juostele (344 pav.). 2—3 cm pločio įstrižai iškirpta juostelė uždedama ant prakirpimo gerąją pusę į vidų ir prisiuvama 0,4 cm pločio siūle. Juostelė išverčiama į blogąją pusę, palenkiamas ir prisiuvamas rankomis. Juostelę galima siūti dvigubai sulenktą (344 pav., *a, b, c*).

Užsegimo apsiuvimas dviem juostelėmis (rėmeliu) (345 pav.). Sukerpamos dvi vienodo (4—5 cm) pločio juostelės. Jos turi būti 3—4 cm ilgesnės už numatomą užsegimo ilgį. Juostelės pridedamos abipus pažymėto įkirpimo linijos gerosiomis pusėmis į vidų ir prisiuvamos. Iš blogosios pusės užsegimas prakerpamas, neprikerpant 0,2 cm iki siūlių apačios, juostelės išverčiamos į blogąją pusę, paliekant siaurus apvadėlius iš juostelių. Įkirpimo apačioje esantis liežuvelis pritvirtinamas prie išverstų juostelių. Juostelių laisvi kraštai pritvirtinami paslėptaisiais dygsniais.

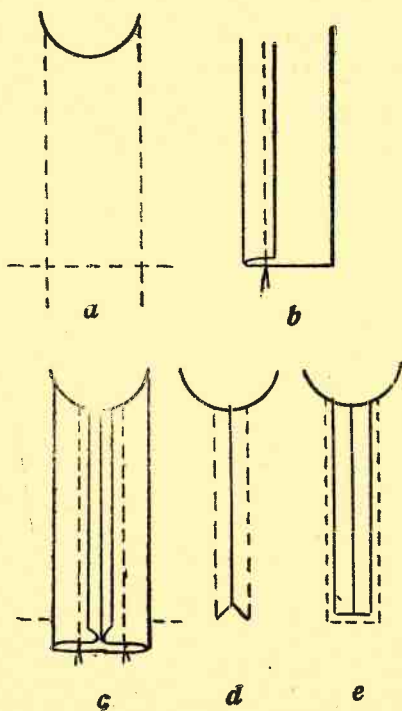
Užsegimą galima pažymėti tokiu pat rėmeliu, kaip kišenės rėmelis, t. y. brėžiant dvi išilgines linijas ir vieną skersą. Tarpas tarp išilginių

344 pav. Užsegimo apsiuvimas įstrižos medžiagos juostele:
a — vienguba juostele, *b* — dviguba, *c* — juostelės laisvojo krašto prisiuvimas

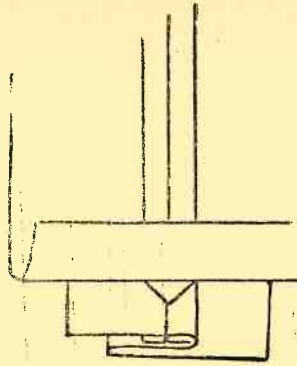

345 pav. Užsegimo apsiuvimas vienlinkomis juostelėmis (rémeliu): *a* — vienlinkų juostelių prisiuvimas, *b* — užsegimo prakirpimas (iš blogosios pusės), *c* — juostelių išvertimas į blogąją pusę ir pritvirtinimas

linijų turi būti lygus dviejų kantu pločiui. Skersa linija pažymimas užsegimo ilgis. Išilginės (2,5—4 cm pločio) juostelės sulenkiamos pusiau, uždedamos ant pažymėtų linijų taip, kad juostelių lenkimo linija siektų rėmeliui pažymėtas linijas. Siūlės nuotolis nuo lenkimo linijos lygus kanto pločiui. Galima dėti ir vieną platesnę juostelę, kurios kraštai lenkiami pagal pažymėtą liniją ir prisiuvami (vidurys prakirpamas kartu su užsegimo prakirpimu) (346 pav., *c*).

346 pav. Užsegimo apsiuvimas dvigubomis juostelėmis (rémeliu): *a* — rėmelio pažymėjimas, *b* — juostelės krašto užlenkimas, *c* — juostelių pagal pažymėtas linijas prisiuvimas, *d* — užsegimo prakirpimas, *e* — užbaigtas rėmelis

347 pav. Užsegimas rėmeliu su užleistu prisiuvu

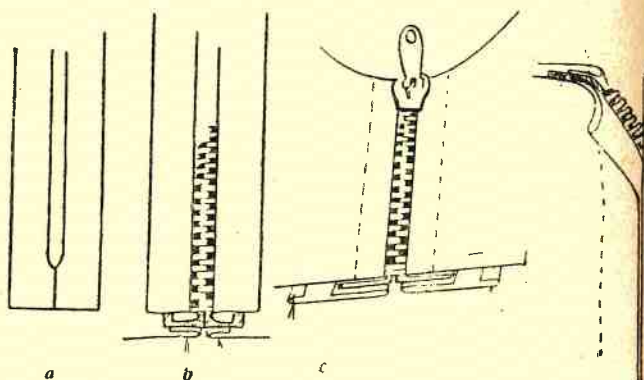
Užsegimui prakirpimas kerpamas iš blogosios pusės tarp dviejų siūlių, neprikerpant 1 cm iki galo. Nuo šios vietos kerpama įstrižai neprikerpant iki siūlių kampučių 0,1 cm. Juostelės išverčiamos į blogąją pusę, paliekant apvadėlius. Iš apatinės pusės prie juostelių prisiuvas atverstas liežuvėlis (346 pav.).

Rėmelis siūlių vietose apsiuvas iš viršaus šilkiniais drabužio spalvos siūlais.

Užsegimas rėmeliu su vienoje pusėje užleistu prisiuvu (347 pav.). Šis užsegimas siuvas taip pat, kaip užsegimas rėmeliu (dviem juostelėmis), tik viena juostelė sukerpama 4—5 cm platesnė už kitą. Platesnioji juostelė dedama kairėje detalės pusėje. Prisiuvus mašina ir išvertus juosteles į apatinę pusę bei pritvirtinus išleistus kantus mašinos siūle, plačiau sukirptoji juostelė išleidžiama į užsegimo vidurį tiek, kad viršutinis užsegimo kraštas užeitų ant išleistos apatinės juostelės. Juostelė lenkiama į detalės blogąją pusę, ir laisvasis kraštas pritvirtinamas prie detalės. Išlyginus pašalinami daigstymo siūlai (347 pav.).

Užsegimas su užtrauku (348 pav.). Darant užsegimą su užtrauku, reikia paruošti kitos medžiagos juosteles prakirpimui atsiūti.

Juostelė uždedama ant pagrindinės detalės gerąja puse į vidų ir prisiuvas 0,5—0,7 cm nuo krašto. Užsegimas prakerpamas. Prisiūta medžiagos juostelė išverčiama į blogąją pusę, kraštai pridaigstomi (348 pav., a).

348 pav. Užsegimas su užtrauku: *a* — prakirpimas atsiūtas juostele (iš blogosios pusės), *b* — užtrauko apačios apsiuvinimas juostelėmis, *c* — prisiūtas užtraukas

Kita juostelė dedama prie užtrauko blogosios pusės ir prisiuvama 0,2 cm atstumu nuo metalinės ar kaulinės užtrauko dalies. Po to juostelė palenkiamą (348 pav., *b*). Taip paruoštas užtraukas dedamas gerąja puse (iš detalės blogosios pusės) prie atsiūto užsegimo ir pridaigstomas. Užtraukas prisiuvas mašina iš detalės gerosios pusės norimu atstumu (348 pav., *c*).

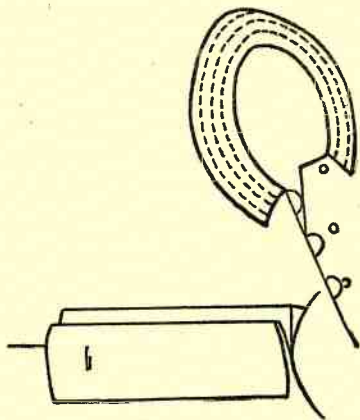
Jei užtraukas siuvas siūlėje, prakirpimas juostelėmis neapsiuvas, tik praardoma siūlė, iš apačios dedamas užtraukas ir iš viršaus prisiuvas mašina.

Jei norima užtrauką įsiūti taip, kad būtų galima atlapėlius atversti, apatinius palenkimus, kurie prisiuvasi prie užtrauko viršutinėje dalyje reikia kirpti platesnius.

Užsegimai šono ir pečių siūlėse (349 pav.). Užsegimai šono ir pečių siūlėse gali būti įvairūs: su užtraukais, sagutėmis, kabliukais, spausteliais ir kt.

Jei užsegimas daromas su užtrauku, abi užsegimo pusės apmėtomos ir palenkiamos į vidų 0,7 cm; po to prisiuvasi prie užtrauko 0,2 cm nuo krašto.

Jei užsegama sagutėmis, kabliukais ar spausteliais, apatinė užsegimo dalis kerpama platesnė (349 pav.). Prie viršutinio krašto prisiuvama medžiagos pakraščio juostelė, kad kraštas neišsitemptų. (Jei siuvamos kil-

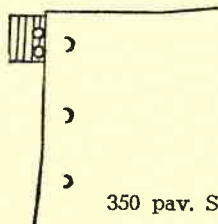
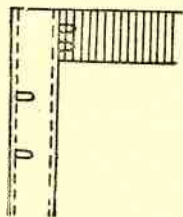

349 pav. Užsegimas pečių ar šono siūlėje

pos, jos prisiuvamos prie viršutinės užsegimo dalies prieš prisiuvant medžiagą palenkimui.) Medžiaga palenkimui pečių siūlėse siuvama nuo rankovės pusės į kaklo pusę, šono siūlėse — pagal atžymėjimus. Apatinę užsegimo dalį reikia atsiūti kitos medžiagos juostele. Užsegimo galai, kad velkantis drabužį neišplyštų, sustiprinami.

Viršutinės užsegimo pusės kraštas susiuvamas siūle 0,2 cm nuo krašto.

Sijono užsegimas (350 pav.). Sijonas gali būti užsegamas įvairiai: sagomis, kabliukais ir siūlų kilputėmis, užtrauku ir kt.

350 pav. Sijono užsegimas

Darant sijoną užsegamą sagomis ar kabliukais, sijono palutėje reikia užleisti medžiagos sagoms ir kilpoms prisiūti.

Viršutinį korsažo ar juostos kraštą reikia palenkti, ir iš vidaus prisiūti 2 kabliukus, riestosiomis dalimis į viršų. Kraštas ir viršus prisiuvami paslėptaisiais dygsniukais. Į kitą korsažo ar juostos galą įsiuvas metalinės kilputės. Viršutinis ir apatinis užsegimo kraštai atsiuvami juostelėmis. Prie viršutinio užsegimo krašto prisiuvami kabliukai, prie apatinio, atitinkamai atsiuvus, — kilputės (350 pav.).

Užsegimas su užtrauku daromas taip pat, kaip ir užsegimas pečių ar šono siūlėje.

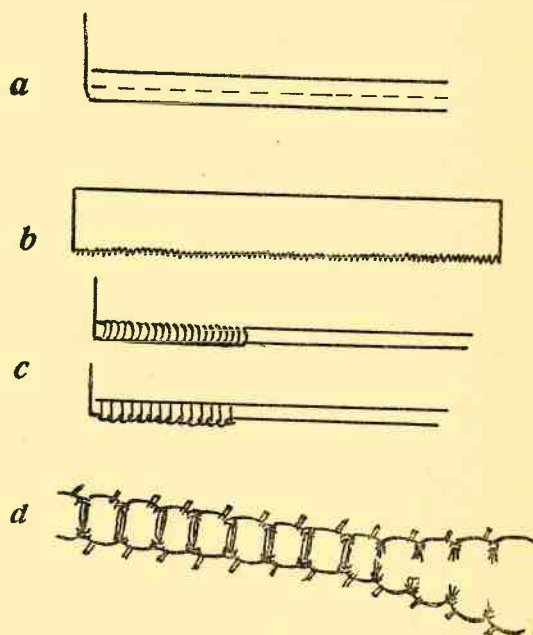
DRABUŽIŲ APDAILA

KRAŠTŲ UŽBAIGIMAS

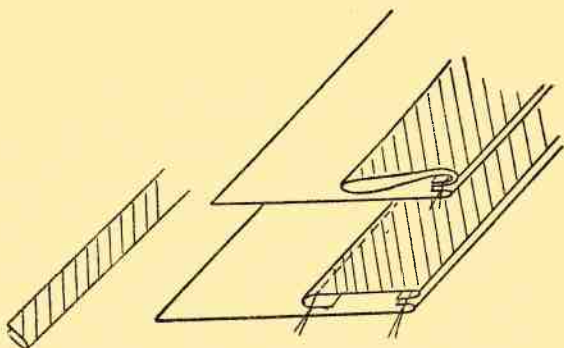
Sijono apačia, švarkelių, rankovių, apykaklių kraštai, volanų, volanėlių pakraščiai, kaklo iškirpimas gali būti užbaigiami labai įvairiai (351 pav.).

Pats paprasčiausias užbaigimas yra krašto atsiuvimas mašina arba rankomis, palenkiant laisvąjį kraštą.

Tokias detales, kurių kraštai yra tiesių linijų, galima atsiūti peltakiu („mereška“). Tam tikslui detalės pakraštyje ištraukiami siūlai ir, vieną pusę išpeltakiavus, nukerpama. Jei siūlai paliekami ilgėni, kraštas gaunamas su kuteliais (351 pav., d).

351 pav. Kraštų užbaigimas: a — paprasta siuvimo mašina, b — zigzagu, c — apsiuvant rankomis, d — peltakiu

352 pav. Kraštų palenkimas kita medžiaga

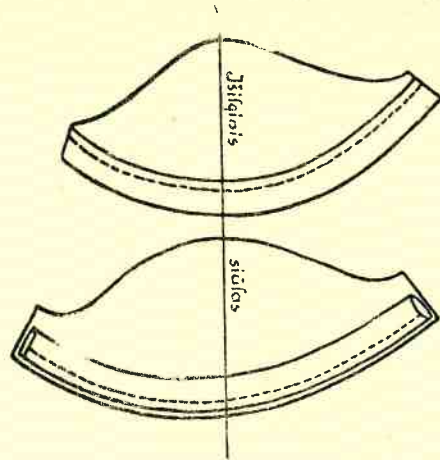
Palenkimai

Kraštus galima palenkinti iš tos pačios medžiagos arba palenkimui prisiūti kitos spalvos medžiagos juostelę. Palenkimą galima versti į blogąją arba į gerąją pusę (pagal fasoną). Jei medžiagos abi pusės gražios, bet nevienodos (pavyzdžiui, krepsateno), palenkimą galima prisiūti iš kitos pusės medžiagos. Pavyzdžiui, suknelės, pasiūtos dedant matinę medžiagos pusę į viršų, kraštą galima papuošti atlenkiant blizgančiąją pusę į viršų, arba prisiuvant blizgančią tos pačios medžiagos juostelę. Apačią galima atsiūti prisiūtomis sulenktomis juostelėmis (352 pav.).

Plačių priedurų ir volanų atsiuvimas

(353 pav.)

Plačių baskių, platėjančių į apačią volanų ar rankovių kraštus galima atsiūti dviguba siūle, krypute (zigzagu), skersa juostele, palenkinti tą pačią medžiagą arba prisiūti kitos medžiagos juostelę palenkimui. Lenkiant tokią detalę, kuri į apačią platėja, galima kirpti įstrižos medžiagos juostelę, ją atitinkamai išlyginti, vieną kraštą prisiūti, o kitą tankiai apmėtyti ir palenkus 0,2 cm pritvirtinti prie detalės paslėptaisiais dygsniais. Detalę galima atsiūti medžiaga, sukirpta pagal detalės formą.

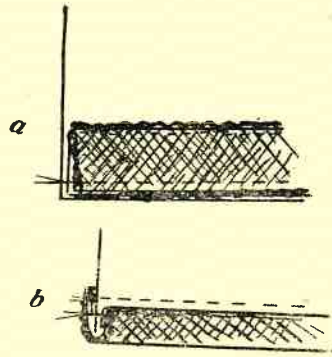

353 pav. Į apačią paplatintų priedurų ir volanų atsiuvimas

Palenkimo medžiagos išilginis siūlas turi eiti ta pačia kryptimi, kaip ir pagrindinėje detalėje. Palenkimo kraštai apmėtomi, atsiuvami mašina ir pritvirtinami prie detalės paslėptaisiais dygsneliais kas 5—6 cm (353 pav.).

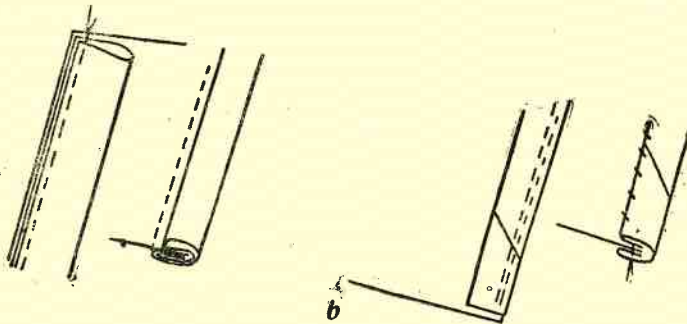
Kraščių apsiuvimas juostelėmis (354 pav.)

Drabužio kraštus kartais galima apsiūti specialiomis juostelėmis (tasmomis), kurių kraštų lenkti nereikia. Šiuo atveju palenkiamas detalės kraštas, juostelė pridaigstoma, ir abu juostelės kraštai prisiuvami (354 pav., a). Norint, kad juostelė aplenkų detalės pakraštį, juostelės kraštą reikia prisiūti iš blogosios pusės 0,7 cm atstumu nuo detalės pakraščio. Po to juostelę perlenkti į gerąją pusę ir jos kraštą prisiūti 0,1 cm nuo krašto taip, kad prisiuvimo siūlė uždengtų apatinę siūlę (354 pav., b).

354 pav. Kraštų
apsiuvimas juostelėmis

Įstrižos medžiagos juostelės (rulikas). Labai gražiai kraštas užbaigiamas, prisiuvant tos pačios arba kitos spalvos medžiagos įstrižai kirptą juostelę. Juostelės gali būti prisiuvamos dvigubos arba vienlinkos medžiagos. Jei juostelė siuvama dviguba, ji lenkiama išilgai per pusę blogąja puse į vidų ir išlyginama. Sulenktos juostelės plotis gali būti 1,2—1,7 cm. Juostelė dedama prie detalės krašto iš gerosios pusės ir prisiuvama 0,4—0,5 cm nuo krašto (355 pav., a). Paskui ji užlenkiama į blogąją pusę ir prisiuvama rankomis arba mašina (siuvant mašina, juostelės lenkimo

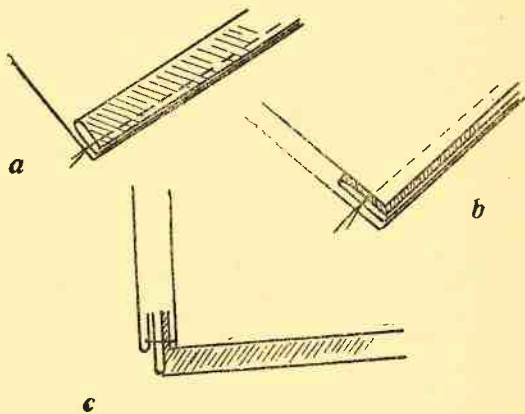
355 pav. Kraštų apsiuvimas įstrižos medžiagos juoste (ruliku)

linija turi užėti 0,2 cm už siūlės). Mašinos siūlė turi eiti prisiuvimo siūle (355 pav., b).

Vienlinka juostelė prisiuvama taip pat, kaip ir dviguba, tik atlenkus ją į blogąją pusę, kraštą reikia užlenkti ir prisiūti rankomis arba mašina.

Apvadai (kantai)

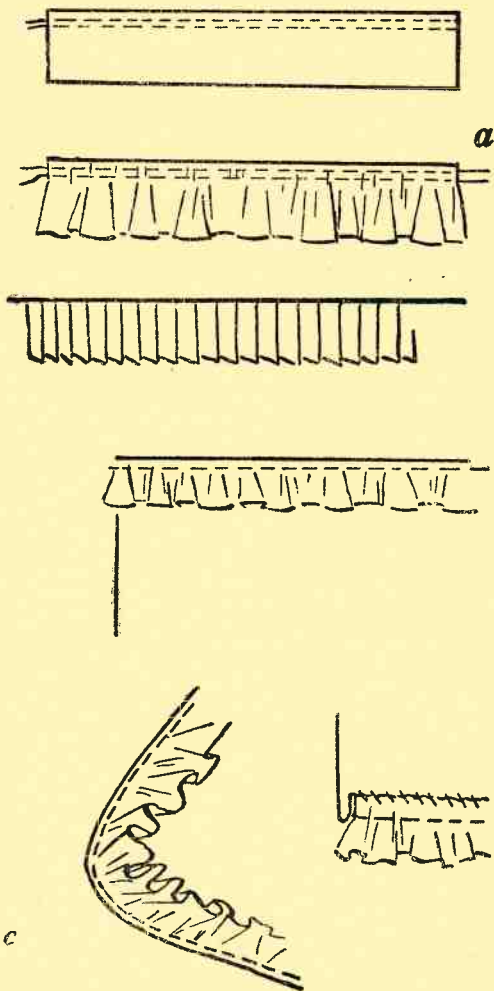
Tarp dviejų detalių galima įsiūti ploną kitos spalvos juostelę, vadinamąjį apvadą, arba kantą (356 pav.). Jei detalės linijos tiesios, apvadą galima siūti iš skersos medžiagos, jei linijos lenktos — tik iš įstrižos medžiagos. Paruošta apvadui juostelė lenkiama išilgai pusiau blogąja puse į vidų. Išlyginama. Kanto plotis turi būti vienodas. Prie apatinės detalės pusės pridama sulenkta juostelė, kad kraštai sutaptų (kampai ir lenkimai prilaikomi), pridaigstoma ir prisiuvama mašina 0,4—0,5 cm nuo krašto iš apvado pusės. Detalė, prie kurios jau prisiūtas apvadas, sudedama su viršutine dalimi (kantas atsiduria tarp detalių), ir siuvama iš apatinės detalės pusės per jau susiūtą siūlę. Daigstymo siūlai pašalinami, detalė išverčiama, kraštas pridaigstomas, išlyginama (356 pav.).

356 pav. Apvadų siuvimas: a — apvado prisiuvimas prie detalės, b — apvado įsiuvimas tarp dviejų detalių, c — užbaigtas apvadas

Volanai-volanėliai

Volanėliai gali būti įvairūs: raukti, paplatinti į apačią, klostyti (357 pav.). Raukti ir klostyti volanėliai kerpami iš skersos arba įstrižos medžiagos. Paplatintiems volanėliams medžiaga kerpama ovaliomis linijomis. Šilkinųjų medžiagų volanų ir volanėlių kraštai apsiuvami specialia

zigzago mašina. Jei nėra galimybės apsiūti specialia mašina, tada apsiuvama du kartus atlenkus dviguba siūle paprasta mašina arba tankiu dygsniu rankomis. Volanėlių kraštus galima apmegzti vąšeliu.

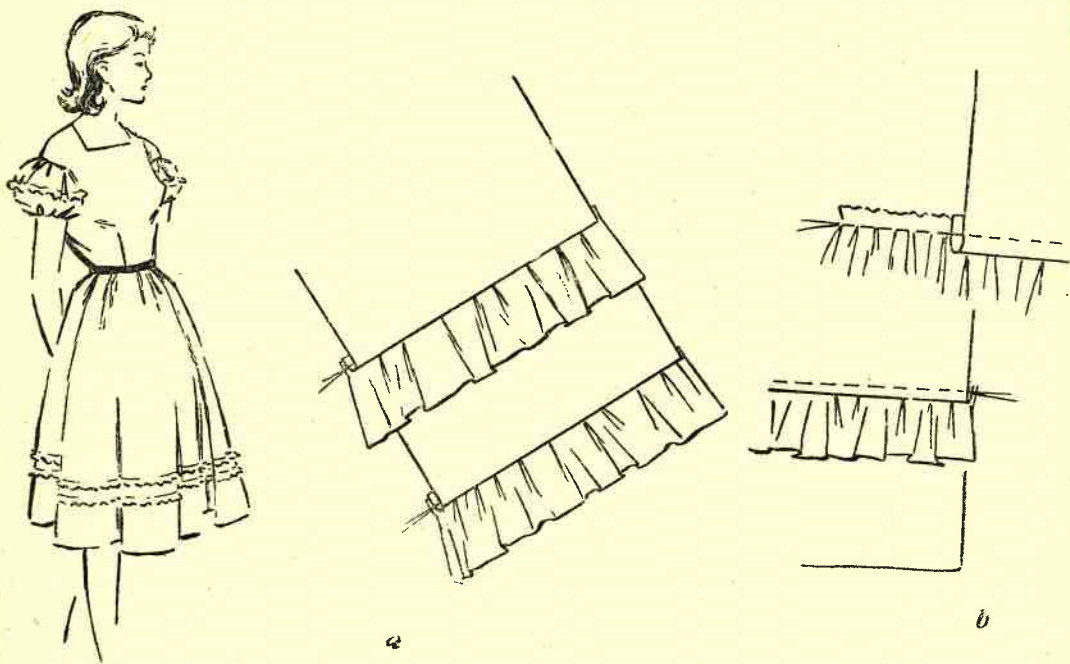
Volanėliai prie krašto prisiovami panašiai kaip ir apvadas. Volanėliui skirta juostelė nulyginama, kad visur būtų vienodo pločio, vienas kraštas užbaigiamas: palenkiamas, apsiuvas zigzagu, apmezgamas

357 pav. Įvairūs volanėliai: *a* — raukti ir klostyti, *b* — į apačią paplatinti, *c* — volanėlių prisiuvimas prie krašto

ar pan. Prisiuvimui skirtame krašte įsiuvamos dvi eilės retų dygsnių, ir medžiaga sutraukiama tiek, kiek norima turėti raukinių. Jei detalė dviguba, volanėlis pridaigstomas prie apatinės detalės dalies, jei vienguba — prie viršutinės. Siuvama iš volanėlių pusės, vienodai išskirstant raukinius. Kampuose ir ovalių formų detalėse raukinių paliekama daugiau. Jei detalė vienlinka, susiuvimo siūlė tvarkingai apmėtoma. Jei reikia pagal fasoną, detalę prie volanėlio iš viršaus galima prisiūti mašina.

Įsiūti volanėliai

Volanėliai gali būti prisiuvami ne tik prie krašto, bet ir įsiuvami tarp detalių. Įsiuvant volanėlį tarp detalių, pastarųjų galima ir neperkirpti. Tam tikslui prie pažymėtos detalėje linijos pridaigstomas

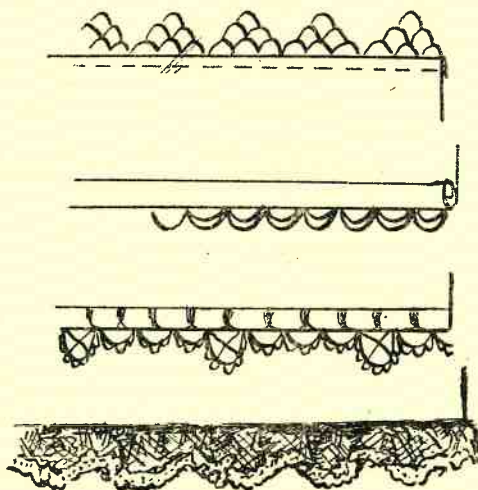
358 pav. Įsiūti volanėliai: *a* — įsiūti iš vidaus, *b* — iš viršaus

volanėlis, detalė apverčiama į blogąją pusę ir, apgaubus pridaigstyta volanėlio kraštą, siuvama siūle.

Jei detalė perkerpama, volanėliai paruošiami taip pat, kaip ir siuvant prie krašto: pridaigstomi ir prisiuvami prie vienos iš detalių. Antros detalės kraštas palenkiamas ir uždedamas ant prisiūtų volanėlių, priden-giant prisiuvimo siūlę. Detalė prisiuvama 0,1 cm nuo krašto. Nenorint siūti viršutinės siūlės, volanėlį galima prisiūti iš blogosios pusės (358 pav.).

Mezginiai

Kai kuriuos vaikiškus ir moteriškus drabužius galima papuošti mez-giniais. Mezginiai siuvami prie krašto. Tam tikslui mezginių pakraštys persiuvamas retu dygsniu ir sutraukiamas arba šiek tiek patraukiamas mezginių krašto vienas siūlas, kad susirauktų. Raukinius vienodai išskirs-čius, mezginiai pridaigstomi prie detalės krašto ir specialia mašina prisiuvami 1 cm platumo siūle. Paliktas prisiuvimui kraštas (1 cm)

359 pav. Mezginių prisiuvimas

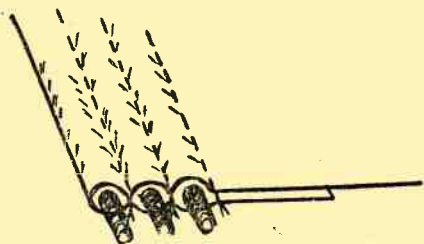
nukerpamas. Siuvant paprasta mašina, kraštas palenkiamas 0,5 cm platumu ir apsiuvas paprastai, po to kraštas lenkiamas antrą kartą, kartu prisiuvant mezginius (359 pav.).

Drabužio kraštus galima apmegzti ir vąšeliu. Tam tikslui imami šilkiniai siūlai drabužio arba kitokios spalvos, tik reikia žiūrėti, kad jie nedažytų. Detalės kraštas susukamas taip, kad siūlai neirtų, ir apmezgamas vąšeliu. Vąšeliu apmegzti kraštai tinka vaikiškiems drabužiams.

Virvutės

Labai gražiai atrodo drabužio kraštai, ypač vilnionių medžiagų, papuošti virvutėmis. Tam tikslui detalės kraštas palenkiamas arba palenkimui prisiuvama kitos medžiagos juostelė. Prie lenkimo ar siuvimo linijos iš vidaus pusės pridedama virvutė, uždengiama palenkimo kraštu ir prisiuvama kiek galima

arčiau virvutės. Jei norima prisiūti kelias eiles virvučių, tai, prisiuvus vieną eilę virvutės, prisiuvama kita eilė ir taip toliau (360 pav.).

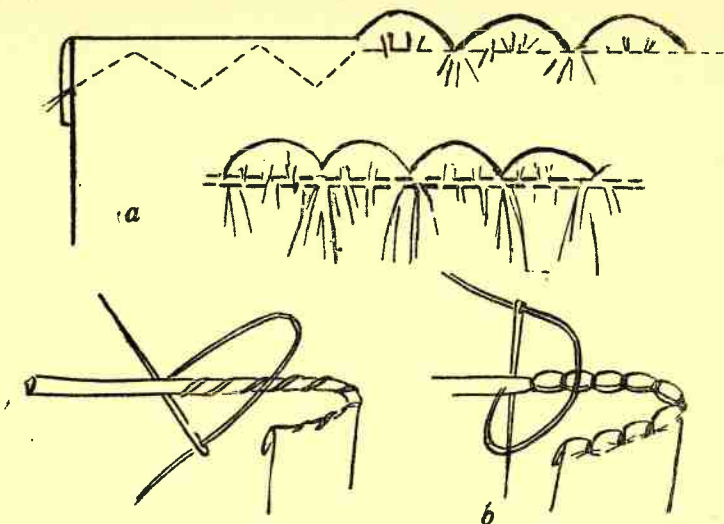
360 pav. Virvučių įtraukimas

Dantukai

Smulkūs dantukai tinka moteriškų ir vaikiškų baltinių, bei nosinaičių kraštams palenkinti, o stambūs — suknelėms papuošti.

Darant stambius dantukus, kraštas palenkiamas vieną arba du kartus. Ant

medžiagos pažymimi dantukai ir stipriu medžiagos spalvos siūlu pažymėtos linijos tankiai sudaigstomos (361 pav., a). Siūlą patraukus, kraštinėje detalės dalyje pasidaro dantukai. Kad dantukai tvirtiau laikytųsi, galima apatinį kraštą papildomai persiūti mašina.

361 pav. Kraštų palenkimas dantukais: *a* — stambių dantukų siuvimas, *b* — smulkių

Darant smulkius dantukus, kraštas palenkiamas 1—2 kartus, ir vėliau medžiaga tvirtai sukabinama vienodais tarpais dygsnelių grupėmis (361 pav., *b*).

KITI APDAILOS ELEMENTAI

Sutažo prisiuvimas

Ant detalės pažymimos linijos, pagal kurias bus siuvamas sutažas. Kartais drabužis puošiamas keliomis sutažo eilėmis. Kad atstumas tarp eilių būtų vienodas, į tarpą įdedama 1—2 eilės sutažo juostelių. Sutažo juostelė prisiuvama per vidurį. Sutažui prisiūti siuvamojoje mašinoje yra specialios kojėlės.

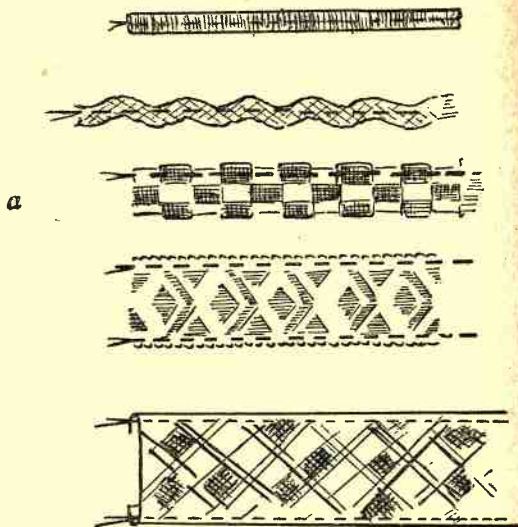
Įvairių puošiamųjų juostelių ir juostų prisiuvimas

Austines juosteles, kurių kraštų nereikia lenkti, galima prisiūti dvejetainiai. Siaurų juostelių prisiuvamas viršutinis kraštas 0,1 cm siūle. Placios juostos prisiuvamos iš abiejų pusių (362 pav.).

Medžiaginių juostelių kraštus reikia palenkti, pridaigstyti ir atsiūti. Paskui pagal pažymėtą detalėje liniją juostelė uždedama gerąja puse į apačią ir prisiuvama 0,5—0,7 cm siūle. Laisvasis juostelės kraštas perlenkiamas į kitą pusę, palenkiamas, pridaigstomas ir prisiuvas 0,1 cm siūle.

Juostelę galima prisiūti ir dvigubai sulenktą. Vienodo pločio juostelė lenkiama blogąja puse į vidų. Kraštas prisiuvas pagal pažymėtą liniją. Paskui juostelė atverčiama, pridaigstoma ir prisiuvasa prie pat lenkimo linijos.

Galima juostelę sulenkti dvigubą ir vėliau prie suknelės prisiūti. Vienodo pločio juosta sulenkia išilgai gerąja puse į vidų, ir jos kraštai apsiuvasi 0,5—0,7 cm siūle. Susiūta juostelė išverčiama ir pridaigscius išlyginama, kad nebūtų matyti siūlės. Pridaigstoma prie pažymėtos vietos ir prisiuvasa rankomis arba mašina.

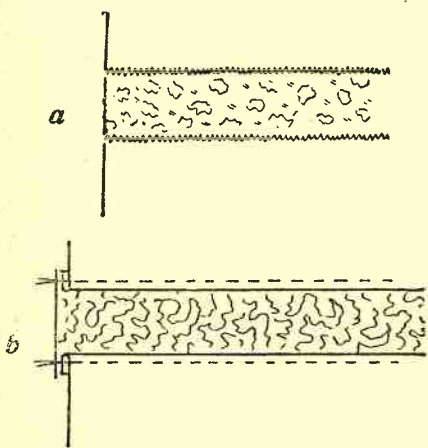
362 pav. Sutažo ir kitų puošiamųjų juostelių prisiuvasimas

Juostelių įsiuvasimas

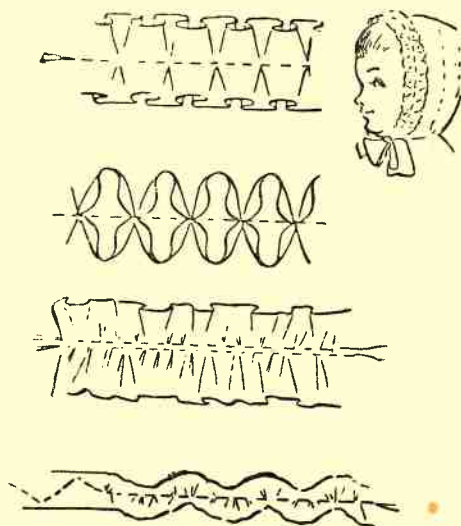
Kartais juostelės ar juostos įsiuvasos detalėje. Tam tikslui detalė perkerpama. Juostelės kraštas pridedamas prie vienos detalės dalies gerąja puse į vidų, ir prisiuvas iš juostelės pusės (juostele turi būti

viršuje). Prie kito juostelės krašto pridaigstoma antroji detalės dalis taip, kad pažymėtos vietos ir siūlės sutaptų, ir siuvama iš juostelės pusės. Siūlės išskleidžiamos arba suverčiamos į vieną pusę. Kraštai apmėtomi, kad neirtų.

Mezginiai detalės viduryje išiuviama specialia zigzago mašina. Mezginiai pagal pažymėtą liniją pridaigstomi, ir abi pusės prisiuvamos zigzago mašina. Apatinė pusė (po mezginių) atsargiai iškerpama. Siuvant mezginius paprasta mašina, detalės kraštas palenkiamas ir pridaigstomas prie mezginių krašto. Prisiuvama tankiu dygsniu 0,1 cm nuo krašto. Palenkstasis kraštas apmėtomas tankiu dygsniu. Taip prisiuvama gipiūro inkrustacija (įstatymas) (363 pav.).

363 pav. Juostelių ir mezginių išiuvimas į detalę

364 pav. Raukinukai

Raukinukai

Juostelės abu kraštai apsiuvami zigzagu, peltakiu arba palenkiami. Juostelė sulenkiamą išilgai pusiau ir prispaudžiama lygintuvu. Sulenkimą išskleidus, juostelės viduriu (sulenkimo linija) siuvamos dvi eilės retų dygsnių. Apatinis siūlas patraukiamas, raukiniai vienodai išskirstomi,

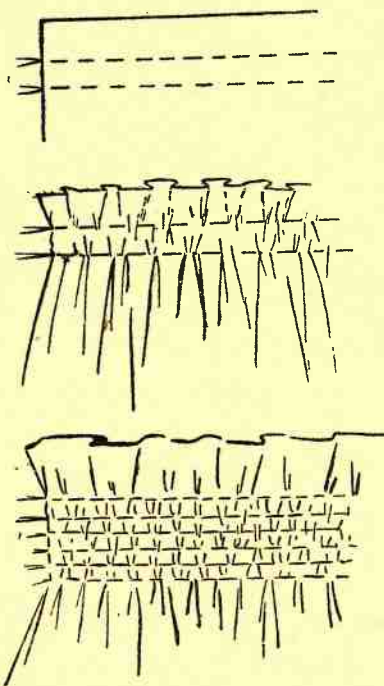
pridaigstomi prie pažymėtos linijos ir prisiuvami. Taip galima prisiūti juostelę sudėtą klostėmis, plisė, dantukais, įvairiai sukabinus kraštus (364 pav.).

Raukiniai

Liemenėlyje vietoj išiuvų, po perpetėmis, sijonėliuose daromi įvairūs raukiniai.

Vieta, kur bus daromi raukiniai iš anksto pažymima. Tame raukinių krašte, kuris bus siuvas prie detalės, išiuvamos dvi eilės retų dygsnių.

Patraukus apatinį siūlą, detalė sutraukiama, paliekant reikiamo platumo sutrauktą kraštą. Paraukta detalė sudedama su kita detale, susiuvama, raukšlės išskirstomos. Jei prie rauktos detalės pridedama iš viršaus antroji detalė, ją reikia pridaigstyti ir siūti iš viršaus norimo platumo siūle. Kraštai, kad neirtų, apmėtomi (365 pav.).

365 pav. Raukiniai

pagal fasoną reikalingos linijos. Pagal pažymėtas linijas praretintu dygsniu siuvas mašina siūlė (366 pav., a). Siūlų galai iš gerosios pusės pertraukiami į blogąją. Siūlai sutraukiami (paraukiama) tiek, kiek reikia

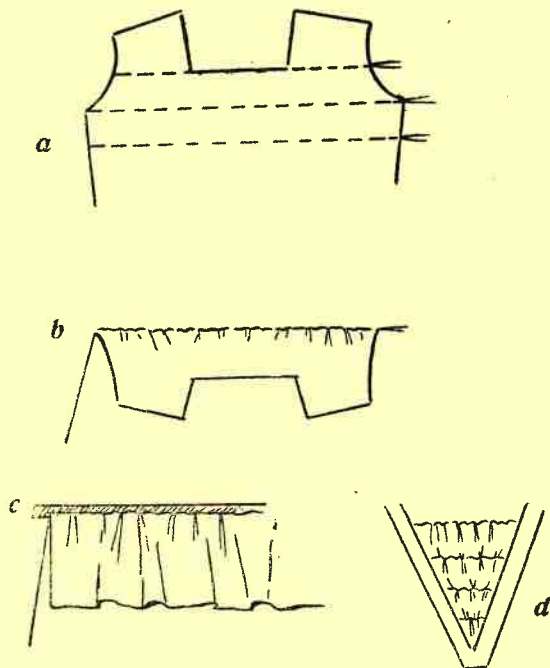
Pūpsniai (bufai)

Šilkines puošnias sukneles, ypač jaunosms mergaitėms, tinka puošti pūpsniais. Jie daromi šiuo būdu. Ant gerosios detalės pusės pažymimos pa-

pagal apskaičiavimą, ir jų galai surišami. Jei pūpsniai daromi detalės viduryje, tai jų kraštus reikia paslėpti, padarant iš blogosios pusės klosteles.

Pūpsniai daromi ir kitokiu būdu: norimos linijos pažymimos iš blogosios pusės. Po to medžiaga lenkiama pagal pažymėtą liniją ir siuvama rankomis retu apsuku dygsniu 0,1—0,3 cm nuo krašto. Siūlai patraukiami pagal reikiamą dydį (366 pav., *b*). Kad pūpsniai stipriau laikytųsi prie siūlių galima prisiūti juosteles. Juostelės siuvamos rankomis iš blogosios pusės (366 pav., *c*).

Pūpsniams sustiprinti iš apačios dedamas atitinkamo didumo pamušalas. Pamušalas sukerpamas iš pagrindinės medžiagos taip, kad išilginis siūlas eitų kaip ir pagrindinėje detalėje. Pamušalo kraštai detalėje, kur pūpsnių kraštai neįeina į siūles, palenkiami ir pritvirtinami paslėptaisiais dygsniais.

366 pav. Pūpsniai: *a* — pūpsniams vietos pažymėjimas ir siūlių siuvimas (iš gerosios pusės), *b* — pūpsnių siuvimas iš blogosios pusės, *c* — pūpsnių siūlės sutvirtinimas, *d* — krūtinėlė, papuošta pūpsniais

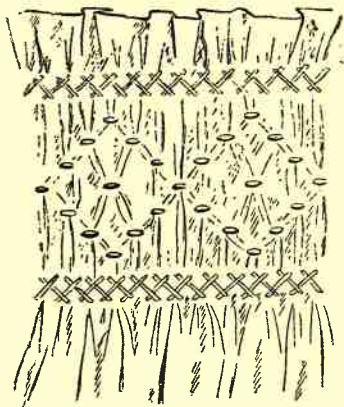
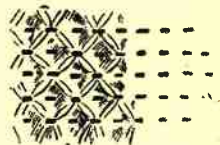
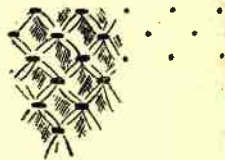
Pūpsniai su įverta virvele. Prie pūpsniams pažymėtos vietos iš blogios pusės pridamas pamušalas, sukirtas iš pagrindinės medžiagos, ir pridaigstomas. Siuvama iš gerosios pusės pagal pažymėtas siūlėms linijas; tarp siūlių įveriama virvelė ar tos pačios medžiagos juostelė.

Toje vietoje, kur virvelė išeina į viršų, padaroma kilputė. Siūles prie kilputės reikia sustiprinti rankiniais dygsniais.

Virvelę galima įverti ir neprisiuvus pamušalo. Tam tikslui medžiaga sulenkiamą, ir siuvama siūlė, paliekant virvelei įverti tarpą.

Koriukai

Koriukų vietos pažymimos iš gerosios pusės išilgomis ir skersomomis linijomis arba taškais. Pažymėtose vietose medžiaga jungiama dygsniais iš gerosios pusės. Koriukus išdėstant grupėmis, galima sudaryti įvairų raštą (367 pav.).

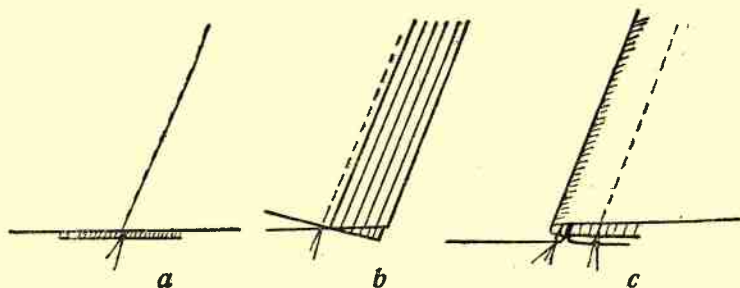
367 pav. Koriukų siuvimas: a — paprasti koriukai, b — sudėtingi įvairiai išdėstyti koriukai

Reljefai

Suknelės gali būti puošiamos įvairiomis reljefinėmis siūlėmis. Reljefai, kad jie būtų ryškesni, apvalesni, siuvami tam tikru būdu. Dažnai reljefams padaryti prisiuvamos papildomos juostelės, įveriamos virvutės, juostos ir pan.

Reljefinė siūlė

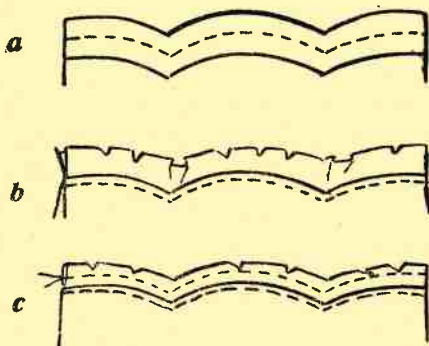
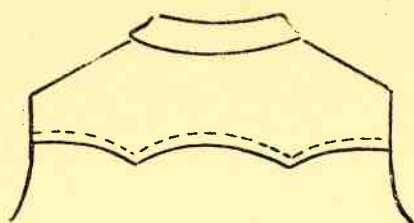
Ant medžiagos gerosios pusės pažymima reljefinės siūlės linija. Iš medžiagos blogosios pusės padedama tos pačios arba kitos medžiagos juostelė taip, kad gerojoje pusėje pažymėta linija eitų juostelės viduriu,

368 pav. Papildomų juostelių reljefams siuvimas: *a* — juostelė prisiuvama iš blogosios pusės, *b* — juostelės ir medžiagos sulenkimas ir siūlės ant pagrindinės medžiagos siuvimas, *c* — reljefinės siūlės siuvimas iš gerosios pusės

ir pridaigstoma. Po to iš gerosios pusės pagal pažymėtą liniją mašina persiuvama siūlė. Medžiaga išverčiama į blogąją pusę; juostelė atverčiama (sudėjus ją dvigubai) į vieną pusę, o medžiaga (irgi sudėjus dvigubai) — į kitą pusę, ir išlyginama. Taip išlygintos medžiagos pakraščiu (prie pat juostelės prisiuvimo siūlės) ant pagrindinės detalės blogosios pusės siuvama 0,1—0,2 cm pločio siūlytė. Juostelė atverčiama į norimą pusę, pridaigstoma ir išlyginama. Iš gerosios pusės prisiuvama vienodu nuo lenkimo linijos atstumu (368 pav.).

Jei reljefinė siūlė lenktų linijų, juostelę reikia dėti įstrižos medžiagos. Atvertus juostelė keliose vietose įkerpama, kad netrauktų. Siuvama

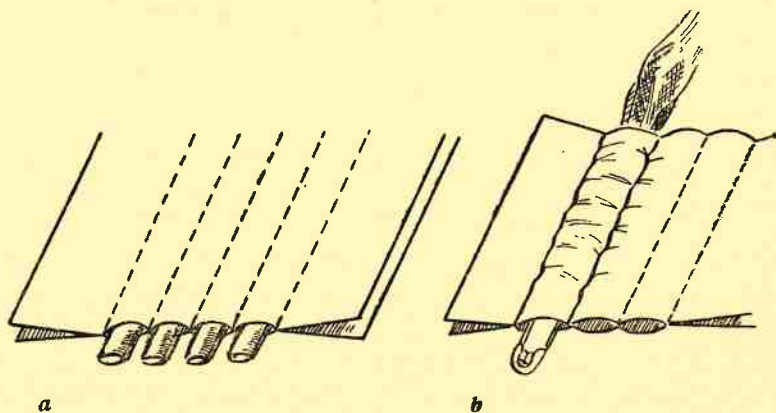
369 pav. Lenktų linijų reljefų siuvimas:
a — įstrižos medžiagos juostelės
 prisiuvimas iš blogosios pusės, *b* —
 juostelės ir medžiagos sulenkimas ir
 siūlės siuvimas, *c* — taip atrodo užbaigtas
 reljefas iš blogosios pusės

taip pat, kaip ir tiesių linijų
 siūlės, tik lenktas ir sudėtin-
 gas siūles reikia papildomai
 sudaigstyti. Susiuvus siūlę,
 daigstymo siūlai pašalinami,
 siūlė išlyginama (369 pav.).

Išpūstos siūlės

Ant gerosios detalės pu-
 sės pažymimos reikalingos
 linijos. Iš apačios padedamos
 pagrindinės medžiagos juos-
 telės, ir pagal pažymėtą lini-
 ją siuvama siūlė. Tarp dvie-
 jų medžiagos sluoksnių pa-
 dedama virvutė ir siuvama
 sekanti siūlė, tvirtai prispau-
 džiant virvutę. Su virvute
 siūtų eilių skaičius priklauso
 nuo fasono (370 pav., *a*).

Virvutę arba minkštos
 medžiagos juostelę (marlę)
 galima įverti ir vėliau — su-
 siuvus visas siūles. Minkšta
 juostelė pritvirtinama prie

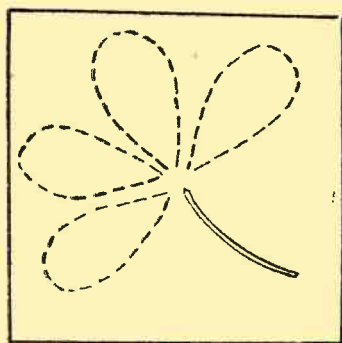
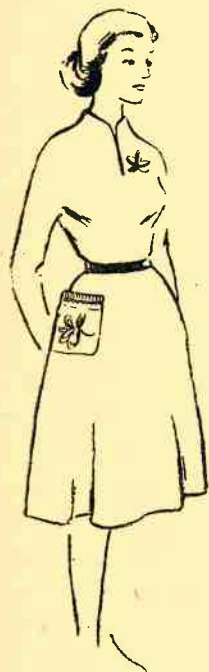
370 pav. Išpūstos siūlės

ziogelio („grafkės“) ir įtraukiama į susiūtų siūlių tarpus (370 pav., b), arba, užkabinus juostelę keliais sluoksniais įvertų į adatą siūlų, adata atbulu galu traukiama per siūlę.

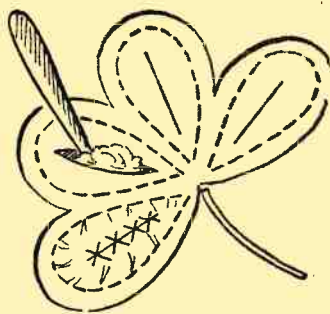
Kimštų piešinių siuvimas

Ant gerosios detalės pusės išpiešiamas piešinys. Po apačia padedamas atitinkamo didumo medžiagos gabalas ir pridaigstomas prie detalės. Mašina apsiuvamos piešinio linijos, sustiprinant siūlių galus, kad neirtų. Detalė apverčiama į blogąją pusę ir, truputį įkirpus, į tarpus prikemšama vatos. Paskui prakirpimas užsiuvamas.

Jei piešinys yra išilginių linijų, į vidų kišama ne vata, o marlė, minkštos medžiagos juostelės, stori vilnoniai siūlai ir kt. (371 pav.).

a

b

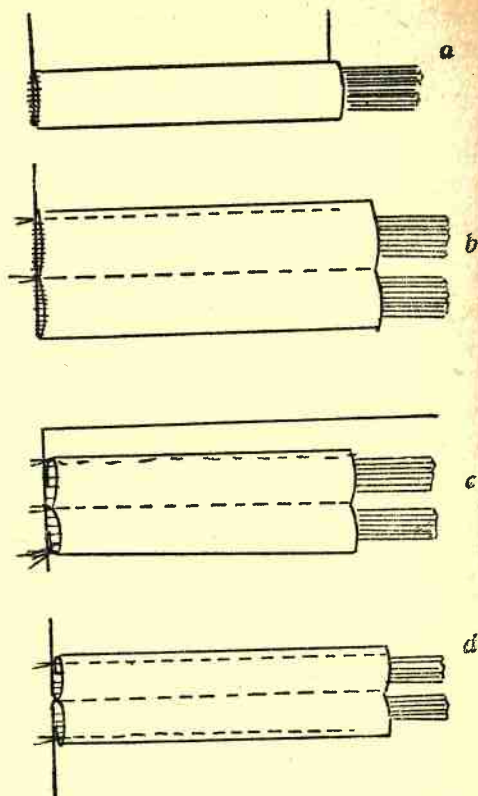
371 pav. Kimštų piešinių siuvimas:
a — piešinio pažymėjimas iš gerosios pusės,
b — prikimšimas vata

Gumos juostelės įtraukimas

Gumai įtraukti prisiuvama speciali juostelė iš tos pačios medžiagos, iškirpta pagal išilginį arba skersinį siūlą. Juostelė gali būti vienguba arba dvi-guba, sulenkta pusiau.

372 pav. Gumos juostelės įtraukimas

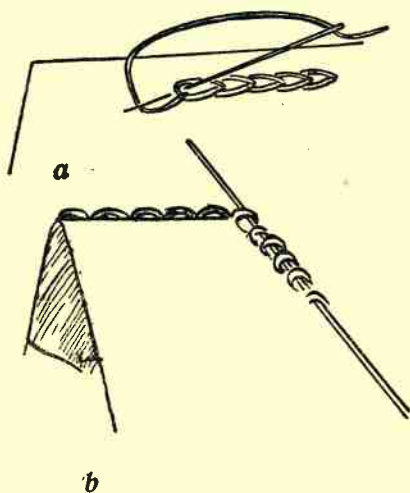
Jei gumos juostelė verinama į detalės kraštą viena eile, kraštą galima palenkti. Palenkimas turi būti 0,2 cm platesnis už gumos juostelę (372 pav., a). Norint į kraštą įverti kelias eiles gumos juostelės, reikia atitinkamai palenkti arba prisiūti kitos medžiagos juostelę. Po to pažymėti tikslias siūlių vietas, prisiūti medžiagos juostelę mašina, paliekant tarpelį gumai įverti (372 pav., b). Gumos juosteles sukirpti vienodo ilgio ir įvėrus — galus pritvirtinti. Jei vietoj gumos juostelės įverinama virvutė ir pagal fasoną ji turi išeiti į viršų, išvėrimo vietą reikia gražiai apsiūti kilpute (žr. 375 pav.).

Jei gumos juostelė įverinama detalės viduryje, reikia medžiagos juostelę pridaigstyti pagal pažymėtą liniją, atlenkti ir prisiūti prie pat krašto (372 pav., c), paskui įverti gumos juostelę, susiūti jos galus, užsiūti įvėrimui paliktą tarpelį.

Siuvant sijonuką su liemenėliu, jei liemens linijoje norima įverti gumą, susiuvamos didesnės siūlės, kurios paskui išskleidžiamos, kraštai palenkiami, atsiuvasi ir įveriamos dvi eilės gumos juostelių (372 pav., d).

Medžiagos kombinavimas su trikotažu

Labai gražiai atrodo drabužis, kombinuotas su trikotažu. Trikotažas tinka kombinuoti sportiško tipo drabužiuose, bet galima jį pritaikyti, persiuvant senus drabužius, keičiant susinešiojusias dalis — perpetę,

373 pav. Trikotažo prie medžiagos prisiuvimas

kišenės, krūtinėlę. Vykusiai suderinus dalis, drabužis gražiai atrodo. Trikotažas ypač naudotinas vaikų drabužiuose.

Trikotažas yra mezgamas specialiomis mašinomis, bet neblogai atrodo ir numegztas rankomis, tik reikia parinkti tinkamą mezgimo būdą ir priderinti spalvą.

Trikotažui prie medžiagos prisiūti ant medžiagos krašto grandinėlių dygsniu išsiuvama siūlė (373 pav., a). Kilputės suveriamos ant virbalo, ir

mezgamas norimo fasono mezginys (373 pav., *b*). Jei trikotažas ne primezgamas, o prisiuvas, pavyzdžiui, prisiuvant rankogalį, trikotažo detalė perlenkiama per pusę, ištempinama, pridaigstoma prie krašto ir prisiuvama. Kraštas tankiai apmėtomas.

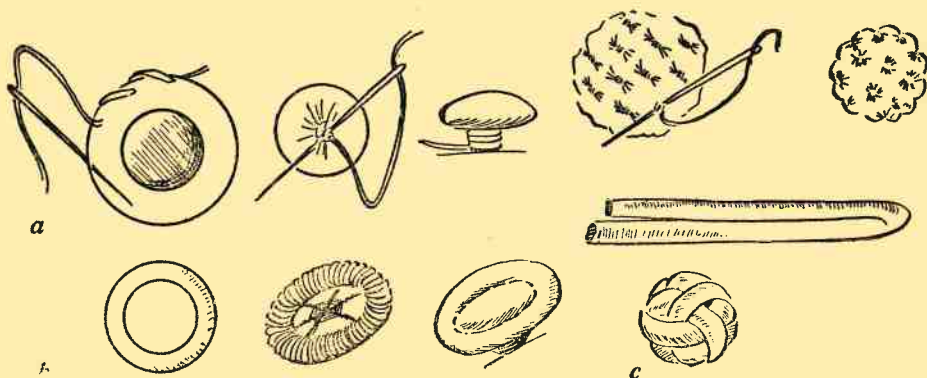
SMULKIOSIOS DALYS

Sagos

Sagų spalva ir pavidalas turi būti priderinti prie drabužio fasono. Labai daug ir įvairių sagų pagamina mūsų fabrikai, bet kai kurias iš jų gali pasidaryti pačios moterys.

Trauktos sagos. Imama norimo dydžio medinė saga, arba iš standaus kartono iškerpamas skritulėlis, ant kurio viršaus pridedama vatos. Iš medžiagos taip pat iškerpamas skritulėlis, užleidžiant palenkimui, kraštai apsiuvasi dvigubu siūlu, įdedama į ją saga, ir siūlas smarkiai patraukiamas, medžiaga apie sagą sutraukiama. Sagos apačia tvarkingai užbaigiama, ir saga prisiuvama prie detalės pažymėtoje vietoje. Siuvant sagą, jei ji bus segama, siūlus reikia kelis kartus smarkiai apsukti, kad sagos apačioje pasidarytų lyg kojelė (374 pav.).

Sagas galima aptraukti ir paraukta medžiaga. Tam tikslui medžiaga paraukiama iš blogosios pusės. Sagos paviršius būna nelygus, susiraukšlėjęs. Tokios sagos tinka papuošimui.

374 pav. Sagos: *a* — trauktos sagos, *b* — sagos, siuvas ant ratuko, *c* — sagos iš įstrižos medžiagos juostelės

Yra specialios mašinėlės sagoms aptraukti. Mašinėle aptrauktos sagos tinka ir papuošimui, ir užsegimui.

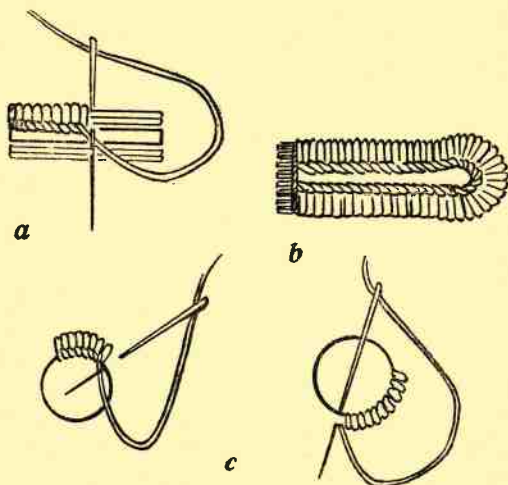
Sagos, gaminamos ant ratuko. Šios rūšies sagoms gaminti yra specialūs metaliniai arba mediniai ratukai. Ratuko kraštai apsiuvami vilnoliais ar šilkiniais siūlais, priklausomai nuo medžiagos, o vidurys užpildomas (užsiuvamas) įvairiai. Tokius ratukus galima aptraukti medžiaga, pridaigstant prie pat ratuko siūlais.

Sagos iš įstrižos medžiagos juostelės. Įstrižai kirptos medžiagos juostelė sudedama gerąją pusę į vidų ir vienodai apsiuvama 0,4—0,5 cm nuo krašto. Vienas juostelės galas paliekamas platėlesnis, kad lengviau būtų galima išversti. Po to į storą adatą įveriamas 8—10 cm ilgio 4—8 kartus sulenktas siūlas ir pritvirtinamas prie juostelės galo. Adata bukuoju galu įkišama į juostelės vidų ir pertraukiama per visą susiūtą juostelę. Kartu su adata juostelė išverčiama į gerąją pusę. Išversta juostelė sukarpoma vienodo ilgio (12—14 cm) gabalais; gabalai sulenkiami per pusę ir sumezgami mazgu, atliekami galai nukerpami ir apsiuvami, sukabinant tankiu dygsniu. Gaunamos į arietę panašios sagos.

Kilpos

Kilpos yra trejopos: daigstytinės (siūtos mašina arba rankomis kilpiniu dygsniu), įsiūtos į medžiagą (versutinės) ir išleistos. Išleistos kilpos gali būti iš siūlų, juostelių ar virvelių.

Kilpiniu dygsniu siūtos kilpos (daigstytinės) tinka baltiniams ir vaikiškiems drabužiams. Siūtos rankomis kilpos yra dviejų rūšių: paprastos (baltiniams) ir siūtos su papildomuoju siūlu paaukštinimui (švarkeliams).

375 pav. Daigstytinės kilpos: a — paprastos, b — su paaukštinimu, c — apvalios kilputės

Baltiniams kilpos daromos šiuo būdu. Kilpos vietoje iš siūlų padaromas rėmelis, kuris apsiuvas tankiais dygsniais. Kilpa tarp siūlų prakerpama ir apsiuvama tankiu kilpiniu dygsniu (375 pav., a).

Švarkams kilpos (su paaukštinimu) siuvas storais, stipriais siūlais. Iš pradžių prie kilpos kraštų prisiuvas storas siūlas. Paskui kilpos kraštas apsiuvas tankiu dygsniu. Viename kilpos gale daromas sustiprinimas. Pasiūtos kilpos kraštai sudaigstomi ir lyginant padaroma apvali skylutė sagos kojelei laikyti (375 pav., b).

Verstinės kilpos. Moteriškoms vilnonėms ir šilkinėms suknelėms bei kostiumėliams daromos verstinės kilpos (376 pav.). Jas galima daryti dviem būdais.

Kilpa, apsiūta vienu medžiagos gabalėliu. Ant pažymėtos kilpai vietos iš gerosios pusės uždedamas pailgas medžiagos gabalėlis ir tankiu mašinos dygsniu išsiuvama kilpos forma. Paskui įkerpama, 0,1 cm neprikerpant iki siūlės. Prisiūtas medžiagos gabalėlis per prakirpimą išverčiamas į blogąją pusę, pridaigstomas, paliekant vienodą kraštą. Iš apatinės pusės pridedamas bortas. Skylių vietoje bortas prakerpamas, kraštai užlenkiami ir apsiuvas tankiu dygsniu paslėpta siūle.

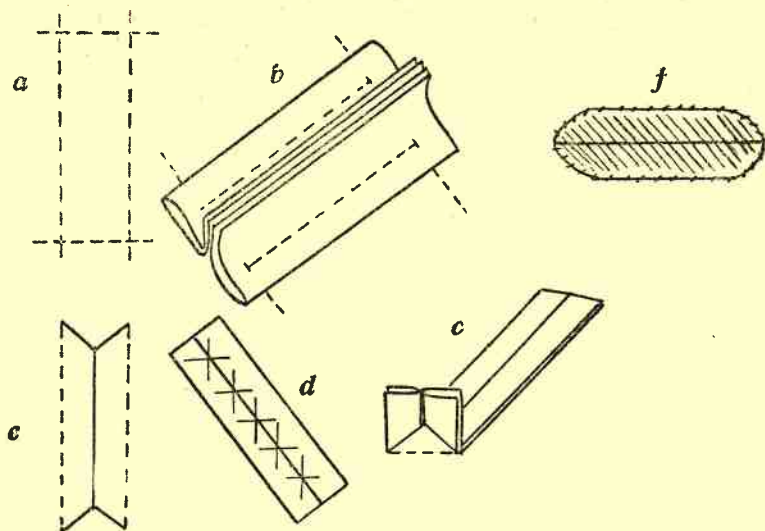
Kilpa, apsiūta dviem juostelėmis. Panašiai kaip kišenės rėmeliui, pažymimas kilpos ilgis ir plotis. Tarpas tarp išilginių linijų daromas 0,7—1 cm, t. y., dvigubas abiejų kantų plotis. Juostelės lenkiamos išilgai gerąja pusę į viršų ir pagal pažymėtą liniją prisiuvas iš gerosios pusės 0,15—0,25 cm nuo krašto; siūlių galai sustiprinami. Iš blogosios pusės tarpas tarp siūlių išilgai prakerpamas, neprikerpant galuose po 0,5 cm. Iš čia kerpama į rėmelio kampus (neprikerpant 0,1 cm iki siūlių).

Juostelės pro prakirpimą suverčiamos į vidų, paliekant dalį juostelės prie kilpos krašto. Atlenktos juostelės sudaigstomos.

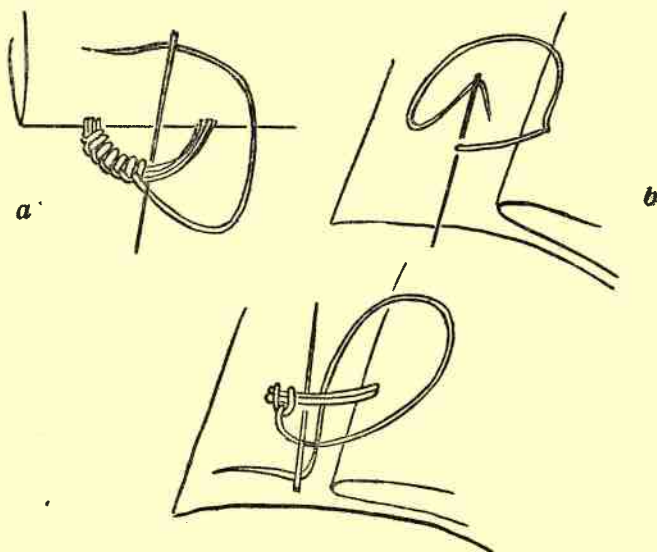
Detalės blogojoje pusėje kampučiai prisiuvas prie juostelių. Paskui prisiuvas bortai. Kilpų vietoje bortas prakerpamas ir palenkus atsiuvas tankiais paslėptaisiais dygsniais (376 pav.).

Išleistos kilpos. Šilkinėse suknelėse išleistos kilpos siuvas kilpiniu dygsniu (377 pav.). Išleistas kilpas galima daryti ir iš virvelės bei medžiagos.

Juostinės kilpos daromos iš įstrižai kirptos medžiagos juostelės (378 pav.). Vienodo pločio juostelė sulenkiamą gerąja pusę į vidų ir apsiuvas 0,15—0,3 cm siūle skaičiuojant nuo palenkimo linijos. Kraštai aplyginami. Išvertus į gerąją pusę (geriausia adatos bukuoju galu) juostelė sukarpoma vienodomis dalimis. Kilpų kraštai pridaigstomi

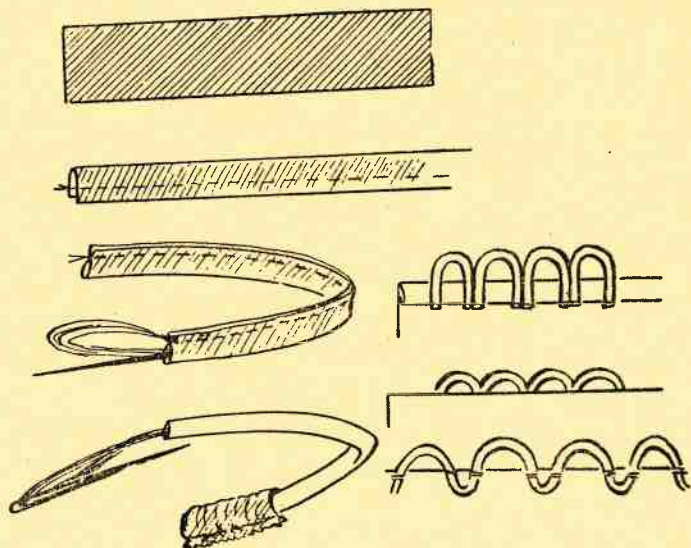

376 pav. Verstinės kilpos: *a* — kilpos pažymėjimas, *b* — juostelių prisuvimas, *c* — kilpos prakirpimas iš blogosios pusės, *d* — juostelių sudaigstymas išvertus kilpa, *e* — kamučių prisuvimas, *f* — taip atrodo iš blogosios pusės pasiūta kilpa

377 pav. Išleistos kilpos

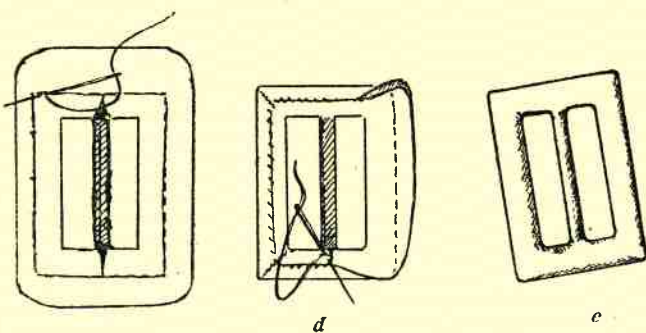
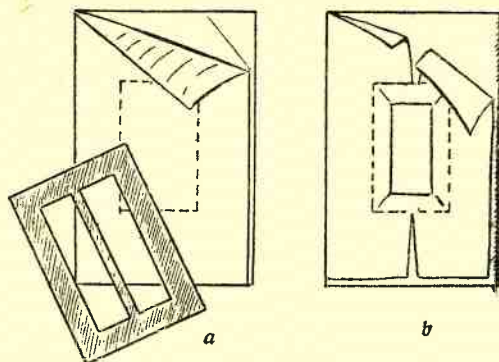
prie detalės krašto, o detalės kraštas apsiuvas kitos medžiagos gabalėliu palenkimui. Paskui palenkimas atverčiamas, pridaigstomas, o laisvasis jo kraštas pritvirtinamas paslėptaisiais dygsniais.

378 pav. Juostinių kilpų siuvimas

Sagtys

Pagal fasoną, prie dirželių ar kitose drabužių vietose siuvas sagtys. Dažniausiai vartojamos fabrikuose gamintos sagtys, bet jų galima pasigaminti (aptraukti) ir pačioms. Tam tikslui pagal norimą fasoną pasigaminama metalinė ar kartoninė sagtis ir aptraukiama šiuo būdu. Du vienodo dydžio medžiagos gabalai (vienas kerpamas pagal išilginį siūlą — pamušalas, kitas — įstrižos medžiagos) (379 pav.) sudedami vienas ant kito gerosiomis pusėmis į vidų. Ant pamušalo uždedama sagtis ir pažymimi jos vidurinėsios dalies kontūrai. Nuėmus sagtį, pagal pažymėtą liniją kontūrai apsiuvas tankiu mašinos dygsniu. Vidurinioji dalis tarp siūlių iškerpama taip, kad kampuose įkirpimas neprieitų prie siūlės 0,1 — 0,2 cm. Apatinioji apsiuvimo dalis išverčiama, ir į tarpą įstatoma sagtis. Apatinioji medžiaga apkerpama lygiai su sagties kraštais. Viršutinės dalies kraštai palenkiami ir, užvertus juos ant apatiniosios,

379 pav. Sagties gaminimas: *a* — paruošta metalinė sagtis ir du medžiagos gabalėliai, *b* — pažymėtų kontūrų apsiuvimas, *c* — apatinės dalies apkirpimas, *d* — sagties apsiuvimas viršutine dalimi, *e* — paruošta sagtis

prisiuvami rankomis tankiu dygsniu. Reikia žiūrėti, kad siūlė neišsivers-
tų į viršutinę pusę.

Vidurinioji sagties dalis paliekama neapsiūta. Ji aplenkama dirželiu,
kurio kraštas įveriamas į sagtelę, palenkiamas į vidų ir prisiuvas rankomis
tankiu dygsniu. Jei sagtelėje yra smeigtukas, atitinkamoje vietoje
dirželyje reikia išsiūti skylutes.

SIUVINĖJIMAS

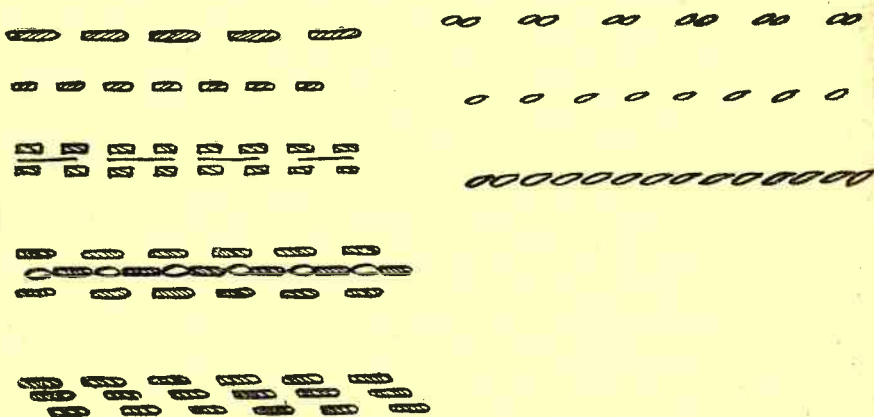
Lengvu, nesudėtingu siuvinėjimu galima drabužių pagyvinti, papuošti,
pabrėžti kirpimo linijas. Ypač tinka siuvinėti vaikų drabužius. Siuvinėji-
mo būdų yra įvairių, todėl svarbu parinkti tokį siuvinėjimo būdą, kuris

tiktų prie pagrindinių drabužio linijų. Reikia atminti, kad ne siuvinėjimo sudėtingumas, bet tinkamas spalvų ir linijų suderinimas sudaro drabužio grožį.

Įvairių dygsnių taikymas

Siuvinėjant drabužius taikomi tie patys dygsniai, kaip ir rankdarbiuose.

Paprastasis dygsnis. Adata bedama į priekį, darant įvairaus ilgumo dygsnius ir tarpus tarp jų. Šiems dygsniams vartojami storesni siūlai. Spalvas galima derinti įvairiai (380 pav.).

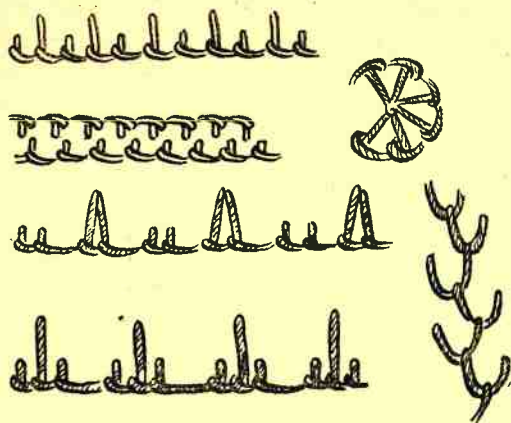

380 pav. Paprasto dygsnio taikymas drabužiams puošti

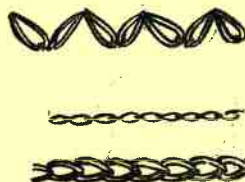
381 pav. Drabužių puošimas virvutės dygsniu

Virvutės dygsnis (adata atgal). Dygsnis daromas įbedant adatą pirmyn ir ištraukiant ją toje vietoje, kur baigiasi ankstesnis dygsnis, arba paliekant nedidelį atstumą (381 pav.).

Kilpinis dygsnis. Dygsnis vartojamas kilpoms siūti, bet siuvant rečiau ir darant įvairaus ilgumo „kojeles“, galima juo papuošti vaikiškus drabužėlius (382 pav.).

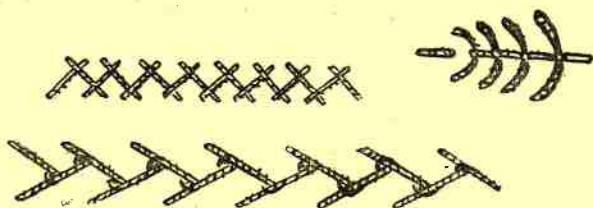
382 pav. Kilpinio dygsnio
pritaikymas drabužių
siuvinėjimui

383 pav. Grandinėlės
dygsnis

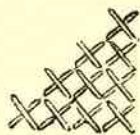
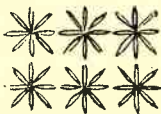
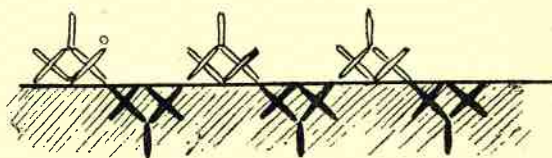
Grandinėlė. Adata su siuvinėjimo siūlu išduriama iš medžiagos apačios į viršų. Siuvinėjimo siūlas apsukamas lanku iš kairės į dešinę pusę, prilaikant kilpą kaire ranka, ir adata iš viršaus įduriama toje vietoje, kur buvo ištraukta į viršų, ir ištraukiama į paviršių ten, kur baigiasi kilputė. Toliau taip pat daroma nauja kilputė. Norint grandinėlės dygsnį galima pajvairinti (383 pav.).

Eglutė. Eglutės dygsnis vartojamas palenkimui prisiūti, bet juo galima ir siuvinėti. Eglutės dygsniai gali būti labai įvairūs. Savo kryptimis ir siūlų storumu gali skirtis (384 pav.).

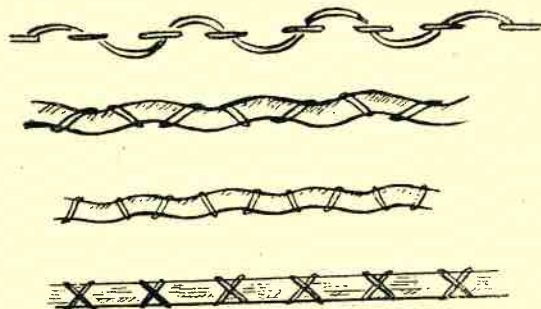

384 pav. Siuvinėjimas
eglute

Kryželis. Kryželiu siuvama ant kanvos arba specialiai austos medžiagos. Adata bedama iš kampo į kampą, sudarant įstrižą dygsnį, ir iš priešingų kampų antru dygsniu perkertama. Bulgariškas, arba dvigubas, kryželis daromas, užsiuvant ant paprasto kryželio kitą — papildomą kryželį, kuris siuvamas ne iš kampo, bet horizontalia ir vertikalia kryptimi (385 pav.). Kryželio dygsnis tinka dviejų spalvų medžiagoms sudurti.

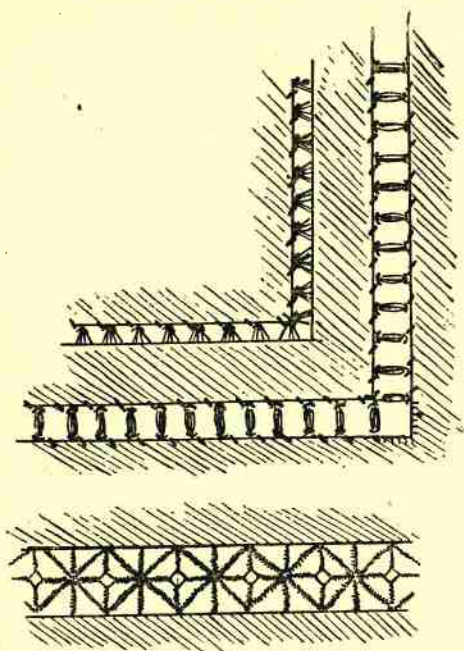
385 pav. Kryželio dygsnio taikymas drabužių apdailai: kairėje — dvigubas kryželis, dešinėje — paprastas

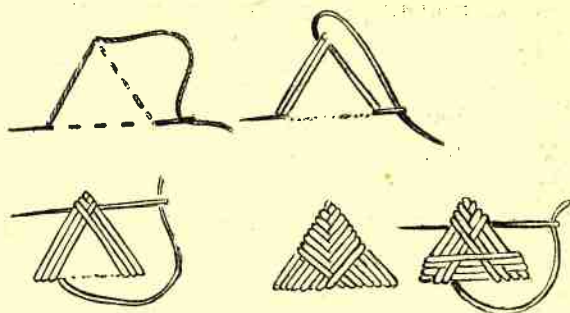
386 pav. Perpintas kitu siūlu dygsnis

Paprastas dygsnis, perpintas storesniu siūlu. Išsiuvami paprasti dygsniai, kaip parodyta 380 pav. Po to imamas storesnis kitos spalvos siūlas ir juo perpinami išsiūti paprasti dygsniai; pro vieną dygsnį adata verinama iš apačios, pro kitą — iš viršaus. Gaunamas gražiai vingiuotas papuošimas (386 pav.).

Peltakiai (mereška). Linines medžiagas tinka puošti peltakiais. Peltakių yra įvairių (387 pav.).

387 pav. Drabužių puošimas peltakiu

388 pav. Kampelio išsiuvimas

Kampelis. Klostėms sustiprinti arba sijonams bei švarkeleliams papuošti išsiuvamas tam tikras kampelis (338 pav.).

Antsiuvas (aplikacija)

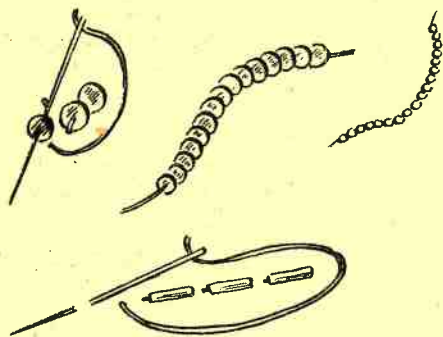
Vaikiškų drabužėlių papuošimui labai tinka antsiuvai. Antsiuvas — tai toks siuvinėjimo būdas, kai piešinio figūros užpildomos ne siūlais, bet prisiuvami įvairių spalvų medžiagos gabalėliai. Renkant antsiuvas medžiagą, reikia žiūrėti, kad ji skalbiant nedažytų. Antsiuvas siuvas šiuo būdu. Antsiuvui parinktas piešinys perkeliamas ant pagrindinės detalės, o atskiros jo dalys — ant atskirų medžiagos gabalėlių. Paruošti reikalingos formos medžiagos gabalėliai prisiuvami prie pagrindinės detalės.

Prisiūti galima įvairiai. Jei antsiuvo medžiaga neirstanti, jis prisiuvas kilpiniu dygsniu. Irstantios medžiagos antsiuvas prisiuvas mašina, kraštai apkerpami ir tankiu dygsniu apmėtomi. Jei antsiuvas plos medžiagos, kraštus galima palenksti ir prisiūti mašina arba kilpiniu dygsniu rankomis. Antsiuvus galima daryti ir iš odos, pliušo, filco ir kt.

STIKLINIŲ KAROLIUKŲ IR BLIZGUČIŲ PRISIUVIMAS

Apskriti ir pailgi stikliniai karoliukai bei blizgučiai vartojami vakarinėms suknelėms puošti. Jų spalva gali būti tokia pat kaip suknelės arba kita, bet priderinta prie medžiagos spalvos.

Pirmiausia ant pagrindinių detalių išpiešiamas raštas. Raštui pervesti ant tamsių medžiagų naudojama balta ar geltona kalkė. Jos neturint, raštą galima perkelti pudra. Kaip raštas perkeliama pudra žr. 254 psl.

389 pav. Stiklinių karoliukų ir blizgučių prisiuvimas

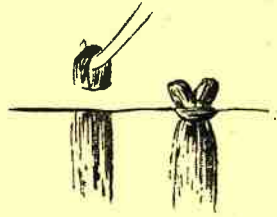
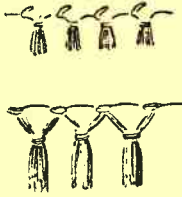
Karoliukams ar blizgučiams prisiūti imama plona adata ir stiprus siūlas. Adata išveriamą pažymėtoje vietoje, užmaunamas karoliukas ar blizgutis, ir adata čia pat įbedama, priveržiant blizgutį (389 pav.). Taip visas raštas išsiuvamas karoliukais ar blizgučiais.

KUTELIAI IR BUMBURAI

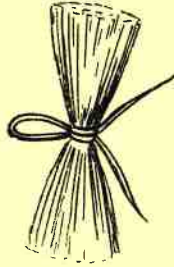
Vaikiškiems drabužiams puošti tinka įvairūs kuteliai ir bumburai iš vilnonių siūlų.

Paprasčiausi kuteliai yra padaromi peltakio būdu (žr. 312 psl.). Kutelius galima įverti ir kabliuku. Tam tikslui siūlai sukarpomi taip, kad būtų vienodo ilgio. Vienodas skaičius siūlų sulenkiamas per pusę ir, užkabinus kabliuku, ištraukiamas per detalės kraštą, padarant kilpą, per kurią perveriami kutelio galai (390 pav.). Pastaruosius galima taip ir palikti, arba užmegzti ant jų mazgiukus.

Kutelius galima daryti ir šiuo būdu: pluoštas siūlų surišamas per vidurį stipriu siūlu, perlenkiamas pusiau ir prie lenkimo apšukamas keilėmis eilėmis siūlo, kurio galas įveriamas į adatą ir užtaisomas. Aplygi-

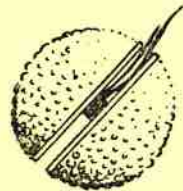
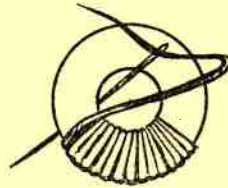
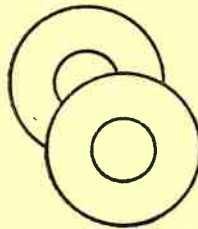
390 pav. Kutelių iršimas

391 pav. Kuteliai juostelių galuose

nus galus (apkarpius), kutelis prisiuvasamas prie juostelės ar virvutės (391 pav.).

Apskritiems bumburams (392 pav.) padaryti imami du vienodo dydžio kartono skritulėliai su iškirpta viduryje skylute. Šie skritulėliai

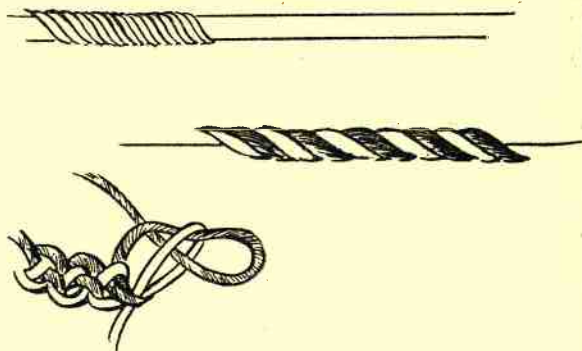

392 pav. Apskritų bumburų paruošimas

uždedami vienas ant kito ir apsiuvami vienos arba kelių spalvų vilnoniais siūlais. Siuvama tol, kol skylė užsipildo siūlais. Po to, įkišus žirkles tarp abiejų skritulėlių perkerpami aplink skritulėlį esantys siūlai. Per vidurį tarp skritulėlių stipriai suveržiama. Paskui perveriamas stiprus siūlas, ir kartono skritulėliai ištraukiami. Ilgesnieji siūlai nukarpomi taip, kad bumburas būtų apvalus. Bumburas pritvirtinamas prie juostelės ar virvutės.

VIRVUTĖS

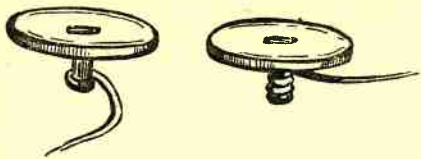
Iš vilnonių siūlų arba sutažo, kaip parodyta 393 pav., susukamos virvutės vaikų drabuželiams papuošti.

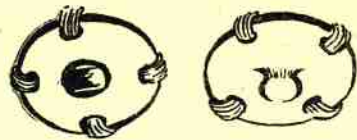
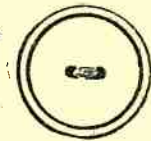
393 pav. Virvutės drabužiams puošti

BAIGIAMIEJI DARBAI

Sagų prisiuvimas. Paprastos sagos turi dvi, tris ar keturias skylutes. Keturiomis skylutėmis sagos įsiuvamos arba sukryžiuojant siūlą, arba tiesiai sujungiant po 2 gretimas skylutes. Siuvant sagą būtinai reikia padaryti kojelę, t. y. nepritraukti sagos prie medžiagos. Baigiant siūti sagą, paliktąją kojelę apvynioti keliomis eilėmis siūlų (394 pav.).

394 pav. Sagų prisiuvimas

395 pav. Spaustelių prisiuvimas

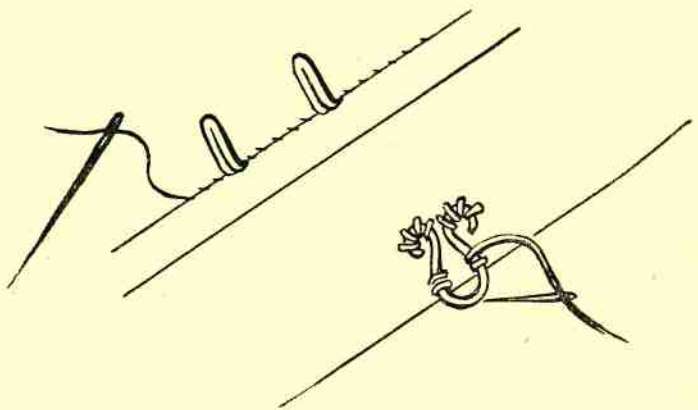
Yra sagų, kurių skylutės labai didelės. Vietoj siūlų jos pritvirtinamos įvertomis medžiagos juostelėmis, kurios prie medžiagos prisiuvamos siūlais.

Spaustelių prisiuvimas. Spausteliai turi būti priderinti prie drabužio spalvos. Tamsių spalvų drabužiams siuvami juodi spausteliai, šviesių — balti. Į viršutines drabužio dalis siuvami spausteliai su iškilimais, į apatines — su duobutėmis. Į pažymėtą vietą įsmeigiama adata su siūlu, uždedamas spaustelis ir prisiuvas per skylutes 3—4 dygsniais. Prisiuvus, siūlas užtaisomas, kad neiširtų, ir nukerpamas (395 pav.).

Kabliukų ir metalinių kilpučių prisiuvimas. Kabliukai ir metalinės kilputės prisiuvami, darant po 3—4 dygsnius; kabliuko užlenktasis galas prisiuvas papildomai.

Dviguboje medžiagoje kabliukai ir kilpos siuvami įdėjus juos tarp dviejų medžiagos dalių, išleidžiant užlenktąjį galiuką arba kilputės kraštą.

Kad būtų patogiau užsegti, kilputė truputį atlenkiama. Sijonams užsegti kilputės daromos rankomis: tam tikslui nutiesiamos 3—4 eilės 0,6 cm ilgio siūlų ir tankiu kilpiniu dygsniu jie apsiuvami; galas užtaisomas iš blogosios pusės.

396 pav. Kabliukų ir metalinių kilpučių prisiuvimas

Tokiu pat būdu, tik ilgesnės, siuvamos kilpos šoninėse siūlėse dirželiui įverti (396 pav.).

Pakabos. Prie sijonuko korsažo arba pečių siūlių siuvamos pakabos. Pakaboms imama išilginė juostelė, kurios kraštai užlenkiami į vidų; juostelė dar kartą sulenkiamą išilgai ir apsiuvama iš trijų pusių 0,1 cm siūle. Juostelės galai pritvirtinami prie drabužio.

Tokias pat kilputes patariama prisiūti prie suknelių, turinčių didelį kaklo iškirpimą, kad baltinių petnešėlės neišlįstų. Vienas tokios juostelės galas prisiuvas prie pečių siūlės, o į kitą įsiuvas spaustelis. Antroji spaustelio pusė prisiuvama prie suknelės siūlės.

TURINYS

Pratarmė	3
BENDROSIOS ŽINIOS	5
Apie skoningą apsirengimą	5
Drabužių paskirtis	8
Fasono pasirinkimas	9
Apie spalvas ir jų derinimą	13
Spalvų pasirinkimas	15
Drabužių priedai	17
Siuvimas namie	18
Pasiruošimas siuvimui	21
Medžiagos paruošimas, iškarpų išdėstymas ir sukirpimas	22
Darbo įrankiai ir jų naudojimas	25
DRABUŽIAI VAIKAMS	30
Fasono ir medžiagos parinkimas	30
Matų ėmimas ir iškarpų paruošimas	33
Naujagimio kraitelis	37
Vystyklai	38
Vokelis	38
Marškinėliai	39
Kepuraitės	42
Seilinukai	43
Drabužėliai vaikams nuo 6 mėn. iki 3 metų	44
Dieniniai marškinėliai	44
Naktiniai marškinėliai	45
Liemenėlė	47
Marškinėliai su prisiūtomis rankovėmis	48
Prijuostėlės	51
Prijuostėlė berniukui	52
Prijuostėlė mergaitei	54
Trumpos kelnaitės	55
Mautinukai (kelnaitės su pėdelėmis)	57
Paltukas (iš flanelės ar bjaus)	59

Drabužių ikimokyklinio amžiaus vaikams kirpimas	63
Suknelės pagrindinio brėžinio paruošimas ikimokyklinio amžiaus mergaitei	64
Ikimokyklinio amžiaus mergaičių suknelių modeliavimas	69
Pagrindinis brėžinys ikimokyklinio amžiaus berniukui	73
Jūrininko palaidinukė	77
Švarkelis berniukui	79
Trumpos kelnaitės ikimokyklinio amžiaus berniukui	80
Ilgos kelnės ikimokyklinio amžiaus berniukui	83
Drabužėliai vasarai	85
Liemenėlė ikimokyklinio amžiaus vaikams	85
Vasarinės kelnaitės mergaitėms	87
Vasarinis kostiumėlis žaidimui	88
Drabužiai vidutinio mokyklinio amžiaus vaikams	90
Pagrindinės iškarpos brėžimas vidutinio mokyklinio amžiaus mergaitei	90
Mokyklinė uniforma mergaitėms	93
Vasarinė suknelė vidutinio mokyklinio amžiaus mergaitei	96
Prijuostėlė-chalatėlis	97
Švarkelis vidutinio mokyklinio amžiaus berniukui	98
Sportiška palaidinė mokyklinio amžiaus berniukui	103
Ilgos kelnės mokyklinio amžiaus berniukui	105
Marškiniai mokyklinio amžiaus berniukui	107
Drabužiai vyresniojo mokyklinio amžiaus vaikams	111
Pagrindinės iškarpos iki klubų paruošimas vyresniojo mokyklinio amžiaus mergaitei	111
DRABUŽIAI SUAUGUSIEMS	115
Matų ėmimas suaugusiems	115
Moteriškų drabužių kirpimas	120
Moteriškų drabužių pagrindinio brėžinio sudarymas normaliai figūrai	123
Brėžinio tinklo sudarymas	123
Nugaros brėžinio sudarymas	124
Priekio brėžinio sudarymas	125
Pagrindinio brėžinio sudarymas palinkusiai figūrai	127
Pagrindinio brėžinio sudarymas atsilokusiai figūrai	128
Pagrindinio brėžinio su keliais įsiuvais sudarymas	129

Pagrindinio brėžinio su pailginta peties linija sudarymas	131
Įsiuvo perkėlimas	132
Palaidinukė su perpete	135
Klostyta palaidinukė	137
Palaidinukė, kirpta išvien su apykakle	139
Suknelė „princesė“ (nekirpta per liemenį)	140
Drabužio su paaukštinta kaklo linija pagrindinis brėžinys	142
Drabužio pusiau kimono rankovėmis pagrindinis brėžinys	143
Drabužio trumpomis kimono rankovėmis pagrindinis brėžinys	145
Drabužio ilgomis kimono rankovėmis pagrindinis brėžinys	147
Drabužio $\frac{3}{4}$ kimono rankovėmis su įduru (kyliu) pažastyje pagrindinis brėžinys	149
Drabužio ilgomis kimono rankovėmis su įduru pažastyje pagrindinis brėžinys	153
Drabužio reglano rankovėmis pagrindinis brėžinys	153
Apykaklės	156
Stati apykaklė	156
Pusiau apvali apykaklė	157
Apvali apykaklė	157
Šalinė apykaklė	158
Rankovės pagrindinis brėžinys	159
Apačioje paplatinta rankovė	160
Rankovė su įsiuvu nuo alkūnės	161
Į apačią susiaurinta rankovė	162
Trumpa plati rankovė	163
Trumpa, viršuje paplatinta rankovė	163
Rankovė iš dviejų dalių	164
Pūsta rankovė	166
Švarkai	167
Laisvas švarkas	167
Apykaklė	169
Rankovė	170
Sportiškas švarkas	172

Sijonai	174
Lygus sijonas	174
Šešių dalių sijonas	176
Į apačią paplatintas sijonas — „Saulutė“ (kliošinis)	177
Spindulinis sijonas, klostytas nuo liemens	178
Sportiška palaidinė su kapišonu	179
Ilgos moteriškos kelnės ir liemenė	183
Kombinezonas	187
Chalatas	194
Moteriški dieniniai marškiniai	196
Moteriški dieniniai marškiniai su įsiuvais	197
Moteriški naktiniai marškiniai	198
Apatinukas	199
Moteriškos kelnaitės	201
Liemenėlė I fasonas	203
Liemenėlė II fasonas	204
Pliažinis kostiumėlis I fasonas	205
Į apačią paplatintos pliažinės kelnaitės	207
Pliažinis kostiumėlis II fasonas	208
Vyriški viršutiniai marškiniai	210
Vyriškų marškinių brėžinio sudarymas	211
Sportiniai vyriški marškiniai	215
Vyriški apatiniai marškiniai	218
Vyriškos apatinės kelnės	219
Vyriška pižama	221
Modeliavimas	228
Modelis Nr. 1	228
Modelis Nr. 2	230
Sijonas	232
Modelis Nr. 3	232
Modelis Nr. 4	233
Siuvimas	236
Primatavimas	236

Siuvant pasitaikancios klaidos ir jų taisymas	238
Per trumpa nugara	239
Per ilga nugara	241
Aukštesni ar žemesni pečiai	244
Per trumpa drabužio vidurinė dalis	246
Siuvimo eiga	247
Siūlės	250
Mašina siuvamos siūlės	250
Rankomis siuvamos siūlės	252
Įsiuvų pažymėjimas ir siuvimas	254
Klosčių pažymėjimas ir siuvimas	256
Klostytas sijonas	258
Atskirų drabužio detalių paruošimas ir siuvimas	261
Bendros taisyklės	261
Perpetės ir krūtinėlės	264
Apykaklės	268
Jūrininko apykaklės prisiuvimas	276
Nuimamos apykaklės, rankogaliai ir krūtinėlės	278
Kišenės	279
Ant viršaus siuvamos kišenės	279
Prakirptos kišenės	285
Rankovės	291
Rankovių prisiuvimas	292
Diržai ir sagtys	298
Diržų ir korsažo juostų prie sijono juosmens prisiuvimas	299
Užsegimai	302
Prisiuvus per visą skvernelį	303
Trumpi prisiuvai	304
Drabužių apdaila	312
Kraštų užbaigimas	312
Palenkimai	313
Plaćių priedurų ir volanų atsiuvimas	313
Kraštų apsiuvimas juostelėmis	314
Apvadai (kantai)	316
Volanai — volanėliai	317
Įsiūti volanėliai	318
Mezginiai	319
Virvutės	320
Dantukai	320

Kiti apdailos elementai	321
Sutažo prisiuvimas	321
Įvairių puošiamųjų juostelių ir juostų prisiuvimas	321
Juostelių įsiuvimas	322
Raukinukai	323
Raukiniai	324
Pūpsniai (bukai)	324
Koriukai	326
Reljefai	327
Reljefinė siūlė	327
Išpūstos siūlės	328
Kimštų piešinių siuvimas	329
Gumos juostelės įtraukimas	329
Medžiagos kombinavimas su trikotažu	331
Smulkiosios dalys	332
Sagos	332
Kilpos	333
Sagtys	336
Siuvinėjimas	337
Įvairių dygsnių taikymas	338
Antsiuvas (aplikacija)	341
Stiklinių karoliukų ir blizgučių prisiuvimas	342
Kuteliai ir bumburai	342
Virvutės	344
Baigiamieji darbai	344

Лисаускене Ядвига, Феликсо

и

Маснокайте Мариона, Стасно

КРОЙКА И ШИТЬЕ

На литовском языке

Госполитнаучиздат Лит. ССР, 1959 г.

*

Spec. redaktorius *P. Zadlauskaitė*, redaktorius *B. Mikučionienė*

Viršelis dailininko *V. Slapšinskaitės*

Techninis redaktorius *O. Pakerytė*

Korektoriai: *A. Sabulienė* ir *F. Lažauninkienė*

*

Leidiny Nr. 6019.

Tiražas 25 000 egz.

Pasirašyta spausdinti 1959. IV. 23, LV 07488.

Pop. 70×92/16=11 pop. lapo—25,74 sp. l. 22,1 apsk. l. l.

34 450 ženklų 1 sp. lanke.

Kaina Rb. 9,30.

*

Spaudė valst. „Vaizdo“ spaust. Vilniuje, Strazdelio I. Užsak. Nr. 2725.